

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

JARRİNG KOLEKSİYONUNDA JARRİNG PROV. 349 NUMARASIYLA
KAYITLI ESER ÜZERİNE DİL İNCELEMESİ (İNCELEME-METİN-DİZİN)

YÜKSEK LİSANS

RİDVAN HİZAR

Tez Danışmanı

DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖZLEM AKBULAK

ÇANAKKALE - 2022

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

JARRİNG KOLEKSİYONUNDA JARRİNG PROV. 349 NUMARASIYLA KAYITLI
ESER ÜZERİNE DİL İNCELEMESİ (İNCELEME-METİN-DİZİN)

YÜKSEK LİSANS

RİDVAN HİZAR

Tez Danışmanı

DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖZLEM AKBULAK

ÇANAKKALE - 2022

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Rıdvan HİZAR tarafından Dr. Öğr. Üyesi Özlem AKBULAK yönetiminde hazırlanan ve ././2022 tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “**Jarring Koleksiyonunda Jarring Prov. 349 Numarasıyla Kayıtlı Eser Üzerine Dil İncelemesi (İnceleme-Metin-Dizin)**” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı**’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Danışman

.....

Üye

.....

Üye

.....

Tez No :.....

Tez Savunma Tarihi :././2022

.....

Doç. Dr. Yener PAZARCIK

Enstitü Müdürü

././2022

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Rıdvan HİZAR

././2022

ÖN SÖZ

Türkçenin doğu kolunu oluşturan ve 15. yüzyıl ile 20. yüzyıllar arasında edebi bir dil mahiyeti kazanan Çağatay Türkçesi, Oğuzlar dışında kalan boylarının kurduğu devletlerin yazı dilini oluşturmuştur. Geniş bir coğrafyada hem edebî hem tarihî yazı dili olarak kullanılan Çağatay Türkçesi, Türk yazı dilleri arasında son derece önemli bir yere sahiptir. Kendi içerisinde de belirli ölçütlerle dönemlere ayrılan Çağatay Türkçesinin Çağdaş Türk yazı dillerine geçiş dönemini temsil eden, Son Dönem Çağatay Türkçesi, büyük bir öneme sahiptir.

Son Dönem Çağatay Türkçesi, Yeni Uygur Türkçesi ile Özbek Türkçesine bir geçiş dili konumundadır. Son Dönem Çağatay Türkçesinin bu hususta önemi göz ardı edilmiş olup Türkoloji alanında en az çalışılmış alanlardan birisi durumundadır. Son zamanlarda Son Dönem Çağatay Türkçesi üzerine çalışmaların artmaya başladığı da görülmektedir.

Artan bu çalışmalara da katkıda bulunmak amacıyla Son Dönem Çağatay Türkçesi döneminde yazılmış olup bugün Lund Üniversitesi Kütüphanesinin Jarring Koleksiyonunun Doğu Türkçesi Yazmaları bölümünde bulunan Prov. 349 numarası ile kayıtlı olan eser üzerinde çalışmayı uygun gördük.

Çalışmaya konu olan metin, Gunnar Jarring'in çabalarıyla oluşturduğu kütüphane koleksiyonunda bulunup tezkirecilik geleneği ile yazılmıştır. Doğu Türkçesi tezkirecilik geleneğine de katkı sağlayacak bir metin olması diğer önemli bir husustur.

Bu çalışma *Giriş, İnceleme, Metin, Dizin ve Sonuç* olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde Jarring Koleksiyonuna değinilip bu koleksiyonun Doğu Türkçesine katkılarından bahsedilmiştir. Ardından Çağatay Türkçesi ve dönemleri hakkında bilgi verildikten sonra Türk tezkirecilik geleneği üzerinde durulmuştur.

Çalışmanın inceleme bölümde, eserin dil incelemesi yer almaktadır. Ses bilgisi ve biçim bilgisi, dil incelemesinin iki alt kategorisini oluşturmaktadır.

Metin bölümü, eserin çeviri yazısını içermektedir. Dizin bölümü ise Gramatikal Dizini ve Özel İsim Dizini olarak iki başlık altında hazırlanmıştır. Çalışmanın sonunda, gerek metin okuma esnasında gerekse dil incelemesi yapılırken tespit edilen hususlar Sonuç başlığı altında değerlendirilmiştir.

TEŞEKKÜR

Bu tezin gerçekleŐmesinde ve yüksek lisans eğitimim süresince bana yol gösteren ve bilgisinden fazlasıyla yararlandığım danışman hocam Dr. ÖĞr. Üyesi zlem AKBULAK'a, benden yardımlarını esirgemeyen saygıdeğer hocam Doç. Dr. Ahmet Turan TÜRK'e, çalışma süresince tüm zorluklarla mücadele etmeme yardımcı olan arkadaŐım Merve Nur EMİRDOĞAN'a ve hayatımın her döneminde yanımda olan sevgili aileme sonsuz teŐekkürlerimi sunarım.

Rıdván Hızır

anakkale, Nisan 2022

ÖZET

JARRİNG KOLEKSİYONUNDA JARRİNG PROV. 349 NUMARASIYLA KAYITLI ESER ÜZERİNE DİL İNCELEMESİ (İNCELEME-METİN-DİZİN)

Rıdvan HİZAR

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Özlem AKBULAK

21/05/2022, 336

Bu çalışmada, Türk Doğu yazı dilinin 15. ve 20. yüzyıllarını kapsayan Çağatay Türkçesinin son dönemine ait olan bir yazma eser üzerinde durulmuştur. Lund Üniversitesi Kütüphanesinin Jarring Koleksiyonunda Prov. 349 numarayla kayıtlı olan bu eser üzerinde dil incelemesi yapılarak Son Dönem Çağatay Türkçesi çalışmalarına katkı sağlanmak amaçlanmıştır.

Çalışma; Giriş, İnceleme, Metin, Dizin ve Sonuç bölümleri olarak beş ana bölümden oluşmaktadır.

"Giriş" bölümünde Gunnar Jarring, Jarring Koleksiyonu, Çağatay Türkçesi ve edebiyatı, tezkire ve tezkirecilik hakkında genel bilgiler verilmiştir. "İnceleme" bölümünde ise Son Dönem Çağatay Türkçesi dönemi özelliklerini yansıtan metnin dil özellikleri Ses ve Biçim Bilgisi başlıkları altında verilmiştir. "Metin" bölümünde Prov. 349. numaralı metnin çeviri yazısı yapılmıştır. "Dizin" bölümünde de metinde geçmekte olan kelimeler gramatikal dizin ve özel isimler dizini olarak iki başlık altında verilmiştir. "Sonuç" bölümünde ise yapılan bu çalışmalar değerlendirilerek verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk Dili, Çağatay Türkçesi, Jarring Koleksiyonu, Tezkire, Ses Bilgisi, Biçim Bilgisi

ABSTRACT

LANGUAGE STUDY ON THE WORK REGISTERED IN JARRING COLLECTION WITH JARRING PROV. 349 (REVIEW-TEXT-INDEX)

Rıdvan HİZAR

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Turkish Language and Literature Department Master's Thesis

Advisor: Asst. Prof. Özlem Akbulak

21/05/2022, 336

This study has given information about the Late Period Chagatai Turkish by making a language analysis on the work number 349 in the Jarring Collection of Lund University Library, which reflects the linguistic features of the last period of Chagatai Turkish, which covers the 15th and 20th centuries of the Turkish Eastern written language.

It consists of five main sections: Introduction, review, text, index and conclusion.

The general information about Gunnar Jarring, jarring collection, Chagatai Turkish and literature, tezkire and tezkire writing is giving in the "Introduction" section. The language features of the text, which reflects the features of the Late Chagatai Turkish period, are given under the headings of Phonetics and Morphology in the "Review" section. In the "Text" section, Prov. the text numbered 349 has been transcribed. In the "Index" section, the words in the text are given under two headings as grammatical index and proper nouns index. These studies have been evaluated and given in the "Conclusion" section.

Keywords: Jarring Collection, Turkish Language, Chagatay Turkish, Tezkire, Phonology, Morphology

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ONAY SAYFASI	i
ETİK BEYAN	ii
ÖN SÖZ	iii
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	viii
İÇİNDEKİLER	x
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xii
ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ.....	xiii
TABLolar DİZİNİ	xiv
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xv

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Gunnar Jarring	1
1.2. Jarring Koleksiyonu	2
1.3. Çağatay Türkçesi ve Edebiyatı	3
1.4. Tezkire ve Tezkirecilik.....	6

İKİNCİ BÖLÜM

DİL İNCELEMESİ

2.1 SES BİLGİSİ.....	8
2.1.1 Yazılış Özeliği	8
2.1.2 Ünlülerin Genel Özellikleri	31
2.1.3 Ünsüzlerin Genel Özellikleri	36
2.2. SES BİLGİSİ.....	47
2.2.1. Ünlülerde Ses Bilgisi	47
2.2.2. Ünsüzlerde Ses Bilgisi.....	50

2.3. ŞEKİL BİLGİSİ	54
2.3.1 Yapım Ekleri.....	54
2.3.2. İsimler	57
2.3.3. Sıfatlar.....	68
2.3.4. Zamirler	73
2.3.5. Zarflar	76
2.3.6. Edatlar.....	80
2.3.7. Fiiller.....	82

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METİN

3.1 JARRİNG KOLEKSİYONUNDA JARRİNG PROV. 349 NUMARASIYLA KAYITLI ESER	107
--	-----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DİZİN

4.1. Gramatikal Dizin	155
4.2 Özel İsimler Dizini	312

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ

KAYNAKÇA.....	334
---------------	-----

KISALTMALAR DİZİNİ

A	a, e (sesbilimsel gösterimi)
Ar.	Arapça
ÇT.	Çağatay Türkçesi
DLT.	Divanı-ı Lugat'it-Türk
e.	edat
EDPT.	An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish
ET.	Eski Türkçe
EUT.	Eski Uygur Türkçesi
EUTS.	Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü
Far.	Farsça
G	g, ğ, k, k̄ (sesbilimsel gösterimi)
I	ı, i (sesbilimsel gösterimi)
KT.	Karahanlı Türkçesi
Moğ.	Moğolca
S.	sayı
T.	Türkçe
U	u, ü (sesbilimsel gösterimi)
ünl.	ünlem
zm.	zamir
+	İsim köklü kelimelere bağlanan ekler için kullanılır.
-	Fiil köklü kelimelere bağlanan ekler için kullanılır.
//	Sesleri göstermek için kullanılır.
>	Kelimelerdeki değişimlerin yönünü gösteren kelimelerdir.

ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ

ء	’	ظ	z
آ	a, ā	ع	‘
ا	a, e, ı, i, u, ü, ā	غ	g
ب	b, p	ف	f
پ	p	ق	ķ
ت	t	ک	k, g, ŋ
ث	s	ل	l
ج	c, ç	م	m
چ	ç	ن	n
ح	ħ	و	v, o, u, ū, ü
خ	ħ	ه	h, a, e
د	d	ی	y, ı, i, ī,
ذ	z		
ر	r		
ز	z		
س	s		
ش	ş		
ص	ş		
ض	z		
ط	ṭ		

TABLULAR DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa
Tablo 1	Çağatay Türkçesinde Ünlüler	44
Tablo 2	Çağatay Türkçesinde Uzun Ünlüler	48
Tablo 3	Çağatay Türkçesinde İyelik Ekleri	71
Tablo 4	Çağatay Türkçesinde Durum Ekleri	74
Tablo 5	Çağatay Türkçesinde Sıfat Türleri	81
Tablo 6	Çağatay Türkçesinde Kişi Zamirleri	86
Tablo 7	Çağatay Türkçesinde İşaret Zamirleri	87
Tablo 8	Çağatay Türkçesinde Kişi Tipleri	95
Tablo 9	Çağatay Türkçesinde I. Tip Kişi Ekleri	98
Tablo 10	Çağatay Türkçesinde II. Tip Kişi Ekleri	99
Tablo 11	Çağatay Türkçesinde III. Tip Kişi Ekleri	100

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa
Şekil 1	İsim ve Fiil Söz Varlığı	346
Şekil 2	Köken Söz Varlığı	346
Şekil 3	Alıntı Kelimeler	347

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölüm Gunnar Jarring, Jarring Koleksiyonu, Çağatay Türkçesi ve Edebiyatı, Tezkire ve Tezkirecilik konularını içermektedir.

1.1. Gunnar Jarring

Gunnar Jarring, 1907 yılında çiftçi bir ailenin çocuğu olarak İsveç'in güneyinde yer alan Burnnby'da dünyaya gelmiştir. Öğretmen olma isteği ile ilk olarak Germen ve İskandinav dilleri üzerinde çalışmaya başlamıştır. Daha sonra Rusça, Çekçe ve Sanskritçe ile ilgilenmeye başlamıştır. Gunnar Jarring'in hocası Gustaf Raquette Osmanlı Türkçesi veya Doğu Türkistan'da Doğu Türkçesi üzerine dil çalışması yapması için ona tavsiyelerde bulunmuştur. Doğu Türkistan'ın kulağa daha hoş geldiği düşüncesiyle Jarring 1919 yılının sonbaharında doktora tezi için bölgeye gitmiştir (Törnvall'dan aktaran Serkan Çakmak 2014: 104).

Jarring, doktora tezini bitirip ülkesine döndükten sonra Doğu Türkistan'a el yazmaları ve materyaller toplamak için tekrardan gitmiştir. Fakat gittiği dönemde politik istikrarsızlıklar ve iç karışıklıklarından dolayı yolların kapalı olduğunu öğrenmiştir. Bu sebeplerden dolayı Jarring, Srinagar bölgesine geçip burada Doğu Türkistan lehçeleri üzerine Doğu Türkistan seyyahları ve mültecilerinden ses kayıtları yapmıştır (Zal, 2014: 743).

Gunnar Jarring, İkinci Dünya Savaşı sırasında Arapça, Farsça ve Fransızcaya da iyi derecede bilmesinden dolayı Orta Doğudaki askeri gelişmeleri daha yakından takip etmesi için Ankara'da bulunan İsveç Büyükelçiliğine gönderilmiştir ve bu şekilde diplomatik kariyeri başlamıştır (Zal, 2014: 743). Burada hem diplomatik görevini yürütürken hem de Doğu Türkistan dilleri üzerine çalışmalarına devam etmiştir (Törnvall'dan aktaran Serkan Çakmak 2014: 104).

Gunnar Jarring'in yaptı çalışmalar ve topladığı materyaller sonuçunda Lund niversite Kütüphanesinin Jarring Koleksiyonu oluşmuştur. Jarring Koleksiyonunda, Jarring'in özel mektuplaşmaları ile taşbaskı olarak telif edilen 108 parçadan oluşan Orta Asya kitapları koleksiyonu ve yine Kaşgar'da İşve Misyonerlik Ahit Kilisesi tarafından yayımlanan yayınları bulundurmaktadır(Törnvall'dan aktaran Serkan akmak 2014: 104). Jarring'in Orta Asya hakkında yazmış olduğu edebiyat, tarih ve eski eserlerden oluşan bir koleksiyonu da Kraliyet Akademisi tarafından satın alınmış ve Stockholm niversitesine verilmiştir (Zal, 2014: 743).

1.2. Jarring Koleksiyonu

Gunnar Jarring, Lund niversitesinde dil araştırmaları yaparken aynı zamanda da niversitenin kütüphanesinde yardımcı olarak çalışmıştır. Doğu Türkistan'a dil çalışmaları yapmak için gittiği dönemlerde niversite kütüphanesi için yazma eserler toplama komisyonunda da görev almıştır. Genç yaşta olmasından ve sahafların bu gayrimüslime kuşku ile yaklaşmasından dolayı Doğu Türkistan'da el yazması eserler bulmakta ilk zamanlar zorlanmış olan Jarring, daha sonra Kaşgar'da tanıştığı işportacı ve seyyar sahaf olan Molla Roze Ahun'dan satın aldığı el yazmaları ile etkileyici bir koleksiyona sahip olmuştur (Törnvall'dan aktaran Serkan akmak 2014: 104).

Gunnar Jarring'in 1929-1930 yılları arasında satın alarak niversite kütüphanesi koleksiyonu için topladığı kitaplar Uygur, zbek ve ağatay Türkçesinde yazılmıştır. Bunun yanında Jarring, Arapça ve Farsça el yazma eserler de satın almıştır. Doğu Türkistan'da ulaştığı el yazmaları; dini konuları, hukuki konuları, vesikaları, tarihi belgeleri, tıbbi, ticari, tasavvufi konuları ve yine Doğu Türkistan halklarını ve kültürünü içermektedir. Aynı zamanda İşve misyonerlik faaliyetlerinde kullanılan birçok belgeyi de içermektedir (Zal, 2014: 744).

1931 yılında Jarring 115 el yazması ile Lund'a geri dönmüştür. 115 el yazması eserin 72 tanesinin üniversite kütüphanesi tarafından satın alınmasıyla Jarring Koleksiyonunun oluşum süreci başlamıştır. Sonrasında David Gustafsson ve Gustaf Raquette isimli misyonelerden Gunnar Jarring'in girişimleriyle el yazmaları satın alınarak koleksiyon genişletilmiştir. Jarring Koleksiyonunun genişletilmesine, İsveç misyonelerinin ve Gunnar Jarring'in girişimleriyle 1997 yılına kadar devam edilmiştir. (Zal, 2014: 744).

1.3. Çağatay Türkçesi ve Edebiyatı

XIII. yüzyılın başlarında başlayan Moğol istilası birçok Türk boyunun farklı coğrafyalara göç etmesine neden olmuştur. Bu göçler sonucunda Türk dilinin farklı coğrafyalarda yeni yazı dillerinin oluşmasına zemin hazırlanmış ve önemli edebiyat, dil ve sanat eserleri meydana getirilmiştir (Akar, 2012, 181).

Etkili olan Moğol istilaları sonucunda Oğuzlar dışındaki birçok Türk boyu Harezm, Afganistan ve Hindistan bölgelerine yerleşmişlerdir (Akar, 2012: 181). Bu bölgelerde oluşan yazı dillerini Samoyloviç İslami Orta Asya edebî dili olarak ifade edip şive farklarına göre belirli devirlere ayırmıştır:

1. Karahanlı veya Kaşgar Türkçesi (XI. - XII. yüzyıllar)
2. Kıpçak-Oğuz Türkçesi (XIII. - XIV. yüzyıllar)
3. Çağatay Türkçesi (XV. - XIX. yüzyıllar)
4. Özbek Türkçesi (XX. yüzyıl) (Ercilasun, 2006, 19).

Samoyloviç tarafından Orta Asya edebî dillerinin tasnifi içerisinde bulunan Çağatay Türkçesi XV. - XIX. yüzyıllarını kapsamış ve kullanıldığı dönemde önemli bir edebî dil mahiyeti kazanmıştır.

"Çağatay" kelimesi Cengiz Han'ın ikinci oğlunun adıdır. Cengiz Han henüz hayattayken devletin topraklarını oğulları arasında pay etmiştir. Çağatay Semireç'i ve Doğu Türkistanı almıştır. 1241-1242 yılları arasında ölen Çağatay Han'dan sonra Maverâünnehir bölgesinde yaşayan halka Çağatay ulusu denmeye başlanmıştır. Daha sonrada Timurlenk'in idaresine giren Çağatay ulusu bir imparatorluğa adını vermiş ve bu imparatorluğun altında yaşayan bütün türklerin kullandığı dile Çağatay Türkçesi adı verilmiştir (Ercilasun, 2005:11-12-13).

Çağatay Türkçesini kullanarak eser veren müellifler, kullandıkları bu yazı dili için birkaç terim belirtmişlerdir. Bunların en başında Çağatay Türkçesi döneminin en önemli şairi olan Nevâyi gelmektedir. Nevâyi Mecâlisü'n-Nefâis'te, Muhâkemetü'l-Lugateyn'de ve diğer eserlerinde Çağatay Türkçesi için *Türkçe*, *Türkî* ve *Türk tili* terimlerini kullanmıştır (Ercilasun, 2006, 403).

Çağatay Türkçesi, Harezmi Türkçesinin devamı sayılan bir yazı dili olup Harezmi Türkçesinden ayrılan özellikleri şöyledir:

1. Harezmi Türkçesindeki ötümlü sızıcı /d/ sesinin Çağatay Türkçesinde /y/ye değişmesi: ağak>ayak
2. İlk hecede /e/ /è/>/i/ değişmesi: kel- > kil-
3. /w/ > /v/ değişmesi: ew > ev
4. Zamir /n/'sinin kaybolması: ew-i-n-de > ev-i-de
5. Gerileyici ünlü benzeşmesi: eçkü > öçkü
6. Yuvarlaklaşmalar: şav-dum, şaviş > şavuş
7. p > f değişmesi: toprağ > tofrağ (Tekin ve Ölmez, 2015: 41-42).

Çağatay Türkçesinin oluşum sahasını ve oluşum dönemini göz önünde bulunduran M. Fuad Köprülü, Çağatay Türkçesini belirli devirlere ayırarak incelemiştir. M. Fuad Köprülü'ye göre Çağatay Türkçesinin devirleri şöyledir:

1. İlk Çağatay Türkçesi devri (XIII. - XIV. yüzyıl)
2. Klasik Çağatay Türkçesinin devrinin başlangıcı (XV. yüzyılın ilk yarısı)
3. Klasik Çağatay Türkçesi devri veya Nevâyi devri (XV. yüzyılın ikinci yarısı)
4. Klasik Çağatay Türkçesi devrinin devamı veya Bâbur ve Şeybaniler devri (XVI. yüzyıl)
5. Düşüş (gerileme) devri (XVII. - XIX. yüzyıl) (Eckmann, 2017: 77-78).

İkinci Dünya Savaşı yıllarından beri Sovyet Rusya Türkologları "Çağatayca" yahut "Çağatay Türkçesi" terimleri yerine "Eski Özbekçe" terimini kullanmışlardır ve Çağatay Türkçesinden önceki edebi yazı dillerini de bu terimle değerlendirmişlerdir (Bertel's'den aktaran Eckmann, 2005: 16). M. A. Şçerbak ise Eski Özbekçe terimi altında Çağatay Türkçesini üç devire ayırmıştır.

1. İlk Devir (X. - XIII. yüzyıllar) Batı Türkçesi (Kıpçakca) ve Güney Türkçesi unsurlarının alınması.
2. İkinci Devir (XIV. - XVII. yüzyıllar)
3. Üçüncü Devir (XVII. - XVIII. yüzyıllar) Mahalli unsurların edebi dile girmesi (Şçerbak'dan aktaran Eckmann, 2005: 16).

Janos Eckmann tarafından temel alınan Samoyloviç, Çağatay Türkçesini belirli ölçütler ile şu devirlere ayırmıştır:

1. Erken (İlk Çağatay Türkçesi) veya Nevâyi öncesi devir (XV. yüzyılın ilk yarısı)
2. Klasik Çağatay Türkçesi devri (XV. yüzyılın ikinci ve XVI. yüzyılın ilk yarısı)

3. Klasik sonrası devir (XVI. yüzyılın ikinci yarısından XIX. yüzyılın sonuna kadar) (Eckmann, 2017: 78-79).

Çağatay Türkçesi, Rus Ekim Devrimine kadar Orta Asya ve Rusya'da yaşayan bütün Türklerin ortak yazı dili olmuştur. Daha sonrasında Rusya'nın coğrafyadaki politikası gereği Çağatay Türkçesi dönüştürülerek yerini Modern Özbek Türkçesine ve Yeni Uygur Türkçesine bırakmıştır (Eker, 2015: 102-103).

1.4. Tezkire ve Tezkirecilik

İncelenen Jarring Koleksiyonu Prov. 349 numaralı metin tezkire biçiminde yazılmıştır. İncelenen metinde Şii tarihinin önde gelen isimlerinin ve on iki imamın hayatı ve kâfirlerle girilen savaşlar anlatılmaktadır. Bu nedenle tezkire ve tezkireciliğe ayrıca değinilmiştir.

Tezkire kelimesi; hatıra getirme, yad etme, anma, küçük mektup, pusula, tanınmış şahsiyetlerin hayatları ve şairlerin hayatlarından eserlerinden bahseden kitaplar gibi çeşitli anlamları ifade eder (Küçük, 2012: 16).

Arapça "*anmak, hatırlamak*" anlamında olan (تذکر) kökünden türemiş "*tezkire*" kelimesi sözlüksel anlamı; hatırlanmaya sebep olan şey, pusula ve bazı meslek sahipleri için yazılan o şahsın şahsi ve mesleki durumu hakkında belge, tanık ve biyografi anlamlarına gelmektedir. Tezkire kelimesi *Kur'an-ı Kerîm*'de de *Taha, 3; Vaki'a, 73; Hakkai 12 ve 48; Müzzemmil, 19; Müddessir, 49 ve 54; İnsan, 29 ve Abese, 11* toplamda dokuz farklı yerde geçmektedir (Akyüz, 2017: 1).

Tezkireler ele aldıkları konu ve kişiler bakımından farklılık gösterebilir. Padişahları, idarecileri, şairleri, evliaları ve hattatları konu alan tezkireler vardır (Akyüz, 2017: 2).

Uygur Türkleri arasında tezkire geleneği, içerik bakımından genellikle; tarihi olayları ve tarihi şahsiyetleri konu almıştır (Öger, 2010: 534). Tezkireler konusu bakımından anlatıldığı dönem hakkında ayrıntılı bilgiler verir ve Uygur sahasında yazılan tezkiler nitelik bakımından "şecere", "tarihname", "seyahatname" ve "biyografi" gibi türlerin bir karışımı olarak görünmektedir. (Öger, 2010: 535).

İKİNCİ BÖLÜM

DİL İNCELEMESİ

İncelenen Son Dönem Çağatay Türkçesi metni üzerinde Ses Bilgisi ve Biçim Bilgisi olmak üzere iki başlık altında Dil incelemesi yapılmıştır.

2.1 SES BİLGİSİ

2.1.1 Yazılış Özeliği

-Ünlülerin Yazılışı

Son Dönem Çağatay Türkçesinin örneklerinden birini teşkil eden Lund Üniversitesi Kütüphanesinde bulunan Prov. 349 numaralı metnin tamamı harekesiz yazılmıştır. Bu durumdan dolayı Türkçe kelimelerde ünlüler isteğe göre ۵, ۶, ۷, ۸ harfleriyle gösterilmiştir.

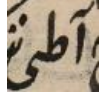
/e/ sesinin yazımı için genellikle ۵ harfi kullanılırken bunun yanında nadiren ۸ harfinin de kullanıldığı görülmektedir. /a/ sesi için genellikle ۸ harfi kullanılmıştır. Yine bu harf az da olsa /e/ sesinin yazımında kullanılmıştır.

Metinde /ı/ ve /i/ sesleri için ۷ harfi kullanılmıştır. Bir örnekte ise /ı/ sesi için ۸ harfinin kullanıldığı gösterilmiştir: ısığlap 06b/03

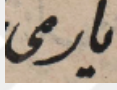

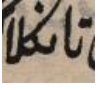
Yuvarlak ünlü /o/, /ö/, /u/, /ü/ yazımı için ise kelime ve eklerde ۶ harfi ile kullanılmıştır.

/a/ : Türkçe kelimelerde /a/ sesi ön seste (ا) - (آ) iç seste (ا) ve son seste (ا) - (آ) harfleriyle gösterilmiştir.

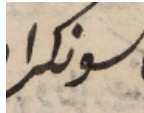

-Ön Seste Yazımı

andın "ondan" 01b/02, alte "altı sayısı" 03a/04, atı "atı"
04b/05

-İç Seste Yazımı

yarı "yarım" 02a/01, bar "var" 27a/13, tañla "sabahleyin"
34a/05

-Son Seste Yazımı

sonra "sonra" 06b/12, qara "siyah renk" 07a/09, maña "bana"
 07b/12

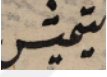

/e/ : Metinde Türkçe kelimelerde ön seste (ا) , iç seste ve son seste (ا) - (آ) harfleriyle gösterilmiştir.

-Ön Seste Yazımı

emçek "meme" 38a/01, ertesı "ertesı" 61b/07, ellig "elli sayısı"

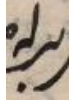

 03a/06

-İç Seste Yazımı

yetmiş "yetmiş sayısı" 38a/08, hemme "hepsi" 41a/07, yer "yer"

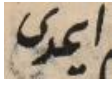

 63a/06

-Sos Seste Yazımı

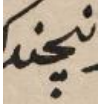
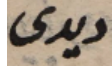
içre "içeri" 25a/05, birle "ile, birlikte" 28b/07, kiçe "gece" 33b/10

/è/ : Türkçe kelimelerde /è/ sesi ön seste (ي), iç seste (ى) harfleriyle gösterilmiştir. Son seste örneğine rastlanamamıştır.

-Ön Seste Yazımı

ẽmdi "řimdi" 18b/03, ẽlçi "elçi" 28b/03, ẽz- "ezmek" 18a/01

-İç Seste Yazımı

nẽççend "nice, kaç" 01b/11, dẽdi "dedi, demek" 02a/10, dẽg "gibi"

 05a/07

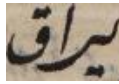

/ı/ : Tũrkçe kelimelerde /ı/ sesi (ى) harfiyle gĩsterilmiřtir. ˆn seste (اي), iç ve son seste (ى) harfi ile gĩsterilmiřtir.

-ˆn Seste Yazımı

İncelenen metinde /ı/ sesinin ˆn seste kullanımına sadece bir ˆrnekten rastlanmıştır. Bahsi geçen bu Tũrkçe kelimedede (اي) harfi yerine (ا) harfi ile gĩsterilmiřtir.

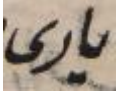
ııığla- "ısınmak" 06b/03

-İç Seste Yazımı

ķız "kız" 01b/03, yıraķ "uzak" 24a/14, ķılıç "kılıç" 51b/11

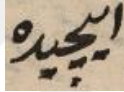
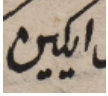
-Son Seste Yazımı

qaysı "neresi" 46a/10, onı "onu" 67a/10, yarı "bir şeyin yarısı"

 62a/14

/i/ : Türkçe kelimelerde /i/ sesi ön seste (ای), iç seste (ی) veya hiçbir harf kullanılmadan yazılmıştır. Son seste ise (ی) harfleriyle yazılmıştır.

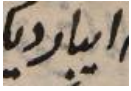

-Ön Seste Yazımı

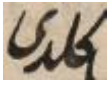
ikki "iki" 01b/9, içide "içinde" 04b/11, igin "elbise" 15a/02

-İç Seste Yazımı

kişi "kişi" 02b/12, biz "biz" 12a/02, miñ "bin sayısı" 47b/07

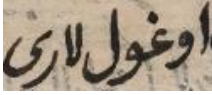
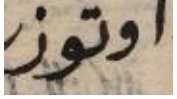
-Son Seste Yazımı

iber- "göndermek" 02a/13, kün "gün" 12a/14, kel- "gelmek"

 14b/05

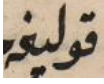
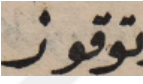
/o/ : İncelenen metindeki Türkçe kelimelerde /o/ sesi ön seste (و + ا), iç seste (و) harfleriyle teşkil edilmiştir. Son seste ise örneğine rastlanılmamıştır.

-Ön Seste Yazımı

oğulları "oğulları" 25b/09, ottuz "otuz sayısı"

32b/11, on "on sayısı" 34a/07

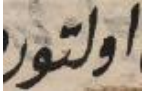
-İç Seste Yazımı

kolığa "eline" 02b/01, tokkuz "dokuz" 03a/02, yoq "yok, bir

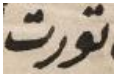
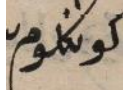

şeyin olmaması" 05b/11

/ö/ : İncelediğimiz metindeki Türkçe kelimelerde /ö/ sesinin yazımı; ön seste (ا + و), iç seste (و) harfleriyle gösterilmiştir. Son seste ise örneğine rastlanmamıştır.

-Ön Seste Yazımı

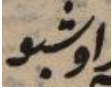
öyge "ev" 36a/07, özge "başka" 36b/15, öltür "öldürmek"
54b/04

-İç Seste Yazımı

tört "dört sayısı" 01b/10, könlüm "gönlüm" 11a/04, töben
"aşağı" 19a/16

/u/ : Türkçe kelimelerde /u/ sesi ön seste (ا + و), iç seste و ve son seste (و) harfleriyle gösterilmiştir.

-Ön Seste Yazımı

ur- "vurmak" 03b/02, uyku "uyku" 06a/13, uşbu "işte bu"
14a/09

-İç Seste Yazımı

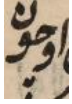
tola "dolu" 06a/12, yurt "ülke" 28b/09, yaruğluğ "parlaklık, aydınlık"
 48b/12

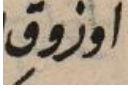
-Son Seste Yazımı

bu "bu" 02a/07, şubu "işte bu" 30b/06, қараңғу "karanlık"
09b/11

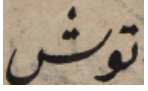
/ü/ : Türkçe kelimelerde /ü/ sesi, ön seste (ا + و) ve iç seste (و) harfleriyle gösterilmiştir. /ü/ sesinin son seste kullanımına incelenen metinde rastlanmamıştır.

-Ön Seste Yazımı

üç "üç sayısı" 08b/12, için "için" 11b/08, üzüğ "çadırı örten keçe"

 27b/01

-İç Seste Yazımı

kün "gün" 01b/11, yüz "yüz sayısı" 02b/08, tüş "düş, rüya"

17a/10

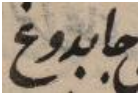
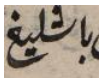
-Ünsüzlerin Yazılışı

/b/ : İncelenen metinde alıntı kelimelerdeki /b/ sesi ب harfiyle yazılmıştır.

haber "haber" 02a/04, beyân "açıklama, anlatma" 07a/12, gālīb

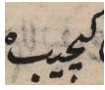
"kazanma" 11a/04

Türkçe kelimelerde de /b/ sesi ب harfiyle yazılmıştır. Örnekleri aşağıdadır:

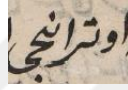
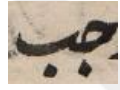
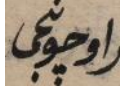
çabduğ "demirbaş, başkan" 02a/04, başlığ "başlık, miğver"

21a/12, beş "beş sayısı" 37a/06

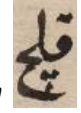

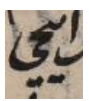
İncelenen metinde, Türkçe kelimelerde zarf-fiil eki olan -p düzenli bir şekilde ب harfiyle gösterilmiştir. Tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

körüp "görüp" 47a/13, sorap "sorup" 50b/05, keçip "geçip" 56b/07

/c/ : Metindeki Türkçe kelimelerde /c/ sesi için ج harfi kullanılmıştır. Ön, iç ve son seste örnekleri aşağıdadır:

otrancı "ortancı" 19b/15, ceb "arka" 41b/15, üçüncü "üçüncü" 22a/05

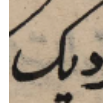
/ç/ : Metindeki Türkçe kelimelerde /ç/ sesi için genellikle چ harfi kullanılmıştır. Tespit edilen örnekler aşağıdadır:

kılıç "kılıç" 01b/07, çırıl- "bağırmaq" 03b/13, iç "iç, bir şeyin iç kısmı" 06a/03

Metinde iki örnekte /ç/ sesi için ج harfi kullanılmıştır:

üçüncü "üçüncü" 10b/05, çar- "çağırmaq" 66a/13

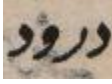
/d/ : İncelenen metinde /d/ sesi د harfi ile gösterilmiştir.

dê- "demek" 02a/10, dæg "gibi" 05a/06, andağ "o şekilde, öyle"

 12b/13

Alıntı kelimelerde de /d/ sesi د harfi ile gösterilmiştir:

ziyāde "çok fazla" 13b/11, du‘ā "dua" 14a/03, dūrūd "dua, selam"

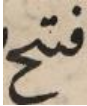

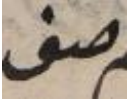
 16a/14

/ḏ/ : Metindeki /ḏ/ sesinin kullanımı alıntı kelimelerde görülmüştür ve ض harfiyle gösterilmiştir:

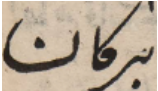
bī-ḏarb "darbsız, temassız" 26b/13, ḏelālet "işaret" 42a/01,

efḏal "daha faziletli" 68b/12

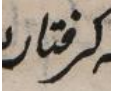
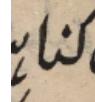
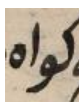
/f/ : /f/ ünsüzü ile yazımı yapılan kelimeler ف harfiyle gösterilmiştir. Alıntı kelimelerde kelimenin ön, iç ve son seslerinde kullanılmıştır. Metindeki örnekleri aşağıdadır:

feth "bir yeri kuşatma, alma" 15b/12, sefer "savaş için yapılan yolculuk"
 03b/06, şaf "sıra" 03a/12

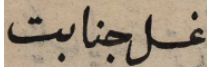
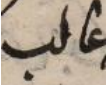
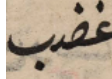
/g/ : İncelenen metindeki /g/ sesi ك harfi ile gösterilmiştir. Alıntı kelimelerde ve Türkçe kelimelerde kullanılmıştır. Türkçe kelimelerdeki yazım örnekleri aşağıdadır:

ilgeri "ileri" 68a/06, özge "başka" 18a/01, bergen "veren"
 19b/03

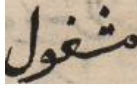
Alıntı kelimelerdeki yazılışları şu şekildedir:

giriiftār "yakalanmış esir" 21a/15, günāh "dini suç" 23b/11, güvāh
"şahit, delil" 27b/14

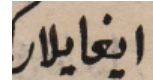
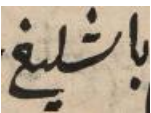
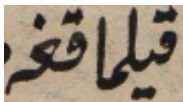
/ğ/ : İncelenen metinde alıntı kelimelerde kullanımı görülen /ğ/ sesi ğ harfi ile gösterilmiştir. Alıntı kelimelerin genellikle ön sesinde bulunan /ğ/ sesi bazı örneklerde iç seste ve son seste de görülmüştür. Tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

ğusl-ı cenābet "gusül abdesti" 30a/06, ğālib "kazanmak"
33b/04, ğāżab "öfke" 34b/08

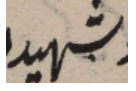
İncelenen metinde iç seste ve son sesteki örnekler, aşağıdadır:

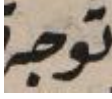
dirīğ "esirgeme" 36a/02, tīğ "kılıç" 39b/10, meşğūl "bir işle uğraşan"
 14b/01

Türkçe kelimelerde ise /ğ/ sesi kelimelere bağlanan eklerde görülmüştür.

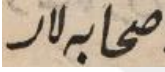

ayğaylar "söylecekler" 12a/04, başlığ "miğfer" 12b/11,
kılmağğa "yapmaya, kılmaya" 23a/11

/h/ : İncelediğimiz metinde /h/ sesi h harfi ile gösterilmiştir. Alıntı kelimelerde kelimenin ön, iç ve son sesinde kullanılmıştır. İncelenen metinde tespit edilen örnekler aşağıdadır:

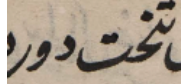
havā "hava" 06b/12, şehīd "Allah yolunda savaşıp can veren"

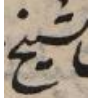
08a/09, teveccüh "yönelme" 21a/12

/h/ : Metinde /h/ sesi ح harfiyle gösterilmiştir ve alıntı kelimelerde kullanılmıştır. İncelenen metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

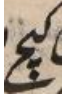
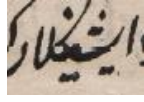
hak̄k "Allah" 21b/02, şahābeler "peygamberin sohbetinde bulunmuş olanlar" 24b/13, şahḥ "doğru" 22b/15

/h/ : Metinde /h/ sesi خ harfiyle gösterilmiştir. Alıntı kelimelerde görülmektedir. İncelenen metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

ḥürrem "şen, sevinçli" 25a/02, taḥt "hükümdarlık koltuğu"

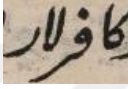
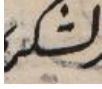
27a/12, şeyḥ "tarikat lideri" 51a/11

/k/ : İncelenen metinde /k/ sesi ك harfi ile gösterilmiştir. Alıntı kelimelerde ve Türkçe kelimelerde ön, iç ve son seste kullanıldığı görülmüştür. İncelenen metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

keç "geç olması, gecikme" 51b/14, eşikler "eşik, kapı" 61b/15, kök

"gökyüzü" 64a/14

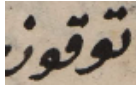
Alıntı kelimelerdeki örnekleri:

kâfirler "müslüman olmayanlar" 64b / 11, leşker "asker" 64b/15,

mübârek "muhterem" 65b/04

/k/ : İncelediğimiz metinde /k/ sesi ق harfiyle gösterilmiştir. Alıntı kelimelerin ve Türkçe kelimelerin ön, iç ve son seslerinde kullanılmıştır.

Türkçe kelimelerdeki örnekleri:

kırk "kırk sayısı" 65b/01, tokkuz "dokuz sayısı" 03a/11, yoğ "bir

şeyin olmaması" 05b/11

Alıntı kelimelerdeki örnekler:

kıble "müslümanların namaza yöneldiği yön"

14a/12, vakt "zaman"

15b/07, maşrık "doğu yönü"

17a/14

/l/ : İncelenen metinde /l/ sesi ل harfiyle gösterilmiştir. Alıntı ve Türkçe kelimelerde kullanılmıştır.

Türkçe kelimelerde iç ve son seste kullanılmıştır. Metindeki örnekler, şöyledir:

yığla- "ağlamak"

25b/06, ol "o"

26a/01

Alıntı kelimelerde ön, iç ve son seste kullanıldığı görülmüştür. Metindeki örnekleri şöyledir:

lerze "titreme, titreyiş"

28a/14, halk "halk, millet"

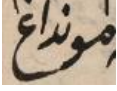
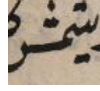
29b/07, evvel

"ilk, önce"

29a/08

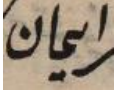
/m/ : İncelenen metinde /m/ sesi م harfi ile gösterilmiştir. Alıntı ve Türkçe kelimelerde kullanıldığı görülmüştür.

Türkçe kelimelerde ön ve iç seste kullanımları şu şekildedir:

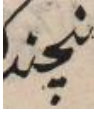
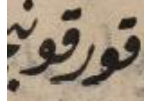

mundağ "bu şekilde" 29b/09, yetmiş "yetmiş sayısı" 35a/04

/n/ : İncelenen metinde /n/ sesi ن harfi ile gösterilmiştir. Alıntı ve Türkçe kelimelerde kullanıldığı görülmüştür.

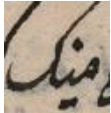
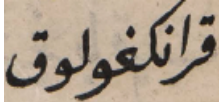
Alıntı kelimelerin ön, iç ve son seslerinde kullanılmıştır. Örnekleri şu şekildedir:

nebîre "torun" 37b/11, dünyā "dünya" 40b/11, imān "inanma, inanç" 46a/05

Türkçe kelimelerin ise ön, iç ve son seslerinde kullanılmıştır.

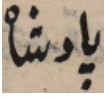

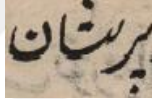
nēççend "nice, kaç" 47b/01, qorqunç "korkutan şey" 53a/05,
men "ben" 57b/11

/ŋ/ : İncelenen metinde /ŋ/ sesi ن ve ك birleşmesiyle gösterilmiştir. Türkçe kelimelerin iç ve son seslerinde görülmüştür.

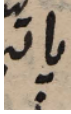
miŋ "bin" 57b/08, qaraŋguluq "karanlık" 58a/15

/p/ : İncelenen metinde /p/ ünsüzü پ harfiyle gösterilmiştir. Alıntı kelimelerde kullanılmıştır.

Alıntı kelimelerde ön ve iç seslerinde bulunmaktadır. Örnekleri aşağıdadır:

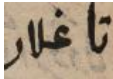

pādišāh "padişah, hükümdar" 36a/02, iptida "başlama" 70b/02,
perīšān "acınası durumda olan, zavallı" 63a/03

Türkçe kelimelerde kullanımına sadece bir örnekte rastlanmıştır:

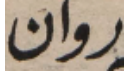
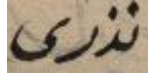
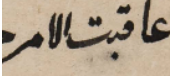
pat- "batmak, saplanmak" 05a/10

/r/ : İncelenen metinde /r/ sesi ر harfiyle gösterilmiştir. Alıntı ve Türkçe kelimelerin kullanılmıştır.

Türkçe kelimelerde iç ve son seste kullanılmıştır:

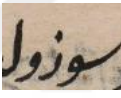
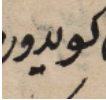
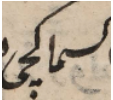
ara "aralık" 63b/09, tağlar "dağlar" 65a/07, bir "bir sayısı" 66a/04

Alıntı kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmıştır:

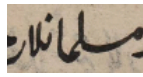

revān "giden" 66a/15, nezre "adak adama" 67a/06, 'ākıbetü'l-emr "bir işin sonu" 01b/05

/s/ : İncelenen metinde /s/ sesi س harfı ile gösterilmiştir. Alıntı ve Türkçe kelimelerde kullanılmıştır.

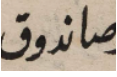

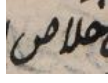
Türkçe kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmıştır:

süzül- "süzülmek, girmek" 04a/01, kesmekçi "kesme işini yapan" 23b/08, köydür- "tutuşturmak" 06b/11

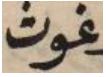
Alıntı kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmıştır:

sāye "gölge" 24b/07, müselmān "müslüman" 25a/03, nefes "soluk" 36b/12

/ş/ : İncelenen metinde /ş/ sesi ص harfiyle gösterilmiştir. Alıntı kelimelerde kullanıldığı tespit edilmiştir.

şāndūk "sandık" 42b/11, vaşiyet "ölümden sonra yapılmasını istenilen şey" 43a/08, ḥalāş "kurtulma, kurtuluş" 33a/15

/ş/ : İncelenen merinde /ş/ sesi ث harfiyle gösterilmiştir. Alıntı kelimelerde kullanıldığı tespit edilmiştir.

şenā "övme" 17b/12, nişār "dağıtma, saçma" 15a/5, ğavş "yardım" 11b/04

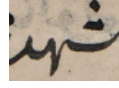
/ş/ : İncelenen metinde /ş/ sesi ش harfiyle gösterilmiştir. Alıntı ve Türkçe kelimelerde kullanılmıştır.

Türkçe kelimelerin ön, iç ve son seslerinde kullanılmıştır.

şol "şu" 02b/01, işit- "işitmek, duymak" 02b/11, beş "beş sayısı" 03b/05

Alıntı kelimelerin ön, iç ve son seslerinde kullanılmıştır:

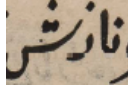
şehīd "Allah yolunda can veren kimse"

5a / 14, gülşen "gül bahçesi"

7b / 4, nāziş "cilve"

14a / 2

/t/ : İncelenen metinde /t/ sesi ت harfî ile gösterilmiştir. Alıntı ve Türkçe kelimelerin ön, iç ve son seslerinde kullanılmıştır.

Türkçe kelimelerdeki kullanımları:

tavişkan "tavşan"

28a/04, öt- "ayrılmak"

26b/15, tört "dört sayısı"

17b/01

Alıntı kelimelerdeki kullanımları:

tamām "bütün"

28b/01, iltifāt "dikkat"

40b/8, felāket "bela"

40b/13

/ṭ/ : İncelenen metinde /ṭ/ sesi ط harfiyle gösterilmiştir. Alıntı kelimelerde kullanıldığı görülmüştür.

tayyibeler "güzel hareketler" طيبه لار 43a/03, sulṭān "hükümdar" سلطان

43a/07, ğavṭ "bir nesne içine girme" غوت 58b/13

/v/ : İncelenen metinde /v/ sesi و harfiyle gösterilmiştir. Alıntı kelimelerde kullanıldığı görülmüştür:

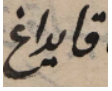
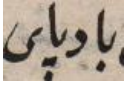
vaḳt "zaman" وقت 65a/02, āvāz "ses, seda" اواز 65a/12, afv "suçun bağışlanması" عفو 17b/05

Türkçe kelimelerde birkaç örnekte kullanılmıştır.

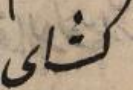
av "avlanacak şey" او 39b/03, avla- "avlanmak" اول 39b/03, tavışkan "tavşan" تاوشقان 28a/10

/y/ : İncelenen metinde /y/ sesi ى harfi ile gösterilmiştir. Alıntı ve Türkçe kelimelerde kullanımına rastlanmıştır

Türkçe kelimelerin ön, iç ve son seslerinde kullanıldığı görülmüştür:

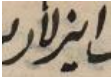
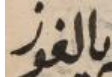

yigirmi "yirmi sayısı" 01b/09, kaydağ "nerede" 2a/09, bād-pāy
"hızlı olan" 50b/01

Alıntı kelimelerin ön, iç ve son seslerinde de kullanıldığı tespit edilmiştir:

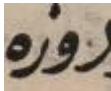
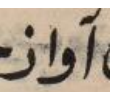
yār "dost" 16b/02, evliyā "erenler" 35b/03, küşāy "açan"
38a/08

/z/ : İncelenen metinde /z/ sesi için ز harfi kullanılmıştır. Alıntı ve Türkçe kelimelerde kullanımına rastlanmıştır.

Türkçe kelimelerin iç ve son seslerinde kullanılmıştır:

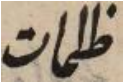
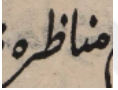

izler "izler" 06b/03, yalğuz "yalnız" 08b/08, biz "biz"
12a/02

Alıntı kelimelerin ön, iç ve son seslerinde kullanılmıştır:

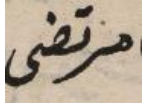
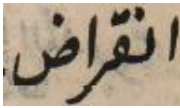
zekāt "islam dinin beş şartından biri" 21a/05, rūze "oruç" 21a/05,
āvāz "ses, seda" 22b/04

/z/ : İncelenen metinde /z/ sesi için ظ harfi ile gösterilmiştir. Alıntı kelimelerde kullanılmıştır.

Alıntı kelimelerin ön ve iç seslerinde kullanıldığına rastlanmıştır:

zulemāt "karanlıklar" 03b/07, münāzara "karşılıklı konuşma, tartışma"
 21a/09, muẓaffer "galip gelme" 08a/11

/z/ : İncelenen metinde /z/ sesi ض harfi ile gösterilmiştir. Alıntı kelimelerin ön, iç ve son seslerinde kullanılmıştır.

żarar "kayıp, ziyan" 39b/08, murtażā "beğenilmiş, seçilmiş"
10b/11, inķirāż "tükenme, bitme" 15b/01

/z/ : İncelenen metinde /z/ sesi ð harfi gösterilmiştir.

Alıntı kelimelerin ön, iç ve son seslerinde kullanıldığı tespit edilmiştir.

zıkr "anma, anılma"

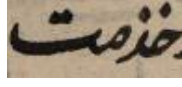

26a/15, nezre "vaat, adak adama"

36b/02, hizmet

"karşılıksız iş görme"

38a/08

2.1.2 Ünlülerin Genel Özellikleri

İncelenen metinde /a/, /e/, /è/, /ı/, /i/, /u/, /ü/, /o/, /ö/ olmak üzere dokuz adet kısa ünlü tespit edilmiştir. Bunların dışında Arapça ve Farsça kelimelerde kullanıldığı tespit edilen /ā/, /ī/, /ū/ olmak üzere üç uzun ünlü vardır.

Kısa ünlüler, söyleniş ve çıkış yerine göre üç bölümde sınıflandırılmıştır. Bunlar;

-Boğumlanma yerlerine göre:

Kalın: /a/, /ı/, /u/, /o/

İnce: /e/, /i/, /ü/, /ö/

Dudakların durumuna göre:

Düz: /a/, /e/, /è/, /ı/, /i/

Yuvarlak: /o/, /ö/, /u/, /ü/

-Ağız açıklığına göre:

Geniş: /a/, /e/

Yarı geniş: /è/, /o/, /ö/

Dar: /ı/, /i/, /u/, /ü/

Tablo 1: Çağatay Türkçesinde Ünlüler

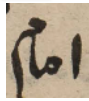
	Kalın			İnce		
	Geniş	Yarı Geniş	Dar	Geniş	Yarı Geniş	Dar
Düz	a		ı	e	é	i
Yuvarlak		o	u		ö	ü

İncelenen metinde tespit edilen ve yukarıda açıklanan ünlülerin özellikleri şöyledir:

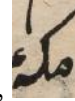
/a/ : Kalın, geniş ve düz telaffuz edilir. Türkçe kelimelerin yanı sıra Arapça ve Farsça alıntı kelimelerde de kullanılmıştır. İncelenen metinde tespit edilen örnekleri aşağıdadır:

al- "almak" 06b/09,

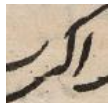

imām "imam" 08b/07,

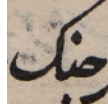

maña "bana" 07b/12

/e/ : İnce, düz ve geniş telaffuz edilir. Türkçe kelimelerin yanı sıra Arapça ve Farsça alıntı kelimelerde de kullanılmıştır. İncelenen metinde tespit edilen örnekler aşağıda verilmiştir:

eger "eğer" 05b/12,

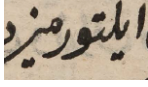
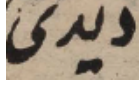

ceng "savaş" 06a/12,

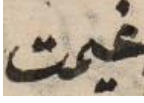
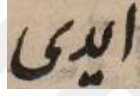
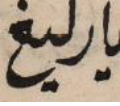
bile "birlikte"

08a/04

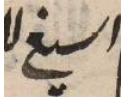
/è/ : Düz, ince ve yarı geniş telaffuz edilir. İncelenen metinde Türkçe kelimelerde kullanıldığı tespit edilmiştir:

 iltür-miz "ulaştırmak" 06b/10, dedi "dedi" 07a/07, dég
"gibi" 15b/06

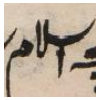
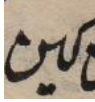

/ı/ : Kalın, düz ve dar telaffuz edilir. Türkçe kelimelerde ve alıntı kelimelerde de kullanılmıştır. İncelenen metinde tespit edilen örnekler aşağıdadır:

 ğymet "değer" 06b/05, aydı "söyledi" 24a/01, 08a/04,
 yarlıg "ferman" 47b/04

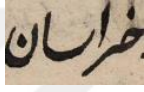
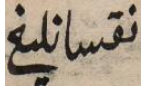
/ı/ sesi ile başlayan Türkçe bir kelime bulunmuştur ve aşağıda gösterilmiştir:

 ısıgla- "ısınmak" 06b/03

/i/ : Düz, ince ve dar telaffuz edilir. Türkçe kelimelerde ve alıntı kelimelerde kullanılmıştır. Tespit edilen örnekler aşağıda verilmiştir:

 islām "islam dini" 15b/15, keyin "sonra" 21a/02, yette "yedi sayısı" 21a/03

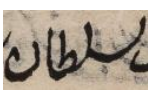

/o/ : Kalın, yarı geniş ve yuvarlak telaffuz edilir. Türkçe kelimelerin başında ve ortasında kullanılmıştır. Alıntı kelimelerin ise sadece ortasında kullanıldığı tespit edilmiştir. Tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 ol "o zamiri" 21a/07, horāsān "Horasan bölgesi" 37b/08, noqsanlīg "eksik olan" 40b/02

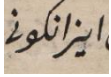

/ö/ : İnce, yuvarlak ve dar şekilde telaffuz edilir. Türkçe kelimelerde kullanıldığı tespit edilmiştir. Tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 öz "kendi" 40b/13, gönül "gönül" 41b/13, göger- "yeşillenmek" 61a/13

/u/ : Kalın, dar ve yuvarlak bir şekilde telaffuz edilir. Türkçe kelimelerde ve alıntı kelimelerde kullanıldığı tespit edilmiştir. İncelenen metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 uşbu "işte bu" 62a/08, sultān "hükümdar" 62b/10, bu "bu" 63a/05

/ü/ : İnce, yuvarlak ve dar şekilde telaffuz edilir. Türkçe ve alıntı kelimelerde kullanımı tespit edilmiştir. İncelenen metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

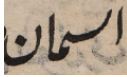
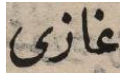

 üzengi "savaş aleti" 63b/15, şürū' "başlama" 64a/02, dü "iki" 45a/01

İncelenen metinde Arapça ve Farsça kelimelerde /ā/, /ū/ ve /ī/ uzun ünlüler gösterilmiştir. Su ünlülerin özellikleri aşağıda tablo şeklinde verilmiştir:

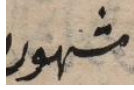
Tablo 2: Çağatay Türkçesinde Uzun Ünlüler

	Kalın	Kalın	İnce
	Geniş	Dar	Dar
Düz	ā		ī
Yuvarlak		ū	

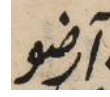
/ā/ : Kalın, geniş ve düz bir şekilde telaffuz edilir. Alıntı kelimelerin ön, iç ve son seslerinde kullanıldığı tespit edilmiştir:

 āsmān "gökyüzü, semâ" 48a/12, ġāzi "Allah yolunda yaralanan"
 peydā " 49b/08, 49b/10

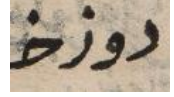
/ū/ : Kalın, dar ve yuvarlak şekilde telaffuz edilir. Alıntı kelimelerin iç ve son seslerinde kullanıldığı tespit edilmiştir. İncelenen metinden tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

meşhūr "ün salmış" 52a/02,

ārzū "istek" 18b/04,

dūzah "cehennem" 19b/13

/ī/ : İnce, dar ve düz bir şekilde telaffuz edilir. Alıntı kelimelerin ön, iç ve son seslerinde kullanımı tespit edilmiştir. Tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

īrān "İran bölgesi" 04a/09,

tīg "kılıç" 04b/12,

nebī "ermiş kişi"

09a/08

2.1.3 Ünsüzlerin Genel Özellikleri

Ağız yoluyla ve diğer ses organlarıyla bir engelleme, daralma veya kapanma yoluyla oluşan seslerdir (Korkmaz, 1992: 162).

Ünsüzler bir veya birden fazla boğumlanma noktasına sahiptirler ve boğumlanma yerlerine göre sınıflandırılabilir (Ediskun, 1999: 71).

-Boğumlanma Yerlerine Göre Ünsüzler

Dudak Ünsüzleri: /b/, /m/, /p/

Diş-dudak Ünsüzleri: /f/, /v/

Diş Eti - Diş Ucu Ünsüzleri: /d/, /l/, /n/, /r/, /s/, /ş/, /s̄/, /t/, /t̄/, /z/, /z̄/, /z̄/

Diş Eti Ardı Ünsüzleri: /c/, /ç/, /ş/

Ön Damak Ünsüzleri: /g/, /k/, /y/

Art Damak Ünsüzleri: /ğ/, /k̄/, /ŋ/

Gırtlak Ünsüzleri: /h/, /h̄/, /h̄/

-Tonlu ve Tonsuz Oluşlarına Göre Ünsüzler:

Tonlu Ünsüzler: /b/, /c/, /d/, /g/, /ğ/, /l/, /m/, /n/, /ŋ/, /r/, /v/, /y/, /z/, /z̄/, /z̄/

Tonsuz Ünsüzler: /p/, /ç/, /t/, /t̄/, /k/, /k̄/, /h/, /h̄/, /h̄/, /s/, /ş/, /s̄/, /ş̄/, /f/

-Süreklilik ve Süreksizlik Durumuna Göre Ünsüzler:

Sürekli Ünsüzler: /l/, /m/, /n/, /ŋ/, /r/, /y/, /f/, /h/, /h̄/, /h̄/, /s/, /ş/, /s̄/, /ş̄/, /v/, /z/, /z̄/, /z̄/

Süreksiz Ünsüzler: /b/, /c/, /ç/, /d/, /g/, /ğ/, /k/, /k̄/, /p/, /t/, /t̄/

-Ağız ya da Geniz Durumuna Göre Ünsüzler:

Ağız Ünsüzleri: /b/, /c/, /ç/, /d/, /f/, /g/, /ğ/, /h/, /h̄/, /h̄/, /k/, /k̄/, /l/, /p/, /r/, /s/, /ş/, /s̄/, /ş̄/, /v/, /z/, /z̄/, /z̄/

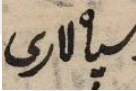

Geniz Ünsüzleri: /m/, /n/, /ŋ/

Özellikleri belirtilen ünsüzler boğumlanma yerlerine göre sıralanarak incelenen metindeki örnekleri aşağıda verilmiştir:

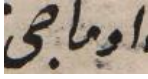

/b/ : Dudak, tonlu, süreksiz ve ağız ünsüzüdür. Türkçe ve alıntı kelimelerde kullanılmıştır. İncelenen metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 bular "bunlar" 11b/06, heybet "hal veya gösteriş" 13a/02, taleb "istekte bulunma" 13a/13

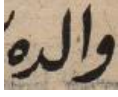
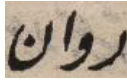

/p/ : Dudak, tonsuz, süreksiz ve ağız ünsüzüdür. Türkçe ve alıntı kelimelerde kullanılmıştır. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılabilir. İncelenen metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 päre "parça" 17a/13, sipāhī "asker" 26b/08 tap- "bulmak" 63b/02

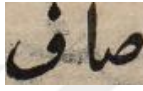
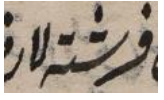
/m/ : Dudak, tonlu, sürekli ve geniz ünsüzüdür. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılabilir. İncelenen metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 umacı "büyücü" 63a/16, men "ben" 62a/11, ālem "kainat, evren" 62b/02

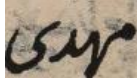
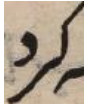
/v/ : Diş-dudak, tonlu, sürekli ve ağız ünsüzüdür. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılmıştır. İncelenen metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 vālide "anne" 66a/02, revān "yürüyen, giden" 64b/06, av
"avlanacak şey 39b/03

/f/ : Diş-dudak, tonsuz, sürekli ve ağız ünsüzüdür. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılmıştır. Tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 tüfenk "tüfek, top" 39b/09, şaf "dizilme" 40b/05,
ferişteler "melekler" 59a/10

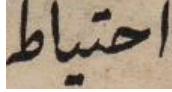
/d/ : Diş eti - diş ucu, tonlu, süreksiz ve ağız ünsüzüdür. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılmıştır. Tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 dūzaḥ "cehennem" 59b/08, mehdi "peygamber" 61b/08,
gerd "toz toprak" 60b/10

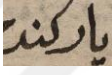

/t/ : Diş eti - diş ucu, tonsuz ve süreksiz ünsüzdür. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılmıştır. İncelenen metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 ertesı "ertesı" 61b/07, teveccüh "bir tarafa doğru yönelme doğrulma"
61b/08, tört "dört sayısı" 68a/11

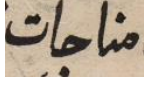

/t/ : Diş eti - diş ucu, tonsuz ve süreksiz ünsüzdür. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılmıştır. İncelenen metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 vaṭan "vatan" 69a/08, ṭaraf "yön" 69b/02, ihtiyāt "ilerisini düşünerek davranma" 71a/02

/n/ : Diş eti - diş ucu, tonlu, sürekli ve geniz ünsüzüdür. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılmıştır. İncelenen metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 nefis "nefis" 69a/10, yārkend "Yarkend bölgesi" 72a/07, toğsan "doksan sayısı" 72a/06

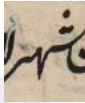

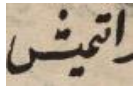
/c/ : Diş eti ardı, tonlu, süreksiz ve ağız ünsüzüdür. Kelimenin başında ve ortasında kullanılmıştır. Tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 ceng "savaş" 23a/11, münacāt "Allah'a yalvarma" 23b/04, ḥurūc "çıkış, çıkma" 01b/12

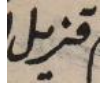
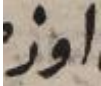
/ç/ : Diş eti ardı, tonsuz, süreksiz ve ağız ünsüzüdür. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılmıştır. Tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 çin "Çin bölgesi" 06b/14, açıl- "açılmak" 09b/10, hiç "yok olan"3a/01

/ş/ : Diş eti ardı, tonsuz, sürekli ve ağız ünsüzüdür. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılmıştır. Tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 şehir "şehir kent" 13b/01, rüşen "aydınlık" 13b/10, atmış "altmış sayısı" 13b/09

/z/ : Diş eti - diş ucu, tonlu, sürekli ve ağız ünsüzüdür. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılmıştır. İncelenen metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 zekât "İslam beş şartlarından biri" 21a/05, kırmızı "kırmızı" 15a/03, öz "kendi" 15a/13

/z/ : Diş eti - diş ucu, tonlu, süreksiz ve ağız ünsüzüdür. Kelimenin başında ve ortasında kullanılmıştır. İncelenen metinde tespit edilen örnekler aşağıdadır:

 zâhir "açıkça görünen" 21a/03, münâzara "birlikte konuşma, tartışma" 21a/09 mülâhaza "düşünce" 04a/03

/z/ : Diş eti - diş ucu, tonlu, sürekli ve ağız ünsüzüdür. Kelimenin başında ve ortasında kullanılmıştır. İncelenen metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 hizmet "karşılıksız yapılan iş" 02b/05, zikr "anmak, söylemek" 26a/15, nezre "vaat, adak adama" 36a/14

/z/ : Diş eti - diş ucu, tonlu, sürekli ve ağız ünsüzüdür. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılmıştır. İncelenen metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 za'if "dayanamama" 25b / 13, ba'zı "bazı" 27b / 1, feyz "bolluk, çokluk" 11b / 7

/s/ : Diş eti - diş ucu, tonsuz, sürekli ve ağız ünsüzüdür. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılmıştır. İncelenen metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 sen "sen" 12b / 14, islām "islam dini" 13a / 4, libās "elbise" 15a / 7

/ş/ : Diş eti - diş ucu, tonsuz, sürekli ve ağız ünsüzüdür. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılmıştır. İncelenen metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 şahābe "Peygamber sohbetinde bulunanlar" 15b/02, naşīb "hisse, payına düşen" 17b/14, hāş "özgü" 12a/01

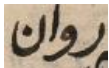
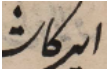
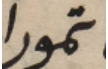
/s/ : Diş eti - diş ucu, tonsuz, sürekli ve ağız ünsüzüdür. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılmıştır. İncelenen metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 ğavş "yardım" 11b/04, nişār "saçma, dağıtma" 11b/15, şenā "övme, övüş" 17b/12

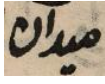

/l/ : Diş eti - diş ucu, tonlu, sürekli ve ağız ünsüzüdür. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılmıştır. Tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 yol "yol" 18a/01, hālā "devam eden" 21b/10, leşker "asker" 25a/10

/r/ : Diş eti - diş ucu, tonlu, sürekli ve ağız ünsüzüdür. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılmıştır. İncelenen metinde tespit edilen örnekler aşağıdadır:

 revān "yürüyen giden" 26b/08, irkeş- "toplanmak" 26a/02, temür "demir" 26b/05

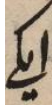

/y/ : Ön damak, tonlu, sürekli ve ağız ünsüzüdür. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılmıştır. Tespit edilen örnekler aşağıdadır:

 yan- "dönmek" 03b/08, meydān "meydan" 04b/011, tayy "aşma, üzerinden geçme" 08a/05

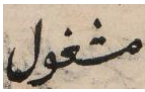

/g/ : Ön damak, tonlu, süreksiz ve ağız ünsüzüdür. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılmıştır. Tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 gülşen "gül bahçe" 07b/04, yigirmi "yirmi sayısı" 08a/13, ellig "elli sayısı" 08b/14

/k/ : Ön damak, tonsuz, süreksiz ve ağız ünsüzüdür. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılmıştır. Tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 kāfir "İslam dinine inanmayan" 09a/15, ikki "iki sayısı" 12b/06, kerek "gerek" 15a/14

/ğ/ : Art damak, tonlu, süreksiz ve ağız ünsüzüdür. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılmıştır. İncelenen metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

 ğam "keder" 16a/07, meşğul "bir işle uğraşan" 16b/15, mundağ "bu şekilde" 19a/13

/k/ : Art damak, tonsuz, süreksiz ve ağız ünsüzüdür. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılmıştır. İncelenen metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

qadem "ayak" 19b/04,

teqāvül "karşılık olma, karşılama" 21a/11,

qırq "kırk sayısı" 23a/01

/ŋ/ : Art damak, tonlu, sürekli ve geniz ünsüzüdür. Kelimenin ortasında ve sonunda kullanılmıştır. İncelenen metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

miñ "bin sayısı" 24a/03,

köñül "gönül" 26a/05,

qarañguluq "karanlık" 30b/11

/h/ : Gırtlak ünsüzü, tonsuz, sürekli ve ağız ünsüzüdür. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılmıştır. İncelenen metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

hudā "Allah" 31a/3,

ihlāş "temiz, doğru sevgi" 36b/02,

dūzah "cehennem" 31b /01

/h/ : Gırtlak, tonsuz, sürekli ve ağız ünsüzüdür. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılmıştır. İncelenen metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

hindūstān "Hindistan bölgesi" 39a/13,

zāhir "açık ve belli olan"

41a/04,

teveccüh "doğrulma" 42a/10

/h/ : Gırtlak, tonsuz, sürekli ve ağız ünsüzüdür. Kelimenin başında, ortasında ve sonunda kullanılmıştır. İncelenen metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

hācet " 44a/08,

muḥammed "kişi adı" 50b/14,

fetḥ "bir yeri alma,

kazanmak" 45b/07

- Şeddenin Yazılışı

Metinde şedde (◌) Arapça ve Farsça kelimelerde kullanıldığına rastlanmıştır. Bunun yanında bazı Türkçe kelimelerde de kullanıldığı görülmektedir.

Arapça kelimelerdeki kullanımlarına örnekler:

müseyyeb "tembel"

01b/06,

müsellimni "yönetici"

01b/15,

hemme "hepsi, bütün"

13a/06

Türkçe kelimelerdeki kullanımlarına örnekler:

kitti "gitti"

02b/08,

tüketti "tüketti"

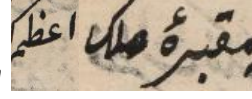
7a/10, pattı "battı"

5a/10

- Hemzenin Yazılışı

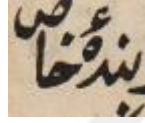
Metinde hemze (◌) şeklinde kullanılmıştır.

maḳbere-i mülk-i ā' zam "büyük mezarlık"

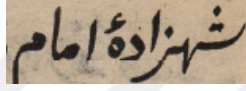
07b/12-13,

bende-yi ḥāṣ "sadık kul"

12b/02,

ṣehzāde-i imām "ṣehzade imam"

23a/01

2.2. SES BİLGİSİ

Ses Bilgisi, dildeki seslerin oluşumunu, aktarımını ve işlevlerini ele alan bilim dalıdır. (Vardar. 2002: 167-168).

İncelenen son dönem Çağatay Türkçesi metininden elde edilen veriler doğrultusunda tespit edilen ses olayları ünlülerde ses bilgisi ve ünsüzlerde ses bilgisi olmak üzere iki kısma ayrılmıştır. Tespit edilen ses olayları, ilgili başlıklar altında toplanmış ve örneklerle aşağıda açıklanmıştır:

2.2.1. Ünlülerde Ses Bilgisi

Genel Türkçede birçok ses hadiseleri vardır. Ünlülerde bulunan ses hadiseleri; düşme, daralma, türeme, ünlü uyumları, düzleşme vb. İncelenen metinde, yuvarlaklaşma,

düzleşme, düşme ve ünlü uyumları gibi ses hadiselerine rastlanmıştır ve aşağıda örneklendirilmiştir.

-Yuvarlaklaşma

Kelimenin ön, iç ve son seslerinde bulunan düz ünlülerin çeşitli sebeplerden dolayı yuvarlak ünlülere dönüşmesi olayıdır (Karaağaç, 2010: 100). Metinde tespit edilen örnekler aşağıda verilmiştir:

ET. boyun > Çağ. boyun "boyun" 52b/12
yüri- > yürü- "yürümek, ilerlemek" 06a/04

-Düzleşme

Düzlük-yuvarlaklık uyumu denilen dudak benzeşmesinin ters yönde gerçekleşmesine denir. Yuvarlak ünlülerde rastlanan bir ses olayıdır (Karaağaç, 2010, 75). Tespit edilen örnekler aşağıdadır:

EUT. tolu (EUTS 245) > Çağ. tola "dolu, çok" 23a/06
ET nêmu > nême "ne" 05b/12

-Düşme

Birden fazla heceli kelimelerde orta hecede bulunan ünlü sesin düşme olayıdır (Ergin, 2009: 51). İncelenen metinde tespit edilen örnekler aşağıdadır:

ağız > ağız "ağız" 05a/02
ne êrse > nerse "şey" 13a/13

oğul > oğlu "oğul, erkek çocuk" 73a/06

-Ünlü Uyumları

Ünlü uyumu kısaca; "ünlüler, kelime içinde, nitelikleri bakımından kendilerine benzeyen ünlüleri takip ederler. Ünlü uyumu sayesinde, kelime içinde ses ahengi oluşur ve meydana gelen ahenk, dile estetiklik kazandırır." (Coşkun, 2010: 46).

Genel Türkçede ünlü uyumu iki çeşittir. Bunlar kalınlık-incelik uyumu ve düzlük-yuvarlaklık uyumudur. (Demir ve Yılmaz, 2006: 160).

İncelenen metinde tespit edilen örnekler ilgili başlıklar altında aşağıda verilmiştir:

Kalınlık-İncelik Uyumu

Türkçede yalın ya da ek almış kelimelerin ilk sesi kalın ünlü ise diğer sesler de kalın ünlü; ince ünlü ise diğer sesler de yine ince ünlü ile devam etmesi durumudur (Vardar, 2002: 53-54).

Uyumlu Örnekler:

kökke "göğe" 26a/04, sözige "sözine" 70a/13, yerge "yere" 17b/2

Uyumsuz Örnekler:

izleriğa "izlerine" 06b/03, hemmeğa "hepsine" 42a/07, künga "güne" 64a/09

Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Düzlük yuvarlaklık uyumu, kelimenin ilk hecesi düz ise sonraki hecelerde de düz ünlü, yuvarlak ünlü ise sonraki heceler ya dar-yuvarlak ya da düz-geniş ünlü olma kuralıdır (Demir ve Yılmaz, 2006: 161).

Çağatay Türkçesinde düzlük-yuvarlaklık uyumu tam anlamıyla bir istikrar göstermemektedir. Bu nedenle kelimeye eklenen eklerin hepsinde düzenli bir şekilde düzlük-yuvarlaklık uyumuna uyum söz konusu değildir. (Eckmann, 2005: 30).

İncelenen metinde uyumlu ve uyumsuz örnekler aşağıda verilmiştir:

Uyumlu Örnekler:

yette 2a/15, koyuğluğ "konulmuş olan" 14b/13, yürür "yürür" 14a/01

Uyumsuz Örnekler:

oğlı "oğlu" 73a/06, köñüldin "gönülden" 70b/03, onı "onu" 67a/10

2.2.2. Ünsüzlerde Ses Bilgisi

-Sızıcılaşma

Kelime içerisindeki komşu seslerin etkisi ile patlayıcı ünsüzlerin, sızıcı ünsüzlere dönüşme olayıdır (Coşkun, 2010: 97). Tespit edilen örnekler ilgili maddeler altında, aşağıda verilmiştir:

-k- > -h-

oğşa- > oğşa- "benzemek" 08b/05

-p- > -f-

tap- > taf- "bulmak" 09a/15

pulād > fulād "çelik" 04a/02

perver > ferver "besleyen" 17b/03

-Süreksizleşme

Akıcı veya sızıcı ünsüzlerin patlayıcı ünsüzlere dönüşme hadisesidir (Çakmak, 2016, 53).

f- > p-

fedā > pedā "gözden çıkarma" 68a/01

-Akıcılık

Patlayıcı ünsüzlerin çeşitli nedenlerden dolayı yerlerini akıcı ünsüzlere bırakma hadisesidir (Coşkun, 2010: 96). Metinde tespit edilen örnekler aşağıda verilmiştir:

b- > m-

bu > mu "bu işarek zamiri" 08a/09

d- > y-

KT adağ (DLT 131) > Çağ. ayak "ayak" 04a/01

-Ötümlüleşme

Ötümsüz ünsüzlerin çeşitli etkilerle ötümlü ünlüye dönüşmesidir (Coşkun, 2010: 94). Tespit edilen örnekler aşağıdadır:

t- > d-

tur- > dur- "yardımcı eylem" 07b/12

ET. tē- (EDPT 433) > Çağ. dē- "demek" 08b/04

ET til (EUTS 239) > Çağ. dil "dil" 30a/07

-İkizleşme

Türkçe kelimelerde iki ünlü arasında bulunan ünsüzlerin bazı nedenlerden dolayı iki ayrı heceye bölünme şartıyla tekrarlanma olayıdır (Karaağaç, 2010: 80). İncelenen metinde tespit edilen örnekler aşağıda verilmiştir:

sekkiz "sekiz" 30b/15, neççe "ne kadar" 02a/08, ikki "iki" 05a/08

-Metatez

Türkçede kelime içindeki iki komşu ünsüzün yer değiştirme olayıdır (Deny, 2013: 66).

-rt- > -tr-

ortancı > otrancı "ortancı" 19b/15

-ğm- > -mğ-

yağmur > yamğur "yağmur" 66b/12

-Derilme

Derilme, kelime gruplarında veya söz zincirlerinde yan yana gelen kimi ünlülerin kaynaşarak tek ünlüye dönüşme hadisesidir (Vardar, 2002: 70).

anda + oğ > andağ

andağ "öyle" 03a/08

şunda + oğ > şundağ

şundağ "şöyle" 34b/01

munda + oğ > mundağ

mundağ "bu şekilde" 47b/14

ıdu ber > iber-

iberinler dedi "gönderdiler dedi" 08b/03-04

-Ünsüz Türemesi

Ünsüz türemesi, seslerin birbirleriyle etkileşimi veya seslerin yapıları sonucunda ortaya çıkan bir ses olayıdır (Karaağaç, 2010: 94). Genellikle bu ses olayı kelimelerde akıcılığı ve dilde kelimelerin tutunmasını sağlamak için oluşur (Coşkun, 2010: 99). Metinde tespit edilen örnekler, aşağıdadır:

ıgaç > yıgaç "ağaç" 61a/13

ıġla- > yıġla- "aġlamak" 24a/10

esİR > yesİR "esir" 23a/13

-Ünsüz Düşmesi

Dildeki akıcılığı sağlamak için kelime içindeki ünsüzlerin düştüğü ses olayıdır (Coşkun, 2010: 101).

-r > Ø

ér- > é

aytur édi "söylerdi" 09a/05, çıkan émiş "çıkan imiş" 02b/12, ara émes "aramaz" 27a/12

2.3. ŞEKİL BİLGİSİ

İsim ve fiil çekimleri, sıfatlar, zarflar, zamirler, edatlar ve fiilimsiler bu başlık altında incelenecektir.

2.3.1 Yapım Ekleri

Yeni bir kelime türetmek adına, dilde var olan kelimelere yeni anlamlar yüklemek için eklerle yeni kelimeler yapma veya birleştirme yollarına başvurulur (Vural ve Böler, 2011: 167). Çaġatay Türkçesinde tek ünsüzlü ekler dışında, dildeki diğer ekler yardımcı bir ses almadan kelimeye eklenir, tek ünsüzlü eklerde ise kelimeye bağlanırken ve yeni anlam oluştururken araya yardımcı bir ses getirilir (Eckmann, 2005: 43).

İncelenen metinde tespit edilen yapım ekleri; isimden isim yapma ekleri, isimden fiil yapma ekleri, fiilden isim yapma ekleri ve fiilden fiil yapma ekleri olmak üzere dört başlık altında aşağıda örnekleri ile birlikte verilmiştir:

- İsimden İsim Yapma Ekleri

/+1A/ ikki+**le** 12b/08, bir+**le** 47b/08, tañ+**la** 34a/05

/+rA/ soñ+**ra** 06b/12, üz+**re** 11b/05, iç+**re** 09a/11

/+çA/ bar+**ça** 30b/12, mun+**ça** 33a/10, tuğ+**ça** 65a/09

/+GA/ öz+**ge** 18a/01, baş+**ka** 39a/04

/+daş/ qarın+**daş**+ım 65b/10

/+çi/ èl+**çi** 58a/02, kesmek+**çi** 06b/11

/+(I)nçi/ yette+**nçi** 16b/12, ikki+**nçi** 18a/08, üç+**ünçi** 22a/05, sekkiz+**inçi** 28b/11, beş+**inçi** 32b/14, on bir+**inçi** 37a/05

/+arı/ yuğ+**arı** 18a/06

/+IK/ yağış+**lık** 12b/05, dünyā+**lık** 13a/14, yāver+**lik** 11b/10, kiyik+**lik** 14b/12

/+II/ kız+**ıl** 15a/03, yaş+**ıl** 14b/15

/+düz/ kün+**düz** 05b/03

- Fiilden İsim Yapma Ekleri

/-A/ tul-**a** 06a/12

/-I/ yaqış-**ı** > yağş-**ı** 16b/05

/-(u)nç/kork-**unç**+ı 47b/08

/-AG/ böl-**ek** 51b/10, yay-**ağ** 52b/03, böl-**ük** 23b/07, yar-**uğ** 30b/10

/-ku/ uyu-**ku** > uy-**ku**+da 06a/13

/-(ı)m/ yar+**ım** 64a/07

/-ğ/ kıru-ğ 24a/02

- İsimden Fiil Yapma Ekleri

/+A-/ til+e-p 18b/13, tüş+e-diler 22a/06, tük+e-tti 07a/10, yar+a-ğay
02b/06

/+la-/ taş+la-dı 36a/10, kış+la-dılar 27b/04, su+la-dı 36a / 8

/+uk/ yol+uk-up 40a/01

/+ar-/ kat+ar-ıp 36a/06

/+lan-/ at+lan-ıp 08a/14

/+laş-/ rıza+laş-tılar 21b/15, yığ+laş-tılar 24a/10, hıub+laş-ıp 36b/09,
yok+laş-ıpdur 42b/13

- Fiilden Fiil Yapma Ekleri

/-A-/ öt-e-di 44a/02, buyur-a-dılar 56a/07, at-a-dılar 74b/03

/-(I/U)l-/ aç-ıl-ıp 14b/10, ayr-ıl-ıp 43a/12, kes-ıl-di 04b/05, tut-ıl-dı 09b/10,
yum-ıl-dı 33b/06

/-(I/U)n-/ kör-ün-me-di 57a/08, kıl-m-dı 02b/14, ata-n-dı 73b/17

/-Ar-/ kóp-ar-dı 04b/06, çık-ar-dı 34a/03 kat-ar-ıp 36a/09

/-Ur-/ köç-ür-üp 73a/09, uç-ur-ğan 30b/08, tüş-ür-üp 53b/01

/-ker-/ öt-ker-diler 01b/10

/DUr-/ köy-dür-üp 17a/15, kel-tür-di 03b/02, ol-tur-up 10b/8, yan-dur-ur
20b/12, kan-dur-ğay 13b/15

/-GUr-/yet-kür-üp 01b/02, öt-kür-seler 36b / 07, sav-ğur-up 04b / 10

/(I/U)ş-/ kir-iş-ti 39a / 1, ur-uş-tılar 09a/01, kıl-ış-tılar 04a/15, kör-üş-tiler 48b/06

/-t-/ tohta-t-ıp 60b/12

/-GÜz-/ kör-güz-üp 26b/07, yet-küz-ür 14a/02, kir-küz-diler 29a/06

2.3.2. İsimler

İsimler; canlı ve cansız varlıkları, somut ve soyut kayramları karşılayan kelime türüdür (Korkmaz, 1992: 88). İsimler dil içerisinde kök ve gövde durumunda veya çekim ekleri olarak kullanılır. İsimlere gelen çekim ekleri çokluk eki, iyelik ekleri, durum ekleri ve soru ekidir (Ergin, 2009: 220).

İncelenen metinde tespit edilen isim çekim ekleri yine aynı başlıklar altında örneklendirilmiştir.

- Çokluk Çekimi

İsimlerin belirttiği nesnenin birden çok olduğunu ifade etmek için oluşturulan çekimdir. Çokluk çekimi getirildiği kelimeyi başka bir kelimeye anlamsal olarak bağlamaz. Bu nedenden dolayı iyelik, durum ve soru eklerinden ayrılır (Karataş, 2019: 425-426).

İncelenen metinde çokluk çekimi örnekleri aşağıda verilmiştir:

a. Son dönem Çağatay Türkçesinde çokluk çekimi **+lAr** biçimindedir. Ayrıca incelenen metinde Farsça **+ān** ve Arapça **+āt** çokluk ekleri de kullanılmıştır.

hazret-i imām+lAr 23b/14

müselmān+lAr 25a/03

namāz+lAr+nı 32b/06

pādişāh+lAr 55b/09

kāfir+ler+ğa 54b/05

yigit+ler 57a/05

b. Arapça ve Farsça çokluk eki almış alıntı kelimelerin Türkçe **+lAr** çokluk çekimine de girdiği tespit edilmiştir.

ğılm+ān+lar 22a/08

yār+ān+lar+ım 47a/03

- İyelik Çekimi

Bir ismin başka bir isme bağlı olduğu veya başka bir ismin parçası olduğunu belirtmek için ismin sonuna getirilen eklerdir (Ergin, 2009: 222). Çağatay Türkçesinde iyelik ekleri; **+(x)m**, **+(x)η**, **+I - +sI**, **+(x)mIz**, **+(x)ηIz**, **+lArI** biçimindedir (Eckmann, 2005: 62).

Tablo 3: Çağatay Türkçesinde İyelik Ekleri

	Teklik	Çokluk
1.	+(x)m	+(x)mIz
2.	+(x)η	+(x)ηIz
3.	+I - +sI	+lArI

Metinde tespit edilen iyelik çekimleri şöyledir.

1. Tekil Kişi İyelik

ümmet+im 12a/11

pādişāhlar+ım 24a/13

vücūd+um 38b/14

çārūķ+um 60b/05

könül+üm 11a/04

2. Tekil Kişi İyelik

ķol+uķ+da 11a/06

ķadem+iķ+ġa 22a/08

ķaş+iķ+ġa 58a/10

evlād+iķ 11a/06

öz+üķ 12b/07

3. Tekil Kişi İyelik

du^c ā+sı+nı 14b/03

ba^c źı+sı 37a/08

deryā+sı+ġa 38b/02

baba+sı 39b/04

ķaraf+ı+ge 42a/09

1. Çoġul Kişi İyelik

cān+ımız+nı 12a/06

dīn+ımız+de 24b/03

delil+imiz 29a/07

halk+ımız+nı 33b/14

mīrāş+ımız+dur 47b/10

2. Çokluk Kişi İyelik

aþ+ımız 30a/03

evlād+ımız 35b/13

evlād+ımız 52b/06

ağrık+ımız+larğa 29b/01

3. Çokluk Kişi İyelik

sağdağ+ları+nı 55b/02

boyun+ları+ğa 55b/02

cesed+leri+ni 66b/014

hoş+ları+ğa 66b/05

- Aitlik Çekimi

Aitlik çekimi, iyelik ekleri gibi bir ismin başka bir isme bağlı olduğunu gösteren bir çekim biçimidir. Bu biçim, isim kök ve gövdelere gelebildiği gibi aynı zamanda ilgi ve bulunma çekimlerinden sonrada kullanılır (Karataş, 2019: 427). Aitlik eki **+ki**dir. İncelenen metinde tespit edilen örnekler aşağıdadır:

āsmānda+ki 64a/13

aramızda+ki 33b/14

yerde+ki 28a/13

- Durum Çekimi

İsmin cümle içindeki diğer kelimelerle bağlantısını ve içinde bulunduğu durumu belirten eklerdir. Yine bu ekler ismi isimlere, fiillere veya edatlara bağlayarak kelime grupları ve cümleler kurmasını sağlar (Vural ve Böler, 2011: 161).

İsmin durum çeşitliliği hakkında birçok fikir ortaya atılmış ve ortak bir nokta bulunamamıştır. Bunlardan; Korkmaz 8, Argunşah 9, Ergin 9 gibi isimler belli başlılar altında toplamıştır. İncelenen metinde durum çekimi, Janos Eckmann'ın yaptığı tasnif esas alınarak dokuz başlık altında açıklanmıştır:

Tablo 4: Çağatay Türkçesinde Durum Ekleri

Durum Çekimi	Ekler
Yalın Durum	Ø
İlgi Durumu	+nİn, +In
Belirtme Durumu	+In, +I
Yaklaşma Durumu	+GA, +KA
Bulunma Durumu	+DA
Ayrılma Durumu	+DIn
Eşitlik Durumu	+çA
Sınırlama Durumu	+GAçA
Yön Durumu	+rA, +GArI

- Yalın Durum

Türkçede yalın durumu karşılayacak herhangi bir ek yoktur. İsim köklü kelimeler cümle içerisinde yalın durumunda kullanılırlar ve cümle içerisinde özne görevi üstlenirler (Demir ve Yılmaz, 2006: 184).

selsāl-ı hıṭāy meydānga kirdi "**Yönetici** meydana girdi." 03b/02

ḥazret-i yusuf ḳadir ḥān ḡāzi neççend kündin keyin tüşüp élçi kirküzdiler "**Yusuf Kadir Han Gazi hazretleri** uzun bir günden sonra gelip elçi gönderdiler." 45b-46a/15-01

nükte reşid aydı "**Nükte Reşit** söyledi." 34b/07

- İlgi Durumu

Cümle veya kelime gruplarında belirtili isim tamlamalarında tamlayanın aldığı ektir ve iki ismi birbirine bağlar (Argunşah, 2014: 121). Son Dönem Çağatay Türkçesi metinlerinde ilgi durumu eki olarak **+nıṅ** biçimi kullanılmıştır (Eckmann, 2005: 64).

İncelenen metinde tespit edilen örnekler aşağıda verilmiştir:

mu+nıṅ ‘ilacī ḳaysı eger imān keltürmesek ḳaşḳar şehrinı ḥarāb ḳılır "**Bunun** dermanı ne, iman etmezsek Kaşkar şehrini yıkar." 46a/10-11

islām açmak biz+nıṅ mīrāşımızdur dēdiler "İslamı yaymak **bizim** mirasımızdır dediler." 47b/10

ḳaşḳar-ı zemīn+nıṅ pāy-ı taḥtı şubu bolsun dēp du‘ ā ḳıldılar "**Kaşkar'ın** başkenti işte bu olsun deyip dua ettiler." 54a/02

Metinde, Oğuz Türkçesinin bir etkisi olarak ilgi durum ekinin **+ıṅ** (Gülsevin, 2010: 61) biçimi de kullanılmıştır.

hıfāy tümen+in başıda kurgan salıp tatar halkğa özün serdār bolup "Yönetici **tümenin** başına mezar yapıp Tatar halkına kendini lider tayin etmiş." 73a/11-12

kâfirler+in umacı fat savumasun dep "**Kâfirlerin** yaratığı hemen soğumasın demiş." 63a/16

- Belirtme Durumu

Bu durum ismin geçişli fiillerin etkisi altında olduğunu gösterir (Ergin, 2009: 228). Son Dönem Çağatay Türkçesinde, belirtme durumu eki olarak +nI biçimi kullanılmıştır (Eckmann, 2005, 69).

hâce hasan kāsānī hâce selman kāsāniler yetip keldiler hemmeleri pādīşāhāne şilāhlar+nı kiyip ispihā-yı bād-pāy ʿirāklar+nı minip "Hoca Hasan Kasani ve Hoca Selman Kasani yetişip geldiler. Hepsi padişahlık göstergesi silahlarını kuşanmıştı ve **atlarını** almışlardı." 49b-50a / 14-1

yene arķalarıda yette miñ pādīşāh zādeler kırk miñ leşker birlen āsmān yer+nı titretip keledürler "Yine arkalarında yedi bin padişah ve kırk bin asker ile gökyüzü ve **yeryüzünü** titreterek gelirler." 52a/11-12

bizler fetḥ-i küffār üçün barur bolduķ bizni deseñler barıp küffār+nı islāmğa terğib kılalı şāyed ḥudāy teʿālā destūr berse inşā'l-lah teʿālā islāmğa revnaķ bergey-miz "Bizler **küffarı** feth etmek için gideriz, bize deseler gidip küffarı islama davet edin o zaman yüce Allah izin verse Allah'ın izniyle islama güzellik vereceğiz." 47a/4-7

nazar mirzā degen ḥākim ermiş dep ḥalāyık birbiri+n yıglap beş yılda on miñ öylük kişi boldı "Nazar Mirza denen (kişi) hakimiymiş, insanlar beraber ağlayarak beş yılda on bin ev sahibi olan kişi oldular." 73b/15-17

- Yaklaşma Durumu

Bu durum, cümle içerisindeki fiilin hareketinin yönünü ve hedefini gösterir (Demir ve Yılmaz, 2006: 185). Son Dönem Çağatay metinlerinde yaklaşma durumu olarak **+GA** biçimi kullanılmıştır (Eckmann, 2005: 66).

bir tavışkanı tutup keldi munı öltür dep qolı+**ga** berdi "Bir tavşanı yakalayıp geldi, bunu öldür deyip **eline** verdi." 28a/04-05

müselmānlar uruşup özlerini tağ+**ka** aldılar "Müslümanlar savaşarak **dağa** çekildiler. 05b/07-08

yarkend+**ge** revān boldılar yarkend+**ge** yettiler "**Yarkent'e** gittiler ve **Yarkent'e** vardılar." 53b/09-10

imām ca' fer-i şādık ottuz miñ leşker bilen hürüc kılip çıkan emiş her taraf+**ke** kişi iberdı "İmam Caferi Sadık otuz bin askeri ile ayaklanıp her **tarafa** asker gönderdi." 02b/11-13

Oğuz Türkçesinin bir biçimi **+A** yaklaşma durumu eki incelenen metinde tespit edilmiştir.

hāzret-i imāmniñ atınıñ ayağı bir töşükke pattı at+**a** yügürüp bardılar "İmam hazretlerinin atının ayağı bir çukura saplandı ve **ata** koştolar." 05a/09-10

- **Bulunma Durumu**

Son Dönem Çağatay Türkçesinde bulunma durumu eki **+dA** biçimindedir (Eckmann, 2005: 70).

allāh te'ālā olarnıñ taşarrufı+**da** kıılır "Yüce Allah onların icraatlerini de yapar." 13b/05

bu halklar meniñ qolum+da islām tapadurlar "Bu halklar benim **elimde** islāmı buldular." 15b/13

kaşkar+da bu kerāmetler zāhir boldı "**Kaşkar'da** bu kerametler belli oldu." 30a/12-13

- Ayrılma Durumu

Ayrılma durumu, kelime gruplarında ve cümlelerde nesnenin, fiilin belirttiği hareketin kendinden uzaklaştığını ifade eden durumdur (Karaağaç, 2013: 341). Son Dönem Çağatay Türkçesinde ayrılma durum eki +**dIn** biçimindedir (Eckmann, 2005: 75).

allāh te'ālāniñ raḥmeti+**dIn** cemāliğa müşerref bolmaq+**dIn** ān-ḥazretiniñ şefā'atleri+**dIn** ümīd-vār bolup kıyāmet küni mübārek qademleride bolmaknı ārzü kıladur "Yüce Allah'ın **rahmetinden** güzelliğine nail olmaktan saygı değer hazretlinin bağışlamalarından umutlu olup kıyamet günü mübarek huzurlarında olmayı arzu kılıyor." 12a/12-14

ol taraf+**dIn** qahramān kirdiler "O **tarafın** kahramanlar girdiler." 04b/08

ḥazret-i imāmlar+**dIn** ruḥşat alıp öz diyārlarığa keldiler ḥiş ve akrabālarını müselmān kıldılar yetmiş miñdin ziyāde kişi müselmān boldı "**İmam hazretlerinden** izin alarak kendi memleketlerine geldiler ve akrabalarını müslüman yaptılar. Yetmiş binden fazla kişi müslüman oldu." 24b/08-11

Oğuz Türkçesinde ve Kıpçak Türkçesinde ayrılma durumu +**DAn** eki biçiminde kullanılmıştır (Akbaş, 2007: 60-80). Bu doğrultuda incelenen metinde, Oğuz Türkçesi ve Kıpçak Türkçesi etkisi olan +**DAn** biçimi tespit edilmiştir. Aşağıda örnek olarak verilmiştir:

tün yarımı+**dan** leşker imām mūsā kâzımğa yetti "Gece **yarısından** sonra asker İmam Musa Kazım'a yetti." 08a/14-15

- Eşitlik Durumu

İsmin cümlede eşitlik, benzerlik ve gibilik anlamı kazanmasını sağlayan durumdur ve yine ismi cümle içinde fiile bağlar (Ergin, 2009: 228). Son Dönem Çağatay Türkçesinde eşitlik durumu eki +**çA** biçimindedir.

bir mun+**ça** leşker kelipdur "**Bunca** asker gelmiş." 54b/02-03

bar+**ça** pehlivānları cem' boldılar "Bütün yiğitleri toplandı." 30b/12-13

taşıda ƙalğan mällarını evvel+**ce** aldılar "Şehirde kalan mallarını hemen aldılar"
28b/12

- Sınırlama Durumu

Sınırlama durumu, yaklaşma durumu +**gA** ve eşitlik durumu +**çA** eklerinin birleşmesi sonucunda oluşmuştur. Buna göre yaklaşma durumu eki +**gA** hareketle birlikte yaklaşmayı ifade ederken hareketin sınırlandığını eşitlik durumu eki +**çA** üstlenmiştir (Coşkun, 2000: 429).

Son Dönem Çağatay Türkçesi sınırlama eki olarak +**GAçA** biçimi kullanılmıştır (Uçar, 2011: 433).

tā çin [ü] māçin+**ğaçA** islām şerāfetige yetküzür dēdiler "**Çine kadar** islam şerefini ulaştır dediler." 15b/15

tā sarıg su+**ğaçA** yer sunı ƙollarığa berip ' aşeresini yetti "**Sarı suya kadar** yer suyunu ellerine verip on kişiye yettirdi/yetti." 36a/13-14

bu vaqt+**ğaça** şehir bizlerge körünmedi "Bu **zamana kadar** şehir bizlere görünmedi."
57a/07-08

tā kırk kün+**ğaça** ceng kılip turdılar "Kırk **gün kadar** savaşmışlar." 31b/09-10

- Yön Durumu

Yön durumu, cümle içerisinde yer ve yön anlamlarında bulunan isimlere gelerek fiilin hareket yönünü ifade eder (Karataş, 2019: 422). Son Dönem Çağatay Türkçesinde yön gösterme ekleri +**ra**, +**GarI** biçimlerindedir (Eckmann, 2005: 77).

deryā-yı kan iç+**re** münācātını tamām kılmay öltürüp aydılar "Kan denizi **içinde** duasını bitirmeden öldürüp söylediler." 09a/10-11

ikki kiçe kündüzdin soñ+**ra** havā şaf boldı "İki gece gündüzden **sonra** hava düzeldi."
06b/12

behişt kaçrı üz+**re** şaf şaf turğaylar "Saraya **karşı** saf saf dizili duracaklar." 11b-
12a/15-01

miñ kişi birlen il+**geri** yürüp êrdiler "Bin kişi ile **ileri** yürümüşler." 54a/08-09

- İsimlerde Soru

İsimlerde soru eki, isme soru biçimi veren bir çekim ekidir. Cümle içerisinde ismi fiile soru biçiminde bağlar (Ergin, 2009: 243). Çağatay Türkçesinde soru eki daima yuvarlak biçimdedir (Argunşah, 2015: 129).

hārib pehlivān bar **mu** dēp çırladılar "Güçlü yiğit var **mı** diyerek bağırdı." 05a/01

bu hāğlar müselmān **mu** veya kāfir **mü** dēdiler "Bu halklar müslüman **mı** veya kafir **mi** dediler." 53a/01

hiç güvāh bar **mu** dēdi "Hiç delil var **mı** dedi." 27b/14

- İsimlerde Bildirme

İsimlerde bildirme, -tur yardımcı fiilinin geniş zaman çekiminden (-tur-ur) türemiş, teklik ve çokluk çekimlerine gelerek anlamı kuvvetlendirme görevinde bulunan bir ektir (Korkmaz, 1992: 24).

- dır

ol ne **şart-dur** "O ne **şarttır**." 23b/02

bizniñ şehirimiz **pāy-ı taht-dur** "Bizim şehrimiz **başkenttir**." 27a/12

öz ihtiyārı birle kelgenler hem **bar-dur** veya qorqunçı bile kelgenler hem **bar-dur**
"Kendi benliğı ile gelenler **vardır** veya korktuğı için gelenler **vardır**." 47b/08-09

bu neme **söz-dür** "Bu nasıl **sözdür**." 54b/15

-miş

ey pādīšāhlarge kaşkar zemīn dēgen diyār tamām **küffār ér-miş** "Ey padişahlar
Kaşkar denen diyarın hepsi **kafirmiş**." 45b/02-03

nazar mirzā dēgen **hākim ér-miş** "Nazar Mirza denen kişi **hakimmiş**." 73b/15-16

2.3.3. Sıfatlar

Sıfat terimi, "İsimleri niteleme, belirtme, gösterme gibi çeşitli yönlerden bildiren, sınırlayan kelime türü" (Korkmaz, 1992, 132) olarak tanımlanır. Sıfatlar bir ismin geçici bir özelliğini gösterir ve özelliğini belirttiği isimlerin anlamlarında bir değişim yaratmaz (Ediskun, 1999: 132).

İncelenen metinde tespit edilen sıfat örnekleri; niteleme ve belirtme sıfatları olarak iki ana başlık altında gösterilmiştir.

Tablo 5: Çağatay Türkçesinde Sıfat Türleri

Sıfat Türleri				
Niteleme Sıfatları	Belirtme Sıfatları			
	Sayı Sıfatları	Belirsizlik Sıfatı	İşaret Sıfatı	Soru Sıfatı
	Asıl Sayı Sıfatları			
	Sıra Sayı Sıfatları			

-Niteleme Sıfatları

Nesneleri renk, biçim, boy, yapı, ağırlık vb. özelliklerde niteleyen sıfatlardır (Ergin, 2009: 247).

müselmānlar başlarını kesip alıp keleyin dēp **qara boran** boldı "Müslümanların başlarını kesip alarak gelin demiş (sonra) **kara boran** oldu." 07a/08-09

bularğa **yaḥşı du'ā** kılguçı hem bularnıñ hemme tābi' leriniñ terbiyetike du'ā kıldılar "Bunlara **güzel dua** kılarak bunların yolundan gidenlerin şahsiyetlerine dua ettiler" 16b/05-07

hoş-vakt bolup ve āvāz kıldılar kāškī mendin vücūdlarığa kelür mikin dēp oyandılar "Güzel zaman geçirerek seslendiler keşke benden vücuda gelse diye düşündüler" 17a/04-05

- Belirtme Sıfatları

Belirtme sıfatları, isimleri işaret, sayı, soru ve belirsizlik açılarından belirten kelimelerdir (Ediskun, 1999: 133). Belirtme sıfatlarının dört türü vardır; sayı, belirsizlik, işaret ve soru sıfatlarıdır (Karaağaç, 2010: 382-383).

a. Sayı Sıfatları

Sayı sıfatları isimlerin miktarlarını yine genel olarak sayı isimleriyle belirtir. Sayı sıfatları isimlerin adetlerini, derecelerini, parça hallerini ve toplu hallerini belirtir (Ergin, 2009: 249).

İncelenen metinde asıl sayı, sıra sayı ve kesir sayı sıfatları tespit edilmiştir. Bunlar örneklendirilerek ilgili başlıklar altında aşağıda verilmiştir:

-Asıl Sayı Sıfatları

Asıl sayı sıfatları, isimlerin sayılarını belirten sıfatlardır (Ediskun, 1999: 134).

hazret-i imām ca^c fer-i şādık **yigirmi ikki yıl** mollālîkda ‘ömrini ötkerdiler "Caferi Sadık İmam hazretleri yirmi iki yıl hocalık yaparak ömrünü geçirdi" 01b/09-10

yene **ikki tarafıdın** leşker şaf bağlap turdılar "yine iki taraftan askerler düzen oluşturmuşlar." 03b/11

hazret-i ādem peygambernı yaratmasdın **seksen miñ yıl** elgeri yaratıp "Hazreti Adem peygamberi yaratmadan seksen bin yıl önce yaratmış" 07a/05-06

-Sıra Sayı Sıfatları

Sıra sayı sıfatları, ismin derecelerini belirtirler (Ergin, 2009: 250).

hazret-i imām nureddin vücūdlarığa kelip **on birinçi yılı** hazret-i imām ibrahim ʿālemdin bardılar "İmam hazretleri Nureddin vücuda gelerek on birinci yılında Hazreti İmam İbrahim dünyasına girdiler." 37a/05-06

hazret-i peygamber şa'llāhu ʿaleyhi ve sellem ceng-i ahaddın yanıp **üçünçi küni** namāz-ı bāmdāddın yanıp şād hurrem çıktılar "Peygamber hazretleri (sas) uhud savaşından dönüp üçüncü günü sabah namazından güler yüzlü geldiler." 10b/04-06

yene ƙalğannı **yettençi ƙaravulğaçā** tutup müselmān ƙıldılar "Yine kalanı **yedinci gözetleme yerine** kadar tutup müslüman yaptılar." 28a/12-13

-Kesir Sayı Sıfatları

Kesir sayı sıfatları, isimlerin parçalarını belirtir (Ergin, 2009: 252).

sultān ahmed hān yigirmi beş **yarım yıl** hükümet sürdi "Sultan Ahmed Han yirmi beş **yarı yıl** (6 ay) hüküm sürdü." 72b/06-07

b. Belirsizlik Sıfatları

Nesnelerin dış özelliklerini; sayılarını ve miktarlarını tam manasıyla bir ölçü belirtmeden bildiren sıfatlardır (Ergin, 2009: 254).

bir ƙiçede ikki miñ ƙişilerni imāmlar bilen müselmānlarnı şehīd ƙıldı "**Bir gecede** iki bin müslümanı ve onların imamlarını şehit ettiler" 06a/13-14

baʿzī nā-müselmānlarnı haƙƙ dēp iʿtikād ƙılmağānlarnı munıñ vilāyet kerāmetidin haƙƙğā keledür "**Bazı müslüman** olmayanları Allah diyerek, inanmayanlar bunun şehir kerametinden Allah'a döner" 11a/11-12

hemme müselmānlar muşliḥ-i mükemmel bolup keldiler "**Bütün müslümanlar** mükemmel bir şekilde geldiler." 02a/05-06

c. İşaret Sıfatları

İşaret sıfatları, isimlerden önce gelerek isimleri gösterme yoluyla belirten sıfatlardır (Vural ve Böler, 2011: 205).

hazret-i imāmlar yetip kelgünçe **bu kāfirler** hazret-i muḥammed şākir pādīşāhımnı şēhīd kıldılar "İmam hazretleri gelince **bu kafirler** Hazreti Muhammed Şakir padişahı şehit ettiler." 54a /14-15

şol zamān du‘āları icābet boldı mertebe-i ‘ālāğa ulandılar "**Şu zamanda** duaları kabul oldu en yüksek mertebeye ulaştılar" 26a/06-07

ol küni ğusl-ı ṭahāret kılip taṅlası ceng kıldılar kāfirlerdin bisyār kişi kırıldı "**O günü** abdest alıp sabahına savaştılar, kafirlerden çok kişi öldü." 32a/02-03

şubu beşāretni körüp hoş ḥāl bolup kaşkar ṭarafıge revān bolup ehl-i beytleriğa kişi yandurdılar "**Bu güzel haberi** görüp mutlu olup Kaşkar tarafına ulaşıp gönül dostlarına kişi gönderdi" 47a/12-14

ey pādīşāhlarım hazretlerinin mübārek ḳadēmleri **uşbu diyārğa** behem bolsa " Ey padişahlar hazretlerinin(Hz. Muhammed) mübarek ayakları **bu diyarlara** gelse." 46b/11-12

d. Soru Sıfatları

İsimlerin durumlarını sorularla ifade eden sıfatlardır ve soru sıfatlarının bulunduğu cümlelerde cümleye soru anlamını bu yapılar katar (Karataş, 2019: 382).

biz **ḳaysı ṭarafke** tüşür-miz dēdiler "Biz **hangi tarafa** gidelim, dediler." 51b/05-06

ey pādīşāhlarım bizlerdin **ne ğünāh** ötti "Ey padişahlarım bizlerden **ne günah** geçti." 25a/12-13

bu maşlahatdın yansunlar **nêççe vakt** şabr kılsunlar "Bu işten dönsünler, **ne kadar zaman** sabır etsinler." 02a/ 07-08

2.3.4. Zamirler

Zamirler, isimleri temsil ve işaret durumlarında karşılar. Zamirler isimleri doğrudan doğruya belirtme yerine isimlerin yerlerine geçerler ve cümle içerisinde onların yerlerine geçerler. Zamirler teşkil ettikleri isimlerin ancak ilk anlamlarını karşılarlar ve tek başlarına kelime olarak bir anlamı yoktur. Anlamlandırmak için bir nesneye veya bir zamire ihtiyaçları vardır (Ergin, 2009: 262-263).

İncelenen metinde kişi zamirleri, işaret zamirleri ve dönüşlülük zamirleri tespit edilmiş ve örnekleriyle açıklanmıştır.

- Kişi Zamirleri

Kişi zamirleri, dildeki kişi adlarının yerini tutan kelimelerdir. (Vardar, 2002: 136).

İncelenen metinde tespit edilen kişi zamirleri örnekleri aşağıda çekimlenmiş halleriyle verilmiştir:

Tablo 6: Çağatay Türkçesinde Kişi Zamirleri

	men	sen	ol anı	biz	siz	olar alar anlar
Yalın Durumu	men men 02b/06	sen sen 05b/11	ol ol 07b/06	biz biz 29b/11	siz siz 35b/11	olar olar 52a/03

İlgi Durumu	men+iŋ men+iŋ 13b/09	sen+iŋ sen+iŋ 11a/05	an+iŋ an+iŋ 11a/09	biz+niŋ biz+niŋ 12a/02	siz+niŋ -	olar+nıŋ olar+nıŋ 11a/10
Belirtme Durumu	men+i men+09a/10	sen+i -	an+ı an+ı 03b/04	biz+ni biz+ni 65b/14	siz+ni siz+ni 68a/14	olar+nı olar+nı 14a/01
Yönelme Durumu	maŋ+a maŋ+a 07b/12	saŋ+a saŋ+a 05b/11	aŋ+a aŋ+a 02a/9	biz+ge biz+ge 12a/04	siz+ge siz+ge 08a/02	olar+ğa olar+ğa 26a/11
Bulunma Durumu	men+de -	sen+de -	an+da an+da 65a/10	biz+de -	siz+de -	olar+da -
Ayrılma Durumu	men+din men+din 17a/04	sen+din sen+din 09a/07	an+dın an+dın 01b/02	biz+din biz+din 20a/08	siz+din -	olar+dın -

- İşaret Zamiri

İşaret Zamirleri, isimleri işaret etme ve gösterme açısından karşılıklar ve cümle içerisinde işaret ettikleri isimlerin yerlerini gösterirler (Ergin, 2009: 273).

Tablo 7: Çagatay Türkçesinde İşaret Zamirleri

	bu	şu	uşbu	uşol	ol-an	bular	şular	anlar
			uşbular	uşal		bunlar		alar
				şol		munlar		olar
İlgi Durumu	-	şu+nıñ	-	-	a+nıñ	bular+nıñ	şular+nıñ	olar+nıñ
		şu+nıñ			a+nıñ	bular+nıñ	şular+nıñ	olar+nıñ
		19b/07			03b/03	05b/11	08a/08	18a/10
Belirtme Durumu	mu+nı	şu+nı	-	-	-	bular+nı	-	olar+nı
	mu+nı	şu+nı				bular+nı		olar+nı
	28a/04	29a/09				12b/05		14a/01
Yönelme Durumu	-	-	-	-	-	bular+ğa	-	olar+ğa
						bular+ğa		olar+ğa
						05b/11		26a/11
Bulunma Durumu	mun+da	-	-	-	an+da	-	-	-
	mun+da				an+da			
	26b/14				08b/08			
Ayrılma Durumu	mun+dın	-	-	-	an+dın	bular+dın	-	-
	mun+dın				an+dın	bular+dın		
	08a/09				18b/11	31b/06		
Eşitlik Durumu	mun+ça	-	-	-	an+ça	mun+ça	-	-
	mun+ça				an+ça	mun+ça		
	05b/11				21a/10	45b/05		

- Dönüşlülük Zamiri

Dönüşlülük zamiri, *öz* kelimesinden oluşur ve iyelik ekleri ile çekimlenerek cümle içerisinde kullanılır (Eckmann, 2005: 86).

biz *öz* nökerlerimiz birlen *hudāy* te'ālānıñ 'ināyeti bolsa ceddimizniñ mededi bolsa inşa'l-lah te'ālā islām açğaymız "Biz **kendi** askerlerimiz ile yüce Allah'ın izni olsa, yardımı olsa inşaallah islāmı yayacağız." 47b / 12-14

öz+lerini atdın taşlap yayağ bolup *hazret-i imāmlarğa* yüz miñ *tevāzū'*lar bilen selām kılıp turdılar "**Kendisi** attan inip yaya bir şekilde imam hazretlerine yüz bin alçak gönüllü bir şekilde selam kıldılar." 52b/03-04

öz+ün sa'ādetmende kılığıl bendelerini kıyāmet küni bularnıñ şefā'atiğe sezā-vār kılığıl "**Kendi** huzurunu oluştur, kıyamet günü kullarını şefaatine uygun kıl." 12b/07-08

2.3.5. Zarflar

Zarflar; fiilleri, fiilimsileri ve zarf görevinde bulunan kelimeleri zaman, yer yön, durum, miktar ve soru yönünden etkileyerek fiillerin, fiilimsilerin ve zarfların anlamlarını güçlendiren ya da kısıtlayan kelimelerdir (Vural ve Böler, 2011: 219).

Zarflar, kalıplaşmış isim durum eklerinden ve zamirlerden meydana gelmiştir ve bir eke ihtiyaçları yoktur. Ayrıca zarf görevinde Arapça ve Farsça kökenli kelimeler de kullanılır (Eckmann, 2005: 89).

İncelenen metinde miktar zarfları, durum zarfları, zaman zarfları, soru zarfları ve yer-yön zarfları tespit edilmiştir ve aşağıda verilmiştir:

- Miktar Zarfları

Miktar Zarfları, azlık-çokluk, miktar ve derece ifade eden zarflardır ve sıfatların, zarfların önünde kullanılırlar (Ergin, 2009: 262).

ceng mağlube **tola** boldı müselmānlar ‘ayn uyķuda ērdiler "Savaşta yenilgi **çok** oldu, müslūmanlar öldüler" 06a/11-13

kōnlüm **bisyār** melūl boldı "Gōnlüm **çok** üzüldü." 11a/04

her kūni ceng kılıp turdılar kāfirlerdin bī-nihāyet **tola** öldi "Her günü savaşmışlar kafirlerden sonunda **fazla** ölen olmuş." 32b/13-14

- Durum Zarfları

Durum zarfları, durum ve tavır ifade eden zarflardır. Bu zarfları karşılayacak durum ve tavır anlamındaki isimler kullanılır (Ergin, 2009: 261).

hāzret-i imāmı alıp turdı **andağ** şaf bağladı "İmam hazretleri alarak **o şekilde** saf bağladı" 03a/07-08

kōnlüm **mundağ** rūşen bolğay dēp fāt fırsatta ğusl kıldılar "Gōnlüm **bunda** rahatlayacak diyerek ilk fırsatta abdest aldı." 19a/13-14

şundağ kıldılar bu ikki vezir ikki pādīşāhı başlap çıktı kōrdi kim ‘ālemni ot tutupdur "**Şöyle** oldu, bu iki vezir iki padişaha karşı çıkıp gördü ki dünyayı ateş sarmış." 34b/01-02

ey hūdānıñ hāş bendeleri **elbette** bizge ulanıñlar biz sizlerge muntaşırduz-miz dediler "Ey Allahın gerçek kulları **elbette** bize ulaşırlar biz sizleri bekliyoruz dediler." 32a/11-12

hergiz dinimizdin yanmas miz dēdi "**Asla** dinimizden dönmeyiz dedi" 28b/09-10

hāzret-i hoca ‘abdullah alimniñ hātırlarığa **hiç** sūre kelmedi "Hazreti Hoca Abdullah Alim'nin hatıralarına **hiç** sūre gelmedi." 64a/02-03

/-lAp/

Zarf fiil özelliğini kaybetmiş -p eki, fiilden fiil yapım eki -lA- ile kalıplaşarak bir durum zarfı oluşturan -lAp eki ortaya çıkmıştır (Güzel, 2010: 55-56).

ihrām yerige yetip ihrām **bağlap** andın mekkege bardılar "İhram yerine gelip ihram **bağlayarak** ondan sonra Mekke'ye gittiler." 17b/10

ferzendlerini cem^ç kılp **yıglap** aydılar "Çocukları toplanıp **ağlaya ağlaya** konuştular." 25b/06

- Zaman Zarfları

Zaman zarfları, çeşitli zaman anlamındaki isimlerin zarf görevinde kullanılmasıdır (Ergin, 2009: 260).

yene hazret-i peygamber şa'llāhu ^çaleyhi ve sellem aydılar ey imām kāsım **emdi** yangıl "Yine hazreti peygamber (sas) söylediler; ey İmam Kasım **şimdi** dön." 18a/12-13

ol kün keç boldı **ertesı** imāmlar tã^ç atke meşgöl boldılar "O gün geç oldu **ertesı** (gün) imamlar ibadetle meşgöl oldular" 56b/13-14

bu leşkerlerni cem^ç kılp şehrinñ bir tarafıka tüşürdiler ol kün **keç** boldı "Bu askerleri toplayıp şehrin bir tarafına yönlendirdiler o gün **geç** oldu." 49b/08-09

kiçe ve **kündüz** ér hātün şol ferzend-i mübārek-kađem bizdin vücūdığa kelse dep "Gece ve **gündüz** yiğit kadın şu peygamber oğulları bizden vücūda gelse demiş" 17a/06-08

ol kün on beş müselmānlarnı şehid kıldı "**O gün** on beş müslümanı şehit etti." 03b/05-06

hazret-i imāmğa **her küni** miñ dīnār harcı kılgalı berür érdiler "İmam hazretlerine her güne bin dinar vergi verirlerdi." 07b/08-09

tün yarımıdan leşker imām musā kāzımğa yetti müselmānlar nā-çār şaf bağladılar "Öğlenden sonra asker İmam Musa Kazım'a yetiştı, müslümanlar çaresiz saf bağladılar."
8a-08b/14-01

hazret-i peygamber şa'llāhu 'aleyhi ve sellemni tüşedük dēp tüşlerini beyān kıldılar aydılar men **tañla kēçesi** pādişāhnı başlap çıkar men "Hazreti peygamber (sas)'i rüyamızda gördük dediler, rüyalarını anlattılar, söylediler ben **sabah ve gece** padişaha karşı çıkarım."
34a/04-06

yene bularnıñ islām kılgan halkları kıyāmetğaça **bāķi** turğaylar eger küfrğa urulsa yine bularnıñ evlādların islām şerāfetiğa yetkürgeyler "Yine bunların islam yayan halkları kıyamet kadar **sonsuz** kadar yiğitler eğer Allah'a karşı gelse yine bunların evlatları islama geçecekler." 13/04-06

- Soru Zarfları

Soru zarfları, soru yoluyla fiilleri ve aynı zamanda fiilimsileri belirten kelimelerdir (Karataş, 2019: 389).

hazret-i imāmlar **kaydadurlar kaçan** kelürler dēdiler "İmam hazretleri **nerdeler ne zaman** gelir dediler." 49a/01

hazret-i imāmların mübārek ayağlarığā yıkıldı sordılar ey kâfir **kaydın** kelür-sen "İmam hazretlerinin mübarek ayaklarına yıkıldı sordu; ey kâfir **nereden** geliyorsun"
60b/01-03

- Yer-Yön Zarfları

Yer-yön zarfları, yer ifade eden isimlerdir ve zarf olarak fiilin yönünü belirtirler (Ergin, 2009: 259).

sultān kara atanı koydular birāderleridin **ilgeri** eşhābeleriġa vaŷiyyet kılıp aydı
"Sultan Kara ata koydular, kardeŷlerine **ilerideki** vasiyetini söyledi" 43a/07-08

açın özlerini taŷlap **yıraġ** bolup "Atdan kendisini indirip **uzak** gitmiŷ." 48b/13

deryā-yı kan **iġre** münācātnı tamām kılımay öltürüp "Kan deryası iġinde
konuŷmasını bitiremeden öldürmüŷler." 09a/11-12

2.3.6. Edatlar

Edatlar, yalnız baŷlarına bir anlamı olmayan, isimlerden sonra gelerek cümle iġerisindeki isim ve fiillerle anlam iliŷkileri kuran kelimelerdir (Korkmaz, 1992: 51).

Edatlar, anlamlı kelimelerle birleŷerek bir dereceye kadar anlamlandırılır ve bu ŷekilde bir gramer görevi üstlenirler. Oluŷan anlamlandırmanın anlaşılabilmesi iġin yine cümle iġindeki diġer kelimelerle bir baġlantı kurması gerekmektedir. (Ergin, 2009: 348).

İncelenen metinde tespit edilen edat örnekleri kullanım iŷlevlerine göre *baġlama*, *karŷılaŷtırma*, *çaġırma-hitap* ve *ġekim edatları* baŷlıkları altında aŷaġıda verilmiŷtir:

- Baġlama Edatları

Kelimeleri, kelime gruplarını ve cümleleri birbirine baġlayan, bu yapılar arasında bir birliktelik kuran edatlardır (Ergin, 2009: 352).

ey kerim-kārsāz **u** ey raġim-i bende-nüvāz "Ey cömert ve ey merhametli" 14a/12-13

ġazret-i imām ᡡasan **ve** ġazret-i imām ġüseyinni mübārek-bādlık kıldılar "Hazreti İmam Hasan **ve** Hazreti İmam Hüseyini kutladılar" 15b/05-06

ġazret-i imām kāsım ān-ġazretni tüŷediler **ve** aydılar **kim** ey imām kāsım men köz tutup irdim "Hazreti İmam Kasım peygamberi düŷlediler **ve** aydılar **ki** ey İmam Kasım ben piŷtim/olġunlaŷtım." 22a/06-07

h zret-i im m peşke t Ő p aydılar **ki** ey peder b z rk-v rım biz za'if b - arelerin ne haddi bolğay "İmam hazretlerinin peŐine d Ő p s ylediler **ki** ey ulu babam biz  aresizlerin ne haddi olacak." 21a/12-13

y z yigirmi   asker-i h n-h r bile m  in  arafiğe kitti yine merv n b -inŐ flık kılıp bir n me tokkuz haĐanĐa kıızıl arslanĐa iberdi "Y z yirmi acımasız asker ile  in tarafına gitti **yine** Mervan acıyarak Dokuz Hakan'a ve Kıızıl Arslan'a mektup g nderdi." 02b/08-10

biz **hem** leşker cem' kılıp barıp eb  m sellimĐa  avuŐalı isl m c nibidin  ılı   ığalı d p  rdi "Biz **hem** asker toplayarak gelip Ebu M sellim'e kavuŐarak islam tarafında savaŐlım demiŐti." 02a/02-04

- KarŐılaŐtırma Edatları

KarŐılaŐtırıla iki veya daha  ok unsuru birbirine bağlayan edatlardır. (Ergin, 2009: 136).

 ılı  redd-i bedel boldı **ne** ura hağar **ne** ura zafer 04a-04b/15-01

eger s z merv nnin s zi e bolsa Đorhup Őum a  atl-i  ıt l  ılĐanın yeter d di "EĞer s z Mervan'ın s z yse korkup bunca katliam yapmak yeter dedi" 05b/13-14

meğer senin  oluğda feth boladur "Meğer senin elinden feth olacakmıŐ." 11a/05-06

-  ekim Edatları

all h te' l nin rız lığı ** c n** kırk  c yıl riy zet ve mis firlik  ekerler "Y ce Allah'ın rızası **i in** kırk  c yıl nefsi terbiye ve misafirlik  ekerler." 18a/07-08

anın ** c n** kim evliy lar  ara tofraĐĐa nağar  ılsalar altun bolurlar "Onun **i in** evliyalar kara toprağa baksalar toprak altın olur." 40b/09-10

y z yigirmi   asker-i h n-h r **bile** m  in  arafiğe kitti "Y z yirmi acımasız asker **ile**  in tarafına gitti." 02b/08

imām ca' fer-i şādık ottuz miñ leşker **bilen** horāsān tarafıge hurūc kılıp kittiler "İmam Caferi Sadık otuz bin asker **ile** Horasan tarafına ayaklanıp gittiler." 02a/13-15

ismā' il zebih'ul-lah ve hāzret-i zekeriya ve hāzret-i yahya ve hāzret-i cercis peygamberler **birlen** berāber orun ta' yin kıladur "İsmail Zebihullah ve Hazreti Zekeriya ve Hazreti Yahya ve Hazreti Cercis peygamberler **ile** beraber yer belirlediler." 11a/13-15

yiğirmi miñ ter-i hūnhār **birle** hāzret-i imāmnıñ cüst ü cūyıda atlanıp aydı "Yirmi bin asker **ile** imam hazretlerini soruşturdu." 08a/13-14

meydān içide bu ikki fehliwān ot **dēg** tutaştılar "Meydanda bu iki yiğit ateş **gibi** tutuştular." 04b/11-12

- Çağırma-Hitap Edatları

yā imām kāsım bularnıñ dereceleri evliyālardın hem bolsa allāh te' ālā ikki derece yukarı kılurlar "**Ya** İmam Kasım bunların kıdemleri evliyalar kadar olsa yüce Allah iki kıdem yukarı arttırır." 18a/05-06

hāzret-i peygamber şa'llāhu 'aleyhi ve sellem aydılar **ey** imām kāsım ėmdi yangıl "Hazreti peygamber (sas) konuşolar; **ey** İmam Kasım şimdi dön." 18a/12-13

2.3.7. Fiiller

Fiil, olumlu ve olumsuz çekimlere girerek bir oluşu, kılışı ve durumu ifade eden kelimelerdir (Korkmaz, 1992: 61). Fiillerin isim soylu kelimelerden ayrıldıkları en önemli nokta cümle içerisinde aldıkları çekim ekleridir. Fiiller çekime girmeden cümle içerisinde kullanılmazlar (Demir ve Yılmaz, 2006: 199).

İsimler tek başlarına bir nesneyi veya kavramı teşkil edebilirken, fiiller ancak bu isimlerle birlikte kullanılırken anlamlandırılır. Fiiller tek başlarına kullanılmayan kelimelerdir (Ergin, 2009: 281).

Fiillerde Çekim

İncelenen metinde tespit edilen fiil çekimleri ilgili başlıklar altında örneklendirilerek aşağıda verilmiştir:

- Kişi Ekleri

Kişi ekleri, cümledeki fiilin öznesinin kişisini belirten biçimlerdir (Eckmann, 2005: 112). Bir çekimde veya bir kipte kişi ifade eden ekleri de kişi ekleri olarak alırsak Türkçede üç tip kişi eki vardır (Ergin, 2009: 283).

Tablo: 8 Çağatay Türkçesinde Kişi Tipleri

Kişi Ekleri
I. Tip Kişi Ekleri (Zamir Kökenli)
II. Tip Kişi Ekleri (İyelik Kökenli)
III. Tip Kişi Ekleri (Emir)

- I. Tip Kişi Ekleri (Zamir Kökenli)

Metinde rastlanan zamir kökenli kişi ekleri şunlardır:

Tablo: 9 Çağatay Türkçesinde I. Tip Kişi Ekleri

	Teklik	Çokluk
1.	-men	-miz

2.	-sen	-siz, -sizler
3.	- Ø	-lAr

eger müselmân bolmasa ceng **kılur-men** 58a/06 "Eğer müslüman olmazsa **savaşırm.**"

yene hâzret-i imâmlarğa andağ nidâ kelkey kim ey bende-yi za'if sen munça himmet **kıladur-sen** "Yine İmam hazretlerine o anda ses geldi (konuştu); ey sadık kulum sen bu kadar çok yardım **edersin.**" 12b/13-14

hâzret-i peygamber şa'llâhu 'aleyhi ve sellemniñ za'ifliklerini şefi' keltürkenleridin allâh te'âlânıñ der-gâhığa hoş **keldi-Ø** "Hazreti peygamber (sas)'in güçsüzlüklerini şefaatt getirenlerden yüce Allah'ın dergâhına **hoş geldi.**" 14b/04-05

ey pehlivânlar müselmânların başlarını kesip alıñlar mervânğa pîş-keş **êltür-miz** "Ey yiğitler müslümanların kafalarını kesip getirin Mervan'a hediye **ulaştırırız.**" 06b/09-10

ey imâm ibrahim beşâret sizke bu 'alemge muqtedâ-yı 'alem **bolur-siz** dediler "Ey İmam İbrahim size müjde bu aleme öncü **olursunuz** dediler." 35b/10-12

hâzret-i peygamber şa'llâhu 'aleyhi ve sellemni şahâbeler tüşediler êmdi gûzâtğa **atlangay-sizler** dèp beşâret taptular "Hazreti peygamber (sas)'i sahabeler düşlediler, gazilere şimdi atlarınıza **binebilirsiniz** diyerek müjde verdiler." 24b/13-15

bu çerigler hemme hâzret-i imâmların ayağlarığa yıkılıp **aydı-lar** "Bu askerlerin hepsi imam hazretlerinin ayaklarına yıkılarak **konuştular.**" 25a/11-12

- II. Tip Kişi Ekleri (İyelik Kökenli)

İncelenen metinde tespit edilen iyelik kökenli kişi ekleri aşağıdadır:

Tablo: 10 Çağatay Türkçesinde II. Tip Kişi Ekleri

	Teklik	Çokluk
1.	-m	-k
2.	-η	-ηIzlAr
3.	- Ø	-lAr

Metinde, görülen geçmiş zaman çekimi ve şart çekiminden sonra kullanılmıştır. Tespit edilen örnekler aşağıda verilmiştir:

şol sebebdin mübârek-bâdlık **kıldı-m** dediler "Şu sebepten **kutladım** dediler."
16a/05-06

eger meni körmekni ârzü **kılsañız** közüñizni **aç-ıñ** dediler "Eğer beni görmeyi arzu **ediyorsanız** gözlerinizi **açın** dedi." 18b/04-05

hâzret-i imâmlar otğa kirdiler köymediler havâricler otğa **kirdi** "Hazreti imamlar ateşe girdiler yanmadılar asiler ateşe **girdi**." 24a/01-02

hâzret-i imâm eftâhñıñ oğlânlarığa öz ornamızñı **berdü-k** "Hazreti İmam Eftah'ın oğullarına kendi yerimizi **verdik**." 25b/06-07

melik-i muzaffer buyurdı kim hâzret-i imâmnıñ ölüklerini **taf-ıñlar** "Melik buyurdu; imam hazretlerinin ölüsünü **bulun**." 09a/14-15

imâmlarğa du'â **kıldı-lar** andın gâib **boldı-lar** yine hoşlarığa **keldi-ler** "İmamlara dua **ettiler**, o şekilde **kayboldular**, hoşlarına **gitti**." 18b /08-09

- III. Tip Kişi Ekleri (Emir)

III. tip kişi ekleri, Türkçede emir ekleri olarak kendilerini gösterirler ve bu eklerin özelliği karşıladıkları her kişi için ayrı bir Őekillerinin olmasıdır (Ergin, 2009: 288). İncelenen metinde tespit edilen III. tip kişi eklerinin biçimleri aşağıdaki toplada koyu renkli bir Şekilde verilmiş ve örneklendirilmiştir:

Tablo: 11 Çağatay Türkçesinde III. Tip Kişi Ekleri

	Teklik	okluk
1.	-Ay, -AyIn, -AyIm	-Allm, -Allk
2.	-GIl	-In, -InlAr
3.	-sUn	-sUnlAr

yā perverd-gāra ve bende-yi hāřnıę mertebelerini hezār şad çendān ziyāde **kıl-ęil**
"Ey Allahım, sadık kullarının derecelerini yüz binden çok kıl." 12b/02-03

ey merālarım hāřret-i yusuf kadir hān gāzięa leşker cem' kılıp beriņler tiz tn **bar-**
sun "Ey beylerim Hazreti Yusuf Kadir Han Gazi'ye asker toplayıp hemen **gitsinler**."45b/08-
10

ey pehlivānlar mselmānlarınıę başlarını kesip **al-(ı)ņlar** "Ey yiğitler müslümanların
başlarını kesip **alın**." 06b/09

- Kip Zaman

Fiillerde kip ve zaman, fiil tabanlı kelimelere getirilerek cümledeki fiilin bildirdiği kılış, oluş ve durumu, kip ve zamana bağlayan eklerin tümünü ifade eder (Bulak, 2017: 55).

a. Basit ekimler

Fiilin bildirdiği hareketin, zaman ve kişi unsurlarına bağlanmasıdır (Ergin, 2009: 287). Yine fiillerin aldığı zaman ve şekil unsurlarına göre kip çekimi, bildirme kipleri ve tasarlama kipleri olmak üzere iki başlık altında incelenir.

- Bildirme Kipleri

Şekil ve zaman unsurlarının beraber kullanılmasına bildirme kipleri denir (Bulak, 2017: 55). Bildirme kipleri, fiilin olumlu ve olumsuz yönde yapılışını, belirli bir zaman aralığında verir (Korkmaz, 1992: 25).

İncelenen metinde tespit edilen bildirme kipleri; geçmiş zaman, geniş zaman, şimdiki zaman ve gelecek zaman olarak dört alt başlık altında verilmiştir:

Geçmiş Zaman

Cümledeki fiilin içinde bulunduğu zamandan önce gerçekleştiğini belirtir.

Geçmiş zaman; *görülen geçmiş zaman* ve *öğrenilen geçmiş zaman* olarak ikiye ayrılır. Metinde tespit edilen örnekler, aşağıda verilmiştir.

a. Görülen Geçmiş Zaman

Görülen geçmiş zaman; hareketin geçmişte ve konuşanın ya da anlatıcının gözü önünde gerçekleşip sonlandığını bildirir. (Ergin, 2009: 289).

-DI

cem' ferışteler güvâh boluñlar du' añızlarını müstecâb **kı-l-dım** "Bütün melekler şahit olun dualarınızı **kabul ettim.**" 12b/12-13

münâcât kılıp aydılar kim ey pâdişâhlarım yalgüz bive **kal-dım** "Dua ederek söylediler; ey padişahlarım dul **kaldım**". 66a/06-07

sizler eger imān keltürmeñler bî-zarb bî-şemşir müselmān kılur men keyin fişmān-ı fāyda bermes **dé-dim** "Sizler eğer iman getirirseniz zor kullanmadan ve kılıç kullanmadan müslüman yaparım sonra pişmanlık fayda vermez **dedim.**" 46b/05-07

ḥayr-bād kılıp müselmān bolğan kişi birlen şehirge **kirdiler** ḥalḥālınñ öyige **kirdi** ḥalḥāl munı körüp kaydın **kel-diñ dēdi** "İyilik yapıp müslüman olan kişi ile şehre girdiler. Halhal'ın evine **girdi**, Halhal bunu görüp nereden **geldin dedi.**" 58a/07-09

mervān aydı nēmege imāmlarınñ başlarını alıp **kel-medin** "Mervan söyledi; neden imamların başlarını alıp **gelmedin.**" 07a/06-07

sipāhī-i ḥabeş ḥārb kılıp ‘alemni rüşen **kıl-dı** yine ikki tarafıdın leşker şaf bağlap turdılar yine selsāl-ı ḥıṭāy meydānga **kir-di** "Habeş askeri savaşıp âlemi aydın **kıldı** yine iki taraftan asker saf bağlamıştı yönetici yine meydana **girdi.**" 03b/10-13

ḥudānıñ ḥikmeti bilen tufān boldı kişini kişi körgeli **bol-madı** "Allah'ın hikmetiyle tufan oldu, insan insanı **göremedi.**" 06a/06-07

ḥazret-i imām eftahınñ oğlānlarığa öz oranmızını **ber-dük** "Hazreti İmam Eftah'ın oğullarına kendi yerimizi **verdik.**" 25b/06-07

şehrimizni aldı biz kaçıp **kel-dük** "Şehrimizi aldı, biz kaçıp **geldik.**" 27a/10-11

birbirleri bilen kılıç ḥavāle **kılış-tılar** "Birbirleri ile kılıçla **dövüştüler**" 04a/13-15

b. Öğrenilen Geçmiş Zaman

Öğrenilen geçmiş zaman, öznenin fiilin hareketine tanık olmayıp başkasından duyduğu ve anlatılan zamanda önce olup bittiğini ifade eder (Bulak, 2017: 56). İncelenen metinde, öğrenilmiş geçmiş zaman eki olarak **-miş**, **-p tur** ve **-GAndur** yapıları kullanılmıştır.

-p tur / -p dur

hazret-i imām muḥammed bākırını derece-i şehādetke **yetkür-(ü)p turur** "Hazreti İmam Muhammed Bakır'ı şehitlik mertebesine **ulaştırmış**."01b /01-02

ey pādīşāhım emīr ebū müsellimni **işit-(i)pdur-miz** "Ey padişahım, Emir Ebu Müselim'i **işitmiştik**."01b-02a/15-01

bizge allah te'ālānıñ cemāli müşerref bolur mikin dēp ḳadem-i misafirliḳğa **ḳoy-(u)pdur-miz** "Bizde yüce Allah'ın güzelliḳine nail olur muyuz diyerek huzuruna misafirliḳe koyulmuştuk."12a/09-10

hazret-i muḥammed muştafa şa'llāhu 'aleyhi ve sellemniñ evlādlarındın tururlar olarnıñ beşāretleri bilen **kel-(i)pdür-miz** "Hazreti Muhammed Mustafa (sas)'in avlatlarındandırılar onların müjdeleri ile gelmişiz." 31a/01-03

ḳorāsān ḫarafida yarı ḫalḳnı müselmān **ḳıl-(i)pdurlar** "Horasan tarafındaki halkların yarısını müslüman **yapmışlar**."02a/01-02

ey şaḫābeler maña lāzım **bol-(u)pdurlar** "Ey sahabeler, (onlar) bana lazım **olmuşlar**."7b / 11-12

bir otğa kirseler imāmlarnıñ şerāfetidin ot köydüremes **dē-pdürler** "Bir ateşe girseler imamların şerefinden dolayı ateş yakmaz **demişler**." 23b/09-10

-GAndur

sāḫir kāfirler sihir **ḳıl-ḳandur** "Büyücü kafirler sihir **yapmış**." 56b/09-10

şunıñ birle **ḳaç-ḳandur** şehirde kişi **ḳal-ḳandur** "Şunun ile **kaçmış**, şehirde kişi **kalmış**." 57b/08-09

Geniş Zaman

Geniş zaman, fiilin hareketinin oluşma zamanı olarak her zamanı içine alır ve hareketin ortaya çıktığını ve çıkacağını ifade eder (Ergin, 2009: 291).

Geniş zaman eki Çağatay Türkçesinde "-*r*, -*Ar*, -*Ur*" biçimleriyle gösterilir. (Bulak, 2017, s. 207)

men kâlğan leşkerler birle **yan-armen** dediler "Ben kalan askerler ile **dönerim** dediler." 35b/14-15

eger müselmân bolmasa ceng **kıl-urmen** "Eğer müslüman olmazsa **savaşırım**." 58a/05-06

hazret-i imâmlarınñ mübârek ayağlarığa yıkıldı sordılar ey kâfir kaydın **kel-ürsen** "İmam hazretlerinin mübarek ayaklarına yıkıldı, sordular; ey kâfir nereden **geliyorsun/gelirsin**." 60b/01-03

kâşkar-ı zeminnñ pây-ı taht ol **bol-(ur)** "Kaşkar'ın başkenti o **olur**." 73b/01

babaları aydı kim yâ hazret-i imâm çin [ü] mâçin hemme dîndin bî-gânedürler sizge cefâ **kıl-ur** "Babaları söyledi; ya imam hazretleri bütün Çin dinden habersizdirler size eziyet **yapar/yaparlar**." 08a/02

hazret-i muhammed resûlu'l-lahınñ mededleri bolsa selâmet deryâdın **öt-ermiz** "Hazreti Muhammed peygamberin yardımı olursa sağ salim denizden **geçeriz**." 29a/14-15

elçi kirgüzdiler kâfirler aydı beraber **ol-armiz** "Elçi gönderdiler, kâfirler söyledi; beraber **oluruz**." 31a/07

râh-ı rastğa başlağuçı **bol-ursiz** dediler "Doğru yola **yönelirsiniz** dediler" 35b /01

hazret-i ʿali ibn ebî t̄alib ibn hazret-i ʿâbdurrahman ibn hazret-i ʿömer ibn hazret-i ʿabdullah ibn hazret-i ʿabbâs andağ rivâyet **kıl-urlar** "Hazreti Ali ibn Ebi Talib ibn Hazreti Abdurrahman ibn Hazreti Ömer ibn Hazreti Abdullah ibn Hazreti Abbas böyle rivayet **ederler**." 10b/02-04

Geniş Zamanın Olumsuzu

Genel Türkçede geniş zamanın olumsuzu "**-maz**" biçim birimiyle yapılır. Son Dönem Çağatay Türkçesinde ise "**-maz**" biçim birimin sonundaki /z/ ötümlüsünün genellikle ötümsüz /s/ ünsüzüne dönüştüğü görülür (Bulak, 2017: 210).

ey bende-i hāşlar kōrkmañlar ikki yerge ot salduruñlar bölük bölük kiriñler bille kirsinler sizlerniñ şerāfetiñlerdin **kōydür-mesmen** "Ey sadık kullar korkmayın iki yere ateş yakın, parça parça girin, sizlerin şerefinizden **yanmam**." 23b/05-08

eger tāleb-i šādık bolsa pīrni muhkem tutar ervāhlarniñ söziğe **kir-mes** "Eğer istekli olursa pīrini kuvvetli izler ve dostlarının sözünün etkisine **girmez**." 70a/12-13

pādišāh aydı biz budınnı **bil-mesmiz** "Padişah konuştu; biz halkı **bilmeyiz**." 28b/08-09

Şimdiki Zaman

Şimdiki zaman, fiilin hareketinin içinde bulunulan zamanda gerçekleştiğini ve devam ettiğini bildiren kiptir (Ergin, 2009:143).

Çağatay Türkçesinde fiile **-A / -y** ve **-A / -y +dur + kişi ekleri** getirilerek yapılır (Eckmann, 2005: 127).

ey bende-i za'if sen munça himmet **kıl-adursen** "Ey sadık kullar sen bu kadar gayret **ediyorsun**." 12b/13-14

bularniñ bereketleridin feyz **tap-adur** "Bunların bereketlerinden feyz **alıyor**." 11b/06-07

yene hāzret-i peygamber şa'llāhu 'aleyhi ve sellem hāş ümmetim dēr mikinler dēp ğam **tart-adurmiz** "Yine hazreti peygamber (sas) gerçek ümmetim der mi diye **kederleniyoruz**." 12a/10-11

hāzret-i imāmlardın **ayrıl-maydurmiz** "İmam hazretlerinden **ayrılmıyoruz**." 21b/06-08

bu halklar meniň qolumda islām *tap-adurlar* "Bu halklar benim elimde islāmı buluyorlar." 15b/13

bu tüşüni ağa inisiğa *aytma-y* "Bu rüyasını abisine söylemiyor." 33b/02-03

Gelecek Zaman

Gelecek zaman, fiilin hareketenin gelecek bir zamanda meydana geleceğini ifade eder.

Gelecek zaman ekinin Çağatay Türkçesinde "*-Gay*" ve "*-GU+dur*" olmak üzere iki farklı şekil vardır (Bulak, 2017: 263).

-Gay

hudāy te'ālāniň 'ināyeti bolsa feth kılp hazretleriniň hizmetlerige **kel-keymen** dediler "Yüce Allah'ın yardımı ile fethederek hazretlerinin hizmetlerine **gireceğim** dedi." 45b/06-08

tamām şahābelerniň köñli āyinedin rüşenrak boldı ne **bol-ğay** " Bütün sahabelerin gönlü rahatladı, ne **olacak.**" 10b/14-15

şol kişiye du'ā kılsa şāyed ki olarnıň du'āsınıň berekātıdın hudāy te'ālā şifālik **ber-gey** dediler dep "Şu kişiye dua etse şayet onların dualarının fazlalığından yüce Allah (onlara) şifa **verecek.**" 40a/08-09

inşa'l-lah te'ālā islām **aç-ğaymiz** "Allahın izniyle islāmı **yayacağız.**" 47b/13-14

yene kişiye mā' lüm **kıl-mağay** "Yine kişiye malum **olmayacak.**" 69a/12-14

-ğu

evvel hudā rızāsı ikkinci hazret-i muhammed resūlu'l-lahniň rızāsı üçünci cem' peygamberler ve cem' feriştelere rızāsı eger imān keltürmesenler darb-ı şemşir birle müselmān **kıl-ğumdur** inşallah te'ālā dep nāme kergüzdiler "Önce Allah rızası için ikinci

olarak Hazreti Muhammed peygamberin rızası üçüncü bütün peygamberler ve melekler rızası için eğer iman etmezsen kılıç zoruyla müslüman **yapacağım** inşallah diyerek mektup gönderdi." 28b/05-08

ey ferzendlerim rahmet sizlerge bizler hem meded-kâr **bol-gumuzdur** "Ey oğullarım rahmet olsun sizlere, bizler yardımcı **olacağız**." 31b/04-07

- Tasarlama Kipleri

Tasarlama kipleri, fiilin olumlu ve olumsuz yönde gerçekleşmesini; istek, şart, emir ve gereklilik kavramları içinde verir (Korkmaz, 1992: 146).

Şekil belirten tasarlama kipleri, gerçekleşmesi istenilen biçimlerine göre isimlendirilir. Türkçede emir kipi, şart kipi, istek kipi ve gereklilik kipi olmak üzere dört başlık altında incelenir (Bulak, 2017: 280).

Emir Kipi

Diğer tarihî yazı dillerinde olduğu gibi Çağatay Türkçesinde de emir kipinin kişilere göre ayrı çekim ekleri vardır ve bundan dolayı emir kipi ile çekimlenmiş bir fiil ayrıca kişi ekine ihtiyaç duymaz (Bulak, 2017: 307).

İncelenen metinde tespit edilen emir kipi örnekleri aşağıda verilmiştir.

bizniñ tarafımızge **kel-gil** "Bizim tarafımıza **gel**" 12a/02

allāh te^c ālādın günāhımnı **tile-gil** dēp ān-ḥazretniñ ravzalarığa revān boldılar "Yüce Allah'tan günahımı **affet** diyerek hazretlerinin cennetine ulaştılar." 17b/08-09

her tarafke kişi iberdi ḥaberdār **bol-sun** "her tarafa asker gönderdi, haberi **olsun**." 02b/12-13

ḥazret-i imāmlar yarlıg kıldılar bir kişi on yerge ot **sal-sun** "İmam hazretleri emir verdiler, bir kişi on yere ateş **yaksın**." 34a/07-08

hazret-i hâce du'ā kıldılar mübârek bolsun **bar-ıñ** dediler "Hoca hazretleri dua ettiler mübarek olsun **gidin** dediler."74a/09-10

ceddimniñ ayağları üstide güşe-i penā **bar-sunlar** dep münâcât kıtur êrdiler "Atalarımın ayakları üstünde sığınarak **gitsinler** diyerek dua ettiler." 09a/04-05

Şart Kipi

Şart kipi, fiilin hareketinin şart şeklinde yapılmasının istenildiğini anlatan kiptir (Korkmaz, 1992: 142).

Çağatay Türkçesinde şart kipinin eki "**-sA**" biçimindedir ve kişi eki olarak II. tip kişi ekleri (iyelik ekleri) kullanılır (Bulak, 2017: 351).

şahâbeler birlen **bar-sam** "Sahabeler ile **gitsem**."07b/15

ey müselmânlar bu meydanğa **bak-sam** kerbelâğa oğşaydur "Ey müslümanlar bu meydana **baksam** Kerbalaya benzer." 08b/05

ey bar hüdâya medinege bargunca emânetke mühlet **ber-señ** dediler "Ey Allahım Medine'ye varınca emanete zaman **versen** dediler." 22a/01-02

kâfirlerğa su **ber-meseñ** inşallah alğay-miz dep êrdiler "Kafirlere su **vermesen** Allahın izniyle kazanacağız demişler." 61a/05-06

hüdây te'âlâ destür **ber-se** "Yüce Allah izin **verse**." 47a/06

müselmân bolsunlar eger müselmân **bol-masa** inşallahu te'âlâ katl-i 'âmm kılıp yesir kılgımdur dediler "Müslüman olsunlar eğer müslüman **olmasalar** inşallah katliam yaparak esir alırım dediler." 23a/12-13

sizler deg pâdişâhnıñ vaqtleride fetḥ-i nuşret **tap-masa** yine mundın keyin feth tapmas eger ruşşat bolsa bir munça leşker birlen men barsam bolur. "45b/3-5

İstek Kipi

İstek kipi, Çağatay Türkçesinde I. teklik ve I. çokluk biçimlerinde bulunur (Vural vd., 2006: 60).

Çağatay Türkçesinde istek kipi "**-mAKÇI bol-**" (Bulak, 2017, s. 324) ve teklik birinci kişi **-Ay**, **-AyIn**, **-AyIm** ve çokluk birinci kişi **-All**, **-Allı**, **-Allm** ekleriyle çekimlenir (Eckmann, 2005: 114).

İncelenen metinde tespit edilen örnekler aşağıdadır:

-mekçi bol

kāfirler müselmānların başlarını **kes-mekçi bol-up** irdiler bir çara boran keldi ikki kiçe künden sonra havā şaf boldı "Kafirler müslümanların kafalarını **kesmek istediler**, bir tufan oldu, iki günden sonra hava düzeldi." 06b/10-12

- ay / -All

anın işini men **kı1-ay** dedi "Onun işini ben **yapayım** dedi." 56a/02

nā-gāh taş yerge tüşti biri **al-ayın** dedi "Ansızın taş yere düştü biri **alayım** dedi." 60a/12-13

andın keyin kāfirler tuğnı **al-ay** dep "Ondan sonra kafirler tuğunu **alayım** dedi." 65a/08

biz müselmān **bol-alı** dedi "Biz müslüman **olalım**, dediler."28a/02

ey pādīşāhım bu maşlahatdın yansunlar nēçe vaqt şabr kılsunlar **kör-eliñ** "Ey padişahım bu işten dönsünler, nice vakit sabır etsinler, **görelim**." 02a/07-08

Gereklilik Kipi

Gereklik kipi, şart çekimiyle birlikte kullanılan **kerek** kelimesiyle yapılır (Vural vd., 2006: 61). Çağatay Türkçesinde gereklik kipi "**-mAK kerek**" ve "**-sA kerek**" yapılarıyla çekimlenir (Bulak, 2017: 366).

-mAK kerek

faşl-ı söz imāmdın **işit-mek kerek** "Söz kısmını imamdan **işitmeli**." 03a/01

ey müselmānlar öz menzilimizni tağ tarafıge **al-mağ kerek** "Ey müslümanlar kendi menzilimizi dağ tarafına **almalıyız**." 05b/06-07

hazret-i imām ca'feri şādık şularnıñ qolıda şehid boldılar mundın kiçelep **öt-mek kerek** "Hazreti İmam Caferi Sadık bunların elinde şehit oldu, burada geceleyip **gitmeliyiz**." 08a/08-10

bularnıñ hemme vāki' ātlarını öz maḥallide beyān **qıl-mağ kerek** "Bunların hepsi zamanlarını kendi yerlerinde ifade **etmeliler**." 13a/06-07

rūşen-i ot bilen bolsa raḥmānī turur nisbet-i ' āşqdur eger ot bed-reng ve duğ bolsa **bil-mek kerek** kim şeyṭānī turur "Ateşin aydınlığı ile olsa rahmanidir aşk bağıdır, ateş kötü renkli olsa **bilinmelidir** ki şeytanidir." 69b-70a/15-01

-sA kerek

bularnıñ vāki' ātlarını öz maḥallide beyān **qıl-sa kerek** "Bunların zamanlarını kendi yerlerinde ifade **etmeli**" 15a/13-14

ehl-i evlādınları islāmğa terğib qılıñlar inşallah te'ālā müselmān **bol-sa kerek** dediler "Sadık evlatlarını islama isteklendirin Allahın izniyle müslüman **olmalılar** dedi." 24b/01-02

h azret-i peygamber Şa'll ahu  aleyni ve sellemniŐ Őef a'atleriĒa sez a-v ar bolup behiŐtĒa **kir-sek gerek** inşallahu te' al a "Hazreti Peygamber (sas)'in baĒıŐlamasını uygun olup cennetine **girmek gerek** Allah'ın izni ile 23b/11-13

b. Birleşik  ekimler

Bir araya getirilen iki  ekimlenmiŐ fiilin, birinci fiilin  ekimlendiĒi bildirme ve tasarlama kipleriyle ifade ettiĒi hareketin g r len ge miŐ zaman,  Ērenilen ge miŐ zaman ve Şart Şeklinde  ekimlenmesine birleşik  ekim denir (Bulak, 2017: 370). Birleşik  ekim iki fiil  ekiminden meydana gelir ve bunlardan birincisi Şekil ve zamanı karŐılıarken diĒeri de başka bir Şekil ve zamanı karşılar (Ergin, 2009: 320).

Hik ye Birleşik  ekimi

Hik ye birleşik  ekimi, asıl fiilin belirttiĒi hareketin g r len ge miŐ zamanda oluŐtuĒunu bildirir. Asıl fiilde bulunan kip ile yardımcı fiile baĒlanan g r len ge miŐ zaman eki ile oluŐturlur (Ergin, 2009: 321-322).

a.  Ērenilen Ge miŐ Zamanın Hik yesi

Son D nem  aĒatay T rk esinde,  Ērenilen ge miŐ zamanın hik yesi **"-p  r-di'** bi iminde yapılır (Bulak, 2017: 443).

sels l kılıĒını **savĒur-(u)p  r-di** "Selsal kılıcını **savurmuŐtu.**" 04a/13

hen z du' aları tam m **bolma-p  r-di** "Hen z duaları **bitmemişti.** 14b/06

ol yıl yemendin on yette miş Şi' i mekke  av f kılıĒalı **kel-(i)p  r-di** "O yıl Yemenden on yedi bin Şii mekkeyi tavaf kılmaya **gelmiŐti.**" 21a/07-08

yarkend halkı yer k lep  y kılıp **oltur-(u)p  r-di** "Yarkend halkı yer Őe ip ev yapıp **oturmuŐtu.**" 30a/14-15

b. Geniş Zamanın Hikâyesi

Çağatay Türkçesinde, geniş zamanın hikâyesi "**-r/ -Ar/ -Ur ér-dî**" biçiminde yapılır (Bulak, 2017: 446).

kalcanını başıġa tartıp mekriler **kıl-ur ér-di** "Kalkanını başına geçirip hileler yaptı." 04b/03

yene **bil-ur ér-di** anıġ için evliyâlarını kimyâger **dê-r ér-diler** "Yine bildirdi onun için evliyalarına kimyacı **derlerdi**." 40b/06-07

kılıç kılıçġa **çakıl-ur ér-di** eger kamçı tüşse âdemniñ başıġa veya atnıñ uçasıġa **tüş-er ér-di** "Kılıç kılıca **çarpardı**, kamçı düşse insanın başına ve atın başına uçar gibi **düşerdi**." 51b/11-13

c. Gelecek Zamanın Hikayesi

Çağatay Türkçesinde, gelecek zamanın hikayesi "**-Gay ér-dî**" şeklinde yapılır (Bulak, 2017: 453).

allah te'âlâ ol âlî himmet bizge 'atâ **kıl-ğay ér-di** biz hem şunda bolup yâr **bol-ğay ér-dük** dediler "Yüce Allah o çok istekli olanı bize **baġışlayacaktı** biz bu şekilde ona dost **olacaktık** dediler." 13b/12-13

bu ġâlini **körme-gey ér-dü-k** "Bu halini **görmeyecektik**." 65b/08

- Ek-Fiil

Ek-fiil; fiillere gelerek birleşik zamanlı veya kipli fiiller oluşturur (Vardar, 2002: 90).

ê / êr

vilâyet-i rûhânîy pâdişâhî hâzret-i imâm hâzretniñ babaları **bolur êr-diler** "Ruha şehrinin padişahı İmam hazretlerinin babası **oluyordu.**" 07b/07-08

henüz du'âları tamâm **bolmap êr-di** "Henüz duaları **bitmemişti.**" 14b/06

her yılı medîneğa tavâfğa **barur êr-diler** "Her yılı Medine'ye tavafa **varırdılar.**" 23a/08-09

közlerini tikip yığlar **êr-diler** "Gözlerini dikip **ağlarlardı.**" 42b/08

- Tasvir Fiilleri

Tasvir fiilleri, iki farklı fiilin birleşmesiyle oluşur ve ikinci fiil ile birinci fiilin ifade ettiği hareketi farklı yönlerde tasvir eden fiillerdir (Uçar, 2016: 23).

Çağatay Türkçesinde *yeterlilik, süreklilik, tezlik, uzaklaşma, yaklaşma, başlama ve bitmek* olmak üzere tasvir fiilleri yedi başlık altında incelenir (Uçar, 2016: 27). Metinde bu yapılardan yeterlilik, süreklilik ve tezlik tasvir fiilleri tespit edilmiş ve örnekleriyle aşağıda açıklanmıştır:

a. Yeterlilik

al-

kahramân türk hem kılıçını **savgur-(u)p al-dı** meydân içinde bu ikki fehlivân ot dæg tutaştılar "Kahraman Türk kılıçını **sallıyabildi**, meydanın içinde bu iki yiğit ateş gibi tutuşdular. 04b/10-12

bir çara boran keldi ikki kêçe kündüzdin soñra havâ şâf boldı kördiler kim hemme müselmânlarını kûm **bas-(1)p al-ıp dur** "Bir yoğun tufan oldu, iki gece gündüzden sonra hava duruldu ve gördiler ki bütün müslümanlar kum altında **kalabilmiş.**" 06b/11-13

bil-

şehir nā-peydā boldı mübārizler hayrān **bol-(u)p bildiler** kim sāhir kāfirler sihir kılgandır dep "Şehir yok oldu, Mübarizler hayran **olabilirler** ki büyücü kafirler sihir yapar demiş." 56b/08-10

b. Süreklilik

kal-

öyniñ tamlarını yıkıtıp taşlañlar dedı yıkıtıp taşladı **gömül-(ü)p kal-dı** andın kırk kün hazret-i imāmlarınıñ ervāhlarığa qurān telāvet kıldılar "Evinin damlarını yıkarak taşlayın dedi, taşladı ve gömölüp kaldı. Ondan sonra kırk gün hazreti imamların ruhlarına kuran okudular." 36a/09-11

hazret-i imām muḥammed ibn hazret-i imām ibrahim birlen **hublaş-(ı)p kal-ğanlarğa** du‘ā kılıp "Hazreti İmam Muhammed İbn Hazreti İmam İbrahim İle **güzelleşip kalanlara** dua ettimişler." 36b/08-10

bar-

munça ḥalqını **alıp barğan-miz** "Bunca halkı **alıp geliriz.**" 47b/09

c. Tezlik

ber

andın bu ikki kāfiriniñ veziri şehīdni **boz-(u)p ber-dı** bu ḥotan ḥalqını tamām müselmān kıldılar "Ondan sonra bu iki kafirin veziri şehidi bozuverdi, bu Hotan halkının hepsini müslüman ettiler." 35a/13-15

- Fiilimsiler

Fiilimsiler, fiil özelliklerini içeriğinde bulunduran fakat fiiller gibi çekime giremeyen ve yargı bilinmeyen kelime yapılarıdır. Fiilimsiler; isim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiil olmak üzere üç başlık altında sınıflandırılır (Leontiç 2017: 70).

İsim-Fiiller

Çekimlenen ekler ile fiilin isim gibi kullanılma durumudur (Korkmaz, 1992: 89). Genel Türkçede isim-fiil yapısı -mAk, -mA, -İş ekleriyle oluşturulur (Leontiç, 2017: 70). Metinde isim-fiil olarak tespit edilen örnekler aşağıdadır:

-mAK

allāh te'ālānıñ raḥmetidin cemālīga müşerref **bol-maḳdın** ān-ḥazretiniñ şefā'atleridin ümīd-vār bolup kıyāmet küni mübārek ḳademleride **bol-maḳnı** ārzū ḳıladur-miz "Yüce Allah'ın rahmetinden güzelliğine **erişmekden** saygı değer hazretlerinin bağışlamalarından umutlu olup kıyamet günü mübarak huzurlarında **olmayı** arzu ederiz." 12a/12-14

yā resūlu'l-lah ḥazretleri mübārek ḳademleride **yat-maḳnı** tiler ėrdim "Ya Allah'ın Resul'u mübarek ayaklarında **yatmayı** dilerdim." 22a/09-10

ḥazret-i imām bilen ceng **ḳıl-maḳğa** muḳayyed boldı "Hazreti imam ile savaş **yapmaya** engel oldu." 23a/10-11

-mAKIIK

"-mAK" isim-fiil eki ile "-IIK" yapım ekinin birleşmesiyle oluşmuş bir isim-fiil ekidir (Çakmak, 2016, s. 108).

īmān **keltürmeklikdin** bölek çäre yoǵdur "İman **etmekten** başka çare yok." 51b/10

Sıfat-Fiiller

Sıfat-fiiller, isim özelliği taşıyan ve aynı zamanda hareket bildiren fiil şekilleridir. Fiillerden farklı olarak yapılarına çokluk, iyelik ekleri, durum ekleri ve son çekim edatları gibi isim kökenli kelimelere gelen eklerle çekimlenebilirler (Eckmann, 2005: 99).

-GUÇI

bularǵa yaǵsılıǵ **kılǵuçılarnı** ikki dünyānıǵ sa‘ādetiǵa müşerref kılǵıl "Bunlara iyilik **kılanları** iki dünyanın huzuruna eriştir." 12b/05-06

rāhlarnı rāh-ı rāstǵa **başlaǵuçıdurlar** ol sebebdin ħudāy te‘ālā yaǵıl nürdin ħulleler ‘atā kıldı "Yollarını doǵru yola **yöneltenlere** o nedenden yüce Allah yeşil nurundan cennet elbiseleri baǵısladı." 15a/10-11

allāh te‘ālā şabr **kılǵuçılarnı** dost tutǵuçıdur "Yüce Allah sabır **edenleri** dost tutar." 22b/05

-GAn

Fiillere eklenerek geniş ve şimdiki zamanı ifade eden bir yapı oluşur (Leontiç, 2017/1, s. 72).

ey şaĥābelerim kıızıl igin **kiy-genler** ĥazret-i imām ĥüseynniñ neslidür "Ey sahabelerim kıızım elbise **giyenler** Hazreti İmam Hüseyin'in neslidir." 15a/03-04

ey pādişāhım imān **dē-gen** ĥaydaǵ nersedür dedi "Ey padişahım iman **eden** nerededir, dedi." 27b/10

cāsüslük kıılıp **kaç-kan** kâfirlerğa arķasıdın **bol-ğan** vâķ'ini ĥatt kıılıp iberedür "Casusluk yapıp **kaçan** kâfirlere arkalarından **olan** olayı ferman yazıp gönderir." 60a/06-08

taş **tüş-ken** yer 'azīzdür dediler "Taş düşen yer kutsaldır dediler." 60a/13-14

-AdUrGAn

Son Dönem Çağatay Türkçesi metinlerinde sıkça görülen **-AdUrGAn** yapısı; **-A** zarf-fiil, **-dUr** bildirme eki ve **-GAn** sıfat-fiil eklerinin birleşmesiyle oluşan bir sıfat-fiil ekidir (Eker, 2019: 173).

şehid **bol-adurğan** imāmlarğa du'ā kııldılar andın ġāib boldılar "Şehit **olmuş** imamlara dua ettiler ve gözden yok oldular." 18b/07-09

Zarf-fiil

Zarf-fiiller, kişi ekleriyle çekimlenmezler ve hareket halini bildirirler. Cümlede yüklem durumunu ifade ederler. Çokluk, iyelik ve durum ekleri ile çekimlenmezler (Leontiç, 2017: 75).

a. Basit Çekimli

-a

Birleşik fiil öbekleri kurar (Karağaç, 2013: 381).

ĥalĥālınıĥ öydin bir şemşir alıp çıkıp ceng kııl-**a** kııl-**a** tüzke çıktılar "Halhal'ın evinden bir kılıç alıp **savaşa savaşa** düzlük alana çıktılar." 58b/08-09

-(1)p

Aynı zaman ve kişiye sahip olan iki veya daha fazla fiili birbirine bağlamak için kullanılır. Zarf-fiil ile gösterilen hareketin zamanı esas fiil ile aynı olabilir ya da birbirini takip eden zamanlarda olabilir. (Eckmann, 2005: 110).

‘aṭāsıǵa şükr **keltür-üp** mest-i müsteǵraq ötküzür érdiler "Atasına şükür **edip** kendilerinden geçtiler." 20a/14-15

ḥazret-i ‘alīniñ ayaǵlarıǵa **yıkıl-ıp** ḥaqq yolıǵa kirdiler "Hazreti Ali'nin ayaklarına **yıkılıp** Allah yoluna yöneldiler." 21b/01-02

bu sözni ḥavāricler **işitip** serāsime ḥayrān boldı "Bu sözü Havaricler **işitip** sersemlediler." 23a/14

b. Birleşik Çekimli

-GAI

Bu ek ile çekimlenen zarf-fiiler cümle içinde bir süre devamlılık bildirirler (Leontiç, 2017: 77) veya hareketin başlama noktasını belirtirler (Eckmann, 2005: 107).

néççend civān-merd yigitler ceng **kıl-ǵalı** āheste barıp érdiler "Nice cesur yiğitler **savaşmadan**, yavaş yavaş gelmişler." 57a/05

қаңче киши келипдур деп ҳесаб қилип ҳесабини **бил-гели** болмади "Kaç kişi gelmiş diyip, hesap edip hesabını bilemedi." 47b/02-04

biz müselmān **bol-ǵalı** ārzūluǵ ve armānlıǵ érdük "Biz müslüman olmayı arzuluyoruz." 53a/07-08

-DI erte

yene tañ **at-tı erte** vaqt çāşt-gāh erti "Yine tan **söktüyse**, kuşluk vakti zamanıydı." 51b/15

tañ **yürü-di erte** hazret-i imāmlar namāzdın fāriğ bolup aydılar "Tan **geçtiyse**, imam hazretleri namazdan çekilip konuştu/konuştular." 55a/05-06

elçi yanıp **çık-tı erte** hazret-i imāmlarınñ kaşlarığa kelip kâfirlerinñ degen sözini beyān kılıp erti "Elçi dönüp **geldiyse** imam hazretlerinin karşılarına gelerek kâfirlerin söylediği sözleri söyledi." 56a/05-07

-GUñA

Cümledeki asıl hareketle aynı zamanda veya sonrasındaki durumu ifade etmek için kullanılır (Eckmann, 2005: 108).

bizler **bar-guñça** leşkerni cem^c kılıp turuñlar dediler "Bizler **varınca** askeri toplayıp durun dediler." 49b/06-07

namāzdın fāriğ **bol-guñça** kâfirler vaqtini hāli tafıp öñ qolğa selām **ber-günçe** yüz yetmiş şaf kişidin üç şaf kişi qalıpdur "Namazdan **çekilince** kâfirler zamanını uygun bulup ön kola selam **verince** yüz yetmiş bin dizilmiş askerden üç dizilmiş asker kalmış" 64a/05-06

analarını nifāsdın **ayrılma-guñça** emmediler "Analarını loğusalıktan **ayrılmadan** emmediler." 20b/02-03

-GAndA

Kullanıldığı cümleden esas fiilden önce hareketin gerçekleştiğini ifade eder (Leontiç, 2017: 79-80).

yā allāh **dé-gende** cān beripdür "Ya Allah **dediğinde** can vermiş" 22b/02-03

meniñ hicretimdin ikki yüz atmış yettege **yet+kende** vücūdığa kelür dediler "Benim göç etmemden iki yüz altmış yediye **geldiğinde** doğar dediler." 13b/09-10

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METİN

3.1 JARRİNG KOLEKSİYONUNDA JARRİNG PROV. 349 NUMARASIYLA KAYITLI ESER

1^b (1) **hazret-i imām muḥammed bākırını derece-i şahādetke**

(2) yetkürüp turur mātemi imāmnı tuttılar andın keyin behrām (3) şāh kızını ḥazret-i imāmğa çıkardı her tarafdın imām āvāz -(4)- larını işitip leşker birdin ikkidin kelür érdiler (5) ‘ākıbetü'l-emr ḥazret-i imām ca‘ fer-i şādık ottuz (6) imām bilen evvel imām müseyyeb siyyom imām ḥāşim imām (7) mālīk sultānlardın kılıç burhān ata imām sultān (8) zafereddin ata ottuz miñ leşker cem‘ boldılar (9) ḥazret-i imām ca‘ fer-i şādık yigirmi ikki yıl mollālīkda (10) ‘ömrini ötkerdiler kırk dört kitāb taşnīb (11) kıldılar neççend kündin keyin ‘ālemge şöhret taptı kim (12) şāhib-i ḥurūc heftādı kim emīr ebū müsellim ḥurūc kılıp- (13) -durlar çehār şad çehār mülk-i ḥorāsānnı alıpdurlar (14) islām ol cānibdin kuvvet tafıpdur dēp cem‘ boldılar (15) ḥazret-i imāmğa aydılar kim ey pādīşāhım emīr ebū müsellimni 2^a (1) işitıpdur-miz kim ḥorāsān tarafıda yarı ḥalknı (2) müselmān kılıpdurlar biz hem leşker cem‘ kılıp barıp (3) ebū müsellimğa kavuşalı islām cānibidin kılıç çıçalı dēp (4) érdi ḥazret-i imām aydılar kim ḥalkğa ḥaber salalı çabduğ (5) sipāgercilikni rāst kılsunlar dēp hemme müselmānlar (6) muşliḥ-i mükemmel bolup keldiler aṭlanur maḥallde behrām-ı sebīr (7) kūh aydı kim ey pādīşāhım bu maşlaḥatdın yansunlar (8) neççe vaqt şabr kılsunlar köreliñ kim ḥazret-i emīr ebū (9) müsellim mervān bilen ḳaydağ kılaşur aña baķıp (10) iş kılsa bolur mikin dēdi ḥazret-i imām behrām- (11) -nıñ sözige onamay leşker tartıp ḥorāsān (12) tarafıge yürüdi behrām munāfıklık kılıp mervānga (13) nāme iberdi kim ḥaberdār bol kim imām ca‘ fer-i şādık (14) ottuz miñ leşker bilen ḥorāsān tarafıge ḥurūc (15) kılıp kittiler dēp el-ķışşa nāme mervānga yetti 2^b (1) nāmeniñ mażmūnını aṅlap şol zamān ḳolıga cām-ı (2) şarāb aldı aydı kim eyyühā eyyühe'n-nās fehlivān bar mu kim (3) bu cām-ı şarābnı içkey kemer bağlap ḥızmetke (4) yarağay selsāl birden ol nādān-ı aḥmaķ ornıdın (5) ḳoptı mervānga ta‘zım kılıp turup aydı kim nēme ḥızmet (6) bar ēkin men kılsam dişi bilen ḳolıdaki cām-ı (7) şarābnı selsāl içip cāmı sākığa berdi (8) yüz yigirmi ‘asker-i ḥün-ḥār bile māçin tarafıge kitti yene (9) mervān bī-inşāflık kılıp bir nāme tokķuz ḥaķanğa (10) kızıl arslanğa iberdi kim ey tokķuz ḥaķan-ı çin (11) işittim ki imām ca‘ fer-i şādık ottuz miñ leşker (12) bilen ḥurūc kılıp çıkan ēmiş her tarafke kişi (13) iberdi

haberdār bolsun kim ebū müsellimge koşulmağan (14) dēp kışşa muhtaşar kılındı nāme
 haķańǵa yetti şol (15) sā‘at her ʔarafke kişi koyup haberdār bolup turdı 3^a (1) faşl-ı söz
 imāmdın işitmek kerek menzil-i merāhilni ʔayy (2) kılıp deşt-i hotenge kelip tüştiler tokkuz
 (3) haķańǵa yetkürdi kim imām ca‘fer-i şādık ottuz miń (4) ikki imām birlen alte sulʔān
 ottuz miń kişi birlen (5) ʔıkıp falān menzilge tüştiler dēp tokkuz haķan (6) eslem-i türk
 mu‘addel ibn amǵar berudī ellig miń kişi (7) birlen ʔıkıp deşt-i hoten şadare(t) hażret-i
 imāmnı (8) alıp turdı andaǵ şaf baǵladı kim selsāl-ı hıʔay (9) on miń kişi birlen ʔahrǵan
 tokkuz miń kişi birlen (10) semendi yıǵmayan on miń kişi birlen almaķ toǵraķ (11) on miń
 kişi birlen tokkuz haķan hem şaf baǵlap (12) turdı hażret-i imām hem şaf baǵlap turdılar
 tokkuz (13) haķan ʔarafıdın selsāl-ı hıʔay meydāńǵa kirdi (14) bāńg-ı selāmetlik birlen
 haŗib-bār musın dēp (15) ʔırladı hażret-i imām ʔarafıdın ʔalha ibn ʔuǵān meydāńǵa 3^b (1)
 kirdi bāńg-ı selāmetlik birlen selsālǵa tiǵ (2) keltürdi tiǵnı rū berip andaǵ urdı kim imām
 şehīd (3) boldı **قالوا اللّٰه وانا اليه راجعون** anıń keyindin (4) hażret-i imām haşım
 kirdiler ol ʔalǵan bī-raħm anı hem (5) kılıç birlen ikki pāre kıldı ol küni on beş müselmān-
 (6) -larnı şehīd kıldı āfitāb-ı maǵrīb ʔarafıge sefer kıldı (7) zulemāt ʔarafıdın ‘ālemni
 sipāhi-i habes tüşti selsāl (8) yanıp tüşti hażret-i imām hem ferīşān bolup (9) tüştiler ertesini
 yene āfitāb-ı maşrıķ ʔarafıdın ʔıktı (10) sipāhi-i habes hezimet kılıp ‘ālemni rüşen kıldı
 (11) yene ikki ʔarafıdın leşker şaf baǵlap turdılar yene (12) selsāl-ı hıʔay meydāńǵa kirdi
 haŗib-bār musın dēp (13) ʔırladı hiç kim meydāńǵa kirmedi hażret-i imām ‘āşım (14) öz
 leşkeri bile keyin ʔalıp aydılar şikār kıla kıla (15) gürd-i beyān horāsānı beyābān ʔarafıdın
 peydā boldı 4^a (1) gürd süzüldi fehlivān ʔıktı kim başdın ayaǵ (2) ğarķ-ı āhen fülād hāńge
 kötelıńge minip turdı (3) ikki ʔarafıdın bu leşker mülāhaẓa kılıp turdılar (4) erse hażret-i
 imām ʔarafıdın imām ‘āşım meydāńǵa (5) kirdiler bāńg-ı selāmetlik selsāl-ı hıʔayǵa (6)
 urdılar selsāl-ı hıʔay aydı ey fehlivān sen (7) kim bolursın nām-ı nesebiñni ayǵıl bu şır-
 merd aydı kim (8) ey nā-dān-ı kāfir mendür men şehzāde-i cihān-ı yegāne-i (9) devrān
 sipāhsālar-ı irān [u] tūrān şāhib-ķırān-ı (10) cihān ber-güzide-i imām-ān naẓar-kerde-i şāh-ı
 merdān ciger- (11) -güşe-i şır-i yezdān şaf-şiken şerr-efgen ‘ālem (12) ana dēr imām ‘āşım
 ibn imām muħammed hanīfe ibn şāh-ı merdān (13) dēdi selsāl kılıçnı savǵurup erdi hażret-
 i (14) imām hem kılıçnı savǵurdılar birbirleri bilen kılıç (15) havāle kılıştılar baķtılar kim
 ottuz merātibe kılıç redd-i bedel 4^b (1) boldı ne ura haţar ne ura zafer hażret-i imām ‘āşım
 (2) ʔüst-i ʔālāklık birlen urar erdiler kim bu kāfir (3) ʔalkānını başıǵa tartıp mekriler kıdur
 erdi (4) hażret-i imām andaǵ urdılar kim başdın ötüp (5) belige yetkeç aţıñnı sırtı kesildi
 tokkuz haķan- (6) -nıń arasında ğüller ʔopardı feryād fiǵānlar (7) bile bu kāfirlerni bir

kılıçda mālīkân-ı dūzahka sipāriş (8) kıldılar yine ol tarafdın qahramān kirdiler hāzret-i (9) imāmğa bāng-ı selāmet soqtı imām haber-dār bolalıñ (10) dēp kılıç saldılar qahramān türk hem kılıçnı savgurup (11) aldı meydān içide bu ikki fehli-vān ot dēg tutaştı- (12) -lar yetmiş tiğ redd-i bedel boldılar hāzret-i imām hāzır (13) bolsın dēp kılıç bile andağ saldılar başığa qalkānını (14) tarttı qalkānını pāre kılıp başığa yette kūşiş (15) berdiler kim atı bilen tōrt pāre boldı seng-lafī (16) cehennemge kitti ikki tarafdın nāle-i fiğānlar urladı hemme taḥiyye **5^a** (1) kıldılar yine hārib pehlivān bar mu dēp çırladılar (2) nā'ra urdılar toḡkuz ḥaḳān der-ğāzab bolup (3) meydānğa kirdi hāzret-i imāmğa bāng-ı selāmetlik (4) urdı hāzret-i imām kördiler kim hārib pehlivān bāng (5) urdı kim ikkizligi yetmiş kez her bir kolları şāḥ-ı çınār (6) dēg başı künbed-i devvār dēg ağızı ġār dēg közleri (7) bebriniñ közi dēg başıda köklesi bar hāzret-i imām (8) kılıç ḥavāle kıldılar ikki dil-āver birbirige kılıç salısur (9) ērdiler 'ayn redd-i bedel ērdi kim hāzret-i imāmniñ atı- (10) -niñ ayağı bir tōşükke pattı ata yūgürüp bardılar (11) hāzret-i imām atniñ üstide qaldılar hāzret-i imām (12) ca'fer-i şādīḳ bu vāḳı' nı körüp ottuz miñ kişi (13) bile at saldılar toḡkuz ḥaḳān amān bermey kılıç (14) bile hāzret-i imām 'āşımniñ şehīd kıldılar **قالوا اتا** (15) **الله وانا اليه راجعون** toḡkuz ḥaḳān leşkeri **5^b** (1) hem at saldı ceng mağlebe boldı deşt çün (2) çevgān-ı be-ser çevgān-ı meydānğa bolur ērdi ikki kiçe (3) kündüz andağ uruş boldı kim hāzret-i imāmniñ (4) leşkeridin beş miñ müselmān şehīd boldılar (5) kāfirlerdin ikkilik alte miñ kāfir seng-lafī cehennemge (6) kitti hāzret-i imām aydılar ey müselmānlar öz menzilizimni (7) tağ tarafıge almaḳ kerek ve ger ne qabāḥat boldı müselmān- (8) -lar uruşup özlerini tağқа aldılar toḡkuz (9) ḥaḳānıñ bir kıızı bar ērdi elif ḥatun dēp (10) emīr ebū müsellimge ġāibāne 'āşīḳ ērdi aydı ey (11) ata bularnıñ saña da'vāları yoḳ sen bularğa munça (12) cefā kılgānıñniñ nēme sūdi bar eger söz mervān- (13) -niñ söziçe bolsa ġorḥup şumça qatl-i kıtāl (14) kılgānıñ yeter dēdi toḡkuz ḥaḳānğa bu söz (15) ma'ḳūl boldı yandı imām aydılar leşker ikki **6^a** (1) bölünsün dēdiler suṭlān kılıç burhān atanı (2) suṭlān atanı ikki miñ leşker bilen buyurdılar kim (3) tağnı yaqalap öñ qolını basıp yine qavmniñ içi (4) bilen seyyid kūhğa yürümeḳ kerek kim hāzret-i imām öz- (5) -leri ikki miñ kişi bile sol qol bilen yürüdiler (6) ḥudānıñ ḥikmeti bilen tūfān boldı kişini kişi (7) körgeli bolmadı hāzret-i imām aydılar tağ yaqalap (8) tutsunlar hāzret-i imām ca'fer-i şādīḳ seyyid (9) kūhğa tüşlep barur ērdiler mervānıñ buyruğan (10) kişisi selsāl bebr-i dendān yüz yigirmi miñ kişi (11) bilen peydā boldı leşker imāmniñ devlet-i yezīd mervān (12) dēp özini urdılar ceng mağlebe tola boldı müselmānlar (13) 'ayn uyḳuda ērdiler bu vāḳı' a boldı bir kiçede ikki (14) miñ kişilerni imāmlar bilen müselmānlarını şehīd kıldı (15) **قالوا اتا الله وانا اليه راجعون** el-

kışsa hazret-i 6^b (1) imām ca' fer-i şādıknı severdiler kim kayan kitti döp (2) haber berdiler kim kavmniñ içige kirdiler döp kâfirler hazret-i (3) imāmnıñ izleriğa kirdiler hazret-i imām ısıglap sāyeğa (4) tüşüp yatıp êrdiler kim selsāl peydā boldılar (5) hazret-i imām namāzda êrdiler vaqtıni ğıymet bilip kâfirler (6) özini müselmānlarğa urdılar hemme müselmānları derece-i şahādetke (7) yetkürdiler **قالوا اتالله وانا اليه راجعون** (8) hazret-i imām közdin ğāib boldılar selsāl aydı kim (9) ey pehlivānlar müselmānlarıñ başlarını kesip alıñlar (10) mervānğa pış-keş êltür-miz döp kâfirler müselmānlar- (11) -nıñ başlarını kesmekçi bolup êrdiler bir qara boran (12) keldi ikki kiçe kündüzdin soñra havā şaf boldı (13) kördiler kim hemme müselmānları kum basıp alıpdur (14) lā- ilāc selsāl tañlı köç urup çin [ü] māçingā (15) keldi tokkuz haqan kızıl arslanlar hemmesi 7^a (1) selsālnı bār-ğāhığa tüşürdi selsāl murdār (2) nā-be-kār tañlı köç köç zezze cānib-i şam reft (3) neççe kündin keyin selsāl mervānnı kirip kördi (4) hazret-i imām ca' fer-i şādık sultān kılıç burhān atanı (5) ottuz miñ müselmānları derece-i şahādetke yetkürgenlerini (6) beyān kıldı mervān aydı nemege imāmlarıñ başlarını (7) alıp kelmediñ dēdi selsāl aydı ğalife-i zamān (8) hayālimde bar ēdi müselmānlar başlarını kesip alıp (9) keleyin döp qara boran boldı hemme kumniñ üstide (10) qaldı döp sözni tüketti **والله اعلم بالصواب**

(11) faşl bu bāb hazret-i imām mūsā kāzım-

(12) -nıñ beyānında pışe-i sözniñ berāberi defter-i (13) fiṭratnıñ süḡan-derī cevher-fürüş bāzārı (14) -nıñ ma' ānī andağ rivāyet kılurlar kim kışsa-i (15) pür-ğuşsa-i imām-ı dīn şāhib-i ħurūcı kişver-i çin 7^b

(1) millet-i eyn-i emirü'l-mü' min mūsā kāzım

bā-çerāğ-ı meclis-i (2) imān devr-i kāzım

şehid-i kişver-i kur'āndur kāzım

(3) çerāğ-ı bezm-i sādık-ı rüşen andın

gül-istān-ı ğoten (4) hemme gülşen andın

ser-āme(d) server-i ehl-i hidāyet

süḡan-ı fervāz-ı (5) iklim-i fesāhat

mesned-i hilâfet kâ'im emîrül-mü'minin imâm (6) mûsâ kâzım ol zamânın mesned-i hilâfetke olturdılar (7) vilâyet-i rûhânın pâdişâhı hazret-i imâm hazret -(8)- nin babaları bolur êrdiler hazret-i imâmğa her küni (9) miñ dînâr harcı kılğalı berür êrdiler hazret-i imâm (10) hüdâ ve resûlnın buyruğanını haber berür êrdiler (11) neççe vaqtdin keyin hazret-i imâm aydılar ey şahâbeler (12) maña lâzım bolupdurlar kim barıp mekke-i mülkğaça maqbere-i mülk-i (13) â' zam kerîmül-ikrâm peder-i müşfik ve hazret-i imâm (14) ca' fer-i şâdıķ âfitâb-ı şubh şâdıķ pâdişâh-ı şadr (15) u müşriķni ziyâret kılğalı şahâbeler birlen barsam 8^a (1) dep aydılar babaları aydı kim yâ hazret-i imâm çin [ü] mâçin (2) hemme dîndin bî-gânedürler sizge cefâ kıılır el-hâl (3) barmasunlar dedi hazret-i imâm onamadılar 'âķibetül-emr (4) alte miñ müselmânlar bile hurûc kıılıp çıktılar neççend (5) kün menzil-i merâhillerni tayy kıılıp vilâyet-i çin [ü] mâçingâ (6) keldiler şahâbeler aydılar kim yâ hazret-i imâm bu vilâyetde hâkim-i (7) melik-i muzaffer ibn tokkuz haķandurlar ol bî-dîndür (8) ve zât-ı şerîf ataları hazret-i imâm ca' fer-i şâdıķ şular- (9) -nın qolıda şehîd boldılar mundın kiçelep ötmek (10) kerek hazret-i imâm hûb bolur dep seb-gîr kıılıp (11) yürüp bardılar ammâ melik-i muzaffer hazret-i imâmın iştirip (12) aydı kim alte miñ leşker bilen vilâyet-i hotenge dâhil bolurlar (13) dep yigirmi miñ ter-i hûnhâr birle hazret-i imâmın (14) cüst ü cüyıda atlanıp aydı tün yarımından (15) leşker imâm mûsâ kâzımğa yetti müselmânlar nâ-çâr şaf 8^b (1) bağladılar ikki leşker birbirdin vâķıf boldılar melik-i muzaffer (2) atını dâb berip meydânğa kirdi aydı kim ey ebû turâbiler (3) bu kün pehlivânlarıñlar bolsa miñ meydânğa iberiñler (4) dedi hazret-i imâm öñ sollarığa qarap aydılar (5) ey müselmânlar bu meydânğa baķsam kerbelâğa oħşaydur (6) her kim bu kün şehîd bolğu deg bolsa bu bâm hazret-i (7) imâm hüseynın tuğlarının üstide maħşûr (8) anda andağ emîr-i pehlivân yok aydı kim meydânğa yalğuz (9) kirip melik-i muzaffer birle rû-be-rû bolğu deg kişi yok (10) lâ' ilâc bî-kibâr müselmânlar hazret-i imâm mûsâ kâzım bile (11) özlerini leşker hâricğa urdılar hazret-i imâm uruştılar (12) andağ ceng boldı kim hiç dep bir atğusuz üç kûndin (13) keyin ser-hisâb bardılar leşkeri müselmândın (14) ellig atmış müselmân qalıp olar hem yaralığ hazret-i (15) imâmın bedenleride ellig yerde zahm-dâr mülâhaza kııldılar 9^a (1) yene yâ hüseyin dep uruştılar nâ-gâh qatl-i türk arķa- (2) -larıñ başlarığa kılıç saldı hazret-i imâm atdın (3) uçup yerge tüştiler aydılar ey ferverdîğâr-i eminge (4) ceddinin ayağları üstide gûşe-i penâ barsunlar dep (5) münâcât kıılır êrdiler aytur edi kim **nazm**

ilâhî 'arş-ı (6) kürsî hürmeti

ilāhī levc-i kalem hürmeti

ilāhī ādem ü havvā (7) hürmeti

sendin urur cümle şebāt

kördi seniñdin (8) hem ādem hayāt

īlah nebī hazret-i aḥmeddür men

çeşm-i (9) za' ifimni nihān eylegil

yeri turamnı ' ayān eylegil

(10) rūḥ-ı imāmlarğa kavuştı meni dep deryā-yı kan (11) içre münacātını tamām kılmay öltürüp aydılar (12) gāibdin bir şāndūḳ peydā boldı hazret-i imām (13) şāndūḳğa kirip dārü'l-fenādın āḥiretke sefer kıldılar (14) **قالوا لله وانا اليه راجعون** melik-i muzaffer buyurdu kim (15) hazret-i imāmnıñ ölüklerni tafıñlar dep kāfirler 9^b (1) her çend cüst ü cū kıldı tafilmadı yanıp kal' a-ı (2) çinge bardılar **والله اعلم بالصواب** (3) bir rivāyetde hazret-i imāmnıñ maḳbereleri ḥotende- (4) -dür dediler yene bir rivāyet de ol şāndūḳını şol (5) zamān feris̄telerge emir kıldılar kim ḥudāy te' ālanıñ (6) fermānı bile mekke mülk-i ' acem atalarınıñ ayağlarıda iltip (7) kıydılar

şehīd oldı imām ehl-i imān

şahādet (8) taptı alte miñ müselmān

beyābān-ı ḥotende öndi (9) lāle

helāl urdu başıḡa çetr-i ḥāle

kızıl gül (10) her tarafdın hem açıldı

ḳuyaş tutuldu ' ālem hem (11) ḳarañḡu boldı

bismi'l-lāhir raḥmani'r-raḥīm

(12) in tezkire-yi hazret-i pādīşāhī cihāngir-i şahib-i (13) ḳırān ve evlād-ı peygamber-i āḥir zamān ve server-i sine-i (14) ḥātıme-i peygamberān ve naḡar-gerde-i hazret-i ḥabīb-i raḥmān

(15) ve terbiyet-i kebir yā-yı idrāc cemī' dehende ḥazret-i 10^a (1) resūl-ı aḥirü'z-zamān ve şemşir-i kāfirān ü munāfikān (2) bed-girdārān ve pişvā-yı evlād-ı peygamberān ḳuṭbyen (3) ve ḥāce-i her dü-cihān ve reh-nümā-yı müselmānān (4) ve fedā-künende-yi cihānrā-be-cānān ḥüsrev-i ğāzī-ān (5) ve server-i şehidān a' nī ḥazret-i imām aḥmed ḥazret-i (6) imām zeyne'l-ābidīn ḥazret-i imām eftāḥ ḥazret-i (7) imām 'alī enver ḥazret-i imām 'alī ekber ḥazret-i imām (8) 'alī aşğar ibn ḥazret-i imām ḳāsım ibn ḥazret-i (9) imām ḥasan 'askerī ibn ḥazret-i imām muḥammed taḳı (10) ibn ḥazret-i imām muḥammed taḳı ibn ḥazret-i imām (11) mūsā rızā ibn ḥazret-i imām mūsā kāzım (12) ibn ḥazret-i imām ca' fer-i şādıḳ ibn ḥazret-i imām (13) muḥammed bāḳır ibn ḥazret-i imām zeyne'l-ābidīn ibn (14) ḥazret-i imām ḥüseyn şehidān deşt-i kerbelā rażiyallāhu (15) 'anha ecma' in ibn ḥazret-i fāṭıma-üz zehrā ibn 10^b (1) ḥazret-i imām muḥammed muştafā şa'llāhu 'aleyhi ve sellem (2) ḥazret-i 'alī ibn ebī ṭālib ibn ḥazret-i 'ābdurrahman (3) ibn ḥazret-i 'ömer ibn ḥazret-i 'ābdullah ibn ḥazret-i (4) 'abbās andağ rivāyet ḳılurlar kim ḥazret-i peygamber (5) şa'llāhu 'aleyhi ve sellem ceng-i uḥuddın yanıp üçüncü (6) küni namāz-ı bāmdāddın yanıp şād ḥurrem çıktılar kim (7) bu şād-mānlıḳ tamām şaḥābelerğa ma' lüm boldı ḥazret-i (8) peygamber şa'llāhu 'aleyhi ve sellemniñ şād-mānlıḳlarıdın tamām (9) şaḥābelerniñ köñli āyinedin rüşenrak boldı (10) namāz-ı bāmdāddın yanıp oturup irdiler ḥazret-i (11) şāh-ı merdān murtażā 'alī peşke tüşüp ḳol bağlap (12) ḥazret-i peygamber şa'llāhu 'aleyhi ve sellemge dürüd-ı bī-nihāyet aytıp (13) ve taḥiyyāt aytıp turdılar ve aydılar kim yā resūlu'llah (14) ḥazretleriniñ bu şād-mānlıḳlarıdın tamām şaḥābeler- (15) -niñ köñli āyinedin rüşenrak boldı ne bolğay kim 11^a (1) bu şād-mānlıḳnı bir zerre beyān ḳılsalar dēdiler ḥazret-i (2) peygamber şa'llāhu 'aleyhi ve sellem aydılar yā emirü'l-müminin 'alī emir (3) hemze başlıḳ şaḥābelerimniñ şehid bolğanığa ve kāfirler- (4) -niñ ğālīb kelgeniñe köñlüm bisyār melül boldı bu küni (5) keçe ve vaḫy-i ilhām birlen andağ ma' lüm boldı kim meger seniñ (6) ḳolunğa feth boladur ve seniñ evlādın ḥazret-i (7) imām ḥasan ve ḥazret-i imām ḥüseyn rażiyallāhu 'anhnıñ (8) evlādlarıdın ferzend-i mübārek ḳadem vücūdığa keledür ḥudāy (9) te'ālā anıñ mübārek ḳademidin mağrib-i zemīndin tā (10) māçin vilāyetiğaça olarnıñ ḳolıda feth boladur (11) ve ba'zı nā-müselmānlarnı ḥaḳḳ dēp i' tiḳād ḳılmağanlarnı (12) munıñ vilāyet kerāmetidin ḥaḳḳğa keledür allāh te'ālā (13) bularğa 'arşnıñ sākide ismā' il zebih'ul-lah ve ḥazret-i (14) zekeriya ve ḥazret-i yaḫyā ve ḥazret-i cercis peygamberler (15) birlen berāber orun ta' yin ḳıladur bularnıñ derece- 11^b (1) -lerini ḥazret-i imām ḥasan ve ḥazret-i imām ḥüseyn (2) birlen bir yerde ḳılıpdurlar bularnıñ tābi' ātlarnı (3) deşt-i kerbelāniñ şehidlerığa lāyıḳ ḳıladur tamām ḳuṭb- (4) -ü'l-aḳṭāb ve ğavş ü ebdāl ve tamāmıña bar ēdi bular- (5) -niñ

taşarrufida kıladurlar ve yine melekü'l-mevt ve sâir (6) hayvânât ve cümle mevcüdât
 bularnıñ berekâtıların (7) feyz tapadur ve yine şahâdet vaqtide cem^ç-i peygamberler (8)
 bularnıñ ervâhlarınıñ meded-i isti^çâneti için (9) hâzır kıladurlar tamâm melâ'ikeler munıñ
^çâli himmetige (10) yâr [u] yâverlik için nazâra kıladurlar ve yine tamâm peygamber (11)
^çaleyhi^s-selâmnıñ ervâhları ârzü kıladur kâşkî bizler (12) hem hâzret-i peygamber şa'llâhu
^çaleyhi ve sellemnıñ ümmetleri bolup (13) hudâ rızâsı için cân-fedâ kılgay êrdük (14)
 degeyler ve hür kızlar uçmaq cevâhirlerini bularğa (15) nişâr kılmak için behişt kaşrı üzre
 şaf şaf **12^a** (1) turğaylar ve ayğay kim ey allâh-ı te^çâlânıñ hâş bendeleri (2) fâtrağ bizniñ
 tarafımızge kelgil biz seniñ mübârek (3) cemâliñlerge muntazirdur-miz degeyler hâzret-i
 imâmlar (4) ayğaylar kim bizge behişt ve hür kızları ve kuşur (5) ğilmânlarınıñ işi yokdur
 biz hudâ rızâsı için (6) aña qadem qoyğucıdur-miz cânımıznı ihlâş çağığa (7) alıp aña
 tartar-miz ve ğam yedür-miz ki bu ihlâş-ı tıbğığa (8) alıp tartğan cânımız allâh te^çâlânıñ
 dergâhıda maqbûl (9) bolur mikin ve bizge allâh te^çâlânıñ cemâli müşerref bolur (10)
 mikin dep qadem-i misâfirliğğa koyupdur-miz ve yine hâzret-i (11) peygamber şa'llâhu
^çaleyhi ve sellem hâş ümmetim der mikinler dep ğam tartadur-miz (12) allâh te^çâlânıñ
 rahmetidin cemâliğge müşerref bolmaqđın (13) ân-hâzretiniñ şefâ^çatleridin ümid-vâr bolup
 kıyâmet (14) küni mübârek qademleride bolmaqđnı ârzü kıladur biz bular- (15) -nıñ ^çâli
 himmetlerige peygamberlerniñ rûhları ve ferişte **12^b** (1) ve feriştelerniñ ve
 peygamberlerniñ ervâhları bularğa meded (2) kılgaylar ayğaylar kim ey bâr hudâ yâ
 perverd-ğâra ve bende-yi hâş- (3) -nıñ mertebelerini hezâr şad çendân ziyâde kılgıl
 bularnıñ (4) mütâba^çâtlarınıñ mertebelerini evliyâ-yı kibârlardıñ kılgıl (5) bularnı
 cemâliñge müşerref kılgıl ilâhî bularğa yağşılığ (6) kılguçılarnı ikki dünyânıñ sa^çâdetiğge
 müşerref kılgıl (7) özün sa^çâdetmende kılgıl bendelerni kıyâmet küni (8) bularnıñ
 şefâ^çatiğge sezâ-vâr kılgıl ikkile dünyâsını (9) ma^çmür kılgıl ilâhî ol kişini ezelde bed-baht
 kılip-sen (10) bularnıñ şefâ^çatleridin maħrûm kılgıl dep du^çâ (11) kıldılar peygamberler
 habîbim başlığ cem^ç-i feriştelere ğüvâh (12) boluñlar du^çâñızlarnı müstecâb kıldım degey
 (13) ve yine hâzret-i imâmlarğa andağ nidâ kelgey kim ey bende-i (14) za^çîf sen munça
 himmet kıladur-sen seniñ bu himmetiñge (15) andağ rahmet-i kerîm hâzînelerimni
 açğumdur andağ **13^a** (1) kerîm kılgumdur kim hiç kimniñ ^çâklığge yetmegey ve hiç kim (2)
 taşavvur kılalmağay bu nidânıñ heybetidin âsmân lerzege (3) kelgeyler ve feriştelere âmîn
 degeyler bu âvâznı işitgeyler (4) ve yine bularnıñ islâm kılgan halkları kıyâmetğaç (5)
 bâkî turğaylar eger küfrğa urulsa yine bularnıñ evlâd- (6) -larığın islâm şerâfetiğge
 yetkürgeyler yine bularnıñ hemme (7) vâkı^çâtlarnı öz maħallide beyân kılmak kerek ve

yene Һazret-i (8) peygamber Һa'llāhu ʿaleyhi ve sellem aydılar allāh teʿālā hīç kişiniñ (9) bularnıñ pāreside Һayr-ı ihsān duʿā [u] tekbīr kılmaqnı (10) naşīb kılmaķı ikkile dūnyāda saʿādet-mende kılğan bolsalar (11) bularnıñ mutābaʿātarnıñ Һaysıǵa şekk yoķ ki evliyā-yı (12) kibār bolmağan ve her kişi bularnıñ tofraķ āstāneside (13) şadık-ı dil birlen köñlini yıǵıp her nerse taleb kılısalar (14) allāh teʿālā bī-şekk Һācetlerini revā kılǵay Һāh dūnyālıķ (15) Һāh āhiretlik üçün انشاء الله تعالى رب العالمين 13^b (1) dediler ve yine bular islām açğan şehirlerdin evliyā-yı kibār (2) kim bolmaǵay dediler ve yine bular

الرجيم الا حياً عند ربهم يرزقون فرحين (3) اعوذ بالله من الشيطان

mertebesige (4) yetkey ʿarş-ı kürsi levh-i Һalem behişt-i dūzaħnı seyr kılıp (5) tamām-ı ʿālemni allāh teʿālā olarnıñ taşarrufıda kılur tamām ʿālemge (6) meded-kār bolur evliyālarǵa Һuţbu'l-aķtābdın meded tilegeyler (7) şaħābeler ān-Һazret Һa'llāhu ʿaleyhi ve sellemdin sordılar yā resūlu'l-lah (8) bizniñ vaķtimizde bolur dediler ān-Һazret Һa'llāhu ʿaleyhi ve sellem (9) aydılar kim meniñ hicretimdin ikki yüz atmış yettege yetkende vüçüdiǵa (10) kelür dediler hemme şaħābelerniñ Һırayları kızıl güldin rüşen- (11) -rak boldı köñülleri ʿarş-ı nūrıdın ziyāde boldı ārzū (12) kıldı kim allāh teʿālā ol ʿālī himmetlerni bizge ʿaţā kılǵay irdi (13) biz hem şunda bolup yār bolǵay irdük dediler ān-Һazret (14) Һa'llāhu ʿaleyhi ve sellem aydılar ey şaħābelerim sizlerniñ ārzūñız- (15) -larǵa Һandurǵay allāh teʿālā sizlerǵa Һendān raħmet kılǵay 14^a (1) meniñ birle yürür-sizler olarnı rūħānātları körüp (2) faħre nāziş kılatur kim şaħābeler mertebesine yetküzür dediler (3) ve şaħābeler aydı yā resūlu'l-lah biz hem körsek bir duʿā (4) kılısalar allāh teʿālā duʿālarını icābet kılatur dediler ān-Һazret (5) Һa'llāhu ʿaleyhi ve sellem aydılar ey şaħābelerim men ki muħammed resūlu'l-lahdur-men (6) men başlıǵ cemʿ-i peygamberler ve şaħābeler ve cemʿ-i feriştelere anıñ şaħādet (7) vaķtide ʿālī himmetni körgey dediler ve sizler hem anıñ ʿālī (8) himmetini körüp duʿāsıǵa meşǵul bolǵay-sizler dediler (9) şaħābeler aydılar yā resūlu'l-lah ne bolǵay kim bir duʿā kılısalar uşbu (10) közemizde körüp duʿāsıǵa meşǵul bolsaķ dediler (11) ān-Һazret Һa'llāhu ʿaleyhi ve sellem duʿāǵa meşǵul boldılar ve köñül- (12) -lerini Һaķķǵa berip Һıble Һarafige baķıp duʿā kıldılar ey (13) kerīm-kārsāz u ey raħīm-i bende-nüvāz men bende-i zaʿifdin (14) şaħābeler duʿā ilticā kıldılar şol meniñ ʿālī himmet-i ferzend- (15) -lerimni mütābaʿātları bilen bizge körsetkil dedi 14^b (1) biz hem allāh teʿālāniñ teveccühǵa meşǵul bolsaķ dep (2) seniñ raħmetiñdin ümīd tutup turatur ey bar Һudāya (3) men bende-i bī-ĉāreniñ duʿāsını müstecāb kılǵıl dediler (4) Һazret-i peygamber Һa'llāhu ʿaleyhi ve sellemniñ zaʿifliklerini şefiʿ (5) keltürkenleridin allāh teʿālāniñ der-

gāhıǵa hoş keldi (6) henüz du‘aları tamām bolmap érdi fermān keldi (7) ey feriştelér āsmān-ı dervāzelerini açılǵar dep feriştelér (8) āsmānıñ dervāzelerini açtılar ‘arş-ı kürsı levh-i (9) qalem mu‘āyyene boldı ān-ħazret şa'llāhu ‘aleyhi ve sellem du‘ādın (10) fārıǵ bolup qarasalar āsmān qabuǵları açılıpdur (11) ‘arşnıñ sākide heft imām cem‘-i tābı‘leri birlen (12) behişt ħulleleridin kiyiklik ve burākǵa süvāri boluǵluq (13) başlarıǵa nūrdın tād koyuǵluq bular hemme ceng (14) esbāblarını tayyār-vār üste qılıǵlıq kördiler (15) ba‘zıları yaşıl ħulleler kiyiklik ve ba‘zılar kıızıl **15^a** (1) ħulleler kiyiklik şahābeler sordılar yā resūlu'l-lah bular (2) ne üçün bu renklik iǵin kiyipdürler ān-ħazret şa'llāhu (3) ‘aleyhi ve sellem aydılar ey şahābelerim kıızıl iǵin kiygenler ħazret-i (4) imām ħuseyinnıñ neslidür islām açıp ve himmet (5) burākıǵa minip cānlarını allāh te‘ālāǵa nişār qılıp derece-i (6) şahādetke yetkenlerdür şol sebebdin bularǵa kıızıl (7) libās nūrdın ‘atā kıldı yaşıl ħulle kiygenler ħazret-i (8) imām ħasannıñ neslidür bular ceng qılıp derece-i (9) şahādetke yetmey ba‘zılar öz diyārlarıǵa yanıp ba‘zı (10) kim rāhlarnı rāh-ı rāstǵa başlaǵuçıdurlar ol sebebdin (11) ħudāy te‘ālā yaşıl nūrdın ħulleler ‘atā kıldı yene ħalk (12) kāfir-i küfürǵa urulsa ez-rüy-ı vilāyet derecesiǵa yetkür- (13) -güçidürler bularnıñ vāqi‘atlarını öz maħallide beyān (14) kılsa kerek inşa'llah te‘ālā ve yene ħazret-i peyǵamber şa'llāhu ‘aleyhi ve (15) sellem aydılar yaşıl libāslıǵ imām ħasannıñ evlādı **15^b** (1) inķirāz ‘ālem bu ħalklarǵa reh-nümā meded-kār kıluǵuçıdur (2) dediler tamām şahābeler ān-ħazret şa'llāhu ‘aleyhi ve sellemni mübārek (3) -bādlıq kıldılar ħazret-i ‘alī keremu'l-lah vech-i ħırqa-ı (4) mübārekleriǵa fātıma deyleler ħırqaları yarıldı andın (5) keyin ħazret-i imām ħasan ve ħazret-i imām ħuseyinni (6) mübārek-bādlıq kıldılar olar hem ħazret-i ‘alī deg hoş (7) vaqt boldılar ħazret-i ‘alī keremu'l-lah vech-i hoş-vaqt (8) bilen öylerge kirip ħazret-i fātıma'üz-zehrāǵa mübārek bād- (9) -lıq kıldılar ħazret-i fātıma aydılar yā ħazret-i ‘alī bu (10) ceng uħudnıñ ferişānlıǵıda mübārek-bādlıq nemedür (11) ħazret-i ‘alī aydılar ħazret-i resūl şa'llāhu ‘aleyhi ve sellem (12) ħaber berdiler mekkenıñ fetħ bolmaǵı ve yene çendān (13) bu ħalklar meniñ qolumda islām tapadurlar ve yene (14) aydılar sizlernıñ evlādınızdın maǵrīb-i zemīndin (15) tā çin [ü] māçıñǵaça islām şerāfetige yetküzür dediler **16^a** (1) uşbu sebebdin ħazret-i ebū bekir-i şadıq rażıyallāhu ‘anh (2) ān-ħazret şa'llāhu ‘aleyhi ve sellemni mübārek-bādlıq kılduq (3) andın meni ħazret-i imām ħasan ve ħazret-i imām ħuseyin (4) rażıyallāhu ‘anhümālarını mübārek-bādlıq kıldılar şol sebebdin (5) köñlü-miz andın rüşen boldı men hem şol sebebdin (6) mübārek-bādlıq kıldım dediler ħazret-i peyǵamber şa'llāhu ‘aleyhi ve sellem- (7) -nıñ beyān kılganları tamām dünyā ğamını köñlümdin def (8) kıldı ħazret-i fātıma rażıyallāhu ‘anha bular ħazret-i ‘alī rażıyallāhu (9)

‘anh dēp aydılar Һazret-i imām Һasan ve Һazret-i imām Һuseyin (10) kirip keldiler aydılar
 ceddin ān-Һazret Һa'llāhu ‘aleyhi ve sellem keledürler (11) dēdiler Һazret-i fāṭıma
 rażıyallāhu ‘anha be-ğāyet Һoş boldılar (12) şol esnāda ān-Һazret Һa'llāhu ‘aleyhi ve sellem
 kirip keldiler (13) Һazret-i fāṭıma selām kıldılar Һazret-i peygamber Һa'llāhu ‘aleyhi ve
 sellemğa (14) dūrūd u bī-nihāyet oқudılar ān-Һazret fāṭımanı mübārek-bādılık (15) kıldılar
 bu vāқи‘ni Һazret-i fāṭımage bi't-tamām beyān kıldılar Һazret-i 16^b (1) fāṭıma'üz-zehrānıñ
 köñülleri andağ Һoş boldı ki andın (2) keyin ān-Һazret Һa'llāhu ‘aleyhi ve sellem başlığ
 tamām çehār yārlar (3) ve şaḥābeler Һazret-i imām Һasan ve Һazret-i imām Һuseyin (4)
 rażıyallāhu ‘anhümālar hemmeleri bularnıñ meded-kārlıqığa (5) du‘ā-yı Һayr kılğalı
 turdılar bularğa yaḥşı du‘ā (6) kılğucu hem bularnıñ hemme tābi‘leriniñ terbiyetige du‘ā
 (7) kıldılar her küni Һazret-i peygamber Һa'llāhu ‘aleyhi ve sellem tamām şaḥābe- (8) -lerni
 bularnıñ mertebeleriniñ bülendlikige terbiyet (9) kılurğa du‘ā kılğalı turdu şubḥ [u] şām
 meşğül (10) boldılar bularnıñ bu derece-i uluğluqlarını hemmeleri (11) bildiler Һazret-i
 peygamber Һa'llāhu ‘aleyhi ve sellemdin keyin tamām şaḥābelerdin (12) keyin Һazret-i
 imām tāriḥқа baқtılar yettençi vücūdığa (13) kelmeydür ol sebebdin ferzend-i pezdin keyin
 yā bizler bolğay (14) érdük dēp érdiler bularnıñ Һayryātlarığa (15) meşğül érdiler Һazret-i
 imām Һaşımnıñ vaқt- 17^a (1) -leri bolğunça ve Һazret-i imām kāsım vücūdlarığa keldiler
 (2) ve çünj boldılar kördiler kim tāriḥni ol mübārek қadem (3) ferzendleri vücūdığa kelür
 vaқti yaқın kelipdur (4) Һoş-vaқt bolup ve āvāz kıldılar kāşki mendin (5) vücūdlarığa
 kelür mikin dēp oyandılar ve ehlileri (6) t̄ā at ve ‘ibādetğa meşğül küşiş kılur érdiler kiçe
 (7) ve күndüz ər Һatun şol ferzend-i mübārek қadem biz- (8) -din vücūdığa kelse dēp
 Һudāy te‘ālāğa nāle ve zārī (9) kılur érdiler ve faқır miskinlerğa Һayr-ı seḥāvet kılur (10)
 érdiler kiçe ərди kim Һazret-i imām kāsım bir endüh tüş (11) kördiler қorқup oyğandılar
 Һazret-i imām kāsımnıñ (12) tüşleri bul ərди kim mübārek ‘āzāları yette pāre boldı (13) bu
 yette pāre ‘āzāları ot bolup mağrib tarafige (14) yürdi andın maşrıқ tarafige yürüdi ba‘zı
 yerni (15) köydürüp kitti ba‘zı yerni çerāğdıñ rüşen kıldı 17^b (1) andın keyin bu ‘āzāları on
 tört pāre bolup (2) yerge kirip kitti Һazret-i imām kāsım bu işdin ferīşān (3) ḥāl bolup
 érdiler dēdiler ki ferver-digāra bende-i (4) za‘ifdin ne Һaṭā ötti ekin mendin şol күnehnı (5)
 afv kılğıl ey bār-Һudāya imānını selāmet kılğıl (6) dēp bisyār nāle ve zārī kılıp ān-Һazret
 Һa'llāhu ‘aleyhi ve sellem- (7) -niñ ravza-i mübāreklerige barıp Һazret-i peygamber Һa'llāhu
 ‘aleyhi (8) ve sellemni şefi‘ keltürüp allāh te‘ālādın günāhımnı tilegil (9) dēp ān-Һazretniñ
 ravzalarığa revān boldılar ve (10) iḥrām yerige yetip iḥrām bağlap andın mekkege bardılar
 (11) ol yıl Һacc-ı ekber ərди Һacılar bilen Һacc-ı ekberni (12) be-cā keltürdiler Һudāy

te' ālāğa şükr [ü] şenā étip şükr-i (13) ħudāğa kim günāhımnı mağfıret kılgu dæg derecemni bülend (14) kılgu dæg ħacc naşib kıldı dediler köñülleri (15) āfitāb dæg rüşen boldı üç kündin keyin ħazret-i 18^a (1) imām kāsım yol ezıp mekkege barışlarını yā özge (2) yerge barışlarını bilmediler ħazret-i imām kāsım ħayrān (3) érdiler kim ħudāy te' ālādın ħazret-i ravza-ı mübārekni (4) tavāf kılğalı naşib yoğ mikin döp qorqıtılar (5) yā imām kāsım bularnıñ dereceleri evliyālardın (6) hem bolsa allāh te' ālā ikki derece yuğarı kılurlar (7) biri ol ki allāh te' ālānıñ rızālıķı üçün kırk üç (8) yıl riyāzet ve misāfirlik çekerler ikkinçi ol ki ħazret-i (9) imām ħüseyn rażıyallāhu ' anhnı namāz-ı peşin vaqtide şehid (10) kıldılar olarnı hem namāz-ı peşin vaqtide şehid kılurlar kim (11) bularnıñ tezkirelerini vāğ' iatlarını öz tezkireleride (12) beyān kılurlar **انشاء الله تعالى رب العالمين** ve yene ħazret-i (13) peygamber şa'llāhu ' aleyhi ve sellem aydılar ey imām kāsım emdi yangıl (14) ferzend-i mübārek qadem vücudığa kelür olarnı terbiyet kılğıl (15) allāh te' ālā mağşudıñnı ħaşıl kıldı dediler ħazret-i 18^b (1) imām kāsım aydılar yā resūl'l-lah barıp ħazret- (2) -leriniñ ravza-i mübāreklerini tavāf kılsam (3) bolur mikin dediler ān-ħazret şa'llāhu ' aleyhi ve sellem emdi (4) meni kördüğ ħaşıl boldı eger meni körmekni arzū (5) kılsañız közüñizni açıñ dediler oyğansalar (6) ān-ħazret şa'llāhu ' aleyhi ve sellem çehār yarlar bilen ve cem' -i şahābe- (7) -ler bilen turadur ħazret-i imām kāsımğa andın şehid (8) boladurğan imāmlarğa du' ā kıldılar andın gāib (9) boldılar yene hoşlarığa keldiler baqsalar kelken yol- (10) - larınıñ tufeside turadurlar ħudāy te' ālāğa şükr-i (11) şenālar étip ān-ħazretğa dürūd-ı bī-nihāyet aytıp andın (12) keyin mübārek ferzendniñ terbiyetige allāh te' ālādın meded (13) tilep ħazret-i peygamber şa'llāhu ' aleyhi ve sellemdin yār tilep du' ā (14) kıldılar andın mekke tarafıge revān boldılar üç kün- (15) -lük yolnı bir sā' atde basıp yettiler tavāf kılıp 19^a (1) bolupdurlar ħazret-i imām-ı ' āzam namāzğa ezān oğudılar (2) ħazret-i imām-ı şafı' namāz-ı bāmdādğa tekebbür étedürler ħazret-i (3) imām kāsımğa nidā keldi ki saña bu ikki kişiniñ sa' ādetidür (4) ħazret-i imām kāsım hoş-vağt bolup iħrām bağlap (5) ħacc-ı ' umreni be-cā keltürdiler andın mescid-i ħanifeğa kirip (6) imām-ı a' zamnıñ mezheblerideki ħalkğa imām boldılar (7) namāzdın fāriğ bolup mekke ħalkı mübārek-bādlık (8) kıldılar ħazret-i imām kāsım ħudāy te' ālānıñ ' ināyetidin (9) yetti merātibे qur' ān tamām kıldılar üç kündin keyin öylerige (10) yandılar öylerige kelip şol kiçe ehlilerinin büy-ı (11) ħāmle boldılar ehlilerinin köñli andağ rüşen (12) boldı kim şafā-yı bātın ħaşıl boldı ħayrān boldılar (13) vağt-i cenābetde köñlüm mundağ rüşen bolğay (14) döp fat fırsatda gısl kıldılar ħazret-i peygamber şa'llāhu ' aleyhi ve sellem (15) kelip ħazret-i imām kāsım qaşlarığa kirdiler ħazret-i (16) imām kāsım şermendelikdin başlarını töben salıp 19^b

(1) ve közleridin yaş akızıp turdılar sözlerge (2) tilleri kelmedi ān-ḥazret şa'llāhu ʿaleyhi ve sellem aydılar (3) yā imām kāsım mübārek bolsun beşāret bergen (4) ferzend-i mübārek kadem sendin vücūdıǵa kelür bu tüş- (5) -ni kim sen körüp érdir allāh teʿālā yette ferzend ʿatā (6) kıladur ol ferzendler maǵrībdin maşrıǵğa islāmǵa (7) keltüredür şunıñ taʿbiri ol ki āʿzalarıñ yette pāre (8) bolǵanı allāh teʿālā yette ferzend berür maǵrībdin tā çin [ü] (9) māçingāça allāh teʿālā saʿādet-mende kılgan bendelerini (10) munıñ mübārek kadem-i şerāfetidin islāmǵa keledur (11) evliyālıq derecesigā yetedür ot bolup köydürgeni (12) allāh teʿālā imān naşīb kıлмағанlarını öltürüp (13) düzahǵa sezā-vār kıladur bu mübārek kadem ferzendler (14) şerāfetidin allāh teʿālā derece-i ʿatā kıladur ḥaddsiz (15) nihāyetsiz ve yene otrancı oǵluñnıñ ağını **20^a** (1) imām eftāḥ koyǵıl bunıñ vücūdıdın şol (2) mübārek kadem ferzend vücūdıǵa kelürler ve yene küffār bolǵan- (3) -larını imān şerāfetige yetküredürler ve yene aydılar yā imām (4) maşa ʿaceb-i ḥāl rü berdi maḥallī cenābetde köñlüm (5) şefā-yı rüşen boldı dēdiler ḥazret-i imām kāsım (6) aydılar ey baba allāh teʿālā mübārek kılsun dēdiler (7) ān-ḥazret şa'llāhu ʿaleyhi ve sellem beşāret berdiler ol mübārek (8) kadem ferzend vücūdıǵa bizdin keledür dēdiler imām kāsımǵa (9) taʿzīm kıldılar ikki rekʿat namāz-ı şükrāne edā kıldılar andın (10) keyin ferzend-i mübārek kademniñ terbiyetige meşǵül boldılar (11) tünni üç ḥişşe kılır érdiler bir ḥişşeni tāʿat [u] (12) ʿibādet bilen bir ḥişşeni ferzend-i mübārek kademniñ (13) terbiyetige ötküzür érdiler bir ḥişşeni allāh teʿālānıñ (14) kılgan ʿatāsıǵa şükr keltürüp mest-i müsteǵraḳ (15) ötküzür érdiler toḳḳuz ay on künden keyin **20^b** (1) vücūdıǵa keldiler hemme ʿālem rüşen ve münevver boldı (2) ve ḥoş-büylük ʿālem yüzini tuttı analarını nifāsdın (3) ayrılmagunça emmediler toǵulup yette aydın keyin tilleri (4) çıktı ol mübārek-i laḫife tilleriǵa cārī boldılar (5) bismi'llāhirraḥmani'rraḥīm **الحيم الله رب العالمين** dēp (6) her pāre ḳurʿān tilāvet kılır érdiler āyet-i raḥmetde (7) şādlıq kılır érdiler yıl tolgandı keyin ḥazret-i (8) imām aḥmed vücūdıǵa keldiler andın keyin ḥazret-i imām (9) zeyne'l'ābidin vücūdıǵa keldiler andın keyin ḥazret-i imām (10) eftāḥ vücūdıǵa keldiler ḥazret-i peygamber şa'llāhu ʿaleyhi ve sellem beşāret (11) berdiler islām çerāǵı uça otrancı oǵluñnıñ (12) ferzendleri yandurur dēp ağını imām eftāḥ qoydılar andın (13) ḥazret-i imām ʿalī enver vücūdıǵa keldiler andın keyin (14) ḥazret-i imām ʿalī aşǵar vücūdıǵa keldiler her ne barlarıda (15) analarını nifāsdā emmegenleri bismi'llāhirraḥmani'rraḥīm **21^a** (1) **الحمد لله رب العالمين** birlen tilleri cārī bolǵan -(2)- ları bu tarıķide **والله اعلم** andın keyin mektebǵa berdiler (3) yette yılda ʿilm zāhir boldılar ḥudāy teʿālā duʿālarını müstecāb (4) kıldı andın keyin muḳtedā-yı ʿālem

boldılar ve hemmeleri (5) belāgatke yettiler namāz [u] rūze [u] hacc [u] zekāt [u] farz-ı vācib (6) boldılar ḥazret-i imām kāsım başlıg yetti imām ḥāne-i ka^ç be (7) ṭavāf kıldılar ol yılı yemendin on yetti miñ şī^ç a (8) mekke ṭavāf kılgalı kelip érdi ba^ç zı ^ç ulemālar bilen ḥazret-i (9) imām münāzara kılıştılar imāmlar hemmesige gālīb keldiler (10) bu şī^ç alar tereddüd kılıp ḥayrān kıaldılar bularğa ança (11) teḳāvül bolamadılar ḥazret-i imām başlıg yette imām-ı (12) ṭayyibelerğa teveccüh kıldılar ^ç ālemleri başlıg bu şī^ç alar (13) ḥazret-i ^ç alı keremu'l-lah vechini tüşediler aydılar ey kāfirler (14) kıyāmet küni ḥudāy te^ç ālāniñ aldıda meni ḥacil kıla-sizler (15) ve özünler hem āteş-i düzaḥḳa giriftār bolur-sizler 21^b (1) dēdiler bu kāfirler bu hidāyetni tafip ḥazret-i ^ç alı- (2) -niñ ayağlarığa yıkılıp ḥaḳḳ yoluğa kirdiler oyğansalar (3) yürekleri pāre pāre bolupdur yügürüşüp ḳofup (4) ḥazret-i imāmnıñ ayağlarığa yıkılıp müselmān boldı (5) dēdiler ḥazret-i imāmlar bularğa du^ç ā kıldılar bular āmīn (6) ḥazret-i imāmlarınıñ kerāmetleridin mertebe-i ā^ç lāğa (7) yettiler ve yine bular ḥazret-i imāmnıñ mübārek ḳademleride (8) boladur-miz ḥazret-i imāmlardın ayrılmaydur-miz kıyāmet küni (9) ḥazretleridin şefā^ç at tileydür-miz dēdiler ḥazret-i imām- (10) -lar aydılar ḥālā yanıñlar belā-bār ḳanlarını ḥaḳḳğa delālet (11) kılıñlar dēdiler bular ḥazret-i imāmlarınıñ ruḥşatları (12) birlen yemenge yandılar barıp belā-bār ḳanlarını ḥaḳḳğa delālet (13) kılıp hemmeleri müselmān boldılar ve ba^ç zıları müselmān (14) bolmadı ḥazret-i imām kesel boldılar şerīf-i mekkege kişi (15) buyurdılar tamām mekke ḥalḳı bilen rızālaştılar andın 22^a (1) keyin ḥudāy te^ç ālāğa münācāt kıldılar ey bar ḥudāya medīnege (2) bargunca emānetke mühlet berseñ dēdiler andın keyin (3) medīnege revān boldılar şerīf-i mekke başlıg hemme uluğları (4) bilen imāmlar bilen yarıp medīne-i münevvereni ṭavāf (5) kıldılar ve ḳur'ān tilāvetke meşgül boldılar üçünci (6) kiçesi ḥazret-i imām kāsım ān-ḥazretni tüşediler (7) ve aydılar kim ey imām kāsım men köz tutup érdim ve cem^ç -i (8) feriştelere ve çor ğilmānlar seniñ ḳademiñğa muntazırdurlar (9) ḥazret-i imāmlar aydılar yā resūlu'l-lah ḥazretleri mübārek (10) ḳademleride yatmaḳnı tiler érdim naşib boldı emdi (11) köñlümde hiç ermān ḳalmadı dēp oyğandılar (12) ğusl-ı ṭahāret kılıp ^ç ibādetğa meşgül boldılar (13) tañlası aş vaḳtide ^ç ilm-i mekke ḥalḳnı cuğlap du^ç ā [u] (14) tekbir tilediler andın keyin yetmiş mertebe **يا الله يا الله يا الله** (15) yetmiş mertābi **يا رحمن يا رحمن يا رحمن يا رحيم يا كريم** dēp 22^b (1) emānetni ḳābzü'l-ervāḥğa berdiler kördiler kim ḥazret-i (2) imām kāsım cān beripdürler bilmeydürler evvelki yā allāh dēgende cān (3) beripdür andın medīne ferīşān boldılar ḥazret-i imām- (4) -nıñ mübārek sīneleridin āvāz çıktı şabr kılıñlar dēp (5) allāh te^ç ālā şabr kılguçılarını dost tutguçıdur (6) āvāznı işitip hemmeleri mest [ü] müstağraḳ boldılar (7) şol zamān ğusl-ı ṭahāretke meşgül

boldılar Һazret-i (8) imām Һāsım āb-ı zemzem Һacet bolur dēp alıp (9) kelip ērdiler Őol zamān āb-ı zemzemde ğusl-ı (10) Һahāret Һıldurdılar andın keyin Һazret-i Һızır-ı (11) Һuṭbu'l-aḳṭāb ve ricālü'l-ğayblar Һāzır boldılar (12) feriştelər ādem Őuretide bolup tüştiler ve namāzlarını (13) Һāce-i Һızır-ı aleyhisellām tüşürdiler ve yene bir rivāyetde (14) Һazret-i imām muḫammed tüşürdiler **والله اعلم** ğuristān-ı (15) bāḳiyede defin Һıldılar Őaḫḫ rivāyetde ēlgeriki rivāyetdür **23^a** (1) Őehzāde-i imām Һırḫ kün turup aŐlarını berip (2) du'ā [u] tekbir Һılıp yandılar andın keyin beŐāret boldı kim (3) barıp medāyin māverāü'n-nehir Һalkını terbiyet Һılınlar fāsıḫ- (4) -larını rāh-ı rāstğa baŐlanlar kāfirlerini imān Őerāfetige (5) yetküzünler dēp Һazret-i imāmlar du'ā [u] tekbir Һılıp öz diyār- (6) -larığa yandılar ve Һalkını Һaḫḫ dīniğa tergīb Һıldılar tola (7) müselmānlar evliyā-yı kibār boldılar fāsıḫlar Őāliḫ boldılar (8) cāhiller ve nā-dānlar din yolını unuttılar her yılı medīneğa (9) Һavāfğa barur ērdiler meded-i isti'ānet tilediler medīne-i (10) mūnevverge keldiler bir yılı Һorāsāndın Һavāricler keldi Һazret-i (11) imām bilen ceng Һılmaḫğa muḫayyed boldı Һazret-i imām (12) ҺiŐi iberdiler müselmān bolsunlar eger müselmān bolmasa (13) inŐa'llah te'ālā Һatlı-i 'āmm Һılıp yesir Һılğumdur dēdiler (14) bu Őözni Һavāricler iŐitip serāsime Һayrān boldı (15) bizler olarınığ dīniğa kireliğ bir Őartımız bar **23^b** (1) be-cā keltürseler dēdi Һazret-i imāmlarığa kelip (2) aydılar Һazret-i imāmlar aydılar ol ne Őartdır Һavāricler (3) aydılar kim Őartımız ol ki ikki öylen bille otğa kirsek dēdi (4) Һazret-i imāmlar ğusl-ı Һahāret Һılıp münācāt Һıldılar (5) allāh te'ālā du'ālarını mūstecāb Һıldı nidā keldiler ki ey (6) bende-i ҺāŐlar Һorkmaḫlar ikki yerge ot salduruḫlar (7) bölük bölük kirinler bille kirsinler sizlerniğ Őerāfetiḫler- (8) -din köydürmes men evliyālar aytıpdurlar eger ikki öylen (9) bir otğa kirseler imāmlarınığ Őerāfetidin ot köydüremes (10) dēpdürler Һazret-i imāmlar terbiyet Һılğan müselmān- (11) -larını allāh te'ālā ğünāhını mağfired Һılğusıdur Һazret-i (12) peyğamber Őa'llāhu 'aleyhi ve sellemniğ Őefā'atleriğa sezā-vār bolup (13) behiŐtğa kirsek kerek inŐa'llah te'ālā Һavāricler keldi (14) Һazret-i imāmlar bisyār otun yığıp ot Һoydılar (15) Һavāricler bedenige semiz yağ sürtüp iŐitip **24^a** (1) turup aydı Һazret-i imāmlar otğa kirdiler köymediler (2) Һavāricler otğa kirdi ğüyā ki Һuruğ ҺamūŐğa otunğa (3) ot tutaŐkan dēğ neğend miḫ kāfirler köyüp kül (4) boldı Һalğanları müselmān boldı bularınığ mundağ (5) kerāmetleri tamām 'ālemge meŐhūr boldı Һazret-i imām- (6) -lar Һudāy te'ālāğa yüz miḫ Őükr-i Őenā Һıldılar Һazret-i imāmlarığa (7) otını ğül-istān Һıldı inŐa'llah te'ālā Һalğan Һavāricler (8) Һazret-i imāmlarınığ ҺaŐlarığa kelip ayağlarığa yığılıp (9) bisyār tövbe-i nedāmetler Һılıp ötken 'ömürleriğa fiŐmān (10) Һılıp yığlaŐtılar Һazret-i imāmniğ du'ālar bularınığ (11) Һaḫḫıda icābet boldılar bularınığ evlādlarıdın herğiz (12) müselmān kim

bolmas inşa'llah te'ālā ve yine imāmların (13) du'ālarının berekātından bular aydı kim ey pādīşāhlarım (14) yine hergiz hāzretleri qaşlarındın yıraç barmas-miz (15) dēdiler hāzret-i imāmlar aydılar kim yurtuñlarğa barıñlar **24^b** (1) yanıñlar ehl-i evlādıñlarını islāmğa terğīb kılıñlar (2) inşa'llah te'ālā müselmān bolsa kerek dēdiler sizlerni hem (3) fat fırsatda bizniñ dīnimizde bolğan sebebdin allāh te'ālā (4) evliyā-yı kibār derecesigā yetkürse kerek dēdiler eger ğuzāt (5) kılıp ğāzilik derecesigā yetip şehid bolup (6) kıyāmet küni hāzret-i muḥammed resūlul-lahniñ mübārek qadempleride (7) livā-ül ḥamd dēgen 'āleminñ sāyesiniñ üstide bir yerde (8) bolğumuzdur inşa'llah te'ālā bular hāzret-i imāmlardın (9) ruḥşat alıp öz diyārlarığa keldiler ḥiṣ ve aqrabā- (10) -larını müselmān kıldılar yetmiş miñdin ziyāde kişi (11) müselmān boldı hāzret-i imāmlar öz diyārlarığa yandılar (12) neçend yıl medāyin māverāü'n-nehir ḥalkları bilen mekke medīnede (13) ērdiler bir kiçe hāzret-i peygamber şa'llāhu 'aleyhi ve sellemni şaḥābeler (14) tüşediler emdi ğuzātğa atlanğay-sizler dēp (15) beşāret taptılar hāzret-i imāmlar oyğanıp bisyār **25^a** (1) ḥoş-vaqt boldılar bu ḥoş-vaqtlıñni tamām (2) ḥalk añlap şād-ı ḥürrem boldılar ḥorāsān ve yemen (3) vilāyetige nām iberdiler müselmānlar ḥoş-vaqt boldılar (4) bular kelgençe hāzret-i imāmlar medīnede ērdiler kırk kün (5) i'tikāf olturdılar bu kün içre andağ derecege yettiler kim (6) ḥadd-i nihāyetsiz hāzret-i peygamber şa'llāhu 'aleyhi ve sellemniñ şerāfet- (7) -leridin andın keyin müselmān bolğan ḥalklar keldiler (8) mekkeni tavāf kılıp andın medīnege yandılar medāyineğa (9) kelip māverāü'n-nehir ḥalkı cem' bolup hāzret-i imāmlarını (10) mübārek-bādlık kıldılar hāzret-i imāmlar leşkerlerni ḥaddsız (11) nihāyet kördiler bu çerigler hemme hāzret-i imāmların (12) ayağlarığa yıkılıp aydılar kim ey pādīşāhlarım bizlerdin (13) ne ğünāh ötti ēkin biz barmağğa yarlıg bolmapdur bizniñ (14) bī-sa' ādetlikimiz mü biz hem barıp hāzretleriniñ (15) aldılarıda cān-fedā kılığay ērdük ve kıyāmet küni **25^b** (1) hāzret-i peygamber şa'llāhu 'aleyhi ve sellemniñ qadempleriniñ üstide (2) hāzretleri bilen yürgey ērdük dēp zār zār (3) çün ebr-i nev-nehār yıglaştılar hāzret-i imāmlar bularğa (4) du'ā-yı ḥayr kıldılar aydılar ey yārānlarım biz barsağ (5) bizniñ ferzendlerimiz qaladur bizniñ urnumuzda körünler (6) dēp ferzendlerini cem' kılıp yıgılap aydılar kim hāzret-i (7) imām eftāḥniñ oğlanlarığa öz ornamızni berdük (8) dēp öz ornalarını berdiler hāzret-i imām eftāḥniñ (9) tört oğulları bar ērdi bularniñ mübārek isimleri (10) hāzret-i imām naşirüddin hāzret-i imām mū'inüddin (11) hāzret-i imām zahüriddin hāzret-i imām kavamüddin atlıg (12) hāzret-i imām peşke tüşüp aydılar ki ey peder büzürk-vārım (13) biz za'if bī-çāreleriniñ ne ḥaddi bolğay hāzretleri- (14) -niñ ornalarıda bolğay-miz özemizdin uluğ küçik (15) ağa inilerimiz turup munça leşkerlerni başlağay-miz **26^a** (1) behraḳi ol kim

Һазретлериниң altun tuğlarını (2) irkeşip aldıları da cān-fedā kılığay-miz dediler (3) ve yette imāmlar Һазret-i imām muħammed ve Һазret-i imām ibrahim (4) başlarını yalıñ kılıp ve yüzlerini kökke tikip (5) ve köñüllerini Һaqq te'ālānıñ dergāhıǵa kılıp andağ (6) du'ā kıldılar kim şol zamān du'āları icābet boldı (7) mertebe-i 'ālāǵa ulandılar ve yene yette imāmlar aydılar ey ferzend- (8) -lerim bularnı özemizniñ ornıda biliñler munıñ rızālını (9) Һudānıñ rızālını biliñler bularnı ikki dūnyānıñ sa'ādeti (10) biliñler Һазret-i imāmlar başlıǵ hemme imāmlar ve evliyālar mübārek-bādılıǵ kıldılar Һазret-i imāmlarnıñ yette 'ācizleri bar irdiler (11) olarǵa bisyār mā'il irdiler olar imāmlarnı irkeştiler (12) olar kemāl mertebede irdiler velikin bir maźlūmnı imkān (13) hemşire irdiler Һазret-i imām onadılar bular Һазret-i (14) resūlu'l-İlahnı şefi' keltürdiler ney çalıp yürüdiler (15) olarnıñ vāk' iātlarını öz maħallide zıkr kılınur inşa'llah te'ālā **26^b** (1) Һазret-i imāmlar yüz on yette miñ leşker alıp (2) yürüdiler bu yette imāmlar Һазret-i imām Һasannıñ evlād- (3) -larıdn irdiler Һазret-i imām muħammed Һазret-i imām ibrahim (4) öz leşkerlerini yasap tufçaq pāy-ı 'ırāqlarǵa (5) minip gök temür içinde Һurşap qollarıda tır (6) kemān ebrū şemşir-sitānlarını asıp şecā'atlar (7) körgüzüp yürüdiler ikki büzürk köhne sal tört (8) şehzāde bular hem öz sipāhileri birlen yolǵa revān (9) boldılar medāyin Һalkı ba'zıları üç künlük yerge (10) ba'zıları yette künlük yerge irkeşip keldiler (11) Һазret-i imāmlar birlen Һayr-bādlaşıp bi't-ṭariķi maşrıǵǵa (12) revān boldılar neççe kün menzil-i merāhillerni ṭayy kılıp (13) isfahānǵa yettiler bu Һalknı bī-ḍarb ve bī-şemşir çehār yār (14) kılıp neççe küni munda turup Һayrātǵa keldiler andın (15) meşhedge keldiler andın ötüp Һārezmī mervşay **27^a** (1) cihānǵa keldiler neçend şehirlerini fetħ kılıp buħārā (2) bilen Һuqange keldiler ve mergūlan semerқand (3) nēmenkan şehirsine қaratıǵın bu şehirler bu yette imāmlar- (4) -nıñ pāy-ı қademleriniñ bereқātıdn imān etip (5) müselmān boldılar ammā қaratıǵında bisyār ceng boldı (6) müselmānlar hem şehid boldılar қaratıǵındın bir zerre tağ (7) aralap қаçıp қаşқarǵа Һaber kılıp aydılar kim (8) medāyin ṭarafıdn leşker-i 'aźim feydā boldı şehirlerini (9) Һarāb kıldı şulħ şalāħ dūnyāǵa meyl kılmaidur dīn (10) telāşidur onamasa öltüredür şehrimizni aldı (11) biz қаçıp keldük dedi қаşқar Һalkı aydılar kim (12) biz ara emes bizniñ şehirimiz pāy-ı taħtdur dediler (13) pādişāh islām Һān atlıǵ bir kāfir bar irdi velikin (14) dānā vü 'āķil ve irdi kişi iberdi ki köçep (15) kirsünler dep şehirni muħkem kıldı tamām Һalknıñ **27^b** (1) üzüklerini şehirge alıp kirdiler ba'zı Һalknı özün (2) yā māl mülketiniñizlerni baқıñlar dep iberdi yarlıǵ kıldı ki (3) bender-gāh mu bender-gāh yette kün çöllük yerge қаравul қoydı (4) Һазret-i imāmlar ol yılı қaratıǵında қışladılar ol bahār (5) boldı қaratıǵındın қаşқarǵа revān boldılar neçend (6) kün yol yürüp menzil-i merāhillerni ṭayy

kılıp (7) kaşkarğa yettiler yette yerde qaravul koyup érdiler evvelki (8) qaravulnı tamām tutup aldılar yüz on yette kişi (9) érdi bularnı imānga delālet kıldılar bular aydılar (10) ey pādişāhım imān dēgen kaydağ nersedür dēdi (11) hazret-i imāmlar aydılar hudānı bir muhammed resūlul-lahnı (12) bir haqq bilmek hudāy te‘ālānı tamām peygamberlerni ve tamām (13) kitāblarını bilmek ölmek ve tirilmekke ikrār bolmaq (14) dēdiler mundağlığa hiç güvāh bar mu dēdi hazret-i (15) imāmlar aydılar neme güvāh tilersin dēdiler ölmek **28^a** (1) tirilmek haqdur dēdiler qanını bir neme tirküzsünler (2) biz müselmān bolalı dēdi hazret-i imāmlar bir kişini (3) iberdiler kim tavişkan tutup kelgil dēp der-ḥāl (4) bir tavişkanı tutup keldi munı öltür dēp (5) qolığa berdi olar öltürdi hazret-i imāmlarğa (6) aydı munı tirküzsünler dēp hazret-i imāmlar (7) hudāy te‘ālāğa münacāt kılıp du‘ā kıldılar ey bar (8) hudāya pāka ferverd-gāra ḥabībı hazret-i muhammed muştafa (9) şa’llāhu ‘aleyhi ve sellemniñ haqq hürmetidin bu tavişkanğa (10) cān ‘atā kılgıl dēdiler şol zamān tavişkan sekirip (11) çıkıp kitti bu yüz on yette kişi hemmesi be-şıdık-ı dil (12) imān étip müselmān boldı ve yene qalganı yettençi (13) qaravulğaça tutup müselmān kıldılar ikki yerdeki qaravul (14) kaçıp pādişāhığa haber kıldı pādişāhğa lerze tüşti (15) yarlıg kıldı tamām halk şehirge kirsünler dēp şol zamān **28^b** (1) tamām kaşkar halkını şehirge kirgüzüp muhkem arāste kıldı (2) hazret-i imāmlar bir künlük yerge kelip tüstiler andın (3) elçi iberdiler aydılar bu kelgen kişiler hazret-i muhammed muştafa (4) şa’llāhu ‘aleyhi ve sellemniñ evlādı turur eger imān keltürsenler (5) evvel hudā rızası ikkinçi hazret-i muhammed resūlul-lahnıñ rızası (6) üçüncü cem‘-i peygamberler ve cem‘-i ferişterler rızası eger imān (7) keltürmesenler darb-ı şemşir birle müselmān kılgumdur inşallah (8) te‘ālā dēp nāme kirgüzdiler pādişāh aydı biz bu dinni (9) bilmes-miz eger yurt fül [u] māl dēseler berür-miz hergiz dīnimizdin (10) yanmas-miz dēdi andın cengge muqayyed boldılar yette kün (11) ceng kıldılar sekkizinçi küni kāfirlerni çoğlap şehirge (12) kirgüzdiler taşıda qalgan mällarını evvelce aldılar kāfir- (13) -lerdin yette miñ kişi dūzaḥka kitti müselmānlardın yetmiş (14) kişi şehid boldılar ottuz yette kişi yaralıg boldılar (15) kāfirler aydılar bizniñ bisyār kişilerimiz öldi bular **29^a** (1) birlen ceng kılıp bolmas bular ‘aceb şecā‘at- (2) -lık mübāriz kişiler iken bularnı neçend müşkil deliller (3) birlen şulḥ kılıp yandursaḥ bolur mikin dēp maşlaḥat (4) kıldılar neçend kün ceng kılmadılar eger şehir aldığa ceng (5) kılgalı barsalar oq atmadı hazret-i imāmlar şehirge kişi (6) kirküzdiler andın kişi çıkıp elçiğe cevāb berdi kim üç (7) delilimiz bar eger cevāb berseler dīneriğe kireli eger (8) cevāb bermeseler müselmān bolmas-miz dēdiler evvel ol ki (9) bir ağırık za‘ife-miz bar şunı sıqıtsunlar ve yene biri (10) bednām birlen uğrı dēp qolı futını kesken

kişi- (11) -miz bar sellimü'l-‘āzā kılsunlar ve yine biri deryādın ötsünler (12) ayağları höl bolmasın dēdi ēlçi yanıp ḥāzret-i (13) imāmlarğa bir bir ma‘lūm kıldı ḥāzret-i imāmlar aydı inşallah (14) te‘ālā ḥudāy te‘ālānıñ ‘ināyeti bolsa ḥāzret-i muḥammed resūlu'l-lah- (15) -nıñ mededleri bolsa selāmet-i deryādın öter-miz **29^b** (1) ağırıkınızlarğa şefā‘at berür-miz dēdiler olar neçend (2) maḥremler birlen ağırık kızını ve qolı kesük ādemlerini çıkardı (3) özi hem çıkıp ḥāzret-i imāmlarınñ der-gāhıǵa kelip- (4) -türdiler ḥāzret-i imāmlar du‘ā kıldılar şol zamān selāmet (5) bolup qolı kesük ādemler ḥāzret-i imāmlarınñ ayağ- (6) -larıǵa yıqılıp müselmān boldı şol zamān pādīşāh (7) başlıǵı hemme ḥālk bi-şıdǵ-ı dil imān étip müselmān (8) boldılar andın ḥāzret-i imāmlarğa dīn-i islām ta‘līm (9) berdiler kızı aydı bularnıñ dīn-i ḥāqq bolmasa mundaǵ (10) bolur mu dēp atasıǵa aydı kim ey ata bularnıñ dīni (11) ḥāqq iken biz neçend yıl bütǵa tapınur ērdük hīç kārǵa (12) kelmedi ėmdi dīn-i ḥāqqnı tanuduǵ ėmdi müselmān (13) bolup ikkile dūnyānıñ sa‘ādetiǵa üleneli dēdi (14) şol zamān pādīşāh bu kerāmetlerni körüp (15) saǵdaqlarını bu yanlarıǵa asıp ḥāzret-i imām- **30^a** (1) -larnıñ ayağlarıǵa yıqıldılar bi-şıdǵ-ı dil imān (2) étip müselmān boldı ḥāzret-i imāmlar sordılar (3) aṭıñız nēme dēp aṭım islām ḥān dēdi ḥāzret-i (4) imāmlar islām ḥān bolsunlar dēp mübārek- (5) -bādılıq kıldılar ḥāzret-i imāmlar şehirde neçend kün turup (6) imān-ı islām namāz [u] rūze [u] ḥacc [u] zekāt [u] ğusl-ı cenābet (7) ta‘līm berdiler ba‘zısı tilide ve ba‘zısı dilide imān (8) étip müselmān boldı ba‘zısı dilide müselmān (9) bolmadı şol sebebdin kaşkar fat bozulmaq (10) şundın qaldı dēpdürler andın keyin islām ḥānnı (11) kaşkarǵa pādīşāh kıldı andın keyin bi-ṭaraf-ı yārkendge (12) revān boldılar yārkendge ḥaber yetti kaşkarda bu kerāmet- (13) -ler zāhir boldı dēp islām ḥān tamām leşkeri birlen (14) müselmān boldı yārkend ḥālkı yer külep öy kılıp (15) oturup ērdi bī-ḳadr-i ḥāl pīş-keşler kılıp **30^b** (1) ḥāzret-i imāmlarınñ aldılarıǵa çıkıp ta‘zīm kıldılar (2) ḥāzret-i imāmlar bularǵa imān ‘arż kıldılar bular der-ḥāl (3) imān étip bi-şıdǵ-ı dil müselmān boldı andın (4) ḥāzret-i imāmlar aydılar fat-fırşatda bizniñ evlād- (5) -larımızdın kişi kelip du‘ā kılurlar kaşkar zemīn- (6) -niñ pāy-ı taḥtı şubu bolur dēdiler munıñ vāki‘āt- (7) -larını öz tezkireleride bilen kılır inşa’llah te‘ālā andın (8) ötüp şehir-i māçingā revān boldılar ba‘zı ḥālk uçraǵān (9) yerde müselmān boldı uçramaǵanlar kāfir qaldı dēpdürler (10) çoqtı reşid nūkte reşid bu ikki kāfirlarǵa yaruq (11) cihān qarañguluq boldı eṭraf-ı cānibǵa kişi (12) mañdurdı şehirni muḥkem kılsunlar dēp andın barça (13) pehlivānları cem‘ boldılar öz ornıda kişi qoyup kırk (14) beş miñ kişi bilen bir künlük yerge kelip tüştiler (15) bu kāfirlarǵa ēlçi kirgüzdiler kelgenler on sekkiz miñ **31^a** (1) ‘ālemniñ server-i faḥr ḥāzret-i muḥammed muştafa şa’llāhu ‘aleyhi ve sellem- (2) -niñ evlādlarındın tururlar

olarnıñ beşâretleri bilen (3) kelipdür-miz eger müselmân bolsañlar evvel ħudâ rızâsı (4) ikkinçi ħâzret-i muĥammed muştafa şa'llâhu 'aleyhi ve sellemniñ rızâsı (5) ve cem'-i peygamberler rızâsı eger müselmân bolmasanlar ħarb-ı (6) şemşir birle müselmân kılğumdur inşa'llah te'âlâ döp (7) elçi kirküzdiler kâfirler aydı berâber olar-miz hergiz (8) dînimizdin yanmas miz müselmân bolmas miz döp elçini (9) yandurdı ol vaqt namâz-ı diger êrdi ceng kılmadılar (10) ertesi ħâzret-i imâmlar çıķıp tuğ-ı 'âlemleriğa cilveler (11) berip ceng esbâbını ârâste berip teyyâr kılıp (12) tufçaķ hay-ı 'iraķlarığa minip ve başlarığa destâr (13) kiyip civân-merdlik körgüzüp turdılar kâfirler hem (14) şaf araste kılıp turdı ol küni andağķa tiğ (15) ceng kıldılar kim islâm leşkeridin yettedin ziyâde kişi **31^b** (1) ölmedi kâfirlerdin tolası dūzahķa kitti ol küni (2) kiçe boldı taḅl-bâz-geşt çaldılar hemme öz menzilleriğa (3) yandılar ol kiçe ħâzret-i imâmlar ervâḅ-ı tayyibelerğa teveccūh (4) kıldılar ħâzret-i peygamber şa'llâhu 'aleyhi ve sellemniñ ve cem'-i peygamberlerniñ (5) ve çehâr yârlarnıñ ve şahâbelerniñ ervâḅları ḅâzır (6) boldılar bulardın beşâret taptılar kim ey ferzendlerim (7) raḅmet sizlerge bizler hem meded-kâr bolğumuzdür sizlerdin (8) ġâfil bolmas-miz dēdiler sizler hem derece-i şahâdet tafip (9) şubu yerde menzil kılur-sizler döp beşâret taftılar tâ kırık (10) künğaça ceng kılıp turdılar kâfirlerdin kırkıncı küni yette (11) miñ üç yüz kâfir bölēnip ħâzret-i imâmlarğa kirdiler (12) aydılar kim ey pâdişâhlarım sizlerniñ dînleriğa kireli dēdi (13) ħâzret-i imâmlar du'â kıldılar du'âları icâbet boldılar (14) üstün baķtılar 'arşnı kördiler astın baķtılar (15) füş-tı mâhnı kördiler ħâzret-i imâmlarnıñ ayağlarığa **32^a** (1) yığlap yıķıldılar ħâzret-i imâmlar yine du'â kıldılar hemmesi (2) müselmân boldılar ol küni ġusl-ı tahâret kılıp (3) tañlası ceng kıldılar kâfirlerdin bisyâr kişi kırıldı (4) andın keyin ħâzret-i imâmlar aydılar bu müselmânların künde cengge (5) buyurup bolmas bizniñ hem ceng kılmaķımız lâzım dēdiler (6) ol küni ħâzret-i imâmlar cengge özleri aḅlandılar (7) âsmân eşikleri açıldı feriştelere şaff-der-şaff nezâre (8) kılıp turdı ve tamâm peygamberler evliyâlarınñ ervâḅları (9) ḅâzır boldılar ve behişt-i cevâhirâtlarını taḅaķlarda (10) alıpdur behişt-i kaşireleri şaff-der-şaff turup turlar (11) aydılar kim ey ħudâniñ ḅâş bendeleri elbette bizge ulanıñlar (12) biz sizlerge muntaźırdur-miz dēdiler ħâzret-i imâmlar aydılar (13) bizniñ sizlerke ḅâcetimiz yok ħudây te'âlânıñ rızâlıkı (14) üçün küçiydür-miz ḅür-ı kusūr behişt-i dūzahđın (15) fervâmız yok fervâ kılmaydur-miz allâḅ te'âlânıñ cemâliğa **32^b** (1) teşnedur-miz dēdiler ol küni ħâzret-i imâm muĥammed derece-i (2) şahâdet taftılar **قالوا التالله وانا اليه راجعون** (3) ol küni cihân karañguluķ boldı kâfirler (4) her tarafke tarķaştılar yine cihân rüşenlik (5) boldı karasalar müselmânlardın on dört miñ (6) kişi şehid bolapdur ħâzret-i imâm muĥammedni

namāzlarını (7) ötep defin kıldılar özgelerniñ hem namāzlarını ötep (8) defin kıldılar ottuz beş künden keyin yine Һazret-i imām zeyn- (9) -el-‘ābidin şehid boldılar **قالوا اللّٰه و اناليه راجعون** (10) bularga hem tutıldı ve cihān Һarañguluğ boldı (11) ottuz beş künniñ içide yette miñ toğsan (12) tört kişi şehid boldılar bularniñ hem namāzını (13) ötep defin kıldılar her küni ceng kılıp turdılar (14) kâfirlerdin bî-nihāyet tola öldi yine beşinci küni (15) büzürk-vār pādışāh zāde başlığ beş miñ kırk **33^a** (1) yette kişi şehid boldılar **قالوا اللّٰه و اناليه راجعون** (2) bularniñ hem namāzını ötep defin (3) kıldılar çoqtı reşid nükte reşidniñ hem künden (4) küngce cehli ziyāde boldı bu kâfirler bir tuğqān (5) edi birbiridin cāhil erdi her küni ceng kıılmağğa (6) muqayyed boldı ve Һırşı ziyāde boldı kırk beş kün (7) ceng kıldılar kırk beşinci küni Һazret-i imām ‘alī ekber (8) şehid boldılar **قالوا اللّٰه و اناليه راجعون** (9) bu kâfirlerniñ ‘adāveti bargançı ziyāde boldı ceng (10) kıılmağğa muqayyed boldı yine her munça ceng kıldılar Һazret-i imām (11) aḥmed şehid boldılar yette büzürk-vār şol küni şehid boldılar **قالو** (12) **اللّٰه و اناليه راجعون** bu aḥi kâfirniñ ikki veziri (13) bar erdi bir kiçe Һazret-i peygamber şa'llāhu ‘aleyhi ve sellemni tüşediler (14) aydılar ey bî-şerm düzahlar otta köçüpler ne bolğay (15) müselmān bolup āteş-i düzahdın Һalāş bolsañlar dediler **33^b** (1) kâfirler tüşide Һazret-i peygamber şa'llāhu ‘aleyhi ve sellemniñ ayağlarığa (2) tüşüp müselmān bolup oyğandı bu tüşüni (3) ağa inisiğa aytmay andağ Һatığ ceng kıldılar kim kâfir- (4) -ler müselmānlarğa gālīb keldi yette büzürk-vārniñ Һızları (5) yerge kiriñ Һiṭāb keldi yer yarılıp yerge kirdiler ey yer (6) yumul dediler yer yumuldı müy-ı mübarek cübbelerini yer (7) kıyıp aldı bu yerde maḫlūmlar du‘ācılarniñ du‘ālarını (8) müstecāb bolur depdürler inşa'llah te‘ālā ba‘zılar közdin (9) gāib boldı depdürler bu ikki veziri ağa ini (10) Һaşığa kirip aydı kim men bu kün kiçe ‘aceb tüş kördüm (11) dedi ağası inisiğa biz hem bir tüş kördük dedi (12) bir ikkilesi birbirleriğa körgen tüşlerini aydılar (13) bir kısım tüş körupdürler Һoş-vağt bolup birbiriniğa (14) aydılar kim öz aramızdaki Һalkımızni alıp kelip imānğa **34^a** (1) delālet kılalı dep Һalklarını alıp kelip imānğa delālet (2) kıldılar kim ‘āḫibetü'l-emr seksen beş kişi müselmān boldı (3) kiçesi Һazret-i imāmlarğa kişi Һıçardı bizler müselmān (4) bolduğ dep Һazret-i peygamber şa'llāhu ‘aleyhi ve sellemni tüşedük (5) dep tüşlerini beyān kıldılar aydılar men tañla kiçesi (6) pādışāhni başlap Һıçar men islām leşkerige dedi (7) Һazret-i imāmlar yarlığ kıldılar bir kişi on yerge ot (8) salsun dep bir kişi on yerge ot saldılar (9) on kün ceng kıldılar andağ ceng boldılar kim müselmān- (10) -lar bilen kâfirler ilişip ceng kıldılar Һazret-i imām (11) eftāḥ ol küni şehid boldılar

قالوا اللّٰه وانا اليه راجعون (12) hazret-i imām eftāhni şāndūḡa alıp (13) şehīdleriniñ namāzlarını ötep defīn kıldılar (14) bularniñ haqqılarıda du‘ā [u] tekbir kıldılar ol küni keç boldı (15) yine yarlıḡ kıldılar bir kişi on yerge ot salsun dep 34^b (1) şundaḡ kıldılar bu ikki vezīr ikki pādişāhni başlap (2) çıktı kördi kim ‘ālemni ot tutupdur aydı kim ey pādişāh- (3) -larım körüñ bu leşkerlerniñ tolalıḡını bir ot (4) qaşıda on miñ kişi bolsa ne miḡdār kişi bardur (5) eger on miñdin ziyāde kişi bolsa munıñ bile ceng (6) kılıp bolmas rāst kelmes dediler çoḡtı reşid (7) nükte reşid aydı ey vezīrler ne dēr-sizler bu ikki vezīr aydı (8) ey pādişāhlarım hazretleriniñ ḡazablarıdın qorqadur-miz (9) aytsaq bolur mikin dediler qaynı aytḡıl dedi vezīr (10) aydı ey pādişāhlarım bularniñ dīniḡa kirip baḡsaḡ (11) eger dīni bir haqq bolsa kirsek bolmasa öz dīnimizde (12) bolsaḡ dedi çoḡtı reşid aydı sendin bolañ (13) kişi bolsa zūriyyāt bilen quratur erdim dedi (14) bu ikki vezīr şevḡ boldı ol kiçe hazret-i imāmlar ervāh-ı (15) ṡayyiblerge teveccüh kıldılar ezān oḡup namāz-ı bāmdādni 35^a (1) edā kıldılar ol küni kāfirleriñ şaf-ı dīn elgeri (2) rāst boldılar kāfirleriñ şaf-ı ser-āsime boldılar (3) ve ceng kıldılar hazret-i imām ‘alī aşḡar qollarıḡa (4) şemşir alıp kāfirler arasıḡa kirip yüz yetmiş kāfirni (5) öltürdiler özleri hem şehīd boldılar قالوا اللّٰه (6) وانا اليه راجعون bularḡa ötken kerāmetler deg (7) hem vāḡi‘ boldılar bularniñ namāzını ötep defīn (8) kıldılar çoḡtı reşid nükte reşidniñ ikki vezīri bu ikki (9) kāfirniñ üzengisini kırıp ülengini kırıp saldılar (10) çoḡtı reşidḡa şol zamān oḡ taktı çoḡtı reşid (11) aydı kim ey töz ḡarāmīler tözümḡa tapşurum dedi olar- (12) -niñ evlādı şeb kör boldı nükte reşidni hazret-i imām (13) ibrahim tutup baḡladılar andın bu ikki kāfirniñ (14) vezīri şehīrni bozup berdi bu ḡoten ḡalkını tamām (15) müselmān kıldılar ḡalḡan leşkeriñ serdarı hazret-i 35^b (1) imām muḡammed ibn ismā‘īl hazret-i imām ibrahim bu ikkileri (2) aḡa ini ḡaldılar bular şehīdleriñ namāzını ötep (3) defīn kıldılar ser-ḡisāb bardılar yette imām yetmiş evliyā (4) ikki köhne sal büzürk tört pādişāh zāde şerbet-i şahādetke (5) yetipdürler andın ḡalḡan leşkerleriñ namāzını edā (6) kıldılar andın keyin nükte reşidni baḡlap alıp keldiler (7) her ḡaysıları men tuttum dediler cedel boldı nükte (8) reşid aydı meniñ tācım kimde bolsa şol tuta dedi (9) tāc hazret-i imām ibrahimdin çıktı ma‘lūm boldı kim (10) imām ibrahim tutupdurlar aḡaları aydılar kim ey imām (11) ibrahim beşāret sizke bu ‘ālemge muḡtedā-yı ‘ālem bolur-siz (12) dediler rāh-ı rāstḡa başlaḡuḡı bolur-siz dediler (13) ve sizler munda turarlar ve sizleriñ evlādınız ‘ālemge muḡtedā-yı (14) ‘ālem bolur evliyā-yı kibār bolurlar dediler men ḡalḡan leşker- (15) -ler birle yanar-men dediler nükte reşidni müselmān bol dediler 36^a (1) nükte reşid onamadı ḡoş-rūy kāfir erdi öltürgeli (2) dirḡ yediler aydılar sen pādişāh bol biz seniñ sipāh-sālāriñ (3) bolalı ve her şehirge barsañ

hizmetkâr bolup ve her yerge (4) yürüsen baralı dediler onamadı aydılar kim yolğa (5) tiken saçıp koyuñlar inişip alsa imānga (6) kâil bolur dediler tikenni inişmey arkasığa qatarıp (7) aldı yine aydılar öyge inişip kirse imānga kâil bolur (8) dediler öyge inişip kirmede evvel putını suladı andın (9) qatarıp kirdi öyniñ tamlarını yakıtıp taşlañlar (10) dedi yakıtıp taşladı gömülüp qaldı andın kırk (11) kün hazret-i imāmlarñın ervāhlarığa Qur'an tilāvet kıldılar (12) hazret-i imāmlarñın ve şehidlerniñ ervāhlarığa du'ā [u] (13) tekbir kıldılar andın keyin çerāniñ tübindin tā sarıg suğaça (14) yer sunı qollarığa berip 'aşeresini yette imāmlarğa nezre (15) niyāz kıldılar ve yine aydılar kim her kim imāmlarñın haqqıda du'ā [u] 36^b (1) tekbir kılsalar ikkile dünyāda 'izzet taparlar ve imāmlarñın haqqı- (2) -larıda nezre niyāz berseler ve şıdķ-ı ihlāş kılsalar hazret-i (3) peygamber şa'llāhu 'aleyhi ve sellemniñ şefā'atlarığa sezā-vār bolup (4) ve tūg-ı 'ālemlerniñ sāyeside orun tafıp behişt-i (5) 'ānber-siriştğa sezā-vār bolmağğa hiç şekk yoktur her hācet-mend (6) hazret-i imāmlarñın ravza-i mübārekleriğa barıp şeb (7) bī-dār bolup nezre niyāz ötkürseler her türlük hācet (8) tileseler bī-şekk bolğay inşa'llah te'ālā andın hazret-i (9) imām muḥammed ibn hazret-i imām ibrahim birlen hūblaşıp (10) qalğanlarğa du'ā kılip aydılar kim ey imām ibrahim islām- (11) -niñ medārı sizlerniñ evlādiñizniñ mededi bilen ber-fā (12) bolğay dēp nefes kıldılar ervāh-ı tayyibelerdin şundağ (13) beşāret boldı dediler leşkerlerni ser-hisāb (14) bardılar ottuz miñ kişi qalıpdur miñ beş yüz kişi (15) bilen hazret-i imām ibrahim qaldılar özgeler hazret-i 37^a (1) imām muḥammed birlen yandılar miñ beş yüz biñ evlād-ı zū-gulāt (2) dērler **والله اعلم** hazret-i imām ibrahim maḥremeleri birlen (3) kelip aydılar üç yıldın keyin allāh te'ālā olarğa ferzend-i (4) 'atā kıldı ol ferzendge hazret-i imām nureddin at qoydılar (5) hazret-i imām nureddin vücūdlarığa kelip on birinçi yılı (6) hazret-i imām ibrahim 'ālemdin bardılar du'ā [u] tekbir kılip beş (7) yıldın keyin yine küfrğa uruldı çoqtı reşid nükte reşid (8) hurūc kıldılar qalğan leşkerlerniñ ba'zısı şehid boldı (9) ve ba'zısını zindānga saldılar zindān-bendniñ mihri (10) kelip hazret-i imām nureddinni zindāndın alıp oğul (11) kılip baqıp kızını alıp berip güvey oğul kılip (12) imān etip müselmān boldılar hazret-i imām nāşirüddin (13) hazret-i imāmlar hemmeleri islām açğunçı tirig ērdiler (14) bu küfr bolğan halklar hazret-i imām nureddinniñ şerāfet- (15) -leridin yine müselmān bolup derece-i şahādetke yettiler 37^b

(1) **والله اعلم بالصواب**

(2) **tezkire-yi düvāzdeh imām**

(3) bismi'l-lāhir raḥmani'r-raḥīm الحمد لله رب العالمين (4)

والعاقبة للموتقين والصلواة السلام علي رسوله (5)

مهمض و الي و اصحابه اجمعين ve ḥamd-ı ḥudā dūrūd-ı ḥazret-i (6) muḥammed muşṭafa şa'llāhu 'aleyhi ve sellem şāh şehīdān ve kıble-yi 'āşıkān (7) ve kā' be-i şādīkān ve server-i 'arīfān ve şālīḥān ve muḥibb-ı (8) raḥman ve pīşvā-yı muḫtedāyān ā' nī şāh-ı ḥorāsān mūgaleyyān (9) ḥazret-i muḥammed muşṭafa şa'llāhu 'aleyhi ve sellem peygamber-i aḥirü'z-zamān (10) zürriyātleri ḥazret-i fāṭıma'üz-zehrā ve ḥazret-i şāh-ı merdān-ı (11) murtaza 'aliniḡ nebireleri ve ḥazret-i düvāzdeh imāmlarınıḡ (12) faḫreler ve ḥazret-i imām 'alī mūsa rızanıḡ evlādları (13) mübārek ism-i şerīfleri ḥazret-i imām sulṭān 'alī (14) ata imām sulṭān şāh ata ikki öylen gūyā ḥazret-i imām (15) ḥasan ve ḥazret-i imām ḥüseyn dēḡ bir qarındın çıққан 38^a (1) ve lezzetlik emçekni talaşıp imgen birāderi muvāfık (2) ve mā' rifetke lāyık ve imāmān ḥalāikü'l-'arzi bu ikki pādīşāh (3) muḫarrib-ān yette yıl ḥazret-i mekkede mücāvır bolḡan ve ḥazret-i (4) medīnede on yıl misāfir bolḡan ḥazret-i ḥaққ sübhāni (5) ve te'ālāniḡ yarlıḡı birlen ve ḥazret-i resülü's-şaqaleyn (6) ve nebiü'l-ḥaremeynniḡ sünnetleri birlen sebқ-ı bāṭın birlen (7) zıkr-i tamām fikr-i müdām kılsa ol reh-nümā-yı ve ḥal-i müşkül (8) küşāy bolḡan yetmiş ikki evliyā-yı kāmilḡa ḥızmet (9) kılıp kemāl yafit bolḡan ve ḥazret-i ḥāce pay-ı (10) zinde dilān birlen kırık kiçe күndüz hem şöḫbet bolḡay (11) ve ḥazret-i ḥāce-i sulṭān veys-i қaran ḡāibāne terbiyyet (12) kılıḡan ve ḥazret-i ḥāce-i ebü'l-ḥasan ḫırқанī ve ḥazret-i (13) ḥāce-i ebü'l-қāsım gürgānī ve ḥazret-i ḥāce-i 'arīf (14) rivgerī birlen rāh-ı sülükḡa dāḫil bolḡan el-mü'min- (15) -in-nazar bī-nūrul'lah birlen ḡāib ērenlerni mu' āyyene körgen 38^b (1) rāh-ı şerī' iyatlarḡa süvāri bolḡan ve ṭarīқat vādisiḡa kemer (2) baḡlaḡan ve ḥaқıқat deryāsiḡa ḡarқ bolḡan ve özini (3) yuturup rubūde ḡāl bolup cezbe-i ilahi mir bolup (4) ve mest bī-ḡūd bolup bī-қarār bolup yanıklap zāhiren beste-i (5) rāḫat-zede ve bāṭınen özidin yoқ bolup kitip ve mülk- (6) -ü'l-riyāḡa emīr bolup nevm-i şālīḫ buyurum ve uzun tüş (7) körüp şi' r oқup bolup **naẓm**

'āқl-ı zir ki ol ki özge (8) işte

cemāliḡ şun' ini fikr kılıştı

tamāmı lā-ya' kııl bolup tur

(9) alıp cām-ı astdın mey içiştı

meniñ fikr-i hayālim (10) yār u şallī
ki zerre ve hemme yoğdur baş kitişte
hicabet bī-ḥūd (11) rüsva bolupdur
özin bilmeydür köñlüm yaz kışta
(12) körünler bu sebeb nā-dān emes mü
oğup ‘aşğ birle boldı (13) ne oğuşta
dağı ağır mu çatıg za‘ f ve hemme
ğazab (14) birlen kirer ikki ferişte
vücūdum yoğ anıñ qorğuncı (15) işte
ne kılğumdur cevābını berişte
kadem qoysa 39^a (1) qarañgu tārü'l-ḥaddge
ikki münkir nekīr bille kirişti
tilimde ğıybet ü tenimide (2) gine
rükū‘ secdeğa başım çalıšta
içimde yüz tümen vesvese-yi (3) şeytān
nêçük haqqğa yeter-men bu yürüşte
şefi‘ ü'l-müznibīn (4) sen kıl şefā‘ at
refiqa başqa muñlar kelişte
ve ‘arşa-ı (5) ‘araşat-ı kıyāmet kâ‘im
cemī‘ halk mañluqu'l-lah atıştı

(6) vekr-sine şāim ve şehīd derecesini körüp toladın tola ārzü (7) kılıp ve olarnıñ olturğan yerlerini temāşā kılıp ve bu (8) āyetniñ ma‘nāsı köñlige yetip fikr-i endīşe kılıp (10) امواتاً بل احياء ولكن اكثر الناس لا يشعرون (9) قاله تعالى ولا تحسبن الذين قتلوا في سبيل الله

(11) zāhiren mekke medīnedin yarlıg bolup maşrık serīga bir cem' (12) dört yüz kırkık leşkerğa hazret-i büzürk-vārlarını baş (13) kılıp ħorāsāndın çıkıp kelip hindüstānnı ve keşmirni (14) ve baltistānnı müselmān kılıp çin [ü] māçinga yüz (15) keltürüp islām açmaqnı ihtiyār kılıp tağ kale' siğa **39^b** (1) çıkıp **والجبال فهم اجمعين** (2) **قوله تعالى و جنود الشياطين و الارض** şeytān leşkerni koğlapdur (3) ve deryālardın ve çeşmelerdin av avlap dīvlerni yoğ (4) kılğan babası hazret-i şāh merdān ibn ebü tālīb esedullah (5) el-ğālīb dīvlerni müselmān kılğan olarnıñ dem-i (6) revānları bile yolını açğan dādālarınıñ zülfiķār- (7) -larınıñ heybeti ve şalāhiyyeti birlen ve ħares yolbars (8) ve **ازيتقو** el-bāstılar ve hemme zarar künendeler bu yoldın (9) kaçğan tuğ-ı 'ālem barğ-ı müseyin ve züfeyn ve tüfenk (10) ve bel ve tiğ ve siper ve şemşir ve nīze ve ser-ā **بيرعى** (11) şāmiyāne ve şoday-ı vezīrini ve cilve-ħāne ve maĥrem-ħāne (12) ve miĥmān-ħāne tağ tufesinde tikip çādır-ı bār-gāh (13) yette kün tamām leşker aralap ikki miñ beş yüz (14) kişi yolda rāst bolup bu tārīka birlen tüşüp (15) inçülegen ammā künlerde bir kün āfet-i āsmāndın **40^a** (1) 'illet-i 'ādiyeğa leşker yolūqup köz ağırığığa giriftār (2) bolup köñülleride qorqup ve her qaysıları imāmlar (3) ve fiş-pāre du'ā kılıp ve ervāĥ-ı tayyibelerge şadaqalar (4) kılıp ĥiç nēmerse sūd menfā'at kılmay ve közleri açılmay (5) kırk kün intizār bolup leşker arasındın bir piş- (6) -kadem kişi tüş körüp tüşide hazret-i peygamber ş'allāhu 'aleyhi ve sellem (7) beşāret berip ve 'ināyet kılıp büzürk-vārlarını ilticā (8) kılıp leşkerler şol kişige du'ā kılssa şāyed ki olar- (9) -nıñ du'āsınıñ berekātındın ħudāy te'ālā şifālīk bergey (10) dēdiler dēp bu şaĥābe körken tüşini taķrīr kıldı (11) şol beşāret bilen büzürk-vārlarğa ilticā keltürüp (12) taşdıķ birlen bī-ittifāķ du'ā iletmes kıldılar hazret-i -(13)- büzürk-vārlarğa şikeste nefeslik kılıp aydılar qabūl (14) kılmadılar bu leşkerler bi't-tamām yıglaşıp tenk kıldılar aĥir-i (15) büzürk-vārlar bi-zarūr qabūl kılıp du'ā kıldılar köz ağırığı **40^b** (1) körgeñlerniñ ĥaķķıda du'aları icābet boldı cemī' leşker- (2) -lerniñ közleri bī-noqsān şifā taftı ammā nēççend miñleri (3) bar ēdi közleri noqsanlığ boldı ammā şādīķ ve 'ārif (4) ve 'āşıqlar bar ērdi közleri rüşen boldı ve köñülleri (5) şaf boldı ol sebebdin seferde qan-ı nūkre sim zer (6) kenc gāibni mu'āyene yene bilur ērdi anıñ üçün evliyālarını (7) kimyāger dēr ērdiler kimyāger dēgen misni altun kılguçudur (8) bir nazār-ı iltifātları birlen zengār-i mā' şiyet birlen ālūde (9) bolğan köñüllerni ayine dēg pāk kılguçıdurlar anıñ (10) üçün kim evliyālar qara tofraķğa nazār kılsalar altun bolurlar (11) qara gölge nazār kılsalar kümüş bolur andağ kim dūnyā ġamı birlen (12) murdār çirkīn bolğan ve şeytān vesvāsı birlen mülevves (13) ağırığı bolğan felāket köñüllerni öz nazār raĥmeti birlen şaf (14) āb dēg kılguçıdur evliyālardın tururlar **nazm**

kişi kim (15) evliyāğa bolsa münker

yağın bilgil ki düzağdur mekânı 41^a

(1) feriştelar urarlar gürze birlen

īmān tapmas kīndın bir zamānı

(2) kişi kim şıdķ kılrsa evliyāğa

urur cān-ı behiştniñ cāvidānı

(3) **el-kıssa** ve ol ‘ācāib ve ġarāibler kim kümüş kanıdur (4) ġazret-i sułtān ‘āli atanıñ kerāmetleritin kümüş zāhir (5) bolupdur ol bā‘işdin kümüş kanlığ sulțān ‘āli (6) ata atanıpdurlar mūnis birāderleri ġazret-i sulțān šāh (7) ata meşhūrdurlar ve cem‘-i leşker ittifaķ kıldılar hemmeğa el-fırāk- (8) -niķ dediler ġazret-i imām kavimüddin ġazret-i imām mū‘ ayyendın (9) ve ġazret-i imām saddedin ġazret-i imām şehid aladdin ve ġazret-i (10) imām reşidüddin ve ġazret-i imām zahirüddin bular ġazret-i (11) ‘ alīşahābe-i tābi‘ indürler ve ayine-i tağnı iletip rüy-ı cenūb (12) revān boldılar ve ġazret-i imām baıttāl ġazi ve ġazret-i imām (13) şālih ġazret-i imām šāh-ı pāk bāzi ve ġazret-i imām ġace müslahid- (14) -din ġazi rüy-ı şimāl revān boldılar ve ġazret-i büzürk-vār (15) şedde-yi ‘ālem-i tuğ berrāķ sāmī-āne naķķāre cifāne nefiri sūr-nāy 41^b (1) ve kār-nāy ve serā-perde pādişāhāne çadır-ı bār-ğāh-ı ‘āzim der-miyāne (2) ġül kılıp leşker ve pehlivān şaf-şiken ve gürz-bāz ve (3) taıbl-bāz serā-pāy kündeley ġül ve mescid ve imām müezzin (4) ve cemā‘at ve namāz-ı cum‘ā beş namāz daim ve a‘lā ve kat miñ beş (5) yüz büzürk-vār ikki miñ kişi birlen namāz öter ērdiler (6) ve azimet ve ġaşmet ve tecelli birlen antāki-yi mevzi‘iğa kelip (7) tüştiler ol şehirlerni itā‘atlarığa kirgüzdiler şubh-ı şām (8) belki ‘āle'd-devām ġur‘ān ve evrād ve sūre-yi yasin oķup (9) ve ana fatihāne ve ġatm-i tebārek oķur ērdiler andın ötüp (10) ġoten vilāyeti içre nādire deşt şahrā bağ-ı bostān (11) deryālarını ve çeşmelerini temāşā kılıp ve ġazret-i imāmlarını (12) ve leşkerlerdin ġaber tafıp ve ġāh seyidin köñülleri ġoş-ġāl (13) ve ġurrem bolup yene taraıfın köñünlleri ġamlık bolup (14) bu vilāyetler itā‘atlarığa kirip köñüllerini ġoş (15) kılur ērdiler öñ ġoldın ve ceb ġoldın gürüh gürüh 42^a (1) kavmlardın mübārek köñülleri tınp ve delālet ve ġüm-rāh (2) bolğan ehl-i bid‘atlarını hidāyet yoluğa indep ve şeri‘atnı (3) bildürüp beş vaķt namāzğa ġail kılıp ‘āle'd-devām beş (4) vaķt namāznı bille ötep ve ötmegenlerni mekānlarını naşıhat kılıp (5) namāz ötetip özleri bī-ferāğı dil dil cem‘ ve ġāhī (6) deryā temāşası birlen ve ġāhī şikār temāşası birlen

(7) köňüllerini unutup yürür êrdiler seniň qaş (8) qara qaş seyre kıılır êrdiler ve gāhī hażret-i mekke-yi (9) medīne tarafige baqıp ora turup ve gāhī merākibge barıp (10) yüzlerini kıibleğa kıılıp teveccüh kıılır êrdiler gāhī girye ve gāhı (11) hañde kıılır êrdiler ve gāhī dimāğlarını mu‘ aţtar hoş-büy (12) körer êrdiler ve aytur êrdiler bu hoş-büy andın kelür (13) mu‘ aţtar veya mu‘ teber veya ipār büy-ı dimāğımğa cānānedin kelür (14)

buy-ı müşg زختن bād şabā mı āyd

in beyt ki (15) ez-pār be-cā mı āyd

‘ālem ez-nūr tecelli اذومی perde الحی mi āyd 42^b

(1) ve ya-sin ve el-kur‘ān یوی hudā āyd

dép yığlap cezbeler (2) birlen şayhalar tartıp pāy hūy nā‘ ra-yı zenān bī-hūd bolup (3) nāle-i efgān kıılır êrdiler ehl-i aqvāl nağme-i erğanūn nağme-i (4) bisyār ve gāhī kur‘ān tilāvet-i furkān ve mūnis-i raḥmān (5) kıılır êrdiler nā-gāh bu āyetniň ma‘ nāsı köňüllerige (6) yetti يا ايها النفس المطمئنة ارجعي الى ربك راضية (7) يرجعوا الباصلى (8) مرضية فادخلي فى عبادى وادخلي جنتى كل شئ êrdiler (9) ve gāhī mübārek başlarını yerge qoyup münācāt kıılır (10) êrdiler nā-gāh uyqu ğalebe kııldı körerler kim taht-ı zerrīn (11) ve muhafeler şāndūqlar havādın aldılarığa kelip (12) tüştiler bisyār rūḥāniyyāt pāk-ı cem‘ -i peygamberler cem‘ boldılar (13) ve aydılar kim intikāl-i emri yoqlaşıpdur dép ra‘ iyye (14) -sedin bu dünyā-yı felāketdin köňül savutmaq kerek (15) ve ‘ālem-i beḳāğā pervāz kıılmāq kerek bu ‘ālī himmet ve pāk 43^a (1) zamīrlar birlen hem-kāse bolmaq kerek rūḥ-ı pūr-fütūh (2) cedd-i pāk ve cimā‘ -yı qabile ve aqrabā qarındāşlarığa (3) qoşulmaq kerek ve cemī‘ ervāḥ tayyibeler saña muntazır- (4) -durlar tiz tün tēmek kerek dép āğāh kııldılar şol zamān (5) büzürk-vārlar vaşıyyet kııldılar meni uşbu hoş-büylük içinde (6) defīn kıılıqlar dép öz orunlarıda mezārğa şeyḥ ta‘ yīn (7) kıılıp sulţān qara atanı qoydular birāderleridin elgeri (8) eşḫābleriğa vaşıyyet kıılıp aydı meni elbette elbette uşbu (9) hoş-büylük içinde tapıqlar anıň üçün ol mevzī‘ (10) hoş-bü ism-i gül boldı

nazm

bu imāmlar ravzasıdın açılır (11) her demde gül

ol sebebdin mevzu anıň büyü mı boldı (12) ism-i gül

nəççe nā-binā bu yerge kelse közdin ayrılıp

şıdķ-ı (13) iħlāş bile kılsa ʔalebde taptı yol

ta kıyāmetġaça (14) āb-ı cārī ve sebze-i giyāh kim bolmas dēp ve yene nişāne-yi şükr (15) mūr mūrçe ü sāye-yi ‘ālem kim bolmas pāy-ı taħt 43^b (1) üzre ħāzret-i büzürk-vār gāhī şāmiyāne tartıp çin (2) bezme ārāste kılıp irān [u] tūran gürüh gürüh ʔā‘ife ʔā‘ife (3) tavg tavg çeşm çeşm barķ barķ suncaķ suncaķ leşker (4) birlen bi-ħiyllaşıp ħaķķ-ı ħuķūk bolsa berip rızā- (5) -laşıp ħayr-bād kılaşıp ħatm-i ķur‘ān amenü‘r-resülni (6) tā aħir oķup olturup ėrdiler nā-gāh ħara ħıġaydın (7) ėlçi keldi dēp ħaber boldı ħāzret-i büzürk-vār ruġşat (8) berdiler kirsün dēp kirdiler bu ėlçiler kırķ ħaççerde metā‘ (9) pādişāhāne alıp kelip tartıġ ħıġay pādişāhıdın (10) dēp pīş-keş koydı tamām şalāh sipāhkeri pīş-keş (11) serveti dēp yer berdiler bizge bu dūnyā şu nəççelik (12) dēp ħāzret-i büzürk-vārlar köz yaşı kıldılar ve aydılar kim (13) **قالوا اللّٰه وانا اليه راجعون** dēp olturup (14) ėrdiler zehr-i helāl ser-ķātīl berdiler ħāzret-i büzürk-vār (15) imān-ı islām oķup şehīd bolur-men dēp 44^a (1) cān bi-ħaķķ teslim kıldılar ve ġāzileri koy ķūze- (2) -si dēg yıġlaşıp hezār miñ kişi namāzını ötedi (3) tamām ferīşteler tā kıyāmetġaça sāye-mend salurlar uluġ (4) āstāne tururlar hemme vaķtlerde tirıġdūrler her kim büzürk-vār- (5) -nıñ çerāġlarını yandurup ve ħazanlarını ħaynatıp (6) şıdķ-ı ‘itiķād birlen ziyāret kılsa kıyāmet küni (7) ħāzret-i büzürk-vār öz ‘ilmeleriniñ sāyesıġa alurlar (8) ve ferveriş kılırlar ve her ħācet-mend kelip teveccüh kılsa ħācetini (9) revā ve müşkillerini āsān kılırlar yetmiş ikki türlü ħācetge (10) **والله اعلم بالصواب برحمتك يا ارحم الراحمين** mutaşaddīdūrler

(11) tezkire-yi ħāzret-i pādişāh-ı cihāngir ve şāhib-ķırān ve ķātīl-i (12) ķātīl-ı küffār

ve nām-ı meşhūrū

bismi‘l-lāhir raħmani‘r-raħīm

(13) **الحمد لله رب العالمين والهاقبة للمتقين والصلوة**

(14) **والسلام على رسوله محمد واله واصحابي اجمعين** (15) evvel bi-ism ħalk-ı rab
سجان قديم لم يزل ورحمن الرحيم حتى داناو باسم 44^b كل اشياو عالمالسر والخفيات

(1) **بر كزيده هژده هزار عالم سيدالكنين و سرور انبيايعنى** (2)

(3) **حضرت محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم بعداز اماراويان**

- (4) درصغار وناقلان آثارومحدسان داستان کهنی
- (5) و خوچشئی چنان خرمن سخن و جو هریان رستئی
- (6) بازاری معانی و سروخانی سخن دانی شعرسی جزامد
- (7) صلح نزده شاهان هزیامال یا مرد سخن دان من ازمال
- (8) هر چیزی ندارم کی فصلی سخن دارم بیارم بازدیگرمن وکفتاکی
- (9) اندریش دارم قصئی بسیار ازقصی کی مقصود باشد فلانیکی
- (10) جنك کردیان فلان غرض این سخن هاسنت در
- (11) درپنج تاب نی اسایش است نی خودو نی خواب غرض
- (12) این سخن بنده مردان جود بخیل الله اندیش نادان بود
- (13) هر کی سخن راسخن ضم کند پاره ازخون جگر کم کند هر کی
- (14) سخن راسخن باز تست معجز اگر نیت کرامات
- (15) هست صلی الله علیی و سلم بعداز حمد خداکریم عالمیان
- her dü cihān a' nī tezkīr-i pādīshāh-ı cihāngir (2) ve şāhib-ķırān ķātil-i küffār ve nām-ı meşhūr ya' nī ḥāzret-i (3) imām nāşırüddin ḥāzret-i imām ķavamüddin ḥāzret-i (4) imām mū' inüddin ve ḥāzret-i imām zahirüddin ibn (5) ḥāzret-i imām eftāḥ ibn ḥāzret-i imām ķāsım ibn ḥāzret-i (6) imām ḥasan ' āskerī ibn ḥāzret-i imām muḥammed taķı ibn (7) ḥāzret-i imām muḥammed taķı ibn ḥāzret-i imām ' āli mūsa rızā (8) ibn ḥāzret-i imām mūsa kāzım ibn ḥāzret-i imām ca' fer-i (9) şādık ibn ḥāzret-i imām muḥammed bākır ibn ḥāzret-i imām (10) zeyne'l' ābidin ibn ḥāzret-i imām hüseyin şehidān (11) deşt-i kerbelā razıallahu anhū ecma' in ceddileri (12) ān-ḥāzret şa'llāhu ' aleyhi ve sellem el-ķışşa andağ rivāyet ķılur- (13) -lar kim medāyin şehiride tört imām cem' -i ümerālar birlen (14) taḥt-ı tecemmül-i saltanat pādīshāh vaķıā-yı etrāf-ı ' ālemni (15) temāşā ķılıp olturup irdiler ḥāzret-i 45^b (1) yusuf ķādir ḥān ġāzi aradın ķopup peşge (2) tüşüp irdiler kim ey pādīshāhlarge kaşķar zemīn dēgen (3) diyār tamām küffār ervediş sizler dēg pādīshāhını vaķtleride (4) fetḥ-i nuşret tapmasa yine mundın keyin fetḥ tapmas eger ruşşat (5) bolsa bir munça leşker birlen men barsam bolur mikin (6) inşa'l-lah te' ālā ki ḥudāy te' ālānıñ ' ināyeti bolsa (7) fetḥ ķılıp ḥāzretlerinin ḥizmetlerige kelkey-men (8) dediler el-ķışşa ḥāzret-i imām nāşırüddin aydılar kim ey ümerālarım (9) ḥāzret-i yusuf ķādir ḥān ġāziġa

leşker-i cem^c kılıp (10) beriñler tiz tün barsun eger ^c aciz kelse bizge (11) nām ibersun dep buyurdılar şol zamān kırk (12) miñ leşker cem^c kılıp berdiler hazret-i yusuf kadir (13) hān gāzi leşker-i ^c azīm birlen kaşkar-ı zemīnge (14) keldiler kaşkar halk körüp ve hemme endişe kılıp (15) hayrān qaldılar hazret-i yusuf kadir hān gāzi 46^a (1) neççend künden keyin tüşüp elçi kirküzdiler ol (2) elçi aydı kim ey halk mendur men hazret-i yusuf kadir hān (3) gāzi hazret-i imāmlar başlıgın dört imām.nıñ ruḥṣat- (4) -ları birlen māverāü'n-nehirdin kırk miñ kişi birlen kaşkar-ı (5) zemīn halkını fetḥ kılğalı keldük eger imān keltürüp (6) islām devletiğa müşerref bolsañlar evvel ḥudāy te^c ālānıñ (7) rızası ikkinçi cem^c -i enbiyā ve evliyālarınıñ rızası eger (8) imān keltürmey kerden kişilik kılsañlar bī-ḍarb (9) bī-şemşir müselmān kılur-miz dediler kaşkar halkı nāmını körüp (10) bisyār gam-gīn bolup aydılar kim munıñ ^c ilacī qaysı eger imān (11) keltürmesek kaşkar şehrini ḥarāb kılur eger imān (12) keltürüp piş-bāz çıksaq ahirī kaydağ bulur ekin (13) dep fikr kılıp ahirü'l-emr maşlaḥatları bu yerge yetti ki (14) imān keltürelı eger nesli evlād bolsa dep elçini (15) yandurdu şol zamān hazret-i yusuf kadir hān gāziğa 46^b (1) ma^c lūm boldı kim bu halkını imānğa keltürür ki imdi (2) ceng kılıp zarar yetkürgenimiz ḥüb emes dep hazret-i (3) imāmırlarğa nāme fütüldüler kim ey pādīşāhlarım men kaşkar-ı (4) zemīnğa kelip nāme kirküzdüm ki ey halk imān keltürüp (5) islāmğa müşerref bolup müselmān bolur mu sizler eger imān (6) keltürmeñler bī-ḍarb bī-şemşir müselmān kılur men keyin (7) fişmān-ı fāyda bermes dedim kaşkar halkı aytıpdur kim (8) biz imān keltüre-miz nesli evlād bolsa depdur imdi (9) ol halk imān keltürelı dep turup ceng (10) cedel kılmağğa tevaḳḳuf kılıp hazretlerige muntazar (11) bolup turdum ey pādīşāhlarım hazretleriniñ (12) mübārek qademi uşbu diyārğa behem bolsa bu diyār- (13) -nıñ halkı bī-ḍarb bī-şemşir müselmān bolgu deg (14) elbette ümīd-vārdur men dep ^c arz-dāş kılıp (15) iberdiler el-kıssa andağ rivāyet kılurlar kim hazret-i 47^a (1) imāmlar üç aylık avgā çıkıp erdiler barğan kişi (2) av üzeside nāmeni tutup berdi hazret-i imām nāmeni körüp (3) aydılar kim ey yārānlarım bizge kaşkar-ı zemīndin hazret-i yusuf (4) kadir hān gāzidin nāme kelipdür bizler fetḥ-i küffār için (5) barur bolduq bizni deñerler barıp küffārını islāmğa (6) terğib kılalı şāyed ḥudāy te^c ālā destür berse inşa'l-lah te^c ālā (7) islāmğa revnaq bergey-miz dep hazret-i imāmlar ravza-i (8) mübārek ān-hazret şa'llāhu ^c aleyhi ve sellemğa revān boldılar barıp (9) ziyāret kılıp teveccüh kıldılar ervāḥ-ı tayyibelerdin meded (10) isti^c ānet tilep beşāret boldı kim yol bolğay (11) ḥayāl bolmay fetḥ-i nuşret tafip öziñizler hem şerbet-i (12) şahādetge sīr-āb bolğunızlardur dep şubu (13) beşāretni körüp hoş ḥāl bolup kaşkar tarafige (14) revān bolup ehl-i beytleriğa kişi yandurdılar (15) tiz tün barıp qalğan şükürlerni arqamızdın

47^b (1) yetkürünler dediler özleri yürüp neççend künde andıcân (2) tağığa kelip tüştiler leşkerni ser-hisâb baralı kaççe (3) kişi kelipdur dep hesâb kılip hesâbını bilgeli (4) bolmadı on kişiğe bir nohūd salsun dep yarlıg (5) kıldılar uşbu tarīka birlen on kişiğe bir nohūd salıp (6) cem^c kılip tartıp bahtılar bir çarek işin hesabı (7) yüz miñ kişi ser-hisâb bardılar ki leşker bisyâr kelipdur (8) öz ihtiyârı birle kelgenler hem bardur veya qorğunçı bile (9) kelgenler hem bardur munça halkını alıp bargan-miz hūb (10) emes islâm açmak bizniñ mīrâşımızdur dediler bular- (11) -niñ i^c tikkâdları ma^c lūm boldı ki leşker bi't-tamām yansun (12) biz öz nökerlerimiz birlen hudây te^c âlânıñ 'inâyeti bolsa (13) ceddimizniñ mededi bolsa inşa'l-lah te^c âlâ islâm (14) açğay miz dep yarlıg kıldılar leşker halk mundağ (15) yarlıgını işitip cem^c bolup hazretlerniñ mübarek 48^a (1) ayağlarığa yığlap yıkılıp bi-ittifâk aydılar kim bizniñ (2) meniñ cânımız bolsa hem hazretleri için fedâ bolsun (3) biz hazretleriniñ altun tuğlarını irkeşip (4) kelip edük bizlerniñ arzümüz ol ki sizlerniñ (5) aldılarıda cân-fedâ kılır-miz hergiz yanmas miz kıyâmet (6) küni ân-hazret şa'llâhu 'aleyhi ve sellemniñ aldılarıda şermende (7) ve hacil-zede ve sine-yi rüy-ı ebediğe girif-târ bolmağay-miz (8) dediler hazret-i imâmlarniñ mihr-i muhabbetleri ziyâde bu (9) bolup aydılar ki ey yârânlarım andağ bolsa hemmenler (10) âmîn dep kol köteriñler bizler du^c â kılalı dep (11) hazret-i imâmlarılañ baş bolup mübarek yüzlerini (12) âsmân tarafığe kılip du^c â münacâtğa meşğul (13) boldılar şol zamân du^c âları müstecâb bolup (14) üstün baqıp 'arşını astın baqıp tahtü's-sarâyını (15) körüp evliyâ zeberdest boldılar el-kışşa hazret-i 48^b (1) yusuf kâdir hân gâzi hazret-i imâmlar kelür mikin- (2) -ler yâ kelmes mikin dep muntazır turup êrdiler andıcân (3) tarafıdın gerd feydâ boldı gerd arasıdın tuğ-ı 'âlemler (4) belgürdi nişâne-yi miñ şeh-süvâr yetip keldiler (5) hazret-i yusuf kâdir hân gâzi piş-bâz barıp (6) körüştiler kördiler kim hazret-i sultân şâh kâsım (7) oşidurlar ispihâ-yı bād-pây-ı 'ırâklarnı minip (8) ve şemşir-i pây mışr hamâil kılip ve kızıl haftânlarını (9) kiyip tâc-ı muraşsa^c başlarıda ve civân-merd ve şecâ^c at- (10) -lık zâhir kılip tenhâge şaqr-ı zemînni feth kılgu deg (11) heybetler birlen kördiler hazret-i yusuf kâdir hân (12) gâziğe karınguluk cihân yaruğluk boldı (13) atdın özlerini taşlap yırağ bolup fiş- (14) -bâz körüştiler aydılar kim ey mihr-bân qarındâşım (15) dep haduk sorastılar ve muñdaştılar 49^a (1) hazret-i imâmlar kaydadurlar kaçan kelürler dediler (2) hazret-i sultân şâh kâsım oşî aydılar kim ey peder-i (3) büzürk-vâr hazret-i imâmlar andıcân tağığa kelip (4) tüştiler bizlerniñ şelâmetlikmizni hazret-i yusuf (5) kâdir hân gâziğe haber beriñ dep meni çafkun (6) iberdiler dep êrdiler hazret-i yusuf kâdir hân gâzi (7) bu hoş haberni işitip şâd-yane çaldurdılar (8) öz menzilleriğe alıp barıp tüşürdiler ve aldılarığa (9) bar erip turup aydılar

gerd peydā boldı gerd arasıdın (10) tuğ-ı ‘ālemler zāhir boldı kördiler kim tört fer-gārī (11) aq ‘ālem-i zāhir boldı nişāne-yi tört miñ kişi serdārları (12) sulţān şāh manşur oşī hāce se‘id oşī hāce aḥmed (13) oşī hāce ‘aziz oşī yetip keldiler hemmeleri pādişāhnı (14) şilāḥlar kiyip ispihā-yı ‘irāqlarını minip ve şemşir-i (15) ḥamāiller kılıp merdānelik körküzüp ve tuğ-ı ‘ālemleriğa 49^b (1) cilveler berip kelip turdılar ḥazret-i yusuf (2) kādīr ḥān gāzi fiş-bāz çıkıp körüşüp (3) ḥarduk sordılar bu tört büzürk-vār ḥazret-i (4) imāmlarını selāmını yetkürdiler ḥazret-i yusuf kādīr (5) ḥān gāzi ta‘zīm be-cā keltürüp turdılar ḥazret-i (6) imāmlar aydılar ey yusuf kādīr ḥān gāzi bizler bargunça (7) leşkerni cem‘ kılıp turuḅlar dēdiler ērse ḥazret-i yusuf (8) kādīr ḥān gāzi bu leşkerşerni cem‘ kılıp şehir- (9) -niñ bir tarafıge tüşürdiler ol kün keç boldı yine (10) tañ attı vaqt çāşt-gāh ērdi yine gerd peydā boldı (11) gerd arasıdın toqkuz fer-gārī ‘ālem zāhir boldı nişāne-yi (12) toqkuz miñ kişi bu leşkerlerniñ serdāri ḥazret-i sulţān (13) sencer-i kāsānī hāce ismā‘il kāsānī hāce davud (14) kāsānī hāce ḥasan kāsānī hāce selman kāsānī- (15) -ler yetip keldiler hemmeleri pādişāhāne şilāḥlarını kiyip 50^a (1) ispihā-yı bād-pāy ‘irāqlarını minip ḥancerlerini üstü-vār (2) kılıp kök temür içide gūn-ā-gūn pehlivānlar pehlivān- (3) -liklarını körgüzüp gāhī mest ve gāhī ḥoş-yār (4) bolup yetip keldiler ḥazret-i yusuf kādīr ḥān gāzi (5) piş-bāz çıkıp ta‘zīm kılıp turdılar bularnı şehirniñ (6) bir tarafıge tüşürdiler ve hemmeleri ḥarduk sordılar ol (7) kün keç boldı yine tañ attı ol vaqt ḥaber-dār (8) bolsalar yine gerd peydā boldı gerd arasıdın yigirmi ikki ‘ālem (9) zāhir boldı nişāne yigirmi-yi ikki miñ kişi bu leşkerlerniñ (10) serdāri ḥazret-i ebū el-muzaffer ḥārezmī sulţān ebū el-fazıl (11) ḥārezmī sulţān kāsım ḥārezmī sulţān ḥāşim (12) ḥārezmī sulţān hāce ‘ālī ḥārezmī sulţān hāce (13) cā‘feri ḥārezmī sulţān hāce ibrahim ḥārezmī (14) sulţān hāce müsellim ḥārezmī sulţān hāce küçük (15) ḥārezmī sulţān hāce şehbāz ḥārezmīler yetip 50^b (1) keldiler ispihā-yı bād-pāy ‘irāqlarını minip pādişāhāne (2) şilāḥlarını kiyip şir-şifat bāzularıdın destleridin (3) şecā‘atlar körközüp yetip keldiler ḥazret-i yusuf (4) kādīr ḥān gāzi bularnı körüp piş-bāz barıp ‘izzet-i (5) ikrāmlar bilen körüşüp hemmeleridin ḥarduk sorap (6) olarnı hem şehirniñ bir tarafıge tüşürdiler kaşkar ḥalkı ḥayrān (7) qaldılar ol kün keç boldı yine tañ attı ērse vaqt-ı (8) çāşt-gāh ērdi yine gerd beyda boldı arasıdın tuğ-ı (9) ‘ālemler zāhir boldı kördiler kim yigirmi alte miñ nişāne kişi (10) bu leşkerlerniñ serdārları ḥazret-i sulţān şeyh celāl- (11) -eddin bağdādī ḥazret-i sulţān sā‘düddin bağdādī ḥazret-i (12) sulţān ziyā‘üddin bağdādī ḥazret-i sulţān şems -(13)- eddin bağdādī ḥazret-i sulţān hāce ḥasan bağdādī (14) sulţān hāce muḥammed bağdādī sulţān hāce tāhir bağdādī (15) sulţān hāce naşır bağdādī sulţān hāce ‘ömer bağdādī 51^a (1) ve hāce muḥayyī bağdādī ve hāce

abdülkerîm baġdâdî ve hâce (2) abdülrahîm baġdâdî ve hâce abdül'âziz baġdâdî ve hâce ebû (3) el-maşûr baġdâdî ve hâce 'âbdül-ġaffûr baġdâdî yetip (4) keldiler aldılarığa bêġlerni salıp yahşı bahâdurlar öñ (5) sol ispihâ-yı 'îrâġlarını minip ve şecâ'atlar körgüzüp (6) atlarının tavuşıdın yer kökni tebetip kök temür içinde (7) ġarġ bolup ve kızıl haftânlarını kiyip ve çırayanalarını baġlap (8) kelür êrdiler ġazret-i yusuf kâdir hân ġâzi bu heybetlerini (9) körüp ġaber kıldılar kim ġazret-i imâmlardur dêp piyâde pîş- (10) -bâz yügürüp barıp körüştiler kördiler kim serdârları (11) ġazret-i sultân şeyġ celâleddin baġdâdî sultân maġmud (12) baġdâdî ve sultân muġammedî baġdâdî êgenler ġazret-i yusuf kâdir (13) hân ġâzi yüz miñ tevâzu' ve edeb-i ikrâmlar birlen selâm (14) kıldılar ġazret-i sultân şeyġ celâleddin baġdâdî başlıġ (15) sultânlar selâmığa 'aleyk alıp sordılar kim ey yusuf 51^b (1) kadir hân ġâzi sıġġat-ı selâmet bar mu siz ne ġâliniz bar dêp (2) sordılar ġazret-i yusuf kâdir hân ġâzi ta'zîm-i be-câ (3) keltürüp aydılar kim elġamdulillâh sıġġat-ı selâmet sizlerniñ mübârek (4) cemâllerigâ müşerref boldum dâdiler ġazret-i sultân aydılar kim (5) ey yusuf kâdir hân ġâzi biz ġaysı tarafke tüşür-miz (6) dâdiler ġazret-i yusuf kâdir hân ġâzi başlap barıp (7) şehirniñ bir tarafıge tüşürdiler kaşġar şehirdeki ġalklar (8) ġayrân ġaldılar leşkerler kelip boldı mikin yâ yine kelür mikin (9) munġa leşker-i 'âzîmdin cänni selâmet ġutġarmaġlıġ (10) müşkildür imân keltürmeklikdin bölek ġâre yoġdur (11) leşker şehirge pür boldı nîze nîzege miltıġ miltıġ kılıġ (12) kılıġğa ġaġılır êrdi eger ġamġı tüşse âdemniñ başıġa (13) veya atnıñ uġasıġa tüşer êrdi 'âlemni ġarañġuluk (14) bastı ve yine cihân yaruġluk boldı ol kün keġ boldı (15) yine tañ attı êrse vaġt ġâşt-ġâh êrdi yine gerd 52^a (1) peydâ boldı gerd arasıdın yigirmi beş fer-ġâr 'âlem zâhir boldı (2) nişâne-yi yigirmi beş miñ kişi 'âlemge meşhûr boldı ve ma'lûm (3) boldı kim olar pâdişâh-ı cihângir ve şâhib-ġırân ve ġâtil-i küffâr (4) ya'nî ġazret-i imâm nâşirüddin ve ġazret-i imâm muinüddin (5) ve ġazret-i imâm zahirüddin ve ġazret-i imâm ġavamüddindürler (6) tufġaġ 'îrâġlarġa minip renk renk haftânlarını kiyip (7) ve şemşir pây mışrlarını ġamâil kılıp cân-bâz yigitler aldılarıda (8) ġarġ-ı âhen fülâdnıñ içinde başlarıġa tâc-ı muraşşâ' kiyip kemer kiy-âne (9) ve şarık-ı şahı baġlap öñ ġollarıda kırġ miñ melâ-yı müntehî (10) ism-i 'âzam oġup ġazret-i imâmlarġa demide kılıp kelür (11) êrdiler ve yine arġalarıda yette miñ pâdişâh zâdeler kırġ miñ (12) leşker birlen âsmân yerni titretip keledürler ġazret-i yusuf (13) kâdir hân ġâzi ġazret-i imâmlarını körüp bülend-âvâz (14) bilen kıġkırıp aydılar kim ey kaşġar ġalkı âġâh ve dânâ boluñlar (15) kim evlâd-ı peyġamber ve pâdişâh-ı iklim körklidür hemmenigizler bî-ittifâk bî-kibâr 52^b (1) cân bergüniñizlerdür mendin aytmaġ sizlerdin işitmek (2) ġaber berdim dêp münâdî kılıp pîş-bâz barıp yıraġdın (3) özlerini

ağın taşlap yayağ bolup Һazret-i imāmlarğa (4) yüz miñ tevāzū‘ lar bilen selām kılıp turdılar Һazret-i (5) imāmlar ‘aleyk alıp sordılar kim ey yusuf kādır hān gāzi (6) sıhhat-ı selāmet barmu-siz ne hāliñiz bar dep sordılar Һazret-i (7) yusuf kādır hān gāzi aydılar kim elҺamdulillāh sıhhat-ı selāmetdür-miz (8) ammā Һazretleriniñ mübārek cemālleriğa müşerref boldum (9) kōñlümde hiç armānım qalmadı emdi ölsem aşlā armānım (10) yoqdur dep ta‘ zīm barça keltürüp turdılar el-kışşa (11) kaşkar Һalkı cem‘ bolup uluđ küçik ođul kız sağdağ- (12) -larını boyunlarığa asıp bisyār piş-keşler bilen (13) Һazret-i imāmlarınıñ aldılarğa kelip yüz miñ Һacālet (14) şermendelik bilen selām kıldılar Һazret-i imāmlar (15) selāmlarığa ‘aleyk almadılar sordılar ki ey yusuf 53^a (1) kādır hān gāzi bu Һalklar müselmān mu veya kāfir mü dediler (2) bular kaşkar şehriniñ Һalkıdurlar imān etip müselmān (3) bolğalı kelgendür dediler Һazret-i imāmlar aydılar ey yusuf (4) kādır hān gāzi andağ bolsa bulardın sorañ öz (5) meyli bile kelipdür mü yā qorğunçıdın kelipdür mü (6) dediler Һazret-i yusuf kādır hān gāzi aydılar kim ey (7) Һalk kaydağ dep sordılar bu Һalk aydılar biz müselmān (8) bolğalı arzūlūđ ve armānlıđ erdük likin bu vaqtğaça (9) nesli evlādız dep muntazır erdük elҺamdulillāh ki emdi (10) murādımız hāşıl boldı dep qol bağlap turdılar (11) Һazret-i imāmlar ağın tüşüp olturdılar bularğa (12) imān ‘arz kıldılar bular bi-kibār bi-şıdđ-ı dil imān (13) etip müselmān boldılar ve devlet-i islāmğa müşerref boldılar (14) Һazret-i imāmlar du‘ ā kıldılar hemme Һalk amīn dediler (15) tamām kōñulidin ğubār kütirildi evliyā-yı zeber-dest 53^b (1) boldılar Һazret-i imāmlarını şehirge tüşürüp her kişi (2) mübārek-bādlık kılıp ‘āyş-ı ferāđatke meşğül boldılar (3) Һazret-i imāmlarğa neççend kün Һizmetkarlık kıldılar (4) bir neççe künden keyin kaşkar şehriğe Һazret-i yusuf kādır (5) hān gāzini pādişāh kılıp aydılar kim biz her yerde bolsağ (6) şerbet-i şahādet içsek bizniñ ceddimiz tüz yerde (7) qalmasun şem‘ -i kazanımızını āviz-ān kılıp vađf-ı evkaf (8) kılıp bizniñ Һaqqımızda du‘ ā ve tekbir kılgı deđ şeyh çarub- (9) -keş koyğay-siz dep vaşiyetni tamām kılıp be-ťarafını yārkendge (10) revān boldılar yārkendge yettiler neççe yüz kişi yerni körlep (11) öy kılıp olturupdururlar Һazret-i imāmlarınıñ kelişleriğe (12) Һaberdār bolup piş-keşler alıp der-ħāl piş-bāz aldığe (13) çıqtılar Һazret-i imāmlar aydılar kim ey Һalk müselmān bolup (14) devlet-i islāmğa müşerref bolurmu-sizler dediler yārkend Һalkı (15) bi-tehir Һayāl kılmay revā bolğay dep qol bağlap- 54^a (1) -turdılar Һazret-i imāmlar imān ‘arz kılıp ser-bürehne bolup (2) kaşkar-ı zemīniñ pāy-ı tağtı şubu bolsun dep du‘ ā kıldılar (3) bi‘t-tamām Һalk bi-şıdđ-ı dil amīn dediler ol Һalklar bilen (4) Һayr-bādlaşıp be-ťarafını māçingā revān boldılar yol (5) üzeside bir neççe kişi uçradı hemmesini müselmān kıldılar (6) ve ba‘ zısı kaçıp kitti endekmen qaldı kemāllıđdür (7) ve

ba'zı yerdeki ādemīler çıkmadılar olar bi't-tamām qaldı (8) el-kıŝŝa hāzret-i imām muḥammed ŝākir pādīŝāhım nēççend miñ (9) kiŝi birlen elgeri yürüp ērdiler qavm arasında (10) nükte reŝid çoqtı reŝid bu ikki kāfirniñ beŝ yüz qaravulı (11) bar ērdi bu ikki kāfir tokkuz arslan ḥaḳan-ı çin- (12) -niñ belāları ērdi hāzret-i imām muḥammed ŝākir pādīŝāhım (13) bī-ḥaber kelür ērdiler piŝ-bāz çıqıp ceng kılıp (14) hāzret-i imāmlar yetip kelgünçe bu kāfirler hāzret-i (15) muḥammed ŝākir pādīŝāhımni ŝehīd kıldılar leŝkerler qaravulları 54^b (1) arağa alıp hemmesini bī-kibār ve hemme cehennemge iberdiler (2) biri qaçıp barıp bu ikki kāfirğa ḥaber berdi kim bir munça (3) leŝker kelipdur 'aceb sıḥḥat pür-zür pehlivān ēgenler (4) qaravulnı arağa alıp hemmesini öltürdü men qaçıp (5) keldim dēdi çoqtı reŝid nükte reŝid bu ikki kāfirlerğa (6) yaruq cihān qarāñguluq boldı etraf 'ālemge (7) kiŝi iberdi ŝehirni bular ārāste kılıp turdı (8) hāzret-i imām ŝākir pādīŝāhımni ŝol qavmda defin (9) kıldılar ta'ziet tamām kılıp ḥoten ŝehriğe revān (10) boldılar kelip ŝehirniñ aldığa tüŝtiler bi't-tamām kāfirler (11) bu leŝker-i 'āzīmni körüp ḥayrān ve ser-gerdān bolup (12) ērdi çoqtı reŝid nükte reŝidniñ bir sāḥiri bār (13) ērdi nēmege munça bī-tāḳat bolur-sen bular ŝehirni (14) körse alurmu körmese hem alurmu dēdi çoqtı (15) reŝid nükte reŝid aydı ey vezīr bu nēme sözdür 55^a (1) ŝehir körünüp turup bu nēme dēgeniñ dēdi mundağ (2) dēgeniñ qaıdağ dēp ērdi sāḥiri aydı kim men hemin (3) sā'at leŝkerni ŝehirni gāib kılay dēdi çoqtı (4) reŝid nükte reŝidniñ köñlü ḥoŝḥāl bolup ŝād-yane (5) çaldurdu tañ yürüdi ērse hāzret-i imāmlar (6) namāzdın fāriğ bolup aydılar emdi bu kāfirlerğa (7) kiŝi ērsün kim bular müselmān bolamdur yā yoq mu (8) eger müselmān bolsa qanını beyḥüde tökmek ḥüb (9) ēmes dēp ŝol zamān elçi kirgüzdiler aydılar kirip (10) aytgıl bu kelgen hāzret-i imām ān-hāzret-i ŝa'llāhu 'aleyhi ve sellem- (11) -niñ evlād-ı ŝerīfleridim hāzret-i imām nāŝirüddin (12) hāzret-i imām mū' inüddin hāzret-i imām zahirüddin (13) hāzret-i imām qavamüddintürürler māverā'ün-nehirdin (14) kelipdurlar yüz kırk yette miñ leŝker bilen ŝāḥib- (15) -kırān kaŝqar-ı zemīnni fetḥ-i nuŝret kılgalı keldiler 55^b (1) ve meni elçi-gerlikge kirgüzdiler dēp aytgıl ol kāfirler (2) sağdaqlarını boyunlarığa asıp bizniñ aldımızğa (3) imān keltürsün eger çıqıp imān keltürmese hemmesini (4) nīst-i nā-büd kılur-men dēdiler iberden elçi bu sözlerni (5) kāfirlerğa bir bir teqrir kıldı bu kāfirlerğa zelzele tüŝüp gūyā (6) yaruq cihān qarāñguluq bolup andağ maŝlaḥat kılıp (7) aydılar kim bizlerdin milletimizdin hergiz yanmas-miz ceng kılsalar (8) kılur-miz bizge ārdur dēp kıçqırıp ērdi sāḥirler (9) yetip keldi aydı ey pādīŝāhlar nēme vāḳ'idur sizlerge (10) munça teŝviŝ tüŝüpdur dēdi çoqtı reŝid aydı (11) ey vezīrler bu kelgen leŝkerdin elçi keripdur dēp (12) elçiniñ sözini birin birin taqrir kıldı sāḥir aydı kim (13) ey pādīŝāh elçiğe aytmaq kerek

kim bir bir öler-miz hergiz (14) dīnimizdin yanmas-miz dēp bu ēlçini sefildin (15) tūşürüp koydı sāhir aydı kim miñ kırk şākirdim 56^a (1) bar şunıñ bilen fatǵu dēg bir zengār öy ordanıñ (2) başıǵa tiksünler anıñ işini men kılay dēdi şol zamān (3) kırk bir zengar öy ordanıñ başıǵa tiktiler şem^ʿ ün başlıǵ (4) kırk bir sāhir ol öyge kirip sihrige meşǵūl boldı (5) el-kıışsa ēlçi yanıp çıktı ērse hāzret-i imāmlarıñ (6) қаşlarıǵa kelip kāfirlerniñ dēgen sözini beyān kıılıp (7) ērdi hāzret-i imāmlar der-ǵāzab bolup buyradılar (8) sen barıp hāzret-i sultān şāh kāsım oşıǵa aytǵıl (9) bir tarafdın cengge kirsünler sultān şeyh celāleddin (10) baǵdadī öz leşkeri bilen şehirniñ bir tarafdın cengge (11) kirsünler sultān ebūl-manşūr başlıǵ hārezmīler (12) öz leşkeri bilen bir tarafdın cengge kirsün suṭlān (13) sencar-i kāsānī bir tarafdın öz leşkeri bilen cengge (14) kirsün sultān manşūr oşī öz kavmi bilen (15) bir tarafdın ceng kılsunlar dēp yarlıǵ kıldılar mehteri 56^b (1) çarup yemenī başlıǵ yüz kırk tört mehterleri bar (2) ērdi nefirī kār-nāy çeng debül ve naqare çaldılar (3) andaǵ katıǵ ceng kıldılar kim şecā^ʿ atlık nā-meded nev-ḥurūc (4) yigit pehlivānlar tufçaq ʿırāqlarıñ minip ve şemşir-i pāy-ı mışr-ı (5) hāmāiller kıılıp pādīşāhāne şilāhlarıñ kiyip āsmān-ı zemīnni (6) lerzege keltürüp mest-i ilahi bolup cānlarıñ fi bismillah (7) sipāriş kıılıp cānlarıñ keçip mest-i müsteǵraḳ (8) bolup ceng kılgalı ārāste kıılıp ērdiler şehir nā-peydā (9) boldı mübārizler ḥayrān bolup bildiler kim sāhir kāfirler (10) sihir kılgandur dēp hāzret-i imāmlar ervāḥ-ı ṭayyibelerge (11) müteveccih bolup ērdiler yene şehir nümāyān boldı eṭrāf-ı (12) cānibdin pey-der-pey aṭ salıp ērdiler yene ḡāib (13) boldı ol kün keç boldı ertesini imāmlar ṭā^ʿ atke (14) meşǵūl boldılar kiçesi ervāḥ-ı ṭayyibelerge müteveccih (15) boldılar yene şehir nümāyān boldı kār-nāy nefirī ṭabl-ı ceng 57^a (1) çaldurup bahādur yigitler merdānelikler atlanıp (2) şehirniñ aldıǵa kelip ērdiler yene şehir ḡāib boldı (3) uşbu ṭariḳā birlen ḥotende kırk yıl bā-parça boldılar ʿākībet (4) ü'l-emr çoḳtı reşid nükte reşid kāfirler bi't-tamām leşker bilen kaçıpdur (5) neççend civān-merd yigitler ceng kılgalı āheste barıp ērdiler (6) şehir ḡāib bolmay nümāyān körünüp turdı debbe tekāver (7) berip bir kāfirni tutup söz sordı bu vaḳtǵaça şehir (8) bizlerge körünmedi ḥālā bu kün ḡāib bolmadı vāḳ^ʿ i nēme (9) ērdiler ol kāfir aydı kim ey şehzādelerim kāfirler cādu kıılıp (10) şehirni ḡāib kıılıp ēdi çoḳtı reşid nükte reşid bu kiçe (11) kaçıp tamām leşkeri birlen taǵ tarafıǵe yürdi sāhirler (12) qalmadı ol sebebdin şehir ḡāib bolmadı yene aydı kim ēmdi (13) meni koyup bersünler maḡa oḡsa bī-imkān ʿācizler bu (14) şehirde toludur şol ʿācizler bilen hāzret-i imāmlarıñ (15) aldılarıǵa çıkıp imān keltürelidi dēdi bu yigitler 57^b (1) onamay hāzret-i imāmlarıñ қаşlarıǵa alıp bardılar (2) hāzret-i imāmlar aydılar ey kāfir imān ētip müselmān bolǵıl (3) dēdiler kāfirler aydı ḥoş bolǵay dēdi hāzret-i imāmlar (4)

īmān ‘ arz kıldılar bi-şıdķ-ı dil īmān keltürüp müselmān (5) bolup devlet-i islāmğa müşerref boldı andın keyin (6) söz sordılar ey müselmānlar bu şehirde kaçñe kişi bardur (7) çoķtı reşid birlen kaçñe kişi kaçtı dēdiler ol kişi (8) aydı on ikki miñ kişi hemişe hesābda ērdiler şunıñ (9) birle kaçķandur şehirde kişi qalğandur dēdi yene söz (10) sordılar qalğan kāfir müselmān mu dēp ol kişi (11) aydı ey pādişāhlarım men bilmes-meñ ki ceng kılaşurnı veya (12) īmān ētip müselmān bolaşurnı dēdi baş (13) kişisi kimdür dēdiler ol kişi aydı ħalĥāl māçin (14) dēp bir ġayūr kāfir bar ērdi ammā özi za‘ īf (15) aña t̄abī‘ kişisi bar ‘ aceb mübāriz kāfir turur dēdi 58^a (1) sözni tamām kılıp ērdi ērse ħazret-i imāmlar (2) aydılar andağ bolsa şehirge ēlçi kirsün cevābıġa baķıp (3) iş kılalı dēp şol zamān kıtus-ı maġribī dēp (4) bir mübāriz pehlivān bar ērdi eger ruĥşat bolsa men (5) ēlçi-gerlikge kirey müselmān bolsa bille çıkār-men (6) eger müselmān bolmasa ceng kılıur-men şundın bilsünler (7) dēp ħayr-bād kılıp müselmān bolğan kişi birlen şehirge (8) kirdiler ħalĥālınıñ öyige kirdi ħalĥāl munı (9) körüp kaydın keldiñ dēdi kıtus-ı maġribī aydı- (10) -lar evvel pādişāh-ı iķlim-gerler meni seniñ qaşınġa kirküzdi (11) bi’t-tamām leşker bilen sāġdaķlarını boyunlarıġa asıp (12) çıkıp bizniñ aldımızda müselmān bolsun kaçanı ki (13) müselmān bolmasa munda tutup çık-ġıl dēp (14) emri kıldılar şunġa kirdim dēdiler ħalĥālġa yaruķ cihān (15) qarañġuluk bolġay aydılar ki bu ne sözdür tutuñlar 58^b (1) bu kişini dēdi ħalĥālınıñ üç kişisi ħāzır (2) ērdi her tarafından kıol uzattı tutalmadılar kıtus-ı (3) maġribī nā‘ ra tarttılar allāhu ekber dēp her kim bilse bilmese (4) mendür men kıtus-ı maġribī çāker evlād peyġamber dēp kıolıġa (5) şemşir alıp ħalĥālınıñ aldıda yette pehlivānnı dergah-ı (6) cehennemge sipāriş kıldılar ħalĥāl bu vāk‘ ini körüp (7) kıçķırdı kim tutuñlar bu bī-edebni dēdi eṭrāfidın kāfirler (8) ħāmle kıldı tutalmadı ħalĥālınıñ öydin bir şemşir alıp (9) çıkıp ceng kıla kıla tüzke çıktılar yene bir nā‘ ra tarttı (10) allāhuekber eger meniñ cānım bolsa fedā bolsun ħazret-i imām- (11) -larġa ve kuvvetdin her kim bilse bilsün bilmese mendür men (12) kıtus-ı maġribī nesl-i imām-ān dēp himmet kemerini merd-āne-vār (13) baġlap leşker arasıġa ġavṭ urdılar ħazret-i imāmlarġa (14) añlandı uşbu kıtus-ı maġribiniñ maġlebesi dēp (15) ħazret-i imāmlar sultān şāh kıāsım oşıġa baķıp 59^a (1) aydılar kim barıp kıtus-ı maġribī divānege yār beriñler dēdi (2) şol zamān sultān şāh kıāsım oşiniñ yette yüz mübāriz (3) pehlivānları dübbe tekāver berip şehirge yettiler kördiler kim (4) şehirniñ dervāzesini muĥkem kılıpdur bisyār maġlebe çıkādur (5) kelip dervāzeni pāre pāre kılıp kirdiler yene bir tarafından (6) şāh-ı yemenī-yi maġribī dēp kıtus-ı maġribiniñ bir birāderi bar (7) ērdi ol ħaber tafıp yette yüz kişi birlen şehirni bozup (8) kirdi yene bir tarafından şa‘ d kıavmī dēp bir mübāriz bar ērdi (9) beş yüz pehlivān birlen bozup kirdiler andağ kıatıġ (10)

ceng kıldılar kim āsmānda ki feriştelere nazariğe keldi halhāl- (11) -nın miñ beş yüz kişisi
 bar êrdi üç yüz nām-dār pehlivānı (12) mālīk-i dūzahka sipāriş boldı qalğan pehlivānlarını
 (13) ve serdārlarını imānga keltürür vaqtığa yetti hazret-i sultān (14) şah kāsım oşī kıtus-ı
 mağribīğa baqıp aydılar şabr kılgıl (15) ādemni tırgüzmek müşkil öltürmek āsandur 59^b (1)
 şāyed ki müselmān bolğay eger müselmān bolmasa yine (2) ceng kılgay-miz dēp tabl-bāz
 geşt çaldılar yanıp (3) hazret-i imāmların bār-gāhlarığa tüştiler hazret-i imām- (4) -lar
 sordılar ey sultān şah kāsım oşī ne miqdār (5) kişi şehīd boldı ve ne miqdār kişi kāfirlerdin
 dūzahka (6) kitti dēdiler hazret-i sultān şah kāsım oşī aydılar kim (7) ikki yüz yigirmi kişi
 şehīd bolup şerbet-i şahādet taptı (8) beş yüz atmış kāfir dūzahka kitti dēdi şol zamān (9)
 halhāl-ı māçin qalğan cemā^cati ve şehirni serdār- (10) -ları birlen sağdaqlarını
 boyunlarığa asıp kelip (11) hazret-i imāmların ayaqlarığa yıglap yıkıldılar (12) hazret-i
 imāmlar imān ^carz kıldılar halhāl başlığ (13) cem^c -i halk bi-şıdık-i dil imān etip müselmān
 boldılar (14) halhālını yine şehirge pādīşāh kıldılar ve cem^c -i halk birlen (15) yandurdılar
 ertesi hazret-i imāmlar namāzdın fāriğ 60^a (1) bolup oturup êrdiler halhāl bisyār kişiler (2)
 bilen kelip nezre niyāz beş kişiler kılip günāhını ve (3) şermendelikini tiledi hazret-i
 imāmlarğa halhāl yine (4) aydı kim ey pādīşāhlarım ucayet dēp bir kent bardur (5) tağniñ
 êtekide ol kentniñ halkı tilide imān (6) etip köñülde cāsüslük kılip kaçқан (7) kāfirlerğa
 arqasıdın bolğan vāq^cini haqq kılip (8) iberedür dēp hazret-i imāmlarğa ^carz kıldı (9) şol
 zamān atlanıp çoqtı reşid nükte reşid- (10) -niñ arqasıdın çoğlap kühistan tarafıge revān
 (11) boldılar neççend menzil-i merāhillerni tayy kılip qollarığa (12) taş alıp bir bir taşlap
 kelür êrdiler nā-gāh taş (13) yerge tüşti biri alayın dēdi koyğıl taş tüşken (14) yer ^cazīzdür
 dēdiler andın neççend ferseng yol yürdiler (15) bir kāfir uçradı bir uruq tiveni yutalapdur
 eski 60^b (1) caruqlarını asıpdur kelip hazret-i imāmların (2) mübārek ayaqlarığa yıkıldı
 sordılar ey kāfir kaydın (3) kelür sen kāfir aydı ey pādīşāhım men çoqtı reşid (4) nükte
 reşid halkıdın bolur-men anıñ birlen barmay (5) yandım şumça çārūqum ofradı tive hem
 uruqladı (6) hālā uşbu yerge keldim dēdi bildiler kim yalğan aytıp (7) mekri kıladur başını
 nege tüşürtipdür üzem tüşürdüm (8) dēdür şol zamān kāfirni seng-i bārān kıldılar tivesi
 bilen (9) taş astıda qaldı andın ötüp neççend ferseng (10) yol yürüp êrdiler êrse gerd peydā
 boldı hazret-i sultān (11) şah kāsım oşını buyradılar tiz tün barıp kāfirlerniñ (12) aldını
 tüşüp tohtatıp hazret-i şah kāsım oşī on (13) miñ kişi birlen kāfirlerniñ arqasıdın çoğlap
 yetip kelip (14) katığ ceng kıldılar ^cākībetü'l-emr hazret-i imāmlar yetip kelünçe (15)
 kāfirler kaçıp yürdi çoğlap bir aqın suğa yettiler aydılar 61^a (1) ey müselmānlar emdi bir
^cayşğa çıkdık bolğay kāfirler (2) kayda êkin dēp el-kışsa kāfirlerini astap baqğu dēg

bolsalar (3) muhkem şehir peydā boldı tamları taşdın şuja kirip (4) berkipdür barıp inheme cedel kıldılar hergiz kār kılmaydur (5) ‘ākībetü'l-emr aydılar kim kâfirlerğa su bermeseñ inşallah alğay-miz (6) dēp ērdiler bir mübārız pehlivān barıp bir cāsūs kâfirni (7) tutup keldiler hemme leşkerler hoş-vaqt boldılar ol cāsūsın (8) sunıñ ‘ilācını sordılar cāsūs bī-çäre bolup nā-çār (9) sunıñ tedbīrini aydı kim mis nūr birlen deryānıñ tübidin (10) loğma kılıp su alıp bargān nūrniñ ağızını tafıp berkittiler (11) kâfirlerini almağ āsān bolur dēp tedbīrini aytıp berdi (12) şol zamān hazret-i imāmlar bir yığaçnı yerge tikip ērdiler (13) kerāmet bilen ol yığaç gögerip meyve çiçeklep (14) meyvesi boldı şol meyvedin bir nēççe meyveni alıp (15) barıp deryāğa taşladılar ol meyveler aqıp kelip 61^b (1) bir yerde çürülüp turdı nūrniñ ağızı şundadır dēp (2) ağızını tafıp berkittiler bir nēççe kün istirāhat kılıp ceng (3) kılmadılar her bāre kâfirleriniñ qurğandıñ kulaklarığa (4) naqāreniñ üni kelür ērdiler bir kiçe seher vaqti ērdiler hazret-i (5) imāmlar aydılar kim ey yārānlarımız bizge cenūb tarafıdın (6) bir adımızniñ boyu kiledür astap baralı kimdür dēp (7) ertesi aţlandılar cenūb tarafıge kelip hazret-i imām (8) mehdi ahirü'z-zamānnıñ menzillerini taptılar teveccüh kılıp (9) ērdiler hazret-i imām mehdi ahirü'z-zamān hāzır boldılar (10) körüşüp bisyār nevāz-ı yaşlar kılıp bu beytni oqudı (11) nazm

eşeddü'l-‘azābī ‘azābü'l-‘arāf

fağd māt (12) qable'l-mine'l iştıyāk

el-kışşa hazret-i imām mehdi-yi (13) ahirü'z-zamān aydılar ey birāderlerim ħudāy te‘ālā sizlerge (14) raħmet kılsun bu bülend himmetiñizlerğa yarı berüşgeli (15) maña ruħşat yoğ fat-fırşatda eşikler kifāyet bolğan 62a (1) dēp du‘ā kıldılar ħayr-bād kılıp şimāl tarafıge revān boldılar (2) barıp hazret-i imām ca‘fer-i tayrān pādişāhımnıñ menzillerini (3) taptılar teveccüh kılıp ērdiler hazret-i imām ca‘fer-i tayrān- (4) -nıñ ervāhları hāzır boldı sordılar kim ey birāderim (5) sizler kim bolur-sizler dēdiler hazret-i imām ca‘fer-i tayrān (6) aydılar kim fağır hazret-i peygamber şa’llāhu ‘aleyhi ve sellemniñ alem-dārı (7) ērdim ceng ki uħudda şehid bolup başımnı qolumğa alıp uçup (8) uşbu diyārğa kelip tüşüm bu yerge kelmekimniñ bā‘āşi (9) ol ērdi kim bir kün hazret-i peygamber şa’llāhu ‘aleyhi ve sellem ‘ināyet kılıp aydılar kim (10) kaşkar-ı zeminni bizniñ evlādımızdın kişi barıp fetħ kılır (11) dēp ħaber berip ērdiler şol vaqtide men hem baray dēp yarı (12) berişür-men dēp ērdim şol sebebdin munda keldim dēp (13) cevāb berdiler hazret-i imām ca‘fer-i tayrān aydılar ey birāder- (14) -lerim raħmet sizlerge yarı berişür-men sizlerniñ hem menzil- (15) -leri uşbu diyārda bolğay dēp gāib boldılar 62^b (1) hazret-i

imāmlar āh-ı ser-derd-i ezel pür-derd tartıp nişāne-yi (2) tuğ-ı ‘ālem tikip du‘ā [u] tekbir kılıp öz menzilleriğe kelip (3) tüştiler qalğan leşkerler cem‘ bolup hazret-i imām- (4) -larını mübārek-bādlik kıldılar aydılar kim ey pādīşāhlarım sizler (5) ol tarafke bargannıñ bu yanı kāfirleriñ şehir yeri naqāreniñ (6) üni kiledür neççend bahādur fehlivānlar barıp körgü deg (7) bolsalar qatur tive quyruğığa bir kösni bağlap qoyup tiveni (8) tizlep qoyup özi qaçıp kitipdür tive quyruğını tebretkünçe (9) naqāreniñ üni çıkıp iken dediler kim şol zamān hazret-i (10) imāmlar hazret-i sultān şāh qāsım oşını buyradılar kim (11) siz tiz tün barıp arqasıdın belki qoqlap biz yetgünçe (12) hayāl qılıñlar dediler sultān şāh qāsım oşī öz leşkeri (13) birlen kāfirleriñ arqasıdın qoqlap neççend menzil-i merāhil- (14) -lerini tayy kılıp bir kırğa yettiler ol kır içide bisyār kāfirler (15) büküp turup erdi bī-ħaber tafip hazret-i sultān şāh 63^a (1) qāsım oşını şehid kıldı **قالوا اللّٰه وانا اليه راجعون** (2) arqadın hazret-i imāmlar kelip munı körüp (3) bisyār perīşān ħāl bolup ta‘ ziyet tamām kılıp (4) şol yerde zemīn kıldılar aydılar kim ey yārānlarım bizler- (5) -niñ tofraqımız uşbu yere zāhir boladur ki bu yer kızıl qan (6) körenedür dep hemme leşker kāfir tarafıge yürüp bir yerge tüştiler (7) baqıu deg bolsalar kāfirler hem bir yerge tüşüpdür hazret-i (8) imāmlar kiçesi ervāh-ı tayyibege müteveccih boldılar beşāret (9) boldılar kim iş yaqın yetipdür tañ attı erse (10) burçılar işğa muqayyed boldı ve hazret-i imāmlar namāzğa (11) şürū‘ kıldılar namāzdın fārīğ bolup bolgunca aş fişmedi (12) kāfirler cem‘ bolup şaf ārāste kılıp turdı ol küni qatıg (13) ceng boldılar kim bisyār müselmānlar şehid boldı tabl-bāz geşt (14) çalıp yanıp tüştiler ertesi ma‘ lūm boldı kim kāfirler umacı (15) étipdür hazret-i imāmlar aydılar ve siz ħaris kılıñlar dediler (16) kāfirleriñ umacı fat savumasun dep du‘ā kıldılar 63^b (1) ol kün kāfirleriñ umacıdın hazret-i imāmlar aş- (2) -larını fat içip boldılar kāfirler ser-encām tapıp qoz- (3) -ğalgünça müselmānlar şaf ārāste kılıp turdılar ol (4) kün şām-ı mağrībi kitus-i mağrībi öz leşkeri birlen kāfirlerğa (5) bī-kibār ħāmle kıldılar andağ qatıg ceng boldı kim kāfirler müselmānlar (6) qaldı müselmānlar bisyār şehid boldılar kün keç boldı (7) tabl-bāz geşt çaldurdılar hemmeleri öz menzilleriğe kelip (8) tüştiler el-qışsa andağ kılıpdurlar kim kiçesi ikki seg peydā (9) boldı leşker arasında yürüydür bir imām qollarığa oq yāy (10) alıp atar maħallda yene birleri men‘ kıldılar atmañ dep (11) qoymadılar ki seg bolsa mu hem ħudāy te‘ālāniñ yaratğan (12) maħlūqa ārām alsun dediler ol cāsūs erdi segniñ (13) terisini kiyip seg şüretide bolup keçesi leşker arasında ki (14) miltıqlarını içige qum qoyup ağızını yumlap ya- (15) -niñ çellisini kıyıp oñ pāy-ı üzengini kıyıp kılıcını 64^a (1) ğılafını yumlap kitipdür tañ attı erse namāz-ı bāmdādğa (2) şürū‘ kıldılar hazret-i ħocā ‘abdullah alimniñ ħātırlarığa (3) ħiç süre kelmedi ammā süre-yi bakara ħātırlarığa keldi

sonkı rek' atğa (4) sūre-yi taha hātırlarığa keldi bu ikki sūreni oqup bolup (5) namāzdın fārīg bolğunça kāfirler vaqtini hāli tafip öñ kolğa (6) selām bergünçe yüz yetmiş şaf kişidin üç şaf kişi qalıpdur (7) sol qollarığa selām bergünçe bir yarım şaf kişi qalıpdur (8) hāzret-i imāmlar der gāzab bolup 'āhd kıldılar ki kāfirler- (9) -niñ qanı üzengiğa çıqmağunça cilā meni yığsām (10) dēp atlandılar kördiler kim öñ üzengi yok mılıtık- (11) -niñ içige qum koyup yumlap qılıcniñ ğılafını yumlap (12) yāniñ çellisini kıyıp kittipdür yā şubhlar dēp atlandılar (13) ol küni āsmāndaki ferişterler nazariğe keldi āsmān-ı zemīn (14) ve yer kök titredi hāzret-i imām mest ilāhī bolup (15) ve gāhī hoş yār bolup meymene müyessirge müyessirni meymenege soqar **64^b** (1) érdiler ve gāhī hoş yār bolup közlerini kökke tikip (2) münācāt kılıp andağ qatıg ceng kıldılar kim müselmānlar- (3) -niñ kāfirlerniñ qanı alışıp deryā bolup aqtı qan (4) üzengiğa çıktı vaqt-ı namāz-ı peşin érdi hāzret-i (5) imāmlarnıñ aldıldın hāzret-i şeyh celāleddin bağdādī (6) kāfirlerni qoğlap cenūb tarafıge revān boldılar hāzret-i (7) imām namāz oquyılı dēp atdın tüşüp érdiler tahāretge (8) meşğül boldılar tahāretdin fārīg bolup bergü sayını (9) tahāret alğan yerge tikip qoydılar şol zamān kükledi (10) el-kışsa hāzret-i şeyh celāleddin bağdādī kāfirlerni qoğlap (11) bir çuqurğa yetip érdiler kāfirler ol çuqur yerde (12) cem' bolup iken şol yerde hāzreti şeyh celāleddinni (13) şehid kıldı **قالوا اللّٰه وانا اليه راجعون** özge (14) leşkerler kāfirlerni qoğlap tağ tarafıge yürdiler el-kışsa (15) hāzret-i imāmlar öz leşkeri bilen namāzğa şürü' kıldılar **65^a** (1) kāfirlerniñ miñ kişisi bar érdi kök temür içinde (2) pinhānda buqturup érdi vaqt bolur kim sen cengge (3) kirgin dēp érdi kāfirler vaqtıni hāli tafip hāzret-i (4) imāmlarnı secde-gāhıda koy dēg boğuzlap şehid (5) kıldılar **قالوا اللّٰه وانا اليه راجعون** şol zamān (6) kün tutulup cihān qarañguluq boldı (7) tağlar titredi ve zemīn lerzege keldi ve yene cihān (8) yürüdi andın keyin kāfirler tuğni alay dēp inheme cedel (9) kıldı tuğça tuğni bermedi qollarını kesti hem bermedi (10) tizleriğa aldı tizlerini kesti boyunlarığa aldı anda hem (11) bermedi tuğ havāğa çıqıp gāib boldı cihān (12) qarañguluq boldı āsmāndın āvāz keldi yerdin (13) ğayru çıktı uşbu 'ālayıqıda üç kün yürüp andın (14) keyin rüşen boldı kāfirler qaçıp māçin tarafıge (14) revān boldılar leşkerdin qalğan kişi cem' bolup **65^b** (1) kördiler kim kırk kişi qalıpdur bular başlarığa tofraqlar (2) saçıp hāzret-i imāmlarnıñ mübārek ayağlarığa (3) yüzlerini sürtüp zār zār çün ebr-i nev-bahār yığlap (4) biz neçük kıılır-miz mübārek altun tuğlarını irkeşip (5) kelip éduk altun hizmetleridin maħrūm qaldıq (6) dēp gāhī bī-hoş ve gāhī hoşlarığa kelip aydılar kim (7) ey pādişāhlarım sizlerniñ aldılarıda cān bergey érdük (8) bu hālını körmegey érdük émdi neçük kıılır-miz meydānğa (9) yansaқ munça leşkerdin neme cevāb berür-miz biri atam (10) biri anam ve biri

 arınd şım d p yıglaşurlar n   k t kat (11) kılur-miz eger munda y rsek  ariblik a n   k
 kılur-miz (12) d p yetimlik e er kılıp yıglaş m n c t kılıp  rdiler (13)  v z keldiler kim ey
 y r nlarım  l k zidin   ib bolup (14) bizni   rl p her kim    z  kılrsa anı pest kılıpdın (15)
 isl m a y r [u] y ver boluņlar d p  v z keldi  ol zam n **66^a** (1)  l k zidin   'ib boldılar
 bir ki i  aldı anıņ atı (2) h zır baba  rdi v lidesi m ver ' n-nehirdin b y-ı h mle kelip (3)
  otende to olup u bu h nde kırk bir ya a kirip (4)  rdiler  azret-i im mlar bir k ni ey
 h zr  baba sen bizniņ (5)  abr-i p yımız bolur-sen d p  rdiler  ol h zr  baba d gen (6)
 m n c t kılıp aydılar kim ey p di ahlarım yal uz b ve (7)  aldım men n   k kılray tenh 
  arib b -kes men d p  rdiler (8)  azret-i im mlardın be aret boldı kim sen bizniņ  abr-i
 f ynızda (9) p -ber-c  bolup andın  azret-i yusuf  adir h n  azi a (10)  aber sal ıl aņa
 va iyyet kılıp  rd k her yerde bizler (11)  erbet-i  ah det n   kılrsa  bizniņ  em'
  azanmızni (12) ber-p  kılıp tu -ı ' lem ba lap va f-ı ev  f kılıņlar  st ne- (13) -
 lerimiz a carup ki i  oyup  aberd r boluņ d p  rd k (14) d p be aret berip  rdiler  azret-i
 h zr  baba yıglay (15) yıglay ka kar-ı zem nge rev n boldılar barıp  azret-i **66^b** (1) yusuf
  adir h n  azi a  aber berdiler  ol zam n (2) atlanıp ke elep ve k nd zlep yetip keldiler
 k rseler (3)  azret-i im mlarını m b rek ba larını tenleridin c d  (4) kılıpdur  ar   an
 i ide yatadurlar muni k r p (5) b -t kat bolup yine  o ları a kelip ve ba' zı b - o  (6)
 bolup k rseler kim  demniņ ulak-ı s yniņ (7) ta ıdıņ yatıpdur ma' l m bolmaydur kim
 m selm n  aysı (8) k fir  aysı iken d p m n c t kılıp aydılar kim (9) ey bar  ud  y 
  ud vend  m selm nlarını ve k firlerinı (10) tenlerini tunu alı bolmaydur d n -sen ve
 b n -sen (11) d p secde-g hda  rdiler sel peyd  boldı ta lar- (12) -dın su  oyuldu
  sm ndın yam ur ya ıp m selm nlarını (13) y zini k ble a ba turup  oydı k firlerini
 a ıtıp kitti (14) andın  azret-i im mlarını m b rek altun cesedlerini (15)  and k a salıp
 defin  ıldılar  zge  ehid  alih n- **67^a** (1) lerniņ m b rek cesedlerini mevta   abu  a
 yetg n e (2) istep tafıp defin  ıldılar tu -ı ' lem-i ni aneler kılıp (3) ve  atı  ta' ziyetler
 tutup yed-i b y kılıp h zr  baba (4) ba lı  kırk ki ini merf '  'l- alem kılıp  eyh  arub-ke 
 (5)  oyup ve  em' kazanlarını  v z n kılıp her  aysı a bir bir (6) ta' y n kılıp ka karını
 ta' allu at cem' nezre niy z  a k all h (7) zekavet deh yeklerini mez r-ı p r-env r  azret-i
 im m zebihler- (8) -niņ  a larıda ve  arubke leri e tafalap fer m   (9) bolmay du'   [u]
 tekbir kılıņlar d p  oyup  zleri ka kar a (10) yazdılar (390) t ri k a  c y z to san
 mu arrem aynıņ onı (11)  rdi  azret-i im mlar  erbet-i  ah det n   kılıp r h-ı (12) p kları
 'il -yı ' al n per-v z  ıldılar  azret-i yusuf (13)  adir h n  azi her yılda  azret-i im mlarını
 ravza-i (14) m b rekleri a kelip ziy ret kılıp nezre niy z bisy r (15) alıp kelip  azanlarını

aynatıp ve erāđlarını 67^b (1) yandurup meded isti' ānet tilep du' ā [u] tekbir ılıp (2) aytur ērdi kim her hācet-mend bolsa bu mūbārek ravzānı (3) ziyāret ılıp be-cā vū yerlerni hōş-vaqt ılıp azanlarını (4) aynatıp ve erāđlarını yandurup du' ā [u] tekbir ılısalar (5) dūnyā ve āhıretde hācetleri revā bolup hāzret-i imām- (6) -larınđ sāyesidin orun tutup şefā' at kōrer ki (7) hīç şekk yoktur hāzret-i imāmlarđa mūnkir bolsa dūnyādın (8) bī-īmān kitip ıyāmet kūni yūzi ara ve şermende bolup (9) şefā' atleridin maħrūm alurđa hīç şekk yoktur (10) ve yene her kim hāzret-i imāmlarınđ tezķirelerini oup yā outup (11) iřitip kōz yaşı ılsa ve hāzret-i imāmlarınđ hāıda (12) du' ā ve tekbir ılısalar bu dūnyāda ābrūy vū ' izzet vū āhıretde (13) şefā' at kōrerke hīç şekk yođdur inřa'llah te' ālā

(14) ki sōz başıdur hemme rāvī-y-ān

olar tavşifin eyleyin men beyān

(15) kōrūp incilde olar tavşif

hemme kā 'ināt olardur taķi 68a

(1) cānını pedā eyledi balaya

ki taşlap pādiřāhlıķını ber-bād eyledi

(2) ol zātı hevesi kōñūlge tūřūp

yūrekdin ōte ben cānıđa tūřūp

(3) olarđa cānını ılsa her kim niřār

ıyāmetde bolđası olar tāc-dār

(4) ma' nāsını andađ aytıpdurlar kim hāzret-i muħammed resūlu'l-lahınđ (5) rūhlarını hāzret-i ādem peyđamberni yaratmasdın seksen miň yıl (6) ēlgeri yaratıp řunār uř řūretide ve udret heveside (7) pervāz ıldurup mařrıkdın mađrībđa cābilsādın cābil- (8) -āđa on sekkiz miň ' ālemni temāřā ıldurup yūrgende ol (9) hay-ı bī-zevāl ve ol hūdāy bī-miřāl ve ādir-i gūl hāl ve dānende-yi (10) hūr ahvāl ve bende-yi hūr ef' āl hēkim lā-yezāl ol keremliđ ikemiz (11) bir ve bar allāh te' ālā tōrt deryā yarattı ki evvel deryā-yı ' ař (12) ikkini deryā-yı tava ūçūnci deryā-yı zūhd tōrtūnci bā-deryā-yı (13) faķir bu tōrt deryā-yı aħvālını deryā řūretide ılıp kōrsetti- (14) -ler hālā hāh lā-đanīni aa berdi tā kim sizni ādemlik bedenige (15) mūrekkeb ılđan hālilde yaratđay men dēgende 68^b (1) ol rehberi

cām-ı nūr-ı sa'adet ya'nî hâzret-i muhammed (2) resûlu'l-lahniñ rûhları deryâ-yı fakîrni hevâlap (3) hevâdın pervâz kılıp deryâ-yı fakîrğa çömdi andın çıkıp (4) kudret heveside turup turup silkindiler her â'zâ- (5) -larıdın kaçre kaçre su tamdı öñ közleridin tamğan (6) sudın aynı yarattı çeb közleridin tamğan sudın (7) sekkiz behiştini yarattı çeb kulaqlarıdın tamğan (8) sudın yette düzağnı yarattı hâzret-i âdem ebû'l-beşirni (9) hâzret-i muhammed resûlu'llah şa'llâhu 'aleyhi ve sellemniñ tufeylîdin (10) yarattı hâzret-i muhammed muştafa şa'llâhu 'aleyhi ve sellemni 'ibâdetliğ (11) ve hayâliğ kıldı olarnıñ ümmetlerini özge peygamberlerdin (12) efdal depdürler inşa'llah te'âlâ **من قال ذكرك لاله** (13) **الاله محمد رسول الله** olarnıñ ism-i şifâtları (14) bi't-tamâm 'arşniñ sâki ve behiştini eşikleride (15) fetiklikdürler **والله اعلم بالصواب** 69^a

(1) **bismi'l-lâhir rahmani'r-raḥîm**

(2) **الحمد لله ما انعم و الانسان ما لم يعلم و الصلوة السلام** (3) **والكرم** (4) **على سيد العرب و العجم و على اله و اصحابه ذوالفضل** ammâ pür taqşîr-i ğulâm fakîr hâzret-i eyşân mîr ğıyâsed- (5) -din aydılar kim müridniñ nazarı pîrniñ ikki kaçınıñ arasıda (6) bolğay tâ murâdiğa yeter dediler hâce-i büzruk aytıpdur- (7) -lar kim dervişlik lâzım hoş derdim nazarı der-ka-dem halvetdir (8) encümen-i seferdir vağan bolğay hoşdır dem-i nazarı der-ka-dem evvel (9) düvvüm ki nefsi hudây te'âlânıñ yadı bile alıp yene (10) hudây te'âlânıñ yadı bile nefis koyğay nazardır kadem (11) oldur ki yol mañsa püşt-pâydın özge yerge karlamağan (12) tâ aña ferâkende bolmağay halvetdir encümend ol bolur ki ya'nî (13) zâhir ya da halk arasıda bolsa hergiz ser-aḥvâlnı yene kişige (14) ma'lûm kılmağay seferdir vağan oldur ki öz cayıda (15) olturğay endişeni hermişe hudâ tarafıge kılğay mâl 69^b (1) ve dünyâ-yı vezn ü ferzend mundağ nêmersedin köñlini (2) savutğay hudây te'âlâ tarafıge mâ'il bolğay andın (3) uluğraq nitenci mestlik ve beyhüdelük rû berür (4) gâhî vücüdını yuturur özini ğarq-ı nūr içinde körer (5) ve gâhî özige kelür murâkıb-kâr niğar nerseler ve peygamberler- (6) -niñ ve ehlullahlarıñ ervâhları öz şüretige (7) kelip körenür pend [ü] naşîhat kılur her kaçsıları öz (8) sülüklerini beyân kılurlar ezber-i imtiḥân üçün (9) körenürler eger tāleb-i sâdıq bolsa öz pîriniñ emr (10) birle nêçük sülük kılıp bu derecege yetipdür hergiz (11) taqşîr kılmas eger bü'l-heves bolsa her ervâh ki iş buyursa (12) şuña mağrûr bolur olar buyurlar kim bu kişi bü'l-hevesdür (13) dep meded kılmas ol tāleb-i hayrânlığğa kalur (14) ve kâhî ot körenür vâk' i bolsa bakmak gerek kim eger (15) rüşen-i ot bilen bolsa raḥmânî turur nisbet-i 'aşqdur 70^a (1)

eger ot bed-reng ve duğ bolsa bilmek kerek kim şeytānī turur (2) eger çerāğ yāşām vāk' i bolsa peygamberniñ ehlullah rūhı (3) turur ol tecelli kıılır rūşen-i āftābğa oğşanur (4) körenür ol nūr raḥmānī turur aldıda muḥāzzar meyveler (5) ḥāzır bolup vāk' i bolsa ol vaqt pīrni ḥāzır kıılıp (6) teveccüh kıılıp baqmaq kerek eger raḥmānī bolsa pāklik ma' lūm (7) bolur eger ādem şūretlik kişi vāk' i bolsa köñlini cem' (8) kıılıp pīrni ḥāzır kıılıp baqmaq kerek pūr-nūr pūr-şelāfiyyet (9) körenür aña iltifāt kıılmāk kerek eger şeytānī bolsa (10) bir 'ayblık ma' lūm bolur ki yaqar ve güyā çolaq ya (11) tukur bed-beşerelik ma' lūm bolur mundağ nersege i' tiḳād (12) kıılıp bolmas eger tāleb-i şādık bolsa pīrni muḥkem tutar (13) ervāḥlarnıñ söziğe kirmes andın keyin ervāḥlar (14) bilür ki bu tāleb-i şādık iken dep meded kıılır (15) bu kişiğe qurb-ı vilāyet ḥāşıl bolur eger zıkrdin **70^b** (1) mundağ nitenci bolmas noqşān bolğan bolğay tevbe-yi (2) istiğfār kıılıp yene 'amelini iptida kıılğay ḥudāy te' ālādin (3) bölük nerseni köñüldin çıkarıp meşğüllük bolğay (4) uşbu zeylde nitenci bolsa yene bölük la ilahe illallah ḥudādın (5) bölük hiç mevcūd yoq dep nef' vücūd kıılıp taşavvur (6) bilen zarb kıılğay ma' nā oldur ki niyet-i mevcūd meger (7) ḥudāy te' ālā ikki zıkrniñ nitencisi beyān kıılduq (8) qalğan beş laḫifeni kitābğa baqıp 'amel kıılsunlar pes-zākir (9) bolsa tamām bedenige müteveccih bolsunlar bedenleri zākir bolğandın (10) keyin zıkr nef' işbātğa meşğül bolğaylar yene bölük (11) her kişi şeyḫlik da' vası kılsa aña firkat bolmasunlar (12) öz sebaqlarığa meşğül bolup ve istiḳāmet birle cedd-i ceḥd (13) kıılsunlar şeri' ātnı ber-pā tutsunlar beş vaqt namāznı (14) cemā' at bilen ötesünler tehcir-i işrāk ve istiḫāreni (15) terk kıılmasunlar şükr-i vuzūdın keyin tehcidin elgeri **71^a** (1) yüz merātibe istiğfār **استغفر الله ربّي من كل ذنب** ötep (2) aleyhni etsünler nā-cinslerdin ihtiyāt kıılmaq emr-i işāndur (3) bir himmetiñ **يا ارحم الراحمين** ammā ḥāce-i cihānnıñ (4) silsileleri ol ki ḥāzret-i ḥāce-i yā' qup ḥocām (5) ibn ḥāzret-i ḥāce-i cihān ḥocām danyāl ḥocām (6) ḥāce-i 'übeydullah ḥocām ibn ḥāce-i şadi ibn ḥāce-i işḫāk (7) ibn maḥdūm ā' zim aḥmed ḥāce ki ibn seyid celāleddin ibn (8) seyid burhāneddin ibn seyid ḥāce ibn seyid burhān- (9) -eddin kıılıç ibn seyid kemāleddin ibn seyid celāleddin ibn (10) şāḥ ḥasan ibn şāḥ ḥüseyin ibn seyid muḥammed ibn seyid aḥmed (11) ibn 'übeydullah ibn 'abdullah efzāl ibn ' 'abdullah ā' rec (12) ibn seyit tālib ibn imām ' āli mūsa rızā ibn imām mūsa (13) kızıñ ibn imām cā' ferī şādık ibn imām muḥammed bākır (14) ibn imām zeyne'l' ābidin ibn imām ḥüseyin ibn ' āli el-murtażā (15) kerimullah vecihī ve ibn fātıma-ı ez-zehrā ibn ḥāzret-i muḥammed muştafā **71^b** (1) şa'llāhu 'aleyhi ve sellem bir himmetiñ **يا ارحم الراحمين** **72^a** (1) ḥāzret-i sultān saltūq buğrā ḥān gāzi ḥāzret-i (2) peygamber şa'llāhu 'aleyhi ve sellem 'ālemdin ötüp üç (3) yüz ottuz üç yıldın keyin vücūdığa kelip (4)

tārīḥқа төрт yüz yigirmi tokkuzıda ‘ālemdin kitti (5) dēpdürler ḥotendeki ḥazret-i imām zebihler tārīḥ- (6) -қа үч yüz tokşan zülḥicce aynıḡ onı şehīd (7) bolğan pirān-ı yārkend ḥazret-i ḥoca muḥammed şerīf (8) pīrim tārīḥқа tokkuz yüz yetmiş üç ēdi ‘ā- (9) -lemdin bargan yā sittūn nevāḥī seydākī imām (10) muḥammed şādīḡ kirmānī başlıḡ şehīd-ālā tārīḥқа (11) ikki yüz seksen ikkide toḡulup üç yüz (12) élik ikkide şehīd bolğan tārīḥ ḥānlar (13) yārkendde mirzā aba bekirī kırık sekkiz yıl pādīşāh- (14) -lık ḥükümet sürdü ḥazret-i sulṭān (15) seyid ḥān yigirmi dört yıl ḥükümet sürdü **72^b** (1) sulṭān ‘ābdurresīd ḥān yigirmi sekkiz yıl ḥükümet (2) sürdi ‘ābdulkerīm ḥān ottuz dört yıl ḥükümet (3) sürdi ḥazret-i muḥammed ḥān on sekkiz yıl ḥükümet (4) sürdi sulṭān aḥmed ḥān ikki yıl ḥükümet (5) sürdi sulṭān abdullaṭīf ḥān on yıl (6) ḥükümet sürdi sulṭān aḥmed ḥān yigirmi (7) beş yarım yıl ḥükümet sürdi sulṭān abd- (8) -ullah ḥān ottuz ikki yıl ḥükümet sürdi yolbars (9) ḥān bir yıl bir ay ḥükümet sürdi ismā‘il ḥān (10) on bir yıl üç ay ḥükümet sürdi ‘ābdur resīd ḥān (11) ikki yıl beş ay ḥükümet sürdi muḥammed emin ḥān (12) beş yıl üç ay ḥükümet sürdi aḡ baş ḥān (13) sekkiz ay on ikki kün ḥükümet sürdi ḥazret-i (14) ḥācem pādīşāh atmış yıl ḥükümet sürdi tārīḥ- (15) -қа bir miḡ yüz atmış sekkizde şahādet taftılar **73^a** (1) ḥān ḥācem pādīşāh beş yıl ḥükümet sürüp (2) tārīḥқа bir miḡ yüz yetmiş üç ēdi koy (3) yılıda şahādet taftılar (4) tezkire ḥazret-i şeyḡ celāleddin ketekī (5) rāwī andaḡ rivāyet kılıpdurlar kim bir dü-ḡulātınıḡ (6) oḡlı naḡar-ı mirzā ḥazret-i muḥammed faḥrūddīn ḥocānınıḡ (7) aldılarıḡa kirip taḡşīr alıp aydı ey ḥācem babaları (8) ebū'l-fatīḡ ḥācemdın māḡa beşāret boldı maḡa ayttılar (9) sen barıp taḡar ḡalkını köçürüp deryā-yı zer- (10) -efşāndın keme birle ötüp tumşuḡ yārınıḡ nārı yanıda (11) ḡıṭay tümeniniḡ başıda ḡurḡan salıp taḡar ḡalkıḡa (12) özün serdār bolup oltuḡın ol yerge ḥazret-i (13) ḡāce-i ḡızır ‘āleḡü'l-selām yaḡınraḡ bereketniḡ şu‘r (14) aynı üç kiçe kündür basıp öltürdiler dünyā tamām (15) bolḡünça ol yerdin feyz-i fütūḡāt yemen ve bereket kim **73^b** (1) bolmas hemme kaşḡar-ı zemīniniḡ pāy-ı taḡt ol bolur munıḡ (2) bu yanıḡa pādīşāhlarınıḡ ve ṭarīḡat pīrlerniniḡ ḡadem ḡāḡī ol (3) bolur dēp yārkend aḡ koydılar ey pīrim maḡa bir du‘ā kılsun- (4) -lar şubu ḡalkıḡa emr ḡaṭṭı kılıp bersünler tā maḡa boyun tablık (5) kılmasonlar dēdi ḥazret-i muḥammed faḥrūddīn raḡmetullah ‘āleyḡ (6) ḡoş-ḡāl ḡurrem boldılar taḡar ḡalkıḡa nāme fütūdiler kim (7) naḡar-ı mirzānınıḡ sözidin çıḡmaḡlar nēme dēse andaḡ (8) kılıḡlar dēp naḡar mirzāḡa du‘ā kıldılar ottuz kişi ḡoşup (9) berdiler naḡar-ı mirzā barıp taḡar ḡalkıḡa ‘azīzlerniniḡ (10) nāmesini tutup berdiler nāmeni oḡup işitip bi-cān (11) dil ḡabūl kılsa keçürüp tibrediler kelip ol yārınıḡ (12) başıda ḡurḡan salıp öltürdi naḡar-ı mirzā ḡakim (13) boldı bu şöhret eṭrāf-ı ‘ālemge yayıldı kim taḡar ḡalkı (14) deryā-yı zer-efşāndın ötüp pāy

dube dēgen yerde (15) şehir binā kılıp olturupdurlar nazār mirzā dēgen (16) hākim ērmiş dēp hālāyık birbirin yıǵlap beş yıl- (17) -da on miñ öylük kişi boldı andın keyin yārkend atandı **74^a** (1) el-kıışsa bir cuma^ç kiçesi hāzret-i mevlānādın hāce muḥammed (2) faḥrūddīn raḥmetullah ^çāleyhğa beşāret boldı ayd- (3) -ılar kim ey ferzend-i sulṭān aḥmed hān yārkendğa barıp (4) oltursun yārkendni pāy-ı taḥt kılduḡ dēp ḡāib (5) boldılar ertesi hānı çırlatıp aydılar ey hān (6) maña bu bām hāzret-i mevlānādın beşāret boldı sizni (7) barıp yārkendde oltursun dēdiler hān ḡofup (8) hāzret-i mevlānā taraflarıge ta^çzīm kılıp olturdılar (9) hāzret-i hācedin du^çā iltimas kıldılar hāzret-i (10) hāce du^çā kıldılar mübārek bolsun barıḡ dēdiler (11) ammā hāzret-i mevlānādın bī-ḡaber bolmān dēdiler hān (12) ḡoş bolḡay dēp çıkıp cāpduḡğa muḡayyed bold- (13) -ılar el-ḡaraḡ tarḡun baḡş olup altun baḡş (14) pīr bolup aydı hāzret-i hāce büzürk-vārdın tile- (15) -diler köhnesal kişi ḡūbdur dēp hāzret-i (16) hāce muḥammed faḥrūddīn ḡocām barsun dēdiler (17) hāzret-i sulṭān aḥmed hān yette yüz kişi bile **74^b** (1) yārkendge kelip taḥtda olturdılar altun baḡşğa (2) bir arıḡ çölde kılıp berdiler nişāne hem kılıp berdi (3) ol kentni baḡş arıḡ atadılar soḡkı yılı altun (4) baḡş öldi el-ḡaraḡ sulṭān aḥmed hānıḡ (5) küçleri ḡadiçe sulṭān begim bir yıldın keyin bir (6) oḡul toḡdılar aña sulṭān sā^çid hān (7) aḡ ḡoydılar sulṭān aḥmed hān yārkendge toḡḡuz (8) yıl pādīşāhlık ḡaldılar ikki sal öylük kişi (9) boldı andaḡ rivāyet kılurlar kim cevārisniḡ oḡlı (10) hāce ḡulī mirzā anıḡ oḡlı evvelce ḡulī mirzā anıḡ oḡlı (11) mirzā ebū bekir mirzā ērdi ebū bekir mirzā sulṭān (12) aḥmed hāndın köḡli kılıp hāzret-i hāce aḡrār (13) velīniḡ ḡaşlarığa barıp niçend zamān olarıḡ (14) ḡidmetleride boldı bir kün ebū bekir mirzā hāce aḡrār- (15) -ğa aydı ey büzürk-vār maña destūr bersünler du^çā (16) ḡılsunlar men yārkendge barıp hān bolup şubu (17) hānḡa kızılca birle toldur ey dēp vā^çde kıldı hāzret-i **75a** (1) hāce aḡrār du^çā kıldılar destūr berdi aydı ki ey (2) mirzā ebū bekir barıḡ berdim dēdiler mirzā ebū bekir- (3) -niḡ ellig üç nökeri bar ērdi şunıḡ birle yārkend- (4) -ge keldi hāzret-i sulṭān aḥmed hān beş künlük (5) avğa taḡar tā saḡme ötüp ērdiler nazār mirzā şehir- (6) -de ḡalıp ērdi ebū bekir mirzā şaḡrāda bu ḡaberni işitti (7) tün yarımı bile āheste şehirge kirdi nazār-ı mirzānı tutup (8) öltürdi şehirni basıp olturdi

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DİZİN

4.1. Gramatikal Dizin

-A- (ā, ʿā, a)

āb: (Far.) su -4-

ā. 040b/14

ā.-ı cārī 043a/14

ā.-ı zemzem 022b/08

ā.-ı zemzemde 022b/09

ābrūy: (Far.) şeref, haysiyet, izzetinefis

-1-

e. 067b/12

ʿ**ācāib:** (Ar.) çok tuhaf şey, anlaşılmaz.

-1-

ʿā. 041a/03

ʿ**aceb:** (Ar.) acabâ, hayret, gariplik, şaşılacak şey. -5-

ʿā. 029a/01, 033b/10, 054b/03, 057b/15

ʿā.-i hāl 020a/04

ʿ**āciz:** (Ar) eli ermez, beceriksiz, kabiliyetsiz. -4-

ʿā. kelse 045b/10

2. zayıf, güçsüz.

ʿā.+ ler 057a/13, 057a/14

ʿā.+ leri 026a/10

aç - : (T.) açmak, aralamak, çözmek. -13-

a.- ğan 013b/01, 039b/06

a.- ğaymiz 047b/14

a.- ğumdur 012b/15

a.- ğunçı 037a/13

a.- ıñ 018b/05

a.- ınlar 014b/07

a.- ıp 015a/04

a.- mak 047b/10

a.- mañnı 039a/15

a.- tılar 014b/08

açıl -: (T.) açmak işine konu olmak. -5-

a.- dı 009b/10, 032a/07

a.- ıpdur 014b/10

a.- may 040a/04

a.- ur 043a/10

ʿ**adāvet:** (Ar.) düşmanlık, hasımlık, husûmet. -1-

a.+ i 033a/09

ādem: (Ar.) insan, beşer -8-

ā. 009a/08, 022b/12, 070a/07

ā.+ ler 029b/05

ā.+ lerni 029b/02

ā.+ ni 059a/15

ā.+ niñ 051b/12, 066b/06

ādemī (Ar.) insana, insan oğluna âit, insanla ilgili. -1-

a.+ ler 054a/07

ādemlik: (Ar.+T.) insanlık -1-

a. 068a/14

adım: (T.) yürümek için yapılan ayak atışlarından her biri. -1-

a.+ ızniñ 061b/06

āfet: (Ar.) büyük felaket, belâ. -1-

a.-i asmāndın 039b/15

āfitāb: (Far.) güneş. -4-

ā. 017b/15

ā.-ı mağrīb 003b/06
ā.-ı maşrık 003b/09
ā.-ı subh 007b/14
afv: (Ar.) suçunu bağışlama. -1-
‘ a. kılğıl 017b/05
ağa: (T.) büyük kardeş, yaşça büyük, bey,
amir, başkan. -6-
ā. 025b/15, 033b/03, 033b/09,
035b/02
ā.+ ları 035b/10
ā.+ sı 033b/11
āgāh: (Far.) bilgili, haberli, uyanık. -2-
ā. 052a/1a
ā. kıldılar 043a/04
ağır: (T.) ağır -1-
a.+ mu 038b/13
ağırık: (T.) hasta, dertli. -6-
a. 029a/09, 029b/02
a.+ ı 040a/15
a.+ ı bolğan 040b/13
a.+ ığa 040a/01
a.+ ıñızlarğa 029b/01
ağız: (T.) 1. yüzde, avurtlarla iki çene
arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp
vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye
başlandığı organ. -5-
a.+ ı 005a/06,
2. çıkış yeri.
a.+1 061b/01
a.+ ını 061a/10, 061b/02, 063b/13
‘ **āhd:** (Ar.) söz verme. -1-
‘ ā. kıldılar 064a/08
āheste: (Far.) yavaş, ağır, yavaş yavaş.
-2-

ā. 057a/05, 075a/07
ahir: (Ar.) son, sonraki, en sonra. -2-
a. 043b/06
a.+ ı 046/12
āhīret: (Ar.) öbür dünyâ, öteki dünyâ.
-4-
ā.+ de 067b/05, 067b/12
ā.+ ke 009a/13
a.-i büzürk-vārlar 040a/14-15
āhīretlik: (Ar.+T.) ahiretlik. -1-
ā. 013a/15
ahīrū'l-emr: (Ar.) en nihâyet, sonunda
-1-
a. 046a/13
ahvāl: (Ar.) oluşlar, bulunuşlari durumlar.
-1-
a. 068a/10
ak: (T.) beyaz -1-
a. 049a/11
ak -: (T.) sıvı maddeler veya çok ince taneli
katı maddeler bir yerden başka bir yere
doğru gitmesi -2-
a.- ıp 061a/15
a.- tı 064b/03
‘ **ākībetū'l-emr:** (Ar.) bir işin sonu. -6-
‘ ā. 001b/05, 008a/03, 034a/02,
057a/03-04, 060b/14, 061a/05
akın: (T.) akan, devam eden -1-
a. 060b/15
akıt -: (T.) akıtmak . -1-
a.- ıp 066b/13
akız -: (T.) akıtmak, yaş akıtmak.
-1-
a.- ıp turdılar 019b/01

‘**ākıl**: (Ar.) akıl, us. -2-

‘ā.+ ıġa 013a/01

‘ā.-ı zīr 038b/07

‘**ākıl**: (Ar.) akıllı. -1-

‘ā. 027a/14

akrabā: (Ar.) aralarında soy yakınlığı olanlar. -2-

a. 043a/02

a.+ larını 024b/09-10

al -: (T.) 1. yeterlilik fiili -62-

a.- ay 065a/08

a.- dı 027a/10, 036a/07

a.- dılar 028b/12

a.- ġaymiz 061a/05

a.- ayın 060a/13

kesip a.- ınlar 006b/09

a.- ıpdurlar 001b/13

a.- ıp turdı 003a/08

a.- maḡ 061a/11

a.- urmu 054b/14

2. kesmek, öldürmek

a.- dı 065a/10

a.- ıp 007a/07, 007a/08

3. gitmek, yok olmak

a.- dılar 005b/08

basıp a.- ıpdur 006b/13

4. koymak

a.- ıp 034a/12, 035b/06

5. olmak

a.- sun 063b/12

6. evlendirmek

a.- ıp 037a/11

7. almak, yanına almak

a.- dı 002b/02, 033b/07

a.- dılar 027b/08

a.- ġan 064b/09

a.- ġaymiz 061a/05

a.- ıp 012a/07, 012a/08, 022b/08,
024b/09, 026b/01, 027b/01, 033b/14,
034a/01, 035a/04, 037a/10, 037a/11,
038b/09, 043b/09, 047b/09, 049a/08,
051a/15, 053b/12, 054b/01, 054b/04,
057b/01, 058b/05, 058b/08, 060a/12,
061a/10, 061a/14, 062a/07, 063b/10,
067a/15, 069a/09, 073a/07

‘aleyk a.- ıp 052b/05

a.- ıpdur 032a/10

‘aleyk a.- madılar 052b/15

a.- maḡ 003a/10,

a.- maḡ kerek 005b/07

a.- sa 036a/05

a.- urlar 044a/07

savġurup a.- dı 004b/10-11

a‘lā: (Ar.) daha yüksek, en yüksek, pek yüce. -1-

a. 041b/04

‘**ālayıḡ**: (Ar.) alakalar, ilgiler, bağlar.

-1-

‘ā.+ ıda 065a/13

aldı: (T.) ön, ön kısım. -23-

a.+ da 021a/14, 058b/05, 070a/04

a.+ ġa 029a/04, 053b/12, 054b/10,

057a/02

a.+ lardın 064b/05

a.+ larıda 025a/15, 026a/02,

048a/05, 048a/06, 052a/06, 065b/07

a.+ larıġa 030b/01, 042b/11,
049a/08, 051a/04, 052b/13, 057a/15,
073a/07

a.+ mızda 058a/12

a.+ mızġa 055b/02

a.+ nı 060b/12

‘**āle'd-devām:** (Ar.) dāimi sūrette, boyuna,
süreklı olarak. -2-

‘ā. 041b/08, 042a/03

aleyh: (Ar.) Üzere, üzerine, onun üzerine
-1-

a.+ ni êtsünler 071a/02

‘**ālem:** (Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan
şeylerin bütünü, kâinat, evren. -33-

‘a. 004a/11, 009b/10, 015b/01,
020b/02, 042a/15, 049b/11, 050a/08,
052a/01

‘ā.+ din 037a/06, 072a/02, 072a/04,
072a/08-09

‘ā.+ ge 001b/11, 013b/05, 024a/05,
035b/11, 035b/13, 052a/02, 054b/06,
073b/13

‘ā.+ leri 021a/12

‘ā.+ lerıġa 049a/15

‘ā.+ ni 003b/07, 003b/10, 034b/02,
051b/13, 068a/08

‘ā.+ niġ 024b/07, 031a/01

‘ā.-i beġāġā 042b/15

‘ā.-ı zāhir boldı 049a/11

ālem-dār: (Ar.+Far.) bayrak taşıyan. -1-

ā.+ ları êrdim 062a/06-07

‘**aleyhi's-selām** (Ar.) "ona selam olsun!"
manāsında kullanılır. -1-

‘a.+ nıġ 011b/11

‘**aleyk:** (Ar.) üzerine -3-

‘a. 051a/15

‘a. alıp 052b/05

‘a. almadılar 052b/15

alış -: (T.) akmak -1-

a.- ıp 064b/03

‘**ālī himmet:** (Ar.) himmeti yüksek olan.
-7-

‘ā. 042b/15

‘ā.+ lerıġe 012a/15

‘ā.+ lerni 013b/12

‘ā.+ iġe 011b/09

‘ā.+ ini 014a/07-08

‘ā.+ ni 014a/07

‘ā.-i ferzendlerimni 014a/14

allāh: (Ar.) tanrı -2-

a. 022b/02, 067a/06

allāh te'ālā: (Ar.) "hayır da şer de yüce
Allah'tandır" anlamında kullanılır. -33-

a. 011a/12, 013a/08, 013a/14,
013b/05, 013b/12, 013b/15, 014a/04,
018a/06, 018a/15, 019b/05, 019b/08,
019b/09, 019b/12, 019b/14, 020a/06,
022b/05, 023b/05, 023b/11, 024b/03,
037a/03, 068a/11

a.+ dın 017b/08, 018b/12

a.+ ġa 015a/05

a.+ nıġ 012a/01, 012a/08, 012a/09,
012a/12, 014b/01, 014b/05, 018a/07,
032a/15

a.+ nıġ kılgan 020a/13-14

allāhu ekber: (Ar.) "Allah en büyüktür"
anlamında olup Allah'ın yüceliġini
belirtmek için kullanılan, ezanın ve kâmetin

de ilk cümlesini teşkil eden söz, tekbir.

-2-

a. 058b/03, 058b/10

alte: (T.) (s.s) altı sayı -1-

a. 003a/04

alte miñ: (T.) (s.s) altı bin sayısı -4-

a. miñ 005b/05, 008a/04, 008a/12,
009b/08

altun: (T.) altın. -10-

a. 026a/01, 048a/03, 065b/04,
065b/05, 066b/14, 074a/13, 074b/01,
074b/03

a. bolurlar 040b/10

a. kılguçıdır 040b/07

ālūde: (Far.) bulaşmış, bulaşık. -1-

ā. bolğan 040b/08-09

amān: (Ar.) yardım isteme, imdat dileme.

-1-

a. bermey 005a/13

‘**amel:** (Ar.) niyet. -2-

‘a.+ ini 070b/02

‘a. kılsunlar 070b/08

amenü'r-resül: (Ar.) peygamber -1-

e.+ ni 043b/05

āmīn: (Ar.) öyle olsun, yâ Rab duâmızı
kabul eyle! -5-

ā. 013a/03, 021b/05, 048a/10,
053a/14, 054a/03

ammā: (Ar.) ama, fakat, lâkin, ancak; şu
kadar ki. -11-

a. 008a/11, 027a/05, 039b/15,
040b/02, 040b/03, 052b/08, 057b/14,
064a/03, 069a/04, 071a/03, 074a/11

ana: (T.) Anne, evlat sahibi kadın -6-

a. 004a/12, 041b/09, 065b/14

a.+ larını 020b/02, 020b/15

a.+ m 065b/10

ança: (T.) onun gibi, o kadar, o şekilde,
öyle. -1-

a. 021a/10

anda: (T.) orda -2-

a. 008b/08, 065a/10

andağ: (T.) o şekilde, öyle, oradaki. -35-

a. 003a/08, 003b/02, 004b/04,
004b/13, 005b/03, 007a/14, 008b/08,
008b/12, 010b/04, 011a/05, 012b/13,
012b/15, 016b/01, 019a/11, 025a/05,
026a/05, 033b/03, 034a/09, 040b/11,
045a/12, 046b/15, 055b/06, 056b/03,
059a/09, 063b/05, 064b/02, 068a/04,
073a/05, 074b/09

a. bolsa 048a/09, 053a/04, 058a/02

a.+ ka 031a/14

a. kılığlar 111 073b/07

a. kılıpdurlar 063b/08

andın: (T.) ondan, sonra -62-

a. 001b/02, 007b/03, 007b/04,
015b/04, 016a/05, 016b/01, 017b/01,
018b/11, 018b/14, 020a/09, 020b/08,
020b/09, 020b/13, 021a/02, 021a/04,
021b/15, 022a/02, 022a/14, 022b/10,
023a/02, 025a/07, 030a/10, 030a/11,
032a/04, 035b/06, 057b/05, 065a/08,
065a/13, 070a/13, 073b/17

2. ondan sonra

a. 016a/03, 017a/14, 017b/10,
018b/07, 018b/08, 019a/05, 020b/12,
022b/03, 025a/08, 026b/14, 026b/15,

028b/02, 028b/10, 029a/06, 029b/08,
030b/03, 030b/07, 030b/12, 035a/13,
035b/05, 036a/08, 036a/10, 036a/13,
036b/08, 041b/09, 042a/12, 060a/14,
060b/09, 066a/09, 066b/14, 068b/03,
069b/02,

ān-ḥazret: (Far.) Şahıs veya kutsal sayılan
varlık isimlerinin başına getirilip Farsça
isim tamlaması şeklinde kullanılır ve saygı
ifâde eder. -26-

ā. 013b/07, 013b/08, 013b/13,
014a/04, 014a/11, 014b/09, 015a/02,
015b/02, 016a/02, 016a/10, 016a/12,
016a/14, 016b/02, 017b/06, 018b/03,
018b/06, 019b/02, 020a/07, 045a/12,
047a/08, 048a/06

ā.+ ğa 018b/11

ā.+ iniñ 012a/13

ā.+ ni 022a/06

ā.+ niñ 017b/09

ā.-i şa'llāhu 'aleyhi ve sellemniñ
055a/10-11

anı: (T.) onu -1-

a. 003b/04

anıñ: (T.) onun -15-

a. 003b/03, 011a/09, 014a/06,
014a/07, 038b/14, 040b/06, 040b/09,
043a/09, 043a/11, 056a/02, 060b/04,
066a/01, 074b/10

a' nī: (Ar.) yāni -3-

a. 010a/05, 037b/08, 045a/01

aña: (T.) ona -10-

a. 002a/09, 012a/06, 012a/07,
057b/15, 066a/10, 068a/14, 069a/12,
070a/09, 070b/11, 074b/06

añı: (T.) onu -1-

a. 033a/12

añla -: (T.) anlamak, idrak etmek, hatıra
getirmek. -2-

a.- p 002b/01, 025a/02

añlan -: (T.) anlaşılma-1-

a.- dı 058b/14

ār: (Ar.) utanma. -1-

ā.+ dur 055b/08

ara: (T.) iki şeyi birbirinden ayıran uzaklık,
aralık, boşluk, mesafe. -19-

a.+ dın 045b/01

a.+ ğa 054b/01, 054b/04

a.+ mızdaki 033b/1

a.+ sı 035a/04

a.+ sıda 004b/06, 054a/09, 063b/09,
069a/05, 069a/13

a.+ sıdın 040a/05, 048b/03, 049a/09,

049b/11, 050a/08, 050b/08, 052a/01

a.+ sığa 058b/13

a.+ sıtā kılıp turdı 031a/14

ārā: (Ar.) fikirler -1-

ā. ěmes 027a/12

arala -: (T.) aralık etmek, araya girmek,
ayırmak. -2-

a.- p 027a/07, 039b/13

ārām: (Far.) durma, dinlenme. -1-

ā. 063b/12

ārāste: (Far.) süslü, süslenmiş, bezenmiş.
-7-

ā. berip 031a/11

ā. kıldı 028b/01
a. kıılıp 043b/02
a. kıılıp êrdiler 056b/08
ā. kıılıp turdı 054b/07, 063a/12
ā. kıılıp turdılar 063b/03
arıķ: (T.) Zayıf, güçsüz, çelimsiz, lâğar.
-2-
a. 074b/02, 074b/03
‘ārif: (Ar.) bilgili, bilgi sahibi. -1-
‘ā. 040b/03
arķa: (T.) arka, sırt. -10-
a.+ dın 063a/02
a.+ larıda 052a/10
a.+ larıdın 009a/01
a.+ mızdın 047a/15
a.+ sıdın 060a/07, 060a/10, 060b/13,
062b/11, 062b/13
a.+ sığa 036a/06
armān: (Far.) derman -2-
ā.+ ım 052b/09
armānlıg: (Far.+T.) dermanlı. -1-
a. êrdük 053a/08
‘arşā-ı ‘areşat-ı kıyāmet: (Ar.) kıyamet
gününün yeri. -1-
‘a. 039a/04-05
arşlan: (T.) dört ayaklı, yırtıcı, çok kuvvetli,
kedi cinsinden memeli hayvan. -1-
a.+ lar 006b/15
‘arş: (Ar.) gök, arş. -9-
‘a.+ nı 031b/14, 048a/14
‘a.+ nıñ 011a/13, 014b/11, 068b/14
‘a.-ı kürsī 009a/05-06, 013b/04,
014b/08
‘ā.-ı nūrıdın 013b/11

‘arz: (Ar.) sunma. -5-
‘a. kııldı 060a/08
‘a. kııldılar 030b/02, 053a/12,
057b/04, 059b/12
‘a. kıılıp 054a/01
‘arz-dāş: (Ar.+Fr.) hatıra, muhtıra, andaç.
-1-
‘ā. kıılıp 046b/14
ārzū: (Far.) istek, heves. -7-
ā. 013b/11, 018b/04
ā. kııladur 011b/11
ā. kııladurmiz 012a/14
ā. kıılıp 039a/06 -07
a.+ muz 048a/04
ā.+ ırızlarğa 013b/14-15
ārzülüg: (Far.+T.) istekli, hevesli. -1-
ā. 053a/08
as -: (T.) asmak -7-
a.- ıp 026b/06, 029b/15, 052b/12,
055b/02, 058a/11, 059b/10
a.- ıpdur 060b/01
āsān: (Far.) kolay. -3-
ā. bolur 061a/11
ā.+ dur 059a/15
ā. kıılurlar 044a/09
‘asker-i hūn-hār: (Ar.+Far.) z’alīm asker.
-1-
‘a. 002b/08
aşlā: (Ar.) hiç bir vakit. -1-
a. 052b/09
āsmān: (Far.) gök, semâ -13-
ā. 013a/02, 014b/10, 032a/07,
048a/12, 052a/11
ā.+ da 059a/10

ā.+ daki 064a/13
ā.+ dın 065a/12, 066b/12
ā.+ nıñ 014b/08
ā.-ı dervāzelerini 014b/07
ā.-ı zemīn 064a/13
ā.-ı zemīnni 056b/05
ast: (T.) alt, aşağı -1-
ā.+ ıda 060b/09
āstāne: (Far.) eşik, payitaht. -3-
ā.+ lerimizğa111 066a/12
ā.+ side 013a/12
ā. tururlar 044a/04
astap : (T.) alt, aşağı -2-
a. 061a/02, 061b/06
astın: (T.) alt, aşağıya doğru. -1-
a. 031b/14, 048a/14
aş: (Far.) yemek -3-
a. 022a/13, 063a/11
a.+ larını 063b/01-02
‘aşere: (Ar.) on kişi veya on şeyin toplamı,
10’lar, onluk. -1-
‘ā.+ sini 036a/14
‘āşık: (Ar.) birine, bir şeye tutkun. -2-
‘ā. érdi 005b/10
‘ā.+ lar 040b/04
‘aşk: (Ar.) bir kimse veya bir şeye karşı
duyulan çok kuvvetli sevgi ve bağlılık, aşırı
muhabbet. -1-
‘ā. 038b/12
at¹: (T.) at, beygir -24-
a. 005a/13, 005b/01, 056b/12,
073b/03, 074b/07
a.+ a 005a/10

a.+ dın 009a/02, 048b/13, 052b/03,
053a/11, 064b/07
a.+ ı 004b/15,
a.+ ını 008b/02,
a.+ nıñ 005a/11
a.+ ınıñ 004b/05, 005a/09-10
a.+ larınıñ 051a/06
a.+ nıñ 051b/13
at²: (T.) ad, isim
a. koydılar 037a/04
a.+ ı 066a/01
a.+ ım 030a/03
a.+ ınıñ 030a/03
a.+ ını 019b/15, 020b/12
at-: (T.) bir cismi bir yöne doğru fırlatmak.
-9-
a.- ar 063b/10
a.- madı 029a/05
a.- mañ 063b/10
a.- tı 049b/10, 050a/07
tañ a.- tı 050b/07
a.- tı érse 051b/15, 064a/01, 063a/09
ata: (T.) baba, ata, ced, ihtiyar. -6-
a. 005b/11, 029b/10
a.+ ları 008a/08
a.+ larınıñ 009b/06
a.+ m 065b/09
a.+ sığa 029b/10
‘atā: (Ar.) ihsan, bağış. -6-
‘a. kıladur 019b/05-06
‘a. kıldı 015a/07, 015a/11
‘a. kılğıl 028a/10
‘a. kılğay érdi 013b/12
‘a.+ sığa 020a/14

ata -: (T.) birini bir göreve getirmek, tayin etmek. -1-

a.- dılar 074b/03

atan -: (T.) bir göreve getirilmek, tayin etmek. -1-

a.- dı 073b/17

āteş: (Far.) od, hararet, kırgınlık. -3-

a.+ lerini 023a/01

ā.-i dūzahdın 033a/15

ā.-i dūzahka 021a/15

atğu: (T.) Binme, yük çekme ve taşıma hizmetlerinde kullanılan, Orta Asya menşeli, tek tırnaklı, memeli hayvan -1-

a.+ suz 008b/12

atlıg: (T.) adlı -2-

a. 025b/11, 027a/13

atmış: (T.) altmış -2-

a. 008b/14, 072b/14

atan-: (T.) binmek, ata binmek -1-

a.-ıpdurlar 041a/06

aılan -: (T.) ata binmek, sefere çıkmak. -10-

a.- dılar 032a/06, 061b/07, 064a/10, 064a/12

a.- ğaysızler 024b/14

a.- ıp 008a/14, 057a/01, 060a/09, 066b/02

a.- ur 002a/06

av: (T.) karada, denizde ve gölde veya akarsularda evcil olmayan hayvanları vurma veya yakalama. -4-

a. 039b/03, 047a/02

a.+ ğa 075a/05

a.+ ğā 047a/01

āvāz: (Far.) ses, sedâ -8-

ā. 017a/04, 022b/04, 065b/13

ā. keldi 065a/12, 065b/15

ā.+ larını 001b/03-04

ā.+ nı 013a/03, 022b/06

āvīz-ān (Far.) asılı, asılan. -2-

ā. kılp 053b/07, 067a/05

avla -: (T.) biri avı diri veya ölü olarak ele geçirmek. -1-

a.- p 039b/03

ay -: (T.) söylemek, konuşmak. -167-

a.- dı 002a/07, 002b/02, 002b/05, 004a/06, 004a/07, 005b/10, 006b/08, 007a/06, 007a/07, 008a/01, 008a/12, 008a/14, 008b/02, 008b/08, 014a/03, 024a/01, 024a/13, 028a/06, 028b/08, 029a/13, 029b/09, 029b/10, 031a/07, 033b/10, 034b/02, 034b/07, 034b/10, 034b/12, 035a/11, 035b/08, 043a/08, 046a/02, 046b/08, 054b/15, 055a/02, 055b/09, 055b/10, 055b/12, 055b/15, 057a/09, 057a/12, 057b/03, 057b/08, 057b/11, 057b/13, 060a/04, 060b/03, 061a/09, 073a/07, 074a/14, 074b/14, 075a/01

a.- dılar 001b/15, 002a/04, 003b/14, 005b/06, 005b/15, 006a/07, 007b/11, 008a/01, 008a/06, 008b/04, 009a/03, 009a/11, 010b/13, 011a/02, 013a/08, 013b/09, 013b/14, 014a/05, 014a/09, 015a/03, 015a/15, 015b/11, 015b/09, 015b/14, 016a/09, 016a/10, 018a/13, 018b/01, 019b/02, 020a/03, 020a/06, 021a/13, 021b/10, 022a/07, 022a/09,

023b/02, 023b/03, 024a/15, 025a/12,
025b/04, 025b/06, 025b/12, 026a/07,
027a/07, 027a/11, 027b/09, 027b/11,
027b/15, 028b/03, 028b/15, 030b/04,
031b/12, 032a/04, 032a/11, 032a/12,
033a/14, 033b/12, 033b/14, 034a/05,
035b/10, 036a/02, 036a/04, 036a/07,
036a/15, 036b/10, 037a/03, 040a/13,
042b/13, 043b/12, 045b/08, 046a/10,
047a/03, 048a/01, 048a/09, 048b/14,
049a/02, 049a/09, 049b/06, 051b/03,
051b/04, 052a/13, 052b/07, 053a/03,
053a/06, 053a/07, 053b/05, 053b/13,
055a/06, 055a/09, 055b/07, 057b/02,
058a/02, 058a/09-10, 058a/15, 059a/01-02,
059a/14, 059b/06, 060b/15, 061a/05,
061b/05, 061b/13, 062a/06, 062a/09,
062a/13, 062b/04, 063a/04, 063a/15,
065b/06, 066a/06, 066b/08, 069a/05,
074a/02-03, 074a/05
a.+ ğay 012a/01
a.- ğaylar 012a/04, 012b/02
a.- ğıl 004a/07
ay: (T.) yılın on iki bölümünden her biri
-10-
a. 020a/15, 072b/09, 072b/10,
072b/11, 072b/12, 072b/13
a.+ dın 020b/03
a.+ nı 068b/06
a.+ nı 067a/10, 072a/06
ayağ: (T.) ayak -17-
a. 004a/01
a.+ ı 005a/10
a.+ ları 009a/04, 029a/12

a.+ larıda 009b/06
a.+ larıga 021b/02, 021b/04,
024a/08, 025a/12, 030a/01, 031b/15,
033b/01, 048a/01, 059b/11, 065b/02
a.+ larıgā 029b/05-06, 060b/02
‘ayān: (Ar.) belli, açık meydanda. -1-
‘a. 009a/09
‘ayblık: (Ar.+T.) kusurlu -1-
‘a. 070a/10
āyet: (Ar.) kur'an surelerini oluşturan
kısmılardan her biri. -3-
ā.+ niñ 039a/08, 042b/05
ā.-i rahmetde 020b/06
āyine: (Far.) ayna -4-
ā.+ dın 010b/09, 010b/15 040b/09
ā.-i tağnı 041a/11
aylık: (T.) belirli aydan beri var olan.
-1-
a. 047a/01
‘ayn: (Ar.) aslı, kendisi. -2-
‘a. 005a/09, 006a/13
ayrıl -: (T.) bir yerden, bir kimsenden, bir
şeyden uzaklaşmak. -3-
a.- ıp 043a/12
a.- mağunça 020b/03
a.- maydurmiz 021b/08
‘ayş: (Ar.) yaşama -2-
‘a.+ ğa 061a/01
‘ā.-ı ferāğatke 053b/02
ayt -: (T.) söylemek, demek -20-
a.- ğıl 055a/10, 055b/01
a.- ğıl 034b/09, 056a/08
a.- ıp 010b/12, 060b/06, 061a/11
a.- ıp turdılar 010b/13

a.- ipdur 046b/07
a.- ipdurlar 023b/08, 068a/04,
069a/06-07

a.- mak 052b/01
a.- mak kerek 055b/13
a.- may 033b/03
a.- sağ 034b/09
a.- tılar 073a/08
a.- ur  di 009a/05
a.- ur  rdi 067b/02
a.- ur  rdiler 042a/12

‘az : (Ar.) yas, matem. -1-

‘a. kılsa 065b/14

a‘z : (Ar.) v c du meydana getiren
paralar, organlar; organ -5-

a.+ ları 017a/12, 017a/13, 017b/01

a.+ larının 068b/04-05

a.+ ların 019b/07

‘az b l-‘ar f: (Ar.) araf azabı -1-

‘a. 061b/11

azimet: (Ar.) kararlılık -1-

a. 041b/06

‘az z: (Ar.) muhterem, sayın -2-

‘a.+ d r 060a/14

‘ .+ lernin 073b/09

-B-

b b: (Ar.) bir kitabın b l mlerinden her
biri. -1-

b. 007a/11

baba: (T.) ocuğu olan erkek, peder. -5-

b. 020a/06

b.+ ları 007b/08, 008a/01, 073a/07

b.+ sı 039b/04

b -er g-ı meclis-i im n: (Ar.+Far.) iman
meclisnin ışığıyla -1-

b. 007b/01-02

b d: (Far.) r zgar, yel, hava. -1-

b. 042a/14

b -dery -yı fak r: (Far.+Ar.) hilik deryası
ile -1-

b. 068a/12-13

bağ-ı bost n: (Ar.) bahe -1-

b. 041b/10

bağla -: (T.) bağlamak, tutmak, raptetmek,
zaptetmek. -19-

b.- dı 003a/08

b.- dılar 008b/01, 035a/13

b.- đan 038b/01-02

b.- p 002b/03, 010b/11, 017b/10,
019a/04, 035b/06, 051a/07, 052a/08,
058b/13, 062b/07, 066a/12

b.- p turd  003a/11-12

b.- p turdılar 003a/12, 003b/11,
053a/10, 053b-054a/15-01

bah dur: (Far.) yiğit, kahraman. -3-

b. 051a/04, 057a/01, 062b/06

bah r: (Far.) kış ile yaz arasında 21
Mart’tan 22 Haziran’a kadar s ren mevsim
-1-

b. 027b/04

bağş: (Far.) bağış, ihsan -5-

b. 074a/13, 074b/03, 074b/04

b.+ đa 074b/01

b. olup 074a/13

b ‘iş: (Ar.) ama -2-

b.+ din 041a/05
b.+ i 062a/08
bağ -: (T.) bakmak, dikkatle bakılmak.
-22-
b.- ğu 061a/02, 063a/07
b.- ınlar 027b/02
b.- ıp 002a/09, 014a/12, 037a/11,
042a/09, 048a/14, 058a/02, 058b/15,
059a/14, 070b/08
b.- mağ gerek 069b/14, 070a/06,
070a/08
b.- sağ 034b/10
b.- salar 018b/09
b.- sam 008b/05
b.- tılar 004a/15, 016b/12, 031b/14,
047b/06
bākī: (Ar.) Ebedî, ölümsüz, kalımlı. -1-
b. 013a/05
baktur -: (T.) baktırmak, göstermek -1-
b.- up 066b/13
bām: (Far.) kubbe, gökkube. -2-
b. 008b/06, 074a/06
bāng: (Far.) ses, sedâ, yüksek sesle
bağırma, haykırış. -6-
b. 005a/04
b.-1 selâmet 004b/09
b.-1 selâmetlik 003a/14, 003b/01,
004a/05, 005a/03
bā-parça: (Ar.+Far.) parçalı -1-
b. boldılar 057a/03
bar -: (T.) varmak, gitmek -77-
b.- alı 036a/04, 047b/02, 061b/06
b.- ay 062a/11

b.- dılar 008a/11, 008b/13, 009b/02,
017b/10, 035b/03, 036b/14, 037a/06,
047b/07, 057b/01
b.- ğan 047a/01, 061a/10, 072a/09
b.- ğanç 033a/09
b.- ğanmiz 047b/09
b.- ğannın 062b/05
b.- ğunca 022a/02
b.- ın 074a/10, 075a/02
b.- ınlar 024a/15
b.- ıp 002a/02, 007b/12, 017b/07,
018b/01, 021b/12, 023a/03, 025a/14,
036b/06, 042a/09, 047a/05, 047a/08,
047a/15, 048b/05, 049a/08, 050b/04,
051a/10, 051b/06, 052b/02, 054b/02,
056a/08, 059a/01, 060b/11, 061a/04,
061a/06, 061a/15, 062a/02, 062a/10,
062b/06, 062b/11, 066a/15, 073a/09,
073b/09, 074a/03, 074a/07, 074b/12,
074b/15
b.- ıp êrdiler 057a/05
b.- ma 008a/02
b.- mağğa 025a/13
b.- masmiz 024a/14
b.- masunlar 008a/03
b.- may 060b/04
b.- sağ 025b/04
b.- salar 029a/05
b.- sam 007b/15, 045b/05
b.- sağ 036a/03
b.- sun 045b/10, 074a/16
b.- sunlar 009a/04
b.- ur 047a/05
b.- ur êrdiler 006a/09, 023a/09

bar: (T.) mevcut, evrende veya düşüncede yer alan, yok karşıtı. -45-

b. 002b/06, 005a/07, 005b/12, 012b/02, 022a/01, 023a/15, 029a/07, 029a/09, 029a/11, 051b/01, 052b/06, 056a/01, 057b/15, 068a/11

b.+ dur 034b/04, 047b/08, 047b/09, 057b/06, 060a/04

b. édi 007a/08, 011b/04, 040b/03

b. érdi 005b/09, 025b/09, 027a/13, 033a/13, 040b/04, 054a/11, 054b/12-13, 056b/01-02, 057b/14, 058a/04, 059a/06-07, 059a/08, 059a/11, 065a/01, 075a/03

b. érdiler 026a/10

b. érip turup 049a/09

b.+ ğunça 049b/06

b.+ larıda 020b/14

b.+ mu 002b/02, 005a/01, 027b/14, 051b/01

b.+ musiz 052b/06

barça: (T.) bütün, hep -2-

b. 030b/12, 052b/10

bāre: (Far.) hak, kere, defa -1-

b. 061b/03

bār-gāh: (Far.) sultan çadırı veya sarayı, yüksek divan -4-

b. 039b/12

b.+ ıĝa 007a/01

b.+ larıĝa 059b/03

b.-ı   azim 041b/01

bar ħudāy: (T.+Far.) Allah -4-

b.+ a 014b/02, 017b/05, 028a/07-8, 066b/09

barış-: (T.) varma işi -2-

b.- larını 018a/01, 018a/02

barķ barķ: (T.) ev ev -1-

b. 043b/03

bas -: (T.) hucüm etmek, istila etmek-6-

b.- ıp 006a/03, 018b/15, 073a/14, 075a/08

b.- ıp alıpdur 006b/13

b.- tı 051b/14

baş: (T.) baş, kafa, lider -34-

b. 038b/10, 057b/12

b. bolup 048a/11

b.+ dın 004a/01

b.+ ı 005a/06

b.+ ıda 005a/07, 073b/12

b.+ ıdın 004b/04

b.+ ıdur 067b/14

b.+ ıĝa 004b/03, 004b/13, 004b/14, 009b/09, 051b/12, 056a/02, 056a/03

b.+ ım 039a/02

b.+ ımını 062a/07

b.+ ını 060b/07

b. kılp 039a/12-13

b.+ larıda 048b/09

b.+ larıĝa 009a/02, 014b/13, 031a/12, 052a/07, 065b/01

b.+ larını 006b/09, 006b/11, 007a/06, 007a/08, 019a/16, 026a/04, 042b/09, 066b/03

başķa: (T.) bilinenden ayrı, deĝişik, farklı, özge -1-

b. 039a/04

başla -: (T.) bir işe girişmek, harekete geçmek. -7-

b.- ĝaymiz 025b/15

b.- güçü 035b/12
b.- güçüurlar 015a/10
b.- ırlar 023a/04
b.- p 034a/06, 034b/01, 051b/06
başlıg: (T.) başlı, reis, amir -19-
b. 011a/03, 012b/11, 014a/06,
016b/02, 021a/06, 021a/11, 021a/12,
022a/03, 026a/10, 029b/07, 032b/15,
051a/14, 056a/03, 056a/11, 056b/01,
059b/12, 067a/04, 072a/10
b.+ ın 046a/03
bāṭmen: (Ar.) İç yüz, dâhil -1-
b. 038b/05
bāzār: (Far.) pazar, çarşı -1-
b.+ mın 007a/13-14
ba' zı: (Ar.) birtakım, bir kısım -19-
b. 011a/11, 015a/09, 017a/14,
017a/15, 021a/08, 027b/01, 030b/08,
054a/07, 066b/05
b.+ lar 014b/15, 015a/09, 033b/08
b.+ ları 014b/15, 021b/13, 026b/09,
026b/10
b.+ sı 030a/07, 030a/08, 037a/08,
054a/06
b.+ sını 037a/09
bāzū: (Far.) kolun omuzla dirsek arasındaki
kısmı, pazı -1-
b.+ larının 050b/02
bebr: (Far.) Hindistan ve Afrika'da yaşayan,
kaplana benzer, üstü benekli, derisi pek
makbul tutolan, çok yırtıcı memeli hayvan
-2-
b.+ ini 005a/07
b.-i dendān 006a/10

be-cā: (Far.) yerinde, uygun -7-
b. 017b/12, 019a/05, 023b/01,
042a/15, 067b/03
b. keltürüp 051b/02-03
b. keltürüp turdılar 049b/05
bed-baht: (Far.) bahtsız, bahtı kara. -1-
b. kılıpsen 012b/09
bed-beşerelik: (Far.+T.) kötü insanlık
-1-
b. 070a/11
beden: (T.) beden, vücut -5-
b.+ ige 023b/15, 068a/14, 070b/09
b.+ leri 070b/09
b.+ leride 008b/15
bed-girdārān: (Far.) yaptığı işler kötü olan
-1-
b. 010a/02
bed-nām: (Far.) adı kötüye çıkmış olan,
şöhreti kötü olan -1-
b. 029a/10
bed-reng: (Far.) kötü renkli -1-
b. 070a/01
be-gāyet: (Far.+Ar.) son derece, pek çok,
fazlasıyla -1-
b. 016a/11
bēg: (T.) bey -1-
b.+ lerni 051a/04
behem: (Far.) toplu, bir arada. -1-
b. bolsa 046b/12
behişt: (Far.) cennet -11-
b. 011b/15, 012a/04, 014b/12
b.+ ğa 023b/13
b.+ ni 068b/07
b.+ ni 068b/14

b.-i 'ānbersiriştğa 036b/04-05
b.-i cevāhirātlarını 032a/09
b.-i dūzaḥmı 013b/04,
b.-i dūzaḥdın 032a/14
b.-i қаşireleri 032a/10
bel: (T.) insan bedeninde göğüsle karın,
sırtla kalçalar arasında daralmış bölüm
-2-
b.+ ige 004b/05
belā: (Ar.) insana büyük bir sıkıntı veren,
içinden çıkılması güç durum, bādire, dert,
gam, keder -1-
b.+ ları érdi 054a/12
belā-bār: (Ar.+Far.) bela saçan -2-
b. 021b/10, 021b/12
belāgat: (Ar.) iyi, güzel, pürüzsüz söz
söyleme. -1-
b.+ ke 021a/05
belgür -: (T.) belirlemek, ortaya çıkmak
-1-
b.- di 048b/04
belki: (T.) olabilir ki, muhtemel olarak
-2-
b. 041b/08, 062b/11
ben: (T.) ben
b. 068a/02
bende: (Far.) kul, köle, bağlı -11-
b.+ leri 012a/01, 032a/11
b.+ lerni 012b/07, 019b/09
b.-i za' ifdin 012b/13-14, 014a/13,
017b/03-04
b.-yi bī-çāreniñ 014b/03
b.-yi ḥāşlar 023b/06
b.-yi ḥāşniñ 012b/02-03

b.-yi hür 068a/10
bender-gāh: (Ar.+Far.) ticaret yeri -2-
b. 027b/03
b.+ mu 027b/03
ber -: (T.) 1. vermek -86-
b.- di 002b/07, 020a/04, 028a/05,
047a/02, 068a/14,
b.- diler 022b/01, 025b/08, 043b/11,
b.- dük 025b/07
b.- gey érduk 065b/07
cān b.- günüñizlerdür 052b/01
b.- gü 064b/08
b.- iñler 059a/01
b.- ip 003b/02, 023a/01, 036a/14,
043b/04, 049b/01, 059a/03
cilveler b.- ip 031a/10-11
cān b.-ipdür 022b/02-03
cān b.- ipdürler 022b/02
b.- ir 022b/13, 009b/03
cevāb b.- di 029a/06
b.- meseñ 061a/05
b.- medi 065a/09, 065a/11
mühlet b.- señ 022a/02
rū b.- ür 069b/03
b.- ürmiz 028b/09, 029b/01,
2. iletmek
b.- di 061a/11,
b.- diler 020a/07,
beşāret b.- diler 020b/10
ḥaber b.- diler 006b/02, 015b/12,
066b/01
ḥaber b.- di 054b/02
cevāb b.- diler 062a/13

haber b.- dim 052b/02
b.- gen 019b/03
b.- günçe 064a/06, 064a/07
haber b.- in 049a/05
ārāste b.- ip 031a/11
beşāret b.- ip 040a/07
beşāret b.- ip ērdiler 062a/11,
066a/14
b.- işte 038/15
b.- seler 029a/07
b.- meseler 029a/08
niyāz b.- seler 036b/02
haber b.- ür ērdiler 007b/10
cevāb b.- ürmiz 065b/09
3. Bir şey üzerinde etki yapmak
b.- diler 043b/14,
ruḥsat b.- diler 043b/07-08
destūr b.- di 075a/01
b.- dim 075a/02
b.- gey 040a/09
revnaḳ b.- geymiz 047a/07
destūr b.- se 047a/06
destūr b.- sünler 074b/15
4. Tasvir fiili.
b.- di 035a/14, 074b/02
b.- diler 045b/12 073b/09, 073b/10,
074b/02
yügürüp b.- diler 004b/15, 005a/10
aytıp b.- di 061a/11
b.- inler 045b/10
b.- ip 037a/11,
tekāver b.- ip 057a/06-07
b.- sünler 057a/13, 073b/04
b.- ür ērdiler 007b/09

5. Herhangi bir duruma sokmak
b.- diler 021a/02,
b.- ip 014a/12
dāb b.- ip 008b/02
fişmānıfāyda b.- mes 046b/07
aman b.- mey 005a/13
6. Kazandırmak
ta^līm b.- diler 029b/08-09, 030a/07
7. Sahip olmak
b.- ür 019b/08
berāber: (Far.) birlikte, berāber -2-
b. 011a/15, 031a/07
b.+ i 007a/12
ber-bād: (Far.) kötü, fena, pis, çirkin -1-
b. eyledi 068a/01
berekāt: (Ar.) bolluklar -4-
b.+ larıdın 011b/06
b.+ ıdın 027a/04
b.+ dın 024a/13, 040a/09
bereket: (Ar.) bolluk -2-
b. 073a/15
b.+ niñ 073a/13
ber-fā ← ber-pā: (Far.) ayakta, yıkılmamış.
-1-
b. bolğay 036b/11-12
ber-güzide-i imām-ān : (Far.+Ar.) seçkin
imamlar üzerinde -1-
b. 004a/10
beriş -: (T.) karşılıklı vermek -2-
b.- ürmen 062a/12, 062a/14
berki -: (T.) sağlam olmak -1-
b.- pdür 061a/04
berkit -: (T.) sağlamlaştırmak -2-
b.- tiler 061a/10, 061b/02

ber-pā: (Far.) ayakta, yıkılmamış. -2-
b. 070b/13
b. kılp 066a/12

berrāk: (Ar.) Bulanık olmayan, duru, temiz, saf -1-
b. 041a/15

berüş -: (T.) karşılıklı verme -1-
b.- geli 061b/14

be-şıldk-ı dil: (Far.+Ar) içtenlikle, gönülden -1-
b. 028a/11

beste-i rāhat-zede: (Far.+Ar.) rahatlığa bağlı olan, rahatı seven -1-
b. 038b/04-05

beş: (T.) (S) beş sayısı -13-
b. 037a/06, 041b/04, 042a/03, 060a/02, 070b/08, 070b/13, 072b/11, 072b/12, 073a/01, 073b/16, 075a/04
b.+ inçi 032b/14

beşāret: (Ar.) müjde -20-
b. 019b/03, 020a/07, 024b/15, 031b/06, 031b/09, 035b/11, 040a/11
b. berdiler 020b/10
b. berip êrdiler 066a/14
b. berip 040a/07
b. boldı 023a/02, 036b/13, 047a/10, 066a/08, 073a/08, 074a/02, 074a/06
b. boldılar 063a/08-09
b.+ leri 031a/02
b.+ ni 047a/13

beş miñ: (T.) (S) beş bin -1-
b. 005b/04

beş miñ kırk yette: (T.) (S) beş bin kırk yedi -1-

b. 032b-033a/15-01

beş yüz: (T.) (S) beş yüz -2-
b. 054a/10, 059a/09

beş yüz atmış: (T.) (S) beş yüz altmış -1-
b. 059b/08

be-şaraf: (Far.+Ar.) tarafıyla, yönüyle -2-
b.+ nı 053b/09, 054a/04

beyābān: (Far.) çöl, sahrâ, bâdiye -2-
b. 003b/15
b.-ı hotede 009b/08

beyān: (Ar.) Açıklama, anlatma, söyleme -14-
b. 007a/06, 011a/01, 034a/10, 067b/14
b.+ ıda 007a/12
b. kıldılar 016a/15, 034a/05
b. kılduk 070b/07
b. kılganları 016a/07
b. kılp êrdi 111 056a/06
b. kılmak kerek 013a/07
b. kılsa kerek 111 015a/13
b. kıllurlar 018a/12, 069b/08

beyhüde: (Far.) Boşuna, nâfile -1-
b. 055a/08

beyhüdelük: (Far.+T.) boş vermişlik -1-
b. 069b/03

beyt: (Ar.) Dîvan edebiyâtında nazım birimi olarak kabul edilen iki mısırâdan ibâret nazım parçası -2-
b. 042a/14
b.+ ni 061b/10

bezm: (Far.) Topluluk, meclis. -1-
b.+ e 043b/02

bi-cān: (Far.) cansız, ruhsuz. -1-
b. 073b/10

bī-çāre: (Far.) çâresiz, zavallı. -2-
b. bolup 061a/08
b.+ lerniņ 025b/13

bī-dār: (Far.) uyanık- uyumayan, uykusuz. -1-
b. bolup 036b/07

bī-đarb: (Ar.) darbesiz -1-
b. 026b/13

bī-dīn: (Far.+Ar.) dinsiz -1-
b.+ dūr 008a/07

bī-edeb: (Far.) edebsiz, terbiyesiz. -1-
b.+ ni 058b/07

bī-ferāğ: (Ar.) vazgeçmeyen -1-
b.+ ı 042a/05

bī-gāne: (Far.) kayıtsız, ilgisiz. -1-
b.+ dūrler 008a/02

bī-ğaber: (Ar) habersiz, bilgisiz. -3-
b. 054a/13, 062b/15
b. bolmān 074a/11

bi-ğak: (Far.+Ar) haksız -1-
b. 044a/01

bi-ğayllaş -: (Ar.+T.) toplanmamak -1-
b.- ip 043b/04

bī-hoş: (Far.) hoşsuz -2-
b. 065b/06
b. bolup 066b/05-06

bī-ğūd: (Far.) kendinden geçmiş olan, çılgın. -3-
b. 038b/10, 042b/02
b. bolup 038b/04

bī-imān: (Ar.) Allah'a inanmayan, imansız. -1-
b. 067b/08

bī-ımkān: (Ar.) imkansız -1-
b. 057a/13

bī-ınsāf: (Ar.) insafsız, acımasız. -1-
b.+ lıķ kılıp 002b/09

bi-ism: (Ar.) ismi ile -1-
b. 044a/15

bī-ittifāk: (Far.+Ar.) birlik olmama -3-
b. 040a/12, 048a/01, 052a/15

bī-kadr-i ħāl: (Far.+Ar.) değersiz hal -1-
b. 030a/15

bī-karār: (Ar.) kararsız. -1-
b. bolup 038b/04

bī-kes: (Far.) kimsesiz. -1-
b. 066a/07

bī-kibār: (Ar) nezâketle muamele etmeyen, nazik olmama -2-
b. 008b/10, 052a/15, 053a/12, 054b/01, 063b/05

bil -: (T.) bilmek -24-
b.- diler 016b/11, 056b/09, 060b/06
b.- dūrüp 042a/03
b.- gil 040b/15
b.- iņler 026a/08, 026a/09, 026a/10
b.- mediler 018a/02
b.- mek 027b/13
b.- mek kerek 070a/01
b.- meņ 027b/12
b.- mese 058b/03, 058b/11
b.- mesmeņ 057b/11
b.- mesmiz 028b/09
b.- meydur 038b/11

b.- meydürler 022b/02
b.- se 058b/03, 058b/11
b.- sün 058b/11
b.- sünler 058a/06
b.- ur érđi 040b/06
b.- ür 070a/14
bīl: (Far.) bel, çapa -1-
b. 039b/10
bile: (T.) ile ,birlikte -19-
b. 002b/08, 003b/14, 004b/07,
004b/13, 005a/13, 005a/14, 006a/05,
008a/04, 008b/10, 009b/06, 034b/05,
039b/06, 043a/13, 047b/08, 053a/05,
069a/09, 069a/10, 074a/17, 075a/07
bilen: ile, birlikte -57-
b. 001b/06, 002a/09, 002a/14,
002b/06, 002b/12, 004a/14, 004b/15,
006a/02, 006a/04, 006a/05, 006a/06,
006a/11, 006a/14, 008a/12, 014a/15,
015b/08, 017b/11, 018b/06, 018b/07,
020a/12, 021a/08, 021b/15, 022a/04,
023a/11, 024b/12, 025b/02, 027a/02,
030b/07, 030b/14, 031a/02, 034b/13,
036b/11, 036b/15, 040a/11, 050b/05,
052a/13, 052b/04, 052b/12, 052b/14,
054a/03, 055a/14, 056a/01, 056a/10,
056a/12, 056a/13, 056a/14, 057a/04,
057a/14, 058a/11, 060a/02, 060b/08,
061a/13, 064b/15, 069b/15, 070b/06,
070b/14
bilgeli: (T.) bilgili -1-
b. bolmadı 047b/03-04
bille: (T.) birlikte, beraber -5-

b. 023b/03, 023b/07, 039a/01,
042a/04, 058a/05
bī-miṣāl: (Far.+Ar.) eşzi, eşi bulunmayan.
-1-
b. 068a/09
binā: (Ar.) ev -1-
b. kılp 073b/14
bīnā: (Far.) gören, görücü -1-
b.+ sen 066b/10
bī-nihāyet: (Far.) nihayetsiz, sonsuz -2-
b. 016a/14, 032b/14
bī-noḡsān: (Far.+Ar.) eksiksiz -1-
b. 040b/02
bī-nūru'l'lah: (Far.+Ar.) Allah'ın nurundan
eksik olma -1-
b. 038a/15
bir: (T.) bir sayısı -127-
b. 002b/09, 004b/07, 005a/05,
005a/10, 005b/09, 006a/13, 006b/11,
008b/12, 009a/12, 009b/04, 011a/01,
011b/02, 014a/03, 014a/09, 017a/10,
018b/15, 020a/11, 020a/12, 020a/13,
023a/10, 023a/15, 023b/09, 024a/13,
024b/07, 024b/13, 026a/12, 027a/06,
027a/13, 027b/11, 027b/12, 028a/01,
028a/02, 028a/04, 028b/02, 029a/09,
029a/13, 030b/14, 033a/04, 033a/13,
033b/11, 033b/12, 033b/13, 034a/07,
034a/08, 034a/15, 034b/03, 034b/11,
037b/15, 039a/11, 039b/15, 040a/05,
040a/09, 040b/08, 041a/01, 045b/05,
047b/04, 047b/05, 047b/06, 049b/09,
050a/06, 050b/06, 051b/07, 053b/04,
054a/05, 054b/02, 054b/12, 056a/01,

056a/09, 056a/10, 056a/12, 056a/13,
056a/15, 057a/07, 058a/04, 058b/08,
058b/09, 059a/05, 059a/06, 059a/08,
060a/04, 060a/12, 060a/15, 060b/15,
061a/01, 061a/06, 061a/12, 061a/14,
061b/01, 061b/02, 061b/04, 061b/06,
062a/09, 062b/07, 062b/14, 063a/06,
063a/07, 063b/09, 064a/07, 064b/11,
066a/01, 066a/04, 068a/11, 070a/10,
071a/03, 071b/01, 072b/09, 073a/05,
073b/03, 074a/01, 074b/02, 074b/05,
074b/13

b.+ din 001b/04

birāder: (Far.) erkek kardeş.-7-

b.+ i 038a/01, 059a/06

b.+ im 062a/04

b.+ leri 041a/06

b.+ leridin 043a/07

b.+ lerim 061b/13, 062a/13-14

bī-rahm: (Far.+Ar.) merhametsiz, kalbsiz.

-1-

b. 003b/04

bir bir: (T.) teker teker -5-

b. 029a/13, 055b/05, 055b/13,

060a/12, 067a/05

birbir: (T.) birbirini -2-

b.- leri 004a/14

b.+ leriğa 033b/12

birbiri: (T.) her biri, bir değeri -5-

b.+ din 008b/01, 033a/05

b.+ ge 05a/08

b.+ nğa 033b/13

b.+ n 073b/16

birden: (T.) aniden, hızlıca -1-

b.+ den 002b/04

biri: (T.) (zm.) biri -7-

b. 018a/07, 029a/09, 029a/11,
054b/02, 060a/13, 065b/09, 065b/10

birin birin: (T.) birer birer -1-

b. 055b/12

birle: (T.) ile, birlekte -14-

b. 008a/13, 008b/09, 014a/01,
028b/07, 031a/06, 035b/15, 038b/12,
047b/08, 057b/09, 069b/10, 070b/12,
073a/10, 074b/16, 075a/03

birlen: ile, birlite. -77-

b. 003a/04, 003a/07, 003a/09,
003a/10, 003a/11, 003a/14, 003b/01,
003b/05, 004b/02, 007b/15, 011a/05,
011a/15, 011b/02, 013a/13, 014b/11,
021a/01, 021b/12, 026b/08, 026b/11,
029a/01, 029a/03, 029a/10, 029b/02,
030a/13, 036b/09, 037a/01, 037a/02,
038a/05, 038a/06, 038a/10, 038a/14,
038a/15, 038b/14, 039b/07, 039b/14,
040a/12, 040b/08, 040b/11, 040b/12,
040b/13, 041a/01, 041b/05, 041b/06,
042a/06, 042b/02, 043a/01, 043b/04,
044a/06, 045a/13, 045b/05, 045b/13,
046a/04, 047b/05, 047b/12, 048b/11,
051a/13, 052a/11, 054a/09, 057a/03,
057a/11, 057b/07, 058a/07, 059a/07,
059a/09, 059b/10, 059b/14, 060b/04,
060b/13, 061a/09, 062b/13, 063b/04

birleri: (T.) birileri, herhangi birileri -1-

b. 063b/10

bir miñ yüz atmış sekiz: (T.) bin yüz altmış
sekiz -1-

b.+ de 072b/15
bir miñ yüz yetmiş üç: (T.) bin yüz yetmiş üç -1-
b. édi 073a/02
bī-sa' ādetlik: (Ar.) huzursuz -1-
b.+ imizmi 025a/14
bi-şıdķ-ı dil: (Ar.+Far.) içtenlikle -7-
b. 029b/07, 030a/01, 030b/03, 053a/12, 054a/03, 057b/04, 059b/13
bismi'llāhirrahmani'rrahīm: (Ar.) esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adıyla -6-
b. 009b/11, 020b/15, 020b/05, 037b/03, 044a/12, 069a/01
bisyār: (Far.) çok -21-
b. 011a/04, 017b/06, 023b/14, 024a/09, 024b/15, 026a/11, 027a/05, 028b/15, 032a/03, 042b/12, 046a/10, 047b/07, 052b/12, 059a/04, 060a/01, 061b/10, 062b/14, 063a/03, 063a/13, 063b/06, 067a/14
bī-şekk: (Far.+Ar.) şüphesiz -2-
b. 013a/14
b. bolğay 036b/08
bī-şemşir: (Far.) kılıcsız -4-
b. 026b/13, 046a/09, 046b/06, 046b/13
bī-şerm: (Far.) utanmaz. -1-
b. 033a/14
bi't-tamām: (Ar.) tamamıyla -9-
b. 016a/15, 040a/14, 047b/11, 054a/03, 054a/07, 054b/10, 057a/04, 058a/11, 068b/14
bi't-tarik: (Ar.) yoluyla -1-
b.+ i 026b/11, 030a/11

bī-tākat: (Far.) takatsız, güçsüz. -2-
b. 054b/13
b. bolup 066b/05
bī-tehir: (Ar.) geçiktirmesiz -1-
b. 053b/15
bīve: (Far.) dul kadın -1-
b. 066a/06
biz: (T.) biz -74-
b. 002a/02, 012a/02, 012a/05, 013b/13, 014a/03, 014b/01, 025a/13, 025a/14, 025b/04, 025b/13, 027a/11, 027a/12, 028a/02, 028b/08, 029b/11, 032a/12, 046b/08, 047b/12, 048a/03, 051b/05, 053a/07, 053b/05, 062b/11, 065b/04
b.+ din 017a/07, 020a/08
b.+ ge 012a/04, 012a/09, 013b/12, 014a/15, 032a/11, 043b/11, 045b/10, 047a/03, 055b/08, 061b/05
b.+ ler 011b/11, 016b/13, 023a/15, 031b/07, 034a/03, 047a/04, 048a/10, 049b/06, 066a/10
b.+ lerdin 025a/12, 055b/07
b.+ lerge 057a/08
b.+ lerniñ 048a/04, 049a/04, 051b/03
b.+ lerniñ 111 063a/04
b.+ ni 047a/05, 065b/14
b.+ niñ 012a/02, 013b/08, 024b/03, 025a/13, 025b/05, 027a/12, 028b/15, 030b/04, 032a/05, 032a/13, 036a/02, 047b/10, 048a/01, 053b/06, 053b/08, 055b/02, 058a/12, 062a/10, 066a/04, 066a/08, 066a/11

b.+ im 033b/11
bī-zarb: (Ar.) darbesiz-3-
b. 046a/08, 046b/06, 046b/13
bi-zarūr: (Ar.) mecburiyetle -1-
b. 040a/15
boğuzla -: (T.) boğazlamak, öldürmek
-1-
b.- p 065a/04
bol -: (T.) olmak -591-
b.- adur 011a/06
b.- adurmiz 021b/08
fetḥ b.- adur 011a/10
zāhir b.- adur 063a/05
şehīd b.- adurğan111 018b/07
b.- alı 036a/03
müselmān b.- alı 028a/02
ḥaberdār b.- alı 004b/09
teḳāvül b.- amadılar 021a/11
müselmān b.- amdur 055a/07
kāfir b.- anıp 031b/11
b.- aḡ 034b/12
b.- dı 003b/03, 007a/09, 010b/09,
010b/15, 011a/04, 011a/05, 013b/11,
016a/05, 017b/15, 027b/05, 038b/12,
043a/11, 061a/14, 073b/17, 074b/09,
074b/13
beşāret b.- dı 023a/02, 036b/13,
047a/10, 066a/08, 073a/08, 074a/02,
074a/06
cedel b.- dı 035b/07
ceng b.- dı 008b/12, 027a/05,
063b/05
feydā b.- dı 048b/03
ḡaib b.- dı 033b/09

ḡaib b.- dı 057a/02, 065a/11
ḥaber b.- dı 043b/07
ḥaşıl b.- dı 053a/10
ḥāşıl b.- dı 018b/04, 019a/12
ḥayrān b.- dı 023a/14
ḥāzır b.- dı 062a/04
ḥoş b.- dı 016b/01
icābet b.- dı 026a/06, 040b/01
ismigül b.- dı 043a/10
ḳabāḥat b.- dı 005b/07
ḳara boran b.- dı 007a/09
ḳaraḡu b.- dı 009b/11
ḳaraḡuluk b.- dı 032b/03, 032b/10
ḳaraḡuluk b.- dı 030b/11, 054b/06,
065a/06, 065a/12
keç b.- dı 049b/09, 050a/07,
050b/07, 051b/14, 056b/13, 063b/06
kiçe b.- dı 031b/02, 034a/14
kör b.- dı 035a/12
maḡlebe b.- dı 005b/01
ma^çḳül b.- dı 005b/15
ma^çlüm b.- dı 010b/07
mā^çlüm b.- dı 035b/09, 046b/01,
047b/11, 063a/14
meşḡül b.- dı 056a/04
meşhūr b.- dı 024a/05, 052a/02
muḳayyed b.- dı 023a/11, 033a/06,
033a/10, 063a/10
mu^çāyyene b.- dı 014b/09
münevver b.- dı 020b/01
müselmān b.- dı 021b/04, 024a/04,
024b/11, 028a/12, 029b/06, 030a/02,
030a/08, 030a/14, 030b/03,
030b/09, 034a/02

müşerref b.- dı 057b/05
naşib b.- dı 022a/10
noķsanlıđ b.- dı 040b/03
nümāyān b.- dı 056b/11, 056b/15
° alrmizāhir b.- dı 049a/11
pāre b.- dı 004b/15, 017a/12
peydā b.- dı 003b/15, 006a/11,
009a/12, 049a/09, 049b/10, 050a/08,
052a/01, 060b/10, 061a/03, 066b/11
pür b.- dı 051b/11
rūşen b.- dı 040b/04, 065a/14
şāf b.- dı 006b/12, 040b/05
şefāyırūşen b.- dı 020a/05
sipāriş b.- dı 059a/12
şehīd b.- dı 037a/08, 059b/05,
063a/13
şevk b.- dı 034b/14
tola b.- dı 006a/12
tufān b.- dı 006a/06
uruş b.- dı 005b/03
vāķa° b.- dı 006a/13
yaruđluķ b.- dı 048b/12, 051b/14
zāhir b.- dı 052a/01
zāhir b.- dı 030a/13, 049a/10,
049b/11, 050a/09, 050b/09
ziyāde b.- dı 033a/04, 033a/06,
033a/09
ğāib b.- dı 056b/12-13
ħakim b.- dı 073b/12-13
kül b.- dı 024a/03-04
mā° lüm b.- dı 052a/02-03
nāpeydā b.- dı 056b/08-09
peydā b.- dı 063b/08-09
rūşen b.- dı 019a/11-12

rūşenlik b.- dı 032b/04-05
reddibedel b.- dı 004a-004b/15-01
b.- dılar 014a/11, 015b/07, 017b/09,
018b/09, 018b/14, 021a/03, 021b/13,
022a/05, 023a/07, 029b/08,
037a/12, 059b/13
b. ērdi 017a/12
bāparça b.- dılar 057a/03
cārī b.- dılar 020b/04
cem° b.- dılar 001b/08, 001b/14,
030b/13, 042b/12
ceng b.- dılar 034a/09, 063a/13
farzıvācib b.- dılar 021a/05
ferişān b.- dılar 022b/03
ğāib b.- dılar 006b/08, 062a/15,
066a/01
ħurrem b.- dılar 073b/06
ħayrān b.- dılar 019a/12
ħazır b.- dılar 031b/05
ħāzır b.- dılar 022b/11, 032a/09
ħāzr b.- dılar 061b/09
ħoş b.- dılar 016a/11
ħoşvaķt b.- dılar 025a/01, 025a/03
icābet b.- dılar 031b/13
icābet b.- dılar 024a/11
içip b.- dılar 063b/02
imām b.- dılar 019a/06
kesel b.- dılar 021b/14
mestimüstagrıķ b.- dılar 022b/06
meşğul b.- dılar 020a/10
meşğul b.- dılar 022a/12, 022b/07,
053b/02, 056b/14, 064b/08
muķayyed b.- dılar 028b/10
muķtedāyı° ālem b.- dılar 021a/04

müselmān b.- dılar 027a/05,
032a/02, 053a/13
müşerref b.- dılar 053a/13
müteveccih b.- dılar 063a/08
peydā b.- dılar 006b/04
rāst b.- dılar 035a/02
reddibedel b.- dılar 004b/12
revān b.- dılar 022a/03, 026b/08-09,
026b/12, 027b/05, 030a/12, 030b/08,
041a/12, 041a/14, 047a/08, 053b/10,
054a/04, 054b/09-10, 060a/10-11, 062a/01,
064b/06, 065a/15, 066a/15
şafiserāsime b.- dılar 035a/02
şādihürrem b.- dılar 025a/02
şehīd b.- dılar 005b/04, 008a/09,
027a/06, 028b/14, 032b/09, 032b/12,
033a/01, 033a/08, 033a/11,
034a/11, 035a/05, 063b/06
vākıf b.- dılar 008b/01
vāki^c b.- dılar 035a/07
vaqt b.- dılar 061a/07
yaralıg b.- dılar 028b/14
zeberdest b.- dılar 048a/15
beşāret b.- dılar 063a/08-09
büyhāmile b.- dılar 019a/10-11
ğāib b.- dılar 074a/04-05
meşgūl b.- dılar 048a/12-13
meşgūl b.- dılar 016b/09-10
muqayyed b.- dılar 074a/12-13
müteveccih b.- dılar 056b/14-15
evliyayzeberdest b.- dılar 112
053a/15
b.- dımikin 051b/08
b.- duq 047a/05

müselmān b.- duq 034a/04
b.- dılar 017a/02
müşerref b.- dum 051b/04, 052b/08
müselmān b.- galı 053a/02
müselmān b.- galı 111 053a/07
b.- gamızdur 024b/08
b.- gan 024b/03, 060a/07
ağrıqı b.- gan 040b/13
çirkin b.- gan 040b/12
dāhil b.- gan 038a/14
ğark b.- gan 038b/02
kifāyet b.- gan 061b/15
küfr b.- gan 037a/14
küşāy b.- gan 038a/08
misāfir b.- gan 038a/04
mücāvir b.- gan 038a/03
müselmān b.- gan 025a/07, 058a/07
noqşān b.- gan 070b/01
sūvāre b.- gan 038b/01
şehīd b.- gan 072a/12
yafit b.- gan 038a/09
ālūde b.- gan 040b/08-09
gümrāh b.- gan 042a/01-02
şehīd b.- gan 072a/06-07
b.- gandin 070b/09
pāre b.- ganı 019b/07-08
şehīd b.- ganıga 011a/03
cāre b.- ganları 021a/01-02
küffār b.- ganlarını 020a/02-03
b.- gası 068a/03
b.- gay 010b/15, 014a/09, 019a/13,
61a/01, 062a/15, 069a/06, 070b/01
bişekk b.- gay 036b/08
haddi b.- gay 025b/13

hoş b.- ğay 057b/03, 074a/12
karañguluğ b.- ğay 058a/15
köçüpler b.- ğay 033a/14
māil b.- ğay 069b/02
meşğüllüğ b.- ğay 070b/03
müselmān b.- ğay 059b/01
revā b.- ğay 053b/15
şoħbet b.- ğay 038a/10
vaşan b.- ğay 069a/08
yol b.- ğay 047a/10
yār b.- ğay ěrdük 013b/13
b.- ğay ěrdük 016b/13-14
berfe b.- ğay 036b/11-12
meşğül b.- ğaylar 070b/10
b.- ğaymiz 025b/14
meşğül b.- ğaysizler 014a/08
müselmān b.- ğıl 057b/02
müselmān b.- ğu 046b/13
mededkār b.- ğumızdur 031b/07
b.- ğu 008b/06, 008b/09
b.- ğunca 063a/11
b.- ğunça 017a/01
farīğ b.- ğunça 064a/05
tamām b.- ğünça 073a/14-15
sīrāb b.- ğuñızlardur 047a/12
b.- madı 006a/07
ğāib b.- madı 057a/08, 057a/12
bilgeli b.- madı 047b/03-04
müselmān b.- madı 021b/13-14,
030a/08-09
b.- mağan 013a/12
b.- mağay 013b/02
ferākende b.- mağay 069a/12
giriftār b.- mağaymiz 048a/07

iķrār b.- mağ 027b/13
hemkāse b.- mağ kerek 043a/01
sezāvār b.- mağğa 036b/05
feth b.- mağı 015b/12
b.- mağdın 012a/12
b.- maknı 012a/14
bīħaber b.- mār 074a/11
b.- map ěrdi 014b/06
yarlığ b.- mapdur 025a/13
b.- mas 024a/12, 032a/05, 034b/06,
043a/14, 043a/15, 073b/01
ceng kılıp b.- mas 029a/01
nitenci b.- mas 070b/01
itiķād kılıp b.- mas 111 070a/11
b.- masa 023a/12, 029b/09, 034b/11
müselmān b.- masa 058a/06,
058a/13, 059b/01
müselmān b.- masanlar 031a/05
b.- masın 029a/12
b.- masmiz 029a/08
ğāfil b.- masmiz 031b/08
müselmān b.- masmiz 031a/08
fīrkat b.- masunlar 070b/11
ğāib b.- may 057a/06
ħayāl b.- may 047a/11
ferāmüş b.- may 067a/08-09
mā' lüm b.- maydur 066b/07
tunuğalı b.- maydur 066b/10
b.- sa 005b/13, 008b/03, 008b/06,
018a/06, 034b/04, 034b/05, 034b/13,
035b/08, 048a/02, 058b/10, 069a/13,
069b/15
andağ b.- sa 048a/09, 053a/04,
058a/02

behem b.- sa 046b/12
bü'lheves b.- sa 069b/11
duğ b.- sa 070a/01
evlād b.- sa 046a/14
evliyāğa b.- sa 040b/15
ḥacetmend b.- sa 067b/02
ḥaqq b.- sa 034b/11
ḥakkıḥuḳūk b.- sa 043b/04
mededi b.- sa 047b/13
mededleri b.- sa 029a/15
münkir b.- sa 067b/07
müselmān b.- sa 055a/08, 058a/05
neslievlād b.- sa 046b/08
nitenci b.- sa 070b/04
‘ināyeti b.- sa 045b/06, 047b/12
raḥmānī b.- sa 070a/06
ruḥṣat b.- sa 058a/04
şeyṭānī b.- sa 070a/09
ṭalebisādık b.- sa 069b/09
ṭalebişādık b.- sa 070a/12
vākī^c b.- sa 070a/02, 070a/05,
070a/07
vākī^c b.- sa 069b/14
müselmān b.- sa kerek 024b/02
peszākır b.- sa 070b/08-09
ruḥṣat b.- sa 045b/04-05
b.- saḳ 034b/12, 053b/05, 014a/10
meşğül b.- saḳ 014b/01
dêg b.- salar 061a/02, 063a/07
sa^c âdetmende kılğan b.- salar
013a/10
dêg b.- salar 062b/06-07
ḥaberdār b.- salar 050a/07-08
seg b.- samu 063b/11

ḥalāş b.- saḳlar 033a/15
müselmān b.- saḳlar 031a/03
müşerref b.- saḳlar 046a/06
ḥāzır b.- sın 004b/12-13
b.- sun 054a/02
fedā b.- sun 048a/02, 058b/10
ḥaberdār b.- sun 002b/13
mübārek b.- sun 019b/03, 074a/10
müselmān b.- sun 058a/12
b.- sunlar 023a/12, 030a/04
müteveccih b.- sunlar 070b/09
b.- uḳlar 012b/12
dānā b.- uḳlar 052a/13
yāver b.- uḳlar 065b/15
b.- up 002a/06, 011b/12, 012a/13,
013b/13, 017a/13, 017b/03, 022b/12,
025a/09, 029b/13,
038b/07, 042b/02, 048a/09,
063b/13, 064a/04
baş b.- up 048a/11
biçāre b.- up 061a/08
bīdār b.- up 036b/07
bīhūd b.- up 038b/04
bīḳarār b.- up 038b/04
bīṭāḳat b.- up 066b/05
cem^c b.- up 047b/15, 052b/11,
062b/03, 063a/12, 064b/12, 065a/15
cezbü'lhal b.- up 038b/03
dergāzab b.- up 056a/07
dergāzab b.- up 005a/02
deryā b.- up 064b/03
emīr b.- up 038b/06
farīg b.- up 063a/11

fārīg b.- up 014b/10, 019a/07,
055a/06

fārīg b.- up 064b/08

feriṣān b.- up 003b/08

ġāib b.- up 065b/13

ġamgin b.- up 046a/10

ġamlık b.- up 041b/13

ġarķ b.- up 051a/07

ġazab b.- up 064a/08

ġaberdār b.- up 053b/12

ġāl b.- up 038b/03, 063a/03

ġān b.- up 074b/15

ġayrān b.- up 056b/09

ġāzır b.- up 070a/05

ġızmetkār b.- up 036a/03

ġoṣġāl b.- up 047a/13, 055a/04

ġoṣvaķt b.- up 017a/04, 019a/04,
033b/13

ġoṣyār b.- up 064a/15

ġurrem b.- up 041b/13

ilahī b.- up 064a/14

‘ināyeti b.- sa 029a/14

intizār b.- up 040a/05

ķaraṅġuluk b.- up 055b/06

mestiilahi b.- up 056b/06

meṣġul b.- up 070b/12

muntazır b.- up 046b/10

müselmān b.- up 033a/15, 033b/02,
037a/15, 053b/13

müstecāb b.- up 048a/13

müṣerref b.- up 046b/05

ot b.- up 019b/11

pābercā b.- up 066a/09

pāre b.- up 017b/01

pir b.- up 074a/14

rāst b.- up 039b/14

revā b.- up 067b/05

revān b.- up 047a/14

selāmet b.- up 029b/05-04

serbürehne b.- up 054a/01

serdār b.- up 073a/12

sezāvār b.- up 023b/12, 036b/03

ṣehīd b.- up 024b/05, 059b/07,

062a/07

ṣermende b.- up 067b/08

yār b.- up 064b/01

yarlıġ b.- up 039a/11

yayaġ b.- up 052b/03

yıraġ b.- up 048b/13

yok b.- up 038b/05

sergerdān b.- up érđil111 054b/11

kesmekçi b.- up érđiler 006b/11

müteveccih b.- up érđiler 056b/11

lāya‘ kıl b.- up tur 038b/08

ġaberdār b. 002a/13

ġaberdār b.- uġ 066a/13

ġaberdār b.- up turđı 002b/15

bīhoṣ b.- up 066b/05-06

fārīg b.- up 059b-060a/15-01

feydā b.- dı 027a/08

giriftār b.- up 040a/01-02

hoṣyār b.- up 050a/03-04

mestimustaġraķ b.- up 056b/07-08

müselmān b. 035b/15

müselmān b.- up 057b/04-05

b.- updur 021b/03

pādiṣāh b. 036a/02

rüsva b.- updur 038b/11

zāhir b.- updur 041a/04-05
lāzım b.- updurlar 007b/12
tavāf kılıp b.- updurlar 018b-
019a/15-01
b.- ur 012a/09, 013b/06, 013b/08,
030b/06, 069a/12, 073b/01, 073b/03
āsān b.- ur 061a/11
hācet b.- ur 022b/08
haşıl b.- ur 070a/15
hüb b.- ur 008a/10
kâyıl b.- ur 036a/06, 036a/07
kümüş b.- ur 040b/11
mağrūr b.- ur 069b/12
mā' lūm b.- ur 070a/10, 070a/11
müstecāb b.- ur 033b/08
müşerref b.- ur 053b/14
vaqt b.- ur 065a/02
b.- ur 005b/02
b.- ur 007b/08
mā' lūm b.- ur 070a/06-07
muqtedāyī' ālem b.- ur 035b/13-14
altūn b.- urlar 040b/10
dāhıl b.- urlar 008a/12
evliyāyıkibār b.- urlar 035b/14
b.- urmen 060b/04
şehīd b.- apdur 032b/06
şehīd b.- urmen 043b/15
b.- urmikin 002a/10, 012a/09,
012a/09-10, 018b/03, 034b/09, 045b/05
yandursağ b.- urmikin 029a/03
b.- urmu 029b/10
müselmān b.- urmu 046b/05
b.- ursen 054b/13
kabripāyımız b.- ursen 066a/05

b.- ursın 004a/07
b.- ursiz 035b/11, 035b/12
b.- ursizler 062a/05
giriftār b.- ursizler 021a/15
bolaş -: (T.) birlikte, beraber yapmak-1-
müselmān b.- urmı 057b/12
boluğluk: (T.) bol bolluk -1-
b. 014b/12
boy: (T.) bir şeyin tabanı ile en yüksek
noktası arasındaki uzaklık -1-
b.+ u 061b/06
boyun: (T.) boyun -6-
b. 073b/04
b.+ larığa 052b/12, 055b/02,
058a/11, 059b/10, 065a/10
boz -: (T.) bozmak -3-
b.- up 035a/14, 059a/07, 059a/09
bozul -: (T.) dağılmak-1-
b.- mağ 030a/09
bölek: (T.) başka -1-
b. 051b/10
bölük: (T.) kısım, parça, ayrılık -4-
b. 070b/03, 070b/04, 070b/05,
070b/10
bölük bölük: (T.) parça parça -1-
b. 023b/07
bölün -: (T.) belirli bölümlere, parçalara
ayrılmak. -1-
b.- sün 006a/01
bu: (T.) (zm.) bu -149-
b. 002a/07, 002b/03, 004a/03,
004a/07, 004b/02, 004b/07, 004b/11,
005a/12, 005b/14, 006a/13, 007a/11,
008a/06, 008b/03, 008b/05, 008b/06,

010b/07, 010b/14, 011a/01, 011a/04,
012a/07, 012b/14, 013a/02, 013a/03,
015a/02, 015b/01, 015b/09, 015b/13,
016a/15, 016b/10, 017a/13, 017b/01,
017b/02, 019a/03, 019b/04, 019b/13,
021a/02, 021a/10, 021a/12, 021b/01,
023a/14, 025a/01, 025a/05, 025a/11,
026b/02, 026b/13, 027a/03, 028a/09,
028a/11, 028b/03, 029b/14, 029b/15,
030a/12, 030b/10, 030b/15, 032a/04,
033a/04, 033a/09, 033a/12, 033b/02,
033b/07, 033b/09, 033b/10, 034b/01,
034b/03, 034b/07, 034b/14, 035a/08,
035a/13, 035a/14, 035b/01, 035b/11,
037a/14, 038a/02, 038b/12, 039a/03,
039a/07, 039b/08, 039b/14, 040a/10,
040a/14, 041b/14, 042a/12, 042a/14,
042b/05, 042b/14, 042b/15, 043a/10,
043a/12, 043b/08, 043b/11, 046a/13,
046b/01, 046b/12, 048a/08, 049a/07,
049b/03, 049b/08, 049b/12, 050a/09,
050b/10, 051a/08, 053a/01, 053a/07,
053a/08, 054a/10, 054a/11, 054a/14,
054b/02, 054b/05, 054b/11, 054b/15,
055a/01, 055a/06, 055a/10, 055b/04,
055b/05, 055b/11, 055b/14, 057a/07,
057a/08, 057a/10, 057a/13, 057a/15,
057b/06, 058a/15, 058b/01, 058b/06,
058b/07, 061b/10, 061b/14, 062a/08,
062b/05, 063a/05, 064a/04, 065b/08,
067b/02, 067b/12, 068a/13, 069b/10,
069b/12, 070a/14, 070a/15, 073b/02,
073b/13, 074a/06, 075a/06

b.+ nıñ 020a/01

buktur -: (T.) gizlenmek -1-

b.- up  rdi 065a/02

bul -: (T.) bulmak -1-

b.- ur 046a/12

bular: (T.) bunlar -85-

b. 013b/01, 013b/02, 014b/13,
015a/01, 015a/08, 016a/08, 021b/05,
021b/07, 021b/11, 024a/13, 024b/08,
025a/04, 026a/13, 026b/08, 027b/09,
028b/15, 029a/01, 030b/02, 035b/02,
041a/10, 053a/02, 053a/12, 054b/07,
054b/13, 055a/07, 065b/01

b.+ dın 031b/06, 053a/04

b.+  ga 005b/11, 011a/13, 011b/14,
012b/01, 012b/05, 015a/06, 016b/05,
021a/10, 021b/05, 025b/03, 030b/02,
032b/10, 035a/06, 053a/11

b.+ nı 012b/05, 026a/08, 026a/09,
027b/09, 029a/02, 050a/05, 050b/04

b.+ nıñ 005b/11, 011a/15, 011b/02,
011b/04-05, 011b/06, 011b/08, 012a/14,
012b/03, 012b/08, 012b/10, 013a/04,
013a/05, 013a/06, 013a/09, 013a/11,
013a/12, 015a/13, 016b/04, 016b/06,
016b/08, 016b/10, 016b/14, 018a/05,
018a/11, 024a/04, 024a/10, 024a/11,
025b/09, 029b/09, 029b/10, 032b/12,
033a/02, 034a/14, 034b/10, 035a/07,
047b/10-11

bur k: (Ar.) Hz. Muhammed'in mira ta
bindiği binek. -2-

b.+  ga 014b/12

b.+ ıga 015a/04-05

b y: (Far.) koku -5-

b. 043a/11
b.+ ı müşğ 042a/14
b.-ı dimāğımğa 042a/13
b.-ı hāmle boldılar 019a/10-11
b.- hāmle 066a/02
buyra -: (T.) emir vermek, -3-
b.- dılar 056a/07, 060b/11, 062b/10
buyru -: (T.) buyurmak-2-
b.- ğan 006a/09
b.- ğanını 007b/10
buyur -: (T.) buyurmak-8-
b.- dı 009a/14
b.- dılar 006a/02, 021b/15, 045b/11
b.- sa 069b/11
b.- um 038b/06
b.- up 032a/05
b.- urlar 069b/12
bük -: (T.) ezmek, yok etmek -1-
b.- üp turup érdi 062b/15
bülend: (Far.) yüksek, yüce -2-
b. 061b/14
b. kılğu 017b/13
bülend-āvāz: (Far.) yüksek ses -1-
b. 052a/12
bülendlik: (Far.+T.) yükseklik -1-
b.+ ige 016b/08
bül'-heves: (Far.) aklına geleni yapmak
isteğen, keyfine buyruk -2-
b. bolsa 069b/11
b.+ dür 069b/12
büt: (Far.) put -1-
b.+ ğa 029b/11
büzürk: (Far.) büyük, ulu -2-
b. 026b/07, 035b/04

büzürk-vār: (Far.) büyük, ulu, saygı değer
kimse. -14-

b. 032b/15, 033a/11, 041b/05,
043b/14, 049b/03, 074b/14

b.+ ım 025b/12

b.+ lar 043a/05, 043b/12

b.+ larğa 040a/11

b.+ larını 039a/12, 040a/07

b.+ nıñ 033b/04, 044a/04-05

-C-

cāpduq: (T.) demir baş, başkan-1-

c.+ ğa 074a/12

cābilkā: (Far.) en uzak Doğu'da bin kapısı
olan efsanevi bir şehir -1-

c.+ ğa 068a/07-08

cābilsā: (Far.) en uzak Batı'da bulunan bin
kapısı olan efsanevi bir şehir.-1-

c.+ dın 068a/07

cādu: (Far.) cadı, büyücü -1-

c. kılıp 057a/09

cāhil: (Ar.) bilgisiz. -2-

c. érdi 033a/05

c.+ ler 023a/08

cām: (Far.) şarap kadehi, -6-

c.+ nı 002b/07

c.- astdın 038b/09

c.-ı nūr-ı sās ādet 068b/01

c.-ı şarāb 002b/01-02

c.-ı şarābnı 002b/03, 002b/06-07

cān: (Far.) can, ruh -18-

c. 028a/10, 044a/01, 065b/07

c. bergüniñizlerdür 052b/01
c. beripdur 022b/02
c. beripdürler 022b/02
c.+ ığa 068a/02
c.+ ım 058b/10
c.+ ımız 012a/08, 048a/02
c.+ ımızını 012a/06
c.+ ımı 068a/01, 068a/03
c.+ larıdın 056b/07
c.+ larını 015a/05, 056b/06
c.+ nı 051b/09
c.-ı behiştñiñ 041a/02
cānāne : (Far.) sevgili -1-
c.+ din 042a/13
cān-bāz: (Far.) can ile oynayan, canını
tehlikeye atan -1-
c. 052a/07
cān-fedā (Far.) canını veren -4-
c. kılğay érdük 011b/13, 025a/15
c. kılğaymız 026a/02
c. kılurmız 048a/05
cānib: (Ar.) taraf -3-
c.+ din 001b/14
c.+ idin 002a/03
c.-i şam 007a/02
car -: (T.) çağırmaq -1-
c.- up 066a/13
cārī: (Ar.) geçerli -2-
c. bolğanları 021a/01-02
c. boldılar 020b/04
caruq: (T.) çarık -1-
c.+ larını 060b/01
cāsūs: (Ar.) gizli haberler öğrenerek veya
sırları çözürek haber veren. -4-

c. 061a/06, 061a/08
c.+ dın 061a/07
c. érdi 063b/12
cāsūsluq: (Ar.+T.) gizlice haber öğrenme
-1-
c. kılıp 060a/06
cay: (Far.) yer -1-
c.+ ıda 069a/14
cāvidān: (Far.) daimi kalacak olan, ebedi
-1-
ç.+ ı 041a/02
cāzibe: (Ar.) çekmeden, çeken, sevimli,
alımlı -1-
c.+ ler 042b/01
ceb: (Far.) sol -1-
c. 041b/15
cedd: (Ar.) eşdat, at, ded -7-
c.+ ileri 045a/11
c.+ im 016a/10
c.+ imiz 053b/06
c.+ imizniñ 047b/13
c.+ imniñ 009a/04
c.-i cehd kılısunlar 070b/12-13
c.-i pāk 043a/02
cedel: (Ar.) sert münakaşa, tartışma, kavga
-4-
c. boldı 035b/07
c. kıldı 065a/08-09
c. kıldılar 061a/04
c. kılmağğa 046b/10
cefā: (Ar.) eziyet, incitme -2-
c. kılğanıñniñ 005b/12
c. kılur 008a/02

cehennem: (Ar.) ahirette günahkar kulların gideceği azap yeri -3-

c.+ ge 004b/16, 005b/05, 054b/01

cehl: (Ar.) bilmezlik -1-

c.+ i 033a/04

cem': (Ar.) toplama, yığma -40-

c. 025a/09, 039a/11, 042a/05, 067a/06, 074a/01

c. boldılar 001b/08, 001b/14, 030b/13, 042b/12

c. bolup 047b/15, 052b/11, 062b/03, 063a/12, 064b/12, 065a/15

c. kıılıp 002a/02, 025b/06, 045b/09, 045b/12, 047b/06, 049b/07, 049b/08, 070a/07-08

c.-i enbiyā 046a/07

c.-i feriştelere 012b/11, 014a/6, 022a/7-8, 028b/06

c.-i halk 059b/13, 059b/14

c.-i leşker 041a/7

c.-i peygamberler 011b/07, 014a/6, 028b/06, 031a/05, 042b/12

c.-i perğamberlerin 031b/04

c.-i şahâbeler 018b/06-07

c.-i tâbi'ler 014b/11

c.-i ümerâlar 045a/13

cemâ'at: (Ar.) insan topluluğu -3-

c. 041b/04, 070b/14

c.+ i 059b/09

cemâl: (Ar.) yüz, yüz güzelliği -8-

c.+ i 012a/09

c.+ iğâ 012a/12, 032a/15

c.+ in 038b/08

c.+ inğâ 012b/05

c.+ inlerge 012a/03

c.+ lerigâ 052b/08

c.+ lerigâ 051b/04

cemî': (Ar.) cümle, hep, bütün -5-

c. 009b/15, 031b/04, 039a/05, 040b/01, 043a/03

cenâbet: (Ar.) Pis, uğursuz -1-

c.+ de 020a/04

ceng: (Far.) savaş, vuruşma -57-

c. 005b/01, 006a/12, 014b/13, 015b/10, 031a/11, 046b/09, 062a/07

c. boldı 008b/12, 027a/05, 063b/05

c. boldılar 034a/09, 063a/13

c.+ ge 028b/10, 032a/04, 032a/06, 056a/09, 056a/10, 056a/12, 056a/13, 065a/02

c. kılağıla 058b/09

c. kılaşurnı 057b/11

c. kıldılar 028b/11, 031a/15, 032a/03, 033a/07, 033a/10, 033b/03, 034a/09, 034a/10, 035a/03, 056b/03, 059a/10, 060b/14, 064b/02

c. kılgalı 029a/04-05, 056b/08, 057a/05

c. kılgaymiz 059b/02

c. kıılıp bolmas 029a/01

c. kıılıp turdılar 031b/10, 032b/13

c. kıılıp 015a/08, 034b/05-06, 046b/02, 054a/13

c. kıılmadılar 029a/04, 031a/09, 061b/02-03

c. kıılmağğa 023a/11, 033a/05, 033a/09-10

c. kıılmağımız 032a/05

c. kılsalar kılmurimiz 055b/07-08
c. kılsunlar 056a/15
c. kılmurmen 058a/06
c.-i uhuddın 010b/05
cenüb: (Ar.) güney -3-
c. 061b/05, 061b/07, 064b/06
cesed: (Ar.) ölü vücut -2-
c.+ lerini 066b/14, 067a/01
cevâb: (Ar.) sorulan şeye karşılık vermek
-7-
c. 029a/07, 029a/08, 065b/09
c. berdi 029a/06
c. berdiler 062a/13
c.+ ığa 058a/02
c.+ ımı 038b/15
cevâhir: (Ar.) cevherler, elmaslar, kıymetli taşlar-1-
c.+ lerini 011b/14
cevher-fürüş: (Ar.+Far.) cevher satan
-1-
c. 007a/13
cezbe-i ilahi: (Ar.) ilahi ruhun hayret ve sevince kapılarak sanki cesedden hariç bulunuyormuş gibi olması -1-
c. bolup 038b/03
cifâne: (Far.) bir tür müzik aleti -1-
c. 041a/15
ciger-güşe-i şîr-i yezdân (Ar.+Far.) Aslan Yezdan'ın evladı -1-
c. 004a/11-12
cihân: (Far.) dünyâ, alem -14-
c. 030b/11, 032b/03, 032b/04,
032b/10, 045a/01, 048b/12, 051b/14,

054b/06, 055b/06, 058a/14, 065a/06,
065a/07, 065a/11
c.+ ğa 027a/01
cilâ: (Ar.) parlatma, parlaklık-1-
c. 064a/09
cilve: (Ar.) işve, edâ, edâlı davranma
-2-
c.+ ler 049b/01
c.+ ler berip 031a/10-11
cilve-ğâne: (Ar.+Far.) cilve yapılan yer,
cilveleşilen mekan -1-
c. 039b/11
cimâ'-yı kabîle: (Ar.) aynı soydan
gelenlerin evlenmesi, akraba evliliği -1-
c. 043a/02
civân-merd: (Far.) temiz, asil, cömert
-2-
c. 048b/09, 057a/05
civân-merdlik: (Far.+T.) temizlik, asillik
-1-
c. 031a/13
cüd: (Ar.) cömertlik, el açıklığı -1-
c.+ larıĝa 037a/05
cuĝla -: (T.) toplanmak, bir araya gelmek
-1-
c.- p 022a/13
cübbe: (Ar.) Elbise üstüne giyilen, bedeni
uzun ve bol, yenleri geniş, düğmesiz
giyecek -1-
c.+ lerini 033b/06
cüdâ: (Far.) ayrı düşmüş, uzak kalmış, ayrı,
uzak -1-
c. kılpdur 066b/03-04
cümle: (Ar.) bütün, hep -2-

c. 009a/07, 011b/06
cüst ü cū: (Far.) arayıp sorma, araştırma
-2-
c. kıldı 009b/01
c.+ yıda 008a/14

-Ç-

çabduğ: (T.) demirbaş -1-
c. 002a/04
çadır-ı bār-gāh: (T.+Ar.) sultan çadırı
-2-
ç. 039b/12
ç.-ı 'āzīm 041b/01
çafkun ← çapkun: (T.) koşucu -1-
ç. 049a/05
çağ: (Moğ.) zaman, vakit -1-
ç.+ ığa 012a/06
çāker (Far.) kul, köle -1-
ç. 058b/04
çakıl -: (T.) hızla düşüp saplanmak -1-
ç.- ur erdi 051b/12
çal -: (T.) vurarak veya sürerek ses çıkartmak -5-
ç.- dılar 031b/02, 056b/02, 059b/02
ç.- ip 026a/14, 063a/14
çaldur -: (T.) çalma işini yaptırmak -4-
ç.- dı 055a/05
ç.- dılar 049a/07, 063b/07
ç.- up 057a/01
çar -: (T.) herhangi birinin bir yere gelmesini istemek, davet etmek. -1-
ç.- up 056b/01

çāre: (Far.) bir engeli aşmak için tutulması gereken yol, çare -1-
ç. 051b/10
çarek: (Far.) çeyrek -1-
ç. 047b/06
çārüb-keş: (Far.) süpüren, tekke şeyhi
-2-
ç. 053b/08-09
ç.+ lerige 067a/08
çārūk -: (T.) ip veya deri şeritlerle ayağa bağlanan, ham deriden yapılmış ayakkabı. -1-
ç.- um 060b/05
çāšt-gāh: (Far.) kuşluk vakti -3-
ç. erdi 049b/10, 050b/08, 051b/15
çeb: (Far.) sol -2-
ç. 068b/06, 068b/07
çehār: (Far.) dört -5-
ç. 001b/13, 016b/02, 026b/13, 031b/05
çehār yar: Hz. Muhammed'den sonra halîfe olan Hz. Ebûbekir, Ömer, Osman ve 'alî'ye verilen ortak isim, dört halîfe, hulefâ-i râşidin -1-
ç.+ lar 018b/06
çek -: (T.) katlanmak -1-
ç.- erler 018a/08
çend: (Far.) ne kadar, birkaç -1-
ç. 009b/01
çendān: (Far.) o kadar, çok, o kadar çok -2-
ç. 012b/03, 015b/12
çeng: (Far.) Harba benzeyen bir çeşit telli çalgı -1-
ç. 056b/02

çerā: (Far.) otlak -1-

ç.+ nın 036a/13

çerāg: (Far.) mum, ışık -7-

ç. 070a/02

ç.+ dın 017a/15

ç.+ ı 020b/11

ç.+ larını 044a/05, 067a/15, 067b/04

ç.-ı bezm-i sādık-ı rüşen 007b/03

çerig: (T.) asker -1-

ç.+ ler 025a/11

çeşm çeşm: (Far.) göz göz -1-

ç. 043b/03

çeşme: (Far.) pınar, su kaybağı -3-

ç.+ lerdin 039b/03

ç.+ lerni 041b/11

ç.-i za' ifimni 009a/08-09

çetr-i hāle: (Far.+Ar.) hale çiçeğinin gölgesi

-1-

ç. 009b/09

çevgān-ı be-ser: (Far.) baş ucu eğri sopa,

cirit -1-

ç. 005b/02

çevgān-ı meydān: çirit oynanılan meydan

-1-

ç.+ ğa 005b/02

çık -: (T.) içeriden dışarı varmak, gitmek

-46-

ç.- adur 059a/04

ç.- alı 002a/03

ç.- an emiş 002b/12

ç.- ardı 029b/02

ç.- armen 058a/05

ç.- duğ 061a/01

ç.- gıl 058a/13

ç.- ıp 003a/05, 003a/07, 028a/11,

029a/06, 029b/03, 030b/01, 031a/10,

039a/13, 039b/01, 049b/02, 050a/05,

054a/13, 055b/03, 057a/15

058a/12, 058b/09, 062b/09, 065a/11,

068b/03, 074a/12

ç.- ıp irdiler 047a/01

ç.- kan 037b/15

ç.- madılar 054a/07

ç.- mağunça 064a/09

ç.- mañlar 073b/07

ç.- sağ 046a/12

ç.- tı 003b/09, 004a/01, 020b/04,

022b/04, 034b/02, 035b/09, 064b/04,

065a/13

ç.- tı ërse 056a/05

ç.- tılar 008a/04, 010b/06, 053b/13,

058b/09

çıkār -: (T.) birinin veya bir şeyin çıkmasını

sağlamak, çıkmasına sebep olmak -4-

ç. 034a/06

ç.- dı 001b/03, 034a/03

ç.- ıp 070b/03

çıray: (Moğ.) yüz, çehre -1-

ç.+ ları 013b/10

çıray-āne: (Moğ.+Far.) yüz, çehre -1-

ç.+ larını 051a/07

çırļa -: (T.) bağırarak, haykırmak -3-

ç.- dı 003a/15, 003b/13

ç.- dılar 005a/01

çırļat -: (T.) bağirtmek -1-

ç.- ıp 074a/05

çiçekle -: (T.) çiçek açmak -1-

ç.- p 061a/13

çirkîn: (Far.) pek kirli -1-
ç. bolğan 040b/12

çolak: (T.) topal, aksak -1-
ç. 070a/10

çor: (T.) güzel -1-
ç. 022a/08

çöl: (Moğ.) Göz alabildiğince geniş
kumluk, susuz ve düz arâzi, sahrâ, bâdiye,
beyâban, beriye -1-
ç.+ de kılıp 074b/02

çöllük: (T.) çöllerle kaplı olan yer -1-
ç. 027b/03

çöm -: (T.) suya girmek, batmak -1-
ç.- di 068b/03

çuçur: (T.) çevresine göre daha aşşağıda
bulunan yer -2-
ç. 064b/11
ç.+ ğa 064b/11

çüñ: (Far.) çünkü, mademki -4-
ç. 005b/01, 017a/02, 025b/03,
065b/03

çürlü -: (T.) yok etmek -1-
ç.- p 065b/14

çürül -: (T.) çürümek -1-
ç.- üp turdı 061b/01

çüst-i çālâklık: (Far.) çeviklik-1-
ç. 004b/02

-D-

dāb: (Far.) şan ve şeref -1-
d. berip 008b/02

dādā: (Far.) halayık, çocukları büyüten dadı
-1-
d.+ larının 039b/06

dağ: (T.) Çevresindeki arâziye göre büyük
bir çıkıntı teşkil edecek şekilde yükselen
toprak veya kaya kütlesi -1-
d.+ ı 038b/13

dāhil: (Ar.) iç, içeri, içinde, içeri girmiş
-2-
d. bolğan 038a/14
d. bolurlar 008a/12

daim: (Ar.) devalı, sürekli -1-
d. 041b/04

dānā: (Far.) bilen, bilici -3-
d. 027a/14
d. bolunlar 052a/13
d.+ sen 066b/10

dānende-yi hür: (Far.+Ar.) özgürce bilen
-1-
d. 068a/09-10

darb-ı şemşir: (Ar.+Far.) kılıç darbesi
-2-
ç. 028b/07, 031a/05-06

dārü'l-fenā: (Far.+Ar.) geçici alem, dünyā
-1-
d.+ dın 009a/13

da'vā (Ar.) mesele -1-
d.+ ları 005b/11

dē -: (T.) söylemek, söz söylemek -352-
d.- di 002a/10, 004a/13, 005b/14,
007a/07, 008a/03, 008b/04, 014a/15,
023b/01, 023b/03, 027a/11, 027b/10,
027b/14, 028a/02, 028b/10, 029a/12,
029b/13, 030a/03, 031b/12, 033b/11,

034a/06, 034b/09, 034b/12, 034b/13,
035a/11, 035b/08, 036a/10, 054b/05,
054b/14, 055a/01, 055a/03, 055b/10,
056a/02, 057a/15, 057b/03, 057b/09,
057b/12, 057b/15, 058a/09, 058b/01,
058b/07, 059a/01, 059b/08, 060a/13,
060b/06, 073b/05

d.- diler 006a/01, 009b/04, 011a/01,

013b/01, 013b/02, 013b/08, 013b/10,
013b/13, 014a/02, 014a/04, 014a/07,
014a/08, 014a/10, 014b/03, 015b/02,
015b/15, 016a/06, 016a/11, 017b/03,
017b/14, 018a/15, 018b/03, 018b/05,
020a/05, 020a/06, 020a/08, 021b/01,
021b/05, 021b/06, 021b/09, 021b/11,
022a/02, 023a/13, 024a/15, 024b/02,
024b/04, 026a/02, 027a/12, 027b/14,
027b/15, 028a/01, 028a/10, 029a/08,
029b/01, 030b/06, 031b/08, 032a/05,
032a/12, 032b/01, 033a/15, 033b/06,
034b/06, 034b/09, 035b/07, 035b/12,
035b/14, 035b/15, 036a/04, 036a/06,
036a/08, 036b/13, 040a/10, 041a/08,
045b/08, 046a/09, 047b/01, 047b/10,
048a/08, 049a/01, 051b/04, 051b/06,
053a/01, 053a/03, 053a/06, 053a/14,
053b/14, 054a/03, 055b/04, 057b/03,
057b/07, 057b/13, 058a/14, 059b/06,
060a/14, 062a/05, 062b/09, 062b/12,
063a/15, 063b/12, 069a/06, 074a/07,
074a/10, 074a/11, 074a/16, 075a/02

d.- diler 049b/07

d.- dim 046b/07

d.- dür 060b/08

d.- gen 024b/07, 027b/10, 040b/07,
045b/02, 056a/06, 066a/05, 073b/14,
073b/15

d.- gende 022b/02, 068a/15

d.- geniņ 055a/01, 055a/02

d.- gey 012b/12

d.- geyler 011b/14, 012a/03,
013a/03

d.- p 001b/14, 002a/05, 002a/15,
002b/14, 003a/05, 003a/14, 003b/12,
004b/10, 004b/13, 005a/01, 005b/09,
006a/12, 006b/01, 006b/02, 006b/10,
007a/09, 007a/10, 008a/01, 008a/10,
008a/13, 008b/12, 009a/01, 009a/04,
009a/10, 009a/15, 011a/11, 012a/10,
012a/11, 012b/10, 014b/01, 014b/07,
016a/09, 017a/05, 017a/08, 017b/06,
017b/09, 018a/04, 019a/14, 020b/05,
020b/12, 022a/11, 022a/15, 022b/04,
022b/08, 023a/05, 024b/14, 025b/02,
025b/06, 025b/08, 027a/15, 027b/02,
028a/03, 028a/04, 028a/06, 028a/15,
028b/08, 029a/03, 029a/10, 029b/10,
030a/03, 030a/04, 030a/13, 030b/12,
031a/06, 031a/08, 031b/09, 034a/01,
034a/04, 034a/05, 034a/08, 034a/15,
036b/12, 040a/10, 042b/01, 042b/08,
042b/13, 043a/04, 043a/06, 043a/14,
043b/07, 043b/08, 043b/10, 043b/11,
043b/12, 043b/13, 043b/15, 045b/11,
046a/13, 046a/14, 046b/02, 046b/14,
047a/07, 047a/12, 047b/03, 047b/04,
047b/14, 048a/10, 048b/02, 048b/15,
049a/05, 051a/09, 051b/01, 052b/02,

052b/06, 052b/10, 053a/07, 053a/09,
053a/10, 053b/09, 053b/15, 054a/02,
055a/09, 055b/01, 055b/08, 055b/11,
055b/14, 056a/15, 056b/10, 057b/10,
057b/14, 058a/03, 058a/07, 058a/13,
058b/03, 058b/04, 058b/12, 058b/14,
059a/06, 059a/08, 059b/02, 060a/04,
060a/08, 061a/02, 061a/11, 061b/01,
061b/06, 062a/01, 062a/11, 062a/12,
062a/15, 063a/06, 063a/16, 063b/10,
064a/10, 064a/12, 064b/07, 065a/08,
065b/06, 065b/10, 065b/12, 065b/15,
066a/14, 066b/08, 066b/11, 067a/09,
069b/13, 070a/14, 070b/05, 073b/03,
073b/08, 073b/16, 074a/04, 074a/12,
074a/15, 074b/16
d.- p érdi 055a/02, 065a/03
d.- p érdi111 002a/03
d.- p érdiler 016b/14, 049a/06,
061a/06, 066a/05, 066a/07
d.- p érdim 062a/12
d.- p érdük 066a/13
d.- p turup 046b/09
d.- pdür 046b/08
d.- pdürler 023b/10, 030a/10,
030b/09, 033b/08, 033b/09, 068b/12,
072a/05
d.- r 004a/12
d.- r érdiler 040b/07
d.- rler 037a/02
d.- rmikinler 012a/11
d.- rsizler 034b/07
d.- se 073b/07
d.- seşler 047a/05

d.- yler 015b/04
debbe: (Ar.) fıçı, sürahi -1-
d. 057a/06
debül: (Far.) çalgı aleti -1-
d. 056b/02
def: (Ar.) öteye itme, savma, savulma
-1-
d. kıldı111 016a/07
defin: (Ar.) gömme, gömülmüş -13-
d. kıldılar 022b/15, 032b/07,
032b/08, 032b/13, 034a/13, 035b/03,
067a/02
d. kıldılar 033a/02, 035a/07,
054b/08, 066b/15, 067a/02
d. kılıklar 043a/06
defter-i fıtrat: (Ar.) yaratılış kitabı -1-
d.+ nın111 007a/12
dég: (T.) gibi -26-
d. 004b/11, 005a/06, 005a/07,
008b/06, 008b/09, 015b/06, 017b/13,
017b/14, 017b/15,
024a/03, 035a/06, 037b/15, 040b/09,
044a/02, 045b/03, 046b/13, 048b/10,
053b/08, 056a/01,
065a/04
d. bolsalar 061a/02, 063a/07
d. bolsalar111 062b/06
d. kılguçıdur 040b/14
deh: (Far.) on sayısı -1-
d. 067a/07
dehen: (Far.) ağız -1-
d.+ de 009b/15
delâlet: (Ar.) yol gösterme, işaret -6-
d. 042a/01

d. kılalı 034a/01
d. kıldılar 027b/09
d. kıldılar111 034a/01
d. kılırlar111 021b/10
d. kılp111 021b/12
delil: (Ar.) şahit, belge, tanık -2-
d.+ imiz 029a/07
d.+ ler 029a/02
dem: (Far.) nefes, soluk -4-
d.+ de 043a/11
d.+ ide kılp 052a/09
d.-i nazar-ı der-ka-dem 069a/08
d.-i revānları111 039b/05
derd: (Far.) dert, gam, keder -1-
d.+ im 069a/07
derece: (Ar.) kerte, rütbe -21-
d. 018a/06
d.+ ge 025a/05, 069b/10
d.+ leri 018a/05
d.+ lerini 011a-011b/15-01
d.+ mni 017b/13
d.+ siğa 015a/12, 019b/11, 024b/04,
024b/05
d.+ sini 039a/06
d.-i 'aṭā kıladur 019b/14
d.-i şahādet 031b/08,032b/01-02
d.-i şahādetke 001b/01, 006b/06,
007a/05, 015a/05-06, 015/08-09, 037a/15
d.-i uluğluklarını 016b/10
der-gāh: (Far.) tekke -5-
d.+ ıda 012a/08
d.+ iğa 014b/05, 029b/03
d.+ iğa kılp 026a/05
2. kapı

d.-ı cehennemge 058b/05-06
der-gazab: (Far.+Ar.) azap içinde -2-
d. bolup 005a/02, 056a/07
der-hāl: (Far.) hemen o anda, şimdi -3-
d. 028a/03, 030b/02, 053b/12
der-miyāne: (Far.) ortada, arada -1-
d. 041b/01
dervāze: (Far.) kapı -3-
d.+ lerini 014b/08
d.+ ni 059a/05
d.+ sini 059a/04
dervişlik: (Far.+T.) dervişlik -1-
d. 069a/07
deryā: (Far.) deniz -20-
d. 042a/06, 068a/11, 068a/13
d. bolup 064b/03
d.+ dın 029a/11, 029a/15
d.+ ğa 061a/15
d.+ lardın 039b/03
d.+ larnı 041b/11
d.+ nıñ 061a/09
d.+ sığa 038b/02
d.-y1 āhvālnı 068a/13
d.-y1 'aşq 068a/11
d.-y1 faķirğa 068b/03
d.-y1 faķirni 068b/02
d.-y1 kan 009a/10
d.-y1 taķva 068a/12
d.-y1 zer-efşāndın 073b/14, 073/09-
10
d.-y1 zūhd 068a/12
dest: (Far.) el -1-
d.+ leridin 050b/02
destār: (Far.) sarık, tūlbent -1-

d. 031a/12
destür: (Far.) izin, müsāade, ruhsat -3-
d. berdi 075a/01
d. berse 047a/06
d. bersünlrr 074b/14
deşt: (Far.) bozkır, çöl, kır, ova -6-
d. 005b/01, 041b/10
d.-i hoten 003a/07
d.-i hotenge 003a/02
d.-i kerbelā 045a/11
d.-i kerbalānıñ 011b/03
devlet: (Ar.) bir hükümet idaresinde teşkilatlandırılmış olan siyasi topluluk -4-
d.+ iğa 046a/06
d.-i islāmğa 053a/13, 053b/14, 057b/05
dil: (Far.) gönül, yürek -7-
d. 042a/05, 073b/11
d.+ ide 030a/07, 030a/08
dilān: (Far.) yürekler -1-
d. 038a/10
dilāver : (Far.) yiğit, yürekli-1-
d. 005a/08
dile -: (T.) birinden bir şeyin yapılmasını istemek, rica etmeki arzu etmek -1-
d.- rse 028b/09
dimāg: (Ar.) akıl, şuur -1-
d.+ larını 042a/11
dīn: (Ar.) Allah'a inanma ve bağlanma -17-
d. 027a/09
d.+ din 008a/02

d.+ i 029b/09, 029b/10, 029b/12, 034b/11
d.+ iğa 023a/06, 023a/15, 034b/10
d.+ imizde 024b/03, 034b/11
d.+ imizdin 031a/08, 055b/14
d.+ imizdin yanasmız 028b/09
d.+ leriğa 029a/07, 031b/12
d.-i islām 029b/08
dīnār: (Ar.) eski zamanın çeyrek lirası değerinde bulunan bir nevi altın para-1-
d. 007b/09
dirig: (Far.) esirgeme, önleme -1-
d. 036a/02
diş: (T.) ağız -1-
d.+ i 002b/06
dīv: (Far.) dev -2-
d.+ lerni 039b/03, 039b/05
dīvāne: (Far.) deli, budala, alık -1-
d.+ ge 059a/01
diyār: (Ar.) memleket, ülke -9-
d. 045b/03
d.+ da 062a/15
d.+ ğa 046b/12, 062a/08
d.+ larığa 015a/09, 023a/05-06, 024b/09, 024b/11
d.+ nıñ 046b/12-13
dost: (Far.) sevilen kimse -1-
d. tutğuçıdur 022b/05
du'ā: (Ar.) Allah'a yalvarma, niyaz -69-
d. 013a/09, 014a/09, , 014a/14, 022a/13, 023a/02, 023a/05, 033b/07, 034a/14, 036a/12,

036a/15, 037a/06, 040a/12, 048a/12,
053b/08, 062b/02, 067a/09, 067b/01,
067b/04, 067b/12,
074a/09
d.+ ğa 014a/11
d+ dın 014b/09
d.+ ıñızlarını 012b/12
d. kılalı 048a/10
d. kıldılar 012b/10-11, 014a/12,
016b/06-07, 018b/08, 018b/13-14, 021b/05,
026a/06, 028a/07, 029b/04, 031b/13,
032a/01, 040a/15, 053a/14, 054a/02,
062a/01, 063a/16, 073b/08, 074a/10,
075a/01
d. kıldılar111,
d. kılgalı turdu 016b/09
d. kılguçı111 016b/05
d. kılip 036b/10, 040a/03
d. kılsa 040a/08
d. kılsalar111 014a/03
d. kılsunlar111 073b/03, 074b/14
d. kılurlar 030b/05
d.+ lar 024a/10, 033b/07
d.+ ları 014b/06, 026a/06, 031b/13,
040b/01, 048a/13
d.+ larını 014a/04, 021a/03, 023b/05
d.+ larının 024a/13
d.+ sı kılsa 070b/11
d.+ sığa 014a/08, 014a/10
d.+ sını 014b/03
d.+ sınıñ 040a/09
d.-y1 ğayr kıldılar 025b/04
d.-y1 ğayr kılgalı turdılar 016b/05
duğ: (Far.) kötü koku -1-

d. bolsa 070a/01
duzaĥ: (Far.) cehennem -8-
d.+ dur 040b/15
d.+ ğa 019b/13, 028b/13, 031b/01,
059b/05, 059b/08
d.+ lar 033a/14
d.+ nı 068b/08
dü: (Far.) iki sayı -1-
d. 045a/01
dübbe: (Ar.) dişi ayı -1-
d. 059a/03
dü-ğulāt: (Far.+Ar) iki din adamı -1-
d.+ nıñ 073a/05
dünyā: (Ar.) içinde yaşadığımız alem
-17-
. 016a/07, 040b/11, 043b/11,
067b/05, 073a/14
d.+ da 013a/10, 036b/01, 067b/12
d.+ dın 067b/07
d.+ ğa 027a/09
d.+ lıķ 013a/14
d.+ nıñ 012b/06, 026a/09, 029b/13
d.+ sını 012b/08
d.-y1 felāketdin 042b/14
d.-y1 vezn 069b/01
dürüd: (Far.) dua, medih, selam -4-
d. 016a/14
d.-ı bī-nihāyet 010b/12, 018b/11
d.-ı ğazret-i muĥammed muştafa
037b/05-06
düvvüm: (Far.) ikinci -1-
d. 069a/09

-E-

ebdāl: (Ar.) abdal, kalender, gezgin derviş

-1-

e. 011b/04

ebedī: (Ar.) Sonsuz, ölümsüz, bâkî. -1-

e.+ ğa 048a/07

ebr-i nev-bahār: (Far.) ilkbahar bulutu

-1-

e. 065b/03

ebr-i nev-nehār: (Far.) gündüz bulutu

-1-

e. 025b/03

ebrū: (Far.) kaş -1-

e. 026b/06

edā: (Ar.) Üzerine borç olan veya borç hükmünde bulunan şeyi yerine getirme, yapma -3-

e. kıldılar 020a/09, 035a/01

e. kıldılar111 035b/05

edeb-i ikrām: (Ar.) güzel sunma -1-

e.+ lar 051a/13

ef'āl: (Ar.) işler, ameller -1-

e. 068a/10

efḍāl: (Ar.) daha fazîletli -1-

e. 068b/12

eger: (Far.) şart edatıdır; eğer, şayet manasındadır. -42-

e. 005b/12, 013a/05, 018b/04,

023a/12, 023b/08, 024b/04, 028b/04,

028b/06, 028b/09, 029a/04, 029a/07,

031a/03, 031a/05, 034b/05, 034b/11,

045b/04, 045b/10, 046a/05, 046a/07,

046a/10, 046a/11, 046a/14, 046b/05,

051b/12, 055a/08, 055b/03, 058a/04,

058a/06, 058b/10, 059b/01, 065b/11,

069b/09, 069b/11, 069b/14, 070a/01,

070a/02, 070a/06, 070a/07, 070a/09,

070a/12, 070a/15

ehlī: (Ar.) alışık olan, alışmış, alışkın

-3-

e.+ leri 017a/05

e.+ leriniğ 019a/10, 019a/11

ehl-i evlād: (Ar.) hayırlı evlat -1-

e.+ ırlarını 024b/01

ehl-i aḳvāl: (Ar.) güzel sözler. -1-

e. 042b/03

ehl-i beyt: (Ar.) hane halkı, aile -1-

e.+ leriga 047a/14

ehl-i bid'āt: (Ar.) islamlığın genel kurallarına uymayan kimse veya topluluk.

-1-

e.+ larını 042a/02

ehl-i imān: (Ar.) iman etmişler, iman sahipleri, inanmışlar-1-

e. 009b/07

ehlullah: (Ar.) Tanrı adamı, velî, evliya

-2-

e. 070a/02

e.+ larınığ 069b/06

el-ḳurān: (Ar.) kuran -1-

e. 042b/01

elbette: (Ar.) mutlaka, nihayet, eninde sonunda -2-

e. 032a/11, 046b/14

elbette elbette -1-

e. 043a/08

el-firākniq: (Ar.) güzel ayrılma -1-
e. 041a/07-08

el-ğaraż: (Ar.) sözün kısası manasında kullanılır -2-
e. 074a/13, 074/04

el-hāl: (Ar.) şimdiki, şimdiki halde -1-
e. 008a/02

elḥamdulillāh: (Ar.) Allah'a şükürler olsun -3-
e. 051b/03, 052b/07, 053a/09

el-kıṣṣa: (Ar.) sözün kısası, hülāsa -15-
e. 002a/15, 041a/03, 045a/12, 045b/08, 046b/15, 048a/15, 052b/10, 054a/08, 056a/05, 061a/02, 061b/12, 063b/08, 064b/10, 064b/14, 074a/01

ellig: (T.) elli sayısı -2-
e. 008b/14, 008b/15

ellig miñ: (T.) elli bin sayısı -1-
e. 003a/06

ellig üç: (T.) elli üç sayısı -1-
e. 075a/03

el-mü'minin-nażar: (Ar.) iman eden -1-
e. 038a/14-15

emānet: (Ar.) emniyet edilen kimseye bırakılan şey, eşya veya kimse-2-
e.+ ke 022a/02
e.+ ni 022b/01

emçek: (T.) meme -1-
e.+ ni 038a/01

emir ← emr: (Ar.) iş buyurma, buyruk, buyrultu -5-
e. 069b/09, 073b/04
e. kıldılar 009b/05
e.+ i kıldılar 058a/14

e.-i işāndur 071a/02

emir: (Ar.) bir kavmin, bir şehrin başı -1-
e. bolup 038b/06

emir-i pehlivān: (Ar.) pehlivan emir -1-
e. 008b/08

emirü'l-mü'min: (Ar.) müminleri emiri -1-
e. 007b/05

em -: (T.) dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek. -2-
e.- mediler 020b/03
e.- megenleri 020b/15

encümen-i sefer: (Far.) sefer meclisi -1-
e.+ dir 069a/08

endekmen: (Far.) azıcık -1-
e. 054a/06

endişe: (Far.) düşünce, vesvese, merak -3-
e. kılp 039a/08, 045b/14
e.+ ni 069a/15

endüh: (Far.) gam, keder, tasalı -1-
e. 017a/10

ermān: (Far.) aruz, istek -1-
e. 022a/11

erte: (T.) geçen -7-
e.+ si 003b/09, 031a/10, 056b/13, 059b/15, 061b/07, 063a/14, 074a/05

ervāh: (Ar.) canlar, hayatın cevherleri -21-
e. 043a/03
e.+ ki 069b/11
e.+ lar 070a/13

e.+ ları 011b/11, 012b/01, 031b/05,
032a/08, 062a/04, 069b/06

e.+ larığa 036a/11, 036a/12

e.+ larının 011b/08

e.+ larının 070a/13

e.-ı tayyibege 063a/08

e.-ı tayyibelerdin 036b/12, 047a/09

e.-ı tayyibelerge 034b/14-15,
040a/03, 056b/10, 056b/14

e.-ı tayyibelerğa teveccüh kıldılar
031b/03-04

esbāb: (Ar.) vasıtalar -2-

e.+ ını 031a/11

e.+ larını 014b/14

eşer: (Ar.) nişan, iz, alamet -1-

e. kılıp 065b/12

eşhāb: (Ar.) sahipler, m' alik ve mutasarrıf
olanlar. -1-

e.+ lerığa 043a/08

eski: (T.) çoktan beri var olan, üzerinden
zaman geçmiş bulunan -1-

e. 060a/15

eslem-i türk: (Ar.+T.) güçlü, sağlam Türk

-1-

e. 003a/06

esnā: (Ar.) Bir işin yapıldığı an sıra -1-

e. +da 016a/12

eşeddü'l' azābi: (Ar.) şiddetli azap -1-

e. 061b/11

etrāf: (Ar.) yanlar, uçlar, kıyılar -5-

e. 054b/06, 073b/13

e.+ ıdın 058b/07

e.-ı cānibdin 056b/11-12

e.-ı cānibğa 030b/11

evlād: (Ar.) çocuk, çocuklar -21-

e. 058b/04

e. bolsa 046a/14

e.+ ı 015a/15, 035a/12

e.+ ımızdın 062a/10

e.+ ının 011a/06

e.+ ınız 035b/13

e.+ ınızdın 015b/14

e.+ ınızın 036b/11

e.+ lardın 024a/11

e.+ ları 037b/12

e.+ ları turur 028b/04

e.+ larıdın 011a/08

e.+ larıdın êrdiler 111 026b/02

e.+ larıdın tururlar 031a/02

e.+ larıdın 111 013a/05

e.+ larımızdın 111 030b/04

e.-ı peygamber 052a/14

e.-ı peygamber-i āhīrzamān

009b/13

e.-ı şerīfleridim 055a/11

e.-ı zūgulāt 037a/01

evliyā: (Ar.) keramet sahibi olanlar, erenler.

-22-

e. 035b/03, 048a/15

e.+ ğa 041a/02

e.+ ğa bolsa 040b/15

e.+ lar 023b/08, 026a/10, 032a/08,

040b/10

e.+ lardın 018a/05

e.+ lardın tururlar 040b/14

e.+ larğa 013b/06

e.+ larını 040b/06

e.+ larının 046a/07

e.+ lık 019b/11
e.-yı kāmīlğa 038a/08
e.-yı kibār 013a/11-12, 013b/01,
023a/07, 024b/04
e.-yı kibār bolurlar 035b/14
e.-yı kibārlardıñ qılığıl 012b/04
e.-yı zeber-dest boldılar 12 053a/15
evrad: (Ar.) okunması âdet olunan dini
duâlar -1-
e. 041b/08
evvel: (Ar.) önce, ilk, birinci, başlangıç
-12-
e. 001b/06, 028b/05, 029a/08,
031a/03, 036a/08, 044a/15, 046a/06,
058a/10, 068a/11, 069a/08
e.+ kı 022b/02, 027b/07
evvelce: (Ar.+T.) daha evvel, önce -2-
e. 028b/12, 074b/10
ey: (ünl.) (Ar.) nidâ için ve nidâyaya cevap
için kullanılır; "hey, yâhû, bana bak!" gibi
manalara gelir. -100-
e. 001b/15, 002a/07, 002b/10,
004a/06, 004a/08, 005b/06, 005b/10,
006b/09, 007b/11, 008b/02, 008b/05,
009a/03, 012a/01, 012b/02, 012b/13,
013b/14, 014a/05, 014a/12, 014a/13,
014b/02, 014b/07, 015a/03, 017b/05,
018a/13, 020a/06, 021a/13, 022a/01,
022a/07, 023b/05, 024a/13, 025a/12,
025b/04, 025b/12, 026a/07, 027b/10,
028a/07, 029b/10, 031b/06, 031b/12,
032a/11, 033a/14, 033b/05, 034b/02,
034b/07, 034b/08, 034b/10, 035a/11,
035b/10, 036b/10, 045b/02, 045b/08,

046a/02, 046b/03, 046b/04, 046b/11,
047a/03, 048a/09, 048b/14, 049a/02,
049b/06, 051a/15, 051b/05, 052a/13,
052b/05, 052b/15, 053a/03, 053a/06,
053b/13, 054b/15, 055b/09, 055b/11,
055b/13, 057a/09, 057b/02, 057b/06,
057b/11, 058a/05, 059b/04, 060a/04,
060b/02, 060b/03, 061a/01, 061b/05,
061b/13, 062a/04, 062a/13, 062b/04,
063a/04, 065b/07, 065b/13, 066a/04,
066a/06, 066b/09, 073a/07, 073b/03,
074a/03, 074a/05, 074b/14, 074b/16,
075a/01
eyle -: (T.) yapmak, etmek -4-
berbād e.- di 068a/01
pedā e.- di 068a/01
e.- gil 009a/09
e.- yin 067b/14
ez-nūr: (Far.+T.) nurdan -1-
e. 042a/15
ezān: (Ar) Müslümanları ibâdete çağırarak
için çok defa minâreden,
muayyenkelimleri söylemek sûretiyle,
yüksek sesle yapılan dâvet. -2-
e. 019a/01, 034b/15
ezber-i imtiḥān: (Far.+Ar.) ezber imtihanı
-1-
e. 069b/08
ezel: (Ar.) başlangıcı olmayan geçmiş
zaman, öncesizlik -1-
e.+ de 012b/09
ez-pār: (Far.+T.) geçen yıldan
e. 042a/15

-Ė-

Ė -: (T.) imek, olmak -17-

aytur Ė.- di 009a/05

bar Ė.- di 007a/08, 011b/04, 040b/03

birminyüzyetmişüç Ė.- di 073a/02

ğāib kılip Ė.- di 057a/10

tokkūzyüzyetmişüç Ė.- di 072a/08

tuḳḳān Ė.- di 111 033a/04

kelip Ė.- dük 048a/04, 065b/05

Ė.- genler 051a/12

ḫālebişādıḳ Ė.- ken 070a/14

ḫūb Ė.- mes 046b/02, 047b/09-10,

055a/08-09

nādān Ė.- mesmü 038b/12

çıḳan Ė.- miş 002b/12

Ėkin: (T.) acaba -5-

Ė. 002b/06, 017b/04, 025a/13,

046a/12, 061a/02

Ėl: (T.)ülke, memleket -2-

Ė. 065b/13, 066a/01

Ėlçi: (T.) elçi -19-

Ė. 028b/03, 029a/12, 030b/15,

031a/07, 043b/07, 046a/01, 046a/02,

055a/09, 055b/04,

055b/11, 056a/05, 058a/02

Ė.+ ge 029a/06, 055b/13

Ė.+ ler 043b/08

Ė.+ ni 031a/08, 046a/14, 055b/14

Ė.+ niḡ 055b/12

Ėlçigerlik: (T.) (T.+Far.) elçi -2-

Ė.+ ge 055b/01, 058a/05

Ėlgeri: (T.) ileri -6-

Ė. 035a/01, 043a/07, 054a/09,

068a/06, 070b/15

Ė.+ ki 022b/15

Ėltür -: (T.) ulaştırmak -1-

Ė.- miz 006b/10

Ėmdi: (T.) şimdi -11-

Ė. 018a/13, 018b/03, 022a/10,

024b/14, 029b/12, 052b/09, 053a/09,

055a/06, 057a/12,

061a/01, 065b/08

Ėr -: (T.) imek, olmak -167-

aytur Ė.- di 067b/02

bar Ė.- di 005b/09, 025b/09,

027a/13, 033a/13, 040b/04, 054a/11,

057b/14, 058a/04, 059a/08,

059a/11, 065a/01, 075a/03

belāları Ė.- di 054a/12

bilur Ė.- di 040b/06

bol Ė.- di 017a/12

bolmap Ė.- di 014b/06

bolur Ė.- di 005b/02

buḳturup Ė.- di 065a/02

büküp turup Ė.- di 062b/15

cāhil Ė.- di 033a/05

çaḳılur Ė.- di 051b/12

çāştgāh Ė.- di 049b/10, 050b/08,

051b/15

dēp Ė.- di 055a/02, 065a/03

ḫacc-ı ekber Ė.- di 017b/11

ḫızırbaba Ė.- di 066a/02

kāfir Ė.- di 036a/01

ḳalıp Ė.- di 075a/06

kelip Ė.- di 021a/08

ḳıçırıp Ė.- di 055b/08

kiçe è.- di 017a/10
mekriler kıılır è.- di 004b/03
mirzäebübekirmirzä è.- di 074b/11
namāzıdiger è.- di 031a/09
‘āşık è.- di 005b/10
‘atā kıılğay è.- di 013b/12
ol è.- di 062a/09
olturup è.- di 030a/15
reddibedel è.- di 005a/09
savğurup è.- di 004a/13
tüşer è.- di 051b/13
vaqtınamāzıpeşin è.- di 064b/04
ve è.- di 027a/14
tamām kıılıp è.- di 058a/01
bar è.- di 111 056b/01, 059a/06
bār è.- di 111 054b/12
beyān kıılıp è.- di 111 056a/06
cāsūs è.- di 063b/12
dēp è.- di 111 002a/03
hāzır è.- di 111 058b/01
kişi è.- di 111 027b/08
onı è.- di 111 067a/10
sergerdān bolup è.- di 111 054b/11
areste kıılıp è.- diler 056b/08
aytur è.- diler 042a/12
bar è.- diler 026a/10
barıp è.- diler 057a/05
barur è.- diler 006a/09, 023a/09
berür è.- diler 007b/09
beşāret berip è.- diler 066a/14
bolur è.- diler 007b/08
çıķıp è.- diler 047a/01
dēp è.- diler 016b/14, 049a/06,
061a/06, 066a/05, 066a/07

dēr è.- diler 040b/07
evlādlarıdın è.- diler 026b/02-03
ħaber berip è.- diler 062a/11
ħaber berür è.- diler 007b/10
ħāl bolup è.- diler 017b/03
ħande kıılır è.- diler 042a/11
ħayrıseħāvet kıılır è.- diler 017a/09
hemşire è.- diler 026a/13
ħesābda è.- diler 057b/08
ħişşe kıılır è.- diler 020a/11
kelip è.- diler 022b/09 ,057a/02
kelür è.- diler 001b/04, 051a/08,
054a/13, 060a/12, 061b/04
kemālimertebede è.- diler 026a/12
kesmekçi bolup è.- diler 006b/11
kıoyup è.- diler 027b/07
kōrer è.- diler 042a/12
kıurān tilāvet kıılır è.- diler 020b/06
kūşış kıılır è.- diler 017a/06
medīnede è.- diler 025a/04
meşğul è.- diler 016b/15
meyil è.- diler 026a/11
muntazır turup è.- diler 048b/02
münācāt kıılıp è.- diler 065b/12
münācāt kıılır è.- diler 009a/05
müteveccih bolup è.- diler 056b/11
nāleiefğān kıılır è.- diler 042b/03
namāzda è.- diler 006b/05
oķur è.- diler 041b/09
olturup è.- diler 010b/10, 043b/06,
045a/15, 060a/01
ōter è.- diler 041b/05
ōtkezür è.- diler 020a/13, 020a/15
ōtüp è.- diler 075a/05

salıp è.- diler 056b/12
secdegāhda è.- diler 066b/11
seyre kıılır è.- diler 042a/08
şādlik kıılır è.- diler 020b/07
teveccüh kıılıp è.- diler 062a/03
teveccüh kıılır è.- diler 042a/10
tikip è.- diler 061a/12
tirig è.- diler 037a/13
tüşüp è.- diler 045b/02, 064b/07
urar è.- diler 004b/02
uykuda è.- diler 006a/13
vaḳti è.- diler 061b/04
yatıp è.- diler 006b/04
yeticip è.- diler 064b/11
yıḡlar è.- diler 042b/08
yürüp è.- diler 054a/09
yürüp è.- diler 060b/10
ḡayrān è.- diler111 018a/02
ḡoş kıılır è.- diler111 041b/14
kelür è.- diler111 052a/09
kirip è.- diler111 066a/03
medīnede è.- diler111 024b/12
mūnīsiraḡmān kıılır è.- diler111
042b/04
mūnācāt kıılır è.- diler111 042b/09
nēme è.- diler111 057a/08
olturup è.- diler111 043b/13
salışur è.- diler111 005a/08
soḡar è.- diler111 064a/15
teveccüh kıılıp è.- diler111 061b/08
zārī kıılır è.- diler111 017a/08
yürür è.- dilerniḡ 042a/07
dēp è.- dim 062a/12
köz tutup è.- dim 022a/07

ḡuratur è.- dim 034b/13
tiler è.- dim 022a/10
ālemdārları è.- dim111 062a/06
körüp è.- diḡ 019b/05
armānlıḡ è.- dük 053a/08
bergey è.- dük 065b/07
cānfedā kıılıḡay è.- dük 011b/13,
025a/15
dēp è.- dük 066a/13
körmegey è.- dük 065b/08
muntazır è.- dük 053a/09
tapınur è.- dük 029b/11
vaşiyet kıılıp è.- dük 066a/10
yār bolḡay è.- dük 013b/13
yürkey è.- dük 025b/02
bolḡay è.- dük111 016b/13
bar è.- ip turup 049a/09
ḡākım è.- miş 073b/16
küffār è.- miş 045b/03
attı è.- se 051b/15, 063a/09, 064a/01
çıḡtı è.- se 056a/05
dēdiler è.- se 049b/07
mūlāḡaza kıılıp turdılar è.- se
004a/03
tamām kıılıp irdi è. 058a/01
yürüdü è.- se 055a/05
yürüp irdiler è.- se 060b/10
kişi è.- sūn 055a/07
ēr: (T.) kişi -1-
è. 017a/07
ēren: (T.) eren, yiḡit -1-
è.+ lerni 038a/15
ēşik: (T.) eşik, kapı -3-
è.+ ler 061b/15

è.+ leri 032a/07
è.+ leride 068b/14
èt -: (T.) etmek, yapmak -17-
tekebbür è.- edürler 019a/02
è.- ip 017b/12, 018b/11
imān è.- ip 027a/04, 028a/12,
029b/07, 030b/03, 037a/12, 053a/02,
057b/02, 057b/12, 059b/13
imān è.- ip111 030a/01, 030a/07,
053a/12, 060a/05
umac è.- ipdür111 063a/14
ètek: (T.) etek -1-
è.+ ide 060a/05
èz -: (T.) geçmek -1-
è.- ip 018a/01

-F-

fahre: (Ar.) Bir ücret karşılığı olmadan, sırf şeref ve iftihar vesilesi olmak üzere verilen (pâye), onursal. -2-
f. 014a/02
f.+ ler 037b/12
fağd: (Ar.) yokluk, bulunmama -1-
f. 061b/11
fağır: (Ar.) zengin olmayan, yoksul, parasız -3-
f. 017a/09, 062a/06, 069a/04
falān: (Ar.) ismi söylenmek istenmeyen veya her kim olursa anlamında genel olarak kast edilen şahıs ve şey -1-
f. 003a/05
fāriğ: (Ar.) vazgeçmiş, çekilmiş -7-

f. bolup 014b/10, 019a/07, 055a/06,
059b-060a/15-01, 063a/11, 064b/08
f. bolğunça 064a/05
farz-1 vācib: (Ar.) Allah'ın emrettiği delillerle kesin olan. -1-
f. boldılar 021a/05
fāsiğ: (Ar.) Allah'ın emirlerini tanımayan, sapkın, günah işleyen -2-
f.+ lar 023a/07
f.+ larnı 023a/03-04
faşl: (Ar.) bölüm -1-
f. 007a/11
faşl-1 söz: (Ar.) söz bölümü -1-
f. 003a/01
fat ← pat: çabuk, hızlı -6-
f. 019a/14, 024b/03, 030a/09,
063a/16, 063b/02
f.+ rak 012a/02
fat -: -1-
f.- ğu 056a/01
fat-fırşat: ilk fırsatta, hemen -2-
f.+ da 030b/04, 061b/15
fatihāne: (Ar.) Kur'an-ı Kerim'in birinci sûresi, fâtiha sûresi. -1-
f. 041b/09
fedā: (Ar.) gözden çıkarma, uğruna verme -2-
f. bolsun 048a/02, 058b/10
fehlivān ← pehlivān: (Far.) güreşçi, yiğit -5-
f. 002b/02, 004a/01, 004a/06,
004b/11
f.+ lar 062b/06
felâket: (Ar.) musibet, bela-1-

f. 040b/13
ferākende ← **perākende**: (Far.) dağınık, darmadağan; dağıtma. -1-
f. bolmağay 069a/12
ferāmūş: (Far.) unutmaya, hatırdan ıkma
-1-
f. bolmay 111 067a/08
fer-gār: (Far.) ışık saan, ışıklı, nurlu-1-
f. 052a/01
fer-gārī: (Far.) ışıklı, nurlu -2-
f. 049a/10, 049b/11
feriřān ← **periřān**: (Far.) kederli, kaygılı
-3-
f. 017b/02
f. boldılar 022b/03
f. bolup 003b/08
feriřānlık ← **periřānlık**: (Far.+T.) kederli, kaygılı -1-
f.+ ıda 015b/10
ferişte: (Far.) melek -12-
f. 012a/15, 038b/14
f.+ ler 013a/03, 014b/07, 022b/12, 032a/07, 041a/01, 044a/03, 059a/10, 064a/13
f.+ lerge 009b/05
f.+ leriņ 012b/01
fermān: (Far.) emir, buyruk-2-
f. 014b/06
f.+ ı 009b/06
ferseng: (Far.) fersah -2-
f. 060a/14, 060b/09
fervā ← **pervā**: (Far.) korku -2-
f. ılmaydurmiz 032a/15
f.+ ımız 032a/15

ferverd-gār ← **perverd-gār**: (Far.) "besleyici, terbiye edici, rızıklandırıcı" Allah -3-
f.+ a 017b/03, 028a/08
f.-i eminge 009a/03
ferveriş ← **perveriş**: (Far.) terbiye etme, yetiştirme -1-
f. ılurlar 044a/08
feryād figān: (Far.) bağırışma, ağırışma
-1-
f.+ lar 004b/06
ferzend: (Far.) oğul, ocuk -21-
f. 018a/14, 019b/04, 019b/05, 019b/08, 020a/02, 020a/10, 069b/01
f.+ ge 037a/04
f.+ ler 019b/06
f.+ leri 017a/03, 020b/12
f.+ lerim 026a/07-08, 031b/06
f.+ lerimiz 025b/05
f.+ lerini 025b/06
f.+ niņ 018b/12
f.-i ' ātā ıldı 111 037a/03-04
f.-i mūbārek adem 011a/08, 017a/07
f.-i mūbārek ademniņ 020a/12
f.-i pezdin 016b/13
feth: (Ar.) -13-
f. 011a/06, 045b/04
f. boladur 011a/10
f. bolmağı 015b/12
f. ılđalı 046a/05
f. ılđu 048b/10
f. ılıp 027a/01, 045b/07
f. ılır 062a/10
f.-i kūffār 047a/04

f.-i nuşret 045b/04, 047a/11
f.-i nuşret kılgalı 055a/15
feydā ← **peydā**: (Far.) Açıkta ve meydanda olan, âşikâr, zâhir -2-
f. boldı 027a/08, 048b/03
feyz: (Ar.) bolluk, çokluk, verimlilik -2-
f. 011b/07
f.-i fütühât 073a/15
fırşat: (Ar.) Bir şeyin yapılması için uygun düşen, elden kaçırılmayacak durum ve zaman, vesîle -2-
f.+ da 019a/14, 024b/03
fibismillah: (Ar.) Allah'ın adı ile -1-
f. 056b/06
fıkr: (Ar.) fikir, düşünce -5-
f. 038b/08
f. kılp 046a/13
f.+ i 039a/08
f.-i hayâlim 038b/09
f.-i müdâm kılsa 038a/07
fırkat: (Ar.) dostlardan ve sâireden ayrılık, ayrılış -1-
f. bolmasunlar 070b/11
fiş ← **piş**:- (T.) ısıtma sonucu belirli bir kullanıma uygun duruma gelmek. -1-
f.- medi 063a/11
fiş-bâz: ← **piş-bâz**: (Far.) karşılayan -2-
f. 048b/13-14, 049b/02
fişmân ← **pişmân**: (Far.) Yaptığına üzülüp hayıflanana, esef eden, nâdim -2-
f. kılp111 024a/09
f.-ı fâyda bermes 046b/07
fiş-pâre ← **piş-pâre**: (Far.) sıralı -1-
f. 040a/03

ful ← **pül**: (Far.) para -1-
f. 028b/09
fülâd: (Ar.) çelik -2-
f. 004a/02
f.+ nı 052a/07
fut ← **put**: (Ar.) ayak -1-
f.+ ını 029a/10
fütül - ← **pütül** -: (T.) yazmak, yazdırmak -1-
f.- diler 046b/03
füş-ı mäh ← **püş-i mäh**: -1-
f.+ nı 031b/15
fütü - ← **pütü** -: (T.) yazmak -1-
f.- diler 073b/06

-G- (g, ğ)

ğâfil: (Ar.) Çevresinden ve gerçeklerden habersiz olan, gaflet içinde bulunan, dalgın, dikkatsiz ve düşüncesiz (kimse), basîretsiz. -1-
ğ. bolmasmiz 031b/08
gâh: (Far.) ara sıra, bazen -1-
g. 041b/12
gâhî: (Far.) ara sıra, bazen, bazı defa. -17-
g. 042a/05, 042a/06, 042a/08, 042a/09, 042a/10, 042a/11, 042b/04, 042b/09, 043b/01, 050a/03, 064a/15, 064b/01, 065b/06, 069b/04, 069b/05, 069b/14, 073b/02
ğâib: (Ar.) görünmeyen, yok olan, kayıp -18-

ğ. 018b/08, 038a/15
ğ. boldı 033b/09, 056b/12-13,
057a/02, 065a/11
ğ. boldılar 006b/08, 062a/15,
066a/01
ğ. boldılar111 074a/04
ğ. bolmadı 057a/08, 057a/12
ğ. bolmay 057a/06
ğ. bolup 065b/13
ğ.+ din 009a/12
ğ. kılay 055a/03
ğ. kılp édi 057a/10
ğ.+ ni 040b/06
ğalebe: (Ar.) g' alıp gelme, yenme, üstünlük
-1-
ğ. kıldı 042b/10
ğālīb: (Ar.) galebe eden, üstün gelen, yenen.
-3-
ğ. keldi 033b/04
ğ. keldiler 021a/09
ğ. kelgeniñe 011a/04
ğam: (Ar.) keder, tasa, kaygı. -4-
ğ. 012a/07, 012a/11
ğ.+ ı 040b/11
ğ.+ ını 016a/07
ğam-gin: (Ar.) gam dolu -1-
ğ. bolup 046a/10
ğamlık : (Ar.+T.) gamlı-1-
ğ. bolup 041b/13
ğār: (Ar.) mağara, in -1-
ğ. 005a/06
ğārāib: (Ar.) tuhaf, şaşılacak şeyler. -1-
ğ.+ ler 041a/03
ğarib: (Ar.) kimsesiz, zavallı -1-

ğ. 066a/07
ğariblik: (Ar.) tuhaf -1-
ğ.+ қа 065b/11
ğarķ: (Ar.) suya batma, batmak -6-
ğ. 066b/04, 069b/04
ğ. bolğan 038b/02
ğ. bolup 051a/07
ğ.-ı āhen 004a/02, 052a/07
ğavş: (Ar.) yardım -1-
ğ. 011b/04
ğavţ: (Ar) bir nesne içine girmek -1-
ğ. 058b/13
ğāibāne: (Ar.+Far.) gizlice -2-
ğ. 005b/10, 038a/11
ğayru: (T.) başka -1-
ğ. 065a/13
ğayūr: (Ar.) gayretli, çok çalışkan -1-
ğ. 057b/14
ğazāb: (Ar.) kızma, hiddet, öfke. -3-
ğ. 038b/13
ğ. bolup 064a/08
ğ.+ larıdın 034b/08
ğāzī: (Ar.) Gazā eden, İslām dini ve vatan
uğruna elde silāh düşmanla savaşan,
gazādan şehit olmadan dönen kimse -1-
ğ.+ leri 044a/01
ğāzīlik: (Ar.+T.) savaştan sağ ve muzaffer
döner -1-
ğ. 024b/05
genc: (Far.) hazine -1-
k. 040b/06
ger: (Far.) "eğer" kelimesinin kısaltılmışı
-1-
g. 005b/07

gerd: (Far.) toz, toprak -9-
g. 048b/03, 049a/09, 049b/10,
049b/11, 050a/08, 050b/08, 051b/15,
052a/01, 060b/10

gerden: (Far.) dönen -1-
k. 046a/08

gešt: (Far.) gezme, seyretme, dolaşma
-3-
g. 059b/02, 063a/13, 063b/07

ġılaf: (Ar.) kılıf, kın, mahfaza -2-
ġ.+ mı 064a/01, 064a/11

ġılmān: (Ar.) gençler, delikanlılar -2-
ġ.+ lar 022a/08
ġ.+ larınġ 012a/05

ġıybet: (Ar.) aleyhinde bulunma, arkasından
söyleme. -1-
ġ. 039a/01

ġıymet ← kıymet: (Ar.) değer -1-
ġ. bilip 006b/05

gine: (T.) yeniden, bir daha, tekrar -1-
g. 039a/02

giriftār : (Far.) tutulmuş yakalanmış, esir-3-
g. bolmaġaymız 048a/07
g. bolup111 040a/01
g. bolursizler 021a/15

girye: (Far.) ağlama, ağlayış, gözyaşı
-1-
g. 042a/10

ġorġ - ← ġorġ -: (T.) korku duymak,
ürkmek, dehşete kapılmak -1-
ġ.- up 005b/13

göger -: (T.) ağaçların yeşermesi -1-
g.- ip 061a/13

gök: (T.) içinde gök cisimlerinin hareket
ettiġi sonsuz boşluk, uzay, sema, asuman,
feza -1-
g. 026b/05

göl: (T.) göl -1-
g.+ ge 040b/11

gömül -: (T.) gömme işi yapılmak veya
gömme işine konu olmak -1-
g.- üp 036a/10

ġubār: (Ar.) toz -1-
ġ. 053a/15

ġül: (Far.) hortlak, şeytan -2-
ġ.+ lar 004b/06
ġ. kılp 041b/02

ġün-ā-ġün: (Far.) renk renk, türlü türlü;
alaca -1-
g. 050a/02

ġür-istān-ı bākiyye: (Far.) mezarlık -1-
g.+ de 022b/14-15

ġusl: (Ar.) hayız ve nifas hallerinden sonra
din gereġince yıkanma. -7-
ġ. kıldılar 019a/14
ġ.-ı canābet 030a/06
ġ.-ı tahāretke 022b/07
ġ.-ı tahāret kıldurdılar 022b/09-10
ġ.-ı tahāret kılp 022a/12, 023b/04,
032a/02

ġüşe-i penā: (Far.) sığınılacak yer -1-
g. 009a/04

ġuzāt: (Ar.) gaziler -2-
ġ.+ ġa 024b/14
ġ. kılp111 024b/04

gül: (Far.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği

-4-

g. 009b/09, 041b/03, 043a/11

g.+ din 013b/10

gül-istān: (Far.) gül bahçesi -2-

g. kıldı 024a/07

g.-ı hoten 007b/03

gülşen: (Far.) gül bahçesi -1-

g. 007b/04

güm-rāh: (Far.) yolunu şaşırılmış, doğru yoldan ayrılmış -1-

g. bolğan111 042a/01

günāh: (Far.) Allah'ın emirlerine aykırı olarak görülen iş, dini suç. -6-

g. 017b/04, 025a/13

g.+ imnı 017b/08, 017b/13

g.+ mı 023b/11, 060a/02

gürd: (Far.) cesur, kahraman, yiğit -2-

g. 004a/01

g.-i beyān 003b/15

güruh güruh: (Far.) bölük bölük -2-

g. 041b/15, 043b/02

gürz-bāz: (Far.) eskiden meydanda ve sahnede ağırlık kaldırarak hüner gösteren oyuncu. -1-

g. 041b/02

güvāh: (Far.) şahit, delil -3-

g. 012b/11, 027b/14, 027b/15

güvey: (T.) üvey -1-

g. 037a/11

güyā: (Far.) Sözde, sanki -4-

g. 024a/02, 037b/14, 055b/05, 070a/10

-H- (h, ħ, ḥ)

haber: (Ar.) son ve yeni havadis, bilgi -20-

ḥ. 002a/04, 030a/12, 041b/12, 059a/07, 066a/10

ḥ. berdi 054b/02

ḥ. berdiler 006b/02, 015b/12, 066b/01

ḥ. berdim 052b/02

ḥ. beriñ 049a/05

ḥ. berip 062a/11

ḥ. berür 007b/10

ḥ. boldı 043b/07

ḥ. kıldı 028a/14

ḥ. kıldılar 051a/09

ḥ. kılp 027a/07

ḥ.+ lerniñ 033b/07

ḥ.+ ni 049a/07, 075a/06

haber-dār: (Ar.) haberli -7-

ḥ. bolalıñ 004b/09

ḥ. bolsalar111 050a/07

ḥ. bolsun 002b/13

ḥ. boluñ 066a/13

ḥ. bolup turdı 002b/15

ḥ. bolup 053b/12

habīb: (Ar.) sevgili -1-

ḥ.+ im 012b/11

ḥ.+ iñ 028a/08

hacc: (Ar.) İslām dîninde şer'an zengin sayılan her müslümanın ömründe bir defa kurban bayramı günlerinde belli usüllere

göre Kâbe'yi ziyâret etmesi şeklindeki farz
ibâdet -2-

h. 021a/05, 030a/06

hacâlet: (Ar.) Utanma, mahçup olma, utanç
-1-

h. 052b/13

hacc-ı ekber: (Ar.) Arife günü cumaya
rastlayan hac -1-

h. êrdi 017b/11

h.+ ni 017b/11

hâce: (Far.) hoca, efendi -3-

h. 045a/01

h.+ m 073a/07

h.-yi her dü-cihân 010a/03

h.-yi büzrük 069a/06

h.-yi cihânnıñ 071a/03

h.-yi sultân 038a/11

hâcet: (Ar.) ihtiyaç, lüzum, gerekli -7-

h. 036b/07

h. bolur 022b/08

h.+ imiz 032a/13

h.+ ini 044a/08

h.+ leri 067b/05

h.+ lerini 013a/14

h.+ ke 044a/09

hâcet-mend: (Far.) ihtiyaçlı, muhtaç -3-

h. 036b/05, 044a/08

h. bolsa 067b/02

hâcı: (Ar.) hacca giden, Kâ'be'yi ziyaret
eden, hacı -1-

h.+ lar 017b/11

hac-ı 'umre: (Ar.) Hac mevsimi dışında
Kâbe'yi ve Mekke'deki mübârek yerleri
ziyâret etme. -1-

h.+ ni 019a/05

hacil: (Ar.) utanmış, utancından yüzü
kızarmış -1-

h. kılasizler 021a/14

hacil-zede: (Ar.+Far.) utanan, utanmış
-1-

h. 048a/07

hadd: (Ar.) derece, mertebe -3-

h.+i bolğay 025b/13

h.+ siz 019b/14, 025a/10

h.-i nihâyetsiz 025a/06

haduğ: (T.) yorgunluk, bitkinlik -1-

h. 048b/15

haftân ← kaftan: (T.) Ekserisi süslü ve
kıymetli kumaştan, boyu diz kapağına veya
topuklara kadar inen, önden açık, bâzısının
kolları yarıya kadar yırtmaçlı, astarsız hafif
üst giyeceği -3-

h.+ larmı 048b/08, 051a/07, 052a/05

hâh: (e.) Beklenen veya istenen bir şey
olduğu zaman "tamam, işte, evet"
anlamında memnûniyet ve tasdik bildiren
söz -3-

h. 013a/14, 013a/15, 068a/14

hâkan: Türk imparatorlarına verilen ünvan
-5-

h. 005a/02, 005a/13, 006b/15

h.+ ğa 002b/14

h.+ nıñ 005b/09

hakikat: (Ar.) bir şeyin aslı ve esası,
mahiyeti -1-

h. 038b/02

hâkim: (Ar.) Hükmeden, buyruğunu yürüten, hâkimiyet kurmuş olan, egemen

-2-

h. boldı 073b/12-13

h. êrmiş 073b/16

hakk: (Ar.) Allah, Cenâbıhak, Tanrı, Hudâ -27-

h. 011a/11, 021b/02, 023a/06, 027b/12, 028a/09, 029b/09, 029b/11, 038a/04, 067a/06

h. bolsa 034b/11

h.+ dur 028a/01

h.+ ğa 011a/12, 014a/12, 021b/10, 021b/12, 039a/03

h.+ larıda 067a/08

h.+ ıda 024a/11, 036a/15, 040b/01, 067b/11

h.+ ılarıda 034a/14, 036b/01-02

h.+ ımızda 053b/08

h.+ nı 029b/12

h.-ı hükûk bolsa 043b/04

h. te'âlâniñ 026a/05

hâl: (Ar.) oluş, bulunuş, sûret, keyfiyet, durum -9-

h. 068a/09

h. bolup 038b/03, 063a/03

h.+ i 064a/05, 065a/03

h.+ ide 068a/15

h.+ ini 065b/08

h.+ iniz 051b/01, 052b/06

hâlâ: (Far.) halen -4-

h. 021b/10, 057a/08, 060b/06, 068a/14

halâikü'l-'arz: (Ar.) dünyâ canlıları -1-

h.+ ı 038a/02

halâş: (Ar.) kurtulma, kurtuluş -1-

h. bolsañlar 033a/15

halâyık: (Ar.) Yaratılmış olanlar, mahlûkat, insanlar -1-

h. 073b/16

halhâl: (Ar.) yönetici -14-

h. 057b/13, 058a/08, 058b/06, 059b/09, 059b/12, 060a/01, 060a/03

h.+ ğa 058a/14

h.+ nı 059b/14

h.+ niñ 058a/08, 058b/01, 058b/05, 058b/08, 059a/10-11

halife-i zamân : (Ar.) dönemin h^c alifesi -1-

h. 007a/07

hal-i müşkül: (Ar.) güç durum -1-

h. 038a/07

halq: (Ar.) Bir milleti meydana getiren insan topluluğu -63-

h. 015a/11, 021b/15, 025a/02, 026b/09, 027a/11, 028a/15, 029b/07, 030a/14, 030b/08, 039a/05, 045b/14, 046a/02, 046b/04, 046b/09, 047b/14, 053a/07, 053a/14, 053b/13, 054a/03, 069a/13

h.+ ğa 002a/04, 019a/06, 073a/11, 073b/04

h.+ ı 019a/07, 025a/09, 046a/09, 046b/07, 046b/13, 050b/06, 052a/13, 052b/11, 053b/14, 060a/05, 073b/13

h.+ ıdın 060b/04

h.+ ıdurlar 053a/02

h.+ ığa 073b/06, 073b/09

h.+ ımıznı 033b/14

h.+ mı 023a/03, 046a/05, 073a/09
h.+ lar 015b/13, 025a/07, 037a/14,
051b/07, 053a/01, 054a/03
h.+ larğa 015b/01
h.+ ları 013a/04, 024b/12
h.+ larını 034a/01
h.+ nı 002a/01, 022a/13, 023a/06,
026b/13, 027b/01, 028b/01, 035a/14,
046b/01, 047b/09
h.+ niñ 027a/15
halk-ı rab 044a/15
h̄alvet: (Ar.) yalnız, تنها kalma, tenhaya
çekilme -2-
h.+ dir 069a/07, 069a/12
h̄amāil: (Ar.) Sağ omuzdan sol kalçaya
kadar uzanıp ucuna kılıç takılan kayış
-2-
h. kılıp 048b/08, 052a/06
h̄amd-ı h̄udā: (Ar.) Allah'a şükür. -1-
h. 037b/05
h̄āmle: (Ar.) atılış, atılma, saldırış, saldırma
-2-
h. kıldı 058b/08
h. kıldılar 063b/05
h̄ān: (Far.) hükümdar, hakan -9-
h. 074a/05, 074a/07, 074a/11
h. bolup 074b/15
h.+ ge 004a/02
h.+ ka 074b/16
h.+ lar 072a/12
h.+ nı 030a/10, 074a/05
h̄ancer: (Ar.) ucu sivri, iki yanı keskin
bıçak, hançer -1-
h.+ lerini 050a/01

h̄ande: (Far.) gülme, gülüş -1-
h. kıtur irdiler 042a/11
h̄āne-i ka'be: (Far.+Ar.) Kabe -1-
h. 021a/06
h̄arāb: (Ar.) yıkık, viran, perişan -2-
h. kıldı 027a/09
h. kıtur 046a/11
h̄arāmī: (Ar.) hırsız, haydut, yol kesen
-1-
h.+ ler 035a/11
h̄arc: (Ar.) vergi -1-
h.+ ı kılğalı 007b/09
h̄arduq: (T.) Yorgunluk, bitkinlik -3-
h. 049b/03, 050a/06, 050b/05
h̄ares: (Ar.) dilsiz -1-
h. 039b/07
h̄arīb: (Ar.) yıkan, harbeden -3-
h. 005a/01, 005a/04
h. kılıp 003b/10
h̄arīb-bār: (Ar.+Far.) yıkıcı, harbedeci
-2-
h.+ musın 003a/14, 003b/12
h̄aric: (Ar.) dış, dışarı -1-
h.+ ğa 008b/11
h̄aris: (Ar.) hırslı, bir şeye çok düşkün
-1-
h. kılığlar 063a/15
h̄āş: (Ar.) Bir şeye veya bir kimseye âit olup
başkasında bulunmayan, ona mahsus olan,
özgü -3-
h. 012a/01, 012a/11, 032a/11
h̄aşet: (Ar.) kıskançlık, çekememezlik.
-1-
h. 061b/15

ḥāşıl: (Ar.) husûle gelen, peyda olan, olan, çıkan -5-

ḥ. boldı 018b/04, 019a/12, 053a/10

ḥ. bolur 070a/15

ḥ. kıılır 018a/15

ḥaşmet: (Ar.) "haşem"den meydana gelen büyüklük, heybet-1-

ḥ. 041b/06

ḥatm-i ḳur'ân: (Ar.) Kur'an'ı baştan sona bitirmek. -1-

ḥ. 043b/05

ḥatm-i tebârek: (Ar.) mübarek hatim -1-

ḥ. 041b/09

ḥatun: (T.) kadın, zevce -2-

ḥ. 017a/07

ḥ.+ ı kıılıp 073b/04

ḥatâ: (Ar.) yanlış, yanlışlık -1-

ḥ. 017b/04

ḥatar: (Ar.) tehlike -1-

ḥ. 004b/01

ḥâtır: (Ar.) zihin, fikir -3-

ḥ.+ larığa 064a/02, 064a/03, 064a/04

ḥatı: (Ar.) ferman, buyruk -1-

ḥ. kıılıp 060a/07

havâ: (Ar.) hava -2-

h. 006b/12

h.+ dın 042b/11

ḥavâle: (Ar.) üstüne bırakma -2-

ḥ. 005a/08

ḥ. kıılıştılar 004a/15

ḥavâric: (Ar.) asiler, zorbalar -1-

ḥ.+ ler 023a/10, 023a/14, 023b/02, 023b/13, 023b/15, 024a/02, 024a/07

ḥayâl: (Ar.) Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş -4-

ḥ. bolmay 047a/11

ḥ. kıılımlar 062b/12

ḥ. kıılmay 053b/15

ḥ.+ imde 007a/08

ḥayâlîğ: (Ar.+Far.) utanmak-1-

ḥ. kııldı 068b/11

ḥayât: (Ar.) dirilik, canlılık -1-

ḥ. 009a/08

ḥay-ı bî-zevâl: (Ar.) yok olmayan, diri -1-

ḥ. 068a/09

ḥay-ı ʿirâḳ: (Ar.) at -1-

h.+ larığa 031a/12

ḥayrân: (Ar.) şaşmış, şaşma kalmış, şaşırmış -10-

ḥ. 054b/11

ḥ. boldı 023a/14

ḥ. boldılar 019a/12

ḥ. bolup 056b/09

ḥ. êrdiler 018a/02-03

ḥ.+ ğa 026b/14

ḥ. kıaldılar 021a/10, 045b/15,

051b/08, 050b/06-07

ḥayr-bâd: (Ar.+Far.) hayırlı olsun -3-

ḥ. kıılıp 058a/07, 062a/01

ḥ. kıılaşıp 043b/05

ḥayr-bâdlaş -: (Ar.+Far.+T.) hayırlı olsun demek -2-

ḥ.- ıp 026b/11, 054a/04

ḥayr-ı ihsân: (Ar.) hayırlı bağışlanma -1-

ḥ. 013a/09

hayr-ı şehâvet: (Ar.) cömertlik -1-
h. kıılır êrdiler 017a/09

hayvânât: (Ar.) hayvanlar -1-
h. 011b/06

hâzır: (Ar.) Bir işi yapmak için gerekli her türlü şeyini tamamlamış olan -11-
h. 011b/09
h. boldı 062a/04
h. boldılar 022b/11, 031b/05,
032a/09, 061b/09
h. bolsın 004b/12-13
h. bolup 070a/05
h. êrdi 058b/01-02
h. kıılıp 070a/05, 070a/08

hazîne: (Ar.) Toplu halde bulunan altın, gümüş, mücevher, para vb. maddî değeri yüksek şeylerin bütünü -1-
h.+ lerimni 012b/15

hâzret: (Ar.) Şahıs veya kutsal sayılan varlık isimlerinin başına getirilerek saygı ifâde eder. -18-
h.+ leri 022a/09, 024a/14, 025b/02,
048a/02
h.+ leridin 021b/09
h.+ lerige 046b/10
h.+ lerinin 010b/14, 018b/01-02,
025a/14, 025b/13-14, 026a/01, 034b/08,
045b/07, 046b/11, 048a/03, 052b/08
h.+ lerni 047b/15
h.+ ni 007b/07-08

hâzret-i hakık: (Ar.) Allah -1-
h. 038a/04

hâzret-i imâm: (Ar.) İslâm dîninde görüş ve fikirleriyle bir mezhebe öncülük etmiş olan kimse -152-
h. 001b/03, 002a/04, 003a/12,
003a/15, 003b/08, 004a/04, 004a/13-14,
004b/04, 004b/12, 005a/04, 005a/07,
005a/11, 005b/06, 006a/04, 006a/07,
006b/03, 006b/05, 006b/08, 007b/07,
007b/09, 007b/11, 008a/01, 008a/03,
008a/06, 008a/10, 008b/04, 008b/11,
009a/02, 009a/12, 016b/12, 016b/15,
021a/08-09, 021a/11, 021b/14, 022a/06,
023a/10-11, 023a/11, 025b/12, 026a/13,
032b/0, 036b/08-09, 041a/12, 047a/02,
055a/10, 064a/14, 064b/06-07, 072a/05
h.+ ğa 001b/15, 004b/08-09,
005a/03, 007b/08
h.+ lar 012a/03, 021b/05, 021b/09-
10, 022a/09, 023a/05, 023b/02, 023b/04,
024a/05-06, 027b/11, 028a/02, 028a/06,
028b/02, 023b/10, 023b/14, 024a/01,
024a/15, 024b/11, 024b/15, 025a/04,
025a/10, 025b/03, 026a/10, 026b/01,
026b/11, 027b/04, 029b/03, 029a/13,
029b/04, 030a/02, 030a/03-04, 030a/05,
030b/02, 030b/04, 031a/10, 031b/03,
031b/13, 032a/01, 032a/04, 032a/06,
032a/12, 034a/07, 034b/14, 037a/13,
046a/03, 046b-047a/15-01, 047a/07,
048b/01, 049a/01, 049a/03, 049b/05-06,
052b/04-05, 052b/14, 053a/03, 053a/11,
053a/14, 053b/13, 054a/01, 054a/14,
055a/05, 056a/07, 056b/10, 057b/02,
057b/03, 058a/01, 058b/15, 059b/03-04,

059b/15, 060b/14, 061a/12, 061b/04-05,
062b/01, 062b/09-10, 063a/02, 063a/07-08,
063a/10, 063a/15, 063b/01, 064b/15,
066a/04, 067a/11

h.+ lardın 021b/08, 024b/08,
066a/08

h.+ lardır 064a/08

h.+ larğa 012b/13, 023b/01,
024a/06, 028a/05, 029a/12-13, 029b/08,
031b/11, 034a/03, 046b/02-03, 052a/09,
052b/03, 053b/03, 058b/10-11, 058b/13,
060a/03, 060a/08, 067b/07

h.+ larılañ 048a/11

h.+ larnı 003a/07, 008a/11, 025a/09,
041b/11, 052a/12, 053b/01, 062b/03-04,
065a/03-04

h.+ larnıñ 021b/06, 021b/11,
024a/08, 025a/11, 026a/10, 029b/05, 029b-
030a/15-01, 030b/01, 031b/15, 036a/11,
036a/12, 036b/06, 048a/08, 049b/03-04,
052b/13, 053b/11, 056a/05, 057a/14,
057b/01, 059b/03, 059b/11, 060b/01,
064b/04-05, 065b/02, 066b/03, 066b/14,
067a/13, 067b/05-06, 067b/10, 067b/11

h.+ nıñ 005a/09, 005b/03, 006b/02-
03, 008a/13, 008b/14-15, 009a/15, 009b/03,
021b/04, 021b/07, 022b/03-04, 024a/10

hazret-i medine: (Ar.) Medine şehri -1-

h.+ de 038a/03-04

hazret-i mekke: (Ar.) Mekte şehri -1-

h.+ de 038a/03

hazret-i mekke-yi medine: (Ar.) Mekte ve
Medine şehri -1-

h. 042a/08-09

hazret-i peygamber: (Ar.+Far.) Hz.
Muhammed -30-

h. 010b/04, 010b/07-08, 010b/12,
011a/01-02, 011b/12, 012a/10-11, 013a/07-
08, 014b/04, 015a/14, 016a/06, 016a/13,
016b/07, 016b/11, 017b/07, 018a/12-13,
018b/13, 019a/14, 020b/10, 023b/11,
024b/13, 025a/06, 025b/01, 031b/04,
033b/01, 034a/04, 036b/02-03, 040a/06,
062a/06, 062a/09, 072a/01-02

heft: (Ar.) yedi sayısı -1-

h. 014b/11

heftad: (Ar.) yetmiş sayısı -1-

h.+ ı 001b/12

hekim: (Ar.) tıp doktoru, tabip -1-

h. 068a/10

helal: (Ar.) dinin hükümleri bakımından
kullanılabilen haram olmayan şey. -1-

h. 009b/09

hem: (e.) (Far.) kuvvetlendirme, bağlama
edatı -53-

h. 002a/02, 003a/11, 003a/12,
003b/04, 003b/08, 004a/14, 004b/10,
005b/01, 008b/14, 009a/08, 009b/10,
011b/12, 013b/13, 014a/03, 014a/07,
014b/01, 015b/06, 016a/05, 016b/06,
018a/06, 018a/10, 021a/15, 022a/03,
024b/02, 025a/14, 026b/08, 027a/06,
029b/03, 031a/13, 031b/07, 031b/08,
032a/05, 032b/07, 032b/10, 032b/12,
033a/02, 033a/03, 035a/05, 035a/07,
038a/10, 048a/02, 050b/06, 054b/14,
060b/05, 062a/11, 062a/14, 063a/07,
063b/11, 065a/09, 065a/10, 074b/02

hemin: (Far.) hemen -1-
h. 055a/02

hemişe: (Far.) daima, her vakit, her zaman
-2-
h. 057b/08, 069a/15

hem-kāse: (Far.) aynı işte olan, aynı işi işleyen-1-
h. bolmağ kerek 043a/01

hemme: (Far.) kuvvetlendirme, bağlama edatı -50-
h. 002a/05, 004b/16, 006b/06, 006b/13, 007a/09, 007b/04, 008a/02, 013a/06, 013b/10, 014b/13, 016b/06, 020b/01, 021a/04, 025a/11, 026a/10, 029b/07, 031b/02, 038b/10, 038b/13, 039b/08, 044a/04, 045b/14, 053a/14, 054b/01, 061a/07, 063a/06, 067b/14, 067b/15, 073b/01
h.+ ğa 041a/07
h.+ leri 016b/04, 016b/10, 021b/13, 022b/06, 037a/13, 049a/13, 049b/15, 050a/06, 063b/07
h.+ leridin 050b/05
h.+ nigizler 052a/14
h.+ ŋler 048a/09
h.+ si 006b/15, 028a/11, 032a/01
h.+ sige 021a/09
h.+ sini 054a/05, 054b/01, 054b/04, 055b/03

hemşire: (Far.) kız kardeş -1-
h. êrdiler 026a/13

hemze: (Ar.) Elif, vav, ye ve he üzerine konan (◌) işâreti. -1-
h. 011a/03

henüz: (Far.) şimdiye kadar, daha, yeni
-1-
h. 014b/06

her: (Far.) hep, bütün -46-
h. 001b/03, 002b/12, 002b/15, 005a/05, 007b/08, 008b/06, 009b/01, 009b/10, 013a/12, 016b/07, 020b/06, 020b/14, 021b/01, 023a/08, 032b/04, 032b/13, 033a/05, 033a/10, 035b/07, 036a/03, 036a/15, 036b/05, 036b/07, 040a/02, 043a/11, 044a/04, 044a/08, 045a/01, 053b/01, 053b/05, 058b/02, 058b/03, 058b/11, 061b/03, 065b/14, 066a/10, 067a/05, 067a/13, 067b/02, 067b/10, 068a/03, 068b/04, 069b/07, 069b/11, 070b/11

hergiz: (Far.) asla, hiç bir vakit -10-
h. 024a/11, 024a/14, 028b/09, 031a/07, 048a/05, 055b/07, 055b/13, 061a/04, 069a/13, 069b/10

hesâb: (Ar.) hesap, sayma -4-
h.+ da êrdiler 057b/08
h. kılp 047b/03
h.+ ı 047b/06
h.+ ını 047b/03

hevâ: (Ar.) hava -2-
h.+ dın 068b/03
h.+ ğa 065a/11

hevâla -: (T.) havalanmak -1-
h.- p 068b/02

heves: (Ar.) arzu, istek -2-
h.+ i 068a/02
h.+ ide 068a/06
h.+ ide turup turup 068b/04

heybet: (Ar.) korku ile saygı duygularını birden uyandıran hal veya gösteriş -4-

h.+ i 039b/07

h.+ idin 013a/02

h.+ ler 048b/11

h.+ lerni 051a/08

hezār: (Far.) bin sayısı -1-

h. 012b/03

hezār miñ: (Far.+Tr) bin sayısı -1-

h. 044a/02

hezimet: (Fr.) Yenilgi

h. 003b/10

hırka: (Ar.) kalın kumaştan yapılmış veya içi pamukla beslenmiş ceket uzunluğunda bir giyecek -1-

h.+ ları 015b/04

hırş: (Ar.) öfke, kızgınlık -1-

h.+ ı 033a/06

hicret: (Ar.) memleketten memlekete göç -1-

h.+ imdin 013b/09

hiç: (Far.) yok denecek kadar az olan, yok olan -16-

h. 003b/13, 008b/12, 013a/01, 013a/08, 017b/14, 022a/11, 027b/14, 029b/11, 036b/05, 040a/04, 052b/09, 064a/03, 067b/07, 067b/09, 067b/13, 070b/05

hidāyet: (Ar.) hak yoluna, doğru yola kılavuzlama -1-

h. 042a/02

hidmet: (Ar.)iş, hizmet, vazife -1-

h.+ leride 074b/13

hikmet: (Ar.) Bir şeyin oluşundaki akıl erdirilemeyen sebep, gizli sebep -1-

h.+ i 006a/06

himmet: (Ar.) gayret, emek, çalışma, çabalama -7-

h. 015a/04, 058b/12

h.+ iñ 071a/03, 071b/01

h.+ iñğa 012b/14

h.+ iñizlerğa 061b/14

h. kıladursen 012b/14

hîn: (Ar.) zaman, vakit -1-

h.+ de 066a/03

hindūstān: (Ar.) Hindistan -1-

h.+ nı 039a/13

hişşe: (Ar.) pay, nasip -4-

h. kılur êrdiler 020a/11

h.+ ni 020a/11, 020a/12, 020a/13

hîş: (Far.) akraba -1-

h. 024b/09

hiṭāb: (Ar.) bir veya birçok kimselere ağızdan veya yazı ile söyleme -1-

h. keldi 033b/05

hiżmet: (Ar.) iş, iş görme, vazife -5-

h. 002b/05

h.+ ke 002b/03

h. kılıp 038a/08-09

h.+ leridin 065b/05

h.+ lerige 045b/07

hiżmetkār: (Ar.+Far.) hizmet eden kimse -1-

h. bolup 036a/03

hiżmetkarlık: (Ar.+Far.+T.) hizmet eden kimse -1-

h. kıldılar 053b/03

hoş: (Far.) güzel, iyi -16-
h. 025a/01, 049a/07, 061a/07,
064b/01, 067b/03, 069a/07
h. boldı 016b/01
h. boldılar 016a/11
h. bolğay 057b/03, 074a/12
h.+ dır 069a/08
h. keldi 014b/05
h. kıılır érdiler 041b/14
h.+ larığa 018b/09, 065b/06,
066b/05
hoş-bū: (Far.) güzel koku -1-
h. 043a/10
hoş būy: (Far.) güzel koku -3-
h. 042a/11, 042a/12
h.+ luğ 020b/02
hoş-būyluğ: (Far.+T.) güzel kokulu -2-
h. 043a/05, 043a/09
hoş-ḥāl: (Far.+Ar.) h' alī vakti yerinde
olmak-4-
h. 041b/12, 073b/06
h. bolup 047a/13, 055a/04
hoş-rūy: (Far.) sevimli, tatlı yüzlü -1-
h. 036a/01
hoş-vakt: (Far.+Ar.) mutlu, rahat -6-
h. 015b/06-07
h. boldılar 025a/01, 025a/03
h. bolup 017a/04, 019a/04, 033b/13
hoş-yār: (Far.) dost -2-
h. bolup 064a/15
h. bolup 050a/03-04
höl: (T.) ıslak, yaş -1-
h. 029a/12
hūb: (Far.) güzel, hoş, iyi -5-

h. bolur 008a/10
h.+ dur 074a/15
h. émes 046b/02, 047b/09-10,
055a/08-09
hublaş -: (Far.+T.) güzelleşmek -1-
h.- ıp 036b/09
hudā: (Far.) Tanrı -13-
h. 007b/10, 011b/13, 012a/05,
012b/02, 028b/05, 031a/03, 042b/01,
069a/15
h.+ dın 070b/04
h.+ nı 027b/11
h.+ nın 006a/06, 026a/09, 032a/11
hudāvendi: (Far.) hükümdarlık -1-
h. 066b/09
hudāy: (Far.) Tanrı-2-
h. 068a/09,
h.+ a 022a/01
hudāy te'ālā: (Far.) Tanrı, Allah -28-
h. 011a/08-09, 015a/11, 021a/03,
032a/13, 040a/09, 047a/06, 061b/13,
069b/02, 070b/07
h.+ dın 018a/03
h.+ din 070b/02
h.+ ğa 017a/08, 017b/12, 018b/10,
022a/01, 024a/06, 028a/07
h.+ nın 009b/05, 019a/08, 021a/14,
027b/12, 029a/14, 045b/06, 046a/06,
047b/12, 063b/11, 069a/09, 069a/10
hulle: (Ar.) cennet elbisesi -5-
h. 015a/07
h.+ ler 014b/15, 015a/01, 015a/11
h.+ leridin 014b/12
hūr: (Ar.) ahu gözlüллер -2-

h. 011b/14, 012a/04
hūr-ı kūsūr: (Ar.) saraydaki cennet kızları
-1-
h. 032a/14
hurrem: (Far.) şen, sevinçli, gülyüzlü -3-
h. 010b/06
h. bolup 041b/13, 073b/06
hurūc: (Ar.) çıkış, çıkma, ayaklanma -5-
h. kıldılar 037a/08
h. kılip 002a/14-15, 002b/12,
008a/04
h. kılipdurlar 001b/12
hūy: (Far.) Doğuştan olan tabiat, yaratılış,
mizaç -1-
h. 042b/02
hükümet: (Ar.) Bir ülkeyi yöneten
kuruluşların bütünü -16-
h. 072a/14, 072a/15, 072b/01,
072b/02, 072b/03, 072b/04, 072b/06,
072b/07, 072b/08, 072b/09, 072b/10,
072b/11, 072b/12, 072b/13, 072b/14,
073a/01
hürmet: (Ar.) saygı -3-
h.+ i 009a/06,009a/07
h.+ idin 028a/09
hüsrev-i gāzī-ān: (Far.+Ar.) güzel gaziler.
-1-
h. 010a/04

-İ- (i, ī, ʿi, ʿī)

ʿirāk: -1-

ʿi.+ larnı 056b/04

ısıgla -: (T.) ısınmak -1-

i.- p 006b/03

-İ- (i, ī, ʿi, ʿī)

ʿibādet: (Ar.) Allah'ın emirlerini yerine
getirme, tapma, tapınma -3-

ʿī. 020a/12

ʿi.+ gā 017a/06, 022a/12

ʿibādetliġ: (Ar.+T.) ibadet -1-

ʿī. 068b/10

iber -: (T.) göndermek, sevk etmek -17-

i.- di 002a/13, 002b/10, 002b/13,
027a/14, 027b/02, 054b/07

i.- diler 023a/12, 025a/03, 028a/03,

028b/03, 046b/15, 049a/06, 054b/01

i.- edür 060a/08

i.- gen 055b/04

i.- iğler 008b/03

i.- sun 045b/11

icābet: (Ar.) kabul edilme, kabul etme
-5-

i. boldı 026a/06, 040b/01

i. boldılar 024a/11, 031b/13

i. kıladur 014a/04

iç -: (T.) içmek -4-

i.- ip 002b/07

i.- ip boldılar 063b/02

i.- key 002b/03

i.- sek 053b/06

iç: (T.) herhangi bir durumun, cismin veya
alanın sınırları arasında bulunan bir yer.

-19-

i.+ i 006a/03
i.+ ide 004b/11, 032b/11, 050a/02,
052a/07, 062b/14, 066b/04, 069b/04
i.+ ige 006b/02, 064a/11
i.+ imde 039a/02
i.+ inde 026b/05, 043a/05, 043a/09,
051a/06, 065a/01
i.+ re 009a/11, 025a/05, 041b/10
içiş :- (T.) içmek işinin yapılması -1-
i.- ti 038b/09
ëgen: (T.) idi -1-
i.- ler 054b/03
igin: (T.) elbise, kıyafet -2-
i. 015a/02, 015a/03
ihlās: (Ar.) h' alis, temiz, doğru sevgi
-2-
i. 012a/06, 012a/07
ihram: (Ar.) hacıların Kâbe'yi tavaf için
Mekke haricinde örtünmeğe mecbur
oldukları dikişsiz bürgü. -3-
i. 017b/10, 019a/04
ihtiyār: (Ar.) Kendi isteğiyle hareket etme,
irâdesini kullanma -2-
i.+ ı 047b/08
i. kılp 039a/15
ihtiyāt: (Ar.) ilerisini düşünerek, görerek
davranma -1-
i. kılmak 071a/02
ike: (T.) sahip -1-
i.+ miz 068a/10
iken: (T.) idi -5-
i. 029a/02, 029b/11, 062b/09,
064b/12, 066b/08
ikki: (T.) iki sayısı -54-

i. 003b/05, 003b/11, 004a/03,
004b/11, 004b/16, 005a/08, 005b/02,
005b/15, 006b/12, 008b/01, 012b/06,
018a/06, 019a/03, 020a/09, 023b/03,
023b/06, 023b/08, 026a/09, 026b/07,
028a/13, 030b/10, 033a/12, 033b/09,
034b/01, 034b/07, 034b/14, 035a/08,
035a/13, 035b/04, 037b/14, 038a/02,
038b/14, 039a/01, 054a/10, 054a/11,
054b/02, 054b/05, 063b/08, 064a/04,
069a/05, 070b/07, 072b/11, 074b/08
i.+ din 001b/04
i.+ le 012b/08, 013a/10, 029b/13,
036b/01
i.+ leri 035b/01
i.+ lesi 033b/12
i.+ nci 028b/05, 068a/12
i.+ nçi 018a/08, 046a/07
ikkilik: (T.) iki tane -1-
i. 005b/05
ikki miñ: (T.)iki bin -4-
i. 006a/02, 006a/13-14, 006a/05,
041b/05
ikki miñ beş: (T.) iki bin beş -1-
i. 039b/13
ikkinçi: (T.) ikinci-1-
i. 031a/04
ikki yüz atmış yette: (T.) iki yüz altmış yedi
sayısı -1-
i.+ ge 013b/09
ikki yüz seksen ikki: (T.) iki yüz seksen iki
sayısı -1-
i.+ de 072a/11

iki yüz yigirmi: (T.) iki yüz yirmi sayısı

-1-

i. 059b/07

ikkizlig: (T.) ikisi -1-

i.+ i 005a/05

ikrār: (Ar.) saklamayıp söyleme -1-

i. bolmak 027b/13

‘ilāc: (Ar.) derde deva olan şey -2-

‘i.+ ı 046a/10

‘i.+ ımı 061a/08

ilāh: (Ar.) Tanrı -1-

ī. 009a/08

ilāhī: (Ar.) “Ey benim Allah’ım” anlamında

Allah’a hitap sözü -6-

i. 009a/05, 009a/06, 012b/05,

012b/09

i. bolup 064a/14

‘ilā-yı ‘alīn: (Ar.) yüksek, en yüksek-1-

‘i. 067a/12

ilet -: (T.) göndermek, -2-

i.- ip 041a/11

i.- mes kıldılar 040a/12

iliş -: (T.) ulaşmak, varmak -1-

i.- ip 034a/10

‘illet-i ‘ādiye: (Ar.) vesile -1-

‘ī.+ ğa 040a/01

‘ilm: (Ar.) Belli bir konuya âit bilgilerin

bütünü -3-

‘i. 021a/03

‘i.+ leriniĝ 044a/07

‘i.-i mekke 022a/13

ilt -: (T.) iletmek, göndermek -1-

i.- ip 009b/06

ilticā: (Ar.) sığınma, barınma -3-

i. keltürüp 040a/11

i. kıldılar 014a/14

i. kılip 040a/07-08

iltifāt: (Ar.) dikkat -1-

i. kılmāk kerek 070a/09

iltimas: (Ar.) kayırma -1-

i. kıldılar 074a/09

im -: (T.) emmek -1-

i.- gen 038a/01

imām: (Ar.) islām dîninde görüş ve fikirleriyle bir mezhebe öncülük etmiş olan kimse -43-

i. 001b/03, 001b/06, 003a/04,

003b/02, 004b/09, 005b/15, 009b/07,

014b/11, 015a/15, 020a/03, 021a/06,

021a/11, 035b/03, 041b/03, 045a/13,

063b/09

i. boldılar 019a/06

i.+ dın 003a/01

i.+ lar 006a/14, 021a/09, 022a/04,

026a/03, 026a/07, 026a/10, 026b/02,

040a/02, 043a/10, 056b/13

i.+ lardur 051a/09

i.+ larĝa 018b/08, 036a/14

i.+ larnı 026a/11

i.+ larnıĝ 007a/06, 023b/09,

024a/12, 027a/03-04, 029b/03, 036a/15,

036b/01, 037b/11

i.+ nıĝ 046a/03

i.+ nı 001b/02, 006a/11

imām-ān: (Ar.) imamlar -1-

i. 038a/02

imān: (Ar.) inanma, inanç -50-

i. 019b/12, 020a/03, 023a/04,
027b/10, 028b/06, 030b/02, 053a/12,
054a/01, 057a/15, 057b/04, 059b/12

i. ètip 027a/04, 028a/12, 029b/07,
030a/01-02, 030a/07-08, 030b/03, 037a/12,
053a/02, 053a/12-13, 057b/02, 057b/12,
059b/13, 060a/05-06

i.+ ğa 027b/09, 033b/14, 034a/01,
036a/05, 036a/07, 046b/01, 059a/13

i. keltürelî 046a/14, 046b/09

i. keltüremiz 046b/08

i. keltüreneşler 028b/04

i. keltürmeklikdin 051b/10

i. keltürmeşler 046b/05-06

i. keltürmes 055b/03

i. keltürmesek 046a/10-11

i. keltürmey 046a/08

i. keltürsün 055b/03

i. keltürüp 046a/05, 046b/04,
057b/04

i. keltürüp 046a/11-12

i.+ mı 017b/05

i.-i islâm 030a/06, 043b/15

imdi: (T.) şimdi -1-

i. 046b/01

imkân: (Ar.) olabilecek vaziyette bulunma
-2-

i. 026a/12, 038a/01

în: (Far.) bu -1-

î. 009b/12

‘inâyet: (Ar.) dikkat, gayret, özenme-6-

‘î.+ i bolsa 029a/14, 045b/06,
047b/12

‘î.+ idin 019a/08

‘î. kıılıp 040a/07, 062a/09

incil: (Ar.) Allah'ın vahiy yoluyla dört
büyük peygambere yolladığı mukaddes dört
büyük kitaptan Hz. İsa'ya nazil olanı.

-1-

i.+ de 067b/15

inde -: (T.) davet etmek, çağırma -1-

i.- p 042a/02

ini: (T.) kardeş, küçük kardeş-5-

i. 033b/09, 035b/02

i.+ lerimiz 025b/15

i.+ siğa 033b/03, 033b/11

inķirâz: (Ar.) bir kalabalıktan, bir bütünden
tek kişi kalmayacak şekilde tükenme, bitme
-1-

i. 015b/01

inşallah: (Ar.) “Eğer Allah isterse, Allah
nasip ederse” anlamında dilek sözü -1-

i. 061a/05

inşallah te‘âlâ: (Ar.) Yüce Allah isterse -
18-

i. 015a/14, 023a/13, 023b/13,
024a/07, 024a/12, 024b/02, 024b/08,
026a/15, 028b/07-08, 029a/13-14, 030b/07,
031a/06, 033b/08, 036b/08, 045b/06,
047a/06, 047b/13, 067b/13

intikâl-i emr: (Ar.) emir iletme -1-

i.+ i 042b/13

intizâr: (Ar.) bekleme, beklenilme -1-

i. bolup 040a/05

inş -: (T.) istemek -4-

i.- ip 036a/05, 036a/07, 036a/08

i.- mey 036a/06

îpâr: (Ar.) misk -1-

ī. 042a/13
iptida: (Ar.) Başlama -1-
i. kılğay 070b/02
‘irāk: (Ar.) at -3-
‘ī.+ larğa 052a/06
‘ī.+ larnı 050a/01, 050b/01
īrān: (Far.) İran ülkesi-1-
ī. 043b/02
irkeş -: (T.) bir yerde birikmek, toplanmak
-5-
i.- ip 026a/02, 026b/10, 048a/03,
065b/04
i.- tiler 026a/11
işbāt: (Ar.) şahit ve delil göstererek
doğrusunu meydana çıkarma. -1-
i.+ ğa 070b/10
isim: (Ar.) isim, ad -6-
i.+ leri 025b/09
i.-i ‘āzam 052a/09
i.-i gül 043a/12
i.-i gül boldı 043a/10
i.-i şifātleri 068b/13
i.-i şerīfleri 037b/13
islām: (Ar.) Allah’ın Kur’an ile vahyettiği
ve esasları Hz. Muhammed tarafından
bildirilen din, müslümanlık -24-
i. 001b/14, 002a/03, 013a/04,
013a/06, 013b/01, 015a/04, 015b/13,
015b/15, 020b/11, 030a/10, 031a/15,
037a/13, 039a/15, 046a/06, 047b/10,
047b/13
i.+ ğa 019b/06, 019b/10, 024b/01,
047a/05, 047a/07, 065b/15
i+ larğa 046b/05

i.-1 leşkerige 034a/06
isnād: (Ar.) bir şeyi, birisi için yaptı demek
-1-
i.+ a 016a/12
ispihā-yı bād-pāy: (Far.) hızlı koşan at,
İran’da İsfihan bölgesinde yetiştirilen at.
-2-
i. 050a/01, 050b/01
i.-1 ‘irākıların 048b/07
ispihā-yı‘irāk: (Far.) çevik, hızlı at -2-
i.+ larnı 051a/05, 049a/14
iste -: (T.) istemek -1-
i.- p 067a/02
isti‘ānet: (Ar.) yardım isteme -2-
i. 047a/10, 067b/01
istiğfār: (Ar.) Allah’tan günahlarının
bağışlanmasını isteme, tövbe etme -1-
i. 071a/01
istiḥāre: (Ar.) hayırlı olmayı arzu etme
-1-
i.+ ni 070b/14
istikāmet: (Ar.) Yön, cihet -1-
i. 070b/12
istirāhat: (Ar.) rahat etme, dinlenme -1-
i. kılıp 061b/02
iş: (T.) Bir maksatla yapılan faâliyet,
çalışma, amel -9-
i. 063a/09, 069b/11
i.+ din 017b/02
i.+ ğa 063a/10
i.+ i 012a/05
i.+ iñ 047b/06
i.+ ini 056a/02
i. kılalı 058a/03

i. kılsa 002a/10
işit -: (T.) duymak -15-
i.- geyler 013a/03
i.- ip 001b/04, 008a/11, 022b/06,
023a/14, 047b/15, 049a/07, 067b/11,
073b/10
i.- ip turup 023b-024a/15-01
i.- ipdurmiz 002a/01
i.- mek 052b/01
i.- mek kerek 003a/01
i.- ti 075a/06
i.- tim 002b/11
işte: (T.) Bir kimse, şey veya durumu işâret
etmek için kullanılır -2-
i. 038b/08, 038b/15
iştîyâk: (Ar.) Büyük arzu duyma, özleme,
özleyiş -1-
m. 061b/12
i' tikâd: (Ar.) İnanma, kalben tasdik ederek
inanma, inanç, inan -2-
i. kılmaganlarını 011a/11
i. kılip bolmas 070a/11-12
i.+ ları 047b/11
i' tikâf: (Ar.) bir yere kapanıp ibadetle vakit
geçirme -1-
i. 025a/05
ittifâk: (Ar.) birleşme, uyuşma -1-
i. kıldılar 041a/07
iţâ' at: (Ar.) Emre uyma, söz dinleme
-2-
i.+ larığa 041b/07, 041b/14
iz: (T.) işâret, nişane -1-
i.+ lerığa 006b/03

‘izzet: (Ar.) değer, kıymet, yücelik, ululuk
-3-
‘i. 036b/01, 067b/12
‘i.-i ikrâmlar 050b/04-05

-K- (k, k)

ķabâhat: (Ar.) Suç, kusur -1-
ķ. boldı 005b/07
kâ' be-yi şādık-ân: (Ar.) Kabeye sadık olan
-1-
k. 037b/07
ķable'l-minel: (Ar.) cennet öncesi -1-
ķ. 061b/12
ķabr-i fây ← ķabr-i pây: (Ar.) Mezar -2-
ķ.+ nızda 066a/08
ķ.+ ımız bolursen 066a/05
ķabuğ: (T.) Bir şeyin üstünü kaplayan,
kendiliğinden meydana gelmiş az veya çok
sert tabaka -2-
ķ.+ ığa 067a/01
ķ.+ ları 014b/10
ķabûl: (Ar.) razı olma -3-
ķ. kılip 040a/15
ķ. kılmadılar 040a/13-14
ķ. kılsa 073b/11
ķābzü'l-ervāh: (Ar.) Azrail -1-
ķ.+ ğa 022b/01
ķaç -: (T.) uzaklaşmak, firar etmek -15-
ķ.- ğan 039b/09
ķ.- ıp 027a/07, 027a/11, 028a/14,
054a/06, 054b/02, 054b/04, 057a/11,
060b/15, 062b/08, 065a/14

ķ.- ıpdur 057a/04
ķ.- şan 060a/06
ķ.- şandur 057b/09
ķ.- tı 057b/07
ķaçan: (T.) ne zaman -2-
ķ. 049a/01
ķ.+ ı 058a/12
ķadem: (Ar.) ayak -23-
ķ. 012a/06, 017a/02, 017a/07,
019b/04, 020a/02, 020a/08, 020a/10,
020a/12, 021b/07, 022a/10, 024b/06,
046b/12, 069a/10, 073b/02
ķ.+ idin 011a/09
ķ. ķoysa 038b/15
ķ.+ leride 012a/14
ķ.+ leriniş 025b/01
ķ.-i ferzendler 019b/13
ķ.+ iņęa 022a/08
ķ.-i misafirlikęa 012a/10
ķ.-i řerāfetidin 019b/10
ķ.-i vüçüdiğa 018a/14
ķādir-i gül: (Ar.) kıymetli gül-1-
ķ. 068a/09
ķāfir: (Ar.) Allah'ın varlığına ve birliğine
inanmayan -106-
ķ. 004b/02, 005b/05, 027a/13,
030b/09, 054a/11, 057a/09, 057b/02,
057b/10, 057b/14, 059b/08, 060a/15,
060b/02, 060b/03, 063a/06, 066b/08
ķ. bolanıp 031b/11
ķ. érđi 036a/01
ķ.+ ğa 054b/02
ķ.+ laręa 030b/10, 030b/15, 054b/05

ķ.+ ler 006b/02, 006b/05, 006b/10,
009a/15, 021a/13, 021b/01, 024a/03,
028b/15, 031a/07, 031a/13, 032b/03,
033a/04, 033b/01, 033b/03-04, 034a/10,
035a/04, 054a/14, 054b/10, 055b/01,
056b/09, 057a/04, 057a/09, 057b/03,
058b/07, 060b/15, 061a/01, 062b/14,
063a/07, 063a/12, 063a/14, 063b/02,
063b/05, 064a/05, 064b/11, 065a/03,
065a/08, 065a/14
ķ.+ lerdin 005b/05, 028b/12-13,
031b/01, 031b/10, 032a/03, 032b/14,
059b/05
ķ.+ lerga 055a/06, 055b/05,
060a/07, 061a/05, 063b/04
ķ.+ lerni 004b/07, 023a/04, 028b/11,
061a/02, 061a/11, 064b/06, 064b/10,
064b/14, 066b/13
ķ.+ lerniņ 011a/03-04, 033a/09,
035a/01, 035a/02, 056a/06, 060b/11,
060b/13, 061b/03, 062b/05, 062b/13,
063a/16, 063b/01, 064a/08-09, 064b/03,
065a/01, 066b/09
ķ.-i küfüręa 015a/12
ķ.+ ni 035a/04, 057a/07, 060b/08,
061a/06
ķ.+ niņ 033a/12, 035a/09, 035a/13,
054a/10
ķ.+ mü 053a/01
ķ. turur 057b/15
ķahramān: (Far.) yiğit, cesur -2-
ķ. 004b/08, 004b/10
ķahrgān: (Ar.+Far.) zorlamalar -1-
ķ. 003a/09

ķail: (Ar.) razı olmuş -1-
ķ. ķılıp 042a/03

ķā'im: (Ar.) Ayakta duran, ayağa kalkmış
durumda olan, kıyamda bulunan -2-
ķ. 007b/05, 039a/05

ķā'ināt: (Ar.) Yaratılmış Şeylerin hepsi, yer
gōk bütōn varlıklar ve bütōn mahlūkat,
ālem, evren -1-
k. 067b/15

ķal -: (T.) kalmak -51-
ķ.- adur 025b/05
ķ.- dı 007a/10, 030a/10, 030b/09,
036a/10, 054a/06, 054a/07, 060b/09,
063b/06, 066a/01
ķ.- dılar 005a/11, 035b/02, 036b/15,
074b/08
ķayrān ķ.- dılar 021a/10, 045b/15,
050b/06-07, 051b/08
ķ.- dım 066a/07
ķ.- duķ 065b/05
ķ.- ğan 003b/04, 024a/07, 028b/12,
035a/15, 035b/05, 035b/14, 037a/08,
047a/15, 057b/10, 059a/12, 059b/09,
062b/03, 065a/15, 070b/08
ķ.- ğanlaręa 036b/10
ķ.- ğanları 024a/04
ķ.- ğannı 028a/12
ķ.- ğandur 057b/09
ķ.- ip 003b/14, 008b/14
ķ.- ip ērdi 075a/06
ķ.- ipdur 036b/14, 064a/06, 064a/07,
065b/01
ķ.- madı 022a/11, 052b/09, 057a/12
ķ.- masun 053b/07

tālebiķayrānlıkęa ķ.- ur 069b/13
maķrōm ķ.- uręa 067b/09

ķal'a: (Ar.) kale, hisar -2-
ķ.+ siğa 039a/15
ķ.-yı ķinge 009b/01-02

ķalkān: (Moğ.) Eski savaşlarda savaşcının
kılıķ, kargı, mızrak ve ok darbelerine karşı
kendini korumak iķin sol elinde tutarak
kullandığı siper -3-
ķ.+ ını 004b/03, 004b/13
ķ.+ nı 004b/14

ķamķi: (T.) Ucuna ince deri, meşin veya ip
bağlanmış bir değnekten ibāret vurma āleti,
kırbaķ, tāziyāne -1-
ķ. 051b/12

ķamūř: (T.) kamıř -1-
ķ.+ ğa 024a/02

ķan: (T.) Plazma ve kan yuvarlarından
meydana gelen ve damarların iķinde
dolaşarak vōcut dokularını besleyen kırmızı
renkli sıvı -12-
ķ. 063a/05, 064b/03, 066b/04
ķ.- duręay 013b/15
ķ.+ larını 021b/10
ķ.+ larını 021b/12
ķ.+ ı 064a/09, 064b/03
ķ.+ ıdur 041a/03
ķ.+ ını 028a/01, 055a/08
ķ.-ı nūķre 040b/05

ķanķa: (T.) kaķ, ne kadar -3-
ķ. 047b/02, 057b/06, 057b/07

ķanlıę: (T.) kanlı, kana bulanmış -1-
k. 041a/05

ķār: (Far.) kazanķ -2-

k.+ ğa 029b/11
k. kılmaydur 061a/04
qara -: (T.) bakmak -3-
q.- p 008b/04
q.- salar 014b/10, 032b/05
qara: (T.) siyah, kara -3-
q. 040b/10, 040b/11, 042a/08,
067b/08
qara boran : (T.) Büyük fırtına -2-
q. keldi 006b/11,
q. boldı 007a/09
qaraŋgu: (T.) karanlık -2-
q. 039a/01
q. boldı 009b/11
qaraŋguluq: (T.) karanlık -10-
q. 048b/12, 051b/13
q. boldı 030b/11, 032b/03, 032b/10,
054b/06, 065a/06, 065a/12
q. bolğay 058a/15
q. bolup 055b/06
qaravul: (Moğ.) koruyucu, bekçi -8-
q. 027b/03, 027b/07, 028a/13
q.+ ğaça 028a/13
q.+ ı 054a/10
q.+ larnı 054a/15
q.+ nı 027b/08, 054b/04
qarın: (T.) göbek -1-
q.+ dın 037b/15
qarındaş: (T.) kardeş -3-
q.+ ım 048b/14, 065b/10
q.+ larığa 043a/02
qarla -: (Moğ.) gidilmek -1-
q.- mağan 069a/11
kārñay: (Far.) ney -3-

k. 041b/01, 056b/02, 056b/15
qarın: (Ar.) köşk, saray -1-
q.+ ı 011b/15
qaş: (T.) Gözlerin üzerinde kavisli bir çizgi
meydana getirecek biçimde yer alan kısa
kıllar -2-
k. 042a/07, 042a/08
qaş: (T.) ön, karşı -10-
q.+ ıda 034b/04
q.+ ığa 033b/10
q.+ ınığ 069a/05
q.+ ıñğa 058a/10
q.+ larıdın 024a/14
q.+ larığa 019a/15, 024a/08,
056a/06, 057b/01, 074b/12
kāşki: (Far.) keşke -2-
k. 011b/11, 017a/04
qāt: (Ar.) Defa, kere, derece -1-
q. 041b/04
qatar -: (T.) darbe ile saçmak, vurmak
-2-
q.- ıp 036a/06, 036a/09
qatıg: (T.) sert, acımasız -9-
q. 033b/03, 038b/13, 056b/03,
059a/09, 060b/14, 063a/12, 063b/05,
064b/02, 067a/03
qātī-i qātī-i küffār: (Ar.) kafirleri öldüren,
yok eden -1-
q. 044a/11-12
qatī-i küffār: (Ar.) kafirleri öldüren -2-
q. 045a/02, 052a/03
qatī-i türk: (Ar.+Tr) Türk katili, Türk
öldüren -1-
q. 009a/01

katl-i 'āmm: (Ar.) ele geçirilen bir yerin, irili ufaklı bütün halkının öldürülmesi

-1-

ķ. kılıp 023a/13

katl-i kıtāl: (Ar.) birbirini öldürme -1-

ķ. kılganın 005b/13-14

katır: (T.) katır -1-

ķ. 062b/07

katre katre: (Ar.) damla damla -1-

ķ. 068b/05

kavm: (Ar.) insan topluluğu -7-

ķ. 054a/09

ķ.+ da 054b/08

ķ.+ lardın 042a/01

ķ.+ i 056a/14, 059a/08

ķ.+ nın 006a/03

ķ.+ nın 006b/02

kavuş -: (T.) ayrı kalınan, sevilen bir kimseyle bir araya gelmek, onu yeniden görmek-2-

ķ.- alı 002a/03

ķ.- tur 009a/10

kayda: (T.) nerede -2-

ķ. 061a/02

ķ.+ durlar 049a/01

kaydağ: (T.) nerede-5-

ķ. 002a/09, 027b/10, 046a/12, 053a/07, 055a/02

kaydın: (T.) nereden -2-

ķ. 058a/09, 060b/02

kāil: (Ar.) Râzı olmuş, boyun eğmiş -2-

ķ. bolur 036a/06, 036a/07

kaynat -: (T.) kaynamasını sağlamak -3-

ķ.- ip 044a/05, 067a/15, 067b/04

kaynı: (T.) Teşvik, uyarı ve ihtar sözü olarak kullanılır -1-

ķ. 034b/09

kaysı: (T.) hangi -9-

ķ. 046a/10, 051b/05, 066b/07, 066b/08

ķ.+ ğa 013a/11, 067a/05

ķ.+ ları 035b/07, 040a/02, 069b/07

kazan: (T.) İçinde çok miktarda yemek pişirilen veya bir şey kaynatılan büyük ve derin kap -6-

ķ.+ larını 044a/05, 067a/05, 067a/15, 067b/03

ķ.+ mızını 053b/07, 066a/11

keç: (T.) geç -6-

ķ. boldı 049b/09, 050a/07, 050b/07, 051b/14, 056b/13, 063b/06

keç -: (T.) geçmek -1-

ķ.- ip 056b/07

keçür -: (T.) geçirmek -1-

ķ.- üp 073b/11

kel -: (T.) gelmek -177-

ķ.- di 006b/12, 006b/15, 014b/06, 019a/03, 023a/10, 023b/13, 028a/04, 043b/07, 055b/09, 059a/10, 064a/03, 064a/04, 064a/13, 065a/07, 075a/04

āvāz ķ.- di 065a/12, 065b/15

ġ' alīb ķ.- di 033b/04

ħiṭāb ķ.- di 033b/05

hoş ķ.- di 014b/05

ķ.- diler 002a/06, 008a/06, 016a/10, 016a/12, 017a/01, 018b/09, 023a/10, 024b/09, 025a/07, 026b/10, 026b/14, 026b/15, 027a/01, 027a/02, 035b/06,

045b/14, 048b/04, 049a/13, 049b/15,
050a/04, 050b/01, 050b/03, 051a/04,
055a/15, 061a/07, 065b/13, 066b/02
ğālīb k.- diler 021a/09
nidā k.- diler 023b/05
vücūdıǵa k.- diler 020b/01, 020b/08,
020b/09, 020b/10, 020b/13, 020b/14
k.- dim 054b/05, 060b/06, 062a/12
k.- diñ 058a/09
k.- dük 027a/11, 046a/05
k.- edür 011a/08, 011a/12, 019b/10,
020a/08
k.- edürler 016a/10, 052a/11
k.- eyin 007a/09
k.- gen 028b/03, 055a/10, 055b/11
k.- genç 025a/04
k.- gendür 053a/03
ğālīb k.- geniçe 011a/04
k.- genler 030b/15
k.- genlerim 047b/08, 047b/09
k.- gey 045b/07
k.- geyle 013a/03
k.- gil 012a/02, 028a/03
k.- günçe 054a/14
k.- ip 003a/02, 019a/10, 019a/15,
023b/01, 024a/08, 025a/09, 028b/02,
030b/05, 030b/14, 033b/14, 034a/01,
037a/03, 037a/05, 037a/10, 039a/13,
041b/06, 042b/11, 043b/09, 044a/08,
046b/04, 047b/02, 049a/03, 051b/08,
052b/13, 054b/10, 056a/06, 059a/05,
059b/10, 060a/02, 060b/01, 060b/13,
061a/15, 061b/07, 062a/08, 062b/02,
063a/02, 063b/07, 065b/06, 066a/02,

066b/05, 067a/14, 067a/15, 069b/07,
072a/03, 073b/11, 074b/01
k.- ip edük 048a/04, 065b/05
k.- ip erdi 021a/08
k.- ip erdiler 022b/09, 057a/02
k.- ip turdılar 049b/01
k.- ip turdılar111 029b/03
k.- ipdur 017a/03
k.- ipdür 047b/03, 047b/07, 054b/03
name k.- ipdür 047a/04
k.- ipdürler 055a/14
k.- ipdürmiz 031a/03
k.- ipdürmü 053a/05
k.- ken 018b/09
k.- key 012b/13
k.- medi 019b/02, 029b/12, 064a/03
k.- mediñ 007a/07
rāst k.- mes 034b/06
k.- mekimniñ 062a/08
k.- mesmikin 048b/02
k.- meydür 016b/13
k.- se 017a/08, 043a/12
‘āciz k.- se 045b/10
imān k.- türeñler 028b/04
k.- ünçe 060b/14
k.- ür 013b/10, 017a/03, 018a/14,
019b/04, 042a/12, 042a/13, 060b/03,
069b/05
k.- ür erdiler 001b/04, 051a/08,
054a/13, 060a/12, 061b/04
k.- ür erdiler111 052a/09
k.- ürl 020a/02, 049a/01
k.- ürmikin 017a/05, 051b/08
k.- ürmikin.ler111 048b/01

keliş: (T.) gelme işi -2-
k.+ leriğa 053b/11
k.+ te 039a/04

keltür -: (T.) gelmesini sağlamak -31-
k.- di 003b/02
k.- diler 017b/12, 019a/05, 026a/14
k.- edür 019b/07
k.- eli 057a/15
imān k.- eli 046a/14, 046b/09
imān k.- emiz 046b/08
k.+ kenleridin 014b/05
imān k.- meñler 046b/05-06
imān k.- mes 055b/03
imān k.- mesek 046a/10-11
k.- meseñler 028b/07
imān k.- mey 046a/08
k.- seler 023b/01
imān k.- sün 055b/03
k.- üp 017b/08, 020a/14, 039a/15,
056b/06
ilticā k.- üp 040a/11
imān k.- üp 046a/05, 046b/04,
057b/04
k.- üp turdılar 052b/10
becā k.- üp turdılar 049b/05
bīcā k.- üp 051b/02-03
imān k.- üp 046a/11-12
k.- ür 046b/01, 059a/13

keltürmeklik: (T.) getirmek -1-
imān k.+ din 051b/10

kemāl: (Ar.) En olgun, en yetişkin
döneminde olma, olgunluk -2-
k. 038a/09
k.-i mertebede irdiler 026a/12

kemāllig: (Ar.+T.) olgunluk -1-
k.+ dür 054a/06

kemān: (Far.) Yay -1-
k. 026b/06

keme: (T.) gemi -1-
k. 073a/10

kemer: (Far.) bele takılan kuşak, kayış
-4-
k. 002b/03, 038b/01, 052a/07
k.+ ini 058b/12

kent: (Soğd.) şehir -3-
k. 060a/04
k.+ ni 074b/03
k.+ niñ 060a/05

kerāmet: (Ar.) Bir ermişin, Allah'ın
kendisine yakın kullarına lutfettiği
olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya
koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş,
hârikulâde hal -7-
k. 061a/13
k.+ ler 030a/12-13, 035a/06
k.+ leri 024a/05
k.+ leridin 021b/06
k.+ leritin 041a/04
k.+ lerni 029b/14

kerbela: (Ar.) Irak'da İmam Hüseyin'in şehit
edildiği ve türbesinin bulunduğu yer.
-1-
k.+ ğa 008b/05

kerek: (T.) gerek, lazım (Ünlü, 2013, s.
612) -20-
almağ k. 005b/07
aytmak k. 055b/13

bağmak k. 069b/14, 070a/06,
070a/08
beyân kılmak k. 013a/07, 015a/13-
14
bilmek k. 070a/01
hemkâse bolmak k. 043a/01
iltifât kılmak k. 070a/09
iştirmek k. 003a/01
kirsek k. 023b/13
koşulmak k. 043a/03
müselmân bolsa k. 024b/02
ötmek k. 008a/09-10
pervâz kılmak k. 042b/15
savutmak k. 042b/14
temek k. 043a/04
yetkürse k. 024b/04
yürümek k. 006a/04
keremlig: (Ar.+T.) cömert -1-
k. 068a/10
kerim: (Ar.) kerem sahibi, cömert -1-
k. kılgumdur 013a/01
kerim-kârsâz (Ar.+Fr.) cömertlik yapan
-1-
k. 014a/13
kerimü'l-ikrâm: (Ar.) cömert ikram -1-
k. 007b/13
kes -: (T.) keskin aletlerle kesmek -5-
k.- ken 029a/10
k.- ip 007a/08
k.- ip alınlr 006b/09
k.- ti 065a/09, 065a/10
kesel: (Ar.) gevşeklik, tembellik -1-
k. boldılar 021b/14
kesil -: (T.) kesme işinin yapılması -1-

k.- di 004b/05
kesmekçi: (T.) kesen, kesme işini yapan
-1-
k. bolup êrdiler 006b/11
kesük: (T.) kesik -2-
k. 029b/02, 029b/05
keyin: (T.) sonra -52-
k. 001b/02, 001b/11, 003b/14,
007a/03, 007b/11, 008b/13, 015b/05,
016b/02, 016b/11, 016b/12, 016b/13,
017b/01, 017b/15, 018b/12, 019a/09,
020a/10, 020a/15, 020b/03, 020b/07,
020b/08, 020b/09, 020b/13, 021a/02,
021a/04, 022a/01, 022a/02, 022a/14,
022b/10, 023a/02, 025a/07, 030a/10,
030a/11, 032a/04, 032b/08, 035b/06,
036a/13, 037a/03, 037a/07, 045b/04,
046a/01, 046b/06, 053b/04, 057b/05,
065a/08, 065a/14, 070a/13, 070b/10,
070b/15, 072a/03, 073b/17, 074b/05
k.+ din 003b/03
kez: (T.) defa, kere -1-
k. 005a/05
kıble: (Ar.) Müslümanların namazda
yöneldiği cihet, Mekke şehrinin ve
Kâbe'nin bulunduğu yön -4-
k. 014a/12
k.+ ğa 066b/13
k.+ ğa kılip 042a/10
k.-yi ' âşıqân 037b/06
kıçkır -: (T.) bağırmak, çağırmaq -3-
k.- dı 058b/07
k.- ıp 052a/13
k.- ıp êrdi 055b/08

kı1 -: (T.) kılmak, etmek, yapmak -569-

sen kı. 039a/04
kı.- adur 014a/02, 019b/13
ārzü kı.- adur 011b/11
derecei^ç aṭā kı.- adur 019b/14
icābet kı.- adur 014a/04
lāyık kı.- adur 011b/03
mekkrī kı.- adur 060b/07
ta^ç yīn kı.- adur 011a/15
^ç aṭā kı.- adur 019b/05-06
kı.- adurlar 011b/05, 011b/09
nazāra kı.- adurlar 011b/10
ārzü kı.- adurmiz 012a/14
himmet kı.- adursen 012b/14
delālet kı.- alı 034a/01
du^ç ā kı.- alı 048a/10
iş kı.- alı 058a/03
tergīb kı.- alı 047a/06
taşavvur kı.- almağay 013a/02
ḥacil kı.- asizler 021a/14
ğāib kı.- ay 055a/03
men kı.- ay 056a/02
nêçük kı.- ay 066a/07
kı.- dı 007a/06, 013b/12, 017a/15
ārāste kı.- dı 028b/01
ārż kı.- dı 060a/08
cüstcū kı.- dı 009b/01
ğalebe kı.- dı 042b/10
gūlistān kı.- dı 024a/07
ḥaber kı.- dı 028a/14
ḥāmle kı.- dı 058b/08
ḥarāb kı.- dı 027a/09
ḥayālīg kı.- dı 068b/11
maḥkum kı.- dı 027a/15

mā^ç lūm kı.- dı 029a/13
müstecāb kı.- dı 023b/05
naşib kı.- dı 017b/14
^ç aṭā kı.- dı 015a/07, 015a/11
pādişāh kı.- dı 030a/11
pāre kı.- dı 003b/05
rūşen kı.- dı 003b/10
sefer kı.- dı 003b/06
şehīd kı.- dı 003b/06, 006a/14,
063a/01, 064b/13
taḫrīr kı.- dı 040a/10, 055b/12
teḫrīr kı.- dı 055b/05
vā^ç de kı.- dı 074b/16
yarlıg kı.- dı 027b/02, 028a/15
mübārebādlik kı.- dı.m 016a/06
cedel kı.- dı 065a/08-09
def^ç kı.- dı 016a/07-08
ferzendi^ç āṭā kı.- dı 037a/03-04
müstecāb kı.- dı 021a/03-04
kı.- dılar 004b/08, 005a/08, 005a/14,
015b/09, 017a/04, 019a/09
āgāh kı.- dılar 043a/04
beyān kı.- dılar 016a/15, 034a/05
cedel kı.- dılar 061a/04
ceng kı.- dılar 028b/11, 031a/15,
032a/03, 033a/07, 033a/10, 033b/03,
034a/09, 034a/10, 035a/03, 056b/03,
059a/10, 060b/14, 064b/02
defin kı.- dılar 022b/15, 032b/07,
032b/08, 032b/13, 034a/13, 067a/02
defin kı.- dılar 066b/15
delālet kı.- dılar 027b/09

du‘ā kı.- dılar 014a/12, 018b/08,
021b/05, 026a/06, 028a/07, 029b/04,
031b/13, 032a/01, 040a/15, 053a/14,
054a/02, 062a/01, 063a/16, 073b/08,
074a/10, 075a/01
du‘āyihayr kı.- dılar 025b/04
edā kı.- dılar 020a/09, 035a/01
emīr kı.- dılar 009b/05
emri kı.- dılar 058a/14
ğusl kı.- dılar 019a/14
haber kı.- dılar 051a/09
hāmle kı.- dılar 063b/05
hizmetkarlık kı.- dılar 053b/03
hūrūc kı.- dılar 037a/08
iletmes kı.- dılar 040a/12
ilticā kı.- dılar 014a/14
iltimas kı.- dılar 074a/09
ittifāk kı.- dılar 041a/07
kōzyaşı kı.- dılar 043b/12
men‘ kı.- dılar 063b/10
mübārebādlık kı.- dılar 015b/06,
016a/04, 025a/10, 026a/10, 062b/04
mülāhaza kı.- dılar 008b/15
münācāt kı.- dılar 022a/01, 023b/04
müselmān kı.- dılar 024b/10,
028a/13, 035a/15, 054a/05
nefes kı.- dılar 036b/12
niyāz kı.- dılar 036a/15
‘āhd kı.- dılar 064a/08
‘ārz kı.- dılar 030b/02, 053a/12,
057b/04, 059b/12
pādişāh kı.- dılar 059b/14
pervāz kı.- dılar 067a/12
sefer kı.- dılar 009a/13

selām kı.- dılar 016a/13, 052b/14
sengibārān kı.- dılar 060b/08
sipariş kı.- dılar 058b/06
şehīd kı.- dılar 054a/15
şundağ kı.- dılar 034b/01
şükrisenā kı.- dılar 024a/06
şūrū‘ kı.- dılar 063a/11, 064a/02,
064b/15
tā‘zīm kı.- dılar 030b/01
tā‘zīm kı.- dılar 020a/09
tekbir kı.- dılar 034a/14, 036a/13
telāvet kı.- dılar 036a/11
teñ kı.- dılar 040a/14
terğib kı.- dılar 023a/06
teslim kı.- dılar 044a/01
teveccüh kı.- dılar 021a/12, 034b/15,
047a/09
tavāf kı.- dılar 021a/07
vaşiyet kı.- dılar 043a/05
yarlığ kı.- dılar 034a/07, 034a/15,
035b/03, 047b/14, 056a/15
zemīn kı.- dılar 063a/04
defīn kı.- dılar 033a/02-03, 035a/07-
08, 054b/08-09
delālet kı.- dılar 034a/01-02
du‘ā kı.- dılar 012b/10-11, 016b/06-
07, 018b/13-14
edā kı.- dılar 035b/05-06
maşlahat kı.- dılar 029a/03-04
mübārebādlık kı.- dılar 015b/02-03,
016a/14-15, 019a/07-08, 030a/04-05
selām kı.- dılar 051a/13-14
şehīd kı.- dılar 018a/09-10, 065a/04-
05

tašnīb kı.- dılar 001b/10-11
tavāf kı.- dılar 022a/04-05
yarlığ kı.- dılar 047b/04-05
taħiyye kı.- dılar 004b-005a/16-01
müstecāb kı.- dım 012b/12
beyān kı.- duğ 070b/07
mübārekbādlık kı.- duğ 016a/02
pāyitaħt kı.- duğ 074a/04
ceng kı.- ğalı 029a/04-05, 056b/08,
057a/05
feth kı.- ğalı 046a/05
fethinuşret kı.- ğalı 055a/15
ħarcı kı.- ğalı 007b/09
tavāf kı.- ğalı 018a/04, 021a/08
ziyāret kı.- ğalı 007b/15
du‘ āyihayr kı.- ğalı turdılar 016b/05
du‘ ā kı.- ğalı turdu 016b/09
kı.- ğan 013a/04
mürekkeb kı.- ğan 068a/15
müselmān kı.- ğan 039b/05
sā‘ ādetmende kı.- ğan 019b/09
terbiyet kı.- ğan 023b/10
sa‘ ādetmende kı.- ğan bolsalar
013a/10
allahte‘ ālānıđ kı.- ğan 020a/13-14
taziyyet kı.- ğan 038a/11-10
yoğ kı.- ğan 039b/03-04
sihir kı.- ğandur 056b/10
ħatlikıtāl kı.- ğanığ 005b/13-14
cefā kı.- ğanığnığ 005b/12
beyān kı.- ğanları 016a/07
kı.- ğay 069a/15
iptida kı.- ğay 070b/02
raħmet kı.- ğay 013b/15

revā kı.- ğay 013a/14
zarb kı.- ğay 070b/06
‘atā kı.- ğay érđi 013b/12
cānfedā kı.- ğay érđük 011b/13,
025a/15
meded kı.- ğaylar 012b/01-02
cānfedā kı.- ğaymiz 026a/02
ceng kı.- ğaymiz 059b/02
kı.- ğıl 012b/07, 012b/08, 014b/03,
017b/05
evliyāyıkibārlardıñ kı.- ğıl 012b/04
maħrūm kı.- ğıl 012b/10
ma‘ mūr kı.- ğıl 012b/09
müşerref kı.- ğıl 012b/05, 012b/06
‘afv kı.- ğıl 017b/05
‘atā kı.- ğıl 028a/10
şabr kı.- ğıl 059a/14
terbiyet kı.- ğıl 018a/14
ziyāde kı.- ğıl 012b/03
bülend kı.- ğu 017b/13
feth kı.- ğu 048b/10
mağfıret kı.- ğu 017b/13
tekbir kı.- ğu 053b/08
du‘ ā kı.- ğuğı 016b/05-06
altūn kı.- ğuđıdur 040b/07
dēđ kı.- ğuğıdur 040b/14
mededkār kı.- ğuğıdur 015b/01
pāk kı.- ğuğıdurlar 040b/09
şabr kı.- ğuğılarını 022b/05
kı.- ğumdur 023a/13, 038b/15
kerım kı.- ğumdur 013a/01
müselmān kı.- ğumdur 028b/07,
031a/06
mağfıret kı.- ğusıdur 023b/11

defin k.- ınlar 043a/06
ħaris k.- ınlar 063a/15
ħayāl k.- ınlar 062b/12
şabr k.- ınlar 022b/04
tekbir k.- ınlar 067a/09
terbiyet k.- ınlar 023a/03
terġīb k.- ınlar 024b/01
vaķıfievkaf k.- ınlar 066a/12
andaġ k.- ınlar 073b/07-08
delālet k.- ınlar 021b/10-11
k.- ıp 015a/05, 048a/12, 060a/02,
074b/02
areste k.- ıp 043b/02
āvizān k.- ıp 053b/07, 067a/05
berpā k.- ıp 066a/12
biiñşāflık k.- ıp 002b/09
binā k.- ıp 073b/15
cādu k.- ıp 057a/09
cāsūsluķ k.- ıp 060a/06
cem^ç k.- ıp 002a/02, 025b/06,
045b/09, 045b/12, 047b/06, 049b/07,
049b/08
ceng k.- ıp 015a/08, 046b/02,
054a/13
çölde k.- ıp 074b/02
demide k.- ıp 052a/09
derġāhıġa k.- ıp 026a/05
du^ç ā k.- ıp 036b/10, 040a/03
endīşe k.- ıp 039a/08, 045b/14
eşer k.- ıp 065b/12
feth k.- ıp 045b/07
fetħ k.- ıp 027a/01
fikr k.- ıp 046a/13
ġul k.- ıp 041b/02

ġuslıtahāret k.- ıp 032a/02
ġuslıtehāret k.- ıp 022a/12, 023b/04
ħaber k.- ıp 027a/07
ħamāil k.- ıp 048b/08, 052a/06
ħarīb k.- ıp 003b/10
ħat k.- ıp 060a/07
ħatı k.- ıp 073b/04
ħayrbād k.- ıp 058a/07, 062a/01
ħazır k.- ıp 070a/05
ħāzır k.- ıp 070a/08
hesāb k.- ıp 047b/03
ħurūc k.- ıp 002b/12, 008a/04
iħtiyār k.- ıp 039a/15
istirāħat k.- ıp 061b/02
ķabūl k.- ıp 040a/15
ķail k.- ıp 042a/03
ķatli^ç āmm k.- ıp 023a/13
ķibleġa k.- ıp 042a/10
kōñūli k.- ıp 074b/12
loķma k.- ıp 061a/10
mařlaħat k.- ıp 055b/06
merfū^ç ü'lķelam k.- ıp 067a/04
munāfıķlık k.- ıp 002a/12
mübārebādlik k.- ıp 053b/02
münācāt k.- ıp 028a/07, 064b/02,
066a/06, 066b/08
münādī k.- ıp 052b/02
müselmān k.- ıp 039a/14
nařıħat k.- ıp 042a/04
nefislik k.- ıp 040a/13
nevāzıyařlar k.- ıp 061b/10
nūř k.- ıp 067a/11
^ç ārz k.- ıp 054a/01
^ç ārzdāř k.- ıp 046b/14

oğul k.- ip 037a/11, 037a/10-11
‘ināyet k.- ip 040a/07, 062a/09
öy k.- ip 030a/14, 053b/11
pādişāh k.- ip 053b/05
pāre k.- ip 004b/14
pārepāre k.- ip 059a/05
pervāz k.- ip 068b/03
peşkeşler k.- ip 030a/15
ş‘ alih k.- ip 029a/03
selām k.- ip 052b/04
seyr k.- ip 013b/04
sipāriş k.- ip 056b/07
şūretide k.- ip 068a/13
sülük k.- ip 069b/10
şebgīr k.- ip 008a/10
tamām k.- ip 053b/09, 054b/09,
063a/03
ta‘ yīn k.- ip 067a/06
tā‘ zīm k.- ip 050a/05, 074a/08
tekbir k.- ip 023a/02, 023a/05,
037a/06, 062b/02, 067b/01
temāşā k.- ip 039a/07
temāşah k.- ip 041b/11
temāşāh k.- ip 045a/15
tereddüd k.- ip 021a/10
tevbe-yi istiğfār k. ip 070b/01-02
teveccüh k.- ip 070a/06
tevekkuf k.- ip 046b/10
tövbeinedāmetler k.- ip 024a/09
tuğī‘ āleminişaneler k.- ip 067a/02
tavāf k.- ip 025a/08
tayy k.- ip 008a/05, 027b/06,
060a/11, 062b/14
tayyār k.- ip 031a/11

vaqt k.- ip 067b/03
vaşiyet k.- ip 043a/08
vücüd k.- ip 070b/05
yalāñ k.- ip 026a/04
yedibūy k.- ip 067a/03
zāhir k.- ip 048b/10
zārī k.- ip 017b/06
ziyāret k.- ip 067a/14, 067b/03
zīyāret k.- ip 047a/09
ceng k.- ip bolmas 029a/01
itikād k.- ip bolmas111 070a/11
tavāf k.- ip bolupdurlar111 018b/15
ğāib k.- ip édi 057a/10
tamām k.- ip érdi érse 058a/01
beyān k.- ip érdi 056a/06-07
areste k.- ip érdiler 056b/08
münācāt k.- ip érdiler 065b/12
teveccüh k.- ip érdiler 062a/03
teveccüh k.- ip érdiler111 061b/08
vaşiyet k.- ip érdük 066a/10
nūş k.- ip kılsağ 066a/11
arasita k.- ip turdı 031a/14
arāste k.- ip turdı 054b/07, 063a/12
nazāra k.- ip turdı111 032a/07
mülāhaza k.- ip turdılar érse 004a/03
arāste k.- ip turdılar 063b/03
ceng k.- ip turdılar 031b/10, 032b/13
ta‘ zīm k.- ip turup 002b/05
ārzü k.- ip 039a/06-07
baş k.- ip 039a/12-13
cem‘ k.- ip 070a/07-08
ceng k.- ip 034b/05-06
delālet k.- ip 021b/12-13
fişmān k.- ip 024a/09-10

ğuzāt kı.- ip 024b/04-05
hizmet kı.- ip 038a/08-09
huruc kı.- ip 002a/14-15
ilticā kı.- ip 040a/07-08
şadağalar kı.- ip 040a/03-04
şemşirihamāil kı.- ip 049a/14-15
şemşirpāyımışrihamāiller kı.- ip
056b/04-05
ta' yin kı.- ip 043a/06-07
tayy kı.- ip 003a/01-02
üstvār kı.- ip 050a/01-02
vağfievğāf kı.- ip 053b/07-08
yār kı.- ip 026b/13-14
pest kı.- ipdin 065b/14
muğkem kı.- ipdur 059a/04
cudā kı.- ipdur 066b/03-04
kı.- ipdurlar 002a/02
andağ kı.- ipdurlar 063b/08
rivāyet kı.- ipdurlar 073a/05
yerde kı.- ipdurlar 011b/02
huruc kı.- ipdurlar 001b/12-13
bedbağt kı.- ipsen 012b/09
ceng kı.- madılar 029a/04, 031a/09
ceng kı.- madılar 061b/02-03
ğabul kı.- madılar 040a/13-14
kı.- mağanlarını 019b/12
itik' ad kı.- mağanlarını 011a/11
mā' lüm kı.- mağay 069a/14
ihtiyāt kı.- mağ 071a/02
nişār kı.- mağ 011b/15
beyān kı.- mağ kerek 013a/07
iltifāt kı.- māk kerek 070a/09
pervāz kı.- māk kerek 042b/15
cedl kı.- mağğa 046b/10

ceng kı.- mağğa 023a/11, 033a/05
ceng kı.- mağğa111 033a/09
naşib kı.- mağı 013a/10
ceng kı.- mağımız 032a/05
tekbir kı.- mağını 013a/09
meded kı.- mas 069b/13
tağşir kı.- mas 069b/11
terk kı.- masunlar 070b/15
tablık kı.- masunlar111 073b/04
ğayāl kı.- may 053b/15
menfā' at kı.- may 040a/04
tamām kı.- may 009a/11
kār kı.- maydur 061a/04
meyl kı.- maydur 027a/09
fervā kı.- maydurmiz 032a/15
kı.- sa 043a/13, 068a/03
du' ā kı.- sa 040a/08
du' ası kı.- sa 070b/11
fikrimūdām kı.- sa 038a/07
iş kı.- sa 002a/10
ğabul kı.- sa 073b/11
kōzyaşı kı.- sa 067b/11
' āzā kı.- sa 065b/14
şidğ kı.- sa 041a/02
teveccüh kı.- sa 044a/08
ziyāret kı.- sa 044a/06
beyān kı.- sa kerek 015a/13-14
nüş kılıp kı.- sağ 066a/11
kı.- salar 011a/01, 014a/09
nağar kı.- salar 040b/10, 040b/11
şidğihlāş kı.- salar 036b/02
tekbir kı.- salar 036b/01, 067b/04,
067b/12
ğaleb kı.- salar 013a/13

ceng kı.- salar kııurimiz 055b/07-08
du‘ ā kı.- salar111 014a/03
kı.- sam 002b/06
tavāf kı.- sam 018b/02
kı.- sağız 018b/05
kışilik kı.- sağılar 046a/08
mübārek kı.- sun 020a/06
rağmet kı.- sun 061b/14
ceng kı.- sunlar 056a/15
mağkum kı.- sunlar 030b/12
‘ āmel kı.- sunlar 070b/08
rāst kı.- sunlar 002a/05
şabr kı.- sunlar 002a/08
sellimü'l‘ āzā kı.- sunlar 029a/11
ceddicehd kı.- sunlar 070b/12-13
du‘ ā kı.- sunlar111 073b/03, 074b/14
kı.- ur 030b/07
cefā kı.- ur 008a/02
fetğ kı.- ur 062a/10
ğarāb kı.- ur 046a/11
ğāşil kı.- ur 018a/15
meded kı.- ur 070a/14
müselmān kı.- ur 046b/06
naşihat kı.- ur 069b/07
taşarrufida kı.- ur 013b/05
tecelli kı.- ur 070a/03
mekriler kı.- ur ėrdi 004b/03
ğande kı.- ur ėrdiler 042a/11
ğayrışğāvet kı.- ur ėrdiler 017a/09
ğışse kı.- ur ėrdiler 020a/11
ğurān tilāvet kı.- ur ėrdiler 020b/06
küşş kı.- ur ėrdiler 017a/06
münācāt kı.- ur ėrdiler 009a/05
nāleiefğān kı.- ur ėrdiler 042b/03

seyre kı.- ur ėrdiler 042a/08
şādlık kı.- ur ėrdiler 020b/07
teveccüh kı.- ur ėrdiler 042a/10
ğoş kı.- ur ėrdiler 041b/14-15
mūnisirağmān kı.- ur ėrdiler111
042b/04
mūnācāt kı.- ur ėrdiler 042b/09-10
zārī kı.- ur ėrdiler 017a/08-09
kı.- urğa 016b/09
kı.- urlar 010b/04
asan kı.- urlar 044a/09
beyān kı.- urlar 018a/12, 069b/08
du‘ ā kı.- urlar 030b/05
ferveriş kı.- urlar 044a/08
rivāyet kı.- urlar 007a/14, 046b/15,
074b/09
şehid kı.- urlar 018a/10
yuğarı kı.- urlar 018a/06
rivāyet kı.- urlar 045a/12-13
ceng kı.- urmen 058a/06
nīstinābūd kı.- urmen 055b/04
cānfedā kı.- urmiz 048a/05
müselmān kı.- urmiz 046a/09
neçük kı.- urmiz 065b/04, 065b/08,
065b/11
ceng kıılsalar kı.- urmiz 055b/07-08
ğāğar kı.- urmiz 065b/10-11
menzil kı.- ursizler 031b/09
ğıla ğıla: (T.) yapa yapa -2-
ceng kı. 058b/09
şikār kı. 003b/14
ğılaş -: (T.) birlikte yapma işi-2-
ğayrıbād kı.- ip 043b/05
ceng kı.- urnı 057b/11

kıldur -: (T.) kılma işini yaptırmak -3-
ğuşlîtehâret k.- dılar 022b/09-10
pervâz k.- up 068a/07
temâşâ k.- up 068a/08

kılgücü: (T.) yapıcı -1-
k. larnı 012b/06

kılıç: (T.) Kın içine konup bir kayışla bele takılan, çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun kesici silâh -18-
k. 002a/03, 003b/05, 004a/14,
004a/15, 004b/10, 004b/13, 005a/08,
005a/13, 009a/02, 051b/10
k.+ da 004b/07
k.+ ğa 051b/11
k.+ nı 004a/13, 004a/14, 004b/10
k.+ niğ 063b/14, 064a/11

kılığlık: (T.) kılıklı -1-
k. 014b/14

kılın -: (T.) yapılmak, kılınmak -2-
muhtaşar k.- dı 002b/14
zîkr k.- ur 026a/15

kılış -: (T.) berabercece ortaklaşa yapmak -4-
k.- tı 038b/08
havâle k.- tılar 004a/15
münâzara k.- tılar 021a/09
k.- ur 002a/09

kır -: (T.) kırmak, parçalamak -2-
k.- ip 035a/09

kıra: (T.) Şehir ve kasaba dışındaki işlenmemiş geniş, boş arâzi -2-
k. 062b/14
k.+ ğa 062b/14

kırıl -: (T.) yok edilmek -1-

k.- dı 032a/03

kırk: (T.) kırk sayısı -11-
k. 023a/01, 025a/04, 031b/09,
036a/10, 038a/10, 040a/05, 043b/08,
057a/03, 065b/01, 067a/04
k.+ inçı 031b/10

kırk beş: (T.) kırk beş sayısı -2-
k. 033a/06
k.+ inçi 033a/07

kırk beş miñ: (T.) kırk beş bin sayısı -1-
k. 030b/13-14

kırk bir: (T.) kırk bir sayısı -3-
k. 056a/03, 056a/04, 066a/03

kırk miñ: (T.) kırk bin sayısı -4-
k. 045b/11-12, 046a/04, 052a/08,
052a/10

kırk sekiz: (T.) kırk sekiz sayısı -1-
k. 072a/13

kırk dört: (T.) kırk dört sayısı -1-
k. 001b/10

kırk üç : (T.) kırk üç sayısı -1-
k. 018a/07

kısm: (Ar.) çeşit -1-
k. 033b/13

kışsa: (Ar.) hikaye, rivayet -2-
k. 002b/14
k.-i pür-ğuşsa-i imâm-ı dîn r
007a/14-15

kış: (T.) kış mevsimi -1-
k.+ ta 038b/11

kışla -: (T.) kışı geçirmek -1-
k.- dılar 027b/04

kıy -: (T.) öldürmek -3-
k.- ip 063b/14, 064a/12

yer k.- ıp 033b/06-07

kıyâmet: (Ar.) Semâvî dinlerdeki ortak iznîşa göre takdir edilen zamânı gelince bu âlemin ve bu âlemdeki canlı cansız her şeyin bir anda mahvolup yok olması, ölümlerin dirilmesi, âhiret hayâtının başlaması olayı ve bu olayın meydana geldiği zaman -13-

k. 012a/13, 012b/07, 021a/14, 021b/08, 024b/06, 025a/15, 044a/06, 048a/05, 067b/08

k.+ de 068a/03

k.+ gâça 013a/04, 043a/13, 044a/03

kız: (T.) kız, kız çocuk -9-

k. 001b/03, 052b/11

k.+ ı 005b/09, 029b/09

k.+ ını 029b/02, 037a/11

k.+ lar 011b/14

k.+ ları 012a/04, 033b/04

kızıl: (T.) kızıl, kırmızı -10-

k. 006b/15, 009b/09, 013b/10, 014b/15, 015a/03, 015a/06, 048b/08, 051a/07, 063a/05

k.+ ca 074b/17

ki: (Far.) ki -57-

k. 002b/11, 012a/07, 013a/11, 014a/05, 016b/01, 017b/03, 018a/07, 018a/08, 019a/03, 019b/07, 022a/05, 023b/03, 023b/05, 024a/02, 025b/12, 027a/14, 027b/02, 029a/08, 038b/07, 038b/10, 040a/08, 040b/15, 042a/14, 045b/06, 046a/13, 046b/01, 046b/04, 047b/07, 047b/11, 048a/04, 048a/09, 052b/15, 053a/09, 058a/12, 058a/15,

058b/09, 059a/10, 059b/01, 062a/07, 063a/05, 063b/11, 064a/08, 067b/06, 067b/14, 068a/01, 068a/11, 069a/09, 069a/11, 069a/12, 069a/14, 070a/10, 070a/14, 070b/06, 071a/04, 071a/07, 075a/01

kiçe: (T.) gece -25-

k. 005b/02, 006b/12, 011a/05, 017a/06, 019a/10, 024b/13, 031b/03, 033a/13, 033b/10, 034b/14, 038a/10, 057a/10, 061b/04, 073a/14

k. boldı 031b/02, 034a/14

k.+ de 006a/13

k. êrdi 017a/10

k.+ si 022a/06, 034a/03, 034a/05, 056b/14, 063a/08, 063b/08, 074a/01

kiçele -: (T.) gecelemek, geceyi geçirmek -2-

k.- p 066b/02, 008a/09

kifâyet: (Ar.) yetişme, elverme -1-

k. bolğan 061b/15

kil -: (T.) gelmek -2-

k.- edür 061b/06, 062b/06

kim¹: (Far.) ki bağlacı -213-

k. 001b/11, 001b/12, 001b/15, 002a/01, 002a/04, 002a/07, 002a/08, 002a/13, 002b/02, 002b/05, 002b/10, 002b/13, 003a/03, 003a/08, 003b/02, 003b/13, 004a/01, 004a/07, 004a/15, 004b/02, 004b/04, 004b/15, 005a/04, 005a/05, 005a/09, 005b/03, 006a/02, 006a/04, 006b/01, 006b/02, 006b/04, 006b/08, 006b/13, 007a/14, 007b/12, 008a/01, 008a/06, 008a/12, 008b/02,

008b/06, 008b/08, 008b/12, 009a/05,
009a/14, 009b/05, 010b/04, 010b/06,
010b/13, 010b/15, 011a/05, 012a/01,
012a/04, 012b/02, 012b/13, 013a/01,
013b/02, 013b/09, 013b/12, 014a/02,
014a/09, 015a/10, 017a/02, 017a/10,
017a/12, 017b/13, 018a/03, 018a/10,
019a/12, 019b/05, 022a/07, 022b/01,
023a/02, 023b/03, 024a/12, 024a/13,
024a/15, 025a/05, 025a/12, 025b/06,
026a/01, 026a/06, 027a/07, 027a/11,
028a/03, 029a/06, 029b/10, 031a/15,
031b/06, 031b/12, 032a/11, 033b/03,
033b/10, 033b/14, 034a/02, 034a/09,
034b/02, 035a/11, 035b/09, 035b/10,
036a/04, 036a/15, 036b/10, 040b/10,
040b/11, 040b/14, 041a/02, 041a/03,
042b/10, 042b/13, 043a/14, 043a/15,
043b/12, 044a/04, 045a/13, 045b/02,
045b/08, 046a/02, 046a/10, 046b/01,
046b/03, 046b/07, 046b/15, 047a/03,
047a/10, 048a/01, 048b/06, 048b/14,
049a/02, 049a/10, 050b/09, 051a/09,
051a/10, 051a/15, 051b/03, 051b/04,
052a/03, 052a/13, 052a/14, 052b/05,
052b/07, 053a/06, 053b/05, 053b/13,
054b/02, 055a/02, 055a/07, 055b/07,
055b/12, 055b/13, 055b/15, 056b/03,
056b/09, 057a/09, 057a/12, 058b/03,
058b/07, 058b/11, 059a/01, 059a/03,
059a/10, 060a/04, 060b/06, 061a/05,
061a/09, 061b/05, 062a/04, 062a/05,
062a/06, 062a/09, 062b/04, 062b/09,
062b/10, 063a/04, 063a/09, 063a/13,

063a/14, 063b/05, 063b/08, 064a/10,
064b/02, 065a/02, 065b/01, 065b/06,
065b/13, 065b/14, 066a/06, 066a/08,
066b/06, 066b/07, 066b/08, 067b/02,
067b/10, 068a/03, 068a/04, 068a/14,
069a/05, 069a/07, 069b/12, 069b/14,
070a/01, 073a/05, 073a/15, 073b/06,
073b/13, 074a/03, 074b/09

kim²: (T.) kim -4-

k.+ de 035b/08

k.+ dür 057b/13, 061b/06

k.+ niñ 013a/01

kimyāger: (Ar.+Far.) Kimyâ ile uğraşan
kimse, kimyâ uzmanı, kimyâcı -2-

k. 040b/07

ķin: (Far.) gizli düşmanlık, garaz -1-

ķ.+ dın 041a/01

kir -: (T.) girmek -69-

k.- 058a/05

k.- di 003a/13, 003b/01, 003b/12,
005a/03, 008b/02, 024a/02, 036a/09,
058a/08, 059a/08, 075a/07

k.- diler 003b/04, 004a/05, 004b/08,

006b/02, 006b/03, 019a/15, 021b/02,
024a/01, 027b/01, 031b/11, 033b/05,
043b/08, 058a/08, 059a/05, 059a/09

k.- dim 058a/14

k.- eli 029a/07, 031b/12

k.- eliñ 023a/15

k.- er 038b/14

k.- gin 065a/03

k.- iñ 033b/05

k.- iñler 023b/07

k.- ip 007a/03, 008b/09, 009a/13,
015b/08, 016a/10, 016a/12, 017b/02,
019a/05, 033b/10, 034b/10, 035a/04,
041b/14, 055a/09, 056a/04, 061a/03,
073a/07

k.- ip êrdiler111 066a/03

k.- ipdür 055b/11

k.- medi 003b/13, 036a/08

k.- mes 070a/13

k.- se 036a/07

k.- sek 023b/03, 034b/11

k.- sek kerek 023b/13

k.- seler 023b/09

k.- sinler 023b/07

k.- sün 043b/08, 056a/12, 056a/14,
058a/02

k.- sünler 027a/15, 028a/15,
056a/09, 056a/11

kirgüz -: (T.) girdirmek -12-

k.- di 058a/10

k.- diler 028b/08, 028b/12, 029a/06,
030b/15, 031a/07, 041b/07, 046a/01,
055a/09, 055b/01

k.- düm 046b/04

k.- üp 028b/01

kişi: (T.) kişi, insan -119-

k. 002b/12, 002b/15, 003a/04,
003a/06, 003a/09, 003a/10, 003a/11,
005a/12, 006a/05, 006a/06, 006a/10,
008b/09, 013a/12, 021b/14, 023a/12,
024b/10, 027a/14, 028a/11, 028b/13,
028b/14, 029a/05, 029a/06, 030b/05,
030b/11, 030b/13, 030b/14, 031a/15,

032a/03, 032b/06, 032b/12, 033a/01,
034a/02, 034a/03, 034a/07, 034a/08,
034a/15, 034b/04, 034b/05, 034b/13,
036b/14, 039b/14, 040a/06, 040b/14,
041a/02, 041b/05, 044a/02, 046a/04,
047a/01, 047a/14, 047b/03, 047b/07,
049a/11, 049b/12, 050a/09, 050b/09,
052a/02, 053b/01, 053b/10, 054a/05,
054a/09, 054b/07, 055a/07, 057b/06,
057b/07, 057b/08, 057b/09, 057b/10,
057b/13, 058a/07, 059a/07, 059b/05,
059b/07, 060b/13, 062a/10, 064a/06,
064a/07, 065a/15, 065b/01, 066a/01,
069b/12, 070a/07, 070b/11, 073b/08,
073b/17, 074a/15, 074a/17, 074b/08

k.+ din 064a/06

k. êrdi 027b/08

k.+ ge 040a/08, 047b/04, 047b/05,
069a/13, 070a/15

k.+ ler 028b/03, 029a/02, 060a/01,
060a/02

k.+ lerimiz 028b/15

k.+ lerni 006a/14

k.+ miz111 029a/10

k.+ ni 006a/06, 012b/09, 028a/02,
058b/01, 067a/04

k.+ niş 013a/08, 019a/03

k.+ si 006a/10, 057b/13, 057b/15,
058b/01, 059a/11, 065a/01

kişilik: (T.) kişilik, insanlık -1-

k. kılsaşlar 046a/08

kişver-i çin (Far.) Çin ülkesi -1-

k. 007a/15

kit -: (T.) gitmek, ulaşmak -20-

k.- ip 038b/05, 067b/08
k.- ipdür 062b/08, 064a/01
k.- ti 002b/08, 004b/16, 005b/06,
006b/01, 017a/15, 017b/02, 028a/11,
028b/13, 031b/01, 054a/06, 059b/06,
059b/08, 066b/13, 072a/04
k.- tiler 002a/15
k.- tipdür 064a/12
kitāb: (Ar.) kitap -3-
k. 001b/10
k.+ ğa 070b/08
k.+ larını 027b/13
kiy -: (T.) giymek -13-
k.- genler 015a/03, 015a/07
k.- ip 031a/13, 048b/09, 049a/14,
049b/15, 050b/02, 051a/07, 052a/05,
052a/07, 056b/05, 063b/13
k.- ipdürler 015a/02
ķayan: (Ar.) taraf, yön -1-
k. 006b/01
kiy-āne: (T.+Far.) takan, giyen -1-
k. 052a/07
kiyiklik: (T.) elbiseli, kıyafet giymek
-3-
k. 014b/12, 014b/15, 015a/01
ķof - ← ķop: (T.) ayrılmak -2-
ķ.- up 021b/03, 074a/07
ķoğla -: (T.) def etmek -10-
ķ.- p 028b/11, 060a/10, 060b/13,
060b/15, 062b/11, 062b/13, 064b/06,
064b/10, 064b/14
ķ.- pdur 039b/02
ķol: (T.) el -30-

ķ. 006a/05, 010b/11, 048a/10,
053a/10, 053b/15, 058b/02
ķ.+ dın 041b/15
ķ.+ ğa 064a/05
ķ.+ ı 029a/10, 029b/02, 029b/05
ķ.+ ıda 008a/09, 011a/10
ķ.+ ıdaķı 002b/06
ķ.+ ığa 002b/01, 028a/05, 058b/04
ķ.+ ını 006a/03
ķ.+ ları 005a/05
ķ.+ larıda 026b/05, 052a/08
ķ.+ larığa 035a/03, 036a/14,
060a/11, 063b/09, 064a/07
ķ.+ larını 065a/09
ķ.+ umda 015b/13
ķ.+ umğa 062a/07
ķ.+ unğa 011a/06
ķop -: (T.) ayrılmak -2-
ķ.- tı 002b/05
ķ.- up 045b/01
ķopar -: (T.) birden ve güçlü bir biçimde
başlamak veya başlatılmak -1-
ķ.- dı 004b/06
ķork -: (T.) korkmak -6-
ķ.- adurmiz 034b/08
ķ.- maņlar 023b/06
ķ.- uncı 038b/14
ķ.- up 017a/11, 040a/02
ķ.- tılar 018a/04
ķorkunç: (T.) korkunç-2-
ķ.+ ı 047b/08
ķ.+ ıdın 053a/05
ķoş -: (T.) koşmak -1-
ķ.- up 073b/08

koşul -: (T.) eklenmek, katılmak -2-
k.- mağan 002b/13
k.- māķ kerek 043a/03
koy -: (T.) koymak, bırakmak, yerleştirmek
-34-
k.- 044a/01, 065a/04, 073a/02
k.- dı 027b/03, 043b/10, 055b/15,
066b/13
k.- dılar 009b/07, 020b/12, 023b/14,
064b/09, 073b/03, 074b/07
aṭ k.- dılar 037a/04
k.- dular 043a/07
k.- ğay 069a/10
k.- ğaysız 053b/09
k.- ğıl 020a/01, 060a/13
k.- ğuçıdurmiz 012a/06
k.- madılar 063b/11
kaḍem k.- sa 038b/15
k.- up 002b/15, 030b/13, 042b/09,
057a/13, 062b/07, 062b/08, 064a/11,
066a/13, 067a/05, 067a/09
k.- up  rdiler 027b/07
k.- updurmiz 012a/10
koyuğluk: (T.) konulmuş olan -1-
k. 014b/13
koyul -: (T.) konulmak -1-
k.- du 066b/12
koyuņ: (T.) koyun -1-
k.+ lar 036a/05
kozğal -: (T.) hareket etmek, oşmak-1-
k.- ğuna 063b/02-03
kö -: (T.) gömek -2-
k.- iydürmiz 032a/14
k.- üpler bolğay 033a/14

köe -: (T.) geçmek -1-
k.- p 027a/14
köür -: (T.) geçirmek-1-
k.- üp 073a/09
köhne: (Far.) Eskimiş, yıpranmış, eski
-2-
k. 026b/07, 035b/04
köhnesal: (Far.) eski -1-
k. 074a/15
kök: (T.) gök, gökyüzü -7-
k. 050a/02, 051a/06, 064a/14,
065a/01
k.+ ke 026a/04, 064b/01
k.+ ni 051a/06
kökle: (T.) başlı, zırh
k. + si 005a/07
kökle -: (T.) (zaman) geçmek-1-
k.- di 064b/09
köñül: (T.) İman, sevgi ve nefretin, iyi ve
kötü bütün duyguların kaynağı olduğu
kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek
-37-
k. 019a/11, 042b/14
k.+ din 070b/03
k.+ ge 068a/02
k.+ i 010b/09, 010b/15
k.+ i kılp 074b/12
k.+ ide 060a/06
k.+ idin 053a/15
k.+ ige 039a/08
k.+ ini 013a/13, 069b/01, 070a/07
k.+ leri 013b/11, 016b/01, 017b/14,
040b/04, 041b/12, 041b/13, 042a/01
k.+ leride 040a/02

k.+ lerige 042b/05
k.+ lerini 014a/11-12, 026a/05,
041b/14, 042a/07
k.+ lerni 040b/09, 040b/13
k.+ ü 055a/04
k.+ üm 011a/04, 019a/13, 020a/04,
038b/11
k.+ ümde 022a/11, 052b/09
k.+ ümdin 016a/07
k.+ ümiz 016a/05
kör -: (T.) görmek -71-
k. boldı 035a/12
k.- di 007a/03, 009a/07, 034b/02
k.- diler 005a/04, 006b/13, 014b/14,
017a/02, 017a/11, 022b/01, 025a/11,
031b/14, 031b/15, 048b/06, 048b/11,
049a/10, 050b/09, 051a/10, 059a/03,
064a/10, 065b/01
k.- dük 033b/11
k.- düm 033b/10
k.- düñ 018b/04
k.- eliñ 002a/08
k.- er 067b/06, 069b/04
k.- er érdiler 042a/12
k.- erke 067b/13
k.- erler 042b/10
k.- geli 006a/07
k.- gen 033b/12, 038a/15, 040a/10
k.- genlerniñ 040b/01
k.- gey 014a/07
k.- gü 062b/06
k.- megey érdük 065b/08
k.- mekni 018b/04
k.- mese 054b/14

k.- se 054b/14
k.- sek 014a/03
k.- seler 066b/02, 066b/06
k.- üñ 034b/03
k.- üñler 025b/05, 038b/12
k.- üp 005a/12, 014a/01, 014a/08,
014a/10, 029b/14, 038b/07, 039a/06,
045b/14, 046a/09, 047a/02, 047a/13,
048a/15, 050b/04, 051a/09, 052a/12,
054b/11, 058a/09, 058b/06, 063a/02,
066b/04, 067b/15
tüş k.- üp 040a/06
k.- üp érdiñ 019b/05
k.- üpdürler 033b/13
kören -: (T.) görülür duruma gelmek,
görülür olmak, görülme -6-
k.- edür 063a/06
k.- ür 069b/14, 070a/04, 070a/09
k.- ürler 069b/07, 069b/09
körgüz -: (T.) göstermek -6-
k.- üp 026b/07, 049a/15, 050a/03,
050b/03, 051a/05
k.- üp turdılar 031a/13
körkli: (T.) güzel -1-
k.+ dür 052a/15
körle -: (T.) görmek-1-
k.- p 053b/10
körset -: (T.) göstermek -2-
k.- kil 014a/15
k.- tiler 068a/13-14
körün -: (T.) görünmek-3-
k.- medi 057a/08
k.- üp 055a/01
k.- üp turdı 057a/06

körüş - : (T.) görüşmek-6-
k.- tiler 048b/06, 048b/14, 051a/10
k.- üp 049b/02, 050b/05, 061b/10

kös: (Far.) büyük davul -1-
k.+ ni 062b/07

kötel: (T.) yedek at -1-
k.+ inçe 004a/02

köter -: (T.) kaldırmak -1-
k.- inler 048a/10

kötiril -: (T.) götürülmek -1-
k.- di 053a/15

köy -: (T.) yanmak, tutuşmak -2-
k.- mediler 024a/01
k.- üp 024a/03

köydür -: (T.) yandırmak, tutuşturmak
-4-
k.- emes 023b/09
k.- geni 019b/11
k.- mes 023b/08
k.- üp 017a/15

köz: (T.) göz -21-
k. 040a/01, 040a/15
k.+ din 006b/08, 033b/08, 043a/12,
066a/01
k.+ emizde 014a/10
k.+ i 005a/07
k.+ idin 065b/13
k.+ leri 005a/06, 040a/04, 040b/02,
040b/03, 040b/04
k.+ leridin 019b/01, 068b/05,
068b/06
k.+ lerini 042b/08, 064b/01
k. tutup 022a/07
k.+ üñizni 018b/05

köz yaş: (T.) Ağlarken gözlerden akan
berrak sıvı, yaş -2-
k.+ ı kıldılar 043b/12
k.+ ı kılsa 067b/11

küdet: (Ar.) Kuvvet, güç, tâkat, iktidar
-2-
k. 068a/06, 068b/04

kulak: (T.) Başın iki yanında bulunan işitme
organı -2-
k.+ larıdın 068b/07
k.+ larığa 061b/03

kum: (T.) Silisli kütlelerin, bâzı kaya ve
mâden parçalarının tabiî tesirlerle
parçalanıp ufalanması sonucu ortaya çıkan
küçük ve sert tânecikler ve bunlardan
oluşan kütle -3-
k. 006b/13, 064a/11
k.+ nıñ 007a/09

kur -: (T.) düzeltmek -1-
k.- atur 034b/13

kur'an: (Ar.) Allah tarafından Hz.
Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap,
İslâm dîninin temel kitabı, kelâm-ı kadim,
Kur'ân-ı Kerim -7-
k. 019a/09, 020b/06, 022a/05,
036a/11, 041b/08, 042b/04, 055a/15

kurb-ı vilâyet: (Ar.) yakın şehir, -1-
k. 070a/15

kurğan: (T.) mezar -3-
k. 073a/11, 073b/12
k.+ ıdın 061b/03

kurşa -: (T.) kuşatmak-1-
k.- p 026b/05

kurug: (T.) kuru -1-

ķ. 024a/02
ķuřur: (Ar.) kusur, eksiklik -1-
ķ. 012a/04
ķuřiř: (Far.) savaş -2-
k. 004b/14
k. ķılur  rdiler 017a/06
ķutķarmađlık: (T.) kurtarma -1-
ķ. 051b/09
ķuķbu'l-akķab: (Ar.) Allah'ın kendisine tasarruf kudreti vermiş olduğu veli. -3-
ķ. 011b/03-04, 022b/11
ķ.+ dın 013b/06
ķuķbyen: (Ar.) Hz. Hasan ve Hz. Huseyin -1-
ķ. 010a/02
ķuvvet: (Ar.) Maddi g c, canlı bir organizmanın faaliyetini sağlayan g c -2-
ķ. 001b/14
ķ.+ din 058b/11
ķuyayř: (T.) g neş -1-
ķ. 009b/10
ķuyruđ: (T.) kuyruk -2-
ķ.+ ığa 062b/07
ķ.+ ını 062b/08
ķ ze: (Far.) su testisi -1-
ķ.+ si 044a/01-02
ķ c: (T.) g c, kuvvet -1-
ķ.+ leri 074b/05
ķ cık: (T.) k c k -2-
ķ. 025b/14, 052b/11
ķ ffar: (Ar.) kafirler -3-
ķ. bolđanlarını 020a/02-03
ķ.  rmiş 045b/03

ķ.+ ını 047a/05
ķ fr: (Ar.)dinsizlik, imansızlık -3-
ķ. bolđan 037a/14
ķ.+ ğa 013a/05, 037a/07
ķ l: (T.) ateş k ş  -1-
ķ. boldı 024a/03-04
ķ le -: (T.) seķmek -1-
ķ.- p 030a/14
ķ m ř: (T.) g m ş -4-
ķ. 041a/03, 041a/04, 041a/05
ķ. bolur 040b/11
ķ n: (T.) g n -89-
ķ. 003b/05, 008a/05, 008b/03,
008b/06, 023a/01, 025a/04, 025a/05,
026b/12, 027b/03, 027b/06, 028b/10,
029a/04, 033a/06, 033b/10, 034a/09,
036a/11, 039b/13, 039b/15, 040a/05,
049b/09, 050a/07, 050b/07, 051b/14,
053b/03, 056b/13, 057a/08, 061b/02,
062a/09, 063b/01, 063b/04, 063b/06,
065a/06, 065a/13, 072b/13, 074b/13
ķ.+ de 032a/04, 047b/01
ķ.+ din 001b/11, 007a/03, 008b/12,
017b/15, 019a/09, 020a/15, 032b/08,
033a/03, 046a/01, 053b/04
ķ.+ d r 073a/14
ķ.+ d z 005b/03, 017a/07
ķ.+ ğaķa 031b/10
ķ.+ ge 033a/04
ķ.+ i 007b/08, 010b/06, 011a/04,
012a/14, 012b/07, 016b/07, 021a/14,
021b/08, 024b/06, 025a/15, 026b/14,
028b/11, 031a/14, 031b/01, 031b/10,
032a/02, 032a/06, 032b/01, 032b/03,

032b/13, 032b/14, 033a/05, 033a/07,
033a/11, 034a/11, 034a/14, 035a/01,
044a/06, 048a/06, 063a/12, 064a/13,
066a/04, 067b/08

k.+ larde 039b/15

k.+ lük 018b/14

k.+ niğ 032b/11

k. turup 030a/05

künbed-i devvār: (Far.+Ar.) gökyüzü-1-

k. 005a/06

kündelenç: (T.) eğri, kıvrıkcık -1-

k. 041b/03

kündüz: (T.) gündüz -2-

k. 038a/10

k.+ din 006b/12

kündüzle -: (T.) gündüz vaktini geçirmek

-1-

k.- p 066b/02

künlük: (T.) günlük -5-

k. 026b/09, 026b/10, 028b/02,

030b/14, 075a/04

küşāy: (Far.) açan -1-

k. bolğan 038a/08

-L-

lā-ğani: (Ar.) fakir -1-

l.+ ni 068a/14

lā^ç ilāç: (Ar.) çaresiz, imkansız -2-

l. 008b/10

l.+ ı 006b/14

la-ilahe illallah: (Ar.) Allah'tan başka ilah

yoktur. -1-

l. 070b/04

lāle: (Far.) lale-1-

l. 009b/09

lañife: (Ar.) güldürecek tuhaf ve güzel söz

ve hikāye, nazik -2-

l.+ ni 070b/08

lā-ya^ç kıl: (Ar.) dalgın -1-

l. bolup tur 038b/08

lā-yezāl: (Ar.) zevalsiz, bitimsiz -1-

l. 068a/10

lāyık: (Ar.) yakışan, yaraşır, yakışır -2-

l. 038a/02

l. kıladur 011b/03

lāzım: (Ar.) gerek -3-

l. 032a/05, 069a/07

l. bolupdurlar 007b/12

lerze: (Far.) titreme, titreyiş -4-

l. 028a/14

l.+ ge 013a/02, 056b/06, 065a/07

leşker: (Far.) asker -84-

l. 001b/04, 001b/08, 002a/02,

002a/11, 002a/14, 002b/11, 003b/11,

004a/03, 005b/15, 006a/02, 006a/11,

008a/12, 008a/15, 008b/01, 008b/11,

026b/01, 030a/13, 039b/13, 040a/01,

040a/05, 041b/02, 043b/03, 045b/05,

045b/12, 047b/07, 047b/11, 047b/14,

051b/11, 052a/11, 054b/03, 055a/14,

057a/04, 058a/11, 058b/13, 063a/06,

063b/09

l.+ din 055b/11, 065a/15, 065b/09

l.+ ğa 039a/12

1.+ i 003b/14, 005a/15, 008b/13,
045b/09, 056a/10, 056a/12, 056a/13,
057a/11, 062b/12, 063b/04, 064b/15

1.+ idin 005b/04, 031a/15

1.+ ler 040a/08, 040a/14, 051b/08,
054a/15, 061a/07, 062b/03, 064b/14

1.+ ler111 035b/14

1.+ lerdin 041b/12

1.+ lerini 026b/04

1.+ lerni 025a/10, 025b/15, 036b/13,
049b/08

1.+ lerniñ 034b/03, 035b/05,
037a/08, 049b/12, 050a/09, 050b/10

1.+ lerniñ111 040b/01

1.+ ni 039b/02, 047b/02, 049b/07,
055a/03

1.+ niñ 035a/15

1.-i 'āzīm 027a/08, 045b/13

1.-i 'āzīmdin 051b/09

1.-i 'āzīmni 054b/11

levc-i kalem: (Ar.) Allah'ın âlem yaratılmadan önce ezelde yazdığı, yaratılacak olanlar hakkında takdir ettiği kaderlerin yazılmış olduğu levha -3-

1. 009a/06, 013b/04, 014b/08-09

lezzetlik: (Ar.+T.) lezzetli -1-

1. 038a/01

libās: (Ar.) elbise -2-

1. 015a/07

1.+ lıg 015a/15

likin: (Far.) lakin -1-

1. 053a/08

livāü'l-ḥamd: (Ar.) Hz. Muhammed ümmetinin mehşer günü altında toplanacağına inanılan bayrak. -1-

1. 024b/07

loḳma: (Ar.) Bir defada ağza götürülen yiyecek parçası, bir seferde yutulacak miktardaki yiyecek -1-

1. kılp 061a/10

-M-

ma' ānī: (Ar.) manalar-1-

m. 007a/14

māçin: (T.) Çin ülkesinin güneyine verilen ad. -10-

m. 002b/08, 008a/01, 011a/10,
057b/13, 059b/09, 065a/14

m.+ ğa 006b/14, 008a/05, 039a/14,
054a/04

m.+ ğaça 015b/15, 019b/08

mağfiret: (Ar.) Allah'ın lutuf ve merhamet ederek kullarının günahlarını affetmesi, bağışlaması, yarlıgama -2-

m. kılgı 017b/13

m. kılgusıdur 023b/11

mağlebe: (Ar.) G' alip gelmek -4-

m. 006a/12, 059a/04

m. boldı 005b/01

m.+ si 058b/14

mağrib: (Ar.) garb, batı tarafında olan memleketler -6-

m. 017a/13

m.+ din 019b/06, 019b/08

m.+ ğa 068a/07
m.-i zemîndin 011a/09, 015b/14
mağrūr: (Ar.) “Aldanmış” Kendini beğenen, böbürlenene, kibirli, gururlu, mutaazzım -1-
m. bolur 069b/12
mağhall: (Ar.) Yer, mekân, mevki -3-
m.+ de 002a/06, 063b/10
m.+ ide 013a/07
mağhallî: (Ar.) bir yere mahsus; yerli -3-
m.+ de 015a/13, 020a/04, 026a/15
mağlūk: (Ar.) Yaratılmış şey, insan, hayvan, yaratık -1-
m.+ ı 063b/12
mağluqu'llah: (Ar.) Allah'ın kulu -1-
m. 039a/05
mağrem: (Ar.) haram, şeriatın yasak ettiği şey -2-
m.+ ler 029b/02
m.+ leri 037a/02
mağrem-ğâne: (Ar.+Far.) gizli, mahrem yer -1-
m. 039b/11
mağrüm: (Ar.) istediğini, dilediğini elde edemeyen -3-
m. 065b/05
m. kalurğa 067b/09
m. kılğıl 012b/10
mağşūr: (Ar.) belli edilmiş -1-
m. 008b/07
mā'îl (Ar.) istekli, düşkün -2-
m. bolğay 069b/02
mā'îl êrdiler 026b/11
mağbere: (Ar.) mezar, mezarlık -2-

m.+ leri 009b/03
m.-i mülk-i ā' zam 007b/12-13
mağbūl: (Ar.) kabul olunmuş, alınmış, alınan -1-
m. 012a/08
mağşud: (Ar.) kasdolunan, istenilen şey, istek -1-
m.+ ıñnı 018a/15
ma'kūl: (Ar.) Akla uygun, akla yatkın gelen, mantıkî -1-
m. boldı 005b/15
māl: (Ar.) Bir kimse veya kurumun mülkiyetinde bulunan, taşınır, taşınmaz her çeşit değerli ve gerekli şey, mülk, îrat, varlık, servet -4-
m. 027b/02, 028b/09, 069a/15
m.+ larını 028b/12
mālîkân-ı dūzağ: (Ar.) Cehennem -1-
m.+ ka 004b/07
mālîk-i dūzağ: (Ar.) Cehennem -1-
m.+ ka 059a/12
mā' lūm: (Ar.) Herkes tarafından bilinen, öğrenilmiş olan (şey). -13-
m. 011a/05
m. boldı 010b/07, 035b/09, 046b/01, 047b/11, 052a/02-03, 063a/14
m. bolmaydur 066b/07
m. bolur 070a/06-07, 070a/10, 070a/11
m. kıldı 029a/13
m. kılmağay 069a/14
ma' mūr: (Ar.) şenlikli -1-
m. kılğıl 012b/09
mağ-: (T.) göndermek, sevk etmek -1-

m. + durdı 030b/12
ma' nā: (Ar.) Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum -4-
m. 070b/06
m.+ sı 039a/08, 042b/05
m.+ sını 068a/04
mañ -: (T.) edalı bir şekilde yürümek-2-
m.- durdı 030b/12
m.- sa 069a/11
maña: (T.) bana -9-
m. 007b/12, 020a/04, 057a/13, 061b/15, 073a/08, 073b/03, 073b/04, 074a/06, 074b/14
mā' rifet: (Ar.) herkesin yapamadığı ustalık -1-
m.+ ke 038a/02
maşlahat: (Ar.) iş, emir, husus -4-
m.+ dın 002a/07
m. kıldılar 029a/03-04
m. kılip 055b/06
m.+ ları 046a/13
maşrık: (Ar.) doğu -3-
m. 017a/14, 039a/11
m.+ ğaça 019b/06
māt: (Far.) yenme, üstün gelme -1-
m. 061b/11
māverāü'n-nehir: (Ar.) Orta Asya'da Ceyhun nehrinin kuzeyinde bulunan ülkeye Araplar tarafından verilen coğrafi bir isimdir. -6-
m. 023a/03, 024b/12, 025a/09
m.+ din 046a/04, 055a/13, 066a/02

mazlûm: (Ar.) Haksızlığa uğramış, zulüm görmüş (kimse) -2-
m.+ lar 033b/07
m.+ nı 026a/12
mazmûn: (Ar.) mĀnā -1-
m.+ ını 002b/01
medār: (Ar.) Dayanak, destek -2-
m.+ ı 036b/11
medāyin: (Ar.) Eski İran'da Dicle civarında yedi şehrin adı olup, İslam fetihleri sırasında başkenti teşkil ediyordu. -5-
m. 023a/03, 026b/09, 027a/08, 045a/13
m.+ ğa 025a/08
meded: (Ar.) yardım, imdat -11-
m. 013b/06, 018b/12, 047a/09, 067b/01
m.+ i bolsa 047b/13
m. kılgaylar 012b/01-02
m. kılmaz 069b/13
m. kıllur 070a/14
m.+ leri bolsa 029a/15
m.-i isti' ānet 023a/09
m.-i isti' āneti 011b/08
meded-kār: (Ar.+Far.) yardımcı -3-
m. 013b/06
m. bolgumuzdur 031b/07
m. kılguçıdur 015b/01
meded-kārlik: (Ar.+Far.+T.) yardımcılık -1-
m.+ ığa 016b/04
meger: (Far.) meğer, oysa ki -2-
m. 011a/05, 070b/06

mehter: (Ar.) yüksek rütbeli hizmetkar.

-2-

m.+ leri 056b/01

m.+ i 056a/15

mekân: (Ar.) yer, mahal -2-

m.+ ı 040b/15

m.+ larını 042a/04

mekr: (Ar.) hile, düzen -2-

m.+i kıladur 060b/07

m.+ iler kıılır 004b/03

mekteb: (Ar.) okul -1-

m.+ ğa 021a/02

melâ'ike: (Ar.) melekler -1-

m.+ ler 011b/09

melâ-yı müntehî: (Ar.) tamamen dolu

-1-

m. 052a/08

melekü'l-mevt: (Ar.) ölümlü melek -1-

m. 011b/05

melik-i muẓaffer: (Ar.) zafer kazanmış

melik -4-

m. 008a/11, 008b/01, 008b/09,

009a/14

melûl: (Ar.) usanmış, bıkmış, bezmiş

-1-

m. 011a/04

men: (T.) ben -59-

m. 002b/06, 004a/08, 009a/08,

014a/05, 014a/06, 014a/13, 014b/03,

016a/05, 022a/07, 023b/08, 033b/10,

034a/05, 034a/06, 035b/07, 035b/14,

045b/05, 045b/07, 046a/02, 046b/03,

046b/06, 046b/14, 054b/04, 055a/02,

057b/11, 058a/04, 058b/04, 058b/11,

062a/11, 066a/07, 067b/14, 068a/15,
074b/15

m.+ din 017a/04, 017b/04, 052b/01

m.+ dur 046a/02

m.+ dür 004a/08, 058b/04, 058b/11

m.+ i 009a/10, 016a/03, 018b/04,

021a/14, 043a/05, 043a/08, 049a/05,

055b/01, 057a/13, 058a/10, 064a/09

m.+ iñ 013b/09, 014a/01, 014a/14,

015b/13, 035b/08, 038b/09, 048a/02,

058b/10

m. kılay 056a/02

men': (Ar.) durdurma, yasak etme -1-

m. kıldılar 063b/10

menfâ'at: (Ar.) fayda, kâr, çıkar -1-

m. kılmay 040a/04

menzil: (Ar.) Oturulan, ikâmet edilen yer,
ev, mesken, ikâmetgâh. -16-

m.+ ge 003a/05

m.+ imizni 005b/06

m. kılursizler 031b/09

m.+ leri 062a/14-15

m.+ leriğa 031b/02, 049a/08,

062b/02, 063b/07

m.+ lerini 061b/08, 062a/02

m.-i merâhillerni 008a/05, 026b/12,

027b/06, 060a/11, 062b/13-14

m.-i merâhilni 003a/01

merâkıb: (Ar.) Hayvan, araba vb. binilecek
şeyler, binekler -1-

m.+ ge 042a/09

merâtib: (Ar.) dereceler -4-

m.+ e 004a/15, 019a/09, 022a/15,

071a/01

merd-ānelik: (Far.+Tr) erkeklik, yiğitlik

-2-

m. 049a/15

m.+ ler 057a/01

merd-āne-vār: (Far.) erkeğe yakışacak gibi

-1-

m. 058b/12

merfū' ü'l-ķelam: (Ar.) Hz. Muhammed'in

sözü, hadis -1-

m. kılıp 067a/04

mertebe: (Ar.) rütbe, basamak -9-

m. 022a/14, 022a/15

m.+ lerini 012b/03, 012b/04

m.+ leriniñ 016b/08

m.+ sige 013b/03

m.+ siñe 014a/02

m.-i ā' lāğa 021b/06, 026a/07

mescid: (Ar.) secde edilecek, namaz

kılınacak yer -2-

m. 041b/03

m.-i ħanifeğa 019a/05

mesned-i ħilāfet: (Ar.) h^c alifelik makamı

-2-

m. 007b/05

m.+ ke 007b/06

mest: (Far.) sarhoş -7-

m. 038b/04, 050a/03, 064a/14

m.-i ilahi bolup 056b/06

m.-i müsteğraķ 020a/14

m.-i müsteğraķ boldılar 022b/06

m.-i müsteğraķ bolup 056b/07-08

mestlik: (Far.+T.) sarhoşluk-1-

m. 069b/03

meşgūl: (Ar.) bir işle uğraşan, iş görmekte olan -18-

m. 014a/10, 014a/11, 017a/06, 022a/05

m. boldı 056a/04

m. boldılar 016b/09-10, 020a/10, 022a/12, 022b/07, 048a/12-13, 053b/02, 056b/14, 064b/08

m. bolğaylar 070b/10

m. bolğaysızlar 014a/08

m. bolsaķ 014b/01

m. bolup 070b/12

m. ěrdiler 016b/15

meşgūlluk: (Ar.+T.) iş görmek -1-

m. bolğay 070b/03

meşhed: (Ar.) bir adamın şehit olduğu veya bir şehidin gömüldüğü yer -1-

m.+ ge 026b/15

meşhūr: (Ar.) şöhret kazanmış, ün salmış

-3-

m. boldı 024a/05, 052a/02

m.+ durlar 041a/07

metā': (Ar.) sermaye, elde bulunan varlık

-1-

m. 043b/08

mevcūd: (Ar.) var olan, bulunan -1-

m. 070b/05

mevcūdāt: (Ar.) var olan şeyler -1-

m. 011b/06

mevtağ: (Ar.) ölümler, ölmüşler -1-

m. 067a/01

mevzī': (Ar.) yer -1-

m. 043a/09

mevzu: (Ar.) konu -1-

m. 043a/11
mey: (Far.) şarap -1-
m. 038b/09
meydān: (Ar.) geniş, açık, düz yer, alan
-12-
m. 004b/11
m.+ ğa 003a/13, 003a/15, 003b/12,
003b/13, 004a/04, 005a/03, 008b/02,
008b/03, 008b/05, 008b/08, 065b/08
meyl: (Ar.) eğilme, yönelme -2-
m.+ i 053a/05
m. kılmaydur 027a/09
meymene: (Ar.) Savaş durumunda olan bir
ordunun sağ kanadı, sağ cenahı. -2-
m. 064a/15
m.+ ge 064a/15
meyve: (Far.) Bitkilerin, çiçeğin
döllenmesinden sonra yumurtalığın gelişip
büyümesiyle meydana gelen ve tohumları
taşıyan kısmı, yemiş -6-
m. 061a/13
m.+ din 061a/14
m.+ ler 061a/15, 070a/04
m.+ ni 061a/14
m.+ si 061a/14
mezār: (Ar.) Bir kimsenin öldükten sonra
gömüldüğü yer, kabir -2-
m.+ ğa 043a/06
m.-ı püren-vār 067a/07
mezheb: (Ar.) bir dinin şübhelerinden her
biri -1-
m.+ lerideki 019a/06
mi: serru eki -3-
m. 042a/14, 042a/15, 043a/11

miṭṭık miṭṭık: (T.) tüfek tüfek -1-
m. 051b/11
miṭṭık: (T.) tüfek -1-
m.+ nıṅ 064a/10-11
mıṣr: (Ar.) büyük şehir, ülke -2-
m. 048b/08
m.+ larnı 052a/06
mi: (T.) soru eki -1-
m. 042a/15
mihmān-hāne: (Far.) misafirhane -1-
m. 039b/12
mihr: (Far.) efendi -2-
m.+ i 037a/09
m.-i muḥabbetleri 048a/08
mihrbān: (Far.) Şefkatli, muhabbetli, güler
yüzlü (kimse) -1-
m. 048b/14
miḳdār (Ar.) Bir şeyin ölçüsü, sayısı veya
ölçülebilme, sayılabılme, azalıp
çoğalabilme durumu, nicelik, kemiyet -3-
m. 034b/04, 059b/04, 059b/05
millet: (Ar.) Genellikle aynı topraklar
üzerinde yaşayan, aynı soydan gelen ve
aralarında dil, din, târih, sanat, töre, dünyā
görüşü ve ülkü birliği bulunan insanlar
topluluğu, ulus -1-
m.+ imizdin 055b/07
min -: (T.) binmek -11-
m.- ip 015a/05, 026b/05, 031a/12,
048b/07, 049a/14, 050a/01, 050b/01,
051a/05, 052a/05, 056b/04
m.- ip turdı 004a/02
miṅ: (T.) bin sayısı -8-

m. 007b/09, 008b/03, 024a/03,
024a/06, 028b/13, 054a/08, 065a/01

m.+ leri 040b/02

miñ beş yüz: (T.) bin beş yüz sayısı -3-

m. 036b/14, 041b/04-05, 059a/11

miñ beş yüz biñ: (T.) bin beş yüz bin sayısı
-1-

m. 037a/01

miñ kırk: (T.) bin kırk sayısı -1-

m. 055b/15

mirās: (Ar.) Ölen bir kimseden yakınlarına
kalan mal, mülk, para vb. -1-

m.+ ımızdur 047b/10

mis: (Ar.) Çok güzel kokulu madde, misk
-1-

m. 061a/09

mis: (Far.) bakır -1-

m.+ ni 040b/07

misāfir: (Ar.) Görüşme, ziyâret vb.
amaçlarla birinin evine veya bir yere gelen
ve geçici olarak kalan kimse, konuk,
mihman -1-

m. bolğan 038a/04

misāfirlik: (Ar.+T.) misafirlik -1-

m.+ lik 018a/08

miskīn: (Ar.) Aşırı derecede tembел, uyuşuk
-1-

m.+ lerğa 017a/09

mollalık: (Ar.+T.) Molla olma durumu
-1-

m.+ da 001b/09

mu: (T.) bu -12-

m.+ nı 028a/04, 028a/06, 058a/08,
063a/02, 066b/04

m.+ nıñ 011a/12, 011b/09, 026a/08,
030b/06, 034b/05, 046a/10

mu'addel: (Ar.) Başka bir şekle
sokulmuş, olduğundan farklı duruma
getirilmiş, değiştirilmiş, değişik -1-

m. 003a/06

mua'ṭṭar: (Ar.) güzel kokulu -2-

m. 042a/11, 042a/13

mu'ayene: (Ar.) Ne olduğunu ve nasıl
olduğunu anlamak için görerek inceleme,
dikkatle bakma, yoklama, gözden geçirme

-3-

m. 038a/15, 040b/06

m. boldı 014b/09

mūgaleyyān (Ar.) galeyan getirilmiş -1-

m. 037b/08

muḥāzzar: (Ar.) yeşermiş olan -1-

m. 070a/04

muḥibb-ı rahman: (Ar.) Yarattığı bütün
kullarını seven, gözeten. Allah -1-

m. 037b/07

muḥkem: (Ar.) Dayanıklı, güçlü duruma
getirilmiş, sağlamlaştırılmış, sağlam,
kuvvetli -6-

m. 028b/01, 061a/03, 070a/12

m. kıldı 027a/15

m. kılpdur 059a/04

m. kılsunlar 030b/12

muḥtaşar: (Ar.) Ayrıntılı olmayan, derli
toplulu, kısa -1-

m. kılandı 002b/14

muḥarrib-ān: (Ar.) Aralarında yakınlık
bulunanlar -1-

m. 038a/03

muḳayyed: (Ar.) Bir Şeye veya kimseye maddî yâhut mânevî bir bağla bağlanmış olan, bağlı, kayıtlı -6-

m. boldı 023a/11, 033a/06, 033a/10, 063a/10

m. boldılar 028b/10, 074a/12-13

muḳtedâ-yı ‘âlem: (Ar.) örnek alınan-3-

m. 035b/11

m. boldılar 021a/04

m. bolur 035b/13-14

munâfîḳ-ân: (Ar.) iki yüzlüler -1-

m. 010a/01

munâfîḳlık: (Ar.+T.) iki yüzlülük -1-

m. kılp 002a/12

munça: (T.) bu kadar -11-

m. 005b/11, 012b/14, 025b/15, 033a/10, 045b/05, 047b/09, 051b/09, 054b/02, 054b/13, 055b/10, 065b/09

munda: (T.) böyle, bu şekilde-5-

m. 026b/14, 035b/13, 058a/13, 062a/12, 065b/11

mundag: (T.) bu şekilde -8-

m. 019a/13, 024a/04, 029b/09, 047b/14, 055a/01, 069b/01, 070a/11, 070b/01

mundaglık: (T.) böylelik -1-

m.+ ğa 027b/14

mundın: (T.) bundan -2-

m. 008a/09, 045b/04

muḅlar: (T.) bunlar -1-

m. 039a/04

munıḅ: (T.) bunun -2-

m. 019b/10, 073b/01

mūnis: (Ar.) Kolayca dostluk kurabilen, sokulgan, sıcakkanlı, cana yakın -1-

m. 041a/06

mūnis-i raḅmān: (Ar.) kolay iman eden

-1-

m. kıpur  rdiler 042b/04-05

muntazır: (Ar.) Bekleyen, g zleyen, intizar eden -7-

m. bolup 046b/10

m.+ durlar 022a/08, 043a/03-04

m.+ durmiz 012a/03, 032a/12

m.  rd k 053a/09

m. turup  rdiler 048b/02

muḅdaş -: (T.) dertleşmek -1-

m.- tılar 048b/15

murād: (Ar.) Erişilmek istenen, olması, gerçekteşmesi arzu edilen Şey, istek, dilek, amaç -2-

m.+ ığa 069a/06

m.+ ımız 053a/10

murāḳıḅ-kār: (Ar.+Far.) koruyucu -1-

m. 069b/05

murāşşā‘: (Ar.) kıymetli taşlarla bezenmiş

-1-

m. 052a/07

murḅār: (Far.) mundar, kirli, pis -2-

m. 007a/01, 040b/12

mūr mūr: (Far.) karınca -1-

m. +çe 043a/15

muşliḅ-i m kemmel: (Ar.) harika d zelten

-1-

m. 002a/06

mutāba‘ āt: (Ar.) Birine uyup arkasından, izinden gitme, ona t bi olma -1-

m.+ larının 013a/11
mutaşaddî: (Ar.) bir işe girişen -1-
m.+ dürler 044a/10
mu'teber: (Ar.) Saygı gören, hatırı sayılır,
saygın, îtibarlı -1-
m. 042a/13
muvâfîk: (Ar.) uygun, yerinde -1-
m. 038a/01
müy-ı mübârek: (Ar.) mübarek kıl -1-
m. 033b/06
mübârek: (Ar.) Çok saygı değer, hürmete
lâyık, muhterem -37-
m. 011a/09, 012a/02, 012a/14,
017a/02, 017a/12, 018a/14, 018b/12,
019b/04, 019b/10, 019b/13, 020a/02,
020a/07-08, 020a/10, 021b/07, 022a/09-10
022b/04, 024b/06, 025b/09, 037b/13,
042a/01, 042b/09, 047b/15, 048a/11,
051b/03, 052b/08, 060b/02, 065b/02,
065b/04, 066b/03, 066b/14, 067a/01,
067b/02
m. bolsun 019b/03, 074a/10
m. kılsun 020a/06
m.-ı laîfe 020b/04
mübârek-bâdlık: (Far.+Tr) "mübârek
olsun", tebrik etme -14-
m. 015b/08-09, 015b/10
m. kıldılar 015b/06, 016a/04,
025a/10, 026a/10, 030a/04, 062b/04
m. kıldılar 015b/02, 016a/14,
019a/07
m. kıldım 016a/06
m. kılduk 016a/02
m. kılip 053b/02

mübâriz: (Ar.) Eski savaşlarda meydana
çıkarak hasmıyla teke tek dövüşen,
mübâreze eden kimse -7-
m. 029a/02, 057b/15, 058a/04,
059a/02, 059a/08, 061a/06
m.+ ler 056b/09
mücâvir: (Ar.) Komşu -1-
m. bolğan 038a/03
müezzîn: (Ar.) Namaz vakitlerini haber
vermek için ezan okumakla görevli kimse
-1-
m. 041b/03
mühlet: (Ar.) Bir işin yapılması veya bir
borcun ödenmesi için verilen belirli süre,
vâde, mehil -1-
m. berseğ 022a/02
mülâhaza: (Ar.) Düşünce -2-
m. kıldılar 008b/15
m. kılip turdılar êrse 004a/03
mülevves: (Ar.) Pis, kirli, iğrenç -1-
m. 040b/12
mülket: (Ar.) ülke -1-
m.+ inizlerni 027b/02
mülk-i 'acem: (Ar.) acem yeri -1-
m. 009b/06
mülk-i horāsân: (Ar.) horasan yeri -1-
m.+ nı 001b/13
mülkü'l-riyâ: (Ar.) Allahtan başkasının
hoşnutluğunu kazanmak için ibadet edilme
-1-
m.+ ğa 038b/05-06
münâcât: (Ar.) Allah'a yalvarıp yakarma,
duâ ve niyazda bulunma -11-
m.+ ğa 048a/12

m. kıldılar 022a/01, 023b/04
m. kılip érdiler 065b/12
m. kılip 028a/07, 064b/02, 066a/06,
066b/08

m. kılıur érdiler 009a/05, 042b/09-10
m.+ nı 009a/11

münādī: (Ar.) Bir haberi yüksek sesle
duyuran, îlân eden kimse -1-

m. kılip 052b/02

münāzara: (Ar.) Bir konu üzerinde belirli
usûl ve kurallara uyularak yapılan tartışma,
delil ve misal getirerek karşılıklı konuşma

-1-

m. kılıştılar 021a/09

münevver: (Ar.) Aydınlatılmış, aydınlık,
ışıklı, nurlu -1-

m. boldı 020b/01

münker: (Ar.) Ret ve inkâr olunan, kabul
edilmeyen -1-

m. 040b/15

münkir: (Ar.) Reddeden, kabul ve îtiraf
etmeyen (kimse)-2-

m. 039a/01

m. bolsa 067b/07

mürekkeb: (Ar.) Birden fazla şeyin bir araya
gelmesinden meydana gelmiş, birleşik

-1-

m. kılgan 068a/15

mürid: (Ar.) Tarıkata girip bir mürşide
bağlanan kimse, kendi irâdesini Hakk'ın
irâdesine terkedebilmek için bir mürşidin
terbiyesine giren derviş -1-

m.+ niñ 069a/05

müselmān: (Ar.) müslüman -106-

m. 002a/02, 005b/04, 008b/14,
009b/08, 021b/13, 023a/12, 024a/12,
029a/08, 029b/07, 029b/12, 037a/12,
059b/13, 066b/07

m. bol 035b/15

m. bolalı 028a/02

m. bolamdur 055a/07

m. bolaşurnı 057b/12

m. boldı 021b/04, 024a/04, 024b/11,
028a/12, 029b/06, 030a/02, 030a/08,
030a/14, 030b/03,

030b/09, 034a/02

m. boldılar 027a/05, 032a/02,
053a/13

m. bolduğ 034a/03

m. bolğalı 053a/02

m. bolğalı 053a/07-08

m. bolğan 025a/07, 058a/07

m. bolğay 059b/01

m. bolğıl 057b/02

m. bolğu 046b/13

m. bolmadı 021b/13-14, 030a/08-09

m. bolmasa 058a/06, 058a/13,
059b/01

m. bolmasanlar 031a/05

m. bolmasmiz 031a/08

m. bolsa kerek 024b/02

m. bolsa 055a/08, 058a/05

m. bolsañlar 031a/03

m. bolsun 058a/12

m. bolup 033a/15, 033b/02,
037a/15, 053b/13

m. bolup 057b/04-05

m. bolurmu 046b/05

m.+ dın 008b/13
m. kıldılar 024b/10, 028a/13,
035a/15, 054a/05
m. kılğan 039b/05
m. kılğumdur 028b/07, 031a/06
m. kılıp 039a/14
m. kılur 046b/06
m. kılurmiz 046a/09
m.+ lar 002a/05, 003b/05-06,
005b/06, 005b/07, 006a/12, 007a/08,
008a/04, 008a/15, 008b/05, 008b/10,
023a/07, 025a/03, 027a/06, 034a/09-10,
057b/06, 061a/01, 063a/13, 063b/03,
063b/05, 063b/06
m.+ lardın 028b/13, 032b/05
m.+ larğa 006b/06, 033b/04
m.+ larnı 006a/14, 006b/06,
006b/13, 007a/05, 032a/04
m.+ larnı111 023b/10
m.+ larnıñ 006b/09, 006b/10-11,
064b/02-03, 066b/09, 066b/12
m.+ mu 053a/01, 057b/10
müstecāb: (Ar.) Olumlu, müspet cevap
alınan, kabul edilen -6-
m. 014b/03
m. bolup 048a/13
m. bolur 033b/08
m. kıldı 021a/03-04, 023b/05
m. kıldım 012b/12
müşerref: (Ar.) Şeref kazanmış,
şereflenmiş, şerefli -12-
m. 012a/09, 012a/12
m. boldı 057b/05
m. boldılar 053a/13

m. boldum 051b/04, 052b/08
m. bolsañlar 046a/06
m. bolup 046b/05
m. bolur 053b/14
m.+ din 068a/07
m. kılğıl 012b/05, 012b/06

müşk: (Far.) Misk -1-

m. 042a/14

müşkil: (Ar.) Zor, güç, çetin -4-

m. 029a/02, 059a/15

m.+ lerini 044a/09

m.+ dür 051b/10

müşrik: (Ar.) Allah'a ortak koşan, birden
fazla tanrıya inanan kimse -2-

m.+ ğa 026b/11

m.+ ni 007b/15

mütāba'āt: (Ar.) Birine uyup arkasından,
izinden gitme, ona tâbi olma -2-

m.+ ları 014a/15

m.+ larınıñ 012b/04

mütevcehh: (Ar.) Yönelmiş, yönelen
-4-

m. boldılar 056b/14-15, 063a/08

m. bolsunlar 070b/09

m. bolup êrdiler 056b/11

müyessir: (Ar.) Bir şeyin olmasını,
yapılmasını, elde edilmesini kolaylaştıran.

-2-

m.+ ge 064a/15

m.+ ni 064a/15

-N-

nā-be-kār: (Far.+Ar.) işsiz, işe yaramaz

-1-

n. 007a/02

nā-bīnā: (Far.) anadan doğma kör -1-

n. 043a/12

nā-cins: (Far.+Ar.) aynı cinsten olmayan

-1-

n.+ lerdin 071a/02

nā-çār: (Far.) çaresiz -2-

n. 008a/15, 061a/08

nā-dān: (Far.) bilmez -4-

n. èmesmü 038b/12

n.-ı aḥmaḫ 002b/04

n.-ı kāfir 004a/08

n.+ lar 023a/08

nādīre: (Ar.) nadir olan şey -1-

n. 041b/10

nā-gāh: (Far.) vakitsiz-5-

n. 009a/01, 042b/05, 042b/10,
043b/06, 060a/12

nağme-i bisyār: (Ar.) çok güzel ses -1-

n. 042b/03-04

nağme-i erġanūn: Org'un güzel sesi -1-

n. 042b/03

naḳāre: (Far.) davul -4-

n. 056b/02

n.+ niḡ 061b/04, 062b/05, 062b/09

nāle: (Far.) inleme, inilti -4-

n. 017a/08, 017b/06

n.-i eḡān ḳılır èrdiler 042b/03

n.-i fiġanlar 004b/16

nām: (Far.) ün, isim -2-

n. 045b/11

n.+ nı 046a/09

namāz: (Far.) İslām dīnince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslām'ın beş şartından birini teşkil eden ibâdet -39-

n. 021a/05, 030a/06, 041b/04,
041b/05, 042a/05, 064b/07

n.+ da èrdiler 006b/05

n.+ dın 019a/07, 055a/06, 059b/15,
063a/11, 064a/05

n.+ ġa 019a/01, 042a/03, 063a/10,
064b/15

n.+ ını 032b/12, 033a/02, 035a/07,
035b/02, 035b/05, 044a/02

n.+ larını 022b/12, 032b/07, 034a/13

n.+ larını 032b/06

n.+ mı 042a/04, 070b/13

n.-ı bāmdāddın 010b/06, 010b/10

n.-ı bāmdādġa 019a/02, 064a/01

n.-ı bāmdādını 034b/15

n.-ı cum'ā 041b/04

n.-ı diġer èrdi 031a/09

n.-ı peş'in 018a/09, 018a/10

n.-ı şükrāne 020a/09

nām-dār: (Far.) namlı, ünlü -1-

n. 059a/11

nāme: (Far.) mektup -15-

n. 002a/13, 002a/15, 002b/09,
002b/14, 025a/03, 028b/08, 046b/03,
046b/04, 073b/06

n. kelipdür 047a/04

n.+ ni 047a/02, 073b/10

n.+ niḡ 002b/01

n.+ sini 073b/10

nā-meded: (Far.+Ar.) yardım etmemek
-1-
n. 056b/03

nām-ı meşhūr: (Far.+Ar.)
ünlü, tanınan şahsiyet -2-
n. 044a/12, 045a/02

nām-ı neseb: (Far.+Ar.) soy adı -1-
n.+ iğni 004a/07

nā-müselmān: (Far.) müslüman olmayan
-1-
n.+ larnı 011a/11

nā-peydā: (Far.) görünmeyen, gizli -1-
n. boldı 056b/08-09

nār: (Ar.) ateş, od -1-
n.+ ı 073a/10

nā' ra: (Ar.) yüksek sesle bağırma -4-
n. 005a/02, 058b/03, 058b/09
n.-yı zenān 042b/02

naşib: (Ar.) Bir kimsenin payına düşen şey,
hisse -5-
n. 018a/04, 019b/12
n. boldı 022a/10
n. kıldı 017b/14
n. kılmakı 013a/10

naşihat: (Ar.) öğüt -2-
n. kılıp 042a/04
n. kıılır 069b/07

nā' t: (Ar.) bir şeyi medhederek anlatma
-1-
n. 045a/01

nażar: (Ar.) Görme, tecrübe ve kıyasa
dayanarak düşünme, fikir yürütme -9-
n. 040b/13
n.+ a kıladurlar 011b/10

n.+ a kılıp turdı 032a/07-08
n.+ dır 069a/10
n.+ ı 069a/05
n. kılsalar 040b/10, 040b/11
n.-ı der-kağem 069a/07
n.-ı iltifātları 040b/08

nażār: (Ar.) düşünmek, akla gelmek -2-
n.+ ige 059a/10, 064a/13

nāziş: (Far.) Kendini beğendirmek amacıyla
takınılan edālî tavır, cilve -1-
n. 014a/02

nażm: (Ar.) Vezinli, kâfiyeli söz dizisi.
-5-
n. 009a/05, 038b/07, 040b/14,
043a/10, 061b/11

ne: (T.) hangi şey -20-
n. 004b/01, 005b/07, 010b/15,
014a/09, 015a/02, 017b/04, 020b/14,
023b/02, 025a/13, 025b/13, 034b/04,
034b/07, 038b/13, 038b/15, 051b/01,
052b/06, 058a/15, 059b/04, 059b/05

nebî: (Ar.) Tanrı buyruğunu kullara bildiren
kimse, peygamber. -1-
n. 009a/08

nebîre: (Ar.) torun -1-
n.+ leri 037b/11

nebiü'l-ħaremeyn: (Ar.) Mekke ve Medine
peygamberi. -1-
n.+ niğ 038a/06

nêççe: (T.) ne kadar, kaç -11-
n. 002a/08, 007a/03, 007b/11,
026b/12, 026b/14, 043a/12, 053b/04,
053b/10, 054a/05, 061a/14, 061b/02

nêççelik: (T.) ne kadar -1-

n. 043b/11
nêççend: (T.) nice, kaç -22-
n. 008a/04, 024a/03, 024b/12,
027a/01, 027b/05, 029a/02, 029b/01,
040b/02, 046a/01, 047b/01, 054a/08,
057a/05, 060a/11, 060a/14, 060b/09,
062b/06, 062b/13
ne çend: (T.) çok, çok fazla -6-
n. 001b/11, 027b/05, 029a/04,
029b/11, 030a/05, 053b/03
nêçük: (T.) nasıl -7-
n. 039a/03, 065b/10, 069b/10
n. kılay 066a/07
n. kılurmiz 065b/04, 065b/08,
065b/11
nef: (Ar.) Fayda, çıkar, kâr, menfaat
-1-
n. 070b/05, 070b/10
nefes: (T.) soluk -1-
n. kıldılar 036b/12
nefeslik: (T.) soluk -1-
n. kılıp 040a/13
nefir: (Far.) Nefir çalan kimse, boruzen.
-3-
n. 041a/15, 056b/02, 056b/15
nefs: (Ar.) can, ruh -2-
n. 069a/10
n.+ ni 069a/09
nêge: (T.) neden -1-
n. 060b/07
nekir: (Ar.) İnsanları ölümden sonra
sorguya çeken iki melekten biri -1-
n. 039a/01

nekkäre: (Ar.) Eskiden Türk savaş
mûsikisinde kullanılan vurmali saz, küçük
davul -1-
n. 041a/15
nême: (T.) ne -13-
n. 002b/05, 005b/12, 027b/15,
028a/01, 030a/03, 054b/15, 055a/01,
055b/09, 065b/09, 073b/07
n.+ dür 015b/10
n. êrdiler 057a/08-09
n.+ ge 054b/13
nêmege: (T.) niçin -1-
n. 007a/06
nêmerse: (T.) şey -2-
n. 040a/04
n.+ din 069b/01
nerse: (T.) şey -5-
n. 013a/13
n.+ dür 027b/10
n.+ ge 070a/11
n.+ ler 069b/05
n.+ ni 070b/03
nesl: (Ar.) Aynı yıllarda yaşamış olan,
yaklaşık aynı yaşta bulunan kişilerin
bütünü, kuşak -6-
n.+ dür 015a/08
n.+ i 046a/14
n.+ idür 015a/04
n.-i evlād bolsa 046b/08
n.-i evlādız 053a/09
n.-i imāmān 058b/12
nevāz- 1 yaş: (Ar.+T.) mutluluk göz yaşı
-1-
n.+ lar kılıp 061b/10

nev-hurūc: (Ar.+Far) yeni ayaklanma

-1-

n. 056b/03

nevm-i şālīh: (Ar.) elverişli, güzel uyku

-1-

n. 038b/06

ney: (Far.) Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

-1-

n. 026a/14

nezre: (Ar.) Şarta bağlı vaat, adak adama

-6-

n. 036a/14, 036b/02, 036b/07, 060a/02, 067a/06, 067a/14

nidā: (Ar.) Seslenme, çağırma, bağırma

-4-

n. 012b/13, 019a/03

n. keldiler 023b/05

n.+ niğ 013a/02

nifās: (Ar.) Yeni doğum yapmış kadının durumu, loğusalık. -2-

n.+ da 020b/15

n.+ dın 020b/02

nigar: (Far.) resim -1-

n. 069b/05

nihān: (Far.) Gizli, saklı, gizlenmiş, saklanmış -1-

n. 009a/09

nihāyet: (Ar.) Sonunda, en sonunda -2-

n. 025a/11

n.+ siz 019b/15

nişār (Ar.) 1. saçma, dağıtma, seçme -3-

n. kılmak 011b/15

2. hediye, kurbanlık

n. 015a/05, 068a/03

nisbet-i ‘aşk: (Ar.) Aşk bağı, aşk ile bağlı

olma -1-

n.+ dur 069b/15

nīst-i nā-būd: (Far.) yok -1-

n. kılmurmen 055b/04

nişāne: (Far.) İşâret, alâmet, belirti -8-

n. 050b/09, 074b/02

n.-yi miğ 048b/04

n.-yi şükr 043a/14

n.-yi tokkuz miğ 049b/11-12

n.-yi tört miğ 049a/11

n.-yi tuğ-ı ‘âlem 062b/01-02

n.-yi yigirmi beş miğ 052a/02

n.-yi yigirmi ikki miğ 050a/09

nitenci: (T.) nasıl -4-

n. 069b/03

n. bolmas 070b/01

n. bolsa 070b/04

n.+ si 070b/07

niyāz: (Far.) Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, ricâ -6-

n. 036b/07, 060a/02, 067a/06, 067a/14

n. berseler 036b/02

n. kıldılar 036a/15

niyet-i mevcūd: (Ar.) h‘alî hazırda olan karar -1-

n. 070b/06

nīze: (Far.) Mızrak, süngü, kargı -1-

n. 039b/10

nize nize: (Far.) mızrak mızrak -1-

n.+ ge 051b/11
noğud: (Far.) yemek veya leblebi yapılan, besleyici maddesi zengin, bol nişastalı yuvarlak tânesi. -2-

n. 047b/04, 047b/05

noğşān: (Ar.) eksiklik-1-

n. bolğan 070b/01

noğsanlıg: (Ar.+T.) eksiklik -1-

n. boldı 040b/03

nöker: (Moğ.) asker -2-

n.+ lerimiz 047b/12

n.+ i 075a/03

nūr: (Ar.) Kalp gözüyle his ve idrak edilen gönül açıcı aydınlık, maddî olmayan hususlarda basîret gözüyle görülen ve gerçeği görmeyi sağlayan mânevî ışık -8-

n. 061a/09, 069b/04, 070a/04

n.+ dın 014b/13, 015a/07, 015a/11

n.+ nıñ 061a/10, 061b/01

nūş: (Far.) İçme, içiş -2-

n. kılip kılsağ 066a/11

n. kılip 067a/11

nümāyān: (Far.) Görünen, meydanda olan, ayan, âşikâr -3-

n. 057a/06

n. boldı 056b/11, 056b/15

-O-

o: (T.) O -6-

o.+ lar 008b/14, 026a/11, 067b/14, 067b/15

o.+ lardur 067b/15

o.+ larğa 026a/11

ofra -: (T.) eskimek -1-

o.- dı 060b/05

oğlān: (T.) erkek çocuk -1-

o.+ larığa 025b/07

oğul: (T.) erkek çocuk -12-

o. 052b/11, 074b/06

o.+ ı 073a/06, 074b/09, 074b/10

o. kılip 037a/10-11, 037a/11

o.+ ları 025b/09

o.+ uñnıñ 019b/15, 020b/11

oğşa -: (T.) benzemek -2-

o.- 057a/13

o.- ydur 008b/05

oğşan -: (T.) benzemek-1-

o.- ur 070a/03

ok: (T.) Görünen, meydanda olan, ayan, âşikâr -3-

o. 029a/05, 035a/10, 063b/09

oku -: (T.) Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlmek veya seslendirmek. -15-

o.- dı 061b/10

o.- dılar 016a/14, 019a/01

o.- p 034b/15, 038b/07, 038b/12, 041b/08, 043b/06, 043b/15, 052a/09, 064a/04, 067b/10, 073b/10

o.- r êrdiler 041b/09

o.- yılı 064b/07

okut -: (T.) Okuma işini yaptırmak -1-

o.- up 067b/10

ol: (T.) O -100-

o. 001b/14, 002b/04, 003b/04,
003b/05, 004b/08, 007b/06, 008a/07,
009b/04, 012b/09, 013b/12, 015a/10,
016b/13, 017a/02, 017b/11, 018a/07,
018a/08, 019b/06, 019b/07, 020a/07,
020b/04, 021a/07, 023b/02, 023b/03,
026a/01, 027b/04, 029a/08, 031a/09,
031a/14, 031b/01, 031b/03, 032a/02,
032a/06, 032b/01, 032b/03, 034a/11,
034a/14, 034b/14, 035a/01, 037a/04,
038a/07, 038b/07, 040b/05, 041a/03,
041a/05, 041b/07, 043a/09, 043a/11,
046a/01, 046b/09, 048a/04, 049b/09,
050a/06, 050a/07, 050b/07, 051b/14,
054a/03, 055b/01, 056a/04, 056b/13,
057a/09, 057a/12, 057b/07, 057b/10,
057b/13, 059a/07, 060a/05, 061a/07,
061a/13, 061a/15, 062b/05, 062b/14,
063a/12, 063b/01, 063b/03, 063b/12,
064a/13, 064b/11, 068a/02, 068a/08,
068a/09, 068a/10, 068a/15, 068b/01,
069a/12, 069b/13, 070a/03, 070a/04,
070a/05, 071a/04, 073a/12, 073a/15,
073b/01, 073b/02, 073b/11, 074b/03

o.+ dur 069a/11, 069a/14, 070b/06

o. êrdi 062a/09

ol -: (T.) olmak -2-

şehîd o.- dı 009b/07

bağşı o.- up 074a/13

olar: (T.) onlar-26-

o. 015b/06, 026a/12, 028a/05,
029b/01, 052a/03, 054a/07, 068a/03,
069b/12

o.+ ğa 037a/03, 068a/03

o.+ miz 031a/07

o.+ nı 014a/01, 018a/10, 018a/14,
050b/06

o.+ nıñ 011a/10, 013b/05, 023a/15,
026a/15, 031a/02, 035a/11-12, 039a/07,
039b/05, 040a/08-09, 068b/11, 068b/13,
074b/12

oltu -: (T.) oturmak -1-

o.- ğın 073a/12

oltur -: (T.) oturmak -18-

o.- dı 075a/08

o.- dılar 007b/06, 025a/05, 053a/11,
074a/08, 074b/01

o.- ğan 039a/07

o.- ğay 069a/15

o.- sun 074a/07, 074/04

o.- up êrdi 030a/15

o.- up êrdiler 010b/10, 043b/06,
043b/13-14, 045a/15, 060a/01

o.- updurlar 073b/15

o.- updururlar 053b/11

on: (T.) on sayısı -12-

o. 017b/01, 020a/15, 034a/07,
034a/08, 034a/09, 034a/15, 038a/04,
047b/04, 047b/05, 072b/05

o.+ ı 072a/06

o.+ ı êrdi 067a/10-11

ona -: (T.) onaylamak, kabul etmek -7-

o.- dılar 026a/13

o.- madı 036a/01, 036a/04

o.- madılar 008a/03

o.- masa 027a/10

o.- may 002a/11, 057b/01

on beş: (T.) on beş sayısı -1-

o. 003b/05
on bir: (T.) on bir sayısı -1-
o. 072b/10
on birinçi: (T.) on birinci -1-
o. 037a/05
on ikki : (T.) on iki sayısı-1-
o. 072b/13
on ikki miñ: (T.) on iki bin sayısı -1-
o. 057b/08
on miñ: (T.) on bin sayısı -7-
o. 003a/09, 003a/10, 003a/11,
060b/12-13, 034b/04, 073b/17
o.+ din 034b/05
on sekkiz miñ: (T.) on sekiz bin sayısı
-2-
o. 030b/15, 068a/08
on sekkiz: (T.) on sekiz sayısı -1-
o. 072b/03
on tört miñ: (T.) on dört bin sayısı -1-
o. 032b/05
on yette miñ: (T.) on yedi bin sayısı -1-
o. 021a/07
oñ: (T.) on sayısı -1-
o. 063b/14
ora: (T.) oraya -1-
o. turup 042a/09
orda: (T.) ordu-2-
o.+ niñ 056a/01, 056a/03
orna: (T.) yer -3-
o.+ larıda 025b/14
o.+ larını 025b/08
o.+ mızını 025b/07
orun: (T.) yer -6-
o. 011a/15, 036b/04, 067b/06

o.+ larıda 043a/06
o.+ ıda 030b/13
o.+ ıdın 002b/04
ot: (T.) ateş -20-
o. 004b/11, 017a/13, 023b/06,
023b/09, 023b/14, 024a/03, 034a/07,
034a/08, 034a/15, 034b/02, 034b/03,
069b/14, 070a/01
o. bolup 019b/11
o.+ da 033a/14
o.+ ğa 023b/03, 023b/09, 024a/01,
024a/02
o.+ nı 024a/07
otra: (T.) orta -2-
o.+ ncı 019b/15, 020b/11
otun: (T.) odun -2-
o. 023b/14
o.+ ğa 024a/02
otuz: (T.) otuz sayısı -3-
o. 001b/05, 004a/15, 073b/08
otuz beş: (T.) otuz beş sayısı -2-
o. 032b/08, 032b/11
otuz ikki: (T.) otuz iki sayısı -1-
o. 072b/08
otuz miñ: (T.) otuz bin sayısı -7-
o. 001b/08, 002a/14, 002b/11,
003a/04, 005a/12, 007a/05, 036b/14
otuz miñ ikki: (T.) otuz iki bin sayısı -1-
o. 003a/03-04
otuz tört: (T.) otuz dört sayısı-1-
o. 072b/02
otuz yette: (T.) otuz yedi sayısı -1-
o. 028b/14

oyan -: (T.) utanmak, mahçup olmak

-1-

o.- dılar 017a/05

oyğan -: (T.) uyandılar -6-

o.- dı 033b/02

o.- dılar 017a/11, 022a/11

o.- ıp 024b/15

o.- ırlar 021b/02

o.- salar 018b/05

-Ö-

öl -: (T.) ölmek -10-

ö.- di 028b/15, 032b/14, 074b/04

ö.- ermiz 055b/13

ö.- medi 031b/01

ö.- mek 027b/13

ö.- meş 027b/15

ö.- sem 052b/09

ö.- tür 028a/04

ö.- türdi 028a/05

öltür -: (T.) öldürmek -10-

ö.- di 073b/12, 075a/08

ö.- diler 035a/05, 073a/14

ö.- dü 054b/04

ö.- edür 027a/10

ö.- geli 036a/01

ö.- mek 059a/15

ö.- üp 009a/11, 019b/12

ölük: (T.) ölü -1-

ö.+ lerini 009a/15

öömür: (Ar.) ömür -2-

ö.+ leriğa 024a/09

ö.+ ni 001b/10

ön -: (T.) çoğalmak -1-

ö.- di 009b/08

öñ: (T.) ileri, ön -8-

ö. 006a/03, 008b/04, 041b/15,

051a/04, 052a/08, 064a/05, 064a/10,

068b/05

öt -: (T.) feragat edip vazgeçmek, ayrılmak

-17-

ö.- ermiz 029a/15

ö.- ken 024a/09, 035a/06

ö.- megenlerini 042a/04

ö.- mek kerek 008a/09-10

ö.- sünler 029a/11

ö.- ti 017b/04, 025a/13

ö.- üp 004b/04, 026b/15, 030b/08,

041b/09, 060b/09, 072a/02, 073a/10,

073b/14

ö.- üp êrdiler 075a/05

öte -: (T.) yerine getirdi -12-

ö.- di 044a/02

ö.- p 032b/07, 032b/13, 033a/02,

034a/13, 035a/07, 035b/02, 042a/04,

071a/01

ö.- r êrdiler 041b/05

ö.- sünler 070b/14

öte: (T.) uzak, bir şeyden, birinden ayrı

düşmek -1-

ö. 068a/02

ötet -: (T.) kıldırmaq, yaptırmak -1-

ö.- ip 042a/05

ötker -: (T.) geçirmek -1-

ö.- diler 001b/10

ötkez -: (T.) geçirmek -2-

ö.- ür  rdiler 020a/13, 020a/15
 tk r -: (T.) geçirmek -1-
 .- seler 036b/07
 y: (T.) ev -12-
 . 056a/01
 .+ din 058b/08
 .+ ge 036a/07, 036a/08, 056a/04
 .+ ige 058a/08
 . kılıp 030a/14, 053b/11
 .+ lerge 015b/08
 .+ lerige 019a/09, 019a/10
 .+ niş 036a/09
 ylen: (T.) evli, evlenmiş olanlar -3-
 . 023b/03, 023b/08, 037b/14
 yl k: (T.) ev sahibi -2-
 . 073b/17, 074b/08
 z: (T.)  z, kendi -67-
 . 003b/14, 005b/06, 013a/07,
015a/09, 015a/13, 018a/11, 023a/05,
024b/09, 024b/11, 025b/07, 025b/08,
026a/15, 026b/04, 026b/08, 030b/07,
030b/13, 031b/02, 033b/14, 034b/11,
040b/13, 043a/06, 044a/07, 047b/08,
047b/12, 049a/08, 053a/04, 056a/10,
056a/12, 056a/13, 056a/14, 062b/02,
062b/12, 063b/04, 063b/07, 064b/15,
069a/14, 069b/06, 069b/07, 069b/09,
070b/12
 .+ emizdin 025b/14
 .+ emizniş 026a/08
 .+ i 029b/03, 057b/14, 062b/08
 .+ idin 038b/05
 .+ ige 069b/05
 .+ in 038b/11

 .+ ini 006a/12, 006b/06, 038b/02,
069b/04
 .+ inizler 047a/11
 .+ leri 006a/04-05, 032a/06,
035a/05, 042a/05, 047b/01, 067a/09
 .+ lerini 005b/08, 008b/11,
048b/13, 052b/03
 .+  n 012b/07, 027b/01, 073a/12
 .+  nler 021a/15
 zge: (T.) başka, diğer -8-
 . 018a/01, 038b/07, 064b/13,
066b/15, 068b/11, 069a/11
 .+ ler 036b/15
 .+ lerniş 032b/07

-P-

p -ber-c : (Far.) yerinde duran -1-
p. bolup 066a/09
p diş h: (Far.) padişah, h k mdar -43-
p. 028b/08, 029b/06, 029b/14,
032b/15, 035b/04, 038a/02, 045a/14,
052a/10, 055b/13
p. bol 036a/02
p.+ ęa 028a/14
p.+ ı 007b/07
p.+ ıdın 043b/09
p.+ ım 001b/15, 002a/07, 027b/10,
060b/03
p. kıldı 030a/11
p. kıldılar 059b/14
p. kılıp 053b/05
p.+ lar 055b/09

p.+ large 045b/02
p.+ larım 024a/13, 025a/12,
031b/12, 034b/02-03, 034b/08, 034b/10,
046b/03, 046b/11, 057b/11, 060a/04,
062b/04, 065b/07, 066a/06
p.+ larının 073b/02
p.+ nı 034a/06, 034b/01, 049a/13
p.+ nın 045b/03
p.-ı iklim 052a/14
p.-ı iklim-gerler 058a/10
p.-ı şade 007b/14
pādişāhāne: (Far.) Padişahana yakışacak
surette -6-
p. 041b/01, 043b/09, 049b/15,
050b/01, 056b/05
p.+ larım 057b/11
pādişāhlık: (Far.+T.) hükümdarlık -3-
p. 072a/13-14, 074b/08
p.+ mını 068a/01
pāk: (Far.) temiz, arık, pak -4-
p. 042b/15
p.+ a 028a/08
p. kılguçdurlar 040b/09
p.-ı cem^c 042b/12
pāklık: (Far.+T.) temizlik -1-
p. 070a/06
pāre: (Far.) parça -11-
p. 017a/13, 020b/06, 021b/03
p. boldı 004b/15, 017a/12
p. bolğanı 111 019b/07
p. bolup 017b/01
p. kıldı 003b/05
p. kılıp 004b/14
p.+ side 013a/09

pāre pāre: (Far.) parça parça -2-
p. kılıp 059a/05
pat -: (T.) batmak -1-
p.- tı 005a/10
pāy: (Far.) ayak -13-
p. 042b/02, 052a/06, 073b/14
p.-ı taht 043a/15, 073b/01
p.-ı tahtdur 027a/12
p.-ı taht 054a/02
p.-ı taht kıldı 074a/04
p.-ı tahtı 030b/06
p.-ı ^c irāklarğa 026b/04
p.-ı kademlerinin 027a/04.
p.-ı üzengini 063b/14
p.-ı zinde 38a/09-10
pedā← fedā: (Ar.) Bir şey uğruna değerli
bir şeyden vazgeçme, uğruna verme -1-
p. eyledi 068a/01
peder: (Far.) baba -3-
p. 025b/12
p.-ı büzürk-vār 049a/02-03
p.-ı müşfik 007b/13
pehlivān: (Far.) güreşçi, yarışmacı -16-
p. 005a/01, 005a/04, 041b/02,
054b/03, 058a/04, 059a/09, 061a/06
p.+ ı 059a/11
p.+ lar 006b/09, 050a/02, 056b/04
p.+ ları 030b/13, 059a/03
p.+ ların 008b/03
p.+ larını 059a/12
p.+ nı 058b/05
pehlivānlık: (Far.+T.) yiğitlik-1-
p.+ larını 050a/02-03
pend: (Far.) nasihat, öğüt -1-

p. 069b/07
perişān: (Far.) Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip -1-
p. 063a/03
pervāz: (Far.) uçma, uçuş -4-
p. kıldılar 067a/12
p. kıldurup 068a/07
p. kılıp 068b/03
p. kılmāk kerek 042b/15
perverd-gār: (Far.) "besleyici, terbiye edici, rızıklandırıcı": Allah -1-
p.+ a 012b/02
pest: (Far.) alçak, aşağı -1-
p. kılıpdın 065b/14
pes-zākir: (Far.+Ar.) anılan, şimdi adı geçen -1-
p. bolsa 070b/08
peş: (Far.) Arka, art -3-
p.+ ge 045b/01
p.+ ke 010b/11, 025b/12
peydā: (Far.) meydanda, açıkta -12-
p. boldı 003b/15, 006a/11, 009a/12, 049a/09, 049b/10, 050a/08, 052a/01, 060b/10, 061a/03, 063b/08-09, 066b/11
p. boldılar 006b/04
pey-der-pey: (Far.) birbirinin ardı sıra, yavaş yavaş -1-
p. 056b/12
peygamber: (Far.) Allah tarafından emirlerini kullarına bildirmekle görevlendirilmiş kimse, Tanrı elçisi, nebî, resul -14-
p. 011b/10, 017b/06, 058b/04

p.+ ler 011a/14, 011b/07, 012b/11, 032a/08
p.+ lerdin 068b/11
p.+ lerni 027b/12
p.+ lerniñ 012a/15, 012b/01, 069b/05-06
p.+ niñ 070a/02
p.-i aħirü'z-zamān 037b/09
pinhān: (Far.) gizli -1-
p.+ da 065a/02
pīr: (Far.) Bir tarikatın kurucusu -9-
p. bolup 074a/14
p.+ im 073b/03
p.+ iniñ 069b/09
p.+ lerniñ 073b/02
p.+ ni 070a/05, 070a/08, 070a/12
p.+ niñ 069a/05
p.-ān-ı yārkend 072a/07
pīş-bāz: (Far.) karşılayan -8-
p. 046a/12, 048b/05, 050a/05, 050b/04, 051a/09-10, 052b/02, 053b/12, 054a/13
pīşe-i söz: (Far.+T.) söz sanatı -1-
p.+ niñ 007a/12
pīş-ķadem: (Far.+Ar) ön ayak olan kimse -1-
p. 040a/05-06
pīş-ķeş: (Far.) Hediye, armağan -5-
p. 006b/10, 043b/10
p.+ ler 030a/15, 052b/12, 053b/12
pīşvā-yı evlād-ı peygamberān: (Far.+Ar.) peygamber evlatlarının başı -1-
p. 010a/02

pīšvā-yı muḳtedāyān: (Far.+Ar.) örnek

alınanların başı, lideri -1-

p. 037b/08

piyāde: (Far.) yaya -1-

p. 051a/09

put: (Far.) Eski dinlerde, kendisine tapınılan bir ilâhı veya ilâhların bâzı niteliklerini temsil etmek üzere yapılmış resim ve heykel -1-

p.+ mı 036a/08

pür: (Far.) dolu -2-

p. 069a/04

p. boldı 051b/11

pür-derd: (Far.) çok dertli -1-

p. 062b/01

pür-nür: (Far.+Ar) nur dolu, nur içinde

-1-

p. 070a/08

pür-şelâfiyyet ← pür-şelâhiyyet: (Far.+Ar.)

dolu yetki, tam yetki -1-

p. 070a/08

pür-zür: (Far.+Ar) yalan dolu -1-

p. 054b/03

püşt-pây: (Far.) ayak tabanı -1-

p.+ dın 069a/11

-R-

râh: (Far.) yol -6-

r.+ larnı 015a/10

r.-ı rāstğa 015a/10, 023a/04,
035b/12

r.-ı sülükğa 038a/14

r.-ı şerī^c iyatlarğa 038b/01

raḥīm-i bende-nüvâz: (Far.+Ar.) kölelere merhamet eden -1-

r. 014a/13

raḥmānī: (Ar.) 1. Allah'a âit, Allah'la ilgili -3-

r. turur 069b/15, 070a/04

2. Allah'la ilgili olduğu için hayırlı olan.

r. bolsa 070a/06

raḥmet: (Ar.) Allah'ın yaratıklarına olan merhameti, acıma ve esirgemesi -8-

r. 031b/07, 062a/14

r.+ i 040b/13

r.+ idin 012a/12

r.+ inçdin 014b/02

r. kılgay 013b/15

r. kılsun 061b/14

r.-i kerīm 012b/15

raḥmetullah 'āleyh: (Ar.) Sahâbeden sonraki âlimler için kullanılan dua cümlesi -2-

r.+ 073b/05

r.+ ğa 074a/02

râst: (Far.) Rastlama, tesâdüf.-4-

r. boldılar 035a/02

r. bolup 039b/14

r. kılsunlar 002a/05

r. kelmes 034b/06

rāvī: (Ar.) rivayet eden -1-

r. 073a/05

rāvī-y-ân: (Ar.+Far.) rivayet edenler -1-

r. 067b/14

ravza: (Ar.) Çayır çimeni, ağacı, suyu bol yer, bahçe -8-

r.+ larıġa 017b/09
r.+ nı 067b/02
r.+ sıdın 043a/10
r.-i mübârek 047a/07-08
r.-i mübâreklerige 017b/07
r.-i mübârekleriga 036b/06,
067a/13-14
r.-i mübâreklerini 018b/02
ra'ıyye: (Ar.) Bir hükümdârın yönetimi altında olan, vergi veren ve devlet tarafından korunan halk -1-
r.+ sidin111 042b/13
raziyallâhu 'anh: (Ar.) Allah ondan razı olsun -6-
r. 016a/01, 016a/08
r.+ a 016a/08, 016a/11
r.+ nı 018a/09
r.+ nıġ 011a/07
raziyallâhu' anhümâ: (Ar.) Allah ikisinden de razı olsun. -2-
r.+ lar 016b/04
r.+ larını 016a/04
raziyallâhu 'anh ecma'in: (Ar.) Allah onların hepsinden razı olsun. -2-
r. 010a/14-15, 045a/11
redd-i bedel: (Ar.) karşılık verme -3-
r. boldı 004a-004b/15-01
r. boldılar 004b/12
r. êrdi 005a/09
refıka: (Ar.) kadın eş -1-
r. 039a/04
reft: (Far.) gitme, gidiş -1-
r. 007a/02
rehber: (Far.) yol gösterici, kılavuz -2-

r.+ i 068a/15, 068b/01
reh nümâ: (Far.) Yol gösteren kimse, kılavuz -2-
r. 015b/01, 038a/07
reh nümâ-yı müselmânân: (Far.+Tr) Müslümanların kılavuzu -1-
r. 010a/03
rek'at: (Ar.) Namazda kıyam, rükû ve iki defa secdeden meydana gelen bölüm -2-
r. 020a/09
r.+ ġa 064a/03
renk renk: (Far.) renk renk -1-
r. 052a/05
renklik: (Far.+Ar) renkli -1-
r. 015a/02
resûl: (Ar.) Peygamber, nebî [Özellikle Hz. Muhammed için kullanılır]. -2-
r. 016b/02
r.+ nıġ 007b/10
resûlu'llah: (Ar.) "Allah'ın elçisi" Hz. Muhammed -8-
r. 010b/13, 013b/07, 014a/03, 014a/09, 015a/01, 018b/01, 022a/09
revâ: (Far.) yakışır, uygun, yerinde -4-
r. 044a/09
r. bolġay 053b/15
r. bolup 067b/05
r. kılġay 013a/14
revân: (Far.) yürüyen, giden -20-
r. 017b/09, 018b/14
r. boldılar 022a/03, 026b/12, 027b/05, 030a/12, 030b/08, 041a/12,

041a/14, 047a/08, 053b/10, 054a/04,
062a/01, 064b/06, 065a/15, 066a/15
r. boldılar111 026b/08, 054b/09,
060a/10
r. bolup 047a/14
revnaq: (Ar.) g zellik-1-
r. bergeymiz 047a/07
riz : (Ar.) hoŐnutluk, memnunluk -8-
r.+ sı 011b/13, 012a/05, 028b/05,
028b/06, 031a/03, 031a/04, 031a/05,
046a/07
riz laŐ -: (Ar.+T.) rıza g stermek -2-
r.- ip 043b/04-05
r.- tılar 021b/15
riz lık: (Ar.+T.) memnunluk -4-
r. 018a/07, 026a/09, 032a/13
r.+ mı 026a/08
ric l 'l-gayb: (Ar.) g z  n nde
olamayanların bir kısmı -1-
r.+ lar 022b/11
riy yet: (Ar.) Bir haberi, s z veya olayı
nakletme, anlatma. -9-
r. 010b/04
r.+ de 009b/04, 022b/15
r.+ d r 022b/15
r. kılıpdurlar 073a/05
r. kılurlar 007a/14, 045a/12-13,
046b/15, 074b/09
riy zet: (Ar.) nefsi kırma -1-
r. 018a/08
r : (Far.) y z,  hre -3-
r. 003b/02, 020a/04
r. ber r 069b/03
r -be-r : (Far.) y z y ze -1-

r. 008b/09
rub de: (Far.) Kapılan, kapılmış olan
-1-
r. 038b/03
r h: (Ar.) can, nefes -7-
r.+ ları 012a/15, 068b/02
r.+ larını 068a/05
r.+ ı turur 070a/02-03
r.-ı im mlarğa 009a/10
r.-ı p kları 067a/11-12
r.-ı p r-f t h 043a/01
r h n t: (Ar.) ruhlar -1-
r.+ ları 014a/01
r h niyy t: (Ar.) ruhtan ibadet olanın h'ali
-1-
r. 042b/12
ruŐsat: (Ar.) İzin, m s ade. -6-
r. 024b/09
r. berdiler 043b/07-08
r. bolsa 045b/04-05, 058a/04
r.+ ları 021b/11, 046a/03-04
r Ően: (Far.) Parlak, aydın, aydınlık -13-
r. 016a/05, 017a/15, 017b/15,
019a/13
r. boldı 019a/11-12, 040b/04,
065a/14
r. kıldı 003b/10
r.+ rak 010b/09, 010b/15
r.+ rak 013b/10-11
r.-i  ft bg  070a/03
r.-i ot 069b/15
r Őenlik: (Far.+T.) aydınlık, parlaklık
-1-
r. boldı 032b/04-05

rüy-ı cenüb: (Far.+Ar.) güney tarafı -1-
r. 041a/11

rüy-ı şimāl: (Far.+Ar) kuzey tarafı -1-
r. 041a/14

rūze: (Far.) oruç -2-
r. 021a/05, 030a/06

rükū': (Ar.) Namazda elleri dizlere dayayıp vücûdun belden yukarı kısmı yere paralel gelecek şekilde eğilme, namazın beş erkânından kıyamla secde arasında olanı -1-
r. 039a/02

rüsva: (Far.) Kötülükle şöret bulmuş, rezil, kepâze kimse -1-
r. bolupdur 038b/11

-S- (s, ş, ş)

sa' âdet: (Ar.) mutluluk -4-
s.+ i 026a/09
s.+ idür 019a/03
s.+ iğa 012b/06, 029b/13

sa' âdet-mend: (Ar.+Far.) mutlu -3-
s.+ e 012b/07
s.+ e kılğan bolsalar 013a/10
s.+ e kılğan 019b/09

sā' at: (Ar.) vakit, zaman -3-
s. 002b/15, 055a/03
s.+ de 018b/15

şabā: (Ar.) gün doğusundan esen hafif ve latif rüzgar. -1-
ş. 042a/14

şabr: (Ar.) sabır, dayanma, katlanma -4-

ş. kılğıl 059a/14

ş. kılğuçılarını 022b/05

ş. kılınlar 022b/04

ş. kılınlar 002a/08

saç -: (T.) saçmak, dağıtmak -1-
s.- ıp 036a/05, 065b/02

şad: (Far.) yüz sayısı -2-
ş. 001b/13, 012b/03

şa' d: (Ar.) kutlu, uğurlu -1-
ş. 059a/08

şadağa: (Ar.) Karşılık beklenmeden sâdece Allah rızâsı için fakirlere verilen para, mal vb. -1-

ş.+ lar kılıp 040a/03-04

şadare(t): (Ar.) vezîr -1-
ş. 003a/07

şadık: (Ar.) Doğru, gerçek, hakîkî -1-
ş. 040b/03

şadık-ı dil: (Far.) vefalı gönül-1-
ş. 013a/13

şaf: (Ar.) dizi, sıra -15-

ş. 003a/08, 003a/11, 003a/12, 003b/11, 008a/15, 031a/14, 063a/12, 063b/03, 064a/06, 064a/07, 040b/13

ş. boldı 006b/12, 040b/05

ş.-1 din 035a/01

ş.-1 serāsime boldılar 035a/02

şafā-yı bātın: (Ar.) iç saflığı -1-
ş. 019a/12

şaff-der-şaf: (Ar.) sıra sıra -2-
ş. 032a/07, 032a/10

şaf şaf: (Ar.) sıra sıra -1-
ş. 011b/15

şaf-şiken: (Ar.+Far.) düşman saflarını yırtan
yiğitler-2-

ş. 004a/11, 041b/02

sağdağ: (T.) okluk -1-

s.+ larını 029b/15, 052b/11-12,
055b/02, 058a/11, 059b/10

şahâbe: (Ar.) Hz. Muhammed'in
sohbetinde bulunmuş olan müslümanlar,
sahâbiler -25-

ş. 040a/10

s.+ ler 007b/11, 007b/15, 008a/06,
013b/07, 014a/02, 014a/03, 014a/06,
014a/09, 014a/14, 015a/01, 015b/02,
016b/03, 024b/13

s.+ lerdin 016b/11

s.+ lergâ 010b/07

s.+ lerim 013b/14, 014a/05, 015a/03

s.+ lerimniñ 011a/03

s.+ lerni 016b/07

s.+ lerniñ 010b/09, 010b/14-15,
013b/10, 031b/05

şahh: (Ar.) Doğru, sahih -1-

ş. 022b/15

şahib-i huruc: (Ar.+Far.) ayaklanarak
idareyi ele geçiren kimse. -2-

ş. 001b/12

s.+ ı 007a/15

şahib-kırân: (Ar.+Far.) her zaman başarı,
üstünlük kazanan hükümdar -4-

ş. 044a/11, 045a/02, 052a/03,
055a/14

şahib-kırân-ı cihân: (Ar.+Far.) cihanda her
zaman başarı kazanan hükümdar -1-

ş. 004a/09

sâhir: (Ar.) büyücü -9-

s. 055b/12, 055b/15, 056a/03,
056a/04, 056b/09

s.+ i 054b/12, 055a/02

s.+ ler 055b/08, 057a/11

şahrâ: (Ar.) çöl -2-

ş. 041b/10

s.+ da 075a/06

şâim: (Ar.) oruç tutan, oruçlu -1-

ş. 039a/06

sâir: (Ar.) diğer, başka -1-

s. 011b/05

sâk: (Ar.) kenar -3-

s.+ da 011a/13, 014b/11

s. + i 068b/14

sâkî: (Ar.) su veren, su dağıtan -1-

s.+ ğa 002b/07

sal -: (T.) salmak, bırakmak -21-

s.- alı 002a/04

s.- dı 005b/01, 009a/02

s.- dılar 004b/10, 004b/13, 005a/13,
034a/08, 035a/09, 037a/09

s.- ğıl 066a/10

s.- ıp 019a/16, 047b/05, 051a/04,
066b/15, 073a/11, 073b/12

s.- ıp êrdiler 056b/12

s.- sun 034a/08, 034a/15, 047b/04

s.- urlar 044a/03

sal: (T.) Kalın direklerin yan yana
bağlanması sûretiyle yapılmış, yük veya
insan taşımaya mahsus, korkuluksuz nehir,
göl veya deniz taşıtı -3-

s. 026b/07, 035b/04, 074b/08

şalâh: (Ar.) düzelme, iyileme, iyilik -2-

ş. 027a/09, 043b/10
şalâhiyyet: (Ar.) yetki -1-
ş. 039b/07
saldur -: (T.) bıraktırmak -1-
s.- uçlar 023b/06
salış -: (T.) savurmak -1-
s.- ur ęrdiler 005a/08-09
şâlih: (Ar.) Dînin emrettiği hususlara uygun davranan, iyi amel sâhibi, günah işlemekten kaçınan (kimse). -1-
ş. 023a/07
şâlihân : (Ar.) iyi amel sahipleri -1-
ş. 037b/07
ş‘ alihîn: (Ar.) yararlı -1-
ş.+ lerniņ 066b-067a/15-01
şallâhu ‘aleyhi ve sellem: (Ar.) Allah'ın selamı ve rahmeti üzerine olsun. -61-
ş. 010b/01, 010b/05, 011a/02, 012a/11, 013a/08, 013b/08, 013b/14, 014a/05, 014a/11, 014b/09, 015a/02-03, 015a/14-15, 015b/11, 016a/10, 016a/12, 016b/02, 016b/07, 017b/07-08, 018a/13, 018b/03, 018b/06, 019a/14, 019b/02, 020a/07, 020b/10, 024b/13, 037b/06, 037b/09, 040a/06, 045a/12, 062a/09, 071b/01, 072a/02
ş.+ din 013b/07, 016b/11, 018b/13
ş.+ ğa 016a/13, 047a/08
ş.+ ge 010b/12
ş.+ ni 015b/02, 016a/02, 033a/13, 034a/04, 068b/10
ş.+ niņ 010b/08, 011b/12, 014b/04, 016a/06-07, 017b/06, 023b/12, 025a/06, 025b/01, 028a/09, 028b/04, 031a/01-02,

031a/04, 031b/04, 033b/01, 036b/03, 048a/06, 062a/06, 068b/09
sâmiâne: (Ar.+Far.) dinleyici -1-
s. 041a/15
şândük: (Ar.) Sandık kelimesinin eski metinlerde kullanılan asıl şekli -6-
ş. 009a/12
ş.+ ğa 009a/13, 034a/12, 066b/15
ş.+ lar 042b/11
ş.+ nı 009b/04
saņa: (T.) sana -3-
s. 005b/11, 019a/03, 043a/03
şaray: (Far.) saray -1-
ş. 073a/13
sarığ: (T.) sarı -1-
s. 036a/13
şarığ-ı şah: (Far.) hükümdar kavuğu -1-
ş.+ ı 052a/09
savęur -: (T.) savurmak -3-
s.- dılar 004a/14
s.- up aldı 004b/10-11
s.- up ęrdi 004a/13
savu -: soğumak -1-
s.- masun 063a/16
savut -: (T.) uzaklaştırmak -2-
s.- ğay 069b/02
s.- mağ gerek 042b/14
sâye: (Far.) Gölge -6-
s.+ ğa 006b/03
s.+ side 036b/04
s.+ sidin 067b/06
s.+ siğa 044a/07
s.+ siniņ 024b/07
s.-yi ‘ âlem 043a/15

sāye-mend: (Far.) gölgeli -1-
s. 044a/03

şayha: (Ar.) bağırma, nara atma -1-
ş.+ lar 042b/02

sebak: (Ar.) ders -1-
s.+ larığa 070b/12

şebāt: (Ar.) Karârından ve sözünden dönmeme, bir iş veya davranışta azim ve kararlılık gösterme -1-
ş. 009a/07

sebeb: (Ar.) Bir şeyin olmasına yol açan şey, durum yâhut kimse, neden, bâis, âmil -13-
s. 038b/12
s.+ din 015a/06, 015a/10, 016a/01, 016a/04, 016a/05, 016b/13, 024b/03, 030a/09, 040b/05, 043a/11, 057a/12, 062a/12

sebķ-ı bātın: (Ar.) sır ehli -1-
s. 038a/06

sebze-i giyāh: (Far.) oy -1-
s. 043a/14

secde: (Ar.) Allah'ın büyüklüğü, yüceliği önünde hiçliğini göstermek ve O'nu ululamak maksadıyla vücûdu alın, burun, el ayaları, dizler ve ayak parmakları yere değecek duruma getirme, bu durumda yere kapanma -1-
s.+ ğa 039a/02

secde-gāh: (Far.) Secde edilecek, secdeye varılacak yer, ibâdet yeri -2-
s.+ da êrdiler 066b/11
s.+ ıda 065a/04

şefā-yı rūşen: (Ar.+Far.) gönül rahatlığı -1-
ş. boldı 020a/05

sefer: (Ar.) Savaş için yapılan yolculuk, savaşa gidiş ve yapılan savaş -4-
s.+ de 040b/05
s.+ dir 069a/14
s. kıldı 003b/06
s. kıldılar 009a/13

sefil: (Ar.) sefalet, yoksul -1-
s.+ din 055b/14

seg: (Far.) köpek -4-
s. 063b/08, 063b/13
s. bolsamu 063b/11
s.+ niņ 063b/12

şeher: (Ar.) Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit -1-
s. 061b/04

sekir -: (T.) sekmek -1-
s.- ip 028a/10

sekkiz: (T.) sekiz sayısı -3-
s. 068b/07, 072b/13
s.+ inçi 028b/11

seksen beş: (T.) seksen beş sayısı -1-
s. 034a/02

seksen miņ: (T.) seksen bin sayısı -1-
s. 068a/05

sel: (Far.) Sürekli yağmur, karların süratle erimesi, akarsuların taşması vb. sebeplerle meydana gelen ve önüne geleni alıp götürecektir şiddette akan su, su taşkını, taşkın -1-
s. 066b/11

selām: (Ar.) Bir kimseye veya bir topluluğa yakınlık, sevgi ve nezâket göstermek, sağlık, esenlik ve başarı dilemek için “selâmün aleyküm, merhaba, hayırlı işler” gibi sözlerden birini söyleme yâhut aynı dileği taşıyan bir işâret veya harekette bulunma -9-

s. 064a/06, 064a/07

s.+ ığa 051a/15

s.+ ını 049b/04

s. kıldılar 016a/13, 051a/13-14, 052b/14

s. kılp 052b/04

s.+ larığa 052b/15

selâmet: (Ar.) Ruh ve beden yönünden sağlıklı olma, esenlik -4-

s. 017b/05, 029b/04, 051b/09

s. -i deryadın 029a/15

şelâmetlik: (Ar.+T.) sağlık, esenlik -1-

ş.+ mizni 049a/04

sellimü'l-‘âzâ: (Ar.) sağlam organ -1-

s. kılsunlar 029a/11

semend: (Far.) Güzel, süratli ve çevik at

-1-

s.+ i 003a/10

semiz: (T.) yağlı -1-

s. 023b/15

sen: (T.) sen -23-

s. 004a/06, 005b/11, 012b/14, 019b/05, 036a/02, 056a/08, 060b/03, 065a/02, 066a/04, 066a/08, 073a/09

s.+ din 009a/07, 019b/04, 034b/12

s.+ iğ 011a/05, 011a/06, 012a/02, 012b/14, 014b/02, 022a/08, 058a/10

s.+ iğdin 009a/07

s. kıp 039a/04

senâ: (Ar.) Övme, övüş, medih -1-

ş. 017b/12

seng-i bārân: (Far.) taş yağmuru -1-

s. kıldılar 060b/08

seng-lafî: (Far.) sözün kıyası -2-

s. 004b/15, 005b/05

ser-â: (Ar.) toprak -1-

s. 039b/10

ser-aḥvâl: (Far.+Ar.) hallerin başı -1-

s.+ nı 069a/13

ser-âme(d): (Far.) başta bulunan, iler, gelen

-1-

s. 007b/04

ser-â-pây: (Far.) baştan ayağa kadar, baştan ayağa -1-

s. 041b/03

ah-ı ser-derd-i ezel: (Far.+Ar.) ebedi derd

-1-

â. 062b/01

serâ-perde: (Far.) otağ, padişah çadırı

-1-

s. 041b/01

serâsîme: (Far.) sersem -1-

s. 023a/14

ser-bürehne: (Far.) çıplak -1-

s. bolup 054a/01

ser-dâr: (Far.) kumandan, komutan -9-

s. bolup 073a/12

s.+ ı 035a/15, 049b/12, 050a/10

s.+ ları 049a/11, 050b/10, 051a/10, 059b/09-10

s.+ larını 059a/13

ser-encām: (Far.) bir işin sonu -1-
s. 063b/02

ser-gerdān: (Far.) başı dönen, sersem-1-
s. bolup érdi 054b/11-12

ser-ḥisāb: (Ar.) hesap başı -5-
s. 008b/13, 035b/03, 036b/13,
047b/02, 047b/07

serī: (Ar.) Hızlı, çabuk, sür'atli -1-
s.+ ğa 039a/11

ser-kātīl: (Ar.) baş öldüren -1-
s. 043b/14

server-i 'ārifān: (Far.+Ar) baş biginler
-1-
s. 037b/07

server-i ehl-i hidāyet: (Far.+Ar.) baş hidayet
sahibi -1-
s. 007b/04

server-i fahr: (Far.+Ar.) baş gurur -1-
s. 031a/01

server-i sīne-i ḥātime-i peygamberān:
(Far.+Ar.) Peygamberlerin son lideri, en
sonuncusu -1-
s. 009b/13

server-i şehīdān: (Far.+Ar.) şehitlerin başı
-1-
s. 010a/05

servet: (Ar.) Zenginlik, varlık, para, mal
mülk -1-
s.+ i 043b/11

sev -: (T.) sevmek -1-
s.- erdiler 006b/01

seyr: (Ar.) Bir şeyi zevk alarak gözle tâkip
etme, bakma, izleme -2-
s. kılp 013b/04

s.- e kılpur érdirler 042a/08

sezā-vār: (Far.) münasip, uygun, yaraşır
-5-
s. 012b/08, 019b/13
s. bolmağğa 036b/05
s. bolup 023b/12, 036b/03

şdk: (Ar.) Doğruluk, gerçeklik -4-
ş. kılsa 041a/02
ş.-ı ihlāş kılsalar 036b/02, 043a/12-
13
ş.-ı 'itikād 044a/06

şihhat: (Ar.) Sağlık, esenlik, âfiyet -5-
s. 054b/03
s.-ı selāmet 051b/01, 051b/03,
052b/06
s.-ı selāmetdürmiz 052b/07

sıkıt -: (T.) sıkmak, ezmek -1-
s.- sunlar 029a/09

sırt: (T.) Hayvanlarda karın bölgesinin arka
tarafında boynun bittiği yerden sağrıya veya
bâzılarında kuyruğa kadar olan kısım
-1-
s.+ ı 004b/05

şihir: (Ar.) Büyü, efsun -1-
s. kılgandır 056b/10
s.+ ige 056a/04

şilāh: (Ar.) Düşmanı öldürmek, imhâ etmek
veya kendini savunmak maksadıyla
kullanılan her türlü âlet -4-
ş.+ lar 049a/14
ş.+ larını 049b/15, 050b/02, 056b/05

silkin -: (T.) sarsılmak -1-
s.- diler 068b/04

silsile: (Ar.) Birbirine bağı yâhut birbiriyle ilgili şeylerin art arda veya yan yana dizilerek meydana getirdiği sıra, dizi-1-

s.+ leri 071a/04

sim: (Far.) gümüş -1-

s. 040b/05

sine: (Far.) Göğüs, bağır, sadr -2-

s.+ leridin 022b/04

s.-yi rüyı 048a/07

sipāgercilik: (Far.+T.) askerlik -1-

s.+ ni 002a/05

sipāhi: (Far.) asker -3-

s.+ leri 026b/08

s.-i hābeş 003b/07, 003b/10

sipāh-sālār: (Far.) askerlerin en büyüğü

-1-

s.+ ın 036a/02

sipāh-sālar-ı irān [u] turān: (Far.) İran ve Türk askerlerinin en büyüğü -1-

s. 004a/09

sipāker: (Far.) asker -1-

s.+ i 043b/10

sipāriş: (Far.) göndermek -4-

s. 004b/07

s. boldı 059a/12

s. kıldılar 058b/06

s. kılp 056b/07

siper: (Far.) kalkan -1-

s. 039b/10

sir-āb: (Far.) suya kanmış -1-

s. bolğunızlardur 047a/12

sittün: (Ar.) altmış -1-

s. 072a/09

siyyom: (Ar.) üçüncü

s. 001b/06

siz: (T.) siz -33-

s. 051b/01, 062b/11, 063a/15

s.+ ge 008a/02

s.+ ke 035b/11

s.+ ler 014a/07, 031b/08, 035b/13,

045b/03, 046b/05, 062a/05, 062b/04

s.+ lerdin 031b/07, 052b/01

s.+ lergā 013b/15

s.+ lerge 031b/07, 032a/12, 032a/13,

055b/09, 061b/13, 062a/14

s.+ lerni 024b/02

s.+ lerniñ 013b/14, 015b/14,

023b/07, 031b/12, 035b/13, 036b/11,

048a/04, 062a/14, 065b/07

s.+ ni 068a/14, 074a/06

şoĥbet: (Ar.) İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe

-1-

ş. bolğay 038a/10

sok -: (T.) sokmak -2-

s.- ar êrdiler 064a-064b/15-01

s.- tı 004b/09

sol: (T.) sol, sol taraf -4-

s. 006a/05, 051a/05, 064a/07

s.+ larıga 008b/04

sonĥkı: (T.) sonra, sonraki -2-

s. 064a/03, 074b/03

sonra: (T.) sonra -1-

s. 006b/12

sor -: (T.) sormak -19-

s.- aĥ 053a/04

s.- dı 057a/07

s.- dılar 013b/07, 015a/01, 030a/02,
049b/03, 050a/06, 051a/15, 051b/02,
052b/05, 052b/06, 052b/15, 053a/07,
057b/06, 057b/10, 059b/04, 060b/02,
061a/08, 062a/04
sora -: (T.) hatır sormak -1-
s.- p 050b/05
soraş -: (T.) birine sormak -1-
s.- tılar 048b/15
söz: (T.) Ağızdan çıkan, bir veya daha çok
heceden meydana gelen kelime veya kelime
dizisi. -19-
s. 005b/12, 005b/14, 057a/07,
057b/06, 057b/09, 067b/14
s.+ dür 054b/15, 058a/15
s.+ içe 005b/13
s.+ idin 073b/07
s.+ ige 002a/11, 070a/13
s.+ ini 007a/10, 055b/12, 056a/06
s.+ lerge 019b/01
s.+ lerni 055b/04
s.+ ni 023a/14, 058a/01
su: (T.) su -12-
s. 061a/05, 061a/10, 066b/12,
068b/05
s.+ dın 068b/06, 068b/08
s.+ ğa 060b/15
s.+ ğaça 036a/13
s.+ nı 036a/14
s.+ nı 061a/08, 061a/09
şubh: (Ar.) Sabah vakti, sabah -3-
ş. 016b/09
ş.+ lar 064a/12
ş.-ı şām 041b/07

sūd: (Far.) Fayda, kâr -2-
s. 040a/04
s.+ i 005b/12
sula -: (T.) sulamak, su serpmek -1-
s.- dı 036a/08
şulh: (Ar.) barış -2-
ş. 027a/09
ş. kılp 029a/03
sultān: (Ar.) hükümdar -3-
s. 003a/04
s.+ lar 051a/15
s.+ lardın 001b/07
suncağ suncağ: (T.) sancak sancak -1-
s. 043b/03
şun'î: (Ar.) Yapmacık, sahte -1-
ş.+ ni 038b/08
süre: (Ar.) Kur'ân-ı Kerîm'in en küçüğü üç,
en büyüğü 286 âyetten meydana gelen ve
Fâtiha, İhlâs, Nur gibi ayrı ayrı isimleri olan
yüz on dört bölümünden her biri -5-
s. 064a/03
s.+ ni 064a/04
s.-yi bakara 064a/03
s.-yi taha 064a/04
s.-yi yasin 041b/08
şüret: (Ar.) Gözün ilk bakışta gördüğü şey,
dış görünüş, şekil, biçim -5-
ş.+ ide 022b/12, 063b/13, 068a/06
ş.+ ide kılp 068a/13
ş.+ ige 069b/06
şüretlik: (Ar.+T.) görünüş, biçim -1-
ş. 070a/07
sūr-nāy: (Far.) zurna -1-
s. 041a/15

sübhāni: (Ar.) Allaha aitAllah ile ilgili

-1-

s. 038a/04

sühān-deri: (Far.) En fasih Farsça'ya verilen isim, saray Farsçası. -1-

s. 007a/13

sühān-ı fervāz-ı iklīm-i fesāhat: bölgenin en iyi söz, laf kulananı -1-

s. 007b/04-05

sülūk: (Ar.) Bir tarıkata girme, intisap etme ve o tarikatın gereklerini yerine getirerek mânevî bakımdan yol alma -2-

s. kılp 069b/10

s.+ lerini 069b/08

sünnet: (Ar.) Hz. Muhammed'in müslümanlarca uyulması gereken sözleriyle örnek iş ve davranışlarının tamâmı -1-

s.+ leri 038a/06

sür -: (T.) yürütmek, (hüküm) sürmek -16-

s.- di 072a/14, 072a/15, 072b/02, 072b/03, 072b/04, 072b/05, 072b/06, 072b/07, 072b/08, 072b/09, 072b/10, 072b/11, 072b/12, 072b/13, 072b/14

s.- üp 073a/01

sürt -: (T.) sürtmek -2-

s.- üp 023b/15, 065b/03

süvāri: (Ar.) atlı -2-

s. 014b/12

s. bolğan 038b/01

süzül -: (T.) süzülme -1-

s.- di 004a/01

-Ş-

şādlık: (Far.+T.) mutluluk -2-

ş. 010b/06

ş. kılr 020b/07

şād-ı hürrem: (Far.) sevinçli, mutlu -1-

ş. boldılar 025a/02

şād-mān: (Far.) sevinçli -1-

ş.+ lık 010b/07

şād-mānlık: (Far.+Tr) sevinçlilik, mutluluk

-3-

ş.+ larım 010b/08, 010b/14

ş.+ mı 011a/01

şād-yane: (Far.) bir tür müzik aleti -2-

ş. 049a/07, 055a/04

şāh-ı çınār: (Far.) Çınar dalı -1-

ş. 005a/05

şāh-ı horāsān: (Far.) Horasanın hükümdari

-1-

ş. 037b/08

şāh-ı şehīdān: (Far.+Ar.) şehitlerin şahı

-1-

ş. 037b/06

şākir: (Ar.) Şükreden kimse, şükredici

-1-

ş.+ dim 055b/15

şākr-ı zemīn ← şārķ-ı zemīn: (Ar.) doğu-1-

ş.+ ni 048b/10

şāmiyane: (Far.) nişan, gösterge -1-

ş. 039b/11, 043b/01

şārķ: (Ar.) Bir şeyin varlığının veya meydana gelebilmesinin kendisine bağlı

olduğu şey, bir şeyin var olabilmesi için gerekli olan husus, koşul -3-

ş.+ dur 023b/02

ş.+ ımız 023a/15

ş.+ mız 023b/03

şāyed: (Far.) Şart bildirir, eğer -3-

ş. 040a/08, 047a/06, 059b/01

şeb: (Far.) kör -2-

ş. 035a/12, 036b/06

şebbū: (Far.) özellikle geceleri kokusu etrâfi kaplayan, güzel kokulu, değişik renkli çiçekler açan, dik saplı süs bitkisi. -1-

ş. 047a/12

şeb-gîr: (Far.) gece uyumayan-1-

ş. kılp 008a/10

şecā'at: (Ar.) Yiğitlik, yüreklilik, cesâret -3-

ş.+ lar 026b/06, 050b/03, 051a/05

şecā'atlık: (Ar.+T.) yiğitlik, cesurluk -1-

ş. 029a/01-02, 048b/09-10, 056b/03

şedde-yi 'ālem-i tuğ: (Ar.) bayrak, sancak-1-

ş. 041a/15

şefā'at: (Ar.) Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olma. -11-

ş. 021b/09, 029b/01, 039a/04, 067b/06, 067b/13

ş.+ iğa 012b/08

ş.+ larığa 036b/03

ş.+ leridin 012a/13, 012b/10, 067b/09

ş.+ leriğa 023b/12

şefi'c: (Ar.) şefa'at eden -3-

ş. 014b/04, 017b/08, 026a/14

şefi'c ü'l-müznibin: (Ar.) günahların bağışlatıcısı; Hz. Muhammed -1-

ş. 039a/03

şeh: (Far.) Pâdişah, hükümdar -1-

ş.+ r 055a/01

şehâdet: (Ar.) Görülen ve bilinen bir durum veya iş hakkında şahitlik etme, tanıklık yapma -6-

ş. 009b/07, 011b/07, 014a/06, 059b/07, 072b/15, 073a/03

şehîd: (Ar.) Allah yolunda ve din uğrunda savaşırken ölen kimse -43-

ş. 003b/02, 005a/14, 008b/06, 039a/06, 066b/15

ş. boladurğan 018b/07-08

ş. bolapdur 032b/06

ş. boldı 037a/08, 059b/05, 063a/13

ş. boldılar 005b/04, 008a/09, 027a/06, 028b/14, 032b/09, 032b/12, 033a/01, 033a/08, 033a/11, 034a/11, 035a/05, 063b/06

ş. bolğan 072a/12

ş. bolğan111 072a/06

ş. bolğanığa 011a/03

ş. bolup 024b/05, 059b/07, 062a/07

ş. bolurmen 043b/15

ş. kıldı 003b/06, 006a/14, 063a/01, 064b/13

ş. kıldılar 018a/09-10, 054a/15,

065a/04-05

ş. kılurlar 018a/10

ş.+ leriğa 011b/03

ş.+ lerini 034a/13
ş.+ lerni 035b/02, 036a/12
ş. oldı 009b/07
şehîd-âlâ: (Ar.) en yüce şehit -1-
ş. 072a/10
şehir: (Far.) İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim yerlerinden, idârî ve mülkî bakımdan köy ve kasabadan sonra en büyük olanı; halkının büyük kısmı ticâret, sanâyi ve idâre işleriyle uğraşan, tarım alanı olmayan kalabalık yerleşim merkezi, kent
-62-
ş. 029a/04, 056b/08, 056b/11, 056b/15, 057a/02, 057a/06, 057a/07, 057a/12, 061a/03, 062b/05, 073b/15
ş.+ de 030a/05, 057a/14, 057b/06, 057b/09, 075a/05-06
ş.+ deki 051b/07
ş.+ ge 027b/01, 028a/15, 028b/01, 028b/11, 029a/05, 036a/03, 051b/11, 053b/01, 058a/02, 058a/07, 059a/03, 059b/14, 075a/07
ş.+ ide 045a/13
ş.+ ige 053b/04, 054b/09
ş.+ imiz 027a/12
ş.+ imizni 027a/10
ş.+ ini 046a/11
ş.+ ini 053a/02
ş.+ ler 027a/03
ş.+ lerdin 013b/01
ş.+ lerini 027a/01
ş.+ lerni 027a/08, 041b/07

ş.+ ni 027a/15, 030b/12, 035a/14, 054b/07, 054b/13, 055a/03, 057a/10, 059a/07, 075a/08
ş.+ ni 049b/08-09, 050a/05, 050b/06, 051b/07, 054b/10, 056a/10, 057a/02, 059a/04, 059b/09
ş.+ sine 027a/03
ş.-i mâçinga 030b/08
şeh-süvâr: (Far.) ata iyi binen-1-
ş. 048b/04
şehzâde: (Far.) hükümdar oğlu, prens
-2-
ş. 026b/08
ş.+ lerim 057a/09
şekk: (Ar.) şüphe -5-
ş. 013a/11, 036b/05, 067b/07, 067b/09, 067b/13
şem^ç: (Ar.) ilahi nur -3-
ş. 053b/07, 066a/11, 067a/05
şemşir: (Far.) kılıç -9-
ş. 035a/04, 039b/10, 052a/06, 058b/05, 058b/08
ş.-i hamâil kıılıp 049a/14-15
ş.-i kâdirân 010a/01
ş.-i pây 048b/08
ş.-i pây-ı mışr-ı hamâiller kıılıp 056b/04-05
şemşir-sitân: (Far.) kılıç kılıfları -1-
ş.+ larını 026b/06
şem^ç ün: (Ar.) İsa peygamber ile Hz. Muhammed devri arasında Arabistan'da yaşayan ibadeti ile ünlü bir kişi. -1-
ş. 056a/03
şerâfet: (Ar.) Şerefli olma, şereflielik. -9-

ş.+ idin 019b/14, 023b/09
ş.+ iğa 013a/06
ş.+ ige 015b/15, 020a/03, 023a/04
ş.+ inçerdin 023b/07-08
ş.+ leridin 025a/06-07, 037a/14-15
şerbet-i şahâdet: (Ar.) şahadet şerbeti
-6-
ş. 053b/06, 059b/07, 066a/11,
067a/11
ş.+ ke 035b/04, 047a/11-12
şerî'ât: (Ar.) Allah'ın kulları için
peygamberleri vâsıtasıyle koymuş olduğu
îman, ahlâk, ibâdet ve hukukla ilgili kural
ve hükümlerin bütünü, din -2-
ş.+ mı 042a/02, 070b/13
şerîf: (Ar.) Şerefli, kutsal, mübâre -4-
ş+ 072a/07
ş.+ lerim 055a/11
ş.-i mekke 022a/03
ş.-i mekkege 021b/14
şermende: (Far.) Utanılacak bir iş yapmış,
mahcup duruma düşmüş olan-2-
ş. 048a/06
ş. bolup 067b/08
şermendelik: (Far.+T.) utangaçlık -3-
ş. 052b/14
ş.+ din 019a/16
ş.+ ini 060a/03
şerr-efgen: (Ar.+Far.) fenalık salan -1-
ş. 004a/11
şevk: (Ar.) keyif, neşe -1-
ş. boldı 034b/14
şeyh: (Ar.) Bir tarîkate girip seyr ü
sülûkünü tamamladıktan sonra o tarîkatın

başı durumundaki en yüksek mertebeye
çıkan bulunan ve kendisine derviş
yetiştirme (irşat) izni verilen kimse;
tâliplere rehberlik edip onları tarîkat
usûllerine göre irşat etmek ehliyetine sâhip
kâmil insan -2-

ş. 043a/06, 053b/08

şeyh-çarubkeş: (Far.) Tasavvufta da, tarikat
şeyhleri için terim olmuştur. Şeyhler,
müridlerinin kalbinde, Allah'a ulaşmayı
engelleyecek yetmiş bin perdeli maniyayı
süpürdükleri için "süpürgeci" unvanıyla
anılmışlardır. -1-

ş. 067a/04

şeyhlik: (Far.+T.) Bir tarikatın başı olmak
-1-

ş. 070b/11

şeytân: (Ar.) Meleklerin başı ve hocası
olduğu halde isyan edip Allah'ın emirlerine
karşı geldiği için huzurdan kovulan ve
rahmetten uzak kalan âsî varlık, iblis -2-

ş. 039b/02, 040b/12

şeytânî: (Ar.) Şeytana âit özellikler taşıyan,
şeytana yaraşır -2-

ş. bolsa 070a/09

ş. turur 070a/01

şî'a: (Ar.) Hz. 'alî'ye taraftar olanlara,
halîfeliği onun ve evlâtlarının hakkı olarak
görenlere verilen isim -3-

ş. 021a/07

ş.+ lar 021a/10, 021a/12

şifâ: (Ar.) Derman, ilâç, devâ-1-

ş. 040b/02

şifalık: (Ar.+T.) iyileşme, şifa -1-

ş. 040a/09
şikâr: (Far.) av-2-
ş. kılağıla 003b/14, 042a/06
şikeste: (Far.) kırık, kırılmış -1-
ş. 040a/13
şimâl: (Ar.) kuzey -1-
ş. 062a/01
şî'r: (Ar.) Duygu ve heyecanları, güzellikleri, seslerin uyumundan ve âhenginden faydalanarak etkili bir şekilde anlatma sanatı ve bu sanat yoluyla verilen edebî eser -1-
ş. 038b/07
şîr-merd: (Far.) arslan yürekli, cesur -1-
ş. 004a/07
şîr-şîfat: (Far.) arslan yüzlü -1-
ş. 050b/02
şoday-ı vezîr: (Ar.) -1-
ş.+ ini 039b/11
şol: (T.) şu -51-
ş. 002b/01, 002b/14, 009b/04, 014a/14, 015a/06, 016a/04, 016a/05, 016a/12, 017a/07, 017b/04, 019a/10, 020a/01, 022b/07, 022b/09, 026a/06, 028a/10, 028a/15, 029b/04, 029b/06, 029b/14, 030a/09, 033a/11, 035a/10, 035b/08, 040a/08, 040a/11, 043a/04, 045b/11, 046a/15, 048a/13, 054b/08, 055a/09, 056a/02, 057a/14, 058a/03, 059a/02, 059b/08, 060a/09, 060b/08, 061a/12, 061a/14, 062a/11, 062a/12, 062b/09, 063a/04, 064b/09, 064b/12, 065a/05, 065b/15, 066a/05, 066b/01

şöhret: (Ar.) Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam -2-
ş. 001b/11, 073b/13
şu: (T.) şu -14-
ş. 043b/11
ş.+ larının 008a/08-09
ş.+ nda 013b/13
ş.+ ndadır 061b/01
ş.+ ndın 030a/10, 058a/06
ş.+ nı 029a/09
ş.+ nın 019b/07, 056a/01, 057b/08, 075a/03
ş.+ na 058a/14, 061a/03, 069b/12
şubu: (T.) işte bu -4-
ş. 030b/06, 054a/02, 073b/04, 074b/15
şumça: (T.) şu kadar -2-
ş. 005b/13, 060b/05
şundag: (T.) böyle, şöyle -2-
ş. 036b/12
ş. kıldılar 034b/01
şunķâr-ķuş: (T.) şahin cinsi kuş -1-
ş. 068a/06
şükr: (Ar.) Verdiği nîmetler için Allah'a karşı duyulan minneti dile getirme -7-
ş. 017b/12, 020a/14
ş.+ lerni 047a/15
ş.-i vuzûdın 070b/15
ş.-i ĥudâğa 017b/12-13
ş.-i şenâ kıldılar 024a/06
ş.-i senâlar 018b/10-11
şürûf: (Ar.) başlama -3-
ş. kıldılar 063a/11, 064a/02, 064b/15

-T- (t, ṭ)

tā: (Far.) kadar, dek, değin -13-

t. 011a/09, 015b/15, 019b/08,
031b/09, 036a/13, 043a/13, 043b/06,
044a/03, 068a/14, 069a/06, 069a/12,
073b/04, 075a/05

ta' allukāt: (Ar.) hısımlar, akrabalar -1-

t. 067a/06

tā' at: (Ar.) Allah'ın emirlerine uyma,
emredileni yapma. -1-

ṭ. 017a/06, 020a/11

ṭ.+ ke 056b/13

tabaḳ: (Ar.) İçine yiyecek konan yayvan
kap -1-

ṭ.+ larda 032a/09

tābi': (Ar.) Birine veya bir şeye uyan, onun
arkası sıra giden -1-

ṭ.+ leriniḡ 016b/06

tābi': (Ar.) Birinin emri altında bulunan,
onun hâkimiyeti altında olan, bağlı -1-

ṭ. 057b/15

tābi' āt: (Ar.) Bir kimsenin davranışlarına
yön veren yaratılışı, huy, meşrep, mizaç

-1-

ṭ.+ larını 011b/02

ta' bîr: (Ar.) İfâde, anlatım -1-

ṭ.+ i 019b/07

ṭabl-bāz: (Ar.) davulcu -4-

ṭ. 041b/03, 059b/02, 063a/13,
063b/07

ṭabl-bāz-gešt: (Ar.) davul -1-

ṭ. 031b/02

ṭabl-ı ceng: (Ar.+Far.) savaş davulu -1-

ṭ. 056b/15

ṭabl-ı köç: (Far.) Müzik aleti -2-

ṭ. 006b/14, 007a/02

ṭablîḳ: (T.) boyun eğen, itaat eden (kişi)
-1-

t. ḳılmasunlar 073b/04-05

tāc: (Far.) Hükümdarlık alâmeti olarak
giyilen, genellikle kıymetli taşlarla süslü
baş kisvesi -5-

t. 014b/13, 035b/09, 052a/07

ṭ.+ ım 035b/08

ṭ.-ı muraşşa' 048b/09

tāc-dār: (Far.) Hükümdar, pâdişah -1-

t. 068a/03

taf - ← tap -: (T.) tapmak, bulmak -19-

ṭ.- ırlar 009a/15

ṭ.- ıp 021b/01, 031b/08, 036b/04,
041b/12, 047a/11, 059a/07, 061a/10,
061b/02, 062b/15, 064a/05, 065a/03,
067a/02

ṭ.- ıpdur 001b/14

ṭ.- tı 032b/02, 040b/02

ṭ.- tılar 031b/09, 072b/15, 073a/03

tafala - ← tapala -: (T.) bulunmak -1-

ṭ.- p 067a/08

tafil - ← tapıl -: (T.) görülmek -1-

ṭ.- madı 009b/01

taḡ: (T.) daḡ -14-

t. 005b/07, 006a/07, 027a/06,
039a/15, 039b/12, 057a/11, 064b/14

ṭ.+ ıḡa 047b/02, 049a/03

t.+ a 005b/08
t.+ lar 065a/07
t.+ lardın 066b/11-12
t.+ nı 006a/03
t.+ nı 060a/05
ahāret: (Ar.) İslām Őeriatına gōre, ibādetten Őnce vucūdu ve giyecekleri namaza engel olan kirlerden ve pisliklerden arındırmak Őeklindeki temizlik -3-
. 064b/09
.+ din 064b/08
.+ ge 064b/07
ahıyyāt: (Ar.) Namazda kādelerde okunan ve “et-tahıyyātü” sōzūyle baŐlayan duā -1-
t. 010b/13
ahıyye: (Ar.) Selām verme, “Allah uzun Őmürler versin” deme, Ömür uzunluğu için duāda bulunma. -1-
t. ıldılar112 004b/16
aht: (Far.) Hūkūmdarların Őzerine oturdukları koltuk -3-
t.+ da 074b/01
t.-ı tecemmül-i salanat 045a/14
t.-ı zerrīn 042b/10
ahtü's-sarāy: (Far.) Hūkūmdarların bulunduėu yer -1-
t.+ nı 048a/14
ā'ife ā'ife: (Ar.) bōlük bōlük -1-
. 043b/02
ak -: (T.) takmak -1-
t.- tı 035a/10
akat: (Ar.) Bir Őeyi yapabilmek için gereken gū, kuvvet, derman -1-

. ılırmız 065b/10-11
akı: (Far.) Genellikle tek baŐına anlamı olmayan, isim soylu kelimelerden sonra gelerek onların sōz içinde baŐka Őğelerle bağlantı kurmalarını sağlayan kelime tūrü, edat, son çekim edatı, ilgeç -3-
t. 010a/09, 010a/10, 067b/15
akrır: (Ar.) Sōzle anlatma, ifāde ve beyan etme, anlatıŐ -2-
t. ıldı 040a/10, 055b/12
akŐir: (Ar.) Bir işte kusurlu davranma, eksik yapma, kusur etme, yapabileceksen yapmama -3-
t. 073a/07
t. ılmas 069b/11
t.-i ėulām 069a/04
alaŐ -: (T.) dalaŐmak, hucüm etmek -1-
t.- ip 038a/01
aleb: (Ar.) İsteme, dileme, arzu etme -6-
.+ de 043a/13
. ılsalar 013a/13
.-i ĥayrānlıėa alır 069b/13
.-i sādıė bolsa 069b/09, 070a/12
.-i sādıė ēken 070a/14
alīm: (Ar.) Ders verme, okutma, Őğretim, tedris -2-
t. berdiler 029b/08-09, 030a/07
am: (T.) ev, dam -2-
t.+ ları 061a/03
t.+ larını 036a/09
am: (T.) tam, dolu -4-
t.+ dı 068b/05
t.+ ėan 068b/05, 068b/06, 068b/07

tamām: (Ar.) Bütünlüğünü bozacak bir
eksiği olmayan (şey), bütün -42-

t. 010b/07, 010b/08, 010b/14,
011b/03, 011b/09, 011b/10, 013b/05,
014b/06, 015b/02, 016a/07, 016b/02,
016b/07, 016b/11, 019a/09, 021b/15,
024a/05, 025a/01, 027a/15, 027b/08,
027b/12, 028a/15, 028b/01, 030a/13,
032a/08, 035a/14, 039b/13, 043b/10,
044a/03, 045b/03, 053a/15, 057a/11,
070b/09

t. bolgünça 073a/14-15

t.+ ı 038b/08

t.+ ıña 011b/04

t. kılp érđi érse 058a/01

t. kılp 053b/09, 054b/09, 063a/03

t. kılmay 009a/11

t.-ı ' älemni 013b/05

tanu -: (T.) tanımak -1-

t.- duķ 029b/12

tañ: (T.) Güneş doğmadan önceki alaca
karanlık, fecir.-7-

t. 049b/10, 050a/07, 051b/15,
055a/05, 063a/09, 064a/01

t. attı 050b/07

tañla: (T.) sabahleyin -3-

t. 034a/05

t.+ sı 022a/13, 032a/03

tap -: (T.) tapmak, bulmak -15-

t.- adur 011b/07

t.- adurlar 015b/13

t.- arlar 036b/01

t.- ıñlar 043a/09

t.- ıp 063b/02

t.- mas 045b/04

t.- masa 045b/04

t.- tı 001b/11, 009b/08, 043a/13,
059b/07

t.- tılar 024b/15, 031b/06, 061b/08,
062a/03

tapın -: (T.) tapmak, tapınmak -2-

t.- ur érđük 029b/11

t.- mas 041a/01

tapşur -: (T.) teslim etmek -1-

t.- um 035a/11

tañraf: (Ar.) Ön, arka, sağ, sol, üst ve alt
yanlardan her biri, cihet, yön -59-

tañ dın 001b/03, 004b/08, 004b/16,
009b/10, 041b/13, 056a/09, 056a/10,
056a/12, 056a/15, 058b/02, 059a/05,
059a/08

tañ larıge 074a/08

tañ ı 030a/11

tañ ıda 002a/01

tañ ıdın 003a/13, 003a/15, 003b/07,
003b/09, 003b/11, 003b/15, 004a/03,
004a/04, 027a/08, 048b/03, 056a/13,
061b/05

tañ ıge 002a/12, 002a/14, 002b/08,
003b/06, 005b/07, 014a/12, 017a/13,
017a/14, 018b/14, 042a/09, 047a/13,
048a/12, 049b/09, 050a/06, 050b/06,
057a/11, 060a/10, 061b/07, 062a/01,
063a/06, 064b/06, 064b/14, 065a/14,
069a/15, 069b/02

tañ ımızge 012a/02

tañ ke 002b/12, 002b/15, 032b/04,
051b/05, 051b/07, 062b/05

tārīḥ: (Ar.) Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl -10-

t. 072a/12

t.+ қа 016b/12, 067a/10, 072a/04, 072a/05-06, 072a/08, 072a/10, 072b/14-15, 073a/02

t.+ ni 017a/02

ṭarīḳ: (Ar.) yol-1-

ṭ.+ ide 021a/02

ṭarīḳa: (Ar.) Yol -3-

ṭ. 039b/14, 047b/05, 057a/03

ṭarīḳat: (Ar.) Allah'a ulaşmak maksadıyle tutulan yol; bir mürşide bağlanıp belli şartlara uyarak ahlâkını güzelleştirmeyi, kötülüklerden arınmayı, tevhîdin hakîkatine varmayı ve Allah'a ulaşmayı amaç edinen tasavvuf yolu -1-

ṭ. 038b/01, 073b/02

ṭarḳaş -: (T.) saçılmak, etrafa kaçışmak -1-

t.- tılar 032b/04

ṭart -: (T.) bilmemek -10-

t.- ğan 012a/08

t.- ıp 002a/11, 004b/03, 042b/02, 043b/01, 047b/06, 062b/01

t.- tı 004b/14, 058b/09

t.- tılar 058b/03

ṭarta-: (T.) çekmek -2-

t.- adurmiz 012a/11

t.- armiz 012a/07

ṭartīġ: hediye armağan -1-

t. 043b/09

ṭārū'l-ḥadd: (Far.+Ar.) karanlık sınır -1-

t.+ ge 039a/01

ṭaşarruf: (Ar.) Bir şeye sâhip olma ve sâhip olduğu şeyi istediği gibi kullanma yetkisi -2-

t.+ ıda 011b/05

t.+ ıda kıılır 013b/05

ṭaşavvur: (Ar.) Zihinde şekillendirme, fikren kurma, tasarım -1-

t. kıılalmaġay 013a/02

ṭaşdıḳ: (Ar.) Gerçek olduğunu söyleme, doğru olduğunu bildirme, doğrulama -1-

t. 040a/12

ṭaşnīb: (Ar.) düzen -1-

t. kııldılar 001b/10-11

ṭaşvir: (Ar.) Bir şeyi resim gibi göz önüne gelecek şekilde ayrıntıları ile anlatma -1-

t. 070b/05

ṭaş: (T.) Yeryüzünün sertleşmiş ve katılaşmış tabakalarında bulunan, içindeki mâden, tuz ve oksitlere göre değişik renkte ve değişik birleşimdeki çok sert cisim -7-

t. 060a/12, 060a/13, 060b/09

t.+ dın 061a/03

t.+ ıda 028b/12

t.+ ıdıñ 066b/07

ṭaşla -: taşlamak -7-

t.- dı 036a/10

t.- dılar 061a/15

t.- ğlar 036a/09

t.- p 048b/13, 052b/03, 060a/12, 068a/01

ṭaṭār: (T.) Tatar milleti -6-

t. 073a/09, 073a/11, 073b/06,
073b/09, 073b/13, 075a/05

ṭavāf: (Ar.) Kutsal sayıp etrâfını dolaşma,
ziyâret etme -8-

ṭ.+ ğa 023a/09

ṭ. kıldılar 021a/07, 022a/04-05

ṭ. kılgalı 018a/04, 021a/08

ṭ. kılip bolupdurlar111 018b-
019a/15-01

ṭ. kılip 025a/08

ṭ. kılsam 018b/02

tavf tavf: (T.) döne döne -1-

t. 043b/03

tavışkan: (T.) tavşan -4-

t. 028a/03, 028a/10

t.+ ğa 028a/09

t.+ mı 028a/04

tavşif: (Ar.) Vasıflarını, niteliklerini sayma
-1-

t. 067b/15

tavşifin: (Ar.) vasıflarını, niteliklerini sayma
-1-

t. 067b/14

tavuş: (T.) ayak sesi -1-

t.+ ıdın 051a/06

ṭayy: (Ar.) Aşma, üzerinden geçme,
katetme -5-

ṭ. kılip 003a/01-02, 008a/05,
027b/06, 060a/11, 062b/14

ṭayyār: (Ar.) Uçan, uçucu -1-

ṭ. kılip 031a/11

ṭayyār-vār: (Ar.+Far.) uçan gibi -1-

ṭ. 014b/14

ṭayyibe: (Ar.) İyi iş, güzel hareket. -2-

ṭ.+ ler 043a/03

ṭ.+ lerga 021a/12

ta' yin: (Ar.) Belli etme, ayırarak belirleme,
belirli duruma getirme -3-

t. kıladur 011a/15

t. kılip 067a/06

t. kılip111 043a/06

ta' zım: (Ar.) Hürmet etme, saygı gösterme,
büyük sayıldığını belli edecek şekilde güzel
muâmelede bulunma -7-

t. 049b/05, 052b/10

t. kıldılar 020a/09, 030b/01

t. kılip 050a/05, 074a/08

ṭ. kılip turup 002b/05

t.+ i 051b/02

ta' ziyet: (Ar.) Baş sağlığı dileme -3-

t. 054b/09, 063a/03

t.+ ler 067a/03

tè -: (T.) demke -1-

t.- mek kerek 043a/04

te' alā: (Ar.) “Şânı yüce olsun” anlamında
olup Allah, Hak, Tanrı kelimelerinden
sonra kullanılır -1-

t.+ nıñ 038a/05

tebret -: (T.) kımıldatmak -2-

t.- künçe 062b/08

t.- ip 051a/06

tecelli: (Ar.) -3-

t. 041b/06, 042a/15

t. kılip 070a/03

tedbîr: (Ar.) Bir şeyi önlemek veya olmasını
sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan
çâre, önlem -1-

t.+ ini 061a/09, 061a/11

tehcir: (Ar.) Göç ettirme, göçe zorlama
-2-

t.+ din 070b/15

t.-i işrāk 070b/14

tekāver: (Far.) Koşucu, seğirtici, yorga yürüyüşlü at -2-

t. 059a/03

t. berip 057a/06-07

teḳāvül← teḳabül: (Ar.) Karşılık olma, karşılama, yerini tutma-1-

t. bolamadılar 021a/11

tekbir: (Ar.) İslâm dîninde Allah'ın büyüklüğünü belirtmek için söylenen "Allâhu ekber" sözü -14-

t. 022a/14

t. kıldılar 034a/14, 036a/13

t. kılgı 053b/08

t. kılnırlar 067a/09

t. kılip 023a/02, 023a/05, 037a/06, 062b/02, 067b/01

t. kılmaknı 013a/09

t. kılsalar 036b/01, 067b/04, 067b/12

tekebbür: (Ar.) Kibirleşme, büyüklük satma
-1-

t. etedürler 019a/02

tekrir: (Ar.) Bir şeyi bir daha yapma, bir daha söyleme, tekrar etme, tekrarlama
-1-

t. kıldı 055b/05

telāşî: (Ar.) dağılma -1-

t.+ dur 027a/10

temāşâ: (Ar.) Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme -6-

t. kıldurup 068a/08

t. kılip 039a/07, 041b/11, 045a/15

t.+ sı 042a/06

temür: (T.) demir -4-

t. 026b/05, 050a/02, 051a/06, 065a/01

ten: (Far.) İnsan vücûdunun dış yüzü, cilt
-3-

t.+ imide 039a/01

t.+ leridin 066b/03

t.+ lerini 066b/10

tenhâ: (Far.) yalnız, ıssız, boş (Develioğlu, 2011, s. 1258) -2-

t. 066a/07

t.+ ge 048b/10

tenk: (Far.) sıkıntı -1-

t. kıldılar 040a/14

terbiyet: (Ar.) Terbiye kelimesinin eski metinlerde rastlanan bir şekli -10-

t. 016b/08, 038a/11

t.+ ige 016b/06, 018b/12, 020a/10, 020a/13

t. kılgan 023b/10

t. kılgıl 018a/14

t. kılnırlar 023a/03

t.-i kibar 009b/15

teri: (T.) deri -1-

t.+ sini 063b/13

tereddüd: (Ar.) Karar verememe, kararsızlık -1-

t. kılip 021a/10

tergîb: (Ar.) İsteklendirme, arzu ettirme, istek verme -3-

t. kılalı 047a/06

t. kıldılar 023a/06
t. kılıklar 024b/01
terk: (Ar.) bırakma -1-
t. kılmasonlar 070b/15
teslim: (Ar.) hükmü altında olan bir şeyi mecbûren bırakma, terketme, devretme -1-
t. kıldılar 044a/01
teşne: (Far.) Çok istekli, çok hevesli, çok arzulu -1-
t.+ dürmiz 032b/01
teşviş: (Ar.) Karıştırma, karma karışık etme -1-
t. 055b/10
tevâzû (Ar.) Alçak gönüllülük, kibirli olmama, gösterişsiz olma -1-
t.+ lar 052b/04
tevbe-yi istiğfâr: (Ar.) tövbe -1-
t. kılıp 070b/01
teveccüh: (Ar.) Bir tarafa doğru yönelme, doğrulma -10-
t.+ ğa 014b/01
t. kıldılar 021a/12, 031b/03-04, 034b/15, 047a/09,
t. kılıp êrdiler 061b/08-09, 062a/03
t. kılıp 070a/06
t. kılsa 044a/08
t. kılır êrdiler 042a/10
tevak্কuf: (Ar.) Bekleme, durma -1-
t. kılıp 046b/10
tevellâlık: (Far.+T.) dostluk -1-
t.+ ını 034b/03
tezkire: (Ar.) Belli bir konuya âit bilgileri içine alan kitapçık-9-

t. 073a/04
t.+ leride 018a/11, 030b/07
t.+ lerini 018a/11, 067b/10
t.-i hâzret-i pâdişâhî cihângir-i şâhib-i kırân 009b/12-13
t.-yi düvâzdeh imâm 037b/02
t.-yi hâzret-i pâdişâh-ı cihângir 044a/11
t.-yi pâdişâh-ı cihângir 045a/01
tıbık: (Ar.) Benzer, eş -1-
t.+ ığa 012a/07
tın -: (T.) ferahlamak -1-
t.- ip 042a/01
tibre -: (T.) hareket etmek -1-
t.- diler 073b/11
tîğ: (Far.) kılıç -5-
t. 003b/01, 004b/12, 031a/14, 039b/10
t.+ ni 003b/02
tik -: (T.) dikmek -9-
t.- ip 026a/04, 039b/12, 042b/08, 062b/02, 064b/01, 064b/09
t.- ip êrdiler 061a/12
t.- sünler 056a/02
t.- tiler 056a/03
tiken: (T.) diken -2-
t. 036a/05
t.+ ni 036a/06
til: (T.) Düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan faydalanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş sistem, lisan -7-
t.+ ide 030a/07, 060a/05

t.+ imde 039a/01
t.+ leri 019b/02, 020b/03, 021a/01
t.+ leriğa 020b/04
tilâvet: (Ar.) Kur'ân'ı güzel sesle ve kurallara göre okuma -4-
t.+ ke 022a/05
t. kıldılar 036a/11
t. kılur êrdiler 020b/06
t.-i furkân 042b/04
tile -: (T.) dilemek, arzu etmek -13-
t.- di 060a/03
t.- diler 022a/14, 023a/09, 074a/14-
15
t.- geyler 013b/06
t.- gil 017b/08
t.- p 018b/13, 047a/10, 067b/01
t.- rsin 027b/15
t.- r êrdim 022a/10
t.- seler 036b/08
t.- ydürmiz 021b/09
tîr: (Far.) ok -1-
t. 026b/05
tirig: (T.) canlı-2-
t. êrdiler 037a/13
t.+ dürler 044a/04
tiril -: (T.) diriltmek -2-
t.- mekke 027b/13
t.- meñ 028a/01
tirküz -: (T.) dirilmek, can vermek -3-
t.- mek 059a/15
t.- sünler 028a/01, 028a/06
titre -: (T.) titremek -2-
t.- di 064a/14, 065a/07
titret -: (T.) titretmek -1-

t.- ip 052a/11
tive: (T.) deve -6-
t. 060b/05, 062b/07, 062b/08
t.+ ni 060a/15, 062b/07
t.+ si 060b/08
tiz: (T.) Bacakta uylukla baldırın birleştiği oynak kısım -2-
t.+ leriğa 065a/10
t.+ lerini 065a/10
tîz: (Far.) Çabuk, seri, tez -5-
t. 043a/04, 045b/10, 047a/15, 060b/11, 062b/11
tizle -: (T.) dizilmek -1-
t.- p 062b/08
tofrağ ← toprak: (T.) Yer kabuğunun, üzerini kaplayan çürümüş organik maddelerden ve kütle kırıntılarında oluşan canlıların yaşamasına elverişli kısmı -4-
t. 013a/12
t.+ ğa 040b/10
t.+ lar 065b/01
t.+ ımız 063a/05
toğ -: (T.) doğmak -1-
t.- dılar 074b/06
toğol -: (T.) doğmak, hayata gelmek -1-
t.- up 066a/03
toğrak: (T.) gerek -1-
t. 003a/10
toğul -: (T.) kaygılanmak -2-
t.- up 020b/03, 072a/11
tohtat -: (Moğ.) karar vermek-1-
t.- ip 060b/12
tokkuz: (T.) dokuz sayısı -8-

t. 002b/10, 005a/02, 005a/13,
005b/08, 006b/15, 020a/15, 049b/11,
074b/07

toğkuz miş: (T.) dokuz bin sayısı -1-

t. 003a/09

toğkuz yüz yetmiş üç: (T.) dokuz yüz yetmiş
üç -1-

t. èdi 072a/08

tol -: (T.) dolmak -1-

t.- dur 074b/16

toz: (T.) Çok hafif ve küçük parçalara
bölünmüş çok ince toprak -1-

t. 058b/09

töben: (T.) aşığı -1-

t. 019a/16

tök -: (T.) dökmek -1-

t.- mek 055a/08

tört: (T.) dört sayısı -12-

t. 004b/15, 017b/01, 025b/09,
026b/07, 035b/04, 045a/13, 046a/03,
049a/10, 049b/03, 068a/11, 068a/13

t.+ ünci 068a/12

tört yüz kırkık: (T.) dört yüz kırk sayısı
-1-

t. 039a/12

tört yüz yigirmi toğkuz: (T.) dört yüz yirmi
dokuz -1-

t.+ ıda 072a/04

töşük: (T.) delik, yarık -1-

t.+ ke 005a/10

tövbe-i nedâmet: (Ar.) pişmanlık, yapılan
işten pişman olmak. -1-

t.+ ler kılıp 024a/09

tufân: (Ar.) Çok şiddetli yağmur ve fırtına
-1-

t. boldı 006a/06

tufçak ← tıpçak: (T.) alaca at -4-

t. 026b/04, 031a/12, 052a/05,
056b/04

t.+ side 018b/10

tufeyli: (Ar.) artık -1-

t.+ din 068b/09

tuğ: (Far.) bayrak, sancak -17-

t. 065a/11

t.+ ça 065a/09

t.+ larını 026a/01, 048a/03, 065b/04

t.+ larının 008b/07

t.+ nı 065a/08, 065a/09

t.+ ı 049a/15

t.-1 'âlem 039b/09, 066a/12

t.-1 'âlemler 048b/03, 049a/10,
050b/08-09

t.-1 'âlemleriğâ 031a/10

t.-1 'âlemlerinin 036b/04

t.-1 'âlem-i nişaneler kılıp 067a/02

tuğkân: (T.) ikiz kardeş (Rahimi, 2019, s.
1642) -1-

t. èdi111 033a/04

tola: (T.) dolu -7-

t. 023a/06, 032b/14, 039a/06

t. boldı 006a/12

t.+ dın 039a/06

t.- ğandın 020b/07

t.+ sı 031b/01

tumşuk: (T.) dargınlık -1-

t. 073a/10

tonu -: (T.) kararmaya başlamak -1-

t.- ğalı bolmaydur 066b/10
tur -: (T.) durmak -60-
lāya' kııl bolup t.- 038b/08
t.- adur 018b/07
ümīd tutup t.- adur 014b/02
t.- adurlar 018b/10
alıp t.- dı 003a/08
arasıta kıılıp t.- dı 031a/14
arāste kıılıp t.- dı 054b/07, 063a/12
çürülüp t.- dı 061b/01
ħaberdār bolup t.- dı 002b/15
körünüp t.- dı 057a/06
minip t.- dı 004a/02
nazāra kıılıp t.- dı 032a/07
bağlap t.- dı111 003a/11
t.- dılar 050a/05, 052b/04
aķızıp t.- dılar 019b/01
arāste kıılıp t.- dılar 063b/03
bağlap t.- dılar 003a/12, 003b/11,
053a/10
ceng kıılıp t.- dılar 032b/13
aytıp t.- dılar 010b/13
becā keltürüp t.- dılar 049b/05
ceng kıılıp t.- dılar 031b/10
kelip t.- dılar 049b/01
ķeltürüp t.- dılar 052b/10
du' āyihayr kıılğalı t.- dılar 016b/05
körgüzüp t.- dılar 031a/13
mülāħaza kıılıp t.- dılar ěrse 004a/03
kelip t.- dılar111 029b/03
bağlap t.- dılar112 053b/15
du' ā kıılğalı t.- du 016b/09
t.- dum111 046b/10
turup t.- lar 032a/10

t.- up 023a/01, 025b/15, 026b/14,
055a/01
bar ěrip t.- up 049a/09
děp t.- up 046b/09
kūn t.- up 030a/05
ora t.- up 042a/09
ŗa' zım kıılıp t.- up 002b/05
būküp t.- up ěrdi 062b/15
muntazır t.- up ěrdiler 048b/02
t.- up turlar 032a/10
iŗitip t.- up112 023b/15
hevāsıda t.- upturup 068b/04
evlādları t.- ur 028b/04
kāfir t.- ur 057b/15
raħmanī t.- ur 069b/15
raħmānī t.- ur 070a/04
ŗeyŗānī t.- ur 070a/01
yetkürüp t.- ur 001b/02
rūħī t.- ur111 070a/02
t.- urlar 035b/13
āstāne t.- urlar 044a/04
evlādlarının t.- urlar 031a/02
evliyālarnın t.- urlar 040b/14
t.- uņlar 049b/07
tūrān: (Far.) Eski İrānlılar'ca Türkler'in
Orta Asya'daki en eski yurtlarına verilen
isim -1-
t. 043b/02
turgay: (T.) Toygar denen kuŗ, çayır kuŗu,
tarla kuŗu -2-
t.+ lar 012a/01, 013a/05
tut -: (T.) Tutmak -27-
t.- a 035b/08
t.- ar 070a/12

dost t.- güçdür 022b/05
t.- sunlar 006a/08, 070b/13
t.- tı 020b/02
t.- tılar 001b/02
t.- tum 035b/07
t.- uırlar 058a/15, 058b/07
t.- up 027b/08, 028a/03, 028a/04,
028a/13, 035a/13, 047a/02, 057a/07,
058a/13, 061a/07, 067a/03, 067b/06,
073b/10, 075a/07
köz t.- up irdim 022a/07
ümîd t.- up turadır 014b/02
t.- updur 034b/02
t.- updurlar 035b/10
tutul -: (T.) tutulmak -2-
t.- madı 058b/08
t.- madılar 058b/02
tutaş -: (T.) tutuşmak -2-
t.- kan 024a/03
t.- tılar 004b/11-12
tutul -: (T.) tutulmak -3-
t.- dı 009b/10, 032b/10
t.- up 065a/06
tüb: (T.) dip -1-
t.+ idin 061a/09
tüfe: ← **tüpe:** (T.) tepe -2-
t.+ side 018b/10, 039b/12
tüfenk: (T.) (Far.) Uzun namlulu, taşınabilir
ateşli silâh -1-
t. 039b/09
tüket -: (T.) bitirmek -1-
t.- ti 007a/10
tümen: (T.) 10.000 kişilik askerî birlik
-2-

t. 039a/02
t.+ inç 073a/11
tün: (T.) gece -8-
t. 008a/14, 043a/04, 045b/10,
047a/15, 060b/11, 062b/11, 075a/07
t.+ ni 020a/11
türk: (T.) Türk-1-
t. 004b/10
türlük: (T.) türlü, çeşitli -2-
t. 036b/07, 044a/09
tüş -: (T.) düşmek -40-
t.- er irdi 051b/13
t.- ken 060a/13
t.- se 051b/12
t.- ti 003b/07, 003b/08, 028a/14,
060a/13
t.- tiler 003a/02, 003a/05, 003b/09,
009a/03, 022b/12, 028b/02, 030b/14,
041b/07, 042b/12, 047b/02, 049a/04,
054b/10, 059b/03, 062b/03, 063a/06,
063a/14, 063b/08
t.- tüm 062a/08
t.- üp 006b/04, 010b/11, 025b/12,
033b/02, 039b/14, 046a/01, 053a/11,
060b/12, 068a/02
t.- üp irdiler 045b/02, 064b/07
t.- üpdür 055b/10, 063a/07
t.- ürdiler 051b/07
t.- ürmiz 051b/05
tüş: (T.) Uyurken zihinde beliren hayaller
ve düşünceler, rüya -14-
t. 017a/10, 033b/10, 033b/11,
033b/13, 038b/06
t.+ ide 033b/01, 040a/06

t.+ ini 033b/02, 040a/10
t. körüp 040a/06
t.+ leri 017a/12
t.+ lerini 033b/12, 034a/05
t.+ ni111 019b/04
tüşe -: (T.) düşlemek -5-
t.- diler 021a/13, 022a/06, 024b/14,
033a/13
t.- dük 034a/04
tüşle -: (T.) gitmek, varmak -1-
t.- p 006a/09
tüşür -: (T.) düşürmek-11-
t.- di 007a/01
t.- diler 022b/13, 022b/14, 049a/08,
049b/09, 050a/06, 050b/06
t.- düm 060b/07
t.- tipdür 060b/07
t.- üp 053b/01, 055b/15
tüz: (T.) düzlük, ova -1-
t. 053b/06

-U- (u, ^ç u)

u: (FAr.) ve -4-
u. 007b/15, 014a/13, 016a/14,
038b/10
uç -: (T.) uçmak -4-
u.- mağ 011b/14
u.- sa 020b/11
u.- up 009a/03, 062a/07
uça: (T.) sırt -1-
u.+ sığa 051b/13
uçra -: (Moğ.) karşılaşmak -4-

u.- dı 054a/05, 060a/15
u.- ğan 030b/08
u.- mağanlar 030b/09
uğrı: (T.) hırsız -1-
u. 029a/10
ulan -: (T.) ulaşmak -2-
u.- dılar 026a/07
u.- ırlar 032a/11
‘ulemā: (Ar.) Âlimler, bilginler -1-
^çu.+ ları 021a/08
uluğ: (T.) ulu, büyük -5-
u. 025b/14, 044a/03, 052b/11
u.+ ları 022a/03
u.+ rağ 069b/03
umacı: (T.) Küçük çocukları korkutmak için
îcat edilmiş korkunç hayâlî yaratık, öcü
-3-
u.+ dın 063b/01, 063a/16
u. êtipdür 063a/14-15
unut -: (T.) unutmak -2-
u.- tılar 023a/08
u.- up 042a/07
ur -: (T.) vurmak -17-
u.- ar êrdiler 004b/02
u.- arlar 041a/01
u.- dı 003b/02, 005a/04, 005a/05
u.- dılar 004a/06, 004b/04, 005a/02,
006a/12, 006b/06, 008b/11, 058b/13
u.- du 009b/09
u.- up 006b/14
u.- ur 009a/07, 041a/02
u.- uş boldı 005b/03
ura: (T.) seslenme kelimesi, şaşma ve
hayret ifade eden kelime -2-

u. 004b/01
urla -: (T.) bağırarak -1-
u.- dı 004b/16
uruğ: (T.) köstek -1-
u. 060a/15
uruğla -: (T.) hayvanı bağlama -1-
u.- dı 060b/05
urul -: (T.) vurulmak -3-
u.- dı 037a/07
u.- sa 013a/05, 015a/12
uruş -: (T.) vuruşmak, dövüşmek, savaşmak
-3-
u.- tılar 008b/11, 009a/01
u.- up 005b/08
uşbu: (T.) işte bu -16-
u. 014a/09, 016a/01, 031b/09,
043a/05, 043a/08, 046b/12, 047b/05,
057a/03, 058b/14, 060b/06, 062a/08,
062a/15, 063a/05, 065a/13, 066a/03,
070b/04
uyku: (T.) Organizmanın, dinlenip
toparlanabilmesini sağlamak üzere vücuttan
ve dış dünyâdan gelen uyarıları fizyolojik
ve geçici olarak idrak edememesi durumu
-2-
u. 042b/10
u.+ da êrdiler 006a/13
uzat -: (T.) uzatmak -1-
u.- tı 058b/02
uzun: (T.) İki ucu arasında kendi ölçülerine
göre fazla mesâfe olan -1-
u. 038b/06

-Ü-

ü: (Far.) ve -4-
ü. 010a/01, 011b/04, 043a/15,
069b/01
üç: (T.) üç sayısı -19-
ü. 008b/12, 017b/15, 018b/14,
019a/09, 020a/11, 026b/09, 029a/06,
037a/03, 047a/01, 058b/01, 064a/06,
065a/13, 072b/10, 072b/12, 073a/14
ü.+ üncü 010b/05, 022a/05, 028b/06,
068a/12
üçün: (T.) için, sebep -15-
ü. 011b/08, 011b/10, 011b/13,
011b/15, 012a/05, 013a/15, 015a/02,
018a/07, 032a/14, 040b/06, 040b/10,
043a/09, 047a/04, 048a/02, 069b/08
üç yüz: (T.) üç yüz sayısı -1-
ü. 059a/11
üç yüz êlik ikki: (T.) üç yüz elli iki sayısı
-1-
ü.+ de 072a/11-12
üç yüz otuz üç: (T.) üç yüz otuz üç sayısı
-1-
ü. 072a/02-03
üç yüz tokşan: (T.) üç yüz doksan sayısı -2-
ü. 067a/10, 072a/06
ülen -: (T.) paylaşmak-1-
ü.- eli 029b/13
ümerâ: (Ar.) Emirler, beyler, sancak beyleri
-1-
ü.+ larım 045b/08

ümîd: (Far.) Arzu edilen, olması istenen bir şeyin gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı, ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan beklenti, umut -1-

ü. tutup turadur 014b/02

ümîd-vâr: (Far.) ümitli -2-

ü. 012a/13

ü.+ dur 046b/14

ümmet: (Ar.) Bir peygambere îman edenlerin, onun getirdiklerine inanıp tâbi olanların meydana getirdiği topluluk -3-

ü.+ im 012a/11

ü.+ leri 011b/12

ü.+ lerini 068b/11

ün: ses -3-

ü.+ i 062b/06 , 061b/04, 062b/09

üst: (T.) Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi. -7-

ü.+ e 014b/14

ü.+ ide 005a/11, 007a/09, 008b/07,

009a/04, 024b/07, 025b/01

üstün: (T.) üst taraf, yukarı -2-

ü. 031b/14, 048a/14

üstü-vâr: (Far.) sağlam -1-

ü. kılp 050a/01

üz: (T.) üst, yukarı -3-

ü. 039b/13

ü.+ re 011b/15, 043b/01

üze: (T.) üzerine, üstüne -3-

ü.+ side 047a/02, 054a/05

ü.+ m 060b/07

üzengi: (T.) Ata binebilmek için ayakla üzerine basılan, bir kayışla eğerin yanına asılmış, altı düz mâdenî halka -4-

ü. 064a/10

ü.+ ğa 064a/09, 064b/04

ü.+ süni 035a/09

üzük: (T.) çadırı örten keçe -1-

ü.+ lerini 027b/01

-V-

vā' de: (Ar.) Bir işin yapılması, bir borcun ödenmesi için tanınan zaman, mühlet, mehil

-1-

v. kıldı 074b/16

vādî: (Ar.) İki dağ arasında uzanan arâzi

-1-

v.+ siğa 038b/01

vahy-i ilhâm: (Ar.) Bir emir veya hükmün Allah tarafından peygamberin kalbine bildirilmesi ve bu yolla gelen ilâhî haber.

-1-

v. 011a/05

vāk' a: (Ar.) Olan, vukū bulan, ortaya çıkan her türlü durum, hâdise, olay -1-

v. boldı 006a/13

vaqîā-yı etrâf-ı 'âlem: (Ar.) dünyadaki olaylar -1-

v.+ ni 045a/14

vākıf: (Ar.) Bir malı, menfaati ammeye âit olmak üzere herkesin faydalanması için Allah'ın mülkü hükmüne koyarak üstündeki mülkiyet (temlik ve temellük) hakkını kaldırma -3-

v. boldılar 008b/01

v.- evkâf kıılıp 053b/07-08
v.-ı evkâf kıılımlar 066a/12
vâkı': (Ar.) Olan, vukû bulan. -11-
v. 057a/08
v. boldılar 035a/07
v. bolsa 069b/14, 070a/02, 070a/05,
070a/07
v.+ dur 055b/09
v.+ ni 005a/12, 016a/15, 058b/06,
060a/07
vâkı'ât: (Ar.) olaylar -5-
v.+ larını 013a/07, 015a/13,
018a/11, 026a/15, 030b/06-07
vakt: (Ar.) zaman -35-
v. 002a/08, 031a/09, 042a/03,
042a/04, 049b/10, 050a/07, 050b/07,
051b/15, 070a/05, 070b/13
v. boldılar 061a/07
v. bolur 065a/02
v.+ din 007b/11
v.+ ğa 059a/13
v.+ ğaça 053a/08, 057a/07
v.+ i 017a/03
v.+ i êrdiler 061b/04
v.+ ide 011b/07, 014a/07, 018a/09,
018a/10, 022a/13, 062a/11
v.+ imizde 013b/08
v.+ ini 064a/05
v. kıılıp 067b/03
v.+ lerde 044a/04
v.+ leri 016b-017a/15-01
v.+ leride 045b/03
v.+ likni 025a/01
v.+ ni 006b/05, 065a/03

v.-ı namâz-ı peşin êrdi 064b/04
v.-i cenâbetde 019a/13
vâlide: (Ar.) anne -1-
v.+ si 066a/02
vaşiyet: (Ar.) Bir kimsenin sözlü veya yazılı olarak bildirdiği, ölümünden sonra arkasından yapılmasını istediği şey -4-
v. kııldılar 043a/05
v. kıılıp 043a/08
v. kıılıp êrdük 066a/10
v.+ ni 053b/09
vaţan: (Ar.) Bir kimsenin doğup büyüdüğü ve yaşadığı yer, yurt -2-
v. 069a/14
v. bolğay 069a/08
ve: (Ar.) İki kelime, cümle ve öbeği birbirine bağlar, ile -376-
v. 005b/07, 007b/10, 007b/13,
008a/08, 009b/03, 009b/13, 009b/14,
009b/15, 010a/01, 010a/02, 010a/03,
010a/04, 010a/05, 010b/13, 011a/03,
011a/05, 011a/06, 011a/07, 011a/11,
011a/13, 011a/14, 011b/01, 011b/04,
011b/05, 011b/06, 011b/07, 011b/10,
011b/14, 012a/01, 012a/04, 012a/07,
012a/09, 012a/10, 012a/15, 012b/01,
012b/02, 012b/13, 013a/01, 013a/03,
013a/04, 013a/07, 013a/12, 013b/01,
013b/02, 014a/03, 014a/06, 014a/07,
014a/11, 014b/12, 014b/15, 015a/04,
015a/14, 015b/05, 015b/12, 015b/13,
016a/03, 016a/09, 016b/03, 017a/01,
017a/02, 017a/04, 017a/05, 017a/06,
017a/07, 017a/08, 017b/06, 017b/09,

018a/08, 018a/12, 018b/06, 019b/01,
019b/15, 020a/02, 020a/03, 020b/01,
020b/02, 021a/04, 021a/15, 021b/07,
021b/13, 022a/05, 022a/07, 022a/08,
022b/11, 022b/12, 022b/13, 023a/06,
023a/08, 024a/12, 024b/09, 025a/02,
025a/15, 026a/03, 026a/04, 026a/05,
026a/07, 026a/10, 026b/13, 027a/02,
027b/12, 027b/13, 028a/12, 028b/06,
029a/09, 029a/11, 029b/02, 030a/07,
031a/05, 031a/12, 031b/04, 031b/05,
032a/08, 032a/09, 032b/10, 033a/06,
035a/03, 035b/13, 036a/03, 036a/12,
036a/15, 036b/01, 036b/02, 036b/04,
037a/05, 037a/09, 037b/05, 037b/06,
037b/07, 037b/08, 037b/10, 037b/11,
037b/12, 037b/15, 038a/01, 038a/02,
038a/03, 038a/05, 038a/06, 038a/07,
038a/09, 038a/11, 038a/12, 038a/13,
038b/01, 038b/02, 038b/04, 038b/05,
038b/06, 038b/10, 038b/13, 039a/04,
039a/06, 039a/07, 039a/13, 039a/14,
039b/03, 039b/07, 039b/08, 039b/09,
039b/10, 039b/11, 039b/12, 040a/02,
040a/03, 040a/04, 040a/07, 040b/03,
040b/04, 040b/12, 041a/03, 041a/07,
041a/09, 041a/10, 041a/11, 041a/12,
041a/13, 041a/14, 041b/01, 041b/02,
041b/03, 041b/04, 041b/06, 041b/08,
041b/09, 041b/11, 041b/12, 041b/13,
041b/15, 042a/01, 042a/02, 042a/04,
042a/05, 042a/06, 042a/08, 042a/09,
042a/10, 042a/11, 042a/12, 042b/01,
042b/04, 042b/09, 042b/11, 042b/13,

042b/15, 043a/02, 043a/03, 043a/14,
043b/12, 044a/01, 044a/05, 044a/08,
044a/09, 044a/11, 044a/12, 045a/01,
045a/02, 045a/04, 045b/14, 046a/07,
048a/07, 048b/08, 048b/09, 048b/15,
049a/08, 049a/14, 049a/15, 050a/03,
050a/06, 051a/01, 051a/02, 051a/03,
051a/05, 051a/07, 051a/12, 051a/13,
051b/14, 052a/02, 052a/03, 052a/04,
052a/06, 052a/08, 052a/10, 052a/13,
052a/14, 053a/08, 053a/13, 053b/08,
054a/06, 054a/07, 054b/01, 054b/11,
055b/01, 056b/02, 056b/04, 058b/11,
059a/13, 059b/05, 059b/09, 059b/14,
060a/02, 063a/10, 063a/15, 064a/14,
064a/15, 064b/01, 065a/07, 065b/06,
065b/10, 066b/02, 066b/05, 066b/09,
066b/10, 067a/03, 067a/05, 067a/08,
067a/15, 067b/04, 067b/05, 067b/08,
067b/10, 067b/11, 067b/12, 068a/06,
068a/09, 068a/10, 068a/11, 068b/11,
068b/14, 069b/01, 069b/03, 069b/05,
069b/06, 069b/14, 070a/01, 070a/10,
070b/12, 070b/14, 071a/15, 073a/15,
073b/02

v. érdi 027a/14

vech: (Ar.) Yüz, çehre -3-

v.+ ni 021a/13

v.-, hırka-yı mübârekleriğa 015b/03-
04

v. -i hoş-vaqt 015b/07

vekr-sine: (Far.) kuş gönüllü -1-

g. 039a/06

velâkin: (Ar.+Far.) Lâkin, ama, fakat, velâkin-2-

v. 026a/12, 027a/13

vesvās: (Ar.) vesvese veren -2-

v.+ ı 040b/12

v.-yi şeytân 039a/02

veya: (Ar.+Far.) Cümlede bildirilen husûsun sayılan birden fazla şey için aynı zamanda söz konusu olduğu durumlarda bunların arasına getirilir, ya da -6-

v. 042a/13, 047b/08, 051b/13, 053a/01, 057b/11

vezîr: (Ar.) askerî ve idârî yetkisi olan en yüksek rütbedeki devlet memuru, vezîrlik rütbesine sâhip kimse -11-

v. 034b/01, 034b/07, 034b/09, 034b/14, 054b/15

v.+ i 033a/12, 033b/09, 035a/08, 035a/14

v.+ ler 034b/07, 055b/11

vilâyet: (Ar.) Bir vâli yönetimindeki en önemli idârî bölüm, il -8-

v.+ de 008a/06

v.+ i 041b/10

v.+ ige 025a/03

v.+ iğaç 011a/10

v.+ ler 041b/14

v.-i çin 008a/05

v.-i hotenge 008a/12

v.-i kerâmetidin 011a/12

vü: (Far.) ve -4-

v. 027a/14, 067b/03, 067b/12

vücûd: (Ar.) 1. İnsan veya hayvan gövdesi, beden -21-

v.+ ıdın 020a/01

v.+ um 038b/14

v.+ ını 069b/04

2. Var olma, bulunma

v.+ ığa keldiler 020b/01, 020b/08, 020b/09, 020b/10, 020b/13, 020b/14

v.+ ığa keledür 011a/08, 020a/08

v.+ ığa kelip 072a/0

v.+ ığa kelse 017/08

v.+ ığa lemeydür 016b/12-13

v.+ ığa kelür 013b/09-10, 017a/03, 019b/04

v.+ ığa kelürler 020a/02

v. kılp 070b/05

v.+ larığa keldiler 017a/01,

v.+ larığa kelür 017a/05

-Y-

ya-sin: (Ar.) Kur'ân'ın otuz altıncı sûresinin ismi -1-

y.- sin 042b/01

yâ: (Ar.) ey, seslenme-30-

y. 008a/01, 008a/06, 009a/01, 010b/13, 011a/02, 012b/02, 013b/07, 014a/03, 014a/09, 015a/01, 015b/09, 016b/13, 018a/01, 018a/05, 018b/01, 019b/03, 020a/03, 022a/09, 022b/02, 027b/02, 048b/02, 051b/08, 053a/05, 055a/07, 064a/12, 066b/09, 067b/10, 070a/02, 072a/09

ya da: (T.) ya da bağlaç -1-

y. 069a/13

yâd: (Ar.) Anma, hatırlama -2-

y.+ ı 069a/09, 069a/10

yafit ← **yapıt**: (T.) Bir emek sonucu ortaya konan şey, eser. -1-

y. bolğan 038a/09

yağ: (T.) Yenilen besinlerin fazlasından, gidâsız kalındığı zaman kullanılmak üzere kalp, mîde, bağırsaklar ve böbrek gibi iç organların etrâfında, kaslar, dokular arasında depolanan, deri ve kılları dış etkilerden koruyan hidrokarbonların ortak adı -1-

y. 023b/15

yağ -: (T.) yağmak -1-

y.- ıp 066b/12

yağşı: (T.) güzel, iyi -3-

y. 016b/05, 051a/04

y.+ lık 012b/05

yağ -: (T.) yakmak -1-

y.- ar 070a/10

yağala -: (T.) yakalamak -2-

y.- p 006a/03, 006a/07

yağın: (T.) Arada az mesâfe bulunan. -4-

y. 017a/03, 040b/15, 063a/09

y.+ rağ 073a/13

yağıt -: (T.) yaktırmak -2-

y.- ıp 036a/09, 036a/10

yalğan: (T.) yalan -1-

y. 060b/06

yalğuz: (T.) yalnız-2-

y. 008b/08, 066a/06

yalın: (T.) temiz, sade-1-

y. kılıp 026a/04

yamğur: (T.) yağmur -1-

y. 066b/12

yan -: (T.) dönmek -33-

y.- armen 035b/15

y.- dı 005b/15

y.- dılar 019a/10, 021b/12, 023a/02, 023a/06, 024b/11, 025a/08, 031b/03, 037a/01

y.- dım 060b/05

y.- durdı 031a/09

y.- ğıl 018a/13

y.- ınlar 021b/10, 024b/01

y.- ıp 003b/08, 009b/01, 010b/05,

010b/06, 010b/10, 015a/09, 029a/12, 056a/05, 059b/02, 063a/14

y.- masmiz 031a/08, 048a/05,

055b/07, 055b/14

dinimizdin y.- masmiz 028b/10

y.- sağ 065b/09

y.- sun 047b/11

y.- sunlar 002a/07

yan: (T.) Bir yerin ön veya arka kabul edilen kısmına göre sağ yâhut solda olan tarafı, bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf -6-

y.+ ı 062b/05

y.+ ıda 073a/10

y.+ ığa 073b/02

y.+ ın 063b/13-14, 064a/12

y.+ larığa 029b/15

yandır -: (T.) döndürmek, geri çevirmek -8-

y.- dı 046a/15

y.- dılar 047a/14, 059b/15

y.- sağ bolurmikin 029a/03

y.- up 044a/05, 067b/01, 067b/04

y.- ur 020b/12
yanıkla -: (T.) dönmek, geri dönmek-1-
y.- p 038b/04
ya'ni: (T.) (Ar.) Anlatılmak, açıklanmak
istenen bir hükümden önce “Şu anlatılmak
isteniyor ki, demek ki” anlamında kullanılır
-4-
y. 052a/04, 045a/02, 068b/01,
069a/12
yar -: (T.) yarmak -1-
y.- ip 022a/04
yār: (Far.) sevgili, dost -12-
y. 011b/10, 018b/13, 038b/10,
059a/01, 065b/15
y. bolğay êrdük 013b/13
y. bolup 064b/01
y. kılip 026b/13-14
y.+ lar 016b/02
y.+ larnıñ 031b/05
y.+ nıñ 073a/10, 073b/11
yara -: (T.) faydalı olmak -1-
y.- ğay 002b/04
yaralıĝ: (T.) yaralı -2-
y. 008b/14
y. boldılar 028b/14
yārān: (Far.) Dostlar -6-
y.+ larım 025b/04, 047a/03,
048a/09, 061b/05, 063a/04, 065b/13
yarat -: (T.) yaratmak -9-
y.- ğan 063b/11
y.- ğay 068a/15
y.- ip 068a/06
y.- masdın 068a/05

y.- tı 068a/11, 068b/06, 068b/07,
068b/08, 068b/10
yarı: (T.) Bir bütünü iki eşit parçasından
her biri-4-
y. 002a/01, 061b/14, 062a/11,
062a/14
yarıl -: (T.) yarılmak, ayrılmak -2-
y.- dı 015b/04
y.- ip 033b/05
yarım: (T.) Bir bütünü ayrıldığı iki eşit
parçadan her biri, bir bütünü yarısı -4-
y. 064a/07, 072b/07
y.+ ı 075a/07
y.+ ıdan 008a/14
yarlıĝ: (T.) ferman -11-
y. bolmapdur 025a/13
y. bolup 039a/11
y.+ ı 038a/05
y. kıldı 027b/02, 028a/15
y. kıldılar 034a/07, 034a/15,
047b/04-05, 047b/14, 056a/15
y.+ nı 047b/15
yarıĝlıĝ: (T.) parlaklık, aydınlık -2-
y. boldı 048b/12, 051b/14
yaruk: (T.) parlak -4-
y. 030b/10, 054b/06, 055b/06,
058a/14
yasa -: (T.) hazırlamak -1-
y.- p 026b/04
yaş: (T.) 1. Göz yaşı -3-
y. 019b/01
2. Doĝuştan itibâren geçen ve yıl
birimiyle ölçülen zaman
y.+ ğa 066a/03

yaşıl: (T.) yeşil -4-
y. 014b/15, 015a/07, 015a/11,
015a/15

yat -: (T.) yatmak -4-
y.- adurlar 066b/04
y.- ip êrdiler 006b/04
y.- ıpdur 066b/07
y.- maḡnı 022a/10

yatukur -: (T.) yatırtmak -1-
t. 070a/10-11

yāver: (Far.) Yardımcı -1-
y. boluḡlar 065b/15

yāverlik: (Far.+T.) Yardımcılık -1-
y. 011b/10

yāy: (T.) İki ucu arasında bir kiriş gerili
olan, eğri ve esnek ok atma âleti, kavis
-2-
y. 063b/09
y.-ı idrâc 009b/15

yayaḡ: (T.) yaya -1-
y. bolup 052b/03

yayıl -: (T.) yayılmak -1-
y.- dı 073b/13

yaz: 21 Haziran'da başlayıp 23 Eylül'de
sona eren, ilkbaharla sonbahar arasındaki
yılın en sıcak mevsimi -1-
y. 038b/11

yaz -: (T.) dönmek -1-
y.- dılar 067a/10

ye -: (T.) yemek -1-
y.- diler 036a/02

yed-i büy: (Ar.+Far.) el kokusu -1-
y. kılip 067a/03

yedür -: (T.) yedirmek -1-

y.- miz 012a/07

yek: (Far.) bir -1-
y.+ lerni 067a/07

yene: (T.) yine-85-
y. 002b/08, 003b/09, 003b/11,
004b/08, 005a/01, 006a/03, 009a/01,
009b/04, 011b/05, 011b/07, 011b/10,
012a/10, 012b/13, 013a/04, 013a/05,
013a/06, 013a/07, 013b/01, 013b/02,
015a/11, 015a/14, 015b/12, 015b/13,
018a/12, 018b/09, 019b/15, 020a/02,
020a/03, 020b/03, 021b/07, 022b/13,
024a/12, 024a/14, 026a/03, 026a/07,
028a/12, 029a/09, 029a/11, 032a/01,
032b/04, 032b/08, 032b/14, 033a/10,
034a/15, 036a/07, 036a/15, 037a/07,
037a/15, 040b/06, 041b/13, 043a/14,
045b/04, 049b/09, 049b/10, 050a/07,
050a/08, 050b/07, 050b/08, 051b/08,
051b/14, 051b/15, 052a/10, 056b/11,
056b/12, 056b/15, 057a/02, 057a/12,
057b/09, 058b/09, 059a/05, 059a/08,
059b/01, 059b/14, 060a/03, 063b/10,
065a/07, 066b/05, 067b/10, 069a/09,
069a/13, 070b/02, 070b/04, 070b/10

yer: (T.) Bir nesne veya kimsenin kapladığı
yâhut kaplayabileceği boşluk, bulunduğu
mahal -67-
y. 030a/14, 033b/05, 033b/06,
036a/14, 043b/11, 051a/06, 060a/14,
063a/05, 064a/14
y.+ de 008b/15, 024b/07, 027b/07,
030b/09, 031b/09, 033b/07, 053b/05,

053b/06, 061b/01, 063a/04, 064b/11,
064b/12, 066a/10, 073b/14

y.+ de kılıpdurlar 011b/02

y.+ deki 028a/13, 054a/07

y.+ din 065a/12, 073a/15

y.+ e 063a/05

y.+ ge 009a/03, 017b/02, 018a/02,
023b/06, 026b/09, 026b/10, 027b/03,
028b/02, 030b/14, 033b/05, 034a/07,
034a/08, 034a/15, 036a/03, 042b/09,
043a/12, 046a/13, 060a/13, 060b/06,
061a/12, 062a/08, 063a/06, 063a/07,
064b/09, 069a/11, 073a/12

y.+ i 009a/09, 062b/05

y.+ ige 017b/10

y. kıyıp111 033b/06

y.+ lerini 039a/07

y.+ lerni 067b/03

y.+ ni 017a/14, 017a/15, 052a/11,

053b/10

yesir: (Ar.) kolay -1-

y. 023a/13

yet -: (T.) yetişmek, ulaşmak -49-

y.- edür 019b/11

y.- er 005b/14

y.- günçe 062b/11, 067a/01

y.- ip 017b/10, 024b/05, 039a/08,
048b/04, 049a/13, 049b/15, 050a/04,
050a/15, 050b/03, 051a/03, 054a/14,
055b/09, 060b/13, 060b/14, 066b/02

y.- ip êrdiler 064b/11

y.- ipdür 063a/09, 069b/10

y.- ipdürler 035b/05

y.- keç 004b/05

y.- kende 013b/09

y.- kenlerdür 015a/06

y.- key 013b/04

y.- megey 013a/01

y.- ermen 039a/03

y.- mey 015a/09

y.- ti 002a/15, 002b/14, 004b/14,
008a/15, 026a/10, 030a/12, 042b/06,
046a/13, 059a/13

y.- tiler 018b/15, 021a/05, 021b/07,
025a/05, 026b/13, 027b/07, 037a/15,
053b/10, 059a/03, 060b/15, 062b/14

yeter: (T.) Gereken kadar, ihtiyacı
karşılacak kadar olan, kâfi -1-

y. 069a/06

yetimlik: (Ar.+T.) yetimlik -1-

y. 065b/12

yetkür -: (T.) ulaştırmak -11-

y.- di 003a/03

y.- diler 006b/07, 049b/04

y.- edürler 020a/03

y.- genimiz 046b/02

y.- genlerini 007a/05

y.- geyleyler 013a/06

y.- güçdürler 015a/12-13

y.- se kerek 024b/04

y.- üñler 047b/01

y.- üp turur 001b/02

yetküz -: (T.) ulaştırmak -3-

y.- üñler 023a/05

y.- ür 014a/02, 015b/15

yetmiş: (T.) yetmiş sayısı -6-

y. 004b/12, 005a/05, 022a/14,
022a/15, 028b/13, 035b/03

yetmiş ikki: (T.) yetmiş iki sayısı -2-
y. 038a/08, 044a/09

yetmiş miñ: (T.) yetmiş bin sayısı -1-
y.+ din 024b/10

yette: (T.) yedi sayısı -28-
y. 017a/12, 017a/13, 019a/09,
019b/05, 019b/07, 019b/08, 021a/03,
021a/06, 021a/11, 026a/07, 026b/02,
026b/10, 027a/03, 027b/03, 027b/07,
028b/10, 028b/13, 033a/11, 033b/04,
035b/03, 036a/14, 038a/03, 039b/13,
058b/05, 068b/08
y.+ din 031a/15
y.+ nçi 016b/12, 028a/12

yette miñ: (T.) yedi bin sayısı-1-
y. 052a/10

yette miñ toksan tört: (T.) yedi bin doksan
dört sayısı -1-
y. 032b/11-12

yette miñ üç yüz: (T.) yedi bin üç yüz sayısı
-1-
y. 031b/10-11

yette yüz: (T.) yedi yüz sayısı -3-
y. 059a/02, 059a/07, 074a/17

yığ -: (T.) toplamak, bir araya getirmek
-4-
y.- ip 013a/13, 023b/14
y.- mayan 003a/10
y.- sām 064a/09

yığaç: (T.) ağaç -2-
y. 061a/13
y.+ nı 061a/12

yığla -: (T.) ağlamak -9-

y.- p 025b/06, 032a/01, 042b/01,
048a/01, 059b/11, 065b/03, 065b/12,
073b/16
y.- r êrdiler 042b/08

yığlaş -: (T.) ağlaşmak -5-
y.- ip 040a/14, 044a/02
y.- tılar 024a/10, 025b/03
y.- urlar 065b/10

yığlay yığlay: (T.) ağlaya ağlaya -1-
y. 066a/14

yıkıl -: (T.) yıkılmak -10-
y.- dı 060b/02
y.- dılar 030a/01, 032a/01, 059b/11
y.- ip 021b/02, 021b/04, 024a/08,
025a/12, 029b/06, 048a/01

yıl: (T.) Dünyânın güneş çevresinde tam bir
devir yapması için geçen zaman, sene, sâl.
-40-
y. 001b/09, 017b/11, 018a/08,
020b/07, 021a/07, 024b/12, 029b/11,
038a/03, 038a/04, 057a/03, 068a/05,
072a/13, 072a/15, 072b/01, 072b/02,
072b/03, 072b/04, 072b/05, 072b/07,
072b/08, 072b/09, 072b/10, 072b/11,
072b/12, 072b/14, 073a/01, 074b/08
y.+ da 021a/03, 067a/13, 073b/16
y.+ dın 037a/03, 037a/07, 072a/03,
074b/05
y.+ ı 023a/08, 023a/10, 027b/04,
037a/05, 074b/03
y.+ ıda 073a/03

yırağ: (T.) uzak -1-
y. bolup 048b/13

yırāk: (T.) -2-

y. 024a/14
y.+ dın 052b/02
yigirmi alte miş: (T.) yirmi altın bin sayısı
-1-
y. 050b/09
yigirmi beş: (T.) yirmi beş sayısı -2-
y. 052a/01, 072b/06-07
yigirmi ikki: (T.) yirmi iki sayısı -2-
y. 001b/09, 050a/08
yigirmi miş: (T.) yirmi sayısı -1-
y. 008a/13
yigirmi sekiz: (T.) yirmi sekiz sayısı -1-
y. 072b/01
yigirmi dört: (T.) yirmi dört sayısı -1-
y. 072a/15
yigit: (T.) Yürekli, gözü pek, kahraman
(kimse) -5-
y. 056b/04
y.+ ler 052a/06, 057a/01, 057a/05,
057a/15
yok: (T.) Bulunmayan, mevcut olmayan
(şey). -22-
y. 005b/11, 008b/08, 008b/09,
013a/11, 032a/13, 032a/15, 038b/14,
061b/15, 064a/10, 070b/05
y. bolup 038b/05
y.+ dur 012a/05, 038b/10, 051b/10,
052b/10, 067b/13
y. kılğan 039b/03-04
y.+ mikin 018a/04
y.+ mu 055a/07
y.+ tur 036b/05, 067b/07, 067b/09
yoklaş -: (T.) araştırmak -1-
y.- ıpdur 042b/13

yol: (T.) Bir yerden bir yere gitmek
amacıyla içinden veya üzerinden geçilen
yer -18-
y. 018a/01, 027b/06, 043a/13,
054a/04, 060a/14, 060b/10, 069a/11
y. bolğay 047a/10
y.+ da 039b/14
y.+ dın 039b/08
y.+ ğa 026b/08, 036a/04
y.+ ıĝa 021b/02, 042a/02
y.+ ını 023a/08, 039b/06
y.+ larınıĝ 018b/09
y.+ nı 018b/15
yoluğ -: (T.) kari karşıya gelmek-1-
y.- up 040a/01
yukarı: (T.) Bir şeyin aşağı kabul edilen
kısmına göre üstte kalan tarafı veya bu
tarafı bulunan kısmı -1-
y. kılurlar 018a/06
yumla -: (T.) kapatmak -4-
y.- p 063b/13, 064a/01, 064a/11
yumul -: (T.) yumulmak, kapanmak -1-
y- 033b/06
y.- dı 033b/06
yurt: (T.) Bir milletin üzerinde yaşadığı,
hâkim olduğu ve kültürünü oluşturduğu
toprak, vatan -2-
y. 028b/09
y.+ unlarĝa 024a/15
yutur -: (T.) yıkamak, temizlemek -2-
y.- up 038b/03
y.- ur 069b/04
yügür -: (T.) koşmak -2-
y.- üp 051a/10

y.- üp berdiler 005a/10
yügürüş -: (T.) koşturmak -1-
y.- üp 021b/03
yür -: (T.) yürümek -17-
y.- di 057a/11, 060b/15
y.- diler 026a/14, 060a/14, 064b/14
y.- gende 068a/08
y.- key êrdük 025b/02
y.- sek 065b/11
y.- üp 008a/11, 027b/06, 047b/01,
063a/06, 065a/13
y.- üp êrdiler êrse 060b/10
y.- üp êrdiler 054a/09
y.- ür êrdilerinî 042a/07
y.- ürsizler 014a/01
yürek: (T.) İnsanın bütün duygularının
kaynağı ve mânevî varlığının merkezi,
gönül -2-
y.+ din 068a/02
y.+ leri 021b/03
yürü -: (T.) yürümek -11-
y.- di 002a/12, 017a/14, 065a/08
y.- di êrse 055a/05
y.- diler 006a/05, 026b/02, 026b/07
y.- mek kerek 006a/04
y.- seņ 036a/04
y.- ydür 063b/09
yüz: (T.) 1. Yüz sayısı -12-
y. 039a/02, 053b/10, 071a/01
2. Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun,
yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı,
surat, çehre
y. 039a/14
y.+ i 067b/08

y.+ ini 020b/02, 066b/13
y.+ lerini 026a/04, 042a/10,
048a/11, 065b/03
yüz kırk dört: (T.) yüz kırk dört sayısı
-1-
y. 056b/01
yüz kırk yette miņ: (T.) yüz kırk yedi bin
sayısı -1-
y. 055a/14
yüz miņ: (T.) yüz bin sayısı -5-
y. 024a/06, 047b/07, 051a/13,
052b/04, 052b/13
yüz on yette: (T.) yüz on yedi sayısı -2-
y. 027b/08, 028a/11
yüz on yette miņ: (T.) yüz on yedi bin sayısı
-1-
y. 026b/01
yüz yetmiş: (T.) yüz yetmiş sayısı -2-
y. 035a/04, 064a/06
yüz yigirmi: (T.) yüz yirmi sayısı -1-
y. 002b/08
yüz yigirmi miņ: (T.) yüz yirmi bin sayısı
-1-
y. 006a/10

-Z- (Z, Z̄, Ž, Ż)

zāde: (Far.) Kelimelerin sonuna gelerek
birleşik isim kurar ve saygınlık ifade eder.
-3-
z. 032b/15, 035b/04
z.+ ler 052a/10

zâc f: (Ar.) İrâde zayıflığı, dayanamama
-1-
z. 038b/13

zafer: (Ar.) Savaşta kazanılan gâlibiyet
-1-
z. 004b/01

zâhir: (Ar.) Meydanda olan, görünen, açık
ve belli olan -11-
z. 021a/03, 069a/13
z. boladur 063a/05
z. boldı 030a/13, 049a/10, 049b/11,
050a/09, 050b/09, 052a/01
z. bolupdur 041a/04-05
z. kılıp 048b/10

zâhiren: (Ar.) Görünüşte, görünüşe göre -2-
z. 038b/04, 039a/11

zaḥm-dâr: (Far.) yaralı -1-
z. 008b/15

zâc if: (Ar.) Güçsüz kuvvetsiz. -2-
z. 025b/13, 057b/14
z.+ emiz 029a/09

zâc iflik: (Ar.+T.) güçsüzlük -1-
z.+ lerini 014b/04

zâkir: (Ar.) -1-
z. 070b/09

zamân: (Ar.) Olmuş ve olacak hâdiselerin
birbiri ardınca cereyan edişinin
düşüncemizde meydana getirdiği başı ve
sonu belli olmayan soyut kavram, vakit
-31-
z. 002b/01, 009b/05, 022b/07,
022b/09, 026a/06, 028a/10, 028a/15,
029b/04, 029b/06, 029b/14, 035a/10,
043a/04, 045b/11, 046a/15, 048a/13,

055a/09, 056a/02, 058a/03, 059a/02,
059b/08, 060a/09, 060b/08, 061a/12,
062b/09, 064b/09, 065a/05, 065b/15,
066b/01, 074b/12
z.+ ı 041a/01
z.+ ıñ 007b/06

zâmîr: (Ar.) İç, derun -1-
z.+ ler 043a/01

zarar: (Ar.) Bir kimse veya şeyin sebep
olduğu kayıp, kötü sonuç, ziyan -2-
z. 039b/08, 046b/02

zARB: (Ar.) darb -1-
z. kılgay 070b/06

zârî: (Far.) Ağlama, inleme. -2-
z. kılıp 017b/06
z. kıllur êrdiler 017a/08-09

zâr zâr: (Far.) ağlaya ağlaya -2-
z. 025b/02, 065b/03

zât: (Ar.) Sâhip, mâlik. -2-
z.+ ı 068a/02
z.-1 şerîf 008a/08

zeberdest: (Far.) eli üstün -1-
z. boldılar 048a/15

zebiḥ: (Ar.) Kurban edilmiş veya edilecek
hayvan. -1-
z.+ ler 072a/05

zekât: (Ar.) İslâm dîninin beş şartından biri
olarak, sâhip olunan ve belli bir miktârı
aşan mal ve paranın yoksullara dağıtılması
gereken kırkta biri ve bunun yoksullara
dağıtılması işi -2-
z. 021a/05, 030a/06

zekavet: (Ar.) Çabuk anlama ve kavrama
yeteneği, zekâ -1-

z. 067a/07
zelzele: (Ar.) Deprem, yer sarsıntısı -1-
z. 055b/05
zemîn: (Far.) Taban, döşeme, toprak sathı
-6-
z. 045b/02, 065a/07
z.+ ge 066a/15
z. kıldılar 063a/04
z.+ ni 062a/10
z.+ niñ 030b/05-06
zengar: (Far.) bakır pası nevinden göztaşı
-2-
z. 056a/01
z.-i mā^c şiyet 040b/08
zer: (Far.) Altın -1-
z. 040b/05
zerre: (Ar.) Çok küçük parçacık -3-
z. 011a/01, 027a/06, 038b/10
zeyl: (Ar.) yazı -1-
z. 070b/04
zeze: (Ar.) çaldı aleti
zıkr: (Ar.) anma, anılma -5-
z. 070b/10
z.+ din 070a/15
z. kılnur 026a/15
z.+ niñ 070b/07
z.-i tamām 038a/07
zindān: (Far.) İçine tutukluların,
hükümlülerin konulduğu kapalı yer -3-
z.+ dın 037a/10
z.+ ğa 037a/09
z.+ niñ 037a/09
ziyāde: (Ar.) çok fazla -9-

z. 013b/11, 024b/10, 031a/15,
034b/05, 048a/08
z. boldı 033a/04, 033a/06, 033a/09
z. kılgıl 012b/03
ziyāret: (Ar.) Bir kimseyi veya bir yeri
görmeye gitme -5-
z. kılgalı 007b/15
z. kılp 047a/09, 067a/14, 067b/03
z. kılsa 044a/06
zulemāt: (Ar.) Karanlıklar, zulmetler-1-
z. 003b/07
zülfiķār: (Ar.) Hz. ‘alī’nin ucu çatallı, ortası
yivli olan çok meşhur kılıcı -1-
z.+ larınıñ 039b/06-07
zürriyāt: (Ar.) Nesil, soy sop -2-
z. 034b/13
z.+ leri 037b/10

4.2 Özel İsimler Dizini

-A- (a, ā, ʿā)

ʿābdulkerīm ḥān: Yarkend Hanlığı'nı 1559'den 1591'e kadar yöneten bir handır.

-1-

ʿā. 072b/02

ʿābdur reşid ḥān: Kaşgar Hanlığı'nı 1565'e kadar yöneten bir handır. -1-

ʿā. 072b/10

ādem ü ḥavvā: İslam dinine göre yaratılan ilk insanlar. Adem ve Havva. -1-

ā. 009a/06

aķbaş ḥān: Hīve Hanlığında hüküm süren Muhammed Emin Han'ın kardeşidir. Hanlık yıkıldıktan sonra Yarkend'e gelerek hanlığı tekrar kurduğunu ilan etmiştir. -1-

a. 072b/12

amġar berudī: Kişi adı. -1-

a. 003a/06

andıcān: Özbekistan'da bulunan bir dağ -3-

a. 047b/01, 048b/02, 049a/03

antākī-yi mevzi'ī: Antakya -1-

a.+ ġa 041b/06

-B-

baltustān: Keşmir bölgesinin kuzeyinde ve bugünkü Pakistan sınırları içerisinde bulunan bölge. -1-

b.+ nı 039a/14

baṭṭāl ġāzi: Battal Gazi veya Seyyid Battal Gazi, hakkında çeşitli inanışlar bırakmış bir liderdir -1-

b. 041a/12

behraķī: Kişi adı -1-

b. 026a/01

behrām: 1117-1157 yılları arasında hüküm süren Gazne Devleti sultanı. -1-

b. 002a/12

behrām-ı sebīr kūh: Mekke'de bulunan dağın Behramı. -1-

b. 002a/06

behrām şāh: 1117-1157 yılları arasında hüküm süren Gazne Devleti sultanı. -1-

b.+ nı 001b/02-03

buḥārā: Orta Asya'nın en eski yerleşim bölgelerinden olan ve günümüzde Özbekistan sınırları içinde bulunan tarihi şehir. -1-

b. 027a/01

burġī: Mısır'da Memlük Devleti'nde 1382-1517 döneminde hüküm süren yani en uzun süre hükmeden Memlük hanedanı. -1-

b.+ lar 063a/10

-C-

cevāris: Kişi adı -1-

c.+ nin 074b/09-10

-Ç-

çin: Çin ülkesi-7-

ç. 006b/14, 008a/01, 015b/15,
019b/08, 039a/14, 043b/01

ç.+ den 013b/15

çoğkı reşid: Nükte Reşit adında ikiz kardeşi
olan vezirlik görevinde bulunan kimse.

-13-

ç. 030b/10, 033a/03, 034b/06,
034b/12, 035a/08, 035a/10, 037a/07,
054a/10, 054b/05, 054b/14-15, 055a/03-04,
055b/10, 057a/04, 057a/10, 057b/07,
060a/09, 060b/03

ç.+ ğa 035a/10

-D-

danyāl hocā: Yarkend Karatağlıkların lideri.

-1-

d.+ m 071a/05

devlet-i yezīd mervān: Emevilerin dördüncü
h' alifesi Yezid'in devleti. -1-

d. 006a/11

devr-i kâzım: İsnâaşeriyye'nin yedinci
imāmı. -1-

d. 007b/02

dube: Günümüz Irak'ın Kuzey'inde yer ala
bölge -1-

d. 073b/14

-E-

ebūbekir mirzā: Timurlular devletinin
kurucu Timur'un oğlu Mirza Miranşah'ın iki
oğlundan biri -1-

e. 074b/11, 074b/14, 075a/06

ebū'l-fatih hāce: Kişi adı -1-

e.+ mdin 073a/08

ebū müsellim: Abbâsî ihtilâlinin önde gelen
şahsiyetlerinden. -2-

e.+ ğa 002a/03

e.+ ge 002b/13

ebū turābi: Kişi adı. -1-

e.+ ler 008b/02

elif hatun: Tokkuz Hakan'ın kızı -1-

e. 005b/09

emīr ebū müsellim: Abbâsî ihtilâlinin önde
gelen şahsiyetlerinden. -3-

e. 001b/12

e.- ge 005b/10

e.+ ni 001b/15

emīrū'l-müminīn 'alī emīr: Hz. 'alī -1-

e. 011a/02

-F-

fātuma: Hz. Muhammed'in kızı ve Hz.
'alī'nin eşidir. -2-

f. 015b/04

f.+ nı 016a/14

ferzend-i sultān ahmed hān: Günümüzde bir
kısmı İran, bir kısmı Afganistan sınırları
içinde kalan tarihi bölge olan Sīstan'ın
liderinin oğlu. -1-

f. 074a/03

-H- (h, ħ, ḥ)

ḥāce aḥmed oṣī: Kişi adı -1-

ḥ. 049a/12-13

ḥāce aḥrār: 1404'de Taşkent'in Bağistan köyünde doğmuş Nakşibendî şeyhidir.

-1-

e.+ ġa 074b/15

ḥāce ʿābdel-ġaffūr baġdādī: Kişi adı -1-

ḥ. 051a/03

ḥāce abdül-kerīm baġdādī: Kişi adı -1-

ḥ. 051a/01

ḥāce abdülraḥīm baġdādī: Kişi adı -1-

ḥ. 051a/01-02

ḥāce ʿaziz oṣī: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

ḥ. 049a/13

ḥāce davud kāsānī: Abdürrezzāk Kaşani'nin öğrencisi. -1-

ḥ. 049b/13-14

ḥāce ebū el-manşūr baġdādī: Meşhur Eş'arî kelâmcısı, Şâfiî fakihî ve matematik bilgini.

-1-

ḥ. 051a/02-03

ḥāce ḥasan kāsānī: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

ḥ. 049b/14

ḥāce ismā'il kāsānī: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

ḥ. 049b/13

ḥāce ḫulī mirzā: Kişi adı -1-

ḥ. 074b/10

ḥāce muḥammed faḥrüddīn: Nakşibendiyye tarikatının kurucusu Bahâeddin Nakşibend'in önde gelen h' alifelerinden biri.

ḥ. 074a/01-02

ḥāce muḥayyī baġdādī: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

ḥ. 051a/01

ḥāce se' id oṣī: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

ḥ. 049a/12

ḥāce selman kāsānī: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

ḥ.+ ler 049b/14

ḥāce-i ʿārif rivġerī: Hâceġān tarikatının kurucusu kabul edilen Abdülhâliġ-ı Gucdüvānī'nin dört büyük öğrencisinden biridir. -1-

ḥ. 038a/13-14

ḥāce-i ḫızır-ı aleyhisellām: Hz. Mûsâ döneminde yaşayan, kendisine ilâhî bilgi ve hikmet öğretilen kişi. -1-

ḥ. 022b/13

ḥocām ḥāce-yi ʿübeydullah ḥocām ibn ḥāce-yi şadi ibn ḥāce-yi işḫāk ibn maḥdüm ā' zim aḥmed ḥāce ki ibn seyid celâleddin ibn seyid burhāneddin ibn seyid ḥāce ibn seyid burhāneddin ḫılıġ ibn seyid kemâleddin ibn

seyid celâleddin ibn şâh hasan ibn şâh
hüseyn ibn seyid muhammed ibn seyid
ahmed ibn 'übeydullah ibn 'abdullah efzal
ibn 'abdullah â' rec ibn seyit tâlib ibn imâm
'âli mûsa rızâ ibn imâm mûsa kâzım ibn
imâm câ' ferî şâdıķ ibn imâm muhammed
bâķır ibn imâm zeyne'l'âbidîn ibn imâm
hüseyn ibn 'âli el-murtażâ kerimullah
vecihi ve ibn fâţıma-ı ez-zehrâ ibn hâzret-i
muhammed muştafâ: Kişi adı. -1-

h.+ m 071a/05-15

hâce abdül'âziz baġdâdî: Yusuf Kadir Han
Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen
yönetici ve bilgini. -1-

h. 051a/02

hadiçe sultân beg: Sultân Sâid Hân'ın
annesi. -1-

h.+ im 074b/05

hâķan-ı çin: Çin'in hükümdarı. -1-

h. 002b/10

hâķim-i melik-i muzaffer ibn tokķuz hâķan:
Çin ve Çin ülkesinin güneyinin hükümdarı.
-1-

h.+ durlar 008a/06-07

hân hâcem pâdişâh: Beş yıl hüküm sürmüş
yönetici. -1-

h. 073a/01

hârezmî: Kişi adı. -2-

h. 026b/15

h.+ ler 056a/11

hâzret-i imâm hâşım: Kişi adı -1-

h.+ niġ 016b/15

hâzret-i adem ebû'l-beşir: İlk yaratılan insan
Hz. Adem peygamber. -1-

h.+ ni 068b/08

hâzret-i âdem peygamber: İlk yaratılan insan
Hz. Adem peygamber. -1-

h.+ ni 068a/05

hâzret-i ahmed: Son peygamber Hz.
Muhammed. -1-

h.+ dür 009a/08

hâzret-i 'alî: İlk müslümanlardan, Hz.
Peygamber'in damadı ve Hulefâ-yi
Râşidîn'in dördüncüsü. -5-

h. 015b/06, 015b/09, 015b/11,
016a/08

h.+ niġ 021b/01-02

hâzret-i 'alî ibn ebî tâlib ibn hâzret-i
'abdurrahman ibn hâzret-i 'ömer ibn hâzret-
i 'abdullah ibn hâzret-i 'abbâs: Kişi adı. -1-

h. 010b/02-04

hâzret-i 'alî keremu'l-lah: İlk
müslümanlardan, Hz. Peygamber'in damadı
ve Hulefâ-yi Râşidîn'in dördüncüsü. -3-

h. 015b/03, 015b/07, 021a/13

hâzret-i büzürk-vâr: Kişi adı. -8-

h. 041a/14, 043b/01, 043b/07,
044a/07, 043b/14

h+ lar 039a/12, 043b/12

h.+ larġa 040a/12-13

hâzret-i cercîs: Müslümanların "Hazret-i
Cercîs", "Cercîs Peygamber" veya "Cercîs
Aleyhisselam" adıyla benimsedikleri Saint
Georges, Hristiyanlıkta Hz. İsa'dan sonra
gelen ve onun dininin hükümlerini devam
ettiren bir azizdir. -1-

h. 011a/14

hazret-i düvâzdeh imâm: İslam dininin Şîi mezheplerinden biri olan İmamiye-i İsnâ'aşer'iyye on ikicilik itikadındaki imâm silsilesine verilen addır. -1-

h.+ larnıñ 037b/11

hazret-i ebû bekir-i şadıq: İlk müslümanlardan, Hulefâ-yi Râşidîn'in birincisi.1-

h. 016a/01

hazret-i ebû el-muzaffer hârezmî: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

h. 050a/10

hazret-i emîr ebû müsellim: Abbâsî ihtilâlinin önde gelen şahsiyetlerinden.

-1-

h. 002a/08-09

hazret-ıeyşân mîr gıyâseddin: 1462 yılında İran'ın Şiraz şehrinde doğan İranlı ilim ve fikir adamı. -1-

h. 069a/04-05

hazret-i fâtıma: Hz. Peygamber'in soyunu devam ettiren kızı ve Hz. 'alî'nin eşi. -4-

h. 015b/09, 016a/08, 0165/11, 016a/13

h.+ ge 016a/15

hazret-i fâtıma'üz-zehrâ: Hz. Peygamber'in soyunu devam ettiren kızı ve Hz. 'alî'nin eşi

-3-

h. 037b/10

h.+ ga 015b/08

h.+ nıñ 016a-016b/15-01

hazret-i hâce: Kişi adı -3-

h. 038a/09, 074a/09-08

h.+ din 074a/09

hazret-i hâce ahrâr: Taşkent'in Bağıştan köyünde doğdu. Nakşibendî şeyhi. -1-

h. 074b-075a/16-01

hazret-i hâce ahrâr velî: Taşkent'in Bağıştan köyünde doğdu. Nakşibendî şeyhi. -1-

h.+ niñ 074b/12

hazret-i hâce-i 'arif rivgerî: Buhâra'nın kuzeyinde ve Gucdüvân'a takriben 7 km mesafedeki Rîvger köyünde doğmuş bir Nakşibendî şeyhi.

h. 038a/13-14

hazret-i hâce büzürk-vâr: Kişi adı -1-

h.+ dın 074a/14

hazret-i hâce-i hıdır'âlehü'l-selâm: Hz. Mûsâ döneminde yaşayan, kendisine ilâhî bilgi ve hikmet öğretilen kişi -1-

h 073a/12-13

hazret-i hâcem pâdişâh: Altmış yıl hüküm sürmüş yönetici. -1-

h. 072b/13-14

hazret-i hâce muhammed fahrüddîn hocâ: Kişi adı. -1-

h.+ m111 074a/15-16

hazret-i hâce-i ebü'l-kâsım gürgâni: Tasavvuf ve ilim adamı. -1-

h. 038a/12

hazret-i hâce-i ebü'l-âsan hırkanî: Tasavvuf ve ilim adamı. -1-

h. 038a/12

hazret-i hâce-i yâ'küp hocâm ibn hazret-i hâce-i cihân hocâm danyâl: Kişi adı. -1-

h.+ m 071a/04-05

hazret-i hâce-i sultân veys-i karan: Yemenli bir müslümandır. Hz. Muhammed zamanında yaşamış fakat annesine verdiği sözden dolayı onu görememiştir.

h. 038a/11

hazret-i hasan: Hz. 'alî'nin oğlu ve Hz. Muhammed'in torunudur. -1-

h.+ nıñ 026b/02

hazret-i imâm zahüriddin: İmam İftah'ın dört oğlundan biri. -1-

h. 025b/11

hazret-i hıızır: Hz. Mûsâ döneminde yaşayan, kendisine ilâhî bilgi ve hikmet öğretilen kişi -2-

h.+ ı 022b/10

h. baba 066a/14

hazret-i hocâ 'abdullah alîm: Mutasavvıf şair ve 'alîm. Herat'ın eski kalesi Kuhendiz'de doğup yaşamıştır. -1-

h.+ nıñ 064a/02

hazret-i hoca muhammed şerîf pir: Hicri takvime göre dokuz yüz yetmiş üç yılında doğmuş din adamı ve 'alîm. -1-

h.+ im 072a/07-08

hazret-i imâm ahmed: Hanbelî mezhebinin imâmı, muhaddis, fakih. -1-

h. 010a/05, 020b/07-08, 033a/10-11

hazret-i imâm 'alî aşgar: Hz. Hüseyin'in oğlu ve Kerbela'da şehit olanların en küçüğü. -3-

h. 010a/07-08, 020b/14, 035a/03

hazret-i imâm 'alî ekber: Hz. Hüseyin'in en büyük oğludur. Kerbela'da şehit olmuştur.

-1-

h. 010a/07, 033a/07

hazret-i imâm 'alî enver: Hz. Hüseyin'in büyük oğlu. -1-

h. 010a/06-07, 020b/13

hazret-i imâm 'alî mûsa rıza: İsnâaşeriyye'ye göre on iki imâmın sekizincisi. -1-

h.+ nıñ 037b/12

hazret-i imâm 'aşım: Kûfe'de doğup hayatını burada geçirmiştir. Yedi kıraat imâmından biridir. -2-

h. 003b/13, 004b/01

h.+ nı 005a/14

hazret-i imâm behrâm: Kişi adı -1-

h.+ nıñ 002a/10-11

hazret-i imâm ca'fer-i şâdık: İsnâaşeriyye'nin altıncı, İsmâiliyye'nin beşinci imamı, Caferî fikhının kurucusu. -8-

h. 001b/05, 001b/09, 005a/11-12, 006a/08, 007a/04, 007b/13-14, 008a/08

h.+ nı 006a-006b/15-01

hazret-i imâm ca'fer-i tayrân: Sahabedir ve Kaşkar'ın fethinde bulunmuştur. -4-

h. 062a/05, 062a/13

h.+ nıñ 062a/03-04

h. pâdişâhımınñ 062a/02

hazret-i imâm hâce müslahiddin gâzi: Kişi adı -1-

h. 041a/13

hazret-i imâm hasan: Hz. 'alî'nin oğlu ve Hz. Muhammed'in torunudur. -8-

h. 011a/06-07, 011b/01, 037b/14-15, 015b/05, 016a/03, 016a/09, 016b/03

h.+ nıñ 015a/07-08
hazret-i imām haşim: Kişi adı-1-
h. 003b/04
hazret-i imām hüseyin: Hz. ‘alî'nin oğlu ve
Hz. Muhammed'in torunudur. -7-
h. 011a/07, 011b/01, 016a/03,
016a/09, 016b/03, 018a/08-09, 037b/15
h.+ ni 015b/05
h.+ nıñ 008b/06-07, 015a/03-04
hazret-i imām-ı ‘āzam: Hanefî mezhebinin
imamı. -1-
h. 019a/01
hazret-i imām-ı şaffî: Şâfiî mezhebinin
imamı. -1-
h. 019a/02
hazret-i imām ibrahim: Abbâsî ihtilâlinin
hazırlayıcılarından. -8-
h. 026a/03, 026b/03, 0035a/12-13,
35b/01, 036b/15, 037a/02, 037a/06
h.+ din 035b/09
hazret-i imām eftâh: Hz. Cafer-i Sadık'ın
oğlu. -6-
h. 010a/06, 020b/09-10, 034a/10-
11, 034a/12
h.+ nıñ 025b/06 -07, 025b/08
hazret-i imām kâsım: Hz. Hasan'ın
oğullarından biri, Kerbela'da şehit
düşmüştür. -17-
h. 017a/01, 017a/10, 017b/02, 017b-
018a/15-01, 018a-018b/15-01, 019a/04,
019a/08, 019a/15, 019a/15-16, 020a/05,
021a/06, 022a/06, 022b/01, 022b/07-08,
045a/05
h.+ ğa 018b/07, 019a/02-03

h.+ nıñ 017a/11
hazret-i imām kavamüddin: Hz. Eftah'ın
dört oğlundan biri. -4-
h. 025b/11, 045a/03
h.+ türürler 055a/13
h.+ dürler 052a/04
hazret-i imām: Kişi adı. -3-
h.+ lar 027b/14-15, 029a/05,
059b/12
hazret-i imām mehdî aḫirü'z-zamân: On iki
imamların on birincisidir. -1-
h. 061b/09, 061b/12-13
h.+ nıñ 061b/07-08
hazret-i imām mû‘ayyenddin: Kişi adı.
-1-
h. 041a/08
hazret-i imām muḫammed: Kişi adı. -2-
h. 022b/14, 026a/03, 026b/03,
032b/01, 036b-037a/15-01
h.+ ni 032b/06
hazret-i imām muḫammed bâkır:
İsnâaşeriyye'nin beşinci ve İsmâiliyye'nin
dördüncü imamı. -1-
h.+ mı 001b/01
hazret-i imām muḫammed ibn ismâ‘îl:
İsmâilîler'in yedinci imamı. -1-
h. 035a-035b/15-01
hazret-i imām muḫammed şâkir pâdişâh:
Kişi adı. -1-
h.+ ım 054a/08, 054a/12
hazret-i imām mu‘inüddin: Hz. Eftah'ın dört
oğullarından biri. -3-
h. 025b/10, 045a/03-04, 055a/12

hazret-i imām mūsa kāzım: On iki imamdan yedincisidir. -1-

h. 008b/10

h.+ nıñ 007a/11-12

hazret-i imām nāşırüddin: Hz. Eftah'ın dört oğlundan biri. -4-

h. 025b/10, 037a/12, 045a/02-03, 045b/08, 055a/11

hazret-i imām nureddin: Hz. Eftah'ın dört oğlundan biri. -4-

h. 037a/04, 037a/05, 037a/10, 037a/14

hazret-i imām reşidüddin: İlhanlı devlet adamı, tabip, âlim ve tarihçi. -1-

h. 041a/09-10

hazret-i imām saddedin: Kişi adı -1-

h. 041a/09

hazret-i imām şālih: Kişi adı -1-

h. 041a/12-13

hazret-i imām sultān ‘alī ata: Hz. imam ‘alī Musa Rıza'nın oğlu. -1-

h. 037b/13-14

hazret-i imām şākir pādişāh: Kişi adı.

-1-

h.+ ımnı 054b/08

hazret-i imām şehīd aladdin: Kişi adı.

-1-

h. 041a/09

hazret-i imām zahirüddin ibn hazret-i imām eftāh ibn hazret-i imām kāsım ibn hazret-i imām hasan ‘āskerī ibn hazret-i imām muḥammed taqı ibn hazret-i imām muḥammed taqı ibn hazret-i imām ‘alī mūsa

rızā ibn hazret-i imām mūsa kāzım ibn hazret-i imām ca‘fer-i şādık ibn hazret-i imām muḥammed bākır ibn hazret-i imām zeyne'l‘ābidīn ibn hazret-i imām hüseyin şehīdān: Kişi adı. -1-

h. 045a/04-10

hazret-i imām zebih: Kişi adı -1-

h.+ lerniñ 067a/07-08

hazret-i imām zeyne'l‘ābidī‘n: İsnāaşeriyye'nin dördüncü ve İsmāiliyye'nin üçüncü imamı kabul edilir. -3-

h. 010a/05-06, 020b/08-09, 032b/08

hazret-i kāsım: Hz. Hasan'ın oğullarından biri, Kerbela'da şehit düşmüştür. -1-

h. 018a/02

hazret-i mevlāna: Mevlevî tarikatının kurucusu, büyük Türk mutasavvıf ve şairi. -4-

h.+ dın 074a/01, 074a/06, 074a/08, 074a/11

hazret-i muḥammed fahrüddin: Kişi adı. -1-

h. 073b/05

hazret-i muḥammed fahrüddin hocā: Kişi adı. -1-

h.+ nıñ 073a/06

hazret-i muḥammed hān: On sekiz yıl hüküm sürmüş yönetici. -1-

h. 072b/03

hazret-i muḥammed muştafa: Son peygamber Hz. Muhammed. -6-

h. 028a/08, 028b/03, 031a/01, 031a/04, 037b/09, 068b/10

hazret-i muhammed resulu'llah: Son peygamber Hz. Muhammed. -6-

h. 068b/09

h.+ nıñ 024b/06, 028b/05, 029a/14-15, 068a/04, 068b/01-02

hazret-i muhammed şakir padişah: Kişi adı.

-1-

h.+ ımnı1111 054a/14

hazret-i peygamber: Hz. Muhammed.

-1-

h.+ ni 033a/13

hazret-i ravza-yı mübarek: Müslümanlar için kutsal yer olarak sayılan Kabe. -1-

h.+ ni 018a/03

hazret-i resul: Hz. Muhammed. -2-

h. 015b/11

h.-1 ahirü'z-zamān 009b-010a/15-01

hazret-i resulu'l-lah: Hz. Muhammed.

-1-

h.+ nı 026a/13-14

hazret-i resulu's-şakaleyn: Hz. Muhammed'in sakalı. -1-

h. 038a/05

hazret-i alıshābe-i tābī'in: Hz. Muhammed'i görmüş olanları gören ve onlardan hadis dinleyenler, peygamberden sonra gelen ikinci nesil -1-

h.+ dürler 041a/10

hazret-i sultān: Yusuf Kadir Han Gazi'nin yanındaki yönetici. -1-

h. 051b/04

hazret-i sultān ahmed hān: Yarkend'de tahta oturmuş yönetici. Sultan Said Han'ın babası. -2-

h. 074a/17, 075a/04

hazret-i sultān 'alī ata: Kişi adı. -1-

h.+ nıñ 041a/04

hazret-i sultān hāce hasan bağdādī: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen matematikçi, astronom ve münecim. -1-

h. 050b/14

hazret-i sultān sā' düddin bağdādī: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

h. 050b/11

hazret-i sultān saltūq buğrā hān gāzi: Karahanlı Devleti'nin ilk müslüman Türk hükümdarı. -1-

h. 072a/01

hazret-i sultān sencer-i kāsānī: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

h. 049b/12-13

hazret-i sultān seyid hān: Yirmi dört yıl hüküm süren yönetici. -1-

h. 072a/14

hazret-i sultān şāh ata: Sultan 'alī Ata'nın kardeşi. -1-

h. 041a/06-07

hazret-i sultān şāh kāsım oşī: Yusuf Kadir Han Gazi'nin kardeşi. -8-

h. 048b/06, 049a/02, 059b/06

h.+ ğa 056a/08

h.+ nı 059a/13-14, 060b/10-11, 062b/10, 062b-063a/15-01

hazret-i sultān şemseddin bağdādî: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

h. 050b/13

hazret-i sultān şeyh celāleddin bağdādî: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini.

-2-

h. 050b/10-11, 051a/11, 051a/14

hazret-i sultān ziyā'üddin bağdādî: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

h. 050b/12

hazret-i şāh-ı merdān-ı murtaza 'alî: Hz. 'alî

-1-

h. 010b/10-11

h.+ niñ 037b/10

hazret-i şāh kāsım oşî: Yusuf Kadir Han Gazi'nin kardeşi. -1-

h. 060b/12

hazret-i şāh merdān ibn ebü tālīb esedullah el-gālīb: Hz. 'alî. -1-

h. 039b/04-05

hazret-i şeyh celāleddin: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -3-

h.+ ni 064b/12

h. bağdādî 064b/05, 064b/10

hazret-i şeyh celāleddin ketekî: Kişi adı. -1-

h. 073a/04

hazret-i yaḥyā: Kur'an'da adı geçen, İsrâiloğulları'na gönderilen bir peygamber.

-1-

h. 011a/14

hazret-i yusuf kâdir ḥān gâzi: Karahanlı Devleti'nde 1026 yılında tahta geçen hükümdarı. -28-

h. 045a-045b/15-01, 045b/12-13, 045b/15, 046a/02-03, 048a-048b/15-01, 048b/05, 049a/06, 049b/01-02, 049b/04-05, 049b/07-08, 050a/04, 050b/03-04, 051a/08, 051a/12-13, 051b/02, 051b/06, 052a/11-12, 052b/06-07, 053a/06, 067a/12-13

h.+ ga 045b/09, 046a/15, 047a/03-04, 048b/11-12, 049a/04-05, 066a/09, 066a-066b/15-01

h.+ ni 053b/04-05

hazret-i zekeriya: Kur'an'da adı geçen ve İsrâiloğulları'na gönderilen bir peygamber.

-1-

h. 011a/13-14

ḥıṭay: Kuzey Çin'e verilen addır. -1-

h. 073a/11

ḥızır baba: Hz. Mûsâ döneminde yaşayan, kendisine ilâhî bilgi ve hikmet öğretilen kişi. -1-

h. êrdi 066a/02

ḥızrî baba: Hz. Mûsâ döneminde yaşayan, kendisine ilâhî bilgi ve hikmet öğretilen kişi. -3-

h. 066a/04, 066a/05, 067a/03

ḥorāsān: İran'ın kuzeydoğu ve doğusunda yer alan bölgeye verilen addır. -5-

h. 002a/01, 002a/11, 002a/14, 025a/02

h.+ dın 023a/10, 039a/13

h.+ ı 003b/15

hoten: Doğu Türkistan'ın güneyinde tarihî bir şehir ve bölge. -7-

h. 035a/14, 041b/10, 054b/09

h.+ de 057a/03, 066a/03

h.+ dedür111 009b/03

h.+ deki 072a/05

hüseyin: Hz. 'alî'nin oğlu, Hz. Hüseyin.

-1-

h. 009a/01

-İ-

ibn 'übeydullah: Cennetle müjdelenen on sahabeden biri. -1-

i. 071a/11

imām 'aşım ibn imām muḥammed ḥanīfe

ibn şāh-ı merdān: Kişi adı. -1-

i. 004a/04

imām ca'fer-i şādık: İsnâaşeriyye'nin altıncı, İsmâiliyye'nin beşinci imamı, Ca'ferî fikhının kurucusu. -2-

i. 002a/13, 002b/11, 003a/03

imām ḥasan: Hz. 'alî'nin oğlu, Hz. Hasan. -1-

i. 015a/15

imām ḥāşim: Hz. 'alî'nin oğullarından Muhammed b. Hanefiyye'nin büyük oğlu ve kendi devrinde Keysâniyye Şiâsı'na bağlı grupların imamı. -1-

i. 001b/06

imām-ı 'āzam: İslam dinin dört büyük fıkıh mezhebinden Hanefî mezhebinin kurucusu.

-1-

i.+ niç 019a/06

imām ibrahim: Abbâsî ihtilâlinin hazırlayıcılarından. -3-

i. 035b/10, 036b/10

imām efaḥ: Hz. Cafer-i Sadık'ın oğlu.

-2-

i. 020a/01, 020b/12

imām kâsım: Hz. Hasan'ın oğullarından biri, Kerbela'da şehit düşmüştür. -5-

i. 018a/05, 018a/13, 019b/03, 022a/07

i.+ ğa 020a/08

imām mâlik: Mâlikî mezhebinin imamı, büyük müctehid ve muhaddis. -1-

i. 001b/06-07

imām muḥammed şādık kirmānî: İsmâilî koluna bağlı din adamı. -1-

i. 072a/09-10

imām mûsa kâzım: İsnâaşeriyye'nin yedinci imamı. -1-

i. 007b/05-06

i.+ ğa 008a/15

imām sultân şāh ata: İmam Musa Rıza'nın oğlu. -1-

i. 037b/14

imām sultân zafereddin ata: İmam M'âlik sultanlarından biri. -1-

i. 001b/07-08

isfahân: Merkezî İran platosunu sulayan Zâyenderûd nehrinin sol sahilinde ve Yahüdiye'ye yaklaşık 2 mil mesafedeki eski Gaba şehrinin yerinde kurulmuştur. -1-

i.+ ğa 026b/13

islâm ḥân: Kişi adı. -3-

i. 030a/03, 030a/04, 030a/13

ismā' il hān: On bir yıl üç ay hüküm sürmüş yönetici. -1-

i. 072b/09

ismā' il zebīh'ullah: Arabistan'da Cürhüm kabilesine gönderilen peygamber. İbrâhim aleyhisselâmın büyük oğlu ve Hz. Muhammed'in dedelerinden. -1-

i. 011a/13

-K- (k, k)

qara hıyay: Tarih sahnesine ilk defa 4. yüzyılda çıkan ve Orhun kitabelerinde “doğudaki Türk düşmanı kavim” şeklinde tanımlanan Moğol asıllı Hıyaylar'ın anavatanları Mançurya'nın güneyidir. -1-

k.+ dın 043b/06

qara tigin: Tarihi şehir. -5-

k. 027a/03, 027a/05, 027a/06, 027b/05

k.+ de 027b/04

kaşkar: Batısında Kaşgar Kuna Şehir İlçesi, kuzeyinde Atuş İlçesi, doğusunda Feyzivat İlçesi ve güneyinde Yengisar İlçesi ile sınırdır. Taklamaka Çölünün batısında Tanrı Dağları'nın eteklerinde yer alır. -32-

k. 027a/11, 028b/01, 030a/09, 030b/05, 045b/02, 045b/14, 046a/09, 046a/11, 046b/07, 047a/13, 050b/06, 051b/07, 052a/13, 052b/11, 053a/02, 053b/04

k.+ da 030a/12

k.+ ğa 027a/07, 027b/05, 027b/07, 030a/11, 067a/09

k.+ ı 062a/10, 066a/15

k.+ nıñ 067a/06

k.-ı zemīn 046a/04-05

k.-ı zemīndin 047a/03

k.-ı zemīnga 046b/03-04

k.-ı zemīnge 045b/13

k.-ı zemīnni 055a/15

k.-ı zemīnniñ 054a/02, 073b/01

keşmir: Hindistan, Pakistan ve Çin'in sınırlarının kesiştiği noktada yer alan bir dağlık bölgedir. -1-

k.+ ni 039a/13

qılıç burhān ata: İmam M' alik sultanlarından biri. -1-

q. 001b/07

qızıl arslan: Selçuklu İmparatorluğu'nun Kıpçak bir kölesi olan ve İldeniz Atabeyliğini kuran Şemseddin İldeniz'in oğludur. -1-

q.+ ğa 002b/10

qıtus-ı mağribi: Kişi adı. -7-

q. 058a/03, 058a/09, 058b/02-03, 058b/04, 058b/12, 059a/01, 063b/04

q.+ ğa 059a/14

q.+ niñ 058b/14, 059a/06

kūhistan: Bugünkü Afganistan sınırlarında bulunan bölge. -1-

k. 060a/10

kuqan: Bugünkü İran sınırlarında bulunan bölge. -1-

q. 027a/02

-M-

mātemi imām: Kişi adı. -1-

m. 001b/02

medīne: Medīne ya da Medīne-i Münevvere, bugünkü Suudi Arabistan'ın Hicaz bölgesinde, Mekke'nin kuzeyinde yer alan şehir. -11-

m. 022b/03

m.+ de érdiler 025a/04

m.+ de érdiler111 024b/12

m.+ din 039a/11

m.+ ğa 023a/08

m.+ ge 022a/01, 022a/02, 022a/03, 025a/08

m.-i münevverge 023a/09-10

m.-i münevverni 022a/04

mekke: Mekke ya da Mekke-i Mükerrerme, bugünkü Suudi Arabistan'nın tarihi Hicaz'ında Mekke Bölgesi'nin yönetim merkezi olan şehir. -14-

m. 009b/06, 018b/14, 019a/07, 021a/08, 021b/15, 022a/03, 024b/12, 039a/11

m.+ ge 017b/10, 018a/01, 021b/14

m.+ ni 025a/08

m.+ niñ 015b/12

m.-i mülkğaça 007b/12

mergulan: Bugünkü Özbekistan sınırları içerisinde bulunan bir şehir. -1-

m. 027a/02

mervān: Emevilerin dördüncü h^ç alifesi.

-10-

m. 002a/09, 002b/09, 007a/06

m.+ ğa 002a/12, 002a/15, 002b/05, 006b/10

m.+ nı 007a/03

m.+ niñ 005b/12, 006a/09

millet-i eyn-i emīrū'l-mū' min mūsā kāzım:

On iki imamın yedincisidir. -1-

m. 007b/01

mirza aba bekiri: Yarkend'de kırk sekiz yıl hüküm sürmüştür. -1-

m. 072a/13

mirzā ebū bekir: Yarkend'i feth etip hüküm sürmüştür. -2-

m. 074b/11, 075a/02

m.+ niñ111 075a/02

muḥammed emīn ḥān: Beş yıl üç ay hüküm sürmüş yönetici. -1-

m. 072b/11

muḥammed resūlū'l-lah: Son peygamber Hz. Muhammed. -2-

m.+ nı 027b/11

m.+ durmen 014a/05

muḥarrem: Muharrem Hicri takvime göre yılın birinci ayı. -1-

m. 067a/10

-N-

naẓarımırzā: Kişi adı. -6-

n. 073a/06, 073b/09, 073b/12, 073b/15, 075a/05

n.+ ğa 073b/08

n.+ nı 075a/07

n.+ niņ 073b/07
nazar-kerde-i řāh-ı merdān: Hz. ‘alī -1-
n. 004a/10
nevāhī: Kişi adı. -1-
n. 072a/09
nükte reşid: Çoktı Reşit adında ikiz kardeşi
olan vezirlik görevinde bulunan kimse.
-19-
n. 030b/10, 033a/03, 034b/07,
035b/07-08, 036a/01, 037a/07, 054a/10,
054b/05, 054b/15, 057a/04, 057a/10,
060b/04
n.+ ni 035a/12, 035b/06, 035b/15
n.+ niņ 035a/08, 054b/12, 055a/04,
060a/09-10
nemenkan: Özbekistan'nın doğusundaki
Fergana vadisi'nin kuzeyinde bulunur.
-1-
n. 027a/03

-P-

pādiřāh-ı cihāngir: Yusuf Kadir Han
Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen
yönetici ve bilgini. -1-
p. 052a/03
pādiřāh islām hān: Kişi adı. -1-
p. 027a/13

-S-

selsāl: Kişi adı. -18-

s. 002b/04, 002b/07, 003b/07,
004a/13, 006a/10, 006b/04, 006b/08,
006b/14, 007a/01,
007a/03, 007a/07
s.+ ğa 003b/01
s.+ nı 007a/01
s.-ı hııay 003a/08, 003a/13, 003b/12,
004a/06
s.-ı hııayğa 004a/05
semerķand: Özbekistan'ın kuzey doğusunda,
Zarefshan Nehri vadisinde yer almaktadır.
-1-
s. 027a/02
seydākī: Kişi adı. -1-
s. 072a/09
seyid: Kişi adı. -1-
s.+ in 041b/12
seyid kūh: Seyyid dağı adlı bölge -2-
s.+ ğa 006a/04, 006a/08-09
sultān ‘abdullah hān: řeybanīler devletinde
1539-1540 yıllarında hüküm süren yönetici.
-1-
s. 072b/07-08
sultān abdullaııf hān: řeybanīler devletinde
1540-1552 yıllarında Semerkant'ta hüküm
süren yönetici.-1-
s. 072b/05
sultān‘ābdulreřid hān: Yirmi sekiz yıl
hüküm sürmüş yönetici. -1-
s. 072b/01
sultān aħmed hān: Günümüzde bir kısmı
İran, bir kısmı Afganistan sınırları içinde

kalan tarihi bölge olan Sistan'ın lideri

-5-

s. 072b/04, 072b/06, 074b/07,
074b/11-12

s.+ nı 074b/04

sultān ‘ālī ata: Kişi adı. -1-

s. 041a/05-06

suṭlān ata: Kişi adı. -1-

s.+ nı 006a/02

sultān ebū el-fazıl hārezmī: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

s. 050a/10

sultān ebū el-manşūr: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

s. 056a/11

sultān hāce ‘ālī hārezmī: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

s. 050a/12

sultān hāce cā' fer-i hārezmī: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

s. 050a/12-13

sultān hāce ibrāhim hārezmī: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

s. 050a/13

sultān hāce küçik hārezmī: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

s. 050a/14-15

sultān hāce muḥammed baġdādī: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

s. 050b/15

sultān hāce müsellim hārezmī: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

s. 050a/14

sultān hāce naşır baġdādī: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

s. 050b/16

şultānhāce' ömerbaġdādī -1-

ş. 050b/16

sultān hāce şebbāz hārezmī: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

s.+ ler 050a/15

sultān hāce tāhir baġdādī: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

s. 050b/15

sultān hāşim hārezmī: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

s. 050a/11-12

sultān qarā ata: Kişi adı. -1-

s.+ nı 043a/07

sultān kāsım hārezmī: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

s. 050a/11

suṭlān kılıç burhān ata: İmam M' alik sultanlarından biri. -2-

s.+ mı 006a/01, 007a/04

sultān maḥmud baġdādī: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

s. 051a/11

sultān manşūr oşī: Kişi adı. -1-

s. 056a/14

sultān muḥammedī baġdādī: Yusuf Kadir Han Gazi'ye yardıma giden dönemin ileri gelen yönetici ve bilgini. -1-

s. 051a/12

sultān sâ' id ḥān: Sultan Aḥmed Han'ın oğlu.

-1-

s. 074b/06

sultān sencar-i kāsānī: Kişi adı. -1-

s. 056a/12-13

sultān şāh kāsım oşī: Yusuf Kadir Han Gazi'nin oğlu. -4-

s. 059b/04, 062b/12

s.+ nıñ 059a/02

s.+ ġa 058b/15

sultān şāh manşūr oşī: Kişi adı. -1-

s. 049a/12

sultān şeyḫ celāleddin baġdadī: Kişi adı.

-1-

s. 056a/09

-Ş-

şāh-ı yemenī-yi maġribī: Kişi adı. -1-

ş. 059a/06

şām: İslâm dünyasının önemli tarihî şehirlerinden biri, günümüzde Suriye'nin başşehri. -2-

ş. 016b/09, 070a/02

ş.-ı maġribī 063b/04

şehīd-i kişver-i ḳur'āndur kâzım: On iki imamın yedincisidir. -1-

ş. 007b/02

şehzāde-i cihān-ı yegāne-i devrān: Kişi adı.

-1-

ş. 004a/08-09

şehzāde-i imām: Kişi adı. -1-

ş. 023a/01

-T-

toḳkuz arslan ḥaḳan-ı çin: Çin hakimiyetini elinde bulunduran yönetici. -1-

t.+ niñ 111 054a/11

toḳkuz ḥaḳan: Caferi Sadıkla savaşmış hükümdar. -8-

t. 003a/05, 003a/11, 003a/12-13, 005a/15

t.+ ġa 002b/09, 003a/02-03, 005b/14

t.+ nıñ 004b/05-06

talḥa ibn tuġān: Caferi Sadık'ın yanında bulunan yiğit kişisi. -1-

ṭ. 003a/15

-U-

ucayet: Bir şehir. -1-

u. 060a/04

uḥud: Suudi Arabistan'ın Medīne şehrinde yer alan bir dağdır. -1-

u.+ da 062a/07

u.+ nıḡ 015b/10

-V-

vilāyet-i rūhā: Urfa -1-

v. + nıḡ 007b/07

-Y-

yārkend: Taklamakan Çölü'nün batı ucundadır. Tarım Nehri'nin bir kolu olan Yarkent Nehri bölgeden geçer. -16-

y. 030a/14, 053b/14, 073b/03, 073b/17

y.+ de 072a/13, 074a/07

y.+ ġa 074a/03

y.+ ge 030a/11, 030a/12, 053b/09, 053b/10, 074b/01, 074b/07, 074b/15, 075a/03-04

y.+ ni 074a/04

yemen: Orta Doğu'da, Umman Denizi, Aden Körfezi ve Kızıldeniz kıyısında, Umman'ın batısında Suudi Arabistan'ın güneyinde yer alan bir bölge. -4-

y. 025a/02, 073a/15

y.+ din 021a/07

y.+ ge 021b/12

yolbars: kaplan -1-

y. 039b/07

yolbars ḡān: 1662 yılında Kaşgar'a vali olmuştur. -1-

y. 072b/08

yusuf kâdir ḡān ġāzi: 1026'da Karahanlı Devleti'nin tahtına oturan Karahanlı hükümdar. -6-

y. 049b/06, 051a-051b/15-01, 051b/05, 052b/05, 052b-053a/15-01, 053a/03-04

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ

1. Tez çalışmasının esasını, Lund Üniversitesi kütüphanesinde Jarring Koleksiyonunda Doğu Türkçesi Yazmaları içerisinde bulunan Prov. 349 numaralı eser oluşturmuştur.

İncelenen eser, tezkirecilik geleneğinde oluşturulmuştur. On iki imamın ve şii tarihinin önde gelen isimlerinin kafirlerle giriştikleri mücadeleleri anlatmaktadır.

2. İncelenen metinde içeriğinde ve metnin alındığı kaynakta da müellifi hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır. Fakat metin içerisinde düzenli bir şekilde gramer kurallarına bağlı olması ve alıntı kelimelerin doğru yazılması metnin müellifinin tahsilli biri olduğunu göstermektedir.

3. İncelenen metnin yazı dili, Son Dönem Çağatay Türkçesi özelliklerini göstermektedir. Metnin elde edildiği Jarring Koleksiyonunda metnin dili için Doğu Türkçesi terimi kullanılmıştır. Bu terim İsveçli misyonerler tarafından benimsenmiştir.

İncelenen metnin yazı dili olarak ifade edilen Doğu Türkçesi terimi, geniş bir coğrafyayı kapsadığı için uygun değildir. Bu sebeple, daha öznel bir biçimde Son Dönem Çağatay Türkçesi terimi kullanılmıştır.

4. Çağatay Türkçesinin tipik bir özelliği olan $p > f$ değişimi, $pu\ddot{a}d > fu\ddot{a}d$ örneğinde olduğu gibi metinde de rastlanmıştır. Bu ses değişiminin tam tersine $f > p$ hadisesine de $fed\ddot{a} > ped\ddot{a}$ örneğinde olduğu gibi incelenen metinde rastlanmıştır.

5. İncelenen metinde /ç/ ünsüzünün çim (چ) veya cim (ج) ile karşılandığı tespit edilmiştir. /p/ ünsüzünün de pe (پ) veya be (ب) ile yazıldığı görülmüştür.

6. Çağatay Türkçesinde çok sık rastlanan düzleşme ses hadisesi tolu > tola 23a/6 örneğinde tespit edilmiştir.

7. Genel Türkçede görülen orta hece düşme hadisesi incelenen metinde de tespit edilmiştir. Orta hece düşme hadisesi Yeni Uygur Türkçesinin de bir özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır: köñüli > köñli 10b/09, ağız > ağızı 05a/06.

8. Eski Uygur Türkçesi ve Çağatay Türkçesinde kelime başındaki /t/ sesi korunmuştur. Bu husus dört 17b/01, til- 18b/13, tüş 19b/04 ve tüş- 03b/08 örneklerinde olduğu gibi /t/ sesinin korunduğu tespit edilmiştir.

9. til > dil 30a/07, tè- > dè- 30a/10 ve tur- > dur- 07b/12 örneklerinde olduğu gibi /t/ sesinin /d/ sesine ötümlleşme hadisesine de rastlanmıştır. Bu ses hadisesi, Oğuz Türkçesinin incelenen metindeki etkisini göstermektedir.

10. Genel Türkçede sağlam yapısı olan kalınlık- incelik uyumu için her dönem istisnalar söz konusudur. Bu olaya incelenen metinde de rastlanmıştır: izleriğa 06b/03, hemmeğa 42a/07, künğa 64a/09.

11. Çağatay Türkçesinin özelliklerinden biri olan ve ilerleyici benzeşme yoluyla oluşan yuvarlaklaşma ses hadisesine incelenen metinde rastlanmıştır: oğı > oğu 16a/14, oğıl > oğıl 25b/09.

12. Son Dönem Çağatay Türkçesinde ve incelenen metinde, düzlük-yuvarlaklık uyumu tam bir düzen içerisinde değildir: oğı 73a/06, köñüldin 70b/03, omı 67a/10

13. Eski Türkçedeki kelime başında bulunan /b/ - /k/ sesleri incelenen metinde de korunmuştur: kel- 30b/05, bar 33a/13.

14. Oğuz Türkçesi şekillerinden olan +İn ilgi hali eki incelenen metinde tespit edilmiştir: kâfirler+in 63a/16, tümen+in 73a/11. Yine Oğuz Türkçesi ve Kıpçak Türkçesinin bir şekli olan ayrılma durumu +dAn eki kullanımına rastlanmıştır: yarımı+dan. Oğuz Türkçesi özelliği olan yaklaşma durumu +A eki yine incelenen metinde tespit edilmiştir: at+a 05a/09.

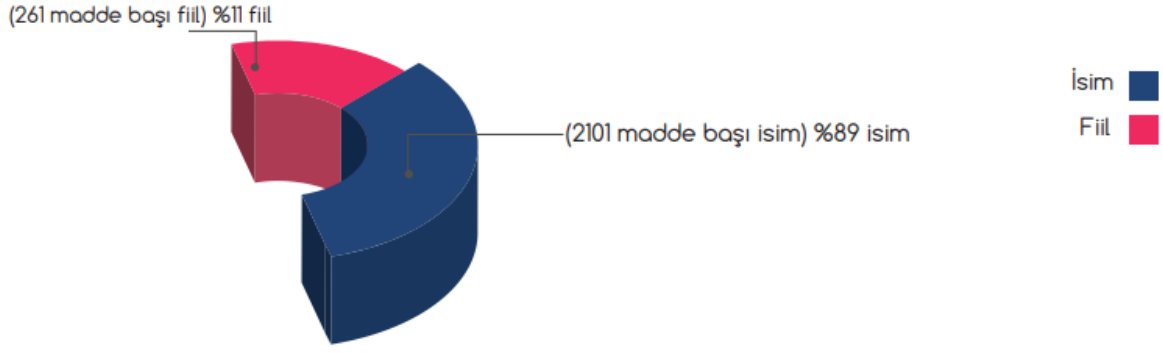
15. İncelenen metnin dili, bir geçiş dili özelliği de taşımaktadır. Son Dönem Çağatay Türkçesinde kullanılan "şubu" zamiri ile Yeni Uygur Türkçesinde kullanılan "uşbu" zamiri birlikte kullanılmıştır.

16. İncelenen metnin söz varlığı ortaya koymak ve metinde geçen kelimeleri anlamlandırmak için gramatikal dizin ve özel isimler dizini oluşturulmuştur. Buradaki veriler incelendiğinde gramatikal dizin bölümünde 2055 madde başı kaydedilmiştir. Özel isimler de dahil edildiğinde bu sayı 2362 madde başına çıkmıştır.

İncelenen metinde 261 maddebaşı fiil, 2101 madde başları isim türündedir. Buna göre metinde %11 oranıyla fiil kullanılırken; %89 isim kullanılmıştır. Bu madde başlarının türleri ve kökenleri üzerine daha detaylı aşağıdaki grafiklerde verilmiştir:

Şekil 1

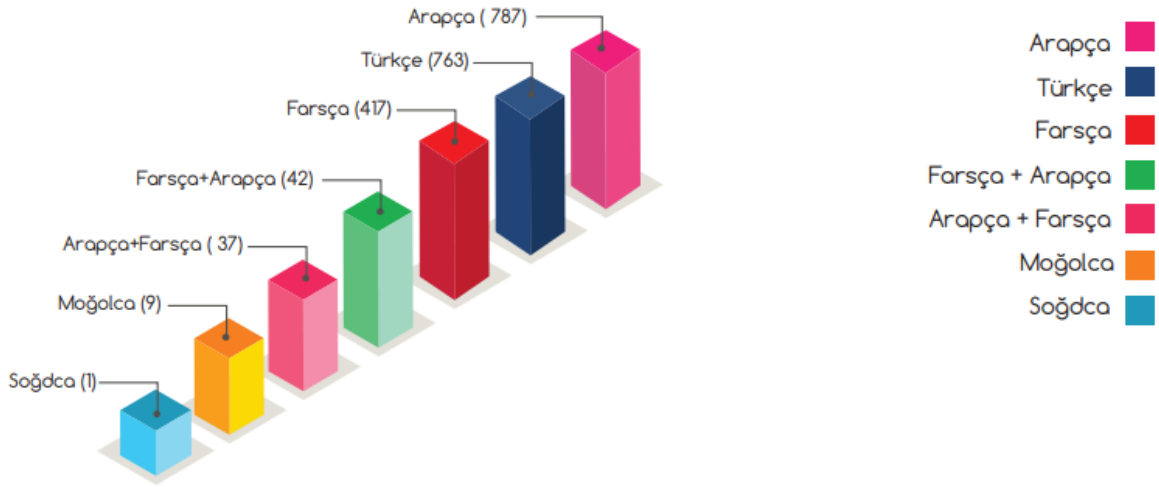
İsim ve Fiil Söz Varlığı

Gramatikal dizinde 2055 madde başından 763 tanesi Türkçe, 787 tanesi Arapça, 417 tanesi Farsça, 37 tanesi Arapça + Farsça, 42 tanesi Farsça + Arapça, 9 tanesi Moğolca ve 1 tanesi Soğdca'dır.

Şekil 2

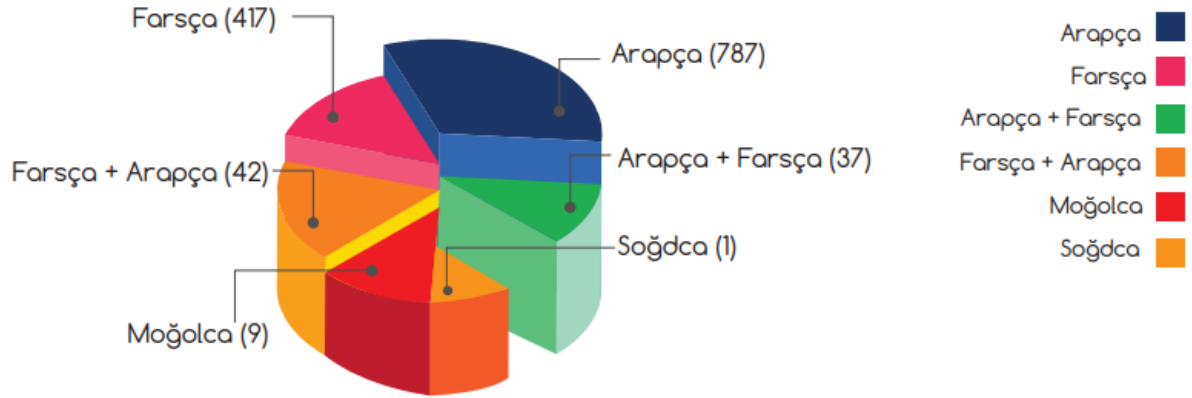
Köken Söz Varlığı

İncelenen metindeki alıntı kelime sayıları ise 787 tanesi Arapça, 417 tanesi Farsça, 37 tanesi Arapça + Farsça, 42 tanesi Farsça + Arapça, 9 tanesi Moğolca ve 1 tanesi Soğdca'dır.

Şekil 3

Alıntı Kelimler

KAYNAKÇA

- Akar, A. (2012). *Türk Dili Tarihi*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Akbaş, N. (2007). *Türkçede Başlangıçtan Bugüne Çıkma Hâli*. Yük. Lis. Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Akyüz, M. (2017). *Doğu Edebiyatında Şair Tezkireleri Yazma Geleneği ve Orta Asya Tezkireleri*.
- Banguoğlu, T. (2015). *Türkçenin Grameri*. Ankara: TDK.
- Bulak, Ş. (2017). *Karşılaştırmalı Tarihî Türk Yazı Dilleri Grameri -Fiil Çekimi-*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Coşkun, M. V. (Ekim 2010). *Türkçenin Ses Bilgisi*. İstanbul: IQ Kültür ve Sanat Yayıncılığı.
- Çakmak, S. (2016). Jarring Koleksiyonunda Uygurca Meslek Risaleleri. Dok. Tezi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Demir, N., Yılmaz, E. (2006). *Türk Dili El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayıncılık.
- Deny, J. (2009). *Türk Dil Bilgisi Modern Türk Dil Bilgisi Çalışmalarının Kapsamlı İlk Örneği*. (A. U. Elöve, Çev.) İstanbul: Kabalıcı.
- Develioğlu, F. (2011). *Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Ankara: Aydın Kitabevi.
- Eckmann, J. (2017). *Çağatayca El Kitabı*. (G. Karaağaç, Çev.) Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Eckmann, J. (2017). *Harezmi, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar*. (O. F. Sertkaya, Dü.) Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ediskun, H. (1999). *Türk Dilbilgisi Sesbilgisi-Biçimbilgisi-Cümlebilgisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Eker, S. (2015). *Çağdaş Türk Dili*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Eker, Ü. (2019). Son Dönem Çağatay Türkçesinde "-AdUrGAn" Yapısının Mahiyeti ve işlevleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1666-1687.
- Ercilasun, A. B. (2006). *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ergin, M. (2009). *Edebiyat ve Eğitim Fakültelerinin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri İçin Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım.

- Gülsevin, G. (2010). *Oğuzca Olmayan Türk Lehçelerindeki Oğuzca Unsurlar ve Bunlara Teorik Bir Yaklaşım*. Turkish Studies International Periodical For The Languages , Literature And History Of Turkish or Turkic, 57-76.
- Güzel, S. (2010). Türkçede -lA-p > +lAp Zarf Kalıplaşması: Tatarca ve Başkurtça Örneği. *Türk Kültürü Araştırmaları Dergisi*, 54-64
- Karaağaç, G. (2013). *Türkçenin Dil Bilgisi*. Ankara: Akçağ Basım Yayım Pazarlama.
- Karaağaç, G. (2010). *Türkçenin Ses Bilgisi*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Karataş, M. (2019). *Her Yönüyle Türk Dili*. Kayseri: Kimlik Yayınları.
- Korkmaz, Z. (1992). *Grammer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2017). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Küçük, S. (2012). Tezkire ve Tezkireciliğin Gelişimi. *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*(2), 14-31.
- Leontiç, M. (2017/1). Türkçede Fiilimsiler. *Hikmet Uluslararası Hakemli İlmî Araştırma Dergisi*(29), 68-81.
- Öger, A. (2010). Uygur Türkleri Arasında Tezkirecilik Geleneği ve 18. Yüzyılda Yazılmış Bir Tezkire Örneği: Tezkire-i Ezizân. *Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu*, (s. 533-544). Nevşehir.
- Rahimi, F. (2019). *Fethali Kaçar'ın Çağatay Türkçesi Sözlüğü* (Cilt 2). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Tekin, T., Ölmez, M. (2015). *Türk Dilleri -Giriş-*. Ankara: Bilgesu Yayıncılık.
- Törnvall, G. (2014). Hoten ce Kaşgar'dan: Gunnar Jarring ve Jarring Koleksiyonu. (S. Çakmak, Dü.) *Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi*(4), 103-111.
- Uçar, F. M. (2011). Çağatay Türkçesinde Sınırlama Hâli. *TÜBAR - XXIX*, s. 421-446.
- Uçar, F. M. (2016). Çağatay Türkçesinde Tasvir Fiilleri. *Türkbilig*(32), 21-56.
- Ünlü, S. (2013). *Çağatay Türkçesi Sözlüğü*. Konya: Eğitim Yayınları.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.
- Vural, H., Böler, T. (2011). *Ses ve Şekil Bilgisi*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Vural, H., Karaatlı, R., Solmaz, A. (2006) *Çağatay Türkçesi*, İstanbul: Divan Yayınevi.
- Zal, Ü. (2014). İsveç'te Ali Şîr Nevaî'nin İzleri. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*(9/12), 741-749.

